

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

ČASOPIS AKADEMICKÉJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK X.

ČÍSLO 1/FEBRUÁR 2006

Vám, pedagógom!

Záver marca patrí už tradične pripomenutiu si úlohy pedagóga v našej spoločnosti. Kto sa vydá vo svojom živote na takúto pracovnú púť musí rátať s tým, čo sa pri tejto profesii častokrát zdôrazňuje: Nie je to len zamestnanie, je to poslanie. Vzdelávať, formovať mladú generáciu, vŕšťovať jej základné princípy humanity je ušľachtilá úloha. Plniť ju denno-denne nie je také jednoduché, pretože aj pedagóg je len človek v kruhu svojich všedných ťažkostí a starostí. Hodiť ich za hlavu a venovať sa svojomu poslaniu na pravom mieste a v pravú chvíľu chce talent, presvedčenie, odbornú zdatnosť. Samozrejme, ak pedagóg dáva a dáva nezištné, potrebuje na druhej strane prijemcu. Nechajme však takéto dišputy pre pedagogické vedy. Na tomto mieste chceme začať všetkým učiteľom PU pri príležitosti ich sviatku veľa zdravia, pracovných úspechov, spokojnosti so sebou i s druhými, dôstojné ohodnotenie a z toho prameniacci dobrý pocit zadosťučinenia. (red)

Akademický senát PU ešte nerokoval

Akademický senát PU sa ešte do uzávierky tohto prvého čísla univerzitného časopisu v roku 2006 nezišiel na svojom zasadnutí. Ako informoval predseda senátu doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc., prvé stretnutie plánovali až vtedy, keď bude známy návrh tohoročného rozpočtu pre PU. Keďže sa tak stále nestalo a rozpis z Ministerstva školstva SR nedorazil na PU, zasadnutie predsedu nezvolal. Napokon sa však senátori zídu mimoriadne v pondelok 13. marca z úplne iného dôvodu. Je ním potreba volieb zástupcov PU do Študentskej rady vysokých škôl SR. Podpredseda senátu Erik Jesenko informoval, že jemu a ďalším členom rady končí mandát a je potrebné zvoliť nástupcov. Voľby by sa mali konať 11. apríla. (jn)

PU sa dobre umiestnila v hodnotení ARRA

Akademická rankingová a ratingová agentúra (ARRA) zverejnila 14. decembra 2005 prvé súhrnné hodnotenie vysokých škôl na Slovensku. Správa Hodnotenie verejných vysokých škôl a ich fakúlt 2005 vyvolala veľmi búrlivé diskusie. Kompletne znenie správy je zverejnené na webovej stránke www.arra.sk.

Komplexné výsledky hodnotenia zverejnil medzi prvými aj ekonomický týždenník Trend v č. 49 v roku 2005. Výrečný bol už podtitulok redakčného komentára - Nadpriemerných ľudí na vysokých školách prestane práca bez motivácie a ohodnotenia baviť. V ďalšom texte varuje, že „entuziazmus, osobné zanietenie a ochota pedagógov a vedcov robiť zadarmo a navyše niečo navyše sa vytráti“. Samozrejme hodnotenie nie je prvoplánovo o sociálnych či platových pomeroch vysokoškolských učiteľov, ale ranking je vyjadrením práve tohto stavu.

Treba spresniť, že bodovali sa plusy a mínusy jednotlivých vysokých škôl za rok 2004.

Prešovská univerzita (PU) medzi 19 hodnotenými skončila na 13. mieste. Víťazne z tohto rozboru vyšla Univerzita veterinárneho lekárstva v Košiciach. Druhá košická vysoká škola - Univerzita Pavla Jozefa Šafárika skončila na šiestom mieste. Za PU sa umiestnili univerzity napr.

v Trenčíne, či v Banskej Bystrici.

Z 10 hodnotiacich kategórií PU nadpriemerne obstala v takých ako záujem o štúdium, publikácie a citácie, granty.

Ranking ARRA rozdelil do tabuliek aj fakulty podľa zamerania. Filozofická fakulta (FF) PU v humanitných odboroch skončila hneď na druhom mieste za svojou podstatne staršou sestrou z Univerzity Komenského v Bratislave. Hneď za FF PU je Fakulta humanitných a prírodných vied PU. Na 10. mieste sa ocitla Pravoslávna bohoslovecká fakulta (PBF) a o ďalších 10 miest za ňou Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta (to bol jej vtedajší názov). V tejto kategórii hodnotili dovedna 23 fakúlt. V inej - spoločenské odbory - získala štvrté miesto Fakulta športu PU, na 11. mieste skončila Pedagogická fakulta PU, ako 31. Fakulta manažmentu PU a 34. Fakulta zdravotníctva PU. Hodnotilo sa 36 fakúlt. Na obranu „našich“ dvoch z chvosta rebríčka treba povedať, že

v troch hodnotiacich kategóriách získali „nulu“ z jediného dôvodu - boli akurát v etape svojho zrodu.

Pre dve fakulty PU prinieslo hodnotenie aj úplne prvenstvo. FF ho získala v humanitných odboroch za počet publikácií registrovaných v databáze Web of Knowledge za roky 1995 - 2004 na jedného tvorivého pracovníka. PBF pripadol primát v rovnakej skupine fakúlt za podiel počtu profesorov, docentov a učiteľov s titulom PhD. a počtom všetkých učiteľov v roku 2004.

Karty sú teda rozdané, vie sa v slovenských vysokoškolských pomeroch, kto je kto svojou úrovňou. Výhrady k samotnému zmyslu hodnotenia, k jeho koncepcii majú predovšetkým tí, ktorí veľmi neuspeli. Majú však šancu nápravy. ARRA sľúbila, že ranking bude každý rok. (jn)

Zasadala Správna rada PU

Členovia Správnej rady PU ako orgánu na posilňovanie väzby verejnej vysokej školy a spoločnosti sa zišli 22. decembra 2005 na svojom pravidelnom zasadnutí. Rokovanie viedol predseda rady, novozvolený predseda Prešovského samosprávneho kraja Peter Chudík. Hlavným bodom programu, ktorému venovali najväčšiu pozornosť boli Priority PU v akademickom roku 2005/2006 v zmysle Dlhodobého zámeru PU na roky 2003 - 2008 s výhľadom do roku 2010. Predložil ho rektor PU František Mihina. (jn)

V číslach okrem iného:

Téma - Konferencia odborov - s. 3,
Rozhovor - prof. Ján Junger - s. 7,
Udalosti - Pohľad do budúcnosti fyziky - s. 8,
Fórum názorov - Veda, výskum a inovácie na Slovensku - s. 14 - 15,
Udalosti - Ohlasy zo študentských mobilít - s. 16,
Recenzie - Skriptum prof. Zozuláka - s. 20.

Rector PU František Mihina prijal pozvanie eurokomisára za Slovensko Jána Figela a zúčastnil sa 17. februára na fašiangovom stretnutí s ním v hoteli Patriot vo Vranove nad Topľou. Na obrázku obaja predstavitelia v spoločnom rozhovore.

Foto pre časopis PU: Jozef Kislik

Z REKTOROVHO DIÁRA

9. januára - účasť na slávnostnom zasadnutí a na sľube novozvolených predsedu a poslancov Prešovského samosprávneho kraja

11. januára - pracovné rokovanie s riaditeľom Bardejovských Kúpeľov,

16. januára - pracovné rokovanie s biskupom ECAV v Prešove

18. januára - návšteva Jeho blaženosti Nikolaja, arcibiskupa prešovského, metropolitu Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku

19. januára - účasť na otvorení konferencie Katedry fyziky FHPV PU

19. januára - pracovné rokovanie s vedúcimi prírodovedných kateder FHPV

24. januára - účasť na zasadnutí Slovenskej rektorskej konferencie v Ružomberku

26. januára - prijatie europoslanky Ireny Belohorskej s delegáciou

30. januára - pracovné rokovanie s predsedom ZO Odborového zväzu pracovníkov školstva na PU

4. februára - účasť na pohrebe Jeho blaženosti Nikolaja

6. februára - zasadnutie Kolégia rektora PU

6. februára - uvedenie do funkcie riaditeľky Ústavu digitálnych kompetencií PU

13. februára - spoločné zasadnutie vedenia PU s vedením výboru ZO Odborového zväzu pracovníkov školstva na PU

13. februára - slávnostné otvorenie pracoviska Univerzitnej knižnice na Fakulte zdravotníctva PU

14. februára - pracovné rokovanie s ministrom školstva na MŠ SR v Bratislave

15. februára - účasť na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady Univerzity Komenského v Bratislave pri príležitosti udelenia čestného titulu dr. h. c.

16. februára - otvorenie medzinárodnej vedeckej konferencie FHPV PU v Prešove

16. februára - účasť na konferencii Rady ZO Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy pri PU

17. februára - prijatie veľvyslankyne Ukrajiny na Slovensku Inny Ohnivecovej na PU

17. februára - pracovné stretnutie s členom Európskej komisie Jánom Figelom vo Vranove nad Topľou

20. februára - prijatie prof. Ishikawu z Chuo Univerzity v Tokiu, predsedu Japonsko-slovenskej spoločnosti

20. februára - spoločné zasadnutie vedenia PU s vedením Fakulty zdravotníctva PU

21. a 22. februára - účasť na slávnostnej inaugurácii rektora Karlovej univerzity v Prahe

Univerzitný ples bol krásnym zážitkom

Ples v opere znamená v mnohých krajinách vrchol spoločenských udalostí. Aj v povedomí zamestnancov a študentov PU v Prešove je ples najslávnostnejšia spoločenská udalosť. Tohto roku sa konala 27. januára v Mestskej hale v Prešove.

V réžii študentov PU (E. Jesenka, R. Bačíka a P. Daňka) sa striedali tóny „živej muziky“ v podaní skupiny Atlantic s melódiami produkcie DJ Erika a nevťeravým kultúrnym programom. Na úvod plesu sa predstavil Klub spoločenských tancov z Prešova.

Do programu sme zaradili aj tanečnú skupinu Outbreak z Popradu a hlavným bodom programu bolo vystúpenie prešovskej skupiny Helénine oči, ktorá to riadne rozbalila a bavili sa na jej piesňach všetky vekové kategórie.

Zaplnený tanečný parket bol pastvou pre oči. Krása, elegancia, jedinečnosť šiat, krásnych rób s elegantnými doplnkami, biele košeľe, pekné obleky a dokonale ladiacia kravata.

Zlatým klincom programu bola tombola, v ktorej boli naozaj veľmi hodnotné ceny, ale nechýbal ani fúrik s cementom, ktorý tiež trochu rozveselil baviacich sa hostí.

Posledné tóny zazneli o tretej ráno. Hostia sa rozchádzali spokojní a príjemne unavení po krásnom zážitku z plesu.

Tohtoročný univerzitný ples latku úrovne posunul opäť vyššie. Ďakujeme organizačnému výboru, ktorého predsedom bol doc. Ing. Peter Kuzmišin, DrSc., prorektor pre rozvoj a informatiku. Zvlášť PhDr. Viliamovi Tarjányimu, tajomníkovi Rady umeleckej činnosti PU. Mal na starosti „celú administratívu a program“ a jeho odborné skúsenosti a nezaplatiteľné rady pomohli pri realizácii „takého kolosálneho projektu“. A v neposlednom rade aj študentom, ktorí nám pripravili takýto kultúrny zážitok.

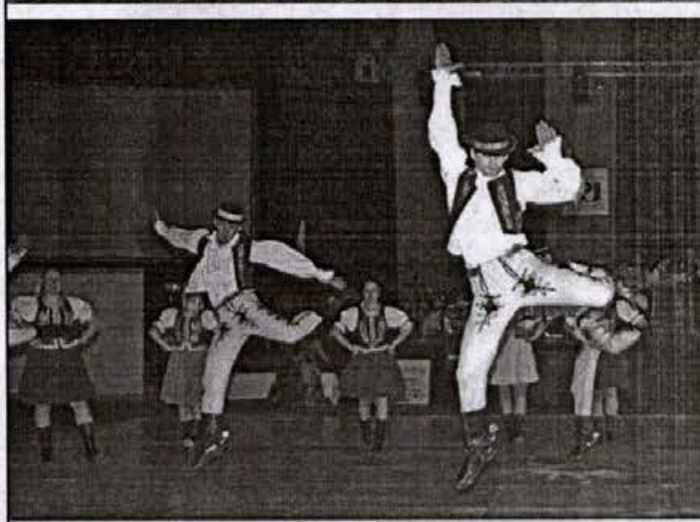
Erik Jesenko, hlavný organizátor kultúrneho podujatia

Opäť môžeme darovať dve percentá

Každý zamestnanec môže aj tohto roku, a to do 30. apríla, poukázať dve percentá zo svojich odvedených daní tej mimovládnej organizácii, verejnej inštitúcii, pre ktorú sa rozhodne. Isteže, zamestnanci PU by mali byť čo najštedrejší voči svojej Alma mater.

Oprávnení prijímatelia dvoch percent z odvedenej dane sú zverejnení napríklad na internetovej stránke www.rozhodni.sk. (jn)

Ples PU 27. januára fotoobjektívom spolupracovníka Viktora Zamborského

Medzi odborármi rezonovali otázky odmeňovania a členskej základne

Hodnoteniu činnosti Rady základných organizácií Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy (ZO OZ PŠaV) pri PU v Prešove v rokoch 2004 a 2005 bola venovaná konferencia delegátov ZO, ktorá sa zišla 16. februára. Hodnotiacu správu predniesol predseda Rady Mgr. Ján Mikluš (podstatnú časť z nej zverejňujeme na tejto strane, na obr. je momentka z tohto bodu programu konferencie). Funkciu vykonáva od 18. marca 2004.

Na rokovaní sa zúčastnil celý rad hostí. Vedenie PU reprezentoval rektor František Mihina, prorektorka Zuzana Stanislavová a kvestorka Mária Dančišinová.

Na predsedu ZO PŠaV Jána Gašperana bolo v diskusii orientovaných

najviac otázok. Týkali sa odmeňovania a požiadaviek na zvyšovanie plátov pre nepedagogických pracovníkov. Najvyšší odborový predák dostal aj otázky týkajúce sa príčin úbytku počtu členov odborov.

Radu tvoria predsedovia siedmich ZO pôsobiacich na jednotlivých súčastiach PU (ich menoslov publikujeme vedľa). Inštituovanie nových ZO napr. na tých fakultách, kde doteraz nepôsobia, je podľa Mikluš otázkou iniciatívy zdola.

Mikluš tiež informoval, že na marcovom zasadnutí sa Rada bude zaoberať priebehom diskusie na konferencii a urobí závery z nej pre ďalšie pôsobenie.

(jn)

Foto: Andrej Dančišin

Rada ZO OZ PŠaV pri PU

Predseda: Mgr. Ján Mikluš (ŠdaJ)

Tajomníčka: Mgr. Alžbeta Sabolová (PF)

Členovia – predsedovia ZO:

PhDr. Zlatica Buocová, CSc. (FF)

Mgr. Katarína Burgrová (PF)

PhDr. Eva Centeková (FZ)

prof. ThDr. Milan Gerka, CSc. (PBF)

Anton Mišik (R PU)

PhDr. Anna Ritlyová, PhD. (FHPV)

Františka Vasková (ŠdaJ)

Zo správy o činnosti Rady ZO Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy pri PU v Prešove za roky 2004 a 2005

Rada za uvedené obdobie dodržiavala stanovený plán práce a zasadať pravidelne podľa vopred dohodnutého harmonogramu, spravidla po zasadnutí Kolégia rektora PU a zasadnutí Výboru združenia VŠ. Na zasadnutiach sa riešili otázky dodržiavania Kolektívnej zmluvy v oblasti pracovnoprávných vzťahov, odmeňovania, dodržiavania BOZP, starostlivosti o zvyšovanie kvalifikácie zamestnancov, rekreačnej starostlivosti, športovej a kultúrnej činnosti.

Členovia Rady na zasadnutí v apríli 2004 boli vyzvaní, aby podali návrhy a námety k novej Kolektívnej zmluve. Prerokované boli nové organizačné pokyny týkajúce sa peňažných denníkov a obehu financií a odvodov členských príspevkov z jednotlivých ZO.

V júni 2004 na obidvoch zasadnutiach Rady bola poskytnutá informácia z Kolégia rektora PU a bol odsúhlasený príspevok na letné pobytové zájazdy organizované Radou. (...)

V septembri 2004 boli diskutované organizačné pokyny ohľadom otvorenia nového akademického roka a členovia boli oboznámení, že po zdĺhavom kolektívnom vyjednávaní bola podpísaná Kolektívna zmluva na Kolégiu rektora PU.

Rada ZO OZ v októbri na svojom zasadnutí zvolila delegáta, p. Mikluš na zasadnutie Združenia VŠ a PRO, ktoré sa konali v Kočovciach 15. a 16. októbra 2004. Na tomto zasadnutí sa volil predseda Združenia.

Na ďalších zasadnutiach predsedu Rady informoval prítomných o zasadnutí združenia VŠ a PRO

v Kočovciach, na ktorom sa konali voľby predsedu združenia VŠ a PRO, ktorým bol zvolený doc. RNDr. Ivan Haverlík, CSc., z Univerzity Komenského. Ďalej bolo prerokované pôsobenie Rady, nakoľko sa vyskytol problém s rokovacou miestnosťou na zasadnutia Rady.

Taktiež sa zaoberala vymenovaním inventarizačnej komisie a stabilizáciou členskej základne na jednotlivých ZO OZ a vyhodnotil aktivity jednotlivých členov Rady, schválila príspevok na stretnutie s dôchodcami na ZO Fakulty humanitných a prírodných vied a Pedagogickej fakulty.

V januári 2005 Rada na svojom zasadnutí odsúhlasila výšku ceny stravných lístkov a bola podaná informácia o podpísaní Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa.

Dňa 15. februára 2005 bola podaná informácia o zasadnutí Kolégia rektora PU. Diskutovaná bola Kolektívna zmluva vyššieho stupňa na rok 2005 podľa jej jednotlivých bodov. Rada schválila prípravu Web stránky pre Radu odborov a jednotlivé ZO fakúlt, ktoré budú informačným zdrojom o činnosti jednotlivých základných organizácií.

V dňoch 3. a 4. februára 2005 sa v Prešove konalo zasadnutie Výboru združenia VŠ a PRO. O jeho priebehu informoval predseda Rady, kde práve na jeho podnet bol podaný návrh na zmenu rokovacieho miesta Výboru združenia VŠ a PRO a táto iniciatíva bola úspešne realizovaná. Toto zasadnutie výboru združenia VŠ a PRO bolo prvýkrát organizované v Prešove. (...)

V marci 2005 na zasadnutí Rady boli prerokované počty členov ZO, rozpočet na rok 2005, Zásady hospodárenia Rady, ako aj otázky týkajúce sa rekreácií. Zároveň bol predložený Štatút Rady na pripomienkovanie jednotlivým predsedom ZO.

Predseda Rady na ďalšom zasadnutí informoval o zasadnutí Kolégia rektora PU a taktiež boli oboznámení so stavom kolektívneho vyjednávania vo všetkých oblastiach. Bol schválený nový Štatút Rady, Zásady hospodárenia Rady a rozpočet Rady na rok 2005. Boli poskytnuté konkrétne informácie z následného stretnutia ohľadom kolektívneho vyjednávania. Členovia boli oboznámení s doteraz dohodnutými a schválenými požiadavkami. Prejednaná bola aj žiadosť dekana Gréckokatolíckej teologickej fakulty ohľadom rozviazania pracovného pomeru pracovníka fakulty.

V júni 2005 boli podané informácie z Kolégia rektora PU, informácie o letných pobytočných zájazdoch a členom bol predložený podpísaný Dodatok č. 1 ku Kolektívnej zmluve.

Na zasadnutí v septembri 2005 boli podané informácie z Kolégia rektora PU, vyhodnotené boli letné zájazdy a bola podaná informácia ohľadom štatistického výkazu členskej základne v ZO.

V novembri a decembri 2005 predseda Rady podal členom informácie z Výboru združenia, z Rady zväzu, informácie ohľadom dodatku ku KZ, ktorý sa týka skrátenia týždenného pracovného času a predĺženia výmery dovolenky na zotavenie. Bolo nariadené vykonanie riadnej inventarizácie majetku zväzu

a vyhodnotenie aktivít členov Rady za rok 2005. Predseda Rady písomne požiadal Daňové riaditeľstvo SR v Prešove vo veci odvodov dane z členských príspevkov. Za našu Radu na školení hospodárov, ktoré sa uskutočnilo v Kežmarských žľaboch sa zúčastnili pani Kernaševičová a Sabolová, ktoré následne odovzdali informácie z tohto školenia všetkým hospodárkam ZO.

Na ostatnom zasadnutí roku 2005 Rada zaviazala predsedu, aby zabezpečil stretnutie Rady s vedením univerzity.

Pre budúce obdobie pri rekonštrukcii bývalej Základnej školy na ul. 17. novembra č. 15, chceme požiadať o priestory pre prácu odborovej organizácie, ktorá je zástupcom všetkých zamestnancov PU.

Do budúcnosti Rada dáva na zváženie nadviazať odborársku spoluprácu s inými univerzitami v zahraničí, s ktorými PU úzko spolupracuje, aby sme mohli viac prispieť k všestrannému rozvoju odborárskej činnosti.

Dovoľte mi, aby som pri tejto príležitosti poďakoval p. rektorovi a vedeniu univerzity, že napriek vopred avizovanému nedostatku finančných prostriedkov na mzdy na posledný mesiac roka sa podarilo zabezpečiť vyplatenie miezd za mesiac december 2005 (vrátane odmien).

Na záver mi dovoľte poďakovať členom Rady a výborom jednotlivých ZO za profesionálne odvedené výkony a dobrú vzájomnú koordináciu a komunikáciu.

Mgr. Ján Mikluš,
predseda Rady ZO OZ PŠaV pri PU

Vyhlasenia o záväzku rektorov slovenských vysokých škôl o prijatí princípov Európskej charty výskumných pracovníkov a Kódexu správania pre nábor výskumných pracovníkov

Rectori slovenských vysokých škôl sa spoločne stretli na odbornom seminári „Európska charta výskumných pracovníkov a Kódex správania pre nábor výskumných pracovníkov a ich aplikácia v Slovenskej republike“, ktorý zorganizovali Slovenská rektorská konferencia, Ministerstvo školstva Slovenskej republiky a Slovenská akademická informačná agentúra, n. o. dňa 10. novembra 2005 v Bratislave v rámci Týždňa vedy na Slovensku v roku 2005, aby spoločne diskutovali o Odporúčani Európskej komisie zo dňa 11. marca 2005 týkajúceho sa Európskej charty výskumných pracovníkov a Kódexu správania pre nábor výskumných pracovníkov.

Rectori slovenských vysokých škôl, vedomí si reforiem v spoločnosti zameraných na kreovanie a posilnenie znalostnej ekonomiky a trvalo udržateľného rastu na národnej a európskej úrovni, sa prihlásili k cieľom Lisabonskej stratégie a národnej Stratégii na zlepšenie konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 – Minerva. Presvedčení, že rozvoj spoločnosti závisí predovšetkým od jej výsledkov vo vedeckom výskume, umení, inovačnej sile a kvalitnom vzdelávaní, prihlásili sa k vzniku Európskeho vysokoškolského a výskumného priestoru a usilujú o aktívnu účasť slovenských vysokých škôl na ňom.

Rectori slovenských vysokých škôl, vedomí si dôležitosti zlepšovania postavenia výskumných pracovníkov na európskej a národnej úrovni a presvedčení, že výchova mladých výskumníkov je dôležitým nástrojom rozvoja ľudských zdrojov v oblasti vysokého školstva, vedy a techniky, súhlasia s analýzami a predstavenými perspektívami a návrhmi, ktoré zverejnila Európska komisia vo svojom Odporúčaní týkajúceho sa:

- zlepšenia atraktívnosti Európy pre výskumných pracovníkov,
- posilnenia účasti žien, výskumných pracovníčok, vo výskume a vývoji,
- zavedenia a aplikácie nových nástrojov na rozvoj kariéry výskumných pracovníkov,
- budovania pozitívneho prístupu verejnosti k profesii výskumného pracovníka,
- poskytovania systémov udržateľného rozvoja kariéry výskumných pracovníkov vo všetkých štádiách kariéry, bez ohľadu na zmluvné postavenie a zvolený smer kariéry vo výskume a vývoji,
- rozvoja atraktívneho, otvoreného a udržateľného európskeho trhu práce pre výskumných pracovníkov,
- podpory všetkých foriem mobility ako súčasti komplexnej politiky ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja na vnútroštátnej, regionálnej a inštitucionálnej úrovni a jej plného uznania v systémoch hodnotenia a rozvoja kariéry,
- zabezpečenia otvorených, transparentných a medzinárodne porovnateľných postupov na výber a nábor výskumných pracovníkov,
- spoločenského a finančného oceňovania výskumných pracovníkov.

Rectori slovenských vysokých škôl týmto deklarujú svoj záväzok, že:

- prevezmú všeobecné zásady a podmienky uvedené v Európskej charte výskumných pracovníkov a Kódexe správania pre nábor výskumných pracovníkov a budú usilovať o ich aplikáciu vo vnútorných predpisoch svojich inštitúcií,
- budú informovať výskumných pracovníkov na svojich inštitúciách o Odporúčaní a budú žiadať výskumných pracovníkov, aby /sami/ presadzovali predložené odporúčania,
- požiadajú Národnú radu Slovenskej republiky a Vládu Slovenskej republiky, aby prijali legislatívne normy a opatrenia, ktoré by vhodne podporili novú perspektívu ako ju uvádzajú Charta a Kódex,
- vyzývajú Ministerstvo školstva Slovenskej republiky, Slovenskú akadémiu vied, Zväz priemyselných výskumných a vývojových organizácií a ďalších sociálnych a ekonomických partnerov, aby aplikovali politiku a odporúčania prezentované v Odporúčaní.

Bratislava, 10. novembra 2005

prof. Ing. Vladimír Bálež, DrSc.
prezident Slovenskej rektorskej konferencie
a rektor Slovenskej technickej univerzity v Bratislave

Pozn. red.: Tieto dokumenty sú sprístupnené na webovej stránke PU - <http://www.unipo.sk/index.php?sekcia=veda-a-vyskum&id=21&uroven=0>.

Poslankyňa Európskeho parlamentu Irena Belohorská je iniciátorkou a podporovateľkou projektu nazvaného Environmentálny manažment – kvalita vody v Prešovskom samosprávnom kraji z hľadiska jej vplyvu na zdravotný stav obyvateľstva. Realizuje sa s podporou predstaviteľov a členov akademickej obce PU. (Viac o tom v č. 2 časopisu PU z roku 2005). Koncom januára sa europoslankyňa vrátila na PU a prezentovala knižnú publikáciu vydanú na závere realizácie projektu. Prijal ju aj rektor František Mihina v prítomnosti prorektora PU Petra Kuzmišna. Foto: Mgr. Martin Michelčík

Rastie počet zamestnancov PU

O 17 miest vzrástol počet zamestnancov PU k 31. januáru 2006 v porovnaní so stavom k 1. januáru 2005. Vyplýva to z analýzy, ktorou sa zaoberali na porade 6. marca členovia Kolégia rektora PU. Rektor PU František Mihina v tejto súvislosti uviedol, že PU je jednou z mála univerzít v SR, na ktorej vzrástol počet zamestnancov. Celkove na Slovensku poklesol tento počet o 221 miest. Rektor v tejto súvislosti informoval o svojom usmernení na prijímanie nových zamestnancov, keďže - ako povedal - predpokladá aj v tomto roku rast počtu tých, ktorí uzavrujú pracovnú zmluvu s PU. Upozornil však predovšetkým dekanov fakúlt, že zvyšovanie počtu zamestnancov je vždy riziko pre rozpočet, ak sa nerozširujú možnosti zdrojov. „Nemáme však záujem regulovať aktivity fakúlt,“ zvýraznil filozofiu rektorátnej zamestnaneckej politiky.

K 31. januáru 2006 mala PU 669,1 zamestnaneckých úväzkov, k 1. januáru 2005 bol tento počet na úrovni 651,68. Najpočetnejšiu skupinu tvorili a tvoria vysokoškolskí učitelia. Na konci januára 2006 bolo na PU 464,46 pracovných úväzkov v tejto kategórii, pred 13 mesiacmi 451,63. Najviac - 163 - ich bolo na Filozofickej fakulte (FF) PU, najmenej - 16,05 - na Právoslávnej bohosloveckej fakulte PU. Zahraniční lektori - a to deväť - boli zo všetkých fakúlt len na FF PU. Na dekanátoch všetkých ôsmich fakúlt pracovalo 79 administratívnych pracovníkov, ďalších 32,5 pracovných úväzkov v tejto zamestnaneckej kategórii bolo na katedrách.

(jn)

Novou súčasťou PU sa stal Ústav digitálnych kompetencií (ÚDK). Ciele nového pracoviska prezentovali na tlačovej konferencii 23. februára rektor PU František Mihina, prorektor Peter Kuzmišín a riaditeľka ÚDK Daniela Palaščáková. (V ďalšom čísle časopisu PU uverejníme zásadnejšiu informáciu o poslaní a zámeroch ÚDK.)

Foto: Mgr. Ľuboslav Krajňák

Ústav regionálnych a národnostných štúdií PU urobil prvé kroky vo svojej existencii

Uznesením č. 5/3/2004 zo svojho zasadnutia 22. novembra 2004 Vedec-ká rada PU odporučila rektorovi PU zabezpečiť rekonštrukciu Ústavu národnostných štúdií a cudzích jazykov PU, a to jeho premenou na Ústav regionálnych a národnostných štúdií (ÚRNŠ) PU s primárnou orientáciou na vedecko-výskumnú činnosť a vzdelávanie príslušníkov národnostných menšín. Jeho dovtedajší zamestnanci postupne prešli do iných štruktúr PU.

V auguste 2005 bol spracovaný návrh na rekonštrukciu a vytvorenie Ústavu regionálnych a národnostných štúdií prorektorkou PU prof. PhDr. V. Bačovou, DrSc. a prof. PaedDr. Š. Šutajom, DrSc. Vo februári 2006 bol pripravený Štatút ÚRNŠ a pracovný poriadok ÚRNŠ. Vznikli prvé návrhy pre databázu výskumných projektov, začali sa pripravovať projektové zámery a predkladať prvé návrhy projektov. Vo februári 2006 ústav disponoval iba dvomi pracovníkmi a v súčasnosti sa usku-točujú konkurzy na miesta výskumných - manažérskych pracov-níkov ústavu. Namiesto pôvodne plá-novanej rekonštrukcie ústavu je potrebné vybudovať odznova celý ústav.

Základné dôvody pre budovanie samostatného výskumného pracoviska PU

V súvislosti so zvyšujúcou sa úlohou vedy na vysokých školách je potrebné integrovať výskumný potenciál univerzity v rovnakých oblastiach poznania, najmä v témach, v ktorých má už PU svoje meno a ktoré vyplývajú z regionálnych špecifik. V záujme zvyšovania úspešnosti predkladaných projektov a v súlade s trendom vo vedeckom výskume je potrebné budovať multidisciplinárne výskumné tímy zložené z pracovníkov ústavu a univerzity a vytvárať podmienky pre prácu výskumníkov – manažérov a servis pre získavanie aj iných typov grantov, než len granty VEGA a KEGA. Ústav bude pomáhať pri vytváraní špecializovaných študijných programov najmä 2. a 3. stupňa vysokoškolského štúdia na fakultách PU a prispievať k modernizácii vyučovania a k obohateniu programovej skladby PU o nové jednotky študijných programov. Môže sa stať nápomocným pri úsilí vytvoriť predpoklady pre nové, perspektívne študijné programy (napr. romistika, etnológia, sociológia...)

V projekte budovania ústavu vychádzame z predpokladu,

že veda a pedagogický proces sú spojené nádoby, ktoré sa vzájomne ovplyvňujú. Zapájanie pracovníkov PU do výskumných projektov priniesie zvýšenie počtu monografií, vedeckých a odborných článkov, účasti na vedeckých podujatiach, citačného

indexu, individuálneho kvalifikačného rastu, zabezpečenie garancií študijných programov, prospeje akreditačnému procesu, pozícii školy, vytvoreniu stabilnej organizačnej vedeckovýskumnej štruktúry PU a teda aj k naplneniu čl. 1, § 1, ods. 1 zákona č. 131/2002 z 21. februára 2002 o vysokých školách, ktorý hovorí, že „vysoké školy sú vrcholné vzdelávacie, vedecké a umelecké ustanovizne“.

Zároveň je to aj cesta ako zabezpečiť prostriedky na výskum, služobné cesty a technické zabezpečenie pracovísk PU.

Základným princípom budovania ústavu

je organizovanie výskumnej činnosti v názve ústavu vymedzených oblastiach, ktoré vytvárajú jeho organizačnú štruktúru. ÚRNŠ PU ako pracovisko základného a aplikovateľného výskumu a vývoja PU má celouniverzitný charakter.

Ústav sa bude orientovať na dve základné oblasti:

regionálna politika a problematika regionálnych dejín; skúmanie národov, národností žijúcich na Slovensku, s dôrazom na rómsku problematiku, postavenie Rusínov a Ukrajincov, teda etník, ktoré vo významnej miere žijú na území východného Slovenska, ale aj ďalších etnických menšín. V súčasnosti sa na ústave vytvárajú podmienky pre realizáciu bakalárskeho študijného programu rusínsky jazyk a kultúra, ktorý by sa mal perspektívne stať súčasťou vzdelávacích štruktúr univerzity.

Vychádzame zo zásady, že pracovníci univerzity musia byť presvedčení a pocítiť, že robíť vedecký výskum sa oplatí. Pre vlastný prospech i pre prospech školy. Preto budeme vytvárať podmienky, aby pracovníci, ktorí sa budú podieľať na projektoch pripravovaných prostredníctvom ÚRNŠ PU, získavali prostredníctvom týchto projektov úväzky navyše k svojim pedagogickým úväzkom.

Základným pilierom ústavu budú manažérski pracovníci

V ich pracovnej náplni bude organizovanie vedeckých výskumov, získavanie finančnej podpory pre vedecko-výskumné projekty v slo-

venských a európskych agentúrach pre podporu vedy; vyhľadávanie výziev na podávanie projektov, iniciovanie projektov v prostredí PU, vyhľadávanie partnerov pre výskumnú spoluprácu v zahraničí a príprava vedeckých podujatí.

Významnou zložkou budú externí pracovníci

(z PU alebo mimo nej), pracujúci na interdisciplinárnych projektoch ústavu s nižším než 100-percentným úväzkom. Vedenie ústavu a jeho pracovníci budú vyhľadávať vhodných výskumných pracovníkov pre prácu na projektoch. Predpokladom pre ich prácu bude, okrem práce na projekte, dosahovanie stabilných výsledkov vo výskumnej činnosti za posledných päť rokov a súčasne práca na svojom materskom pracovisku na ďalšom výskumnom alebo pedagogickom projekte. Zmluvy budú uzatvárané na riešenie projektu s riešiteľmi na jeden rok a predlžované len po ročnej vnútornej, či externej oponentúre projektu s pozitívnym výsledkom.

Flexibilný spôsob budovania pracoviska

považujeme za kľúčový a predpokladáme, že by mohol urýchliť čas, počas ktorého pracovisko dosiahne solídne výsledky, na rozdiel od doteraz zaužívaného spôsobu budovania výskumných pracovísk na Slovensku, ktorý sa opiera o pevnú štruktúru pracovníkov ústavov. Z týchto externých spolupracovníkov by sa perspektívne vybudovalo jadro stálych pracovníkov ústavu.

Ďalšími prvkami budovania pracoviska, ktoré by si však vyžadovali osobitné dotácie zo strany vedenia PU, by sa mohli stať pracovníci PU, ktorí sú vo finálnej fáze prípravy kvalifikačných (habilitačných, doktorských prác) a vedeckých monografií. Podmienkou ich zaradenia na ÚRNŠ však bude vedenie vedecko-výskumného projektu v domácej alebo zahraničnej grantovej agentúre v zameraní ÚRNŠ.

Na ústav by mohli byť zaradení pracovníci, ktorí budú tvoriť základ pre novovznikajúce študijné odbory a nové vedeckovýskumné smery. Aj to však závisí od finančných možností PU podporiť takúto zámer.

Riešenie výskumných projektov musí priniesť konkrétny prínos pre ÚRNŠ a fakulty PU, ktorých pracovníci sa na projektoch budú podieľať, ako aj pre konkrétnych pracovníkov pracujúcich na projektoch, v podobe materiálneho zabezpečenia ich výskumnej činnosti, v podobe zabez-

pečenia dodatočných prostriedkov na finančné ocenenie ich výskumných výsledkov a zabezpečenia prostriedkov pre ich účasť na vedeckých podujatiach.

Mechanizmus využívania a prípadného prerozdelenia financií medzi zainteresovanými zložkami by sa mal stať predmetom rokovania vedenia ústavu, fakúlt a inštitútov.

Štefan Šutaj

Prof. PaedDr. Štefan Šutaj, DrSc., (1954) sa stal riaditeľom Ústavu regionálnych a národnostných štúdií PU od 10. januára 2006. V rokoch 1992 – 2004 riaditeľ Spoločensko-vedného ústavu SAV. Autor a spoluautor 12 vedeckých monografií (napr. *Maďarská menšina na Slovensku v rokoch 1945 - 1948*. Veda, Bratislava 1993; *Občianske politické strany na Slovensku v rokoch 1944 - 1948*. Veda, Bratislava, 1999; *Prezidentské dekréty E. Beneša a povojnové Slovensko*. Veda, Bratislava, 2002; *Nútené presídlenie Maďarov zo Slovenska do Čiech. Deportácie obyvateľstva maďarskej národnosti zo Slovenska do Čiech po druhej svetovej vojne*. Universum, Prešov, 2005), autor 115 vedeckých a odborných článkov, 66 vedeckopopularizačných článkov, 75 vystúpení na zahraničných a domácich vedeckých konferenciách a 380 citácií. Člen vedeckých rád PU, FHPV PU, FHV UMB, FVS UPJŠ, Spoločensko-vedného ústavu SAV. Predseda slovenskej časti slovensko-maďarskej komisie historikov. Člen Vedeckého kolégia pre kultúrno-historické vedy. Člen komisie pre udeľovanie vedeckej hodnosti DrSc. v odbore história.

Úroveň doktorandského štúdia nesmie podľahnúť rôznym negatívnym tlakom

Priestory Historického ústavu SAV v Bratislave patrili 15. februára 2006 okrem iného obhajobe dizertačnej práce PhDr. Petra Kovaľa, vedeckého pracovníka Inštitútu histórie Filozofickej fakulty (IH FF) PU v Prešove. Dopredu prezradíme, že bola úspešná a Katedra novodobých a najnovších slovenských dejín IH získala ďalšieho pracovníka s vedeckou hodnotou PhD. V tejto súvislosti sme položili niekoľko otázok školiteľovi prof. PhDr. Petrovi Švorcovi, CSc. Téma doktorandov, doktorandského štúdia, ako tretieho stupňa vysokoškolského štúdia je totiž mimoriadne aktuálna.

Ako školiteľ vníma fakt, že jeho doktorand obhajoval dizertačnú prácu?

- Mám z toho veľkú radosť, ako nakoniec z každého môjho doktoranda, ktorý dosiaha takýto úspech. Minulý rok to bol PaedDr. Martin Pekár, Ph.D., teraz je to P. Kovaľ. Verím, že v krátkom čase budú nasledovať ďalší dvaja interní doktorandi Mgr. Ján Džujko a Mgr. Vojtech Karpáty a za nimi ďalší, vrátane mojich doktorandov mimo PU – na Historickom ústave SAV v Bratislave i na univerzite v Lubline v Poľsku. Ak sa vrátim k P. Kovaľovi, tak môžem aj s patričnou dávkou hrdosti konštatovať, že z jedenástich členov spoločnej odborovej komisie a oponentov dostal 11 kladných hlasov, žiaden nebol proti a nikto sa nezdržal.

Práca spoločnej odborovej komisie sa zakrátko skončí. Namiesto nej budú pracovať komisie pre obhajoby dizertačných prác na každej univerzite, teda aj na PU?

- Je to tak. Treba však pripomenúť, že činnosť spoločnej odborovej komisie, ktorú vedie prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc., bývalý dekan FF a jej tajomníkom je prof. PhDr. Michal Otčenáš, CSc., bude pracovať ešte niekoľko rokov, dovtedy, kým neskončia v riadnom termíne tí doktorandi, ktorí začali svoje štúdium v starej forme doktorandského štúdia, a to nielen v trojročnej internej forme, ale aj v päťročnej externej forme. O dva roky sa stane, že začnú fungovať aj nové univerzitné komisie, to v čase, keď budú končiť prví doktorandi interného štúdia.

Aký je rozdiel medzi oboma komisiami?

- Spočíva v tom, že terajšia spoločná odborová komisia je zložená z odborníkov z celého Slovenska, a to z pracovísk univerzitného charakteru i zo Slovenskej akadémie vied. Tým je zabezpečená možnosť porovnať kvalitu jednotlivých kandidátov a ich dizertačných prác. Keď budú pracovať na každej univerzite osobitné komisie, takéto porovnávanie bude zložitejšie a bude len na univerzitných pracoviskách, ako vysoko dajú latku a ako vysoko ju budú ochotní držať.

Myslíte si, že tým môže klesnúť úroveň doktorandského štúdia?

- Je to možné, ak prevládnu kvázi-

lokálne záujmy a univerzity by chceli za každú cenu „vyrobiť“ množstvo svojich doktorandov bez ohľadu na kvalitu ich práce. Žiaľ, aj terajšia forma kreditového systému komplikuje prácu doktorandom a môže prispieť k nižšej kvalite ich výstupov – teda doktorandských prác. Ak pri starej forme doktorandského štúdia bol položený veľký dôraz na kvalitu práce a získavanie patričných vedomostí, ktoré ju mohli ovplyvniť, bolo ponechané na individuálnu prácu a štúdium doktoranda, tak nová forma tlačí doktorandov najmä do štúdia povinných, povinne voliteľných a voliteľných disciplín, lebo doktorandské štúdium je chápané ako tretí stupeň vysokoškolského štúdia. Tým im však ukrájuje z času, ktorý majú k dispozícii, a to na úkor výskumu, analýzy zozbieraného materiálu a potom aj samotnej syntézy, písania práce.

Nedáť by sa tento chýbajúci čas získať napr. tým, že študent, ktorý sa hlási do doktorandského štúdia, by pokračoval v téme, ktorú už začal diplomovou prácou?

- Teoreticky áno. Bolo by to však možné len v niekoľkých prípadoch, a aj to len tam, kde by sa vypísané témy jednotlivých školiteľov prelínali s témami diplomových prác. Relatívne ľahšie by sa to dalo uskutočniť v externom štúdiu, ktoré nie je tak limitované počtom prijatých študentov ako interné štúdium. Problém však spočíva v inom. Ide nám prioritne len o prípravu doktorandov, alebo súčasne aj o riešenie vedeckých problémov? Doktorandi by sa totiž mali podieľať na riešení vedeckovýskumných úloh pracoviska, na ktorom majú kvalifikovaných odborníkov – školiteľov, s ktorými môžu spolupracovať, konzultovať a pri nich aj vedecky rásť. Ak pracovisko, resp. školiteľ vypíše témy, ktoré s jeho vedeckovýskumným zameraním nemajú nič spoločné a on to urobí len preto, aby vyšiel v ústrety uchádzačom, tak sa môže stať, že školiteľ sice doktoranda „zastreší“, ale veľa mu nepomôže.

A ak má viacerých takých doktorandov?

- Všetci viete, ako je to, byť pred študentom len o krôčik vpred... Pre školiteľa je to stres a pre študenta to neznamená očakávaný prínos a po-

moc. Nickedy je málo, ak školiteľ môže poskytnúť len metodické či metodologické rady všeobecného charakteru.

A čo diplomovky a diplomanti? Nestáva sa pri nich to, čo ste naznačili pri doktorandoch?

- Stáva sa. Treba si však uvedomiť, že diplomová práca a diplomant je v inej polohe ako doktorand. Úlohou diplomanta je preukázať, že vie pracovať s literatúrou, s pramenným materiálom, že si vie poradiť s formulovaním svojich myšlienok, že vie napísať taký literárny útvar, akým je diplomová práca. Od doktoranda sa zásadne očakáva vedecký prínos, a to už je skutočne viac. Otvorene však treba priznať, že ideálne by bolo, ak by školitelia vypisovali len také témy, ktoré korešpondujú s ich výskumom a s prednáškami. Ich študenti by získali oveľa viac a ľahšie by sa im pracovalo na diplomovej práci. Mrzí ma, že sa začíname stretávať s trendom akéhosi „širokého záberu“ učiteľa. Neraz sa stane, že učiteľ učí niekoľko disciplín, ktoré navzájom nekorešpondujú a učiteľovi nedovoľujú, aby sa mohol špecializovať, a tak odovzdávať študentom naozaj kvalitné poznatky odborného i metodologického charakteru. Nutne sklzáva do povrchnosti, vysoká škola sa stáva vyššou strednou školou a jej absolventi odchádzajú s vedomosťami zodpovedajúcimi ich príprave počas štúdia.

Nie je to otázka úväzkov?

- Prioritne áno. Ekonomické ukazovatele tlačia školu do úspor. Ak sa však úsporné opatrenia budú chápať mechanicky, stane sa, že o niekoľko rokov fakulta, či univerzita získa meno vyššej strednej školy. A o takú nebude záujem.

Kde je potom východisko?

- Potrebné je definovať strategické ciele univerzity, fakulty, inštitútu, katedry. Ak sa budeme dívať len o krôčik pred seba, nepodari sa nám nič strategické vymyslieť a definovať. Je to ako prechádzka v tme – lesem a bez svetla. Každý nasledujúci krok môže znamenať, že si rozbijete hlavu, alebo spadnete do jamy. Ak dnes správne investujem, v našom prípade do špecializácie učiteľa, do vedy a výskumu, zajtra sa nám to vráti cez dobré výsledky pracoviska, cez jeho dobré meno, ktoré môže priťahovať aj študentov, aj objednávateľov. Spoločenská objednávka na produkty PU ešte stále existuje, ba s našim členstvom v EÚ sa rozšírili možnosti potenciálnych „zákazníkov“. Musíme túto skutočnosť len využiť, lebo ak to neurobíme my, urobia to iní. (jn)

Z Vedeckej rady PU

Dňa 19. decembra 2005 sa uskutočnilo posledné zasadnutie Vedeckej rady (VR) PU v Prešove v roku 2005.

Rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., na ňom priznal vedecko-pedagogický titul docent/ka a spoločne s dekanom FF PU prof. PhDr. Rudolfom Dupkalom, CSc., a dekanom PF PU doc. PhDr. Milanom Portikom, CSc., slávnostne odovzdali docentské dekréty:

PhDr. Tatiane Machalovej, CSc., v odbore dejiny filozofie, PhDr. Antonovi Pokrivčákovi, Ph.D., v odbore literárna veda, PaedDr. Martinovi Golemovi, CSc., v odbore teória a dejiny slovenskej literatúry,

PhDr. Marte Součkovéj, Ph.D., v odbore teória a dejiny slovenskej literatúry,

PaedDr. Jozefovi Tatárovi, Ph.D., v odbore teória a dejiny slovenskej literatúry,

PhDr. Ladislavovi Franekovi, CSc., v odbore literárna veda, PhDr. Jarmile Opálkovej, CSc., v odbore slavistika – slovanské jazyky,

PhDr. Jozefovi Pauerovi, CSc., v odbore dejiny filozofie, PhDr. Irine Dudinskej, CSc., v odbore dejiny filozofie,

PhDr. Valerijovi Kupkovi, CSc., v odbore literárna veda, PhDr. Ludovítovi Petráškovi, Ph.D., v odbore literárna veda,

PhDr. Jaroslave Staškovej, CSc., v odbore jazykoveda konkrétnych jazykových skupín v špecializácii: anglistika,

PhDr. Pavlovi Zubalovi, Ph.D., v odbore literárna veda, PaedDr. Daniele Valachovej,

v odbore teória vyučovania predmetov všeobecnovzdelávacej a odbornej povahy v špecializácii: teória vyučovania predmetov na I. stupni základných škôl.

Nové docentky a docentov predstavila prof. PhDr. Viera Bačová, DrSc. Prihovor za novovymenovaných predniesla doc. T. Machálová.

Slávnostný akt bol doplnený krátkym kultúrnym programom v podaní súboru Camerata Academica – Collegium Musicum (študenti FHPV PU – Ladislav Fodora a Tomáš Priputen), ktorého umeleckým vedúcim je Mgr. Art. Karol Medňanský, Ph.D.

V závere zasadnutia boli prerokované a tajným hlasovaním schválené návrhy VR FF PU na vymenovanie za profesorov:

doc. PhDr. Františka Alabána, CSc., v odbore literárna a

doc. PhDr. Ladislava Sisáka, CSc., v odbore všeobecná jazykoveda.

Mgr. Nicole Removčíková, Útvár prorektorky pre VaDŠ

S prof. PaedDr. Jánom Jungerom, PhD., o športe okolo nás, ale i „v nás“

Šport je spoločenský fenomén. I najčerstvejšie zážitky zo sledovania prebiehu zimnej olympiády v talianskom Turíne toto tvrdenie len potvrdzuje. A ak si vytvoríme súvislosť medzi týmto a ďalšími tohoročnými sviatkami športovcov a faktom, že na PU funguje ako jej najnovšia súčasť Fakulta športu (FŠ), tak máme tému tohto rozhovoru. S dekanom FŠ Jánom Jungerom sme sa stretli v čase, keď turínska olympiáda vrcholila.

Od detstva ste inklinovali ku športu?

- Moje záujmové kroky formovalo prostredie. Som rodák z Gemeru, máme tam krásnu prírodu, vhodnú najmä pre zimné športy a pozitívne sa na formovaní záujmov podpísal i môj telocvikár na strednej škole. Prejavil som túžbu pôsobiť v oblasti športu.

Čomu ste sa najviac venovali ako aktívny športovec?

- Aj napriek tomu, že šport vnímam - a tak aj učím o ňom - komplexne a širokospektrálne, som fanúšikom a vyznávačom predovšetkým lyžiarskych disciplín - bežeckých, zjazdových i snowboardu, jachtingu a v poslednom období tenisu. V behu na lyžiach som ako žiak i ako dorastenec súťažil na celoslovenskej úrovni v takých pretekoch ako Cena Kamaráta, či Slovenský pohár.

Zostať učiť na vysokej škole (VŠ) bolo vaše okamžité rozhodnutie?

- Aj napriek tomu, že som úspešne skončil vysokoškolské štúdium - s červeným diplomom, tak som o takejto možnosti neuvažoval. Nastúpil som učiť na základnú školu v Košiciach - Družicová ulica. Počas vojenčiny som sa dozvedel, že po prvýkrát bol v Prešove vypísaný konkurz na obsadenie miesta vysokoškolského učiteľa. Prihlásil som sa a prijali ma. Nastúpil som v roku 1979. Toto rozhodnutie neľutujem. Som jeden zo šťastných ľudí, lebo moje povolanie a zamestnanie ma baví. Je náplňou môjho života po všetkých stránkach - výchovno-vzdelávacej, vedeckovýskumnej, aj organizačtorskej. Zastával som a zastávam množstvo funkcií.

Z tých minulých si na ktorú spomínate najradšej?

- V závere 90. rokov a začiatkom tohto desaťročia som vykonával funkciu prezidenta Slovenskej asociácie univerzitného športu. Dostal som tak možnosť pomôcť slovenským akademickým športovcom k úspešnej reprezentácii na akademických majstrovstvách sveta a svetových univerziádach. Vyvrcholením nášho úsilia bolo pridelenie organizácie Svetovej zimnej univerziády v roku 1999 do Vysokých Tatier, kde som pôsobil vo funkcii podpredsedu organizačného výboru.

Stali ste pri kolíske vzniku FŠ PU. Ako hodnotíte toto obdobie?

- Venoval som jej zriadeniu množstvo úsilia a fakultu považujem za moje dieťa, kolektívne, ale i osobné. S odstupom poldruha roka od jej

vzniku však vidím, že viacej nás uznalo okolie, širšia odborná verejnosť, ako samotné domáce pracovisko. Nie som celkom spokojný s aktivitou niektorých učiteľov na vlastnom pracovisku. Ako keby sa spoľahli na to, že vznikom FŠ bude všetko lepšie. Som tiež smutný a nespokojný s chápaním pohybu v živote mladých ľudí niektorými učiteľmi PU.

Čo tým myslíte?

- Tieto ich názory sa najmä v súčasnom období prejavujú v korekcii študijných plánov. Do senátov väčšiny fakúlt PU predkladajú návrhy na zrušenie pohybovej výchovy ako disciplíny všeobecného základu. Aj napriek tomu, že ide o aktivitu, ktorú si vyberá samotný študent. S tým sa nemôžem uspokojiť. Okrem iného aj z dôvodu, že po vzniku FŠ PU ma oslovili zástupcovia VŠ v SR a zvolili si ma za predsedu Združenia učiteľov telesnej výchovy na VŠ v SR. V rámci tejto funkcie im pomáham

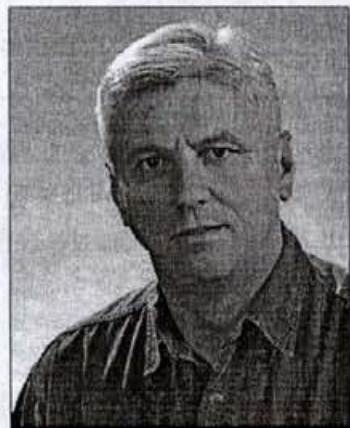
plánov ine disciplíny. Zrejme si neuviedomujú, že v každej lekárskej literatúre je pohyb uvedený ako základná biologická potreba presne takého významu ako spánok, jedlo, pitie.

Sú na rade nejaké korekcie v smerovaní FŠ?

- Od nasledujúceho akademického roka sme pripravení čiastočne opustiť klasickú štruktúru FŠ zameranú na prípravu učiteľov. Vzhľadom na to, že máme akreditované študijné programy trénerstva chceme takto rozšíriť svoj záber a ponúknuť nové možnosti štúdia. Navyše, ďalšie špecializácie nám umožňuje nová Vyhliadka o vzdelávaní v športe - napr. masér, rehabilitačný pracovník, rozhodca, organizátor športového podujatia, učiteľ lyžovania, inštruktor potápania.

Sčítané a podčiarknuté - ste spokojný?

- Už pri vzniku mala naša fakulta celkovo dobré základy. Aj v tom období sme sa trvalo angažovali v oblasti vedeckého výskumu a to pomohlo nám k tomu, že sme v nedávno zverejnenom hodnotení VŠ v SR skončili medzi spoločenskovednými fakultami na 4. mieste.

všetky moje kvalifikačné práce. V súčasnosti sme ukončili jednu veľmi zaujímavú a v odborných kruhoch očakávanú prácu týkajúcu sa šandardizácie koordináčnych schopností. No a od tohto roku začíname s výskumnou úlohou zameranou na pohybovú aktivitu seniorov. Ako sa ukazuje, bude mať veľmi veľký odborný a spoločenský dosah. Už niekoľko rokov totiž navštevujeme domovy dôchodcov (DD), kde študenti v rámci výstupov z disciplíny didaktika rekreačnej telesnej výchovy a športu pripravujú cvičenie pre seniorov rôzneho veku a oslabenia. V súčasnosti je cvičenie v DD také obľúbené, že dôchodcovia už netrpezlivo čakajú kedy sa tam študenti objavia.

Ako viete odpočívať?

- Na to je veľmi ťažké odpovedať, priznám, že nie úplne žijem tým spôsobom, o ktorom prednášam. Nedostatok času mi neumožňuje relaxovať, ako by si to organizmus žiadal. Oddýchnem si na kurzoch so študentmi a dva-trikrát týždenne si zahrám tenis.

Čím je podľa vás šport v dnešnej spoločnosti?

- Jednou z úloh, ktorú naša fakulta musí riešiť je aj na verejnosti v širšom slova zmysle propagovať samotný význam slova šport. Neraz sa mi stáva, že aj ľudia s vysokoškolským vzdelaním nás stále prezentujú ako fakultu telovýchovy. Názov Fakulta športu vyplýva z definície Európskej únie, ktorú zverejnila v dokumente Európska charta športu a to bol dôvod prečo sme zvolili také pomenovanie. Naše rozhodnutie vyplýva z toho, že šport je široký spoločenský jav postihujúci všetky sféry života človeka. Nevieť či si tí, ktorí doteraz na problém tak nepozerali, uvedomujú, ako mení spoločenskú klímu v celej krajine víťazstvo hokejistov na olympijských hrách, aká je atmosféra na uliciach, ako sa správajú muži k ženám, ale na druhej strane ako vie šport aj negatívne v prípade prehry v tých istých

(dokončenie na s. 8)

Šťastie je venovať sa práci ako koníčku

podobné problémy riešiť oveľa úspešnejšie. Doma túto úlohu neviem splniť k takej spokojnosti ako tam. Toto považujem za jeden z najväčších problémov, pretože ak na PU vzniklo odborné pracovisko, tak sa administratívnym spôsobom nemôže upierať študentom ostatných fakúlt, myslím tým najmä študentov v neakreditovanom štúdiu, možnosť vybrať si pohybovú aktivitu. V tomto smere považujem obranu reprezentantov ostatných fakúlt, postavenú na nedostatku financií, za krátkozrakú a vôbec ma neteší fakt, že mi za krátku chvíľu dá život za pravdu.

Ako to riešiť?

- Prvé riešenie vidím v kreditovom systéme. Pokiaľ bude platiť pre všetky ročníky, tak študenti budú mať možnosť vybrať si pohybové aktivity v povinnej voliteľných, resp. výberových predmetoch. A ich výber budú musieť ich materské fakulty rešpektovať. Zásadné riešenie však spočíva v zmene myslenia kompetentných funkcionárov fakúlt. Na poradiach prezentujú význam pohybu pre vlastný život, ale keď sa to týka ich študentov, tak považujú za oveľa dôležitejšie zaraďovať do učebných

Riadite, učíte, zapájate sa do vedeckého výskumu. Ako to zvládáte?

- Samozrejme, že vznik FŠ a fakt, že som na jej čele prináša nové a nové povinnosti, ale vychádzam z toho, čo som už povedal, že moje zamestnanie je i mojím koníčkom. Tak sa snažím, aby toto pracovisko bolo úspešné nielen v rámci začlenenia sa do zväzku fakúlt PU, ale svojou angažovanosťou a množstvom funkcií mu pomáham i navonok smerom k ostatným odborným pracoviskám, ale najmä k spoločenskej sfére. Tá môže najviac ovplyvniť mienku záujemcov o štúdium na FŠ.

Čím je pre vás vedeckovýskumná činnosť?

- Neoddeliteľnou stránkou môjho pôsobenia na VŠ. Ako mladý asistent som mal možnosť spoznať na Karlovej univerzite v Prahe, kde som ukončil aj doktorandské štúdium, veľmi veľa zaujímavých a vo svete uznávaných odborníkov. Vďaka tomu od tej chvíle kontinuálne vediem, alebo koordinujem viacero úloh. Vyše 20 rokov boli stredobodom môjho záujmu deti predškolského veku. S touto témou súviseli

Šťastie je ...

(dokončenie zo s. 7)

atribútoch pôsobiť. Dávno sú zmapované vplyvy športových podujatí na hospodárstvo, na kvalitu práce v čase zaujímavých športových zápasov. Mnohi ľudia závidia umelcom zo show biznisu - spevákom, či modelkám - ich úspechy, ale len málokto vie, koľko času títo ľudia venujú starostlivosti o telo svojimi pohybovými aktivitami. Príkladom je Jiří Korn, ktorý okrem toho že dobre spieva, pravidelne denne cvičí niekoľko hodín. A keďže sa zhovárame v čase olympiády, musím povedať, že na hrách v Turíne je absolvent našej fakulty, bežec na lyžiach Michal Malák a v širšej príprave tej istej disciplíny bol poslucháč 5. ročníka Stanislav Holienčík. Celkovo medzi našich najúspešnejších absolventov zaraďujeme napr. súčasného asistenta trénera hokejovej reprezentácie Jerguša Baču, cyklistky Lenku Ilavskú a Alenu Barilovú, futbalistov Mareka Špilára, Petra Hlinku, a samozrejme veľkú skupinu hádzanárov, z ktorých spomeniem Milana Fořtu, Richarda Štochla, Rastu Tabáčka, ďalej futbalového rozhodcu Ľuboša Micheľa, gymnastku Katku Šarišskú, kulturistu Jaroslava Horvátha, lyžiarky Betku Havrančíkovú a Vieru Klimkovú, nohejbalistu Mariána Žigalu a mnohých ďalších.

Vý máte športovca, ktorého dávate za vzor pre súčasných študentov PU?

- Hovoriť o vzore, keď človek pôsobí celý život v oblasti športu, je pre mňa ťažko. V zásade je ním každý, kto iniciatívne aj na základe samostatného prístupu k príprave, zaujíma ho úspech kolektívu, súťaží čestne a v neposlednom rade ten, kto si uvedomuje, že tí, ktorí ho sledujú, vnímajú ho komplexne aj s jeho nedostatkami, ktorých by mal mať najmenej. (jn)

Prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., (nar. 1953 v Rožňave), v rokoch 1978 – 1981 absolvoval štúdium v odbore učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov, špecializácia telesná výchova – branná výchova na Pedagogickej fakulte UPJŠ v Prešove. Vedeckú hodnosť CSc. v odbore teória vyučovania telesnej výchovy získal v roku 1987 na Fakulte telesnej výchovy Karlovej univerzity v Prahe. V roku 1993 sa habilitoval na Fakulte telesnej výchovy a športu UK v Bratislave v odbore teória vyučovania telesnej výchovy a v roku 2001 sa pred Vedeckou radou Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove inauguroval v odbore športová edukológia.

Konferenciu KF FHPV PU zamerali na pohľad do budúcnosti

V dňoch 19.- 20. januára Katedra fyziky Fakulty humanitných a prírodných vied (KF FHPV) PU v Prešove, usporiadala medzinárodnú vedecko-odbornú konferenciu na uvedenú tému *Učiteľ prírodovedných predmetov na začiatku 21. storočia*. Spoluorganizátormi boli Jednota slovenských matematikov a fyzikov SAV, pobočka Prešov a mesto Prešov. Zorganizovali ju v rámci Svetového roka fyziky (SRF).

OSN vyhlásila rok 2005 za SRF na návrh UNESCO na počesť 100. výročia vynikajúcich objavov Alberta Einsteina. V uznesení Valného zhromaždenia (VZ) OSN sa hovorí, že chápe fyziku ako nevyhnutný základ pre pochopenie prírody, berie na vedomie, že fyzika a jej doplnky tvoria základ mnohých súčasných technologických výdobytkov a je presvedčené, že vzdelanie v oblasti fyziky vyzbrojuje ľudí poznatkami na vytvorenie vedeckej infraštruktúry životne dôležitej pre rozvoj ľudstva. A. Einstein - najvýznamnejší fyzik a azda najznámejšia osobnosť na svete - pred sto rokmi ako 26-ročný uskutočnil výskum, ktorý poslužil ako začiatok súčasnej fyziky, v ktorej kľúčové pojmy sú „kvantum“ a „relativita“. VZ OSN očakáva, že vyhlásenie SRF a príklad A. Einsteina vyvolá prílev záujmu o štúdium fundamentálnej vedy zo strany nového pokolenia talentovanej mládeže z rôznych krajín.

Všetky univerzity sveta a výskumné ústavy pri tejto príležitosti usporiadávajú konferencie, olympiády, dni otvorených dverí. SRF otvorila medzinárodná konferencia v Paríži pod názvom Fyzika pre budúcnosť, na ktorej sa zúčastnilo vyše 1000 vedcov, 10 laureátov Nobelovej ceny, veľa študentov, žiakov a víťazov medzinárodných olympiád.

Zámernom našej konferencie bolo poskytnúť jej účastníkom možnosť prezentovať výsledky svojej vedecko-výskumnej činnosti s dôrazom na didaktické aspekty výučby fyziky a ostatných prírodovedných predmetov. Na konferencii sa zúčastnilo vyše 75 odborníkov z českých, slovenských, poľských, ukrajinských univerzít, zo stredných a základných škôl. Konferencia bola určená pedagógom vyučujúcim prírodovedné predmety, ale zúčastnili sa na nej aj pracovníci vedecko-výskumných pracovísk, doktorandi a študenti. Prioritne sa na konferencii prejednávali také témy ako Európsky vzdelávací priestor a jeho vplyv na prípravu učiteľov prírodovedných predmetov, Aktuálne problémy interakcie vedeckého a didaktického systému prírodných vied, Veda, jej miesto a úloha v príprave učiteľa prírodovedných predmetov pôsobiacich na základnej a strednej škole, Doterajšie skúsenosti a trendy vo svete v príprave učiteľov a výučbe prírodovedných predmetov v ZŠ a SŠ, Otázky graduálnej a postgra-

duálnej prípravy učiteľa s dôrazom na formovanie a rozvíjanie profesijných kompetencií učiteľa, Determinanty efektivity edukačného procesu s fyzikálnym obsahom so zvýšeným dôrazom na analýzu vplyvu IKT, Tvorba, inovácia a využitie nových didaktických pomôcok a postupov vo vyučovaní prírodovedných predmetov a Humanizácia prírodovedného vzdelávania a efektívnosť edukačného procesu.

Na začiatku konferencie vedúci KF dr. h. c. doc. PaedDr. Vladimír Šebek, PhD., privítal všetkých jej účastníkov. K prítomným sa prihovarili rektor PU dr. h. c. prof. PhDr. František Mihina, CSc., primátor mesta Prešov Ing. Milan Benč a dekan FHPV PU prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc.

V prvej časti plenárneho zasadnutia si účastníci vypočuli referát prof. RNDr. Iva Čápa, PhD., na tému Prírodovedné vzdelávanie pre 21. storočie. Zaoberal sa celosvetovými trendmi v oblasti prírodovedného vzdelávania vo svetle nových nárokov kladených na vedu a vzdelávanie ako dôsledok požiadaviek modernej spoločnosti. Prof. RNDr. Stanislav Holec, PhD., a RNDr. Jana Ragánová, PhD., z UMB v Banskej Bystrici sa vo vystúpení nazvanom Európske vzdelávacie programy ako cesta k inovácii prírodovedného vzdelávania venovali sumarizácii výsledkov desaťročnej medzinárodnej spolupráce v programoch Európskej únie.

Veľmi pôsobivé, perfektne načasované a Mgr. Františkom Frankom realizované bolo viac ako hodinové priame videokonferenčné spojenie na báze VRVS s KF Fakulty matematiky, fyziky a informatiky UK v Bratislave. Vďaka nemu predniesol referát prof. RNDr. Ján Pišút, DrSc., na tému Trendy vyučovania fyziky a teória vyučovania fyziky v SR. Nasledovala spoločná diskusia k problematike vplyvu európskeho vzdelávacieho priestoru na prípravu učiteľov prírodovedných predmetov a prírodovedného vzdelávania v podmienkach súčasnej školy.

V druhej časti plenárneho zasadnutia konferencie vystúpili prof. Vladimír Vasilievič Saharda, DrSc., z Národnej univerzity v Užhorode s príspevkom na tému Štruktúrálné systémy prípravy učiteľov prírodovedných predmetov a doc. RNDr. Mária Rakovská, CSc., z Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Úvahou O úlohe učiteľa fyziky v období

rýchlych zmien spoločenských požiadaviek uzavrela dopoludňajší program.

Prijemným prekvapením pre účastníkov konferencie a jej vecným obohatením bolo vystúpenie rektora PU F. Mihinu. Pozitívne sa vynímalo z rámca bežných otváracích a pozdravných rektorských prejavov. Na nefyziku pôsobil veľmi fyzikálne. Jeho slová prednesené v úvode konferencie jej dali novú dimenziu a zvýraznili jej aktuálnosť. Rektor poukázal na osobitné postavenie prírodných vied, na dominantnú úlohu fyziky medzi vedami, na jej paradigmatický význam. Domácich organizátorov osobitne potešili záverečné rektorove slová, keď povedal, že „nám ide o dôstojné postavenie prírodných vied na PU“.

Konferencia pokračovala ďalej vystúpeniami účastníkov v jednotlivých odborných sekcích (Európsky vzdelávací priestor - determinant edukačných procesov, Fyzikálne vzdelávanie v súčasnej škole, IKT v edukačnom procese, Prírodovedné vzdelávanie a jeho odraz v odborných didaktikách, Fyzika ako vedná disciplína). V referátoch a diskusiách odznelo široké spektrum otázok a problémov, od konkrétnych odborných, didaktických až po súčasné neadekvátne spoločenské postavenie prírodných vied.

Cheeme sa poďakovať všetkým tým, ktorí prispeli k úspešnému priebehu konferencie. Osobitne primátorovi mesta Prešov M. Benčovi za aktívnu spoluprácu pri organizovaní konferencie, za jeho účasť na konferencii a za prijatie zahraničných i slovenských pedagógov z rôznych univerzít na prešovskej radnici, ktoré patrilo medzi vyvrcholenie spoločenskej časti konferencie.

Jednotlivé abstrakty príspevkov boli už spracované v publikácii abstraktov a celé príspevky budú zverejnené v recenzovanom zborníku ako aj na CD nosiči. Informácie o konferencii je možné nájsť aj na internetovej stránke KF - <http://fyzika.fhpu.unipo.sk/konferencia/>.

dr. h. c. prof. RNDr. Ján Bircák, PhD., RNDr. Katarína Šterbáková, PhD.

Fakulta zdravotníctva PU otvorila nový študijný odbor

Spoločenské požiadavky a legislatíva Ministerstva zdravotníctva SR si vyžiadali ďalšie smerovanie výchovy zdravotníckych pracovníkov. Najmä schválenie zákona č. 129/2002 O integrovanom záchrannom systéme, ktorý je inovovaný Zákonom č. 138/2003 Z. z., presne definuje postavenie záchranného zdravotnej služby v novom systéme záchrany života a zdravia.

Podľa prijatých právnych noriem by malo v najbližšom čase na území Slovenska pracovať 197 staníc záchranného zdravotnej služby tak, aby sa pomoci dočkal každý občan SR v časovom limite do 15-20 minút po zavolaní na známe čísla 155 alebo 112. Čo však tento systém vyžaduje? Okrem technického zabezpečenia (sanitné vozidlá, spoľahlivo vybavené a fungujúce operačné strediská) predovšetkým mladú generáciu odborne pripravených zdravotníckych záchranárov. Podľa dostupných informácií tento systém nevyhnutne potrebuje takmer 2000 zdravotníckych záchranárov a 400 lekárov, odborníkov v urgentnej medicíne.

Na túto požiadavku veľmi rýchlo reagovala Fakulta zdravotníctva (FZ) PU, ktorej sa podarilo akreditovať a v akademickom roku 2005/2006 otvoriť prvý ročník štúdia v odbore urgentná zdravotná starostlivosť v dennej a externej forme štúdia. Už samotné prijímacie pohovory dali jasne najavo, aké požiadavky budú kladené na poslucháčov nielen počas trojročného štúdia, ale najmä v praxi. Okrem odborných vedomostí sa od zdravotníckeho záchranára požaduje dobrá fyzická kondícia, technické zručnosti a k tomu samozrejme patrí aj spoľahlivý psychický stav. Počas trojročného štúdia poslucháči absolvujú pod vedením pedagógov FZ a odborníkov z praxe špecializovanú prípravu na katedrách FZ a klinikách Fakultnej nemocni-

ce J. A. Reimana v Prešove. Okrem prípravy v odborných predmetoch ako sú anatómia, fyziológia, ošetrovateľstvo, sú to aj klinické predmety, ako chirurgia, gynekológia, vnútorné lekárstvo a pediatria. Okrem teoretickej prípravy poslucháči absolvujú aj náročný výcvik v teréne. Vyučovanie bude prebiehať hlavne na klinikách s jednotkami intenzívnej starostlivosti ako je anesteziologicko – resuscitačné oddelenie, stanica rýchlej zdravotníckej pomoci a jednotky intenzívnej starostlivosti v základných medicínskych odboroch. Na vymenovaných pracoviskách poslucháči absolvujú prípravné klinické cvičenia a individuálnu prax, ktorá bude doplnená odbornými sústredeniami priamo v teréne. Zimný výcvikový kurz je sústredený na stredisko Horskej záchranného služby (HZS) a bude zameraný na komplexný výcvik záchranárov v zimnom teréne s použitím všetkých záchranných prostriedkov, ktoré má k dispozícii HZS. Letné odborné sústredenia sú orientované na výcvik pohybu v teréne, kurz sebaobrany, základy lezenia a manipulácie s postihnutým vo výškach a výcvik použitia strelných zbraní a výbušnín. Sústredenie poslucháčov na Vodnej záchranného služby (VZS) je orientované na získavanie vedomostí a zručností v záchrane na vode, základy potápania s prístrojom a bez neho a základné zručnosti pohybu nad vodou a pod vodou.

Aké nájdú absolventi odboru

urgentná zdravotná starostlivosť uplatnenie v praxi? Prvoradou úlohou je nasýtenie požiadavky integrovaného záchranného systému. Jeho hlavnými zložkami sú hasičský a záchranný zbor, rýchla zdravotnícka pomoc a polícia. Ďalšími pomocnými zložkami sú Ozbrojené sily SR, HZS, VZS, Banská záchranná služba, útvary civilnej ochrany a mnohé ďalšie. Ich „hlad“ po kvalifikovaných záchranároch je v súčasnosti evidentný. Len krajské centrály núdzového volania na číslo 112, kde je v permanentnej službe sedem a viac pracovníkov záchranného systému, potrebujú už dnes takmer 200 kvalifikovaných pracovníkov. Podobne sú na tom aj ostatné zložky integrovaného záchranného systému.

Prvé skúsenosti novootvoreného odboru dokazujú, že výchova tejto novej generácie zdravotníckych pracovníkov bude náročná a to nielen pre poslucháčov. Vysoké odborné nároky musia spĺňať predovšetkým pedagógovia, aby dokázali dokonale skĺbiť odbornú výučbu so získavaním praktických skúseností. Len tak sa nám podarí vychovať zdravotníckeho záchranára odborne a fyzicky zdatného, psychicky odolného, pripraveného zasahovať pri záchrane života a zdravia nás všetkých.

doc. MUDr. Marián Šanta, CSc.

Projekt pracovných stáží Leonardo da Vinci pre študentov anglistiky a amerikanistiky FF PU

Prvá etapa mobilného projektu Leonardo da Vinci pod názvom Integrácia študentov anglistiky a amerikanistiky do pracovného trhu EÚ sa začala realizovať 30. januára 2006. Projekt sa zrodil z iniciatívy Inštitútu anglistiky a amerikanistiky (IAA) Filozofickej fakulty PU v úzkej spolupráci s Oddelením zahraničných vzťahov (OZV) Rektorátu PU v Prešove.

Európsky priestor prechádza v súčasnosti dramatickými zmenami, s ktorými súvisí aj reorganizácia pracovného trhu Európskej únie (EÚ). Pre odborníkov z krajín strednej a východnej Európy sa otvára čoraz väčší priestor na realizáciu. Kladie však zvýšené nároky na vzdelávacie inštitúcie, medzi nimi najmä na vysoké školy. Ich pôsobenie sa orientuje na poskytovanie vzdelania, ktoré by zabezpečilo uplatniteľnosť a konkurencieschopnosť absolventov na pracovnom trhu EÚ.

Tvorcovia projektu sa preto rozhodli dať študentom možnosť absolvovať povinnú odbornú prax v renomovaných inštitúciách v krajinách EÚ, kde budú môcť prakticky využiť získané vedomosti a súčasne si overia úroveň svojich schopností a zručností. V prvej etape realizácie projektu do zahraničia vycestovalo sedem študentov štvrtého ročníka IAA, ktorí prešli sitom výberového konania. Traja z nich vykonávajú prax na Inštitúte lingvistov v Londýne, dvaja vo firme Teknik Brothers v Londýne, jeden v Britskej knižnici v Londýne a jeden v Compunswear Iberica v Madride v Španielsku.

Osobný prínos stáží pre študentov však nie je jediným cieľom tohto projektu. Jeho autori si stanovili za cieľ detailne monitorovať praktickú využiteľnosť vedomostí a zručností, ktoré študenti počas štúdia na PU získali. Dôležitou súčasťou monitoringu bude identifikácia oblastí, v ktorých budú stážisti pociťovať deficit a ktoré by potenciálne mohli byť pokryté študijným programom anglistiky a amerikanistiky. Získané údaje môžu byť po vyhodnotení efektívne použité pri modifikácii a aktualizácii uvedeného študijného programu, aby si nielen udržal súčasnú pozíciu v rámci slovenských vysokých škôl, ale aby sa svojou kvalitou a flexibilitou presadil aj v širšom európskom kontexte.

Mgr. Beáta Biliková, PhD., IAA FF PU,

Mgr. Zdena Medoňová,

OZV Rektorátu PU,

koordinátorky projektu

Pripravujeme sa na 7. rámcový program EÚ

Seminár s názvom Od 6. k 7. rámcovému programu Európskej únie (EÚ) sa uskutočnil 9. februára v Košiciach. Informácie, ktoré odzneli sa týkali končaceho 6. rámcového programu (RP) a následnej prípravy na nový RP, ktorý je pokračovaním 5. a 6. RP.

V porovnaní s nimi prináša viac pozitívnych inovácií (viac prostriedkov, jednoduchšiu administratívu, podporu infraštruktúry, základného výskumu). Snahu pomôcť zvládnuť tento proces prípravy má aj Ministerstvo školstva SR. Pripravuje novú podporu v oblasti projektového manažmentu. Definitívny rozpočet pre 7. RP by mal byť stanovený približne v júni 2006, mal by však byť vyšší ako v 6. RP.

Doba trvania 7. RP sa oproti štvorročnému 6. RP predĺžila na obdobie rokov 2007 - 2013. Jeho základná schéma je rozdelená do štyroch hlavných oblastí - Spolupráca, Myšlienky, Ľudia, Kapacity. V 7. RP ostáva významná miera kontinuity so 6. RP,

avšak nastali menšie zmeny v počte a rozdelení tematických priorít, a to do 10 skupín: Zdravie, Potravinárstvo, poľnohospodárstvo a biotechnológie, Informačné a komunikačné technológie, Nanoveda, nanotechnológie, materiály, technológie, Energetika, Životné prostredie, klimatické zmeny, Doprava, Socioekológia a spoločenské vedy, Bezpečnosť (nová priorita), Vesmír.

Aj keď prvé výzvy 7. RP budú zverejnené až v decembri 2006, resp. januári 2007, mali by sme v tomto tzv. „čakacom období“ podstúpiť nasledovné kroky. Nespoliehať sa, že je dostatok času. Ujaasniť si vlastné výskumné, resp. inovačné zábery, pričom našim cieľom má byť ERA

(Európsky výskumný priestor) a našim trhom má byť EÚ, od čoho musíme odvodiť úroveň našich zámerov. Oboznámiť sa s obsahom 10 priorít a potrebnými dokumentmi. Hľadať si partnerov v EÚ. Najefektívnejšími spôsobmi sú osobné kontakty získané na medzinárodných konferenciách, zahraničných stážach alebo publikovanie profilu fakulty/ústavov cez databázy Propass, Slovak FP6, CORDIS, oslovenie slovenských NCP).

Blížšie informácie nájdete na webovej stránke oddelenia pre vedu a doktorandské štúdium Rektorátu PU <http://www.unipo.sk/index.php?sekcia=veda-a-vyskum&id=29>.

Mgr. Nicole Removčíková,

útvár pravektorov pre vedu

a doktorandské štúdium

Skončili vzdelávací kurz pre rozvojových koordinátorov v obciach

Nízka ekonomická výkonnosť, najslabšia dôchodková situácia obyvateľstva, nízky stupeň územnej a kvalifikačnej mobility pracovnej sily, nedostatok pracovných príležitostí a minimálny počet voľných pracovných miest, vysoký podiel pracujúcich s nižším stredným vzdelaním, dlhodobá nezamestnanosť, pasívne prijímanie situácie obyvateľstvom. To všetko radi Prešovský samosprávny kraj (PSK) k najzaostalejším regiónom v SR. S cieľom rozvoja miestnej zamestnanosti je v rámci sektorového operačného programu Ľudské zdroje realizovaný projekt spolufinancovaný Európskou úniou pod názvom Vzdelávanie a príprava uchádzačov o zamestnanie v PSK pod reg. číslom 2004/1.3/01/013.

Hlavnou aktivitou je vzdelávací kurz nazvaný Rozvojový koordinátor obce. Má odborné pripraviť a vybaviť frekventantov kurzu kompetentnosťami, ktoré môžu byť ďalej využité pri aktivizovaní rozvojových aktivít obcí, pri aktivizovaní občanov na prácach v obci. Zámerom projektu je realizácia dvoch vzdelávacích kurzov. Jeden kurz je členený na dva moduly. Cieľovou skupinou sú evidovaní nezamestnaní, ktorí sú do štúdia zaradení na základe spolupráce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Prešove a v spolupráci so starostami obcí.

V mesiacoch apríl – jún 2005 sa podľa študijného programu uskutočnil prvý kurz. V priebehu prvého teoretického modulu získali frekventanti základné teoretické poznatky z ekonomiky, práva, manažmentu, IKT, regionálnej politiky SR a EÚ. Ukončili ho kolokviom na overenie a upevnenie teoretických poznatkov. Overované boli najmä poznatky z ťažiskových predmetov ako Ekonomia a manažment verejnej správy, Regionálna ekonomika, Ma-

nažerska ekonomika, Finančný manažment a finančná analýza, Právo – ústavné, obchodné, občianske, živnostenské, pracovné. V rámci aktívneho vystupovania frekventantov na kolokviu bolo konštatované zvýšenie ich záujmu o problematiku.

Druhý modul vzdelávacieho kurzu bol orientovaný teoreticko-prakticky. V priebehu jedného týždňa blokovej výučby boli frekventantom sprostredkované poznatky z manažmentu projektov a z projektovej činnosti v PSK. Ďalšia výučba prebiehala formou individuálnych konzultácií s lektormi kurzu, expertmi a so starostami obcí. Bol orientovaný na schopnosť frekventantov transformovať teoretické poznatky do praxe riešením praktických úloh z oblasti manažmentu projektov. Získanie absolútoría je podmienené úspešnou obhajobou záverečnej práce. Frekventanti vzdelávacieho kurzu spracovali projekty, resp. projektové zámery z vybranej oblasti, ktorá sa javí ako problémová v mikroregióne. Obhajoba sa konala pred komisiou lektorov, expertov a zástupcu staros-

tov obcí 20. januára. Záverečné práce úspešne obhájilo 30 frekventantov vzdelávacieho kurzu.

Pri predstavovaní jednotlivých projektov odzneli mnohé zaujímavé a pre dnešok veľmi aktuálne témy. Bol medzi nimi projekt na zvýšenie zamestnanosti uchádzačov o zamestnanie so zdravotným postihnutím, ktorý reagoval na veľmi aktuálny prístup k naliehavej téme dneška zvýšením adaptability uchádzačov o zamestnanie so zdravotným postihnutím na trhu práce. Objavil sa projekt na usporiadanie slovensko-poľských kultúrnych slávností s prezentáciou myšlienky cezhraničnej spolupráce a oživením kultúrnych slávností. Riešiť sa má sociálne zariadenie pre bezdomovcov a sociálne znevýhodnených občanov i príprava zariadenia na stravovanie a hygienu pre takýchto občanov a perspektívne poskytovanie nočľahu a vzdelávacích kurzov. Ukazuje sa i potreba projektu s ideou získania prostriedkov na menšie úpravy životného prostredia obce, aktuálny a reflektujúci miestne problémy. Je projekt na multifunkčné centrum v obci Chminianske Jakubovany, ktorý ponúka riešenie aktuálneho problému Rómov na vidieku, stavbou centra sa má sprístupniť práčovňa, žehliareň a sprechy ako hygienický štandard služieb pre obyvateľov v tejto problémovej oblasti. Projekt Deti deťom, alebo „zahrajme sa na rozprávku“ ukazuje mož-

nosť spolupráce zdravých a postihnutých detí. Poskytovanie služieb agroturistiky a vidieckej turistiky na gazdovskom dvore je tiež veľmi aktuálna téma, ponúkajúca rozvoj cestovného ruchu prostredníctvom rekonštrukcie gazdovského dvora a ponuky agroturistických služieb, po dobudovaní a úprave jeho objektov a priestorových prvkov.

Odznelo i množstvo ďalších tém reagujúcich na problémy dneška ako výstavba športovej haly, seniori v Európe, drogová závislosť, separovaný zber tuhého odpadu, eliminácia osamelosti starších ľudí, náhrada klasického vykurovania vykurovaním biomasou, podpora sociálno-ekonomického rozvoja formou cezhraničnej spolupráce, absencia folklórneho povedomia u príslušníkov strednej generácie, motivácia umenia pre mládež.

A čo dokázal niekoľkomesačný kurz? Vzbudil človeka, vyburcoval ho k prelomeniu pasívnosti a vrátil mu rolu tvorca.

*Mgr. Kristína Jánošová,
manažérka pre publicitu
projektu*

Európsky sociálny fond podporil ďalší projekt

Inštitút filozofie a etiky Filozofickej fakulty (FF) PU v Prešove získal z Európskeho sociálneho fondu (ESF) v rámci programu Ľudské zdroje podporu pre svoj projekt Skvalitnenie odborného vzdelávania v rámci študijných programov etika na FF PU v Prešove (č. SOP EZ 2004/1-098, kód projektu: 11230100034). Projekt sa realizuje v období rokov 2005 - 2008.

Cieľom projektu je zlepšiť kvalitu odbornej prípravy vysokoškolských študentov študijného odboru 2.1.5 etika a 1.1.3 učiteľstvo (študijný program etika, resp. etická výchova) vzhľadom k spoločenským potrebám. Tento cieľ projektu je kompatibilný s hlavným cieľom sektorového operačného programu Ľudské zdroje a jeho opatrením 3, ktoré sa týka zvýšenia kvalifikačného potenciálu a adaptability osôb vstupujúcich na trh práce.

Projekt sa viaže na opatrenie 3.1, ktorého hlavným cieľom je transformácia systému odborného vzdelávania a prípravy smerom k potrebám trhu práce s dôrazom na potreby spoločnosti založenej na vedomos-

tiach a na sociálnu inklúziu. Náš projekt sa zameriava na zvyšovanie kvality programov odbornej prípravy a vzdelávania v študijnom programe 2.1.5 etika a 1.1.3 učiteľstvo (študijný program etika, resp. etická výchova) na FF PU, a to jednak prostredníctvom zapojenia zamestnávateľov do prípravy programov odborného vzdelávania (s dôrazom na aplikované a profesijné etiky), ich participáciou na príprave, resp. modernizácii učebných osnov, výučbe v podobe vedenia prednášok a seminárov, prípadne aj cez vedenie či oponovanie jednotlivých druhov písomných prác, vrátane bakalárskych a diplomových prác.

Cieľovou skupinou, na ktorú je

zameraný tento projekt sú študenti študijného odboru 2.1.5 etika a 1.1.3 učiteľstvo (etika, resp. etická výchova) FF PU. Súčasťou realizácie projektu budú tieto aktivity: príprava učebných plánov a učebníc pre profesijnú etiku, hospodársku etiku, manažersku etiku, medicínsku etiku, bioetiku, etiku ošetrovateľskej práce, učiteľskú etiku a ekologickú etiku. Tieto učebnice budú vznikať za spoluúčasti odborníkov z praxe. Ďalej súčasťou realizácie projektu budú prednášky odborníkov z praxe v rámci jednotlivých disciplín zahrnutých do tohto projektu, odborná prax študentov, resp. odborné stáže na partnerských pracoviskách v praxi.

K ďalším aktivitám projektu možno zahrnúť aj seminárne, ročníkové či diplomové práce z jednotlivých predmetov patriacich do projektu. Desiat' najlepších ročníkových prác z oblasti aplikovanej etiky bude kaž-

dý rok odmenených sumou 2 tisíc Sk.

Jedným z podstatných zámerov projektu je vybudovať počítačovú učebňu pre potreby študentov etiky, ale aj pre potreby ostatných študentov Inštitútu filozofie a etiky FF PU. Na tento účel chceme zmeniť doterajšiu seminárnu miestnosť č. 436. Počítačová učebňa bude vybavená internetom a rovnako chceme zakúpiť aj prístupové práva do zahraničných elektronických databáz venovaných aplikovaným etikám. Chceme tiež vybudovať knižnicu venovanú aplikovaným etikám, ktorá by sa stala súčasťou doterajšej seminárnej knižnice.

Ďalej chceme vytvoriť web stránky k jednotlivým predmetom aplikovanej etiky zahrnutých do projektu ESF, na ktorých by sme zhromažďovali všetky aktuálne a podstatné informácie týkajúce sa týchto disciplín v rámci aplikovanej etiky.

prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc.

Prof. Róbert Štefko je nový člen skupiny dekanov fakúlt manažmentu krajín EÚ

Dekan Fakulty manažmentu (FM) PU prof. Ing. dr. Róbert Štefko má na svojom konte ďalšie medzinárodné aktivity. O čo išlo? Tu je jeho autentické svedectvo:

V minulom roku som sa v meste Ghent v Belgicku stal členom organizácie DEAN. Je to skratka slov Dean's European Academic Network, čo označuje záujmovú skupinu dekanov fakúlt krajín Európskej únie (EÚ). Členstvo v organizácii je doživotné a nezaniká ani po skončení funkčného obdobia a ani po završení aktívneho veku.

V rámci DEAN som sa zúčastnil

na medzinárodnej konferencii Managing Higher Education in a Changing Europe. Konala sa práve v Belgicku na významnej Ghent University. Zaoberala sa mnohými aktuálnymi otázkami a úlohami manažmentov fakúlt a vysokých škôl pri skvalitňovaní vysokoškolského vzdelávania v štátoch EÚ. Predovšetkým v procese uplatňovania princípov a kritérií Bolonskej dohody je via-

cero rezerv a výziev. Mal som tú česť vymeniť si skúsenosti aj s významným účastníkom, ktorým bol prof. Chris Greensted. V Bruseli je jedným zo štyroch riaditeľov EQUIS (The European Quality University Improvement System), čo je vlastne akreditačná komisia EÚ pre študijné odbory zamerané na manažment, ekonomiku, business. Plní v rámci Európy (ale pôsobí aj mimo Európy) obdobnú úlohu vo vzťahu ku kvalite vysokých škôl a k jej zvyšovaniu ako naša národná Akreditačná komisia, poradný orgán Vlády SR. EQUIS dosiaľ akreditovala 84 vysokých škôl. Zaujímalo ho v našom roz-

Prof. Roland Paemelleire, dekan Fakulty ekonomie a obchodnej administrácie Ghentskej univerzity, prof. R. Štefko, dekan FM PU, prof. Gabrielle Parkerová, dekanka Filozofickej fakulty Middlesex University, Veľká Británia a prof. Faisal Afiff, Ekonomická fakulta UNPAD, Jakarta, Indonézia (sprava).

Prof. Faisal Afiff, profesor marketingu z Jakarty, prof. Aimé Heene, profesor manažmentu Fakulty ekonomie a obchodnej administrácie Ghentskej univerzity a prof. R. Štefko (sprava).

hovore ako u nás postupujeme v uplatňovaní výsledkov Bolonského procesu a Bolonskej dohody a ako u nás prebiehajú akreditácie.

Na konferencii sa zúčastnilo 122 predovšetkým profesorov manažmentu, dekanov fakúlt a ďalších funkcionárov z univerzít, a to hlavne z vyspelých štátov EÚ, z jej „staršej“ časti. Veľký dojem vo mne zanechali najmä rozhovory s profesormi, väčšinou dekanmi z Belgicka, Anglicka, Walesu, Španielska, Portugalska, aj z novej univerzity v Luxembursku. Medzi mimoeurópskymi hosťami konferencie patrili aj prorektor jednej z najvyšších amerických univerzít Hopkin's University z Baltimoru a profesor marketingu Faisal Afiff z Ekonomickej fakulty indonézskej univerzity UNPAD v Jakarte, jedi-

ný účastník konferencie z ázijského kontinentu.

Ghent University je jedným z príkladov, ktoré nás majú učiť skromnosti v hodnotení viacerých univerzít na Slovensku. Belgické katalógy popisujú univerzitu v Ghente ako „relatively young university“. Ide pritom o takmer 200-ročnú inštitúciu založenú ešte v roku 1817 kráľom Wiliamom I. Ghent má veľa špičkových študijných programov. Zároveň tam na vás dýcha história vzdelanosti a kultúry európskej civilizácie. Po užitočných rozhovoroch s prof. Rolandom Paemelleire, dekanom tamjšej Faculty of Economics and Business Administration, pokúsím sa o nadviazanie spolupráce medzi touto ekonomickou fakultou vyspelej ghentskej univerzity a našou FM.

Zväčša novovzniknutým fakultám ešte chýbajú insígnie

Fakulta športu (FŠ) a Fakulta manažmentu (FM) PU, na ktorých sa vzťahuje stále ešte prívlastok novovzniknuté, majú aj najväčšie problémy zo všetkých ôsmich fakúlt PU s vybavením akademickými insígniami. Podľa Štatútu PU sú žezlo, reťaz s medailou, taláre a odev pedela výrazom tradície univerzity i fakúlt. Používajú sa najmä pri imatrikuláciách a promóciách, pri slávnostných zasadnutiach akademických senátov a vedeckých rád.

Na zasadnutí Kolégia rektora PU 6. marca informovala kvestorka PU PhDr. Mária Dančišinová o aktuálnom stave vo vybavení insígniami. Žezlo chýba dekanom nielen dvoch v úvode spomenutých fakúlt, ale tiež dekanom Pedagogickej fakulty a Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU. Najviac nedostatkovou insígniou je reťaz s medailou pre prodekanov, chýba v deviatich prípadoch, z toho sedem sa vzťahuje na FŠ a FM. Najnižšia potreba sa ukazuje v počte talárov, chýbajú len v troch prípadoch pre predsedov akademických senátov fakúlt. Odev pedela nemá len FM a FŠ.

Kvestorka oznámila, že v tomto roku vypíšu súťaž návrhov na štyri žezlá a dve reťaze s medailou. Podobný proces bude aj v roku 2007.

(jn)

Po zmene legislatívy sa Evanjelická cirkev augsburského vyznania (ECAV) opätovne uchádza o reštitúciu budovy, v ktorej sídlil od svojho vzniku rektorát PU. Rektor PU František Mihina v tejto súvislosti ešte v roku 2003 podpísal Memorandum o dobrej vôli medzi PU a Biskupským úradom ECAV v Prešove, zastúpeným biskupom Igorom Mišinom. V januári t. r. na tento proces nadviazalo ďalšie stretnutie oboch hodnostárov a pri tejto príležitosti podpísali zmluvu o budúcej zmluve o usporiadaní majetkových pomerov medzi PU a ECAV. Foto: Mgr. Ľuboslav Krajčák

Príklad spolupráce FM s gréckou Sani S. A. potvrdzuje, že vedomosti a prax musia ísť ruka v ruke

Študenti odboru ekonomika a manažment podniku v špecializácii manažment turizmu a hotelierstva absolvujú počas svojho štúdia niekoľkokrát prax, zameranú na rozvoj vedomostí získaných počas výučby a zdokonaľovanie zručností, potrebných pre ich budúce zameranie. V rámci domácej aj zahraničnej praxe si študenti otestujú a zdokonalia jazykové a komunikačné schopnosti, ktoré sú pre nich jednou z dominant v odvetvi turizmu.

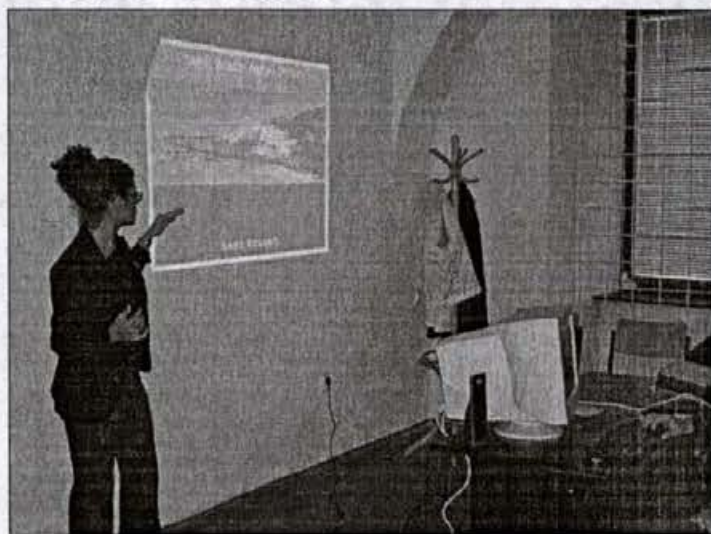
Napriek tomu, že ľudia spolu komunikujú každý deň, táto oblasť kontaktu s ľuďmi nie je taká jednoduchá a jednoznačná. Práve prax utvrdzuje študentov v tom, že každý klient si vyžaduje individuálny prístup. V odbornej literatúre poznáme určité delenia ľudí podľa charakteru, temperamentu, psychologických procesov, prípadne podľa potrieb účasti na cestovnom ruchu. Jednoznačné konanie a správanie sa k týmto rôznym typom klientov v určitých situáciách nie je definované nikdy presne. Splniť požiadavky klienta je obtiažne, vzhľadom na to, že čo stačí a uspokojuje jedného, absolútne nevyhovuje inému klientovi. Práve prax musí pripraviť študentov na rozmanitosť a zložitost rozličných situácií a ukázať im správne a „elegantné“ riešenia. Pokiaľ k tomu pripočítame aj jazykovú prípravu, samostatnosť a odbornosť, trojmesačná prax v partnerskej gréckej hotelovej spoločnosti Sani Resort je pre študentov výbornou skúsenosťou, nenahraditeľnou devízou a zároveň príležitosťou otestovať sa.

Zaujím študentov o prax v Grécku stúpa. Samozrejme, je to spojené aj s nárastom záujmu budúcich záujemcov o štúdium na Fakulte manažmentu (FM) PU, ktorí úspešne absolvujú prijímacie konanie. Minulého roku do Grécka na prax v Sani Resort odcestovalo 33 študentov (čo už bolo veľmi pekné číslo), toho roku to bude až 46 študentov. Absolvovanie zahra-

ničnej praxe využívajú hlavne študenti prvého ročníka, ktorí v tomto prostredí často nadviažu ďalšie kontakty. Musíme však podotknúť, že časť študentov sa s obľubou vracia naspäť, hoci ich povinnosť voči škole – povinná prax – je splnená. O dobrých kontaktoch svedčí aj to, že grécki partneri ich opätovne radi prijímajú.

Katedra turizmu a hotelového manažmentu v tomto roku mala tú česť a druhýkrát privítala na svojej pôde zástupcov hotelovej spoločnosti Sani S.A. Po dvoch pánoch, ktorí navštívili katedru v apríli, to boli dve dámy – Georgia Routsou (riaditeľka oddelenia ľudských zdrojov a rozvoja) a Maria Karafoulidou. Ich návšteva sa konala 9. až 13. novembra 2005. Program bol kultúrne a pracovne bohatý. Veľkú časť zabralo výberové konanie. Vo štvrtok 11. novembra M. Karafoulidou predstavila študentom na informačnom stretnutí spoločnosť, jej pôsobenie, ciele, ako aj podmienky práce a poskytované služby pre študentov od spoločnosti Sani. Študenti mohli vidieť kvalitnú prezentáciu jednotlivých hotelových komplexov powerpointom, čo určite dotvorilo celistvú predstavu o mieste ich budúcej praxe (na obr.). Po predstavení nasledovalo interview.

Grécki partneri vysoko hodnotili jazykovú a vedomostnú úroveň študentov. „Naša spolupráca je dlhoročná a veľmi úspešná. Som rada, že toľko študentov má záujem vykonať

vať prax v našich hotelových zariadeniach. So slovenskými študentmi sme spokojní. Zvlášť so študentmi vašej univerzity. Nielenže sú jazykovo zdatní, musím povedať, že v mnohom je ich jazyková úroveň lepšia, ako v školách v Čechách, odkiaľ sme sem prileteli, ale sú aj pracovití a snaživí. Viem, že je ešte krátky čas, ale za ten necelý semester majú aj prehľad o jednotlivých postoch, ktoré im boli ponúknuté. Jednoducho, vieme, že keď sa obrátíme na vás, dostaneme to, čo chceme – kvalitu. Podľa nás je veľmi dôležité nadviazať priamy kontakt s budúcimi praktikantmi. Vidieť ich, hovoriť s nimi, to všetko nám povie viac ako odovzdané životopisy,“ konštatovala G. Routsou. „Nielen to. Ukázali aj niečo viac. Okrem toho, že sú mladí, čo je samé o sebe krásne, vedia sa aj správať a upraviť sa pre danú príležitosť. Sani S.A. má päť hotelov v kategóriách štyri a päť hviezd. Preto nám

samozrejme záleží aj na vzhľade a schopnosti našich pracovníkov upraviť sa,“ dodala M. Karafoulidou. Obe zástupkyne gréckej spoločnosti vyjadrili vieru v ďalšiu úspešnú spoluprácu.

Okrem pracovných povinností si našli čas aj na prehliadku Prešova. Veľmi sa im páčilo hlavne Šarišské múzeum, kostoly a podľa nich aj tiché centrum. Ďakujeme študentke piateho ročníka Daniele Matušikovej, ktorá v rámci svojho voľného času ochotne pomáhala s organizáciou pobytu gréckych partnerov.

Naši študenti si vytvorili nielen dobré meno, ale získali aj uznanie. Samozrejme, v tejto snahe treba pokračovať a ďalej sa zdokonaľovať, lebo konkurencia je silná – okrem našich študentov vykonávajú prax v spoločnosti Sani S. A. aj študenti z Českej republiky, Švajčiarska, Lotyšska, Macedónska a Bulharska. Ing. Kristína Mrvová

V gréckom meste Thessaloniki si treba zvyknúť na dopravný chaos

Charakteristické pre Grécko ako pre všetky južné krajiny je hluk, spon-tánnosť, usmievaví ľudia, pekné počasie a dobrá káva s cigaretou. Prejavuje sa to v meste, v inštitúte, na miestach, ktoré navštívite, ak sa vydáte cestovať po krajine.

Štúdium na TEI v Sindose je vhodné prispôbené na pobyt v rámci programu Erasmus, keďže sa tam v semestri zide okolo 50 študentov z krajín Európskej únie a ďalší z Latinskej Ameriky v rámci programu Alpha, takže je možnosť nadviazania kontaktov aj s ľuďmi z iného kontinentu. Rozsah výučby závisí od potrebného počtu kreditov, výber predmetov je obmedzený, nie všetky, ktoré sú v ponuke pre domácich študentov je možné študovať aj v angličtine. Naopak môže sa aj stať, že sa grécki študenti objavujú na seminároch s „erasmákmi“, nie je to však pravidlom, skôr výnimkou – napr. pri výučbe jazykov. Vyučujúci sú veľ-

mi milí a každému sa snažia vyjsť v ústrety jednak pri tvorbe rozvrhu, ako aj priamo na seminároch. Tie sú prispôbené každej jazykovej úrovni, takže netreba mať obavy z jazykovej bariéry. Tá sa môže objaviť v prípade, ktorý sa stáva síce dosť často, ale je to prejav národnej hrdosti, a to, že časť hodiny prebieha v gréčtine.

Negatívom TEI je vzdialenosť a komplikovaná doprava do miesta inštitútu, ktorý je vzdialený 17 km od mesta Thessaloniki. Autobus tam síce premáva každých 20 minút, ale len zo stanice, a Thessaloniki predstavujú mesto s dopravným chaosom v pravom slova zmysle. Treba si len

zvyknúť.

Keďže v Thessalonikách sa nachádzajú okrem TEI aj Aristotelova a Macedónska univerzita, je to mesto plné študentov. Domácich aj európskych – a všetci hľadajú ubytovanie. S ním môžu byť na začiatku pobytu problémy, dajú sa však vyriešiť pomocou domácich študentov – tútorov, ochotných pomôcť pri preklade prípadných inzerátov v tlači.

Lepšou stránkou takejto kopy študentov sú kontakty, party a spoločné cestovanie. Oznamy o týchto akciách sú vyvesené aj v centre mesta, takže stretnúť sa so zahraničnou študentskou obcou nie je problém. Časť domácich študentov sa tiež angažuje a veľmi rada zahraničným študentom pomáha, takže nie je problém

zistiť akékoľvek informácie.

Až na Erasmus pobyte som sa dozvedela, resp. zažila, že štrajky nie sú typické len pre Francúzov, aj Gréci štrajkujú veľmi radi a dosť často. Pre Erasmus študenta to znamená zväčša deň voľna, ktorý môže stráviť s kamarátmi individuálnym poznávaním krajiny.

Maja Dorčaková

Otvorili špičkové pracovisko kliniky maxilofaciálnej chirurgie pre potreby poslucháčov FZ PU

Deň 19. december 2005 sa zapíše do análov Fakultnej nemocnice s poliklinikou (FNsP) J. A. Reimana a Fakulty zdravotníctva (FZ) PU otvorením špičkového pracoviska. Ide o kliniku maxilofaciálnej chirurgie, ktorá je novou výučbovou základňou pre študijný odbor dentálna hygiena. Na otvorení sa zúčastnil PhDr. Milan Laca, viceprimátor mesta Prešov, rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., dekanka FZ PU PhDr. Anna Eliašová, PhD., riaditeľ FNsP J. A. Reimana MUDr. Peter Biroš, prednosta kliniky MUDr. Eva Kovaľová, PhD., prednostovia klinických pracovísk nemocnice, zástupcovia profesijných komôr a pedagogickí pracovníci FZ PU.

Klinika je zariadená najmodernejšou technikou, ktorá pomáha ošetrovateľským pacientom a študentom FZ PU získať nové možnosti v diagnostike, prevencii a v liečbe ochorení čeluste, sánky, zubov a parodontu. Súčasťou tejto kliniky je aj RTG pracovisko.

Transformačný proces, ktorý naštartovalo Ministerstvo zdravotníctva SR má niekoľko priorit. Základnou prioritou je prevencia, pretože tá jediná garantuje „vrátenie investícií“ ako jednej z kľúčových úloh v ekonomike zdravotníctva.

FZ s FNsP v Prešove pripravili pre spomínané pracovisko dvojbodový program, ktorý obsahuje masovú prevenciu vo vopred definovanej populácii a individuálnu prevenciu vo vzťahu zubný lekár – dentálny hygienik – pacient/klient.

Program ERO (WHO) zavedený v kontexte zdravotníckych postupov by mal mať strategickú orientáciu, ktorá by mala viesť najmä k zníženiu výskytu orálnych a dentálnych ochorení a ich dôsledkov najmä

u diskriminovaných skupín obyvateľstva, k propagácii zdravého životného štýlu, ktorý by znižoval faktory environmentálne, sociálne, behaviorálne a ekonomické, k implementácii dentálnych zdravotných systémov, ktoré by boli prispôbené požiadavkám ľudí a ktoré by boli finančne akceptovateľné pre všetkých a k vytvoreniu stratégie, ktoré by začleňovali orálnu a dentálnu starostlivosť do národných zdravotných programov.

Masová prevencia sa môže uskutočňovať cez viaceré kampane, na zvýšenie povedomia obyvateľstva v oblasti prevencie ústneho zdravia.

FZ PU v spolupráci s FNsP, Slovenskou komorou zubných lekárov zaviedla od roku 2004 do výučby projekt Zdravý úsmev pre študentov odboru dentálna hygiena a následne sme ho implementovali do ostatných študijných odborov. Úlohou projektu je realizácia pravidelných cvičení čistenia zubov v predškolských zariadeniach a na 1. stupni ZŠ. Úspeš-

Na otvorení špičkového pracoviska FZ PU - kliniky maxilofaciálnej chirurgie ako novej výučbovej základne pre študijný odbor dentálna hygiena sa zúčastnili aj (sprava) riaditeľ FNsP J. A. Reimana Peter Biroš, rektor PU František Mihina a dekanka FZ PU Anna Eliašová.

Foto pre časopis PU: Viktor Zamborský

nou realizáciou projektu sa budú riešiť viaceré problémy našej spoločnosti, ako je zanedbaná výchova k zdraviu, zníženie kazivosti zubov na Slovensku, s následnou úsporou nákladov na ich liečbu. To je možné len na základe poznania príčiny vzniku ochorenia a vlastnou zodpovednosťou, ktorá sa v programe zdôrazňuje. FZ PU s FNsP realizujú kontrolné kampane formou opakovaných štatistických vyšetrení a porovnávaní výsledkov kontrolných a testovaných skupín obyvateľov. Na pracovisku kliniky maxilofaciálnej chirurgie študentom FZ PU v odbore

dentálna hygiena už počas štúdia musí byť jasne formulovaná úloha prevencie, ktorá po ukončení ich štúdia bude transformovaná do praxe na stomatologických pracoviskách v spolupráci so zubnými lekármi.

Želáme všetkým pracovníkom, ktorí sa na túto neľahkú prácu podujali veľa úspechov a tvorivých síl.

PhDr. Anna Eliašová, PhD.,
dekanka FZ PU
MUDr. Peter Biroš,
riaditeľ FNsP Prešov
MUDr. Eva Kovaľová, PhD.,
prednosta kliniky

Prednášky zahraničných odborníkov na americkú literatúru obohacujú študujúcich anglistiku

Štúdium cudzieho jazyka a kultúry si vyžaduje aj znalosť sociálno-politického, historického a kultúrneho kontextu krajín používajúcich tento jazyk. Výrazným obohatením štúdia cudzieho jazyka sa na univerzitách stáva nielen pobyt študentov v zahraničí, ale aj prednášky odborníkov z príslušných krajín na slovenských univerzitách.

Katedra anglického jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied (KAJL FHPV) PU za pomoci rozličných zahraničných nadácií, akými sú Fulbrightova nadácia, či veľvyslanectvo USA v Bratislave, ako aj na základe osobných kontaktov pravidelne sprostredkúva pre študentov, doktorandov, ale aj iných odborníkov na túto oblasť prednášky odborníkov nielen z USA, ale aj napríklad z partnerských univerzít (Univerzita Palackého v Olomouci, Debrecínska univerzita v Maďarsku) v oblasti americkej literatúry, literárnej teórie a vedy. V roku 2004 prispel k obohateniu študijného programu štúdia anglistiky svojou prednáškou o post-koloniálnej dráme prof. Pétér Szaffkó z Debrecínskej univerzity v Maďarsku.

KAJL FHPV PU pokračovala

v roku 2005 v organizovaní prednášok ďalších odborníkov na americkú literatúru. Prof. David Vanderwerken z Texaskej kresťanskej univerzity vo Forth Worth v USA predniesol prednášku o prozaickej tvorbe Williama Faulknera, ktorú neskôr doplnili prednášky doc. Michala Peprníka z Olomouckej univerzity o básnickej a prozaickej tvorbe Edgara Allana Poea, prof. Williama Webstera z South Georgia College v Georgii v USA o súčasnej americkej poézii (Philip Levine, Ronald Koertge, Billy Collins, Lucille Cliftonová), a koncom roka prednáška prof. Stephanie Bransonovej z University of Wisconsin v USA o súčasnej americko-indiánskej a chicansko-americkéj literatúre USA (L. M. Silková a Sandra Cisnerosová). Vhodne ich doplnili prednášky z oblasti literárnej teórie o mýte,

V Prešove prednášala aj prof. Stephanie Bransonová z Wisconsinkej univerzity v USA, ktorá v súčasnosti pôsobí ako lektorka Fulbrightovej nadácie na Wroclawskej univerzite v Poľsku.

Foto: Marek Sokol

archetype a literatúre doc. M. Peprníka a autorské čítanie prof. Howarda Wolfa z Newyorskej štátnej univerzity v Buffale, ktorý sa snažil poukázať na dilemu kultúrnej identity židovsko-amerického intelektuála a problematiku jej literárneho stvárnenia vo vlastnej tvorbe.

Prednášky zahraničných lektorov výrazne prispievajú nielen k obohateniu študijného programu anglistiky

na FHPVPU, ale aj dôkladnejšiemu poznaniu iného kultúrneho prostredia a k rozširovaniu vedeckej a odbornej spolupráce medzi PU a zahraničnými vedeckými, vzdelávacími a kultúrnymi inštitúciami. Vďaka podpore uvedených nadácií a inštitúcií budú tieto prednášky pokračovať aj naďalej. Už v najbližšom období sa očakáva

prednáška významného poľského odborníka v oblasti literárnej vedy, anglistiky a amerikanistiky - prof. Wojciecha Kalagu zo Sliezskej univerzity v Katowiciach so sídlom v Sosnowieci v Poľsku, ako aj prednášky prof. H. Wolfa z Newyorskej štátnej univerzity v Buffale v USA.

Jaroslav Kušnir,
KAJL FHPV PU

Otvorili špičkové pracovisko kliniky maxilofaciálnej chirurgie pre potreby poslucháčov FZ PU

Deň 19. december 2005 sa zapíše do análov Fakultnej nemocnice s poliklinikou (FNsP) J. A. Reimana a Fakulty zdravotníctva (FZ) PU otvorením špičkového pracoviska. Ide o kliniku maxilofaciálnej chirurgie, ktorá je novou výučbovou základňou pre študijný odbor dentálna hygiena. Na otvorení sa zúčastnil PhDr. Milan Laca, viceprimátor mesta Prešov, rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., dekan FZ PU PhDr. Anna Eliašová, PhD., riaditeľ FNsP J. A. Reimana MUDr. Peter Bíroš, prednosta kliniky MUDr. Eva Kovaľová, PhD., prednosta klinických pracovísk nemocnice, zástupcovia profesijných komôr a pedagogickí pracovníci FZ PU.

Klinika je zariadená najmodernejšou technikou, ktorá pomáha ošetrovateľským pacientom a študentom FZ PU získať nové možnosti v diagnostike, prevencii a v liečbe ochorení čeluste, sánky, zubov a parodontu. Súčasťou tejto kliniky je aj RTG pracovisko.

Transformačný proces, ktorý naštartovalo Ministerstvo zdravotníctva SR má niekoľko priorit. Základnou prioritou je prevencia, pretože tá jediná garantuje „vrátenie investícií“ ako jednej z kľúčových úloh v ekonomike zdravotníctva.

FZ s FNsP v Prešove pripravili pre spomínané pracovisko dvojbodový program, ktorý obsahuje masovú prevenciu vo vopred definovanej populácii a individuálnu prevenciu vo vzťahu zubný lekár – dentálny hygienik – pacient/klient.

Program ERO (WHO) zavedený v kontexte zdravotníckych postupov by mal mať strategickú orientáciu, ktorá by mala viesť najmä k zníženiu výskytu orálnych a dentálnych ochorení a ich dôsledkov najmä

u diskriminovaných skupín obyvateľstva, k propagácii zdravého životného štýlu, ktorý by znižoval faktory environmentálne, sociálne, behaviorálne a ekonomické, k implementácii dentálnych zdravotných systémov, ktoré by boli prispôbené požiadavkám ľudí a ktoré by boli finančne akceptovateľné pre všetkých a k vytvoreniu stratégie, ktoré by začleňovali orálnu a dentálnu starostlivosť do národných zdravotných programov.

Masová prevencia sa môže uskutočňovať cez viaceré kampane, na zvýšenie povedomia obyvateľstva v oblasti prevencie ústneho zdravia.

FZ PU v spolupráci s FNsP, Slovenskou komorou zubných lekárov zaviedla od roku 2004 do výučby projekt Zdravý úsmev pre študentov odboru dentálna hygiena a následne sme ho implementovali do ostatných študijných odborov. Úlohou projektu je realizácia pravidelných cvičení čistenia zubov v predškolských zariadeniach a na 1. stupni ZŠ. Úspeš-

Na otvorení špičkového pracoviska FZ PU - kliniky maxilofaciálnej chirurgie ako novej výučbovej základne pre študijný odbor dentálna hygiena sa zúčastnili aj (sprava) riaditeľ FNsP J. A. Reimana Peter Bíroš, rektor PU František Mihina a dekan FZ PU Anna Eliašová.

Foto pre časopis PU: Viktor Zamborský

nou realizáciou projektu sa budú riešiť viaceré problémy našej spoločnosti, ako je zanedbaná výchova k zdraviu, zníženie kazivosti zubov na Slovensku, s následnou úsporou nákladov na ich liečbu. To je možné len na základe poznania príčiny vzniku ochorenia a vlastnou zodpovednosťou, ktorá sa v programe zdôrazňuje. FZ PU s FNsP realizujú kontrolné kampane formou opakovaných štatistických vyšetrení a porovnávaní výsledkov kontrolných a testovaných skupín obyvateľov. Na pracovisku kliniky maxilofaciálnej chirurgie študentom FZ PU v odbore

dentálna hygiena už počas štúdia musí byť jasne formulovaná úloha prevencie, ktorá po ukončení ich štúdia bude transformovaná do praxe na stomatologických pracoviskách v spolupráci so zubnými lekármi.

Želáme všetkým pracovníkom, ktorí sa na túto neľahkú prácu podujali veľa úspechov a tvorivých síl.

PhDr. Anna Eliašová, PhD.,
dekan FZ PU
MUDr. Peter Bíroš,
riaditeľ FNsP Prešov
MUDr. Eva Kovaľová, PhD.,
prednosta kliniky

Prednášky zahraničných odborníkov na americkú literatúru obohacujú študujúcich anglistiku

Štúdium cudzieho jazyka a kultúry si vyžaduje aj znalosť sociálno-politického, historického a kultúrneho kontextu krajín používajúcich tento jazyk. Výrazným obohatením štúdia cudzieho jazyka sa na univerzitách stáva nielen pobyt študentov v zahraničí, ale aj prednášky odborníkov z príslušných krajín na slovenských univerzitách.

Katedra anglického jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied (KAJL FHPV) PU za pomoci rozličných zahraničných nadácií, akými sú Fulbrightova nadácia, či veľvyslanectvo USA v Bratislave, ako aj na základe osobných kontaktov pravidelne sprostredkúva pre študentov, doktorandov, ale aj iných odborníkov na túto oblasť prednášky odborníkov nielen z USA, ale aj napríklad z partnerských univerzít (Univerzita Palackého v Olomouci, Debrecínska univerzita v Maďarsku) v oblasti americkej literatúry, literárnej teórie a vedy. V roku 2004 prispel k obohateniu študijného programu štúdia anglistiky svojou prednáškou o post-koloniálnej dráme prof. Pétér Szaffkó z Debrecínskej univerzity v Maďarsku.

KAJL FHPV PU pokračovala

v roku 2005 v organizovaní prednášok ďalších odborníkov na americkú literatúru. Prof. David Vanderwerken z Texaskej kresťanskej univerzity vo Forth Worth v USA predniesol prednášku o prozaickej tvorbe Williama Faulknera, ktorú neskôr doplnili prednášky doc. Michala Peprníka z Olomouckej univerzity o básnickej a prozaickej tvorbe Edgara Allana Poea, prof. Williama Webstera z South Georgia College v Georgii v USA o súčasnej americkej poézii (Philip Levine, Ronald Koertge, Billy Collins, Lucille Cliftonová), a koncom roka prednáška prof. Stephanie Bransonovej z University of Wisconsin v USA o súčasnej americko-indiánskej a chicansko-americkéj literatúre USA (L. M. Silková a Sandra Cisnerosová). Vhodne ich doplnili prednášky z oblasti literárnej teórie o mýte,

V Prešove prednášala aj prof. Stephanie Bransonová z Wisconsinkej univerzity v USA, ktorá v súčasnosti pôsobí ako lektorka Fulbrightovej nadácie na Wroclawskej univerzite v Poľsku.

Foto: Marek Sokol

archetype a literatúre doc. M. Peprníka a autorské čítanie prof. Howarda Wolfa z Newyorskej štátnej univerzity v Buffale, ktorý sa snažil poukázať na dilemu kultúrnej identity židovsko-amerického intelektuála a problematiku jej literárneho stvárnenia vo vlastnej tvorbe.

Prednášky zahraničných lektorov výrazne prispievajú nielen k obohateniu študijného programu anglistiky

na FHPVPU, ale aj dôkladnejšiemu poznaniu iného kultúrneho prostredia a k rozširovaniu vedeckej a odbornej spolupráce medzi PU a zahraničnými vedeckými, vzdelávacími a kultúrnymi inštitúciami. Vďaka podpore uvedených nadácií a inštitúcií budú tieto prednášky pokračovať aj naďalej. Už v najbližšom období sa očakáva

prednáška významného poľského odborníka v oblasti literárnej vedy, anglistiky a amerikanistiky - prof. Wojciecha Kalagu zo Sliezskej univerzity v Katowiciach so sídlom v Sosnowici v Poľsku, ako aj prednášky prof. H. Wolfa z Newyorskej štátnej univerzity v Buffale v USA.

Jaroslav Kušný,
KAJL FHPV PU

Veda, výskum a inovácie na Slovensku:

V tomto príspevku sa usilujem podať obraz o súčasných podmienkach, možnostiach a povinnosti robiť výskum a vývoj (VV) na vysokých školách (VŠ) na Slovensku. VV je definovaný ako systematická tvorivá činnosť uskutočňovaná v oblasti vedy a techniky s cieľom zvýšiť objem poznania (vrátane poznania človeka, kultúry a spoločnosti) a zároveň využívanie tohto poznania na vynachádzanie jeho nových aplikácií.

VV predstavujú činnosti nanajvýš žiaduce, keďže dnes ekonomika (a teda aj blaho nás všetkých) rastie využívaním poznania; preto štáty svojou „inovačnou politikou“ (súčasná terminológia) usilujú efektívne podporovať vedu, výskum a inovácie.

DOTERAJŠÍ VÝVOJ A SÚČASNÉ CHÁPANIE VÝSKUMU A VÝVOJA

Do roku 1989 nástrojom „inovačnej politiky“ boli päťročné štátne plány rozvoja vedy a techniky. Dnes sa konštatuje, že sektory, ktoré VV robili (VŠ, SAV a podniky) boli financované neproporčne, čo viedlo k oslabeniu výskumnej štruktúry a výskumného potenciálu VŠ. S týmto nepriaznivým „dedičstvom“ vstúpili VŠ do ďalšieho obdobia.

Po roku 1989 čakala na transformáciu aj oblasť VV. Spočiatku bol rozbeh dobrý. V roku 1990 slovenská vláda prijala Zásady štátnej politiky vo vede a výskume; v 1991 zriadila Radu vlády pre vedu a techniku a v 1992 Grantovú agentúru pre vedu - GAV, neskôr premenovanú na VEGA. V máji 1990 bol prijatý Zákon o vysokých školách č. 172/1990, ktorý vedu a výskum uvádzal aj na VŠ. Tým však pozitívne kroky skončili. Napriek mnohým návrhom nebol v rokoch 1992 až 1998 schválený ani jeden zásadný legislatívny dokument z oblasti vednej a technickej politiky. Celá transformácia VV ostala na mŕtvom bode, išla dokonca späť. Ako o tom píše vo svojej správe Beblavý a kol. (2002, s. 111), celá výskumno-vývojová komunita upadala do letargie a beznádeje v dôsledku nekonečného odkladania tak potrebných legislatívnych úprav a účelového financovania výskumu a vývoja.

V tzv. druhom transformačnom období od roku 1998 začalo Ministerstvo školstva (MŠ) SR intenzívne pracovať na reforme „vednej a technickej politiky“. Bolo potrebné pripraviť koncepčné materiály a nový legislatívny rámec. Postupne boli v NR SR schválené zákon o Agentúre na podporu vedy a techniky (s účinnosťou od roku 2001), zákon o vede a technike, zákon o Slovenskej akadémii vied (od roku 2002), zákon o VŠ (všetky tri od roku 2002).

Obdobie rokov 2002-2005 možno charakterizovať úvážaním prijatých zákonov do praxe a tiež tým, že MŠ SR a Ministerstvo financií SR si navzájom vyjasňovali svoje rozdielne pozície a postoje o organizácii

a financovaní výskumu. Objem investovaných finančných prostriedkov do vedy a výskumu však naďalej ostával veľmi nízky. Slovensko vo výskume a inováciách stagnovalo. V celoeurópskom kontexte výrazne zaostáva takmer vo všetkých ukazovateľoch sledovaných Európskou komisiou a OECD (podrobnejšie Akčný plán SR pre oblasť vedy, výskumu a inovácií schválený vládou SR v júli 2005).

Prelom postupne nastáva vstupom SR do Európskej únie (EÚ) v druhej polovici roku 2004. Význam VV bol pre Slovensko už nielen proklamovaný, ale v roku 2005 boli vypracované a prijaté dôležité dokumenty v oblasti VV, ktoré zohľadňujú ciele, postupy a terminológiu EÚ.

SÚČASNÁ LEGISLATÍVA VÝSKUMU A VÝVOJA

Súčasná legislatívne dokumenty uznávajú dôležitosť VV v takej miere ako to na Slovensku nikdy doteraz nebolo urobené. Poskytujú VV zatiaľ najvyššiu mieru legislatívnej a finančnej podpory. Sú to hlavne dokumenty:

Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010: Národná lisabonská stratégia. Vláda SR ju schválila v marci 2005. Je to ekonomická stratégia, ktorá má byť základom pre politiku slovenskej vlády do roku 2010. Hlavným cieľom je zabezpečiť, aby Slovensko čo najrýchlejšie dobehlo životnú úroveň najvyspelejších krajín EÚ.

Zákon č. 172/2005 Z. z. z 21. marca 2005 o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2005.

Minerva - oficiálny program vlády rozvoja znalostnej ekonomiky na Slovensku. Cieľom Minervy je vyvíjať aktivity na podporu rozvoja tzv. **znalostnej ekonomiky** v štyroch základných oblastiach: 1. Informačná spoločnosť; 2. Inovácie, veda a výskum; 3. Investície do ľudí a vzdelávanie; 4. Podnikateľské prostredie.

Samostatným uznesením vlády v rámci programu Minerva je významný dokument Akčný plán pre vedu, výskum a inovácie, ktorý schválila vláda SR uznesením č. 557 z 13. júla 2005. Obsahuje úlohu

vypracovať Dlhodobý zámer národnej vednej a technickej politiky do roku 2015 a v termíne do 30. júna 2006 ho schváliť vládou SR.

Pozornosť si zasluhujú najmä zábery programu Minerva v bode 2 - Inovácie, veda a výskum, ktoré okrem iného stanovujú úlohy:

- zvýšiť prepojenie medzi výskumom a VŠ vzdelávaním, predovšetkým uplatnením inštitút výskumnej univerzity,
- odbúravať inštitucionálne prekážky, ktoré zabraňujú špičkovým vedcom v kariérnom postupe
- rozdeliť financovanie výskumu na inštitucionálne a kompetitívne, t.j. založené na súťaživom princípe,
- zvýšiť finančnú podporu pre doktorandov a zaviesť podporu pre post-doktorandov,
- vytvoriť finančné nástroje na zlepšenie medzinárodnej mobility slovenských vedcov,
- zabezpečiť nadštandardnú finančnú podporu výskumu v 2-3 prioritných oblastiach,
- vytvoriť nástroje na podporu čerpania finančných zdrojov na projekty medzinárodných programov VV, komunitárnych programov a iniciatív EÚ.

Akčný plán pre vedu, výskum a inovácie stanovuje 14 úloh:

- Vypracovanie dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky.
- Vypracovanie systému hodnotenia kvality výstupov vedy a výskumu.
- Vypracovanie nového systému štátnych programov na podporu výskumu a vývoja.
- Vypracovanie detailných pravidiel pre finančné schémy štátnych programov rozvoja infraštruktúry.

- Transformácia a personálne posilnenie Agentúry na podporu vedy a techniky a vypracovanie jej programov na rok 2006.

- Vypracovať systém financovania vedy, výskumu a inovácií zo štrukturálnych fondov na roky 2007-2013.

- Vypracovanie systému podpory ľudských zdrojov v oblasti vedy, výskumu a inovácií.

- Vykonávať inštitucionálne hodnotenie vysokých škôl SR a využiť jeho výsledky aj pri komplexnej akreditácii a teda pri priznaní práva výskumnej univerzity.

- Vypracovanie Národnej stratégie „Veda v spoločnosti“.

- Podpora národných centier excelentnosti a sietí a systém podpory transferu poznatkov a technológií.

- Vypracovanie stratégie a priorit podpory a orientácie medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce vrátane transformácie organizácie SARC.

- Poradenstvo a podpora pri ochrane duševného vlastníctva.

- Vytvorenie legislatívneho prostredia pre oblasť inovácií.

- Vypracovanie inštitucionálnej a finančnej podpory rizikového kapitálu zo strany štátu.

SÚČASNÉ FINANCOVANIE VV

Inovačná politika štátu smeruje k financovaniu VV z troch hlavných zdrojov:

- štátny rozpočet a ostatné verejné zdroje SR,
- programy a fondy EÚ,
- súkromné zdroje.

V tejto súvislosti sa v informácii o Minerve konštatuje: „Zdroje EÚ ponúkajú obrovský priestor pre financovanie aktivít v oblastiach, na ktoré sa Minerva zameriava. Sloven-

súčasný stav, možnosti a perspektívy

sko má na to k dispozícii obrovské množstvo peňazí zo štrukturálnych fondov EÚ a z iných výdavkových programov EÚ. Tieto možnosti dnes využívame iba minimálne. Vláda preto musí urýchlene podniknúť konkrétne kroky, ktoré umožnia slovenským inštitúciám a občanom využiť európske peniaze oveľa lepšie než doteraz" (www.iminerva.sk).

Nárok na inštitucionálne financovanie VV sa plánuje v budúcnosti priznať len výskumným univerzitám a SAV; pritom toto inštitucionálne financovanie by malo byť poskytované len v takej miere, ktorá by umožnila len prežívať, cieľom tohto postupu je, aby tieto inštitúcie boli motivované udržiavať adekvátnu kvalitu nevyhnutnú na úspešné získavanie financií zo zdrojov založených na súťaživom princípe.

Najviac markantne sa to prejavuje v súčasnosti v tom, že VŠ dostáva inštitucionálnu podporu z MŠ SR (na mzdy zamestnancov) aj podľa toho, ako si dokáže získať iné zdroje podpory (granty). „Trhové riadenie vedy“ sa tak stáva dôležitou časťou financovania VŠ.

DÔSLEDKY PRE ROBenIE VV

Hlavným znakom súčasného prístupu k VV je dôsledné uplatňovanie robenia výskumu ako plánovanej činnosti, ktorá má vstup (infraštruktúra výskumu) a výstupy (výsledky výskumu), merateľné, hodnotiteľné a aj rigorózne hodnotené z hľadiska efektívnosti vynakladaných prostriedkov (vstupov) a ziskov (výstupov).

Inak povedané – veda a výskum sa dnes robí prostredníctvom grantov, t. j. v konkurenčnom boji a permanentnej súťaži o granty. VV – veda a technika – sa stali súčasťou trhu.

Je dobré si uvedomiť, že tento prístup má aj ďalšie (možno vedľajšie) dôsledky, ktorých význam je zatiaľ ťažko predvídať. Počet výskumníkov na Slovensku sa v priebehu predchádzajúceho desaťročia nezvýšil, skôr naopak. Učiteľia a učiteľky na VŠ preferovali a doteraz preferujú „istú“ a bezrizikovú výučbu (najmä vysoký počet hodín) na svojej aj ďalších VŠ, pretože zatiaľ význam výučby je explicitne zdôrazňovaný a tým aj vnímaný ako garantujúci pracovné miesto, kým výskumné aktivity boli, aj doteraz sú v hodnotení ich výkonov podhodnocované. Na tých, čo výskumne pracovali, ale aj na tých, ktorí tak nerobili, sa v súčasnosti zvyšuje tlak v podobe potreby urgentného „naskočenia na vlak“ výskumu. Pravidlá výskumnickej činnosti sú však

ešte len nastoľované. Vypracovanie projektov výskumu je vysoko profesionálna a veľmi náročná práca, vyžaduje osobné zainteresovanie a množstvo času, čo je vynakladané s vysokým rizikom neprijatia projektu v silnej konkurencii. Osobný prínos robenia výskumu je vnímaný ako nízky, pozitívna motivácia okrem silného vonkajšieho tlaku takmer žiadna.

Enormne zvýšený tlak na „rýchle“ produkcie vedeckých výsledkov, bez budovania pevného odborného – výskumnickeho zázemia, môže so sebou okrem iného priniesť:

- rozdelenie výskumníkov na manažerov, t. j. „obchodníkov vedy“ a „námezdných robotníkov vedy“;
- predstieranie vedy a tunelovanie vedy, nepoctivosť;
- podceňovanie humanistického étosu;
- ďalšiu podporu kultúry agresivnosti, a to aj v oblasti výskumnickej.

Keďže sa VV stáva podnikaním, vychádza sa z toho, že konkurenčný prvok motivuje k väčšiemu výkonu a vyššej kvalite. V podnikaní v oblasti VV (ako aj v každom inom podnikaní) hodnotíme efektívnosť porovnaním vstupov a výstupov činnosti. Výstup hovorí o kvalite a kvantite produkcie – výsledkov. Vstup umožňuje posudzovať efektívnosť dopracovania sa k výsledkom. Koordinácia vstupov a výstupov vytvára

cyklus „vyrábania výskumu“ a jeho efektívnosť.

Vstupy VV sa nazývajú infraštruktúra VV. K infraštruktúre VV patria:

- osoby uskutočňujúce výskum a vývoj vrátane obslužných osôb,
- sústava prístrojov, zariadení, informačných, komunikačných a technologických celkov a systémov, ako i ostatných hnuťelných vecí a nehnuteľností, ktoré slúžia pre potreby výskumu a vývoja (Zákon č. 172/2005 o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja). K tomuto vymedzeniu možno dodať usporiadanie a koordinovanie = manažovanie osôb a zariadení, prístrojov, komunikácie atď., tak, aby fungovali efektívne ako systém – ako celok.

K výstupom výskumu a vývoja sa počíta priama produkcia výskumníkov v podobe publikácií, výskumných správ, popularizácie VV; vynálezy, patenty, inovácie.

K nepriamym ale dôležitým výsledkom patria návrhy projektov VV a najmä získané VV granty (domáce a zahraničné) a výsledky doktorandského štúdia.

Proces výskumu a vývoja možno potom znázorniť takto (pozri obr.):

ZÁVER

Ako sa konštatuje v Akčnom pláne SR pre oblasť vedy, výskumu a inovácií, je veľmi dobre, že začala snaha začať riešiť VV v SR na národnej

úrovni. Avšak viac ako desať rokov pasivity v podpore inovačných procesov a ignorovania významu podpory VV na všetkých úrovniach bude vyžadovať systémový prístup, s náležitým, zo strany štátu presne vymedzeným stupňom pozitívnej motivácie pre všetky zainteresované zložky.

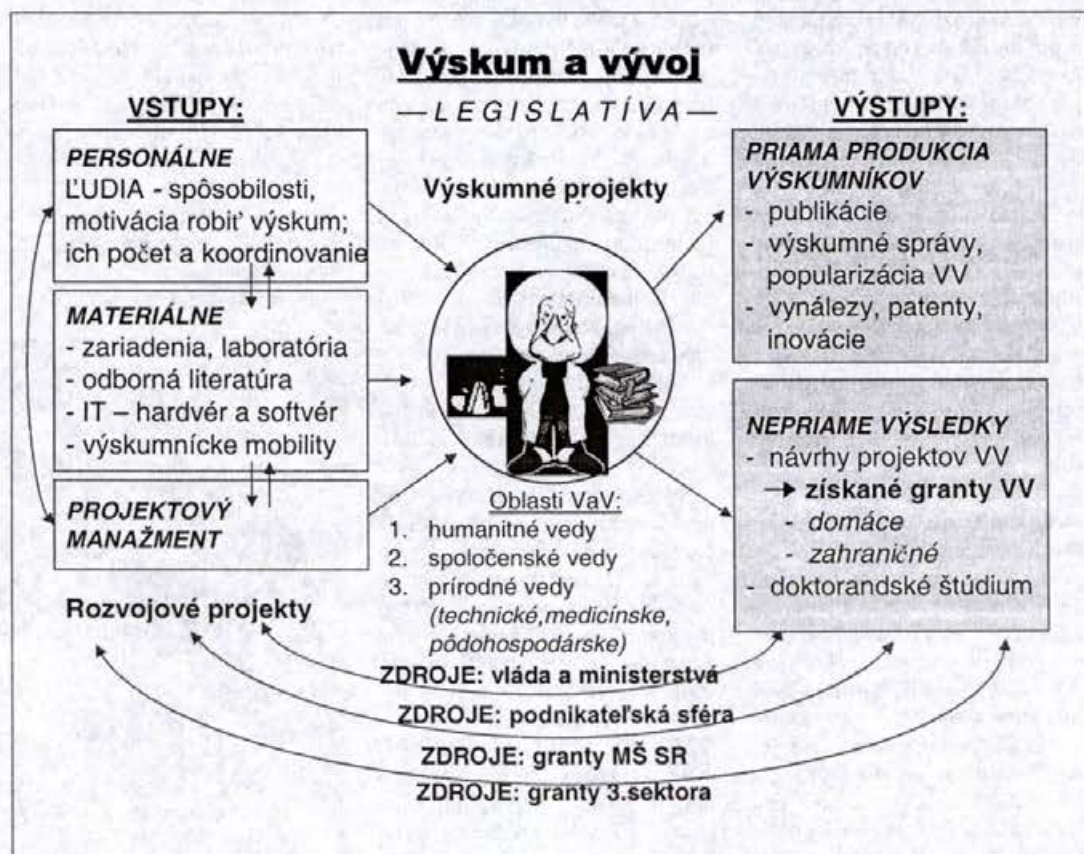
Literatúra:

Zákon č. 172 z 21. marca 2005 o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy. Zákon schválený 21.3.2005 s účinnosťou od 1. júla 2005.

Akčný plán Slovenskej republiky pre oblasť vedy, výskumu a inovácií. Materiál vypracovaný na základe zákona č. 172 o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení niektorých zákonov. Sekcia VaT VŠ, MŠ SR. Bratislava 2005.

Minerva, oficiálny vládny program rozvoja znalostnej ekonomiky na Slovensku. <http://www.iminerva.sk>
Beblavý, M., Litt, M. (eds.): Národná správa o vedeckotechnickej politike. Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť, Bratislava 2002.

Viera Bačová,
prorektorka PU
pre vedu
a doktorandské štúdium

Ohlasy zo študentských mobilít

V zimnom semestri svojho posledného ročníka štúdia na pedagogickej fakulte v Prešove som sa zúčastnila študijného pobytu, resp. Erasmus mobility v Porte, druhom najväčšom meste Portugalska. Od pobytu som očakávala hlavne nové zážitky a spoznanie nových ľudí takmer z celej Európy. Moje očakávania sa splnili a nielen to. Mala som možnosť študovať s „domácimi“ a tak som videla iný systém ako je v mojej škole. Bola som prekvapená, samozrejme milo. Ostatné moje zážitky sa nedajú ani spočítať, to by som musela rozmyšľať veľmi dlho, pretože toho bolo neúrekom. Spomeniem Erasmus aktivitu, čiže výlety do rôznych zaujímavých miest Portugalska, ale aj spoznávanie portugalskej a iných európskych kultúr. Pobyt mi dal veľmi veľa, zdokonalila som sa v jazyku, spoznávala som mentalitu krajiny odlišnej od tej, kde som sa narodila a hlavne som spoznala kopec úžasných ľudí z celej Európy. Je to skvelá možnosť pre každého študenta.

Adriana Repková

Zrejme sa človeku z času na čas stane, že slová ani zďaleka nevystihnú to, s čím by sa rád podelil s inými. A pár vetami napísať o mojom študijnom pobyte v Belgicku mi pripadá niečo ako torta bez čerešne. Aspoň trochu tej chute priblížim. Hoci nie som typ dobrodruha, predsa som sa rozhodla, že by bolo celkom fajn stráviť aspoň jeden semester niekde mimo hraníc našej krajiny. A tak, v rámci možností, som dostala šancu skúsiť, aká je škola, ľudia, kultúra, proste život v Belgicku. Úprimne, ani keď som sedela v autobuse, blížiac sa niečomu neznámemu, som o tejto krajine nevedela skoro nič. A bála som sa. No, ako stará múdrosť vraví, človek si o ňu zvykne na všetko (na veci príjemné obzvlášť). Aj keď, začiatky nebývajú nikde ľahké. Zabývať sa však na život tam, stálo za to. Žila som síce v krajine jednej, ale prostredníctvom ľudí,

ktorých som stretla, som ich „navštívila“ omnoho viac. Nevedela som, že maďarská národnosť je tak neuveriteľne priateľská, nápomocná a neuveriteľne dobrí spolubývatelia. Nevedela som, že Rumuni nemajú problém porozumieť Španielom, i Talianom a sú neskutočne bystrí. Nevedela som, že s Poliakmi sa o ňom dohodíme bez problémov a rovnako som nevedela, že tá najspriaznenejšia duša bude nemeckého pôvodu. Nevedela som, že ten najsmiešnejší jazyk je finština, nevedela som, že Číňania sú strašne hanbliví a že mi zrazu začne prekážať na každej hodine vyjadrovať svoj postreh. Nevedela som, že Belgicko je krajinou, kde všetko funguje ako má, kde je systém a poriadok, kdekoľvek sa pohnete (okrem autobusovej dopravy). Nevedela som, že dobrota a ochota môže byť aj v krvi národa (belgického). Nevedela som, že je možné, aby v krajine skoro každý rozprával najmenej dvoma jazykmi a taktiež som si nikdy dostatočne neuvedomila, že všetko je vždy o ľuďoch, akých stretnete. A akými ste.

Bolo to o spoznávaní toho, na čo by som doma nikdy neprišla. Ba, ani by som sa nad tým vlastne nezamyslela. Bolo to o stretávaní sa s odlišnosťou, ale zároveň o zisťovaní, čo máme všetci spoločné. Nech sme už z akejkoľvek krajiny, žijúc kdekoľvek. Hoci i na krátku chvíľu v Belgicku.

Miroslava Kyšlová

So všetkým, čo môže viesť na krajinku po návratoch z miest, kde je človeku naozaj dobre, teda od smútenia za prežitým, konkrétnejšie od slz po hľadanie nových možností ako podniknúť niečo podobné, by som tento „miniodkaz“ chcela venovať všetkým „cudzostúdiachtivým“. Tým, ktorí majú aj tú „najmalinkatejšiu“ chuť skúsiť a vychutnať si niečo nové, čo s najväčšou pravdepodobnosťou ovplyvní ich ďalší život. Podľa mojich skúseností si na začiatku vystačia s vidinou okúsenia

života v cudzej krajine, neskôr výberom miesta - mesta, univerzity, študijného zamerania, informačných stretnutí, nejakých tých „papierovačiek“ a nakoniec už iba cesta. A ste tam!!! Začína geniálny život „Erasmus študenta“! Ten môj varšavský trval štyri mesiace. Možno životnými náhodami (alebo je to iba otázka bytia či nebytia v správnom čase na správnom mieste?) som sa odrazu ocitla v samom centre poľskej výtvarnej špičky a veľmi-veľmi zjednodušene povedané, zorientoval sa v tomto umeleckom svete bolo hlavnou náplňou môjho štúdia. Hromada kultúrnych možností, ktoré mesto ako Varšava ponúka, ako aj zaujímavosti organizované pre Erasmus študentov, dávajúce študijnému pobytu aj iný, možno ten zapamätateľnejší rozmer, je však azda tým najcennejším, čo som si vo svojich spomienkach priviezla. Viete, možno práve preto, že všetci sú si vedomí, že toto zážitkami nabitá obdoba sa raz skončí, snažia sa tento Erasmus čas prežiť naplno, a tak zahraničné priateľstvá a všetky stretnutia sú veľmi intenzívne a vpisujú sa hlboko do spomienok. A aj keď sa tento pobyt určite raz skončí, priatelia a nové poznania zostávajú, zaujímavé možnosti sa otvárajú a je to - myslím - to hlavné! Za toto krásne obdobie nielen môjho študentského života by som chcela veľmi poďakovať úplne všetkým, ktorí mi pri uskutočnení tohto môjho pobytu pomohli, konkrétne PhDr. Pollákovéj, Mgr. Medoňovej, doc. Grešlikovej, ArtD., PhDr. Vološčukovej, Ph.D., prof. dr. hab. Sosnowskej, prof. dr. hab. Delugovi a špeciálne mojej priateľke, známej sochárke a skvelému človeku Barbare Falender.

Júlia Olejňáková

„Volám sa Martina, som Erasmus.“ Túto vetu som neraz opakovala posledný polrok. Netušíte, čo to znamená? Vysvetlenie je jednoduché.

„Som Erasmus“ neznamená, že som prevtelený Erasmus Rotterdamský, veľký filozof renesancie, ale to, že som študent, ktorý prišiel stráviť semester na zahraničnú univerzitu. Z toho vyplýva, že som posledných päť mesiacov bola jednou z tých šťastných, ktorí mali možnosť spoznať iný kraj a iný mrav.

Ako študentka francúzskeho jazyka som si prirodzene vybrala za cieľ svojej cesty Francúzsko.

Mojim prechodným bydliskom sa stala internátna izba v Clermont – Ferrand, najväčšom meste v oblasti nazývanej Auvergne, ktorá sa nachádza priamo v srdci Francúzska.

Ako všetko čo začína, aj moje prvé dni na Univerzite Blaise Pascala boli chaotické. Cítila som sa stratená a vystrašená. No aj to prvotné blúdenie po chodbách univerzity sa časom zmenilo na cielené náhlenie sa na hodiny. Väčšina vyučujúcich je už zvyknutá na prítomnosť „erasmákov“ a vždy ich rada privíta na svojej hodine. S domácimi študentmi je to už o trochu ťažšie. Zahraničný študent je totiž bežnou realitou a nie žiadnym fenoménom, a tak ich záujem o nás nie je veľký. Samozrejme česť výnimkám.

Trvalo len pár týždňov aby som sa v novom meste cítila ako doma. Aj mapu som po čase nechávala na internáte a všetky kúty Clermontu sa mi stali dôverne známe.

Teraz som doma a neverím, že prešla taká dlhá doba a môj pobyt sa skončil. Vďaka programu Erasmus som prežila krásnych päť mesiacov, zažila množstvo dobrodružstiev, videla mnoho miest, spoznala krásnych ľudí, naučila sa mnoho nových vecí, zdokonalila sa v jazyku. Čo viac si mladý človek môže želať? Snáď len, aby to trvalo navždy. Žiaľ, môj pobyt sa skončil, ale priateľstvá neskončia nikdy a tie krásne spomienky останú naveky v mojom srdci.

Martina Džačková

Zomrel pravoslávny metropolita Nikolaj

Vo veku 78 rokov zomrel v pondelok 30. januára v Prešove metropolita Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku Jeho Blaženost' ThDr. Nikolaj, občianskym menom Mikuláš Kocvar. Posledná rozlúčka sa konala v katedrálnej chráme sv. kniežat'a Alexandra Nevského v Prešove 4. februára.

Zúčastnil sa na nej prezident SR Ivan Gašparovič, premiér Mikuláš Dzurinda, bývalý prezident SR Rudolf Schuster, predstavitelia 13 autokefálnych (samostatných) pra-

voslávnych cirkvi vo svete, iných náboženských konfesií v SR, zástupcovia viacerých diplomatických misií v SR, miestni činitelia verejnej správy. Medzi smútočnými hosťami bol

aj rektor PU František Mihina.

Prezident v príhovore pripomenul, že si v pamäti uchová obraz, s akou bážňou sa Jeho Blaženost' Nikolaj stavala ku kresťanským koreňom Slovenska. „Bol hrdý na počiatky našej kultúry, vyzdvihoval misiu svätého Cyrila a Metoda,“ podčiarkol Gašparovič.

V chráme a na jeho nádvorí sa zhromaždilo vyše tisíc veriacich z viacerých regiónov východného Slovenska. Tí, ktorí sa nezmestili dnu, mohli priebeh takmer šesť hodín trvajúceho obradu sledovať na veľkoplošnej obrazovke. V jeho závere rakvu s telesnými pozostatkami metropolitu preniesli na pleciach duchovní trikrát okolo chrámu v sprievode cirkevných hodnostárov a napokon ju uložili do krypty v podzemí svätostánku.

Jeho Blaženost' Nikolaj vykonával najvyšší úrad v pravoslávnej cirkvi od roku 2000. Aj vďaka tomu sa sídlo tejto spoločnej cirkvi prednes dňa za samostatné štáty prenieslo z Prahy do Prešova. Rodák z Hanigoviec v okrese Sabinov bol v

službách pravoslávnej cirkvi od roku 1950. Za prešovského biskupa ho zvolili vo februári 1965, arcibiskupom sa stal v roku 1987. Aktívne pôsobil aj na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU, v poslednom období bol členom jej vedeckej rady.

(jn)

Foto pre časopis PU:
Viktor Zamborský a archív

Fakulta manažmentu PU dosiahla veľa od svojho konštituovania

Fakulta manažmentu (FM) PU po svojom vzniku 1. októbra 2004 najprv v decembri 2004 dostala akreditáciu na magisterské štúdium a potom v decembri 2005 akreditáciu na doktorandské štúdium. Všetky jej študijné programy v odbore 3.3.15 Manažment sú akreditované. Keďže ešte iba pred 16 mesiacmi mala fakulta okrem postupne zanikajúcich päťročných študijných odborov iba jeden akreditovaný bakalársky trojročný študijný program, na ktorého štúdium je možné sa prihlásiť, považujem akreditovanie ďalších nových študijných programov, a to magisterského a doktorandského štúdia za úspechy, ktoré fakultu razantne menia na kvalitatívne neporovnateľne vyššiu úroveň.

Mimoriadne významný je vznik nových katedrií fakulty od 1. decembra 2005. Zriadil som ďalšie štyri katedry - katedru ekonómie a ekonomiky, katedru financií a účtovníctva, katedru marketingu a medzinárodného obchodu a katedru kvantitatívnych metód a manažérskej informatiky. Dopĺňajú štruktúru na terajší stav siedmich katedrií. FM mala pôvodne tri katedry (katedru manažmentu, katedru turizmu a hotelového manažmentu a katedru verejnej správy). Vznik nových katedrií sa ukázal ako životne nevyhnutný krok na zabezpečenie fungovania FM, najmä nových vyučovacích disciplín v novom akreditovanom študijnom programe Manažment pre väčší počet študentov, ide napr. o zabezpečenie predmetov ako financie a mena, podniková ekonomika, marketing, matematika či makroekonomia a mnohých ďalších. Bez nových katedrií by som si nevedel predstaviť plnenie elementárnych vitálnych funkcií FM. Zároveň takéto kated-

ry budú vykonávať omnoho homogénnejšie parciálne časti výskumu vo svojej oblasti, ktoré je možné za celú FM prepojiť do mohutnejších synergických vedecko-výskumných výstupov.

Veľmi významnou je skutočnosť, že Vedecká rada FM PU, ktorá vznikla minulého roku, je skutočne graduovaná a kompetentná - medzi jej 21 členov patrí 11 plných profesorov a osem docentov.

Fakulta má v súčasnosti obsadené tri posty prodekanov. V minulom roku som prijal abdikáciu jedného z pôvodných štyroch prodekanov zo zdravotných a ďalších dôvodov a prerozdelením som naliehavé úlohy úseku rozvoja FM a úseku hodnotenia kvality na iných prodekanov. Zároveň v oblasti pedagogického procesu vznikla funkcia manažér pre realizáciu a kontrolu kreditného štúdia, ktorou som poveril zodpovednú pracovníčku, umožňuje efektívne zabezpečovať organizáciu a kontrolu všetkých foriem štúdia v kreditnom systéme od prvých ročníkov.

FM má v súčasnosti 1378 študentov a interných učiteľov k budúcemu mesiacu zhruba na 33 učiteľských úväzkoch, v tom sú zahrnutí aj dvaja profesori z Česka, jeden rektor inej slovenskej vysokej školy na úväzok 0,45 a jeden profesor z Košíc na úväzok 0,5. Sme teda aj vo vzťahu k ukazovateľom ekonomickej a personálnej náročnosti značne poddimenzovaní z hľadiska interných učiteľov. FM má zatiaľ jedného domáceho profesora a niekoľko domácich docentov. Iba zvýšením úsilia učiteľov, vedenia fakulty, externých učiteľov a úsilia vedecko-pedagogických pracovníkov z iných fakúlt sa dá zabezpečiť štandardnú kvalitu výučby.

FM od svojho vzniku sa maximálnym možným spôsobom otvára uchádzačom o štúdium. V podmienkach vysokého záujmu o štúdium fakulta ako prvá v Prešove zrušila prijímacie skúšky pre najlepších. Už tesne po vzniku fakulty v októbri 2004, keď ešte neexistovali žiadne fakultné orgány, bol mnou, ako rektorom povereným pracovníkom pre riadenie fakulty, inštalovaný nový model prijímania uchádzačov bez prijímacích skúšok - do známkového priemeru 1,5 zo štátnej maturity typu A boli prijatí všetci uchádzači z gymnázií, súčasne boli prijatí všetci uchádzači o externé štúdium a napokon približne všetci uchádzači o denné štúdium. V októbri 2005 boli

zrušené prijímacie skúšky pre rok 2006 úplne pre všetkých uchádzačov o štúdium napriek ich vysokému záujmu a uchádzači budú v prijímacom konaní zoradení do poradia výlučne na základe známok zo svojich stredoškolských vysvedčení.

Skutočne každý člen akademickej obce má ku mne dvere otvorené, ktorýkoľvek kolega alebo študent alebo skupina študentov. Konzultačné hodiny vzhľadom na moju veľkú časovú zaneprázdnenosť je ideálne využívať, sú to predovšetkým utorok a podľa ďalších informácií na dekanáte. V prípade zavádzania základných akademických štandardov a elementárnych noriem, bytostne vlastných akademickej pôde, využívam v nevyhnutnej miere formu opatrení dekana. Moje úsilie v oblasti kreatívnych a komunikačných činností smeruje k najhlavnejšiemu - ku zvyšovaniu kvality a vysokým štandardom rozvíjajúcej sa FM PU.

prof. Ing. dr. Róbert Štefko, PhD.,
dekan FM PU

Flying Home, Flying Home...

Letieť domov, letieť domov, zo sveta, ktorý je z kameňa... zaznievalo 26. januára 2006 v priestoroch prešovskej mestskej haly na rozlúčku s našimi vojakmi, ktorí zahynuli v okamihu, kedy ich radostné očakávanie z návratu domov boli najemotívnejšie. Vedť do poslednej chvíle bola na palube lietadla dobrá nálada, oprávnené, lebo splnili všetko, čo sa od nich očakávalo. Nesplnili iba posledný rozkaz, *Vráťte sa domov!* V smrti 42 teraz už nám všetkým blízkych vojakov sa zdá byť všetko akési nezmyselné, absurdné. Budú sa hľadať bezprostredné príčiny ich smrti, vyšetrovatelia ich zrejme pomenujú a uzavrie sa technická, racionálna stránka ich smrti. Ale tým sa hlboká ľudská podstata utrpenia mnohých neodstráni a nevyčerpá. Naši vojaci boli hájiť mier, ochraňovali život vo svete, ktorý je z kameňa, život tých najbezbrannejších a za takýto život položili svoj vlastný. Naši vojaci sa vo svetovom strete dobra a zla postavili jednoznačne na tú stranu, ktorá sa dotýka nebies. Z tohto pohľadu ich smrť má veľmi hlboký zmysel, celé ich poslanie vychádzalo z tých najlepších úmyslov, lebo mysleli a konali v prospech iných. Môžeme uvažovať o kvalite techniky, ktorá mohla zlyhať, alebo o konkrétnych jedincoch, ktorí majú svoj podiel na havárii lietadla. Tie to riziká, vyplývajúce zo spoľahlivosti produktov ľudského rozumu tu budú stále, nikdy sa nedajú vylúčiť. Vlna smútku a slz tisícok ľudí núti k zamysleniu sa nad hlbšími súvislosťami.

Vojna v Juhoslávii zobrala životy státisícov ľudí a berie ich stále, hoci je tam oficiálne mier. Musela byť? Zlo v tejto podobe sa nad nami rozprestiera ako chobotnica a nedokážeme často vnímať všetky súvislosti. Alebo predsa? Vedť keď 26. januára 2006 plakali tisíce na posled-

nej rozlúčke, tým sa niečo vyjadrovalo, asi najviac bolo cítiť otázku - *prečo sa to všetko deje? Kto spôsobil a spôsobuje toľko žiaľu aj v posledných rokoch?* Dôsledky všetkých vojen pretrvávajú dlho po ich skončení, hoci sa to zdá nepochopiteľné. Obete atómového bombardovania z Hirošimy umierajú a trpia dodnes aj po 60 rokoch. *Kto presekne smrteľnú reťaz?* Môže a musí to urobiť iba človek, iný výber pre ľudský rozmer života neexistuje.

Minister obrany sa lúčil so svojimi vojakmi symbolickým prirovnaním ich počtu so 42 kilometrami, ktoré prekonal grécky hrdina spred 2500 rokov, aby zomierajúci oznámil víťazstvo pri Maratone. Tiež zomrel po splnení svojej ľudskej povinnosti, lebo ju plnil s nadľudským úsilím. Aj táto symbolika má svoj hlboký význam. Na počesť oného Gréka sa končia Olympijské hry najťažšou atletickou disciplínou, na počesť našich vojakov si zanechajme odkaz o ich ľudskosti, ktorú tiež bolo cítiť v onen presmutný prešovský januárový deň. Keď emóciami naplnená atmosféra rozlúčky bola vystupňovaná záverečnou melódiou, *ľudskou hymnou* všetkých vojakov mierových síl, predsa sme chceli veriť, že naši vojaci *doleteli domov, do pokoja, ktorý je pravdou*. Želajme im to s tým najväčším duchovným úsilím. To je naša posledná možnosť, ako si ich uctiť a nie je to málo. Bude to naša maratónska spomienka na našich hrdinov. Naozaj boli a zostanú našimi, náš posledný pohľad ich eviduje zabalených do našej vlajky s dvojkrížom a odchádzali od nás za zvukov dvoch hymien, *Letieť domov a Nad Tatrou sa blýska...* Aj to je symbolika, ktorá násobí ich ľudskú misiu všetkým dosahom.

Jožef Sipko
Foto pre časopis PU:
Viktor Zamborský

Ohrozené deti chráni nový zákon

Sociálnoprávnú ochranu už niekoľko storočí upravujú rôzne právne normy a nariadenia. Okrem štátu sa o rozvoj ochrany dieťaťa vo významnej miere usilujú i rôzne mimovládne organizácie (MVO), ktoré sa intenzívne snažia o zlepšenie postavenia dieťaťa v spoločnosti. Na Slovensku je od 1. septembra 2005 účinný nový zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately č. 305/2005 Z. z.

Sociálnoprávna ochrana detí v sebe obsahuje viacero sociálnych, právnych, psychologických, pedagogických, sociologických a iných aspektov. Medzi najvýznamnejšie patrí výchovná činnosť, organizovanie náhradnej starostlivosti a rozhodovanie o výchovných opatreniach.

Nový zákon vychádza zo skutočnosti, že opatrenia sociálnej prevencie zamerané najmä na predchádzanie krízovým situáciám v rodine, sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela vykonávaná pre deti aj plnoletých predstavuje osobitne usporiadanú sústavu na seba nadväzujúcich a vzájomne sa podmieňujúcich opatrení, ktorými štát, resp. spoločnosť garantuje každému, najmä však dieťaťu a jeho rodine ochranu, podporu a pomoc, a to osobitne v tých prípadoch, keď rodičia z najrôznejších dôvodov nie sú schopní alebo ochotní zabezpečiť riadnu starostlivosť o dieťa.

Zákon zaručuje vykonávanie opatrení podľa tohto zákona každému dieťaťu, ktoré sa nachádza na území Slovenska. Práva dieťaťa sú upravené nielen v úvodných ustanoveniach, ale všetky ustanovenia zákona dôsledne dodržiavajú ochranu práv detí.

Úprava pôsobnosti pri zohľadnení procesu decentralizácie a modernizácie verejnej správy zohľadňuje skutočnosť, že v prípadoch ochrany a pomoci deťom ide v prevažnej miere o intervenciu do rodiny uloženú súdnym rozhodnutím (resp. o realizáciu opatrení, ktoré súdnemu rozhodnutiu predchádzajú alebo majú za cieľ predísť krajným riešeniam).

V zákone sa vyskytujú mnohé nové prvky ako právo dieťaťa obrátiť sa na orgán sociálnoprávnej ochrany aj bez vedomia rodičov, zavedenie pojmu kuratela do zákona a pod. Nový zákon je, podľa môjho názoru, napriek niektorým nedostatkom konečne po dlhšej dobe právnou úpravou, riešiacou konkrétne problémy detí, ktoré sú všeobecne na okraji záujmu spoločnosti. Je rozhodne prínosom do slovenskej legislatívy, je však podľa môjho názoru vytvorený (najmä v aplikácii) skôr pre budúcnosť ako súčasný stav v SR. Častým problémom pre laikov a profesionálov v praxi je jeho komplikovanosť, vychádzajúca zrejme z úsilia jeho tvorcov nadväzovať na

európske normy. Je tiež bezpochyby veľkým prínosom pre zlepšenie komunikácie s mimovládnymi organizáciami (akreditovanými subjektmi). Jasne stavia pravidlá a mantinely pre jednotlivé subjekty. Častú kritiku hlavne od odborníkov z praxe vnímam skôr ako snahu o skvalitnenie a dopracovanie zákona, nie ako nespokojnosť so zákonom ako takým.

Jedným z problémov súvisiacim s MVO je financovanie neštátnych subjektov. Bolo potrebné vytvoriť priority Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR pri ich výbere. Určitým náporom pre pracovníkov štátnej správy je tiež veľa novovytvorených úloh vyplývajúcich z nového zákona a nedostatok akreditovaných subjektov, ktoré by mohli na nich participovať.

Ako veľký metodický prínos vnímam zavedenie pracovných plánov sociálnej práce s rodinou. Pri ich realizácii majú však pracovníci sociálnoprávnej ochrany detí obmedzené možnosti pomoci a problémy im spôsobuje aj súčinnosť s inými inštitúciami.

Veľkým prínosom by bolo zapracovanie návrhu JUDr. Babjakovej a zriadiť rodinné sudy a to zväčša v takej podobe, aby všetky veci týkajúce sa maloletých detí (v oblasti výchovy, výživy, starostlivosti o maloletých, prevencie a pomoci atď.) boli sústredené u sudcu/ov. Títo by ako špecialisti na problematiku maloletých detí boli schopní komplexne posudzovať a rozhodovať vo všetkých veciach, ktoré súvisia s takými deťmi a to bez ohľadu na to, či ide o záležitosť občianskeho, rodinného, trestného alebo správneho práva. Presadzovanie špecializácie v justícii je síce aktuálna téma, ale nie podľa tohto kritéria – skôr naopak, preferuje sa odbornosť podľa typu konania a tak sa súčasný vývoj myšlienke rodinných súdov skôr vzdáľuje.

Napriek niektorým spomínaným problémom je potrebné zdôrazniť, že sa znižuje počet detí s nariadenou ústavnou starostlivosťou (v pomere k počtu obyvateľstva je porovnateľná so západoeurópskymi krajinami) a vďaka novoprijatej legislatíve sa výrazne zvyšuje kvalita výkonu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v štátnej správe.

PhDr. Michal Oláh, PhD.

Začalo fungovať pracovisko „UK2“

V pondelok 13. februára bolo na Partizánskej ulici č. 1 v Prešove slávnostne otvorené nové pracovisko Univerzitnej knižnice (UK) PU. Nazývané je aj „UK2“ a priestorovo čiastočne vychádza z už fungujúcej pobočky knižnice na Fakulte zdravotníctva (FZ). Na rozdiel od pobočky je však vzhľadom na poskytovanie knižnično-informačných služieb už na úrovni centrálného pracoviska UK.

Ako na otvorení prezradil riaditeľ UK PU Ing. Peter Haľko, UK2 organizačne vznikla spojením dvoch pracovísk – pobočiek UK PU na FZ a na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte (PBF). Dôvodom pre vznik bolo efektívnejšie poskytovanie služieb čitateľom UK, hlavne zväčšením priestorov a poskytnutím nových druhov služieb. Pôvodná miestnosť výpožičky na prvom poschodí v budove FZ sa zmenila na študovňu, ku ktorej je pripojená menšia miestnosť slúžiaca ako databázová študovňa vybavená výpočtovou technikou. Výpožička UK2 sa presunula do suterénu, kde aj napriek zníženému stropu disponuje veľkorysým priestorom. Tento fakt určite ocenia najmä čitatelia, ktorí boli zvyknutí na stiesnené priestory v rámci predchádzajúcej pobočky na PBF.

Okrem týchto troch subpracovísk sa v druhom suteréne UK2 bude nachádzať aj sklad historických fon-

dov UK PU, ktorý by mal spĺňať všetky moderné kritériá na umiestnenie hodnotných historických jednotiek. Novootvorené pracovisko odobril aj riaditeľ Slovenskej národnej knižnice v Martine doc. Dušan Katuščák, ktorý si prišiel pracovisko prezrieť ešte pred jeho spustením do prevádzky. D. Katuščák tiež ocenil snaženie vedenia univerzity a UK PU o neustále skvalitňovanie podmienok poskytovania knižnično-informačných služieb študentom a zamestnancom PU.

Ak by sme sa na UK2 pozreli cez čísla, vyšlo by nám, že má takmer 15 000 knižničných jednotiek odbornej literatúry, 76 titulov ročne dochádzajúcich slovenských aj zahraničných periodik, asi 675 m² knižničnej plochy (z toho cca 250 m² pre čitateľov), 70 miest v študovniach a 18 počítačov (z toho 14 k dispozícii čitateľom).

Aj to je dôkaz toho, že UK2 nie je

len pobočkou, ale naozaj plnohodnotným druhým pracoviskom UK PU, ktoré bude poskytovať služby (absenčné a prezenčné výpožičné služby, konzultačné, kopírovacie služby, prístup do databázových centier a iné) nielen obom fakultám, ale v rámci svojich možností celej univerzite.

Na záver treba len dodať, že v duchu slov, ktoré na otvorení vyslovil rektor PU František Mihina, že „žiadna univerzita nemôže existovať bez knižnice“, sa aj UK PU snaží o to, aby PU v dnešnej dobe nie len prežila, ale hlavne napredovala. Svedčia o tom aj ďalšie plány do budúcnosti, z ktorých na otvorení UK2 odznelo napríklad plánované rozšírenie priestorov centrálnej knižnice zastavaním priestorov „pod arkádami“ v južnom kridle VŠA. *Mgr. Martin Michelčík*

Dokumenty potrebné pri publikačných aktivitách

Po prerokovaní členmi Kolégia rektora PU v pondelok 12. decembra 2005 rektor PU František Mihina vydal legislatívne dokumenty, ktoré sa týkajú nielen Univerzitnej knižnice (UK) PU, ale najmä publikačných aktivít členov akademickej obce PU.

Ide o **Opatrenie rektora k elektronickému publikovaniu na PU v Prešove**, ktoré definuje organizačné a technické pravidlá uvedeného spôsobu publikovania. Druhým je **Smernica o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti a ohlasov na PU v Prešove**, ktorá stanovuje interné pravidlá pre vykonávanie **Smernice Ministerstva školstva č. 13/2005 z 31. augusta 2005 o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti a ohlasov**.

Vydané legislatívne dokumenty nájdete na webovej stránke UK PU v sekcii EPC PU: http://www.pulib.sk/svk/sluz_cin.html.

Ing. Peter Haľko, riaditeľ UK PU

Zabezpečili prístup do ďalších dvoch centier

Univerzitná knižnica PU vďaka konzorciálnym grantovým projektom akademických knižníc SR zabezpečila na tento rok pre svojich čitateľov prístup do ďalších dvoch svetových databázových centier **Science Direct (ELSEVIER)** a **Knovel**.

Prístup do databáz je kontrolovaný cez IP adresy počítačov, to znamená, že v uvedených databázach môžete vyhľadávať len z PC zapojených v sieti PU.

Science Direct - <http://www.sciencedirect.com/> - je plnotextová databáza, ktorá umožňuje prístup k plnotextovým článkom z vedeckých časopisov vydavateľstva Elsevier (zabezpečuje SUWECO Praha) z technických, prírodných a spoločenských vied, medicíny, psychológie, umenia, ekonomiky a obchodu a ďalších odborov. Dostupných je vyše 250 titulov periodik (pozri zoznam časopisov <http://www.suweco.cz/cz/online-konsorcium-vyhledavani.asp?konsor=ELS&kolekce=UTL3>) od roku 2001 po aktuálne čísla. Články publikované v ostatných periodikách a články publikované pred rokom 2001 sú nedostupné (systém vyžaduje Username a Password).

Knovel - <http://www.knovel.com/knovel2/library/default.jsp> - poskytuje prístup k viac ako 500 plnotextovým knihám, príručiekam, referenčným prácam a kompendiám. Úvodný školiaci program v anglickom jazyku nájdete na stránke <http://info.knovel.com/rollout>. **Zastúpené odbory:** Adhesives, Coatings, Sealants & Inks, Aerospace & Radar Technology, Biochemistry, Biology & Biotechnology, Ceramics & Ceramic Engineering, Chemistry & Chemical Engineering, Construction Materials & Engineering, Electrical & Power Engineering, Environment & Environmental Engineering, Food Science, General Engineering References, Mechanics & Mechanical Engineering, Metals & Metallurgy, Pharmaceuticals, Cosmetics & Toiletries, Plastics & Rubbers, Safety, Health & Hygiene a Semiconductors & Electronics. **Publikujúce vydavateľstvá:** American Society of Mechanical Engineers, Center for Process Safety/AICHE, ChemTec Publishing, CRC Press, Elsevier, Industrial Press, Institute of Physics, John Wiley & Sons, Kluwer Academic Publisher, Knovel, McGraw-Hill, NACE International, Noyes/William Andrew Publishing, Plastics Design Library, Rapra, Royal Society of Chemistry, Society of Plastics Engineers, Society of Vacuum Coaters, U.S. Department of Agriculture, U.S. Department of Commerce, U.S. Department of Defense, U.S. Department of Health and Human Services, U.S. Department of Transportation a Woodhead Publishing *(ph)*

Skúšali prístupy k on-line databázam

Univerzitná knižnica PU v spolupráci so spoločnosťou **Albertina icome Bratislava** a vydavateľstvom **Thomson Gale** pripravili skúšobný prístup do 28. februára 2006 k dvom on-line databázam – **Science Resource Center** a **Computer Database**.

Science Resource Center sprístupňuje informácie z rôznych vedeckých odborov. Základom databázy sú tri významné informačné zdroje (Gale Encyclopedia of Science, Macmillan Science Library a UXL Encyclopedia of Science). K dispozícii je ďalej viac než 150 plnotextových časopisov, 8000 multimediálnych záznamov (vrátane ilustrácií a audio/video klipov), odkazy na ďalšie odborovo spriaznené webové stránky atď.

Computer Database poskytuje abstrakty a úplné texty renomovaných časopisov z odboru výpočtovej techniky, elektroniky a telekomunikácií. Služba sleduje aktuálne trendy ohľadom software, hardware, multimédií, sieťových riešení a také oblasti špecializovaných odborov, ako napr. robotika alebo satelitné komunikácie. K dispozícii sú záznamy s retrospektívou od roku 1980.

Na prístup k tejto službe slúži adresa <http://www.infozdroje.sk/>. V sekcii Vyskúšajte kliknite na zvýraznený názov **GALE** – databáze mesiace alebo priamo na adrese <http://netman.aip.cz/han/GaleTrial>

Prístup je nastavený na základe IP adresy PU, preto nie je potrebné na prihlásenie používateľské meno.

Budeme veľmi radi, ak sa s nami po skončení skúšobného prístupu podelite o Vaše poznatky a skúsenosti, ktoré ste s týmto skúšobným prístupom získali. *(ph)*

U
d
i
a
l
o
s
a
v
u
k

Skriptum prof. Zozul'aka približuje katechetické poslanie Cirkvi

Katechetické poslanie Cirkvi je kniha, ktorá je koncipovaná ako skriptum pre vyučovanie katechetiky (didaktiky náboženskej výchovy) na Právoslávnej teologickej fakulte PU v Prešove. Obsahom a rozsahom spĺňa všetky kritériá pre tento druh vyučovacej pomôcky.

Jej autorom je prof. ThDr. Ján Zozul'ak, PhD., ktorý už viac ako desaťročie pôsobí na spomínanej fakulte ako vyučujúci patológie, čo do určitej miery pozitívne poznačilo aj obsah tohto diela. Práca s literatúrou v danej knihe je na vysokej úrovni, nakoľko je definovaná autorovou znalosťou gréckeho jazyka a v neposlednom rade aj skúsenosťami so zostavovaním podobných príručiek. Prácu hodnotím pozitívne aj preto, lebo samotným autorom je zaradená len ako pomôcka k vyučovaniu katechetiky, avšak prax ukázala, že už štyri roky toto zaradenie nielen napĺňa, ale dlhú dobu aj prekonáva.

Z hľadiska štruktúry obsahu kniha zachováva dynamické striedanie tematických častí. Na 91 stranách sú striedavo podávané informácie historického, katecheticko-pedagogického, ale aj teologického rázu, čo v plnosti korešponduje s predmetom vyučovania katechetiky. Po úvode

nasleduje kapitola zaoberajúca sa aktuálnosťou a zmyslom katechetického učenia, ktorá okrem svojho informačného charakteru sleduje aj charakter motivačný. Práca pokračuje štandardným definovaním pojmov a vysvetlením etymológie slov katechéza, katechéta a katechumen. V nasledujúcich kapitolách sa autor venuje podávaniu stručných ale komplexných informácií o histórii pravoslávnej katechézy od dôb Starého Zákona až po katechézu v slobodnej Cirkvi, pričom osobitnú pasáž v poslednom spomínanom období venuje krsteniu malých detí, čo v konečnom dôsledku viedlo k zaniknutiu inštitútu katechumenátu tak, ako existoval do 6. storočia.

V poradí piatym tematickým celkom je kapitola, ktorá podáva zrovnávacie informácie o svetskej a kresťanskej výchove so zreteľom na poznanie, ale najmä na ciele jednotlivých foriem výchovy. Nasledujúca kapitola je charakteristická svojou informačnou funkciou. Podáva sa v nej výpočet katechetických diel prvej Cirkvi rozdelených do najstarších katechetických diel, katechetických poučení pred prijatím krstu, mystagogických katechéz, diel s katechetickým obsahom, diel s agiologicko-katechetickým obsahom a diel s bohoslužobným obsahom. Po tejto kapitole nasleduje informácia o katechetickom práci Cyrila Jeruzalemského, ktorý svojou učiteľskou činnosťou predčil aj pedagógov neskoršieho obdobia. Táto časť hovorí o obsahu katechézy spomínaného svätého Otca, ale aj o výz-

namnom prínose do pravoslávnej teológie, ktorý sa uskutočnil zdôrazňovaním realizmu svätých tajín.

Pomyselná druhá časť knihy sa venuje didaktickým poznatkom so zreteľom na kresťanskú pedagogiku. Začína zdôrazňovaním obsahu katechetického učenia od dôb Starého Zákona až po súčasnosť. Pokračuje informáciou o prameňoch pravoslávnej katechézy, ktorých poznanie je nevyhnutnou požiadavkou pri uskutočňovaní katechetického učenia v Cirkvi. Predposledná kapitola hovorí o osobnosti katechéty, ktorej najväčším príkladom bol samotný Isus Kristus, ale samozrejme aj apoštoli, ako napríklad veľký učiteľ a vychovávateľ apoštol Pavol. Záver knihy tvoria zásady katechetického prístupu tak ako o nich hovorí pravoslávna teológia.

Kniha je vhodná nielen pre študentov pravoslávnej teológie, ale aj pre veriacich a v neposlednom rade aj pre ostatných študentov PU ako nástroj ich pansofického vzdelávania z oblasti humanitných sfer.

Mgr. Bohuslav Kuzyšin,
doktorand PBF PU v Prešove

Zaujme netradičným obsahom

Kotulič, Rastislav - Madzinová, Renáta: Cvičebnica zo základov ekonómie a ekonomiky. Bratislava: IURA Edition, 2005. ISBN 80-8078-060-9. 96 s.

Nová, vcelku nenápadná publikácia dvojice mladých pedagógov PU, ktorá vyšla v renomovanom bratislavskom vydavateľstve koncom roku 2005, vzbudila najmä u odbornej verejnosti záujem a pozornosť. Zbierky úloh a príkladov spravidla nevyvolávajú väčší záujem a bývajú považované za nutný, aj keď nie veľmi obľúbený doplnok učebných materiálov. Výnimkou z tohto pravidla je však, podľa nášho názoru, práve spomínaná cvičebnica. Ani nie tak pomerne slušnou technickou úrovňou, ako skôr svojím netradičným a zaujímavým obsahom. Autori sa totiž rozhodli, priamo na základe poznatkov z učiteľskej praxe i konzultácií s ďalšími odborníkmi, reagovať na medzeru, ktorá sa vytvorila v oblasti učebných textov. Nešlo im však o obyčajné supľovanie, či rozširovanie už existujúcich učebníc. Skôr sa, u nás menej tradičnou formou, pokúsili dať príležitosť študentom stredných i vysokých škôl samostatne si preskúšať svoje vedomosti. Práve nie vždy dostatočná schopnosť presne a rýchlo reagovať na konkrétne položené otázky, predovšetkým študentom stredných škôl často v minulosti znemožňovala úspešne absolvovať prijímacie konanie najmä na fakultu s ekonomickým zameraním.

Pri koncipovaní cvičebnice autori

vychádzali predovšetkým z aktuálnych, bežne využívaných stredoškolských učebných materiálov. Tomu zodpovedá aj členenie publikácie, ktoré presne zodpovedá najčastejšie používanému textu Základy ekonómie a ekonomiky, vydanému v Bratislave v roku 2004. Vďaka tomu sa táto cvičebnica môže stať cennou pomôckou pre pedagógov aj na slovenských gymnáziách a stredných odborných školách.

Cvičebnica obsahuje niekoľko typov úloh. Na niektoré je potrebné odpovedať iba jednoduchou formou áno/nie, iné sú doplnkové, skúmajúce pamäťové schopnosti žiaka. Nechýbajú však ani viaceré úlohy, ktorých cieľom je rozvíjať kombináciu a aplikačné schopnosti študentov, či samostatnosť pri vypracovávaní jednotlivých úloh. Práve značnú pestrosť spôsobov kladenia otázok a riešenia úloh možno považovať za najväčšiu prednosť tejto cvičebnice.

Autori už v úvode konštatovali: „Nikto z nás nie je rád, keď je skúšaný. Napriek tomu sme skúšaní deň, čo deň, a to buď sami sebou, učiteľmi, alebo priateľmi.“ Nám zostáva konštatovať, že skúšanie bude vzhľadom na pestrosť, prehľadnosť a nápaditosť materiálu pre väčšinu študentov skôr príjemnou záležitosťou.

Patrik Derfiňák

O blahoslavenom Gojdičovi

Prešov: PU, Gréckokatolícka teologická fakulta, 2006, 94 s. ISBN 80-8068-445-6.

Zborník pozostáva zo siedmich štúdií, v ktorých sa skúmajú liturgické, filozoficko-sociálne, historické, jazykové a etnologické aspekty života a diela blahoslaveného biskupa P. P. Gojdiča. Je výstupom z prvej etapy grantového projektu VEGA č. 1/2489/05, na riešení ktorej sa zúčastňujú všetci autori príspevkov posudzovaného zborníka.

P. P. Gojdič patrí k významným predstaviteľom Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku a je morálnou autoritou pre všetky generácie našej doby. Aj keď doposiaľ vyšli čiastočné práce venované najmä životu a dielu biskupa Gojdiča, predsa doposiaľ chýba práca, v ktorej by sa komplexne zhodnotil jeho život a dielo z uvedených aspektov.

Autori príspevkov skúmajú biskupov život (ThDr. Andrej Slodička, PhD.) v širšom kontexte spoločensko-náboženskej situácie v Československu (prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.). Venujú sa výskumu filozoficko-sociálnych aspektov pastoračného pôsobenia Gojdiča, okolnostiam jeho tragickej smrti, zamýšľajú sa nad jeho úctou k Eucharistii (PaedDr. František Dancák) a skúmajú liturgické knihy počas života biskupa (doc. ThDr. Vojtech Boháč, PhD.). Osobnosť biskupa dokresľujú aj jazykovedné a etnologické príspevky, v ktorých sa nastoľuje sociolingvis-

tický pohľad na otázky fungovania cirkevnej slovančiny ako liturgického jazyka (doc. PhDr. Michal Varchoľa, CSc.), synchronno-diachronna analýza toponyma Ruské Pekľany v kontexte starej slovenskej a slovenskej lexiky (prof. PhDr. Júlia Dudášová, CSc.). Príspevok o výročných a rodinných obyčajoch v Ruských Pekľanoch je pohľadom na jeho rodisko z aspektu dedinského zvykoslavia a obradov, ktoré sa ešte doposiaľ zachovali (PhDr. Jozef Varhol – PhDr. Nadežda Varholová).

Posudzovaný zborník obsahuje príspevky napísané na vysokej odbornej úrovni, v ktorých autori predkladajú výsledky svojho najnovšieho výskumu grantového projektu VEGA Blahoslavený biskup Pavol Peter Gojdič (1888 - 1960) v súradniciach času a doby. Autori riešia tému donedávna tabuizovanú, o ktorej sa nepísalo a ktorá sa ani neskúmala, preto to treba uvítať.

Zborník redakčne pripravil PaedDr. F. Dancák (Katedra praktickej teológie).

Príspevky boli prednesené na vedeckom seminári s medzinárodnou účasťou (PAT Krakov), ktorý sa uskutočnil 21. februára 2006 v priestoroch Gréckokatolíckej teologickej fakulty.

prof. PhDr. Michal Mikluš, CSc.

Ďalší príspevok k štúdiu listov sv. apoštola Jána Teológa

Náboženský život každého jednotlivca je popretkávaný rôznymi spletitými informáciami, ktoré často napádajú človeku nepripravenému absorbovať ich s nadhľadom a potrebným kritickým ohodnotením. Teologický svet vedcov sa konvenčnými metódami a progresívnym úsilím snaží čo najbližšie priblížiť človeku Božiu nikdy nementálnu pravdu. V tomto dejinnom súboji sa stretávajú rôzne konfesie a samozrejmosťou je, že nechýbajú v tomto urputnom úsilí ani vedeckí pracovníci pravoslávneho sveta. Tento fakt je zárukou, že sv. Písmo sa v každej epoche ľudského vývoja stáva obranným múrom Božej pravdy, ktorá je aplikovateľná do každodenných starostí ľudského života.

Autor monografie úspešne pokračuje v sérii exegézy Novozákonných kánonických spisov na základe svätotoctvskej a pravoslávnej tradície. Jeho prvá monografia z tejto série na Prvý list sv. apoštola Jána Teológa len dala čitateľovi vedieť, že nasledujúca štúdia na Druhý a tretí list významného učenia Isusa Christa bude v podobnom duchu pokračovať. Autor je prednášajúcim na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU v Prešove a spolu s ostatnými zainteresovanými sa podieľa na sérii Pravoslávnych biblických komentárov.

V úvodnej časti listu sa autor zameriava na fakty v historicko-kritickom štýle a preukázal značné vedomosti pri spracovaní rôznych autorov zaoberajúcich sa dôležitými

spismi Nového Zákona. Úvodnú časť završuje bohatý zoznam literatúry, na základe ktorej si čitateľ môže obohatiť svoj prehľad v bibliografii autorov, skúmajúcich Sväté Písmo Nového Zákona.

Následne je exegeticky rozpracovaný druhý list sv. apoštola Jána Teológa, ktorý je dôležitým článkom k pochopeniu situácie jeho doby. Apoštol sa v nej správa apologeticky, nakoľko zdôrazňuje divergenciu a káže eliminovať všetky kontakty s heretickými učiteľmi a ostatnými šíriteľmi heretických náuk. Štúdiom listov apoštola Jána je zaujímavé hlavne z toho dôvodu, že dáva možný recept na lásku k pravému Christovi, nakoľko apoštol Ján bol očitým svedkom a učeníkom Spasiteľa.

Tretí list sv. apoštola Jána Teológa je nabádaním a povzbudením k láske a k pravde medzi svojimi bratmi. Autor monografie na to dostatočne apeluje. V tejto práci možno jasne proklamovať, že obrana pravej lásky a pravdy je autorovým cieľom a zámerom.

Je očividné, že autor disponuje hlbokým poznaním jednotlivých textov tejto knihy, čoho dôkazom je brilantná koherentná exegetická zručnosť.

Jediným mínusom je zrejme ten fakt, že sa dostatočne nespĺnilo explicitne autorovo želanie z úvodu knihy - predkladať ju rôznemu spektru náboženského a laického vedomia.

Mgr. Maroš Šíp

Širokospektrálne o rómskom etniku

Pedagogická fakulta PU v Prešove v minulých dňoch vydala pod názvom Cesta k zvyšovaniu socializácie rómskeho etnika obsahovo širokospektrálnu publikáciu v rozsahu 247 strán. Je prezentáciou konkrétnych výstupov jednotlivých riešiteľov štátnej objednávky Ministerstva školstva SR, schválenej uznesením vlády SR č. 912 z roku 2002, najmä jej časti Zvyšovanie úrovne socializácie rómskej komunity prostredníctvom vzdelávania asistentov učiteľov.

Publikácia obsahuje cenné materiály autorov z rôznych vedecko-pedagogických pracovísk nielen PU, resp. jej fakúlt, ale aj z PF UMB

Banská Bystrica, FSV a Z UKF Nitra a PF UK Bratislava, ktoré korešpondujú s cieľom predmetnej štátnej objednávky. Ide o príspevky napr.: Asistent učiteľa rómskych žiakov ako komunikátor medzi rómskou rodinou a školou (Horňák – Scholtzová); Príprava asistenta učiteľa pre edukáciu rómskych žiakov – výsledky výskumu učiteľov, asistentov a študentov učiteľstva (Kariková – Kasačová); Všeobecné teoretické východiská edukácie rómskej minority (Kosová); Pozornosť rómskych a nerómskych detí (Kotrusová); K problematike identity Rómov – metodologické otázky (Vasil); Národná identita Rómov na Slovensku v kontexte s ich ekonomicko-sociálnym postavením (Lehoczká); Prevencia problémov s návykovými

Dve nové publikácie členov Inštitútu histórie FF

Práca historika, aj keď laikovi možno pripadá nudná a jednotvárná, sa vyznačuje značnou pestrosťou. Nevznikajú totiž pri tom iba zložité a prísne vedecké diela určené výhradne odborníkom. Aj keď spravidla v menšej miere, predsa len sa objavujú práce odborného charakteru, určené nielen odborníkom, ale aj širokému okruhu laických záujemcov o minulosť. Medzi takéto diela môžeme zaradiť aj dve práce členov Inštitútu histórie FF PU, ktoré vyšli, vďaka spolupráci s ďalšími organizáciami, v závere minulého roka.

DOMENOVÁ, Marcela: *Trnavské tlač z roku 1918. Katalóg z fondov ŠVK v Prešove.* Prešov: ŠVK, 2005. 117 s. Túto pomerne útlú publikáciu je možné zaradiť do skupiny pre bádateľov veľmi cenných pomôcok, ktoré im majú uľahčiť často veľmi komplikované a časovo náročné štúdiá starých tlačí. Samotný Prešov, ako i v minulosti dôležité centrum vzdelanosti a vzdelávania, sa môže pochváliť naozaj úctyhodným množstvom dochovaných starých materiálov. Časť publikácií, z niekoľko desiatok tisíc dochovaných zväzkov, ktoré pochádzajú výlučne z trnavských tlačiarň a sú vydané do roku 1918, spracovala M. Domenová v podrobnom katalógu. Zo súboru 105 vybraných tlačí najviac, až 76, pochádza z 18. storočia. V menšej miere je v katalógu zastúpená produkcia 17., 19. a 20. storočia. Z jazykového hľadiska prevláda latinčina, no pomerne často sa objavujú aj práce v slovenčine a maďarčine. Čo je zaujímavé, práce v nemeckom jazyku sa medzi trnavskými tlačami v prešovských zbierkach nachádzajú iba výnimočne.

Autorka sa okrem náčrtu minulosti trnavskej knižnice a zastúpenia jej materiálov v jednotlivých prešovských knižniciach, sústredila predovšetkým na veľmi precízne popísanie jednotlivých titulov. Práve tým umožnila nielen profesionálnym bádateľom ale i ďalším záujemcom o históriu, aj bez znalosti maďarského, či latinského jazyka získať základný prehľad o obsahovej náplni jednotlivých publikácií a množstvo cenných poznatkov pre ich ďalšie štúdium. Medzi pozitíva publikácie treba zaradiť aj veľmi prehľadnú a dobrú technickú úpravu katalógu, ktorá dokazuje, že aj s relatívne menším množstvom prostriedkov je možné vydávať obsahovo i esteticky zaujímavé práce.

látkami u rómskej mládeže (Liba); Praktická príprava pre rodinný život (Melicherčíková); Rozvíjanie kritického myslenia rómskych žiakov (Petrasová); Kontexty študijného programu – asistent učiteľa (Portik); Spolupráca školy a rómskej rodiny (Pružinská); Multidisciplinárny prístup k prevencii možného výskytu kriminálnych prejavov rómskych detí a mládeže (Roháč); Nové prístupy, metódy a formy práce sociálneho pracovníka pri práci s rómskou ro-

DERFIŇÁK, Patrik a kol.: *Sto rokov organizovanej turistiky v regióne Prešov.* Prešov: RR KST, 2005. 104 s. Publikáciu možno zaradiť medzi odborné materiály. V ôsmich kapitolách sa autorský kolektív pokúsil predstaviť široké spektrum aktivít, ktorým sa organizovali, ale i príležitostní turisti v Prešove, Sabinove a Lipanoch venovali v priebehu 19. a najmä 20. storočia. Okrem predstavenia minulosti jednotlivých druhov turistiky, napríklad vysoko-horskej, lyžiarskej, vodnej, či najbežnejšej pešej turistiky, ponúkli čitateľovi možnosť oboznámiť sa i s prácou mládežníckych skupín a krúžkov. Primeraný priestor autori venovali zaujímavým osobnostiam, či turistickým objektom, ktoré sa postupne objavovali v tomto, z hľadiska cestovného ruchu, stále neprávom málo využívanom regióne. Vzhľadom na väčší počet autorov v publikácii sa prejavil aj rôzny prístup k spracovaniu danej problematiky. V úvode však zostavovateľ publikácie konštatoval: „Všetky aktivity nebolo možné do tejto práce zahrnúť, rovnako nebolo možné spomenúť všetky, ktorí sa o rozvoj turistiky a jej jednotlivých odvetví zaslúžili. Za sto rokov, ktoré uplynuli od založenia prešovskej pobočky Uhorského karpatského spolku to boli doslova stovky mien a desiatky rôznych turistických oddielov, krúžkov, spolkov a klubov.“ Preto možno publikáciu chápať v prvom rade ako východisko k ďalšiemu bádaniu o minulosti turistiky, ale i ďalších športov, ktoré sa v Prešove i jeho blízkom okolí v minulosti rozvíjali. Vďaka technicky veľmi dobre zvládnutej úprave a množstvu unikátnych fotografií zo súkromných archívov, ide o vcelku vydarený príspevok k poznávaniu nielen prešovskej, ale i šarišskej turistiky.

Mgr. Jozef Hlivjak

dinou (Selická – Vanková).

Tieto i ďalšie poznatky riešiteľov štátnej objednávky, ktoré čitateľ nájde v publikácii, mali by pomôcť lepšie sa zorientovať v zložitosti riešenia aktuálnych problémov edukácie a kultivácie rómskeho etnika v reálnom živote slovenskej spoločnosti.

Mgr. Jozef Vorobel,
Katedra kresťanskej
antropológie a sociálnej práce
PBF PU v Prešove

Téma Ako kvalitne učiť bola nosnou na stretnutí doktorandov

Podujatie s týmto názvom sa odohralo v troch vlnách na prelome januára a februára a možnosť zúčastniť sa na ňom malo množstvo doktorandov a začínajúcich univerzitných učiteľov zo všetkých slovenských vysokých škôl. Išlo o prvé z plánovaných troch, ktoré zorganizovala Asociácia doktorandov Slovenska (ADS). Zameriavalo sa práve na pedagogickú činnosť, ktorá je v študijnom programe doktorandov akousi komplementárnou aktivitou. Svojím celotýždňovým trvaním, zabezpečením ubytovania a stravy, poskytovalo účastníkom viac-menej vhodné podmienky na to, aby sa mohli pár dní venovať len diskusiám týkajúcim sa možnosti zvyšovania kvality pedagogického procesu, ale aj mnohým konfrontáciám kvality a kvantity, vôle a nemožnosti.

Okrem začiatočníkov malo každé z troch stretnutí aj svojich skúsených učiteľov. To naše navštívili prof. MUDr. D. Meško, PhD., doc. M. Kanovský, PhD. a doc. S. Miháliková, PhD. Podnietili mnohé diskusie, no neboli však iba tími, ktorí nás „poučovali“, ale tými, ktorí mali aj vôľu sami sa učiť, čo hádam mnohí z nás pochopili ako jednu zo základných podmienok kvalitnej výučby. Určite si každý vybral trochu odlišné podnety pre vlastnú prácu. Situáciu trochu komplikovalo to, že účastníci boli doktorandmi prírodných vied, humanitných aj jazykových smerov, a postupy, ktoré možno použiť pri vyučovaní sa takto dosť rôznia.

Nás – doktorandov filozofie – veľmi oslovil skvelý workshop M. Kanovského, ktorý najprv v teórii a potom v praxi predviedol inú možnosť práce s textom. Tento spôsob zrejme vyskúšajú viacerí z nás. Nezabudnuteľný pre nás bol najmä profesor Meško, ktorý sa spolu s účastníkmi od začiatku až do konca zúčastňoval všetkých kladov i záporov tohto podujatia. Vo svojej osobe výborne skĺbil interdisciplinárne rozpor a bol kompetentný rozprávať nielen k téme Ako kvalitne učiť, ale aj k témam Ako kvalitne komunikovať, Ako by mohol vyzeráť vzťah medzi učiteľmi a študentmi, kolegami navzájom, Ako by mohlo vyzeráť akademické prostredie, keby... Týmto bol pre nás veľmi pozitívnym a nielen profesionálne pozitívnym príkladom. V rámci podujatia prezentoval nové vydanie Akademického príručky, obohatené oproti prvému vydaniu o niekoľko ďalších kapitol. Zaujímavú diskusiu v akademických kruhoch by mohla rozvíjať najmä nová kapitola o akademickom etikete. Z ďalších tém nám najviac zostal v pamäti problém plagiatstva a otázka ako mu zabrániť, otázka, ako rozvíjať kritické myslenie u študentov, ale aj iné zaujímavé postrehy týkajúce sa organizácie a štruktúry hodiny a pod.

Dôvodom písania tohto článku však nie je iba informovať, ale ponúknuť isté zistenia, ktoré sme urobili práve vďaka možnosti konfrontácie s doktorandmi pôsobiacimi na iných pracoviskách. Ako zástupcovia PU sme často s údivom zistili,

že možnosti na štúdium, ktoré máme, nie sú akýmsi všeobecným slovenským pravidlom, ale omnoho viac vyplývajú z akademického prostredia tej-ktorej univerzity. Obávame sa, že hoci sa snažíme predovšetkým formálne vykázať aproximáciu k európskym štandardom, hoci v mnohých prípadoch sa naša (filozofická) fakulta ukazuje v hodnoteniach na vysokých priečkach, v oblasti výučby i podmienok doktorandov sa môžeme ešte mnohému priučiť aj od slovenských univerzít. Radi by sme aspoň poznamenali, že naše zistenia sa týkali najmä možnosti zahraničnej spolupráce, od jazykovej prípravy pre ňu nevyhnutnej počínajúc, cez dohody so zahraničnými univerzitami a účasťou našej univerzity v mobilných sieťach, informovanosť o možných záujemcoch o takúto zahraničnú spoluprácu, končiac univerzitnými grantmi, ktoré z vlastných zdrojov podporujú výskum doktorandov. Čo sa týka organizácie výučby, ukázalo sa, že väčšina univerzít (z prítomných sa to týkalo všetkých okrem Prešova) už rátajú vyučovaciu hodinu na 90 minút. Ak má výučba prebiehať nejakou zaujímavejšie, než narýchlo vynútenou reprodukciou, tak za 45-minútovú hodinu nie je možné vytvoriť workshopy či iné alternatívne formy výučby. Možno aj o tom by sme mali u nás začať diskutovať.

Chceli by sme, aby sa tento článok stal popudom k tomu, aby doktorandi, ale nielen doktorandi, mali vôľu sa konfrontovať s ostatnými a aby to nevedlo k frustrácii, ale skôr k väčšiemu úsiliu. Pre tých, ktorí by mali záujem sa viac zúčastňovať na ich doktorandskom údele, odporúčame sledovať stránku ADS (www.ads.sk), ktorá okrem iného dokáže zodpovedať na mnohé otázky, napr. na otázky typu, či sú študentmi alebo zamestnancami, (resp. skôr v ktorom prípade sú čo), poradenstvo ohľadom možných problémov, informovanosť o daniach a aktivitách, ktoré sú pre doktorandov vyvíjané, atď. Nasledujúce dve kolá školení na témy prezentácie v médiách a grantových projektov sú prístupné len tým, ktorí sa zúčastnili na prvom kole.

Milena Fridmanová, Miloš Kriššák

Na podporu zviditeľnenia svojich aktivít pripravilo vedenie Pedagogickej fakulty PU na začiatku tohto semestra už tradičné podujatie – deň otvorených dverí. Chcelo nim prilákať záujemcov o štúdium na fakulte v novom akademickom roku. Ako snímka dokazuje, išlo aj o nezvyčajnú prezentáciu výtvarných aktivít súčasných študentov fakulty a tým o dokumentovanie toho, že iniciatíve sa tu žiadne medze nekladú.

Foto pre časopis PU:

Viktor Zamborský

Vedenie FM rešpektuje pozíciu študentov

Ak si uvedomíme, že Fakulta manažmentu (FM) PU funguje veľmi krátko – viac ako rok – tak si myslím, že „beží“ vo svojom rozvoji a ešte ten beh zrýchľuje. A to podľa môjho názoru tým najlepším možným spôsobom – k takému stavu, po akom sme viacero rokov túžili a s istou nádejou očakávali.

Významných kladných zmien je dosť. Predovšetkým FM v obdruhej krátke dobe na základe svojich garantov a splnenia kritérií v priebehu prvého roka svojej existencie získala akreditáciu nielen na magisterské štúdium, ale minulého roku dokonca aj akreditáciu doktorandského štúdia. To je veľmi dôležité pre nás – študentov. Pritom tieto študijné programy v študijnom odbore Manažment od bakalárskeho až po doktorandský sú v Prešove dosiaľ nevidané.

Rovnako prevrátne pozitívny je model prijímania najlepších uchádzačov na vysokú školu bez prijímacích skúšok, ktorý bol na FM PU uplatnený ako na prvej fakulte v Prešove už v roku 2005. Tento krok vedenie fakulty minulého roku v októbri ešte zlepšilo tým, že prijímacie skúšky na našu fakultu na štúdium I. stupňa úplne zrušilo. Následne to aj akademický senát fakulty akceptoval. Každý uchádzač bude prijímaný bez vykonávania prijímacích skúšok, len na základe uznania priemerov známok zo strednej školy.

Ako tretiu najvýznamnejšiu kladnú zmenu by som chcel zdôrazniť, že vedenie FM PU akceptuje názory študentov. Chcel by som veľmi vyzdvihnúť vzájomnú kooperáciu medzi študentskou a zamestnaneckou časťou Akademického senátu (AS) FM PU. Týmto by som chcel poďakovať zamestnaneckej časti AS FM PU, že doteraz vždy podporila návrhy študentskej časti a s niektorými sa aj jednoducho stotožnila. Vďaka tomu sa študentskej časti AS FM PU podarilo revolučne efektívne zmeny, ktoré posúvajú AS FM PU na vyššiu a hlavne kvalitnejšiu úroveň fungovania. Ako príklad uvediem, keď bol na riadnom zasadnutí, konanom dňa 31. januára 2005 navrhnutý za predsedu sociálnej komisie študent a návrh jednoducho prešiel, čo má za následok, že študenti rozhodujú o sociálnych otázkach, ktoré sa ich bytostne najviac dotýkajú. Nebolo zvykom, aby predsedom takejto komisie bol člen zo študentskej časti AS. Alebo 9. decembra 2005 študentská časť AS FM PU požiadala predsedníčku AS FM PU, aby abdikovala z funkcie predsedníčky akademického senátu, avšak po jej nesúhlasnom stanovisku sme my študenti využili svoje právo ako členovia AS a zákonným spôsobom sme podali senátu návrh na odvolanie predsedu. Boli sme milo prekvapení, ako nás aj vtedy zamestnanecká časť senátu opäť nielen podporila, ale náš návrh na odvolanie predsedníčky prešiel v tajnom hlasovaní tak, že AS FM PU ako celok odvolal predsedníčku v pomere 9:3 a následne bol akceptovaný a schválený aj návrh študentov na nového predsedu AS.

Prajem aj ostatným AS fakúlt aj univerzity, všetkým senátorom a hlavne zástupcom študentov, aby ich spolupráca so zamestnaneckými časťami AS bola aspoň na takej dobrej úrovni ako ju máme my.

Radovan Bačík,
predseda za študentskú časť AS FM PU, člen AS PU
a člen Študentskej rady vysokých škôl SR

Čaša vína sa stala predmetom zaujímavej akcie

Koncom novembra roka 2005 zorganizovali študenti 3 ročníka Katedry turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu (KTHM FM) PU zaujímavú akciu s názvom Čaša vína. Odbornú záštitu prevzali Mgr. Jaroslava Mrázová, ktorá zabezpečovala jazykovú prípravu a Ing. Kristína Mrvová, ktorá dohliadla na technicko-organizačné zabezpečenie projektu. Za ochotu podporiť projekt a umožniť jeho realizáciu na vysokej úrovni sa chceme ešte raz poďakovať Ing. Dušanovi Hažirovi, riaditeľovi Múzea vín v Prešove, ktorý poskytol jeho priestory a svojim odborným výkladom dotvoril atmosféru počas degustácie vzácného moku.

Nápad zorganizovať Čašu vína sa zrodil dávnejšie. Vzhľadom na to, že išlo o zložitejšiu akciu, v ktorej bolo nutné skĺbiť viacero vedomostí z rôznych predmetov, ako aj dosiahnuť istú jazykovú prípravu, základy a istá predstava o projekte sa položili ešte v roku 2004. Koncom letného semestra, vtedy študenti 2 ročníka KTHM, zorganizovali pod vedením Ing. Mrvovej jednoduchšiu akciu s názvom Šálka čaju v priestoroch KTHM. Po jej úspechu sme sa rozhodli posunúť latku náročnosti vyššie.

Podstatou projektu bolo, aby čo najväčšie množstvo študentov, priložilo ruku k dielu a spojili teoretické vedomosti s praxou. Na preverenie schopností a vedomostí študentov nemusia byť len zápočtové písomky a seminárne práce. Práve realizáciou takéhoto projektu si študenti môžu uvedomiť náročnosť jednotlivých úkonov (napríklad aj prezentácie), alebo len to, s čím sa stretávajú v rámci výučby denno-denne – predniesť istú problematiku pred obecným študentom neboli pridelené úlohy, všetko bolo na ich dobrovoľnosť a vlastnom výbere. Zo strany pedagógov išlo skutočne len o odborný dohľad, rady a menšie usmerňovanie, aby sa eliminovali veľké odchýlky od pôvodnej vízie, prípadne pomoc so zabezpečením istých technických záležitostí. Samotní študenti si podľa záujmu vybrali jednotlivé posty v projekte.

Prvým krokom bolo spropagovať celú akciu. Bol navrhnutý plagát a pozvánky pre pozvaných hostí, ktoré boli spripomienkované. Tu mohli byť využité poznatky z marketingu.

Uvedomujeme si, že napríklad plagát nemal profesionálnu výtvarnú úroveň. Cieľom nebolo vytvoriť dokonalosť, ale v rámci aktuálnych možností a vedomostí študenta išlo o to, aby sa dané veci robili čo najlepšie. Podporou je aj konštatovanie pani Ing. Flimelovej z reklamnej firmy Humanett, ktorá nám zabezpečila tlač propagačných materiálov a vyjadřila sa, že je vidieť pokrok a zlepšenie v porovnaní už so Šálkou čaju predtým.

Vzhľadom na obmedzenú kapacitu

sme radi, že sa na projekte zúčastnili aj iné ročníky KTHM, pre ktorých bol daný projekt určený (1. a 2. ročník). V projekte sa myslelo na všetko od A po Z, vrátane vytvorenia pozvánok v súlade s etiketou a tvorby menného zoznamu účastníkov a hostí. Sme preto veľmi radi, že tí, ktorým to povinnosti ako tak dovolili prijať naše pozvanie a mohli sme medzi nami privítať dekana FM PU prof. Róberta Štefka, vedúceho Katedry manažmentu Ing. Ladislava Sojku, CSc., vedúceho KTHM doc. Ing. Štefana Kiretu, CSc. ako aj jed-

notlivých členov KTHM. Sme radi, že na podnet študentov prišiel aj zástupca študentskej časti Akademického senátu FM PU.

V projekte sme nezabudli ani na estetickú úpravu priestorov tak, aby nenarušila charakter prostredia Múzea vín. Celkovú atmosféru a to ako počas privítania, hovoreného slova a voľnej zábavy dotvárala hudba. Úlohou iného študenta bol nielen výber vhodných skladieb, ale aj zostaviť ich poradie. Veľmi príjemným prvkom bolo zaradenie živej gitarovej hudby počas prezentácií.

Po prípravách nastal deň "D". Na chvíľu zavládla tréma a neistota. Posledné úpravy, doladovanie, nádhych...

Úvodu sa ujali študenti Bakaľárová a Opočenský, ktorí priblížili pripravený program a predstavili účinkujúcich. Program bol vedený v náučno-populárnom štýle, pričom bol rozdelený do štyroch základných

časť. Vzhľadom na to, že študenti disponujú výbornou jazykovou úrovňou, program bol postavený na troch cudzích jazykoch, ktoré sa vyučujú. Ako prvá sa predstavila Vanda Čičeriová, ktorá si na svoju prezentáciu s názvom Kategorizácia vín a vinárske regióny vo Veľkej Británii zvolila anglický jazyk. Po anglickej sekcii nasledovala rozšírenejšia francúzska časť, predstavili sa dve študentky Daniela Kolesárová a Lucia Akimová. Venovali sa európskej reglementácii vín, vinnej etikete, princípom degustácie vín a vhodnosti výberu jednotlivých vín k jedlám. Nevynuli ani najznámejšie vinárske regióny vo Francúzsku. Na záver vystúpila Daniela Frajtková, ktorá v skvelom nemeckom jazyku predstavila vinárske regióny v Spolkovej republike Nemecko. Popísala a názorne predviedla dekantáciu, servírovanie a degustáciu vína.

Vzhľadom na to, že nie každý z prítomných hovorí všetkými jazykmi, hovorené slovo bolo doprevádzané powerpointovou prezentáciou, čo dotváralo ucelený obraz výkladu a pomohlo k jeho lepšiemu porozumeniu.

Celú akciu hodnotíme veľmi pozitívne. V prvom rade splnila účel a študenti si otestovali svoje schopnosti, zručnosti a vedomosti v praktickej ukážke. Analyzovali nedostatky. Len uvedením si chybičiek a nedostatkov je možné ich odstrániť efektívnejšie a rýchlejšie. Veríme, že prezentácia nadchla aj iné (nižšie) ročníky a snáď aj oni v budúcnosti budú ochotní zorganizovať a spolupodieľať sa na podobnom projekte. Rovnako nás veľmi potešilo, že všetci účastníci sa cítili príjemne. Aj v tomto ohľade boli naše nádeje prekonané dobrou náladou a pohodou.

Ing. Kristína Mrvová

Svätosť a svätci v byzantskej tradícii

V rámci XVI. Svätogorazdovských dní na Slovensku a ako súčasť jubilejného X. ročníka Gorazdovho literárneho Prešova sa 2. a 3. decembra 2005 konala na Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF) PU v Prešove vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou na tému Svätosť a svätci v byzantskej tradícii s podtémou Slovenský prvosvätec Gorazd. Záštitu nad konferenciou prevzal minister školstva SR Martin Fronc.

Medzi viac ako dvadsiatimi prednášajúcimi z domova a zo zahraničia boli aj biskupi prešovský eparcha Ján Babjak, SJ, košický apoštolský exarcha Milan Chatur, CSsR., pražský apoštolský exarcha Ladislav Hučko, nitriansky biskup Viliam Judák a vojenský ordinár na Slovensku František Rábek.

Prvý deň konferencie bol venovaný byzantským svätcom a svätosti z rôznych uhlov pohľadu a druhý deň sv. Gorazdovi. Gestorom a odborným garantom bol kurátor pre kresťanské tradície Národného osvetového centra (NOC) v Bratislave Miroslav Holec. Všetky prednášky budú publikované v pripravovanom zborníku.

Súbežne s prvým dňom tohto akademického podujatia prebiehal aj X. Gorazdov literárny Prešov, ktorý bol zakončený slávnostným umeleckým programom pod názvom Pocta svätému Gorazdovi v historickej budove Divadla Jonáša Záborského v Prešove. Zároveň boli vyhlásené výsledky súťaže. Dvojdnňová konferencia vyvrcholila v sobotu večer archierejskou svätou liturgiou, ktorú v prešovskej Katedrále sv. Jána Krstiteľa slávil vladyka J. Babjak, SJ. V homílii povedal, že svätosť je cieľom každého človeka: „Všetko, čo robíme, máme robiť s pohľadom na večnosť.“

Hlavnými organizátormi hodnotného podujatia boli NOC v Bratislave, Spoločnosť sv. Gorazda v Bratislave, GTF PU, Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove, Prešovský samosprávny kraj a Šarišské osvetové centrum v Prešove.

Lubomír Petrik

Na sympóziu Warholovho múzea sa ušlo ocenenie aj zástupcom PU

Vedecké sympóziu s ústrednou témou Muzeoedukológia ako reflexia prístupov k zvládaniu dôsledkov celoeurópskych zmien v múzeách a galériách sa konalo 25. až 27. januára na pôde organizátora podujatia, ktorým bolo Múzeum moderného umenia Andy Warhola (MMUAW) v Medzilaborciach. Stalo sa významnou časťou projektu Warhol Fest. Počas troch konferenčných dní bolo predstavených 14 pozvaných príspevkov zo Slovenska a 12 príspevkov z Ukrajiny.

Sympóziu otvorila prehliadka expozície MMUAW a prihovory riaditeľky MMUAW Mgr. Valiky Maďarovej, vedúcej odboru kultúry Úradu Prešovského samosprávneho kraja Mgr. Evy Arvayovej, lídra projektu Warhol Fest Mgr. Martina Cujbaka a Oleksandra Sydoruka zo strany ukrajinského partnera projektu.

Počas úvodnej časti sympózia boli navyše odovzdané tri Ceny Andyho Warhola za rok 2005, ktoré udelila Spoločnosť Andyho Warhola a MMUAW v Medzilaborciach. Jednu z cien prevzala prof. PhDr. Jana Sošková, CSc., vedúca Katedry estetiky (KE) IEVUK FF PU (na obr. uprostred). Cena bola udelená KE IEVUK FF PU za prínos v oblasti aktuálnych tendencií umenovedy a estetiky pre aplikáciu v muzeoedukológii. J. Sošková podakovala v mene pracovníkov celého inštitútu, pričom ocenenie vníma aj ako záväzok ďalšej odbornej a vedeckej spolupráce medzi FF PU, osobitne KE IEVUK a MMUAW. Vyzdvihla skutočnosť, že dvaja absolventi odboru estetika na FF PU našli uplatnenie v kolektíve pracovníkov MMUAW.

Po „promo“ referáte V. Maďarovej nastoľujúcom koncepciu muzeoedukológie, jej doterajšieho stavu a výhľadových línii výskumu i praxe, ktorý mapoval i požiadavky na prácu a vzdelanie muzeoedukológa, vystúpil s hlavným referátom ukrajinskej sekcie O. Sydoruk z Užhorodskej detskej školy umenia. V príspevku esejistického charakteru, ktorý potrápil prekladateľa a tlmočníka v jednej osobe doc. Jaroslava Džoganika, CSc. (Filologická fakulta UMB), poukázal poetickým jazykom na cyklus umenia, jeho svet dvoch tvárí (tvorca a prijímateľa) a nastolil množstvo zaujímavých otázok.

Z radov pracovníkov PU zaznelo niekoľko príspevkov, ktoré vhodne reagovali na tému vedeckého sympózia a koncentrovali sa na problémy širšieho záberu, alebo na jednotlivé oblasti problémov muzeoedukológie. J. Sošková v referáte Od múzea k ateliéru pomenovala rad problémov,

ktoré múzeám a galériám výtvarného umenia priniesla zmena podmienok lokálnych i celoeurópskych. Svoju koncepciu vysvetlila na ponímaní miesta múzea v spoločnosti a kultúre a ukázala potrebu premeny týchto inštitúcií z uchovávateľov umeleckých a kultúrnych hodnôt na ateliéry, ktoré by sa mali stať novými neuralgickými bodmi umeleckého v spoločnosti a prispieť tak k živej komunikácii umením a o umení. Doc. PhDr. Michal Tokár, PhD., z Katedry umeleckej, estetickej a pohybovej výchovy FF PU v príspevku Originály ilustrácií vo výstavnej sieni, verzus reprodukcie v printových médiách a recepcia upriamili pozornosť účastníkov na zaujímavý a často opomínaný problém knižných ilustrácií, ktoré sa stávajú súčasťou výstav výtvarného umenia a strácajú tak svoje bytostné väzby s textom, ktorý dopĺňajú a sú hodnotené ako samo-

statné umelecké diela, postrádajúc tak pôvodný recepčný rámec. Doc. PhDr. Anton Jusko, CSc., z Katedry historických a spoločenských vied GTF PU mal pre účastníkov sympózia pripravené komplexné a v mnohých oblastiach podnetné vystúpenie na tému Umenie interpretácie v premenách doby. Katedru estetiky IEVUK zastupoval Mgr. Adrián Kvokačka príspevkom Udalosť (re)prezentácie a muzeoedukológia, v ktorom poukázal na krízovú oblasť umeleckých inštitúcií na Slovensku, konkrétne na úbytok návštevníkov najmä z radov detí a mladých ľudí. Prostredníctvom chápania umenia v rovinách prezentácie a reprezentácie, umenia ako udalosti naznačil možné ciele praktických i teoretic-

kých muzeoedukologických aktivít. PhDr. Eva Dušenkova, PhD., rovnako z KE IEVUK FF PU, v referáte Od múzea k ateliéru a späť uvažovala o možnostiach muzeoedukológie nielen mládeže, ale aj dospelých. Cieľom príspevku Etika, morálka a muzeoedukológia – možné vzťahy a súvislosti Mgr. Gabriela Kohla, interného doktoranda Inštitútu filozofie a etiky FF PU, bolo poskytnúť

pár poznámok k problematike novej pozície etiky a morálky v teórii a praxi muzeoedukologických aktivít vystupujúcich v našom kultúrno-spoločenskom okruhu ako nutná a pomerne atraktívna forma vyrovnávania sa s faktom klesajúceho záujmu percipientov umenia o otvorené miesto v stánkoch umenia, sčasti reprezentovaných aj priestormi galérií a múzeí.

Výstupom sympózia bude zborník príspevkov účastníkov. Každý príspevok s krátkou anotáciou vyjde v slovenskom i ukrajinskom znení. Sprievodné podujatia (intermediálne predstavenie divadelného súboru Experimentálneho centra umeleckej výchovy pri MMUAW, premietanie edukačných aktivít MMUAW a filmu Absolut Warhola) dopĺňali priebeh vedeckého sympózia praktickými aktivitami.

Veríme, že toto podujatie neostane osamotené, ale stane sa základom sústavnejšej spolupráce PU s múzeom i ukrajinskými partnermi, ako to naznačovali „kuloárne“ rozhovory účastníkov.

Mgr. Adrián Kvokačka,
KE IEVUK FF PU

Zriadili Informačno-poradenské centrum pri Inštitúte psychológie FF PU

V októbri 2005 bolo zriadené z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu (ESF) pri Inštitúte psychológie Filozofickej fakulty PU v Prešove Informačno-poradenské centrum (IPC).

Jeho hlavnou úlohou je ziskávať informácie o voľných pracovných miestach v SR a od mája 2006 ich cestou autorizovaného internetového prístupu sprostredkovať tým študentom končiacich ročníkov denného bakalárskeho a magisterského štúdia, ktorí o túto službu prejavia záujem. Na základe profilov absolventov, ktoré boli poskytnuté jednotlivými študijnými odbormi, IPC v tomto období nadväzuje kontakty s inštitúciami a firmami, ktoré by od začiatku apríla, resp. mája poskytovali informácie o voľných miestach. IPC osloví v priebehu marca - apríla tých študentov končiacich ročníkov denného štúdia, z odborov ktorých dostalo profil absolventa a ponúkne týmto študentom možnosť autorizovaného prístupu do databázy ponúkaných voľných miest.

IPC sídli na 4. poschodí v budove na Ulici 17. novembra 1 a je v súčasnosti obsadené jednou psychologičkou Mgr. Libušou Babinčákovou (projektovým manažérom IPC je riaditeľ Inštitútu psychológie FF PU doc. PhDr. Jozef Džuka, CSc., mim. prof.), ktorá realizuje vyššie uvedené prípravné aktivity. Ďalšou dôležitou úlohou IPC bude umožniť v prípade záujmu končiacim absolventom absolvovanie prípravy na aktívne vyhľadávanie pracovných miest formou sociálno-psychologických výcvikov. So začatím týchto výcvikov sa začne v máji, resp. júni a informácie o obsahu a zameraní týchto výcvikov poskytne psychologička IPC.

Mgr. Libuša Babinčáková,
vedúca IPC

Vianočný koncert vyvolá vždy neopakovateľné pocity

Nič nevyvolá vrúcnu a opravdivú náladu Vianoc lepšie, ako hudba, spev, slovo, ktoré vznikli práve na ich oslavu. Práve preto ku koncertnému životu v prostredí PU v Prešove neoddeliteľne patrí Vianočný koncert. V závere minulého roku mal poradové číslo šesť.

Rozprávkové, melancholické, starodávne aj súčasné – také sú vianočné skladby. Aj interpreti vianočného koncertu – univerzitné súbory a hosťovia nechali 13. decembra 2005 v koncertnej sále PKO – Čierny orol Prešov rozoznieť tóny a hlasy Vianoc.

Celý večerný program bol kompozíčne zložený z vianočných piesní, kolied a z tvorby súčasných skladateľov.

Hudba sa prelínala so slovom a piesňou. V dramaturgii koncertu dominoval Gréckokatolícky zbor sv. Romana Sladkoveca (PU v Prešove) pod taktovkou dirigentky V. Hricovovej. Pôsobil veľmi charizmaticky a v jeho prednese skladieb sme mohli naplno vnímať všetky nuansy ukryté v mužských hlasoch zboru. Spieval solídne, emocionálne a s istotou. Vysoký štandard si udržal už tradične Komorný orchester Camerata Academica (FHPV PU) vďaka ponímaniu a precíteniu hudby, temperamentu a nadšeniu za dirigentským pulsom umeleckého vedúceho súboru Mgr. art. K. Medňanského, PhD. Komorný orchester bol prednesovo na výške, dobre znel zvuk. Svojím vystúpením vtiahli a zainteresovali všetkých, čo prišli na kon-

cert.

Mgr. Špurenk „ponúkol“ divákovi Vianočný zážitok Paula Claudela – divadlo jedného herca.

Spestrením programu bolo „trio“ účinkujúcich pod názvom Two many fingers hrajúce zmes rôznych štýlov, prevažne jazz a fusion music. Kapela a predovšetkým speváčka L. Bukovinská dosiahla, čo chcela. Zapôsobila na divákov farbou hlasu, ktorý je v každej polohe rezonančný s pomerne čistou intonáciou. Vianočný bonus interpretov P. Uhera a R. Seka mal medzi poslucháčmi úspech.

Vianočné melódie, koledy zazneli v podaní Gréckokatolíckeho chrámového zboru blahoslaveného P. P. Gojdiča z Vranova nad Topľou – Čemerne. Obidve dirigentky Mgr. M. Šandorová a Mgr. Višňovská sa snažili precítiť skladby podľa svojich predstáv a dostať zo zboru spev „žijúci“ v tónoch.

Koncert naplnil predovšetkým poslanie nevšedného zážitku a atmosféry Vianoc. Všetci účinkujúci boli „spojení“ do jednej peknej hudobnej kolekcie melódii a dodali sviatkom rozprávkové čaro a pohodu.

PhDr. Viliam Tarjányi,
tajomník Rady umeleckej
činnosti PU

Martin Krausz má fanklub aj na PU

Finalista Slovensko hľadá SuperStar2 Martin Krausz z Čane má počas každého finálového kola v bratislavskej Inchebe bohatý fanklub. Študenta Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity chodia podporiť nielen rodičia a blízki, ale aj kamaráti vysokoškoláci. A to nie hocikaj, ale členovia Akademického senátu Prešovskej univerzity a členovia Študentskej rady vysokých škôl.

„Je to môj dobrý kamarát. Študujem s ním na jednej univerzite, a tak je samozrejme, že mu fandím!“ vysvetlil nám podpredseda senátu a spomínanej rady Trebišovčan Erik Jesenko. Martinovi vyšli zatiaľ všetky kolá veľmi dobre. A nielen on nešetril smskami, ale vyzýva aj ostatných študentov PU, aby Martinovi posielali hlasy na číslo 9930, ktoré má v tejto súťaži. (ok)

Druhý festival potvrdil opodstatnenosť akademických komorných koncertov

Po veľmi úspešných 1. akademických komorných koncertoch, ktoré sa uskutočnili v roku 2004 usporiadali sme s finančnou podporou Ministerstva kultúry (MK) SR 8. až 22. decembra 2005 druhý ročník festivalu komorných koncertov. Po prvých veľmi dobrých skúsenostiach konal sa aj druhý ročník v priestoroch Vysokoškolského klubu a univerzitného pastoračného centra dr. Š. Heseke na Jarkovej ulici 77 v Prešove.

Tento koncertný priestor akustickými parametrami a intímnu atmosférou sa ukázal priam ideálnym na usporiadanie komorných koncertov. Svedčí o tom aj skutočnosť, že ho na podobný účel využívajú aj iní usporiadatelia. Svojou kapacitou asi 60 miest zodpovedá tiež priestorovým požiadavkám a predstavám na konanie komorných koncertov. Otvárací koncert univerzitného komorného orchestra Camerata Academica sa konal v už tradičnom koncertnom priestore Centrálny študovni Univerzity knižnice (UK) PU v Prešove. Usporiadáva tu svoje adventné koncerty pre široký okruh pedagógov, zamestnancov a študentov svojej Alma Mater, čo úzko korešponduje s dlhodobou snahou riaditeľa UK PU Ing. Petra Haľku o umelecké využívanie tohto priestoru.

V druhom ročníku festivalu sme pripravili štyri koncerty, na ktorých prezentovali interpretačné umenie východoslovenskí umelci pôsobiaci pedagogicky na umelecko-vzdelávacích inštitúciách so sídlom v našom regióne a študenti PU.

Prvý koncert 8. decembra bol venovaný univerzitnému komornému orchestru Camerata Academica na čele s jeho umeleckým vedúcim Mgr. art. Karolom Medňanským, PhD., ktorý si na svoj 3. adventný koncert v Centrálny študovni UK PU v Prešove už tradične pozval aj hosti – študentov, ktorí v roku 2005 dosiahli mimoriadne umelecké úspechy: speváčku Ivetu Pandiovú, speváka Eduarda Michelčika, flautistku Ludmilu Vardžikovú a Dušana Mantičevú, ako aj akordeonistky a akordeonistov Danku Makuchovú, Lenku Bujdovú, Radovana Zajica a Lukáša Kmuta.

Druhý koncert 16. decembra vo

vysokoškolskom klube patril svetovej kvartetovej tvorbe. V podaní Košického kvarteta – M. Kyjovský (1. husle), Š. Demeter (2. husle), P. Olejár (viola) a M. Červenák (violončelo) odzneli diela W. A. Mozarta, A. Dvořáka a košického skladateľa J. Podprockého.

Na treťom koncerte 20. decembra si poslucháči v programe Viola da gamba v hudbe piatich storočí vypočuli diela prevažne barokového obdobia v interpretácii členov súboru Musica historica Prešov pôsobiacich pedagogicky na PU – K. Medňanského – viola da gamba a hráčky na spinet K. Ganzerovej, ktorá až do svojho odchodu do dôchodku pôsobila dlhé roky ako pedagóg klavírnej hry na katedre hudby.

Záverečný štvrtý koncert 22. decembra bol venovaný interpretačnému umeniu Prešovského sláčikového tria – R. Klein (1. husle), M. Zalka (2. husle) a M. Burg (violončelo). V programe nazvanom Drobnosti majstrov uviedol melódie svetových tvorcov hudby.

Úspech jednotlivých koncertov a ich vysoký umelecký štandard, srdečná odozva u pomerne početného publika potvrdili opodstatnenosť podujatia. Je potešiteľné, že takéto koncerty sa dostávajú do povedomia hudbymilovného prešovského publika a stávajú sa súčasťou kultúrneho života nielen Prešova, ale aj celého regiónu. Sme radi, že do našej koncertnej sály si nachádza cestu mladé publikum, čím koncerty získavajú aj esteticko-výchovnú funkciu. Veríme, že s podporou MK SR a s finančnou pomocou sponzorov sa nám podarí udržať svojím charakterom špecifické koncerty pri živote.

Mgr. art. Karol Medňanský, PhD.

Od redakcie

Vážení čitatelia, prichádzame s prvým číslom časopisu PU v tomto kalendárnom roku. Po poslednom v roku 2005, ktoré vyšlo tesne pred dlhou prestávkou a už v skúškovom období, toto sa k Vám dostáva v podstate na začiatku nového semestra. Je zas na 28 stranách, teda rekordne veľké a v náklade 2200 kusov. Je to chváľhodné pre všetky zainteresované strany – v prvom rade ďakujeme všetkým, ktorí nám napísali a my sme ich príspevky mohli s radosťou uverejniť.

I v tomto roku platí zásada, že až na prázdninové obdobie vyjdeme každý párny mesiac po 20. dni. Prečo však toto číslo vychádza až v marci? Nuž aj redakciu postihli isté problémy, ktoré sa dajú jednoducho pomenovať – priestory a siete. Museli sme sa presťahovať a ešte horšie ako tento úkon bolo pripojenie sa do univerzitnej siete, stratili sme minimálne dva týždne. Už je však všetko v poriadku, čoho dôkazom je aj toto vydanie.

V tiráži sa od tohto čísla neobjavuje redakčná rada. Väčšina z jej čle-

nov buď prestala pracovať na PU, alebo neúčastňovala sa na práci rady. Dôležitejší ako redakčná rada je - dalo by sa to tak nazvať - redakčný kruh našich spolupracovníkov. Tých je dosť. Jednak je medzi nimi stabilné jadro kvalitných autorov, ale každým číslom sa objaví aj nejaké nové meno. Komunikácia s nimi cez internet o jednotlivých námetoch vyzerá byť efektívnejšia ako schôdzovanie rady. Aj tak v podmienkach vydávania tohto časopisu ide v prvom rade o dobrovoľné písanie. Tu

nikoho k ničomu sa nedá donútiť.

Prácu redakcie a celkové výsledky spojené s vydávaním časopisu PU po prvýkrát za posledné dva roky hodnotili členovia kolégia rektora PU v pondelok 6. marca. Z toho, čo tam odznelo sa poučíme a pretavíme do reálnej podoby. Každý názor je totiž dobrý. Aj keď za toto periódikum je konkrétna osobná zodpovednosť, tak na druhej strane aj ono je výsledkom práce kolektívu.

Ďakujeme všetkým za doterajšiu spoluprácu a „do písania“.

Nácvik snowboardingu treba zaradiť do školských učebných osnov

Základný lyžiarsky výcvik je súčasťou základného učiva telesnej výchovy v základných a stredných školách a súčasne plní aj významné zdravotné a výchovno-vzdelávacie úlohy. Jeho cieľom je osvojenie účelného pohybu v teréne, osvojenie základných oblúkov na zjazdenie primeraného terénu. V intenciách organizovania a realizácie lyžiarskeho výcviku (kurzu, LVVK) je v súčasnej dobe postavenie školy na jednej strane a žiakov a rodičov na strane druhej niekedy odlišné.

Aktuálnou témou je akceptácia snowboardingu. Touto problematikou sa zaoberá značná časť pedagógov na základných a stredných školách. Perspektívne bude potrebné zaradiť metodiku nácviku snowboardingu ako súčasť možnej inovácie Smernice MŠ o organizovaní lyžiarskeho výcviku žiakov základných a stredných škôl.

Prax je taká, že na lyžiarske kurzy organizované školami má 30 – 50 % z celkového počtu prihlásených žiakov tendenciu brať so sebou „snehovú dosku“. V doteraz platnej smernici z roku 1973 (citovaná je i v ďalšom texte) sa o tejto disciplíne nepojednáva.

Popularita tohto športu sa v posledných rokoch výrazne zvyšuje hlavne v Európe. Dôležitým činiteľom pri zvyšujúcich sa nárokoch na žiakov je potreba odbúrať nahromadenú energiu vhodným športom. Pre žiakov veľmi atraktívnymi sa stávajú športy založené na určitom princípe voľnosti a samostatnosti. Vďaka spojeniu týchto dvoch činiteľov a rýchlosti pri určitej dávke adrenalínu, ktoré tento šport ponúka sa stal

snowboarding populárnym a rýchlo rozvíjajúcim sa. Nie je to len šport sám o sebe, ale pre mnohých mladých ľudí je to aj ich filozofia a životný štýl. V štátoch Európskej únie nie je žiadnou zvláštnosťou, že spoločnosti prevádzkujúce lyžiarske trate vytvárajú vhodné podmienky (špeciálne zjazdovky, vleky a pod.) pre snowboarding.

Počiatky snowboardingu siahajú do 60. rokov 20. storočia. O jeho skutočný rozmach sa zaslúžili v 70. rokoch Tom Sims a Jake Burton Carpentera. Na Slovensku sa snowboarding objavil začiatkom 80. rokov, pričom snowboardy boli vyrábané svojpomocne v domácich dielnach. V roku 1991 bola založená Snowboardová asociácia Slovenska (SAS) ako dobrovoľná záujmová organizácia združujúca priaznivcov snowboardingu a ich kluby na Slovensku.

V posledných rokoch nie je zvláštnosťou, že sa snowboarding objavuje na každom svahu a vo všetkých strediskách na Slovensku. Pri každom väčšom stredisku sú zriadené zväčša certifikované snowboardové školy

so skúsenými inštruktormi.

Dodnes sa ani snowboarding a ani carvingové lyžovanie nestali súčasťou učiva pre základné a stredné školy. Učelia – vedúci lyžiarskych kurzov sú postavení pred dilemu ich povoliť, či nepovoliť. Akceptovať – neakceptovať písomnú žiadosť rodičov o súhlas, aby ich dieťa používalo na LVVK snowboard. V prípade nepredvídanej udalosti, alebo úrazu, jazda na snowboarde nie je metodicky a hlavne legislatívne ošetrená. Učiteľ sa nemôže obhájiť. V konečnom dôsledku by v plnej miere znášal dôsledky.

V smernici nie je obsiahnutá metodika snowboardového výcviku a metodika „rezaného oblúka“ (v zjazdovom lyžovaní boli objektívne vo svojich začiatkoch). Nie sú ani súčasťou učebných osnov, schválených Ministerstvom školstva SR z 3. apríla 1997. Podľa nášho názoru nastáva správny čas na zaradenie carvingového, „rezaného“ oblúka a snowboardingu do učebných osnov. Predpokladáme, že naše školstvo má na zreteli zaradiť do učebných osnov nové progresívne športy, s cieľom minimalizácie právnych dôsledkov pre učiteľa. Ďalším dôležitým faktorom sú podmienky na organizovanie LVVK s priradením snowboardového výcviku. Podiel zjazdoviek na jedného obyvateľa Slovenska je jeden z najvyšších na celom svete. Preto to nevyužiť v náš prospech? Niektoré susedné krajiny v stredoeurópskom regióne organizujú takéto výcviky na Slovensku.

Dobrym porovnávacím príkladom je Česká republika, kde je tento výcvik už niekoľko rokov zaradený do učebných osnov. Má dve alternatívy. Jednou z nich je šesťdňový neprerušovaný výcvik a druhou je kombinácia snowboardového a lyžiarskeho výcviku. Ďalším veľmi pozitívnym príkladom je Maďarsko, kde je výcvik tak isto zaradený do učebných osnov a väčšina výcvikov je uskutočnená na Slovensku našimi inštruktormi.

Niektoré vzdelávacie inštitúcie sa už aktívne zaoberajú touto problematikou a ich veľkou snahou je presadiť tento šport v školskej telesnej výchove v SR. Túto myšlienku možno podporiť skutočnosť, že v novodobej histórii Slovenska získal historicky prvú (striebornú) olympijskú medailu na olympiáde v Turíne práve snowboardista Židek.

PaedDr. Michal Modrák,

Metodicko-pedagogické centrum v Prešove

Mgr. Roman Nemčík,

ZŠ Budimír, okres Košice okolie

V tradičnej ankete ocenili aj reprezentantov PU

V sále Čierneho orla PKO v Prešove sa vo štvrtok 23. februára uskutočnila štyridsiata piata slávnosť oceňovania najúspešnejších športovcov Prešovského okresu. Pripravili ju Mestský a Obvodný úrad v Prešove a Prešovské oblasťné športové združenie. Medzi najúspešnejšími športovcami v roku 2005 boli aj reprezentanti PU.

Medzi jednotlivcami sa laureátmi tradičnej ankety stali taekwondista ŠK Taekwon-do Ge-Baek TJ Slávia PU Tomáš Gajdoš a volejbalista VK PU Prešov Radovan Škvarek. V kategórii družstiev dospelých si ocenenie za druhé miesto prevzali volejbalisti VK PU Prešov, medzi mládežníckymi tímami volejbaloví junióri VK PU Prešov.

Milan Zimmermann (narodený v roku 1936) prevzal ocenenie v kategórii jubiliujúcich športových osobností. Bol dlhoročným atletickým trénerom a organizátorom pretekov v atletickom oddieli TJ Slávia UPJŠ Prešov. Vychoval viacerých bežcov, ktorí získavali medaily na majstrovstvách Československa a Slovenska. Bol spoluzakladateľom večerného behu v metropole Šariša a jeho dlhoročným technickým riaditeľom.

(jac)

Volejbalisti sa dostali do play off

Extraligová sezóna volejbalistov 2005/2006 vrcholí. Reprezentanti PU, zverenci trénera Daniela Oravca, si víťazstvom v Púchove 3:2 vybojovali štvrté miesto v nadstavbovej časti najvyššej súťaže a získali lepšiu východiskovú pozíciu pre štvrtfinálové boje play off.

Prešovskí vysokoškôlnici pod vedením trénera Oravca urobili kus práce. Samozrejme, že v žiadnom prípade nechcú ani o štipku poľaviť, lebo súboje v play off budú oveľa silnejšou kávu. Kormidelníkovi Oravcovi sa už vykryštalizovala zostava na vyradovacie boje. Teší skutočnosť, že chlapci sú ochotní na seba pracovať a zlepšovať sa. Tiež to, že do tímu dobre zapadli noví hráči Javorčík a Barlik. Treba len dúfať, že na zápasy play off bude chodiť početná divácka enkláva a vytvorí pre našich vysokoškolákov ozaj domáce prostredie.

Štvrtfinále play off (na tri víťazné zápasy):

VK PU Prešov - VŠK Púchov od 10. do 25. marca, semifinále play off (na tri víťazstvá) od 31. marca do 12. apríla, finále (na štyri víťazstvá) od 19. apríla do 29. apríla, o 3. miesto (na dve víťazstvá) od 22. apríla do 29. apríla. (jac)

Klub gymnastických športov oceňoval a plánoval

Športové gymnastky a športové aerobičky Klubu gymnastických športov (KGŠ) TJ Slávia PU dosiahli v roku 2005 výrazné úspechy na majstrovstvách Slovenska a v Slovenskom pohári v oboch športoch. Vedenie klubu svoje najlepšie pretekárky ocenilo.

Najlepšou športovou gymnastkou sa v klube stala Alžbeta Segedyová. Ocenenie pre najlepšie družstvo v športovej gymnastike si prevzal tím starších žiačok Alexandra Kovalská, Eliška Čonková, Vanda Kobulská.

Najlepšou športovou aerobičkou sa stala Ivana Faměrová. Klub tiež ocenil aj najlepší tím v športovom aerobiku - z ceny sa potešili juniorky Petra Tomková, Tamara Ferencová, A. Segedyová. Najúspešnejšou športovkyňou v roku 2005 sa v KGŠ TJ Slávia PU stala A. Segedyová.

„Rok 2005 bol v histórii nášho klubu jeden z najlepších,“ zdôraznila jeho dlhoročná predsedníčka a trénerka docentka Kvetoslava Perečinská. „Výrazné napredovanie v ňom zaznamenali športové aerobičky.“ V juniorskej reprezentácii Slovenska sú P. Tomková, A. Segedyová a I. Faměrová.

Športové gymnastky a aerobičky trénujú manželia Kvetoslava a Michal Perečinskí, Adriana Sabolová, Dana Valčáková a Klaudia Murgová.

Medzinárodná rozhodkyňa FIG K. Perečinská bola v závere februára garantom školenia rozhodkyň a rozhodcov v športovej gymnastike žien, ktoré sa uskutočnilo na pôde Fakulty športu PU. Ako nás docentka K. Perečinská informovala, v tomto roku sa uskutoční Česko - Slovenský pohár v športovom aerobiku. Bude mať štyri kolá - dve sa uskutočnia v Českej republike, dve na Slovensku - v Nitre a Prešove. Prvým pohárovým podujatím budú medzinárodné majstrovstvá Českej republiky v športovom aerobiku v Zlíne 18. a 19. marca. Počas prvého aprílového víkendu sa Nové Zámky stanú dejiskom medzinárodných majstrovstiev Slovenska v tomto príťažlivom športe. Samozrejme, že na oboch podujatiach sa predstavia členky KGŠ TJ Slávia PU.

(jac)

METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM V PREŠOVE

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA V PREŠOVE FAKULTA ŠPORTU

požívajú na

KONFERENCIU

UČITEĽOV TELESNEJ VÝCHOVY

Cieľom konferencie 27. apríla v Prešove je zhodnotiť súčasný stav školskej telesnej výchovy na všetkých typoch škôl a poukázať na potrebu modernejších a netradičných prístupov pri vyučovaní.

Obsahová náplň konferencie bude zameraná na riešenie školskej telesnej výchovy vo východoslovenskom regióne v týchto oblastiach:

Problémy vyučovania telesnej výchovy na materských, školách, na 1. a 2. stupni základných škôl a na stredných a vysokých školách,

Telesný rozvoj a pohybová aktivita detí MŠ, žiakov ZŠ, SŠ a študentov VŠ,

Vzťah a postoj žiakov k telesnej výchove a možnosti jeho formovania, Zdravotný stav žiakov, vyučovanie zdravotnej telesnej výchovy. Správne držanie tela ako prevencia zdravotným oslabeniam,

Okrúhle stoly na tému:

- poznatky z výučby telesnej výchovy pri plávaní, lyžovaní, v posilňovni
- vyučovanie didaktických hier na 1. stupni ZŠ, OČAP v ZŠ a ZŠ a KOČAP na SŠ
- kontrola a hodnotenie práce PK a učiteľa telesnej výchovy
- poznatky a skúsenosti z prípravy učiteľov telesnej výchovy na FŠ PU v Prešove

RÁMCOVÝ PROGRAM

9.00 - 9.30 h	Otvorenie konferencie - riaditeľ MPC v Prešove
	Udelenie čestných uznání - riaditeľ MPC v Prešove
9.30 - 12.00 h	Hlavné referáty
12.00 - 13.00 h	Diskusia k hlavným referátom
14.30 - 15.30 h	Rokovanie v sekciách
15.30 - 16.30 h	Diskusia
17.00 - 17.30 h	Závery konferencie

ORGANIZAČNÝ VÝBOR

Predseda: PaedDr. Alicia Dragulová
Tajomník: PaedDr. Michal Modrák
Členovia: Mgr. Jurina Jakubíková
Ing. Eva Kaduková
Mgr. Tatiana Alexovičová
PaedDr. Vladimír Lajčák
PaedDr. Miroslav Nagy

VEDECKÝ VÝBOR

prof. PaedDr. Ján Junger, PhD.
prof. PhDr. Michal Belej, PhD.
doc. PaedDr. Viera Bebečáková, PhD.
PaedDr. Ivan Pavlov, PhD.
PaedDr. Pavel Ružbarský, PhD.
PhDr. Milan Mikuš
Mgr. Andrej Krišanda

Miesto konania: Metodicko-pedagogické centrum Prešov - aula, Ul. Tarasa Ševčenka 11. Cestovné hradí vysielajúca organizácia alebo účastník.

prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., v.r.
dekan FŠ PU Prešov

PaedDr. Ivan Pvalov, PhD., v.r.
riaditeľ MPC Prešov

Návratku s presným názvom príspevku pošlite do 19. apríla na adresu: Metodicko-pedagogické centrum, PaedDr. Michal Modrák, Ul. Tarasa Ševčenka 11, 080 20 Prešov, e-mail: modrak@mcpo.sk, modrak@sgpo.sk.

**PaF
radio**

**KONKURZ!
2. kolo**

na MODERÁTORA/ku

15. marca 2006 v rádiu PaF
na starom intráku

TECHNIKA/čku

15. marca 2006 v rádiu PaF
na starom intráku

POTREBUJEŠ: písacie potreby (úplne postačí pero), papier, byť zdravotne v poriadku (hlasovo - chrípka vstup zakázaný... aj vtáčim!), dostatok času v daný deň, resp. večer, dobrú náladu.

KONKURZ: V stredu o 17:00 v rádiu PaF na starom internáte. Od vrátnice vpravo, také pekné červené kožené dvere. O 17:00 !!! presne !!!!

V areáli PU začala fungovať nová ambulancia telovýchovného lekárstva

Ambulanciu telovýchovného a vnútorného lekárstva ako svoje nové pracovisko otvorila v Prešove 16. januára bratislavská spoločnosť Sportmed East. Nachádza sa v areáli PU a okrem iného má ambíciu úzko spolupracovať s jej Fakultou športu.

Majiteľ spoločnosti Branislav Delej zvýraznil, že prvú mimobratisklavskú pobočku svojho neštátneho zdravotníckeho zariadenia otvoril v Prešove preto, lebo „telovýchovno-lekárské pracoviská tuná na východnom Slovensku prakticky nie sú“. Ambulancia posluží všetkým vrcholovým i výkonnostným športovcom. „Hlavné zameranie pracoviska sú preventívne telovýchovno-lekárské prehliadky a samozrejme funkčná diagnostika a diagnostika tréningovosti, ktorá patrí k tomu,“ dodal.

Delej rozbehol činnosť svojho zariadenia pred dvoma rokmi. Zároveň pred rokom zrušila v rámci svojej štruktúry Fakultná nemocnica s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove pracovisko telovýchovného lekárstva. Jeho primár Stanislav Baloga vedie teraz novootvorenú

ambulanciu. Jej klienti sú odkázaní len na priame platby, pretože prax preventívnych prehliadok športovcov je vyňatá z liečebného poriadku a nie je uhrádzaná žiadnou zdravotnou poisťovňou.

Delejova spoločnosť prevádzkuje od septembra 2005 aj samostatnú kliniku telovýchovného lekárstva v Bratislave a zároveň sa stala výhradným partnerom Slovenského olympijského výboru a Slovenskej asociácie univerzitného športu.

Priestrojová technika od firmy Schiller, ktorou je prešovská ambulancia komplexne vybavená je to najmodernejšie, čo v súčasnosti na Slovensku v tejto oblasti medicíny je. Na novootvorenom pracovisku je bicyklový spiroergometer a aj bežiaci pás, čo umožňuje klientovi vybrať si druh zaťaženia a otestovať svoj celý kardiovaskulárny systém. (jm)

Konal sa už 14. ročník Memoriálu Š. Stanislava

V hale PU sa uskutočnil už 14. ročník Memoriálu Š. Stanislava v skoku do výšky. Usporiadateľom bol atletický klub Slávie PU v spolupráci s Fakultou športu PU. Na pretekoch sa zúčastnilo vyše 60 pretekárov z regiónu východného Slovenska. Po slávnostnom otvorení a vystúpení aerobických klubu Slávie Prešov nasledovali samotné preteky, z ktorých v jednotlivých kategóriách vzišli títo víťazi:

ML. žiaci - M. Grega (JUN Prešov) 140 cm, ml. žiačky - D. Hankovská (ŠŠK Bardejov) 130 cm, st. žiaci - P. Kapcala (Bardejov) 165 cm, st. žiačky - A. Kvitkovičová (JUN Prešov) 140 cm, dorastenci - L. Beer (ATU Košice) 170 cm, dorastanky - L. Miňová 155 cm, juniorky - M. Kažimirová (Bardejov) 155 cm., vysokoškoláci - J. Stach (FŠ PU) 180 cm. Prví traja v každej kategórii boli odmenení diplomom a vecnými cenami.

dr. Juraj Maľcovský, CSc.

Otvorili Slovanskú študovňu

Štátna vedecká knižnica v Prešove slávnostne otvorila 23. februára Slovanskú študovňu. Nachádza sa v priestoroch na 2. poschodí budovy na Hlavnej ulici č. 99 v Prešove.

(red)

Bodovali na halovom akademickom šampionáte

Bratislavská športová hala Elán sa stala 17. februára dejiskom halových akademických majstrovstiev Slovenska v atletike. Zúčastnila sa na nich aj výprava atlétov z Fakulty športu PU. Medailových umiestnení bolo viac.

Ivan Koribanič vo vrhu guľou sa umiestnil na prvom mieste. Zuzana Korkobcová vo vrhu guľou skončila na druhom mieste. Tretie miesta získali Michal Bartoník v skoku do diaľky, Robert Kulezar v behu na 800 m, Mária Stahovcová v behu na 200 m a Lenka Harčariková v behu na 1500 m.

Za úspešnú reprezentáciu univerzity úprimne ďakujeme.

(jm)

Jaroslav Szabo opäť halovým majstrom SR

V dňoch 25. a 26. februára 2006 sa uskutočnili v Bratislave halové majstrovstvá Slovenska v atletike. Veľmi úspešne si na nich počínal člen atletického klubu Slávie Prešov Jaroslav Szabo. V behu na 800 m sa stal časom 1:54,60 majstrom Slovenska a v behu na 1500 m obsadil 2. miesto v čase 4:04,13. Srdečne blahoželáme!

(jm)

Zahraničné stáže pre študentov a doktorandov VŠ

Chceš získať odbornú prax v zahraničnom podniku? Nemáš peniaze na absolvovanie pracovnej stáže v cudzine? V SAIA Prešov, n. o., nádeš podrobnejšie informácie spolu s prihláškou na tento druh pobytu. Tento program je určený pre študentov a doktorandov vysokých škôl (VŠ) zo všetkých študijných odborov, ktorí majú šancu absolvovať troj až šesťmesačnú odbornú prax v podnikoch v Španielsku, Belgicku, Fínsku, Taliansku, Nórsku, Grécku, Rakúsku, Francúzsku, Holandsku, Veľkej Británii a Nemecku. Uchádzači si môžu zvoliť aj inú krajinu Európskej únie, ako aj Island a Lichtenštajnsko. V takom prípade musia vopred požiadať o súhlas SAIA, n. o., v Bratislave.

Požiadavky na uchádzačov:

Na odbornej stáži sa môžu zúčastniť študenti (občania SR) dennej formy vysokoškolského štúdia a internej formy doktorandského štúdia slovenských vysokých škôl (VŠ).

Grant z prostriedkov programu Leonardo da Vinci

Grant je možné použiť na cestovné, ubytovanie, stravu, vreckové, poistenie a profesijnú, jazykovú a kultúrnu prípravu (jazykovú prípravu len v prípade, ak domáca VŠ neposkytuje študentom jazykovú prípravu v riadnych osnovách a kurzoch).

Súhlas na realizáciu stáže získajú uchádzači od zahraničných partnerov, alebo si zabezpečia akceptáciu individuálne z organizácií v rámci krajín zvolených v projekte.

Leonardo da Vinci

Zahraničné podniky zapojené v projekte:

Spoločnosť Great Lakes Chemical Corporation (Belgicko). Bližšie informácie: www.chemtura.com.
The International Society of Food, Agriculture & Environment - ISFAE, (Fínsko). Bližšie informácie: www.isfae.org.

Ionian Hotels and Resorts Groups (Grécko). Bližšie informácie: www.ionianhotels.com.

Spoločnosť Claim Today (Veľká Británia). Bližšie informácie: www.claimtoday.com.

Uzavierka: od februára 2006. Prihlášky uchádzačov sa budú posudzovať a vybavovať priebežne.

Bližšie informácie o programe: SAIA Prešov, n. o., ul. 17. novembra 11, 080 01 Prešov, 051/ 77 11 676, www.saia.sk

Kontaktná osoba: Dr. Ľubica Halášová, lubicah@unipo.sk

Prihlášky na adresu: Ing. Zuzana Gregorová
SAIA, n. o., Bratislava, Námestie Slobody 23, 812 20 Bratislava

Univerzitné
pastoračné centrum

Vysokoškolský klub Prešov

Program – marec

- 6.3. 19:30 turnaj (pondelok)
SCRABBLE
Čaviareň, Jarková 77
- 8.3. 20:00 duchovná obnova (streda) téma: **Napísané v duši muža** Mgr. Marián Kašaj
kaplnka vysokoškolského internátu 11. poschodie
- 13.3. 19:30 prednáška s videoprojekciou (pondelok)
Dietrich Bonhoeffer a jeho výzva a odkaz pre kresťana
Mgr. Ján Bakalár, farár evanjelického cirkevného zboru v Prešove
Čaviareň, Jarková 77
- 16.3. 19:00 filmáreň (štvrtok)
Pururambo, dokumentárny film, SR, réžia: Pavol Barabáš
vstupné: 40,- Sk
Čaviareň, Jarková 77
17. – 19. 3. **Duchovné cvičenia pre vysokoškolákov** (víkend)
Vysoká nad Uhom
Bližšie informácie na www.vskpo.sk.
20. – 21.3. 16:30 – 21:00
Moja misia (pon. – ut.)
Festival dokumentárnych filmov mapujúci misijné pôsobenie Slovákov po celom svete. Vstupné 40,- Sk /deň, 60 Sk /celý festival
Čaviareň, Jarková 77
kompletný program na www.vskpo.sk
- 27.3. 19:30 **Večer s...** (pondelok) hosť: **Anton Srholec**
Čaviareň, Jarková 77

29. 3. 20:00 duchovná obnova (streda) téma: **Etapy duchovného rastu III. - Cesta zjednotenia** sa, Mgr. Ján Knapík
kaplnka vysokoškolského internátu, 11. poschodie

Sväté omše pre vysokoškolákov:

Pondelok: 18:00

Dóm sv. Mikuláša

Streda: 19:30

kaplnka vysokoškolského internátu, 11. poschodie

Nedeľa: 10:30

kaplnka vysokoškolského internátu,

Aj v tomto roku môžete pomôcť fungovaniu VŠK a UPC poskytnutím 2 % z vašich daní (pokiaľ pracujete), alebo z daní vašich rodičov. Odvedením tejto sumy nič nestráate. Ide o časť dane, ktorá by ináč bola odvedená do štátnej pokladnice, takto však môže pomôcť, aby sme tu pre vás boli aj počas ďalších rokov. Tlačivo, ktoré je potrebné predložiť zamestnávateľovi sa nachádza na stránke www.vskpo.sk.
Ďakujeme.

Vysokoškolský klub &
Univerzitné pastoračné centrum
Jarková 77, Prešov
www.vskpo.sk
vskpo@unipo.sk

Otvorené počas semestra
po – pi
18:00 – 22:00

Aktuálna ponuka študijných pobytov v zahraničí na školský rok 2006/2007

V roku 2005 vycestovalo prostredníctvom SAIA zo SR 486 študentov a doktorandov za účelom štúdia na zahraničných univerzitách. Ak sa chceš k nim pripojiť, nezabudni na termíny!

Luxembursko – štipendiá na základe bilaterálnych dohôd

Katégoria: maturant, študent nižšieho ročníka VŠ, doktorand a odborník v oblasti pedagogiky.

Uzavierka: 15. marca 2006

Maďarsko – štipendiá Maďarskej štipendijnej rady

Katégoria: študent VŠ, absolvent

Bc., doktorand, VŠ učiteľ a výskumný pracovník.

Uzavierka: 8. marca 2006

Nemecko – štipendiá programu DAAD

Katégoria: postdoktorand

Uzavierka: 15. marca 2006

Rakúsko – Akcia RS, spolupráca vo vede a vzdelávaní

Katégoria: študent VŠ, doktorand, učiteľ VŠ, pracovník SAV

Uzavierka: 15. marca 2006

Ruská Federácia – štipendiá vlády RF

Katégoria: absolvent SŠ s maturi-

ty, študent Bc., absolvent Bc., študent Mgr., absolvent Mgr.

Uzavierka: 16. marca 2006

Slovensko – štipendiá na základe bilaterálnych dohôd

Katégoria: absolvent Bc., absolvent Mgr., doktorand, vedecký pracovník

Uzavierka: 3. marca 2006

Taliansko – štipendiá na základe bilaterálnych dohôd

Katégoria: študent VŠ, doktorand, umelec, mladý vedecký pracovník

Uzavierka: 9. marca 2006

Turecko – štipendiá na základe

bilaterálnych dohôd

Katégoria: študent VŠ, absolvent VŠ, doktorand

Uzavierka: 9. marca 2006

Ukrajina – štipendiá na základe bilaterálnych dohôd

Katégoria: študent VŠ, doktorand, vedecko – pedagogický pracovník

Uzavierka: 15. marca 2006

Bližšie informácie: SAIA Prešov, n. o. (prízemie nového internátu), ul. 17. novembra 11, 080 01 Prešov, tel. č. 051/ 77 11 676, lubicah@unipo.sk, www.saia.sk

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

ČASOPIS AKADEMICKÉJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK X.

ČÍSLO 2/APRÍL 2006

Noví profesori na PU

Dňa 10. apríla 2006 sa v priestoroch Bratislavského hradu uskutočnil slávnostný akt vymenovania vysokoškolských profesoriek a profesorov prezidentom SR. Ivan Gašparovič odovzdal 72 vysokoškolským učiteľkám a učiteľom nové profesorské dekréty. Medzi vymenovanými boli aj členovia akademickkej obce PU - *doc. PhDr. Marcela Gbiurová, CSc.*, v odbore: teória politiky, *doc. PhDr. Anna Klimeková, CSc.*, v odbore: systematická filozofia, *doc. PhDr. Ladislav Sisák, CSc.*, v odbore: všeobecná jazykoveda a *doc. ThDr. PhDr. Stanislav Stolárík, PhD.*, v odbore: dejiny filozofie. Z rúk prezidenta Gašparoviča si prevzali dekréty aj úspešní inauguranti schválení Vedeckou radou PU koncom roka 2005 - *doc. PhDr. František Alabán, CSc.*, v odbore: literárna veda, *doc. RNDr. Mikuláš Huba, CSc.*, v odbore: fyzická geografia a geoeológia a *doc. RNDr. Ján Otáhel, CSc.*, v odbore: fyzická geografia a geoeológia.

Novovymenovaným profesor-kám a profesorom blahoželáme k dosiahnutému úspechu a želáme im veľa úspechov v osobnom a pracovnom živote.

Mgr. Nicole Removčíková,

Útvar prorektorky PU pre
vedu a doktorandské štúdium

Pripomienka Černobyľ

Vedenie PU spolu s Generálnym konzulátom Ukrajiny v Prešove pripravilo vo foyer pri posluchárňach č. 94 a č. 97 vo vysokoškolskom areáli na Ul. 17. novembra výstavu fotografií pod názvom Černobyľ - 20 rokov od jadrovej katastrofy. Vernisáž sa konala 26. apríla a fotky zachytávajúce tragédiu neďaleko Kyjeva vo vtedajšom Sovietskom zväze budú tu inštalované do konca mája. (jn)

Akademický senát PU schválil rozpis dotácií pre fakulty na rok 2006

Väčšinou hlasov schválili členovia Akademického senátu Prešovskej univerzity (AS PU) v Prešove na svojom zasadnutí 27. apríla návrh rozpisu dotácií fakultám PU na rok 2006. Návrh na rokovanie, ktoré viedol predseda AS *doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc.*, predložil rektor PU *František Mihina*.

Kým sa návrh zrodil, predchádzali mu diskusie na rôznych grémiách - s dekanmi fakúlt, resp. tajomníkmi. Nie všetky fakulty boli s ním spokojné, čo sa prejavilo rozsiahlou diskusiou aj na samotnom zasadnutí členov AS. Diskusia sa týkala najmä faktu, že niektoré fakulty majú nedostatok financií mzdy pre zamestnancov. Výška dotácií pre jednotlivé fakulty na uskutočňovanie akreditovaných študijných programov však vychádza z metodiky, ktorú stanovilo Ministerstvo školstva SR. Najviac sa ušlo Filozofickej fakulte, najmenej Gréckokatolíckej teologickej fakulte. Dotácie boli prerozdelené na základe výkonov fakúlt prepočítaných podľa dvoch koeficientov - personálnej náročnosti a ekonomickej náročnosti. Rozhodujúci bol počet študentov k 31. októbru 2005.

Ako zdôraznil J. Mojdis, podstatné

je, že rozpočet PU na rok 2006 je vyšší ako bol v roku 2005. Dotácia pre PU zo štátneho rozpočtu na rok 2006 predstavuje sumu bezmála 410 miliónov Sk. V roku 2005 činil objem tejto dotácie viac ako 383 miliónov Sk. Z uvedeného balíka peňazí však v tomto roku nepôjde viac na mzdy pedagogických pracovníkov, ale zvýšenie je dané tým, že sú v dotáciách vyššie objemy prostriedkov na konanie pedagogických praxí a na výplatu novozavedených sociálnych štipendií pre študentov. „Zvýšenie je dané presným účelom použitia financií,“ dodal J. Mojdis.

Členovia AS jednomyselne schválili výročnú správu o hospodárení PU za rok 2005, ktorú predložil na rokovanie takisto rektor PU. Diskusia bola skromnejšia. V rokovacom programe bola aj správa o činnosti AS PU za ročné obdobie. Spracova-

nie správy je povinnosť stanovená zákonom o vysokých školách. Celý schválený text je zverejnený na internetovej stránke PU v časti AS.

AS sa pred týmto zasadnutím zišiel na svojom prvom tohoročnom rokovaní v pondelok 13. marca. Išlo o mimoriadne zasadnutie, venované jedinému bodu - voľbe zástupcov PU do Študentskej rady vysokých škôl SR. Podpredseda AS Erik Jesenko informoval, že jemu a ďalším členom rady končí mandát a je potrebné zvoliť nástupcov. Voľby sa potom konali v apríli. (jn)

UK PU sa zapojila do knižničného týždňa

Univerzitná knižnica (UK) PU v Prešove pripravila viacero akcií počas 7. ročníka Týždňa slovenských knižníc. S mottom Knižnice pre všetkých ho na dni 27. marca až 2. apríla vyhlásila Slovenská Asociácia Knižníc. UK napr. vydala svoj nový knižničný poriadok. Počas tohto týždňa implementovala univerzitné „čipové“ karty ako čitateľské preukazy a zaviedla zmeny vo výpožičnom systéme (prolongácie, poplatky). Odpustila tiež sankčné poplatky. O ďalších akciách pozri informáciu na s. 19. (jn)

V čísle okrem iného:

Udalosti - Ochrana osobných údajov - s. 4,
Udalosti - Študentské informačné centrum - s. 5,
 Fórum názorov - O ekológii a ekolizácii - s. 9,
Udalosti - Konferencia Morálka minulosti - s. 18.,
Udalosti - Mladí záchranári na výcviku - s. 20. a 21,
Recenzie - Slovo o slove - s. 22,
Kultúra - Jana Bodnárová - s. 23,
Kultúra - Diplomové koncerty Katedry hudby FHPV - s. 24 -25.

Rector PU *František Mihina* ako zástupca zamestnávateľa a *Ján Mikuláš* ako predseda Rady základných organizácií odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy pri PU podpísali 19. apríla kolektívnu zmluvu na rok 2006 a na rok 2007. Plný jej text (bez príloh) zverejňujeme ako dokument vo vnútri tohto vydania časopisu PU.

Foto: Mgr. Ľuboslav Krajňák

Z REKTOROVHO DIÁRA

27. februára - spoločné zasadnutie vedenia PU s vedením Fakulty manažmentu PU

6. marca - zasadnutie Kolégia rektora PU

7. marca - pracovné rokovanie s vedením Univerzity financií a manažmentu vo Varšave

9. marca - pracovné stretnutie s veľvyslankyňou Ukrajiny na Slovensku Innou Ohnivec

13. marca - spoločné zasadnutie vedenia PU s vedením Fakulty športu PU

20. marca - spoločné zasadnutie vedenia PU s vedením Fakulty humanitných a prírodných vied PU

21. marca - prijatie rektora Národnej pedagogickej univerzity M. Drahomanova v Kyjeve V. Andruschenka

1. marca - pracovné stretnutie s generálnym konzulom Ukrajiny na Slovensku so sídlom v Prešove Jevhenom Perebyjnisom

23. marca - prijatie veľvyslancu Ruskej federácie v SR A. I. Udal'cova

27. marca - spoločné zasadnutie vedenia PU s vedením Pedagogickej fakulty PU

3. apríla - zasadnutie Kolégia rektora PU

3. apríla - spoločné zasadnutie vedenia PU s vedením Filozofickej fakulty PU

4. apríla - pracovné stretnutie s generálnym konzulom SR v Poľskej republike PhDr. I. Horským

7. apríla - účasť na intronizácii Jeho vysokopreoslavenosti Jána arcibiskupského stolca Prešovskej pravoslávnej eparchie v Prešove

7. apríla - pracovné stretnutie s predsedom vlády SR M. Dzuringom v Prešove

10. apríla - spoločné zasadnutie vedenia PU s vedením Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU

19. apríla - podpísanie Kolektívnej zmluvy na rok 2006 a rok 2007 medzi Radou ZO odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy pri PU v Prešove a PU v Prešove

20. apríla - pracovné stretnutie s Mons. ThDr. J. Babjakom, SJ, prešovským gréckokatolíckym eparchom

24. apríla - spoločné zasadnutie vedenia PU s vedením Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU

25. apríla - prijatie exprezidenta SR R. Schustera na Rektoráte PU

26. apríla - účasť na vernisáži výstavy Černobyl' - 20 rokov od jadrovej katastrofy v priestoroch PU, otvorenie za prítomnosti generálneho konzula Ukrajiny v Prešove J. Perebyjnisu

27. apríla - tlačová beseda s východoslovenskými médiami (tt)

Vyhlásenie Slovenskej rektorskej konferencie z 35. riadneho zasadnutia pléna SRK

Slovenská rektorská konferencia (SRK) sa nasledujúcim vyhlásením obracia na politické strany kandidujúce v predčasných parlamentných voľbách v SR v roku 2006.

Slovenské vysoké školy sa prihlásili a podporujú budovanie znalostnej ekonomiky v SR. Lisabonská stratégia, ktorá bola podporená všetkými súčasnými parlamentnými stranami, vytvára rámec pre prechod na znalostnú ekonomiku aj na Slovensku. Preto vyzývame všetky kandidujúce politické strany, aby vo svojich volebných programoch, ale najmä v povolebnej praxi podporovali vzdelanie a výskum na Slovensku. Vzdelaný národ je tá najlepšia cesta k prosperite Slovenska. Investície do vysokoškolského vzdelávania sú investíciami pre budúcu prosperitu krajiny a jej obyvateľov.

SR dáva po Cypre a Malte najmenej finančných prostriedkov na vedu a výskum zo všetkých krajín Európskej únie (0,53 % hrubého domáceho produktu - HDP). Rovnaká situácia je aj vo výške dotácií na vysoké školstvo (0,89 % HDP). Nízke výdavky

na vzdelávanie, vedu a výskum spôsobujú, že slovenské vysoké školstvo je trvalo podfinancované, infraštruktúra vysokých škôl je zastaralá. Ambíciou Slovenska by malo byť dosiahnutie požadovanej úrovne Európskej únie vo financovaní vysokého školstva, čo sú 2 % HDP a investovanie 3 % HDP do vedy a výskumu. Členovia SRK sú presvedčení, že je najvyšší čas, aby sa Slovensko dostalo medzi krajiny, ktoré vysokoškolské vzdelávanie nielen považujú za najlepšiu investíciu, ale aj toto uskutočňujú. Ďalšie zaostávanie v investovaní do vzdelávania a vedy a výskumu môže vážne ohroziť konkurencieschopnosť Slovenska a neumožní dosiahnutie znalostnej ekonomiky na Slovensku.

Slovenské vysoké školy uskutočnili už podstatnú časť reformy a sú pripravené stať sa akceleračným budovaním znalostnej spoločnosti na

Slovensku. SRK však upozorňuje, že ak vysoké školy nebudú mať dostatok finančných prostriedkov na základný chod, rozvoj, inováciu prístrojovej infraštruktúry alebo priestorových kapacít, na skvalitnenie pedagogického zboru - nebudú môcť konkurovať členským krajinám Európskej únie. Preto sa obracame na kandidujúce politické strany, aby podporili zvyšovanie investícií do vzdelávania, vedy a výskumu a aby sa zasadili za splnenie záväzku budovania Slovenska ako znalostnej spoločnosti, ktorá bude prínosom nielen pre občanov SR ale aj Európy. Za jednu z prioritných oblastí pre zefektívnenie všetkých akademických činností vysokých škôl v rámci spoločného Európskeho vysokoškolského a výskumného priestoru SRK považuje aj iniciovať prípravu a následné vypracovanie návrhu novely alebo nového zákona o vysokých školách.

V Žiline 7. apríla 2006

Veľvyslanec Ruskej federácie host'om PU

Dňa 23. marca navštívil PU v Prešove mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Ruskej federácie na Slovensku Alexander Ivanovič Udal'cov. Prijal ho rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc. Prítomní boli tiež prorektor pre zahraničné vzťahy prof. ThDr. Peter Šturák, PhD. a riaditeľ Inštitútu rusistiky, ukrajinistiky a slavistiky prof. PhDr. Jozef Sipko, CSc.

Vzácného host'a rektor PU oboznámil s históriou, možnosťami štúdia, vedeckou prácou univerzitných pracovníkov a medzinárodnou spoluprácou univerzity, v ktorej má svoje nezastupiteľné miesto spolupráca so štátnou akadémiou slovenskej kultúry v Moskve. Riaditeľ inštitútu J. Sipko informoval veľvyslancu o stave, ťažkostiach a perspektívach štúdia ruského jazyka na PU. A. I.

Udal'cov, ktorý je v diplomatických službách od roku 1973, vyjadril presvedčenie, že počas svojho pôsobenia na Slovensku bude maximálne nápomocný pri rozvíjaní a posilňovaní vzťahov a kontaktov v rámci akademických inštitúcií.

prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.,
prorektor pre zahraničné vzťahy PU
Foto: Mgr. Ľuboslav Krajňák

Na projekty VEGA vyše 7 miliónov Sk

Fakulty PU dostali v tomto roku na projekty VEGA bežmála 7,3 milióna Sk. Najviac sa ušlo Filozofickej fakulte, a to vyše 3,6 milióna Sk. Táto fakulta dostala aj v predchádzajúcich troch rokoch najviac - v roku 2005 vyše štyri milióny Sk, v roku 2004 bežmála 2,2 milióna Sk a v roku 2003 viac ako jeden milión Sk.

Prehľad pridelených finančných prostriedkov na projekty VEGA v rokoch 2003 až 2006 zverejnila prorektorka PU Viera Bačová. Správu o tom predložila na májové zasadnutie kolégia rektora PU.

V roku 2005 získali fakulty PU na projekty VEGA vyše 6,7 milióna Sk, rok pred tým bežmála 4,3 milióna Sk a v roku 2003 necelé dva milióny Sk.

Zo súčasti PU je na druhej strane rebrička Fakulta zdravotníctva, tá ani v jednom z hodnotených rokov nedostala žiaden príspevok na projekty VEGA. Na túto nepriaznivú skutočnosť upozornil na rokovaní aj samotný rektor PU František Mihina. Po Filozofickej fakulte sú úspešné v tejto oblasti najmä ďalšie dve fakulty - humanitných a prírodných vied a športu.

(jn)

APVV zverejnila svoju prvú výzvu na predkladanie projektov v roku 2006

Transformovaná Agentúra na podporu výskumu a vývoja (APVV) zverejnila 18. apríla novú výzvu pre program Podpora ľudského potenciálu a popularizácie vedy. Zameranie programu na podporu ľudského výskumno-vývojového potenciálu a jeho prepojenia na spoločnosť je jedinečným svojou prvotnosťou v histórii SR. Vláda SR sa aj týmto programom snaží o zvýšenie konkurencieschopnosti a posilnenie výskumno-vývojového potenciálu krajiny. Dátum ukončenia výzvy je 19. jún 2006.

V aktuálnej výzve možno predkladať návrhy projektov v nasledovných tematických prioritách a pre uvedené ciele:

I. Ľudský potenciál

Vytvoriť podmienky pre kontinuálny rast zručností a vedomostí zamestnancov výskumu a vývoja po ukončení doktorandského štúdia a tým zvýšiť pridanú hodnotu využiteľnú pre spoločnosť z investícií do tretieho stupňa univerzitného vzdelania.

Projekty zamerané na vytvorenie postdoktorandských miest pre výskumno-vývojových zamestnancov.

Projekty zamerané na odborné vzdelávanie zamestnancov výskumných a vývojových organizácií v oblasti manažmentu projektov.

Stimulovať užšie prepojenie zamestnancov výskumu a vývoja, ktorí pracujú v zahraničných inštitúciách s inštitúciami výskumu a vývoja v SR.

Jeden projekt zameraný na zriadenie otvorenej databázy výskumnovývojových zamestnancov so slovenskou štátnou príslušnosťou alebo pôvodom z terajšieho územia SR, pracujúcich v zahraničných inštitúciách s výskumu a vývoja.

Projekty zamerané na reintegráciu občanov SR s titulom PhD. (alebo ekvivalent).

Stimulovať a podporiť excelentných školiteľov doktorandského štúdia.

Projekty zamerané na podporu a stimuláciu excelentných školiteľov doktorandského štúdia, v rámci ktorých bude možné vytvoriť dve doktorandské miesta.

Posilniť informačný tok vo výskumno-vývojovej komunite o otázkach etiky vo vede a/alebo ochrany duševného vlastníctva.

Projekty zamerané na vzdelávanie zamestnancov výskumu a vývoja v oblasti etiky vo vede a ochrany duševného vlastníctva.

II. Popularizácia vedy

Priblížiť význam výskumu a vývoja širokej verejnosti, s osobitným dôrazom na mládež.

Projekty zamerané na akcie organizované pre cieľové skupiny verej-

nosti vo všeobecnosti, s dôrazom na žiakov a študentov škôl v pôsobnosti regionálneho školstva.

Stimulovať vytvorenie strategických partnerstiev smerujúcich k vzdelávaniu k vede a podpore vedeckej kultúry medzi inštitúciami výskumu a vývoja a školami v pôsobnosti regionálneho školstva v SR.

Projekt spolupráce medzi organizáciami výskumu a vývoja a školami v pôsobnosti regionálneho školstva v SR.

Posilniť účinnosť nástrojov masovej komunikácie (tlačených aj elektronických) v oblasti popularizácie vedy.

Projekty zamerané na sprístupnenie vedy a jej výsledkov prostredníctvom tlačených a elektronických médií širokej verejnosti.

Podporiť aktivizáciu talentovanej mládeže prostredníctvom regionálnych a národných súťaží a prehliadok.

Projekty zamerané na aktivizáciu talentovanej mládeže prostredníctvom regionálnych a národných súťaží a prehliadok.

(Stručné opisy tematických priorit nájdete v Úplnom znení výzvy - http://www.apvv.sk/doc/vyzva_lpp.doc.)

Výška poskytnutých finančných prostriedkov na celú dobu riešenia projektov pre túto výzvu je stanovená na 240 miliónov Sk. Bližšie informácie k financovaniu jednotlivých tematických priorit nájdete v Metodických postupoch na predkladanie žiadostí (Príloha B).

APVV zverejní rozhodnutia o žiadostiach najneskôr do 30. septembra 2006 prostredníctvom internetovej stránky agentúry. Začiatok riešenia schválených projektov je stanovený na 1. október 2006.

Bližšie informácie o podmienkach výzvy, programe a potrebných podkladoch sú zverejnené na stránke www.apvv.sk (<http://www.apvv.sk/vyzvy/lpp2006/main.php>).

Mgr. Nicole Remováčiková
Útvar prorektorky PU
pre vedu a doktorandské štúdium

Rektor NPU v Kyjeve navštívil PU

Delegácia Národnej pedagogickej univerzity (NPU) M. P. Drahomanova z Kyjeva navštívila PU v Prešove v dňoch 20. až 22. marca. Viedol ju rektor NPU akademik profesor Viktor Andruščenko, doktor vied a zároveň doctor honoris causa PU v Prešove. V sprievode rektora bol riaditeľ Inštitútu ukrajinskej filológie NPU doc. Anatolij Vysockyj. Počas pobytu na PU delegáciu družobnej univerzity prijali na viacerých úrovniach a uskutočnili sa pracovné rokovania.

V prvý deň návštevy predstaviteľov NPU prijal dekan Filozofickej fakulty (FF) PU prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc. Prítomná bola aj predkanka pre zahraničné vzťahy FF PU doc. PhDr. Ľubica Babotová, CSc. Rektor NPU mal na pôde FF prednášku s názvom Ukrajina: Politická história súčasného smerovania pre študentov katedier ukrajinistiky a politológie, ako aj zástupcov iných katedier a pracovísk. Účastníci mohli získať nielen nové poznatky z oblasti ukrajinistiky, ale aj celkový obraz spoločensko-politickej situácie na Ukrajine.

Druhý deň návštevy bol naplnený bohatým pracovným programom. Na úvod to bola návšteva Gymnázia Tarasa Ševčenko s vyučovacím jazykom ukrajinštinou v Prešove. Delegáciu tu sprevádzal prorektor pre zahraničné vzťahy PU v Prešove prof. ThDr. Peter Šturák, PhD. Hostia z Kyjeva sa stretli s pedagógmi a študentmi gymnázia, ktorým odovzdali viacero kníh v ukrajinskom jazyku.

Vrcholom celodenného programu návštevy ukrajinských hostí bolo prijatie rektorom PU dr. h. c. prof. PhDr. Františkom Mihinom, CSc. Na prijatí bol prítomný okrem prorektora pre zahraničné vzťahy aj predseda Akademického senátu PU doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc. Ako výraz ocenenia a osobného angažovania sa v rozvoji vzájomnej spolu-

práce medzi obidvoma univerzitami v oblasti vzdelávania rektor NPU odovzdal rektorovi PU Zlatú medailu M. P. Drahomanova ako jedno z najvyšších ocenení družobnej univerzity z Ukrajiny. Obidvaja najvyšší akademickí predstavitelia univerzít ocenili doterajšiu spoluprácu, ktorá sa intenzívne realizuje zvlášť vo forme učiteľských a študentských mobilit a to Katedry ukrajinistiky FF PU v Prešove na jednej strane a Fakulty ukrajinskej filológie NPU v Kyjeve na strane druhej. Jedným z výsledkov spoločného rokovania je aj dohodnutý študijný pobyt piatich študentov z Ukrajiny v apríli tohto roku na PU v Prešove. Vlani boli na PU 10 študenti z Kyjeva, ktorých sprevádzal riaditeľ inštitútu doc. A. Vysockyj.

Hosti z Kyjeva za účasti akademických funkcionárov PU v Prešove prijali na Generálnom konzuláte Ukrajiny v Prešove. Generálny konzul Jevhen Perebyjnis ocenil prínos PU pre rozvoj vzájomných slovensko-ukrajinských vzťahov.

Veríme, že spolupráca medzi obidvoma univerzitami sa bude naďalej úspešne rozvíjať a bude sa výraznou mierou podieľať na zvyšovaní prestíže PU v medzinárodnom meradle.

prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.,
prorektor pre zahraničné vzťahy
PU v Prešove

Na snímke rektor PU F. Mihina (uprostred) prijal vo svojej pracovni delegáciu Národnej pedagogickej univerzity (NPU) M. P. Drahomanova z Kyjeva. Viedol ju rektor akademik profesor Viktor Andruščenko, doktor vied a zároveň doctor honoris causa PU v Prešove (po rektorevej lavici).
Foto: Andrej Dančíšin

Ochrana osobných údajov je dôležitá aj na univerzitnej pôde

Prevádzkovateľom informačných systémov, v ktorých sú spracúvané osobné údaje, stanovuje zákon číslo 428/2002 Z. z. povinnosti pri ochrane osobných údajov. Základnou povinnosťou je určenie zodpovednej osoby, resp. osôb, ktoré budú plniť povinnosti stanovené zákonom. Jedna zodpovedná osoba musí byť nahlásená Úradu na ochranu osobných údajov. Ako zodpovedná osoba môže byť určený zamestnanec, ktorý bol preškolený z ochrany osobných údajov a v čase poverenia môže preukázať svoju bezúhonnosť výpisom z registra trestov.

Zodpovedné osoby zabezpečujú najmä spracovanie bezpečnostného projektu a bezpečnostných smerníc, spracovanie evidencie informačných systémov, v ktorých sú spracúvané osobné údaje a registráciu informačných systémov, určujú rozsah a spôsob spracúvania osobných údajov, vykonávajú poučenie oprávnených osôb v čase prvým spracúvaním osobných údajov, vykonávajú kontrolnú činnosť na základe plánov kontrol zameranú na ochranu osobných údajov, nedostatky zistené pri kontrolnej činnosti oznamujú štatárovi, ktorý je povinný prijať opatrenia na ich odstránenie. Ak opatrenia neprijme, je zodpovedná osoba povinná túto skutočnosť oznámiť Úradu na ochranu osobných údajov. Zabezpečujú tiež vybavovanie žiadostí dotknutých osôb a sprístupňujú údaje z evidencie informačných systémov, v ktorých sú evidované osobné údaje bezplatne na základe žiadosti.

Druhú veľkú skupinu tvoríme my, ktorí spracúvame osobné údaje.

O spracúvaní hovoríme vtedy, ak s osobnými údajmi vykonávame akékoľvek operácie, teda ich získavame, zhromažďujeme, zaznamenávame, prehladáme, využívame, uschovávame, prenášame alebo ich poskytujeme. Čo sa považuje za osobné údaje je v zákone koncipované veľmi široko. Sú to údaje, podľa ktorých môžeme priamo alebo nepriamo určiť konkrétnu fyzickú osobu, alebo údaje, ktoré s ňou priamo súvisia. Osobitnú ochranu nepožijavajú už zverejnené údaje a údaje umožňujúce korešpondenčný styk s dotknutou osobou. Pričom nesmie dôjsť k tomu, aby k týmto údajom mohli byť priradené ďalšie údaje.

Zamestnanec, aby mohol spracúvať osobné údaje, musí byť poučený o právach a povinnostiach pri spracúvaní osobných údajov a o zodpovednosti za porušenie svojich povinností v tejto oblasti. Poučenie vykonávajú zodpovedné osoby. Druhou podmienkou je prehlásenie o mlčanlivosti podľa zákona č. 428/2002 Z. z., ktoré musí podpísať každý, kto

chce byť oprávnenou osobou. Iné podmienky oprávnené osoby splňať nemusia.

Oprávnené osoby musia najmä včas poučiť dotknuté osoby o ich právach a povinnostiach súvisiacich so spracúvaním osobných údajov, získavať osobné údaje iba na vymedzený alebo ustanovený účel, pri spracúvaní osobných údajov na základe ich dobrovoľného poskytnutia mať preukázateľný súhlas na ich spracúvanie, spracúvať osobné údaje len v priestoroch určených prevádzkovateľom informačného systému, chrániť osobné údaje aj pred náhodným oboznámením sa osobami, ktoré s osobnými údajmi nie sú oprávnené sa oboznamovať, dbať, aby údaje v informačnom systéme boli správne a aktuálne, rešpektovať technické, organizačné a personálne opatrenia na ochranu osobných údajov a spracúvať len tie osobné údaje, ktoré sú v súlade s účelom ich spracúvania.

Tretiu skupinu tvoria štatutári. Tým zodpovednosť za ochranu osobných údajov vyplýva z ich pracovného zaradenia. Určujú kto z oprávnených osôb sa stane zodpovednou osobou, podpisujú bezpečnostný projekt a bezpečnostné smernice, schvaľujú plán kontrolnej činnosti, prijímajú opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov a vytvárajú podmienky na výkon kontrolnej čin-

nosti zodpovedným osobám. Je samozrejme, že prijímanie technických organizačných a personálnych opatrení je v ich rukách.

Dotknuté osoby majú právo byť pri zbere osobných údajov poučené o povinnosti, či dobrovoľnosti ich poskytnutia a o účele ich spracúvania. Taktiež aj o skutočnosti, či osobné údaje budú rozširované a komu budú poskytnuté.

Nedodržanie povinností vyplývajúcich zo zákona o ochrane osobných údajov je sankcionované Úradom na ochranu osobných údajov pokutou až do výšky 10 miliónov Sk pre prevádzkovateľa informačného systému a pokutou až do výšky 100 tisíc Sk pre fyzickú osobu (zodpovednú alebo oprávnenú). Aj Trestný zákon poskytuje ochranu osobným údajom a to v paragrafe 247 Poškodenie a zneužitie záznamu na nosiči informácií a v paragrafe 374 Neoprávnené nakladanie s osobnými údajmi. Ak už nič iné, aspoň výška možných sankcií by nás mala prinútiť prehodnotiť prístup k spracúvaniu osobných údajov. Je to európsky štandard a patrí to k základnej výbave každého, kto spracúva osobné údaje.

JUDr. Dušan Šlosár, PhD.,
Inštitút edukológie
a sociálnej práce FF PU

Slovenskí a českí odborníci sa zamýšľali nad úlohou andragogiky

Slovensko - českú vedeckú konferenciu na tému Úloha andragogiky v spoločnosti založenej na vedomostiach usporiadala 22. až 24. marca Katedra sociálnej práce a andragogiky Inštitútu edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty (KSPA IEaSP FF) PU.

Konferencia v priestoroch hotela Javorňa v rekreačnom stredisku Drienica - Lysá mala dva hlavné ciele. Prvý súvisel s naplnením cieľov projektu VEGA č. 1/3649/06 Úloha andragogiky a sociálnej práce v spoločnosti založenej na vedomostiach. Druhý s tradíciou stretnutí katedier so študijným odborom andragogika (výchova a vzdelávanie dospelých), ktoré, ako prvé v bývalom Československu, pripravovali odborníkov pre oblasť edukácie dospelých.

Na začiatku konferencie riaditeľka IESP FF PU prof. PhDr. Anna Tokárová, CSc., privítala všetkých účastníkov, osobitne členov Katedry andragogiky a personálneho riadenia (KAPR) FF Karlovej univerzity (KU) v Prahe, Katedry sociológie a andragogiky (KSA) FF Univerzity Palackého (UP) v Olomouci a Katedry andragogiky (KA) FF Univerzity Komenského (UK) v Bratislave.

V prvej časti rokovania v pléne vystúpili vedúci katedier so študijným odborom andragogika. Doc. dr. Milan Beneš z KAPR FF KU v Prahe konštatoval narastajúci zá-

ujem o bakalárske štúdium študijného odboru andragogika a personálneho riadenia súvisiaci nielen s menom renomovanej Karlovej univerzity, ale aj s pomerne širokým uplatnením absolventov v praxi tak bakalárskeho, ako aj magisterského štúdia.

Doc. dr. Dušan Šimek, vedúci KSA FF UP v Olomouci, v úvode vystúpenia rozprával o doc. PhDr. Vladimírovi Jochmannovi, CSc., autorovi koncepcie integrálnej andragogiky, ktorý stál pri zrode Centra dištančného vzdelávania pri UP v Olomouci. Rozoberal poslanie tohto centra FF UP. Zvýraznil skutočnosť, že centrum odbremenuje vysokoškolských učiteľov od činnosti spätých s manažovaním foriem štúdia popri zamestnaní, čo má pozitívny dopad na ich vedecko-výskumnú činnosť, kvalifikačný rast.

Doc. PhDr. Július Matulčík, CSc., vedúci KA FF UK v Bratislave, zdôraznil úlohu doktorandského štúdia, myšlienku vzájomnej podpory členov zúčastnených katedier pri ich kvalifikačnom raste spoluprácou v rôznych formách, na výstupoch

z vedecko-výskumnej činnosti.

Na záver tejto časti rokovania PhDr. Vladimír Frk, CSc., vedúci KSPA IEaSP FF PU, oboznámil prítomných s publikačnou činnosťou členov katedry, s návrhmi týkajúcimi sa výmeny študentov a učiteľov.

Nasledovala prezentácia príspevkov účastníkov na tému Úloha andragogiky v spoločnosti založenej na vedomostiach. Postupne odzneli príspevky doc. PhDr. Rozálie Čornaničovej, CSc. z UK na tému Od informačnej k poznatkovo - orientovanej spoločnosti, PhDr. Michala Šeráka, PhD., z KU Vzdelávanie v spoločnosti znalostí.

PhDr. Martin Kopecký, PhD., z KU charakterizoval spoločnosť vedomostí ako spoločnosť nerovnosti a rizík, kde sa vzdelanie stáva základom spoločenskej stratifikácie

a v ktorej na neustále zvyšovanie kvalifikačných požiadaviek, úrovne vzdelania doplácajú ľudia z chudobnejšieho prostredia a etnických minorít. V podobnom duchu sa nieslo aj vystúpenie doc. M. Beneša.

PhDr. Daniel Topinka z UP charakterizoval poslanie Kabinetu interkultúrnych štúdií na FF UP v Olomouci, prof. PhDr. Anna Tokárová, CSc., rozoberala problematiku gender v andragogike a vzdelávaní dospelých.

Po príspevkoch analyzujúcich všeobecné sociálno-kultúrne a sociálno-ekonomické aspekty globalizačných trendov so zameraním na vzdelávanie dospelých, interpretované ako relevantný indikátor smerovania k ekonomike a spoločnosti založenej na vedomostiach, nasledovali výstupy na témy problémy a trendy andragogiky - vedy, andragogiky - študijného odboru a i.

Slovensko-česká vedecká konferencia bola hodnotená ako zmysluplná a prínosná, príspevky budú zverejnené v zborníku. Vnímame ich ako námety na diskusiu medzi odborníkmi teórie a praxe edukácie dospelých a akademickej obce PU.

PhDr. Ivana Pirohová, PhD.,
KSPA IEaSP FF PU

Študentské servisné centrum PU možno využívať na rôzne účely

Pred niekoľkými týždňami prebehla medzi študentmi mailová anketa, v ktorej sme zistovali, ako študenti poznajú Študentské servisné centrum (SSC) PU a čo na ňom hodnotia pozitívne, respektíve negatívne. Výsledky ankety sú zaujímavé. Nebudeme vás zat'azovať číslami, pretože sa v podstate dajú zhrnúť do niekoľkých záverov. Prevažná väčšina študentov síce vie, kde SSC sídli, navštevujú ho však len zriedkakedy. Ti, ktorí SSC navštevujú, poznajú a využívajú najmä služby spojené s výpočtovou technikou (prístup na internet, písanie a tlač seminárnych, diplomových a iných prác). Časť študentov vie, že SSC poskytuje aj služby v oblasti sprostredkovania brigádnických a ubytovacích ponúk a v oblasti poradenstva.

SSC je informačno-poradensko-sprostredkovateľské centrum, ktoré je súčasťou PU. Jeho cieľovou skupinou sú všetci študenti PU. Služby, ktoré SSC poskytuje by sa dali rozdeliť do viacerých oblastí.

1. Poradenské a informačné služby.

Mnohokrát ste sa v rámci štúdia určite ocitli v situácii, v ktorej ste potrebovali poradiť. A práve SSC je tým miestom, kam v takej situácii môžete nasmerovať svoje kroky. Nezáleží pritom, či ide o služby študijného alebo aj čisto osobného charakteru. V prípade potreby vám vieme sprostredkovať akékoľvek informácie ohľadom štúdia na PU, alebo na niektorej zo slovenských univerzít. SSC je miestom, kde nájdete aj rôzne informácie z univerzít v zahraničí. Pri otázkach tohto charakteru vám pomôžeme nájsť odpovede v spolupráci so študijnými oddeleniami jednotlivých fakúlt alebo s oddelením zahraničných vzťahov. Nie všetky otázky je však možné zodpovedať ihneď, preto treba niekedy rátať s istým časovým odstupom.

Štúdium na univerzite je niekedy náročné na psychiku, inokedy na financie, a niekedy sa vyskytnú aj otázky vhodné pre právnicka. Opäť nás v takýchto prípadoch môžete vyhľadať. Trikrát do týždňa vás tu čakajú rímsko a gréckokatolícki kňazi ochotní poradiť vám v akejkoľvek duchovnej oblasti. Nie ste veriaci, alebo máte vyslovene problémy, ktoré patria psychológom? V spolupráci s inštitútom psychológie sme pripravili aj komplexné psychologické poradenstvo. Treba tiež spomenúť, že vám prostredníctvom právničky vieme poradiť aj v oblastiach právneho charakteru, a v najbližšom čase by sme chceli spustiť aj poradenstvo finančné.

Otázky nám, alebo našim poradcom môžete kľásť aj mailom na adrese ssc@unipo.sk, ale samozrejme najuspokojivejšie odpovede určite dostanete, ak prídete osobne. Vo všetkých prípadoch poradenstva zaručujeme absolútnu diskretnosť a anonymitu.

2. IT služby.

V SSC je k dispozícii šesť počítačov s operačnými systémami Win-

dows 2000 a XP. Tieto počítače sú prístupné všetkým návštevníkom, za podmienky dodržania pravidiel, ktoré sú k nahliadnutiu na stránkach SSC na www.unipo.sk. Počítače by mali byť prioritne využívané na písanie seminárnych, diplomových a iných prác, druhotne na vyhľadávanie informácií na internete. V súčasnosti pripravujeme systém, ktorý by túto prioritu zaručil, keďže predpokladáme, že na voľný prístup k internetu je mnoho iných miest. V súčasnej dobe je možné si tri počítače dopredu rezervovať, maximálne však na dve hodiny práce.

V SSC je možné tiež využiť tlačové služby (čiernobielo na formát A4) a novinokou sú aj knižniarske služby. Je možné dať si zviazať tvrdou či hrebeňovou väzbou diplomové, rigorózne či iné práce s dobou dodania od štyroch hodín. Bližšie informácie o tejto službe nájdete na internete. Pokiaľ ide o IT služby v SSC, pripravujeme ešte niekoľko novinek, o tých vás však budeme informovať postupne, až keď budú aktuálne.

3. Sprostredkovateľské služby.

SSC ponúka aj databázu pracovných, brigádnických a ubytovacích možností. V tejto oblasti si nás mnohí študenti mylia s podobnou organizáciou, ktorá sa však od nás aj napriek podobnému názvu líši v dvoch zásadných veciach – je to súkromná firma, ktorá sa zaoberá len sprostredkovateľskými službami a za tieto služby poberá províziu. SSC túto činnosť poskytuje zadarmo, z čoho však vyplýva, že za sprostredkované kontakty nemôže prebrať akúkoľvek záruku. V prípade opakovanej negatívnej spätnej väzby od študentov však môže konkrétnym subjektom odprieť prístup k svojej databáze. Ak sa však zaregistrujete do našej databázy, získate výhodu v informovanosti o prípadných ponukách, ktoré vyhovujú vašim zadaniam. Databáza funguje zatiaľ v papierovej forme, aj tu však pripravujeme zmeny.

To je v skratke súhrn činnosti a služieb, ktoré poskytuje a vykonáva SSC PU. Uvítame akékoľvek návrhy, námety či pripomienky k našej práci.

Mgr. Martin Michelčík,
riaditeľ SSC

PU má dohodu s Univerzitou Marca Blocha v Štrasburgu

S cieľom prehĺbiť a aktualizovať niekoľkoročnú vzájomnú spoluprácu podpísali Filozofická fakulta (FF) PU a Inštitút prekladateľstva, tlmočnictva a medzinárodných vzťahov (IPTMV) Univerzity Marca Blocha v Štrasburgu vo Francúzsku dohodu. K slávnostnému aktu došlo 10. mája počas návštevy francúzskych hostí v Prešove.

Dohoda platí dva roky a do platnosti vstúpila po tom, čo jej návrh akceptovali kompetentné orgány a vedenia oboch univerzít. Za PU dohodu podpísali rektor PU František Mihina a dekan FF PU Rudolf Dupkala.

Prvým zo záverov dohody je záväzok oboch strán, že vytvorí „spoločný študijný program magisterského štúdia ukončený dvojím diplomom“. Môžu sa doň zapojiť študenti zapísaní na jednej z partnerských univerzít, tí, ktorí dosiahli diplom prvého bakalárskeho stupňa vysokoškolského štúdia (spolu 180 kreditov) a ktorí majú v kombinácii jazykov francúzštinu a slovenčinu. Podľa dohody o výbere maximálne troch študentov prijatých na štúdium končiace dvojím magisterským diplomom rozhodne vysielajúca univerzita. Študenti tohto programu absolvujú prvý a druhý semester magisterského štúdia na prijímajúcej univerzite a mali by získať najmenej 30 kreditov za semester. Tretí a štvrtý semester absolvujú študenti na materskej univerzite. Študenti PU prijatí na IPTMV uhradia zápisné na PU a budú oslobodení od zápisného a iných poplatkov platných na francúzskej univerzite. Platí to aj opačne pre francúzskych študentov.

Najmenej raz ročne zorganizuje jedna z partnerských škôl koordinačnú poradu.

Doterajšia spolupráca oboch inštitúcií bola založená na dohode o dvojím diplome v odbore prekladateľstvo v rámci výmenných programov Erasmus/Socrates a projektov bilaterálnej spolupráce podporovaných Veľvyslanectvom Francúzskej republiky v SR.

(jn)

Predstavitelia Inštitútu prekladateľstva, tlmočnictva a medzinárodných vzťahov Univerzity Marca Blocha v Štrasburgu vo Francúzsku prijal rektor PU František Mihina. Po podpise dohody o spolupráci bol dôvod aj na slávnostný prípitok.

Foto: Mgr. Ľuboslav Krajčák

GTF PU zintenzívňuje medzinárodnú spoluprácu

Oblasť zahraničných vzťahov je dôležitou súčasťou činnosti Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) PU v Prešove. Reflektovanie špecifických vzdelávacích a vedeckovýskumných princípov obsiahnutých v apoštolskej konštitúcii Jána Pavla II. Sapientia Christiana podporuje kompatibilitu fakúlt rovnakého zamerania doma aj v zahraničí.

V roku 2005 GTF podpísala zmluvu o medzinárodnej spolupráci s GTF v Nyíregyháze a s Fakultou cirkevných dejín PAT v Krakove. V rámci programu Socrates/Erasmus fakulta spolupracuje s teologickými fakultami vo Freiburgu (Spolková republika Nemecko - SRN), v Prahe a v Českých Budějoviach. Pravidelne vysielajú študentov aj na Katolícku univerzitu v Eichstätti (SRN). V uplynulom roku sa naši študenti zúčastnili Letnej anglickej jazykovej školy, ktorú usporiadala Ukrajinská katolícka univerzita v Lvove. Letná škola bola zameraná na preklad teologických a liturgických termínov.

V dňoch 27. februára až 1. marca prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., prorektor PU pre zahraničné vzťahy, doc. ThDr. Vojtech Boháč, PhD., dekan GTF PU a doc. PhDr. Pavol Dancák, PhD., prodekan pre rozvoj a zahraničné vzťahy navštívili GTF Univerzity Babes-Bolyai v Rumunsku. Fakulta má tri inštitúty, ktoré sú v mestách Blaj, Cluj-Napoca a Oradea. V prvý deň delegáciu z Prešova prijal prodekan fakulty doc. ThDr. Cornel Dădărean, rektor kňazského seminára Pr. Sabau Christian Florin prezentoval študijné podmienky v seminári. Večer dekan GTF PU diskutoval so seminaristami. V rozhovore zdôraznil, že napriek ideovej

a historickej príbuznosti medzi gréckokatolíckymi v Rumunsku a na Slovensku ide o prvé stretnutie na akademickej pôde. Vyjadril nádej, že v budúcnosti obidve teologické fakulty budú efektívne spolupracovať. Na druhý deň v Cluj-Napoca sa uskutočnilo pracovné stretnutie s moderátormi inštitútov fakulty, na ktorom boli definované oblasti vzájomnej spolupráce. V stredu prijal delegáciu GTF PU biskup ThDr. Virgil Bercea, ktorý je zároveň aj dekanom GTF. Na záver bola podpísaná dohoda o vzájomnej spolupráci.

Spolupráca s GTF Univerzity Babes-Bolyai napomôže vytvárať priestor pre odovzdávanie gaudium de veritate, radosti z hľadania, ktorá v sebe nesie pôvodnú pečať výchovnej inšpirácie, snahu o integráciu poznania, dialóg medzi vierou a rozumom, etickú zodpovednosť aj teologickú perspektívu.

P. Dancák

Vysluhovaniu sviatostí podľa Malého trebníka venovali konferenciu

Gréckokatolícka liturgická komisia na Slovensku pripravila preklad rímskeho vydania Malého trebníka z roku 1952 z cirkevno-slovenského do slovenského jazyka. Je to liturgická kniha byzantského obradu, v ktorej sa nachádza poriadok vysluhovania sviatostí a svätenín. Ide zatiaľ o preklad prvej časti - udeľovanie sviatostí. Aj doteraz sa udeľovali aj v slovenskom jazyku, ale až tento preklad je po každej stránke najbližšie pôvodnému textu.

Pri tejto príležitosti, ktorá má pre Gréckokatolícku cirkev na Slovensku historický význam, sa na Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF) PU v Prešove konala 25. a 26. apríla medzinárodná vedecká konferencia Vysluhovanie sviatostí podľa Malého trebníka (Recensione ruthena). Predchádza zavedeniu tohoto nového prekladu prvej časti trebníka do praxe.

Organizátorom konferencie, zameranej na iniciálne sviatosti - krst, myropomazanie a Eucharistiu, bola Katedra praktickej teológie GTF PU a jej garantom vedúci tejto katedry a dekan fakulty doc. ThDr. Vojtech Boháč, PhD. Počas dvoch dní na konferencii vystúpili odborníci z deviatich krajín.

V úvode sa prihovorili gréckokatolíckymi biskupmi Mons. ThDr. Ján Babjak, SJ, prešovský eparcha a Mons. Milan Chatur, CSsR, košický apoštolský exarcha, ktorí tejto konferencii, dôležitej pre pastoračnú prax, zaželeli hodnotný priebeh.

Účastníci konferencie sú presvedčení, že prispeje k vhodnému spôsobu, ako v Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku zaviesť tento nový preklad vysluhovania sviatostí, ktorý je spojený aj s niektorými obnovenými pôvodnými liturgickými znakmi a postupmi.

Prednáška prof. Cyrila Vasiľa, SJ z Ríma bola zameraná na sviatosť ako účinný znak a udeľovanie krstu ponorením. V úvode do pozornosti ponúkol možnosť zaužívať pre sviatosť v slovenčine pomenovanie sväte tajomstvá. ThDr. David M. Petras z USA sa zaoberal svätými tajomstvami v Gréckokatolíckej cirkvi v USA. Mgr. Peter Rusnák poukázal na genézu vývoja samotného prekladu iniciálnych sviatostí a výcho-

diská, z ktorých prekladateľská komisia vychádzala. Na teológiu vysluhovania sviatostí sa zameriaval ThDr. Marcel Mojžeš, PhD., a o iniciálnych sviatosťach v rímskom obrade s ohľadom na prax hovoril doc. ThDr. Gabriel Ragan, PhD. Sviatosť kresťanskej iniciácie z pohľadu Kódexu kánonov východných cirkví a právne zvyky v Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku vo svojej prednáške prezentoval JCDr. František Čitbaj, PhD. Doc. ThDr. Przemysław Nowakowski z Poľska predstavil vysluhovanie sviatostí podľa prvých gréckokatolíckych trebníkov. ThDr. Tomáš Mrňávek z Českej republiky poukázal na vzťah medzi Malým trebníkom a iniciálnymi sviatosťami v Pražskom exarcháte, JCDr. Michajlo Dymyd z Ukrajiny na liturgické tajomstvo Osvietenia. Praxou vysluhovania iniciálnych sviatostí v Mukačevskej eparchii sa zaoberal Mgr. Marek Durlák a v Hajdudorózskej eparchii v Maďarsku ThDr. Iváncso István, PhD. Z Rumunska tému konferencie rozvinul dr. Cornel Dirle. Prax vysluhovania iniciálnych sviatostí v Apoštolskom exarcháte v Srbsku a Čiernej Hore vo svojej prednáške predstavil Roman Miz a v Košickom apoštolskom exarcháte ThDr. Michal Hospodár, PhD. ThDr. Miroslav Il'ko, PhD., ponúkol teologický pohľad na variácie textov kresťanskej iniciácie na území Prešovskej eparchie po Druhom vatikánskom koncile. Doc. ThDr. Vojtech Boháč, PhD., poukázal na Trebník prof. Mikuláša Rusnáka a v závere konferencie zdôraznil, že sviatosť nie je niečo, ale Niekto a teda vysluhovateľia sviatostí nie sú pánmi niečoho, ale služobníkmi Niekoho - Ježiša Krista.

ThDr. Lubomír Petrik, PhD.

Od redakcie

Z viacerých redakčných dôvodov - subjektívnych aj objektívnych, vychádza toto číslo s niekoľkotýždenným oneskorením oproti stanovenému harmonogramu v tiráži časopisu PU. Ospravedľňujeme sa. Na druhej strane, ďakujeme všetkým, ktorí nám napísali, takže je to opäť vcelku dobré čítanie. Hor' sa doň. Dalšie číslo vyjde v stanovenom termíne. Už teraz sa tešíme na príspevky od členov akademickej obce PU.

Študenti dejepisu mali šiesty ročník vedeckej konferencie

Koncom apríla sa uskutočnil ďalší, už v poradí šiesty ročník Študentskej vedeckej konferencie (ŠVK) študentov dejepisu na Fakulte humanitných a prírodných vied (FHPV) PU. V tomto roku sa, vzhľadom na predošlé zlučenie historických pracovísk na FHPV a Filozofickej fakulty (FF) PU do Inštitútu histórie na FF, konal pod záštitou jedného z pracovísk inštitútu, Katedry pravekých, starovekých a cirkevných dejín.

O niečo nižšia účasť študentov v porovnaní s predošlými ročníkmi bola na druhej strane plne vyvážená veľmi dobrou kvalitou prezentovaných textov. Jednotliví účastníci pritom na predložení písomných materiálov, ale i verbálnych prezentáciách, pracovali väčšinou samostatne, iba s minimálnou pomocou pedagógov. Práve ich samostatný prístup k náročnej, no súčasne mimoriadne zaujímavej práci s dochovanými archívnymi dokumentmi, ale i dobovou tlačou, vytvára do budúcnosti dobrý predpoklad nielen pre napísanie kvalifikačných prác primeranej úrovne, ale i pre ďalšie samostatné bádanie presahujúce rámec školských povinností.

Z prác, ktoré odzneli, či prípadne boli do tohto ročníka ŠVK predložené, chceme aspoň spomenúť tieto: E. Čisariková: Gréckokatolícka farnosť Okružná a jej miesto v Prešovskej eparchii v 30-tych rokoch 20.

storočia., A. Latta: Bezpečnostná situácia v šarišsko-zemplínskej župe a činnosť policajného riaditeľstva Prešov v roku 1941, K. Luptáková: Farnosť v Podkoniciach v rokoch 1918 - 1945, V. Šišin: Byzantská ríša v 13. - 15. storočí a jej posledný zápas. Každá z týchto prác mala nielen značný rozsah a primeraný poznámkový aparát, ale cenná bola snaha študentov o formulovanie prvých samostatných záverov.

ŠVK má nesúťažný charakter, no prítomné obecnosť udeľuje každoročne, ako sa už stalo dobrým zvykom, „cenu sympatií“. V tomto ročníku ju za svoju prácu Miesto policajného komisárstva v Prešove v systéme štátnych úradov Československej republiky, získala Jana Vargová. Vzhľadom na doterajšie skúsenosti veríme, že aj v nasledujúcich ročníkoch sa udrží už dosiahnutá úroveň prezentovaných študentských prác.

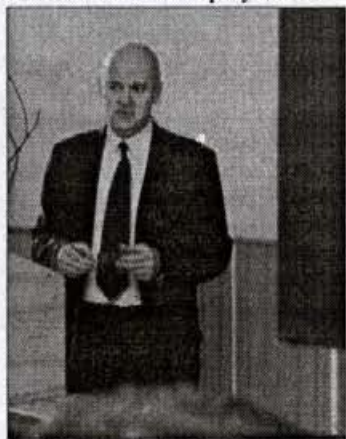
Patrik Derfiňák

Seminár o minulosti Prešova sa vydáril

Prezentácia výsledkov úspešne realizovaných výskumov odbornej i laickej verejnosti sa, popri zabezpečovaní výučby, stáva stále dôležitejšou úlohou našich pracovísk. Keďže však ide o projekty spravidla veľmi náročné na čas, materiálne vybavenie i finančné prostriedky, rozhodli sa členovia Katedry pravekých, starovekých a cirkevných dejín Inštitútu histórie Filozofickej fakulty (IH FF) PU v Prešove, spolupodieľať sa na príprave série odborných seminárov. Dňa 23. marca sa uskutočnil prvý z nich.

V spolupráci so Šarišskou galériou v Prešove sa tak uskutočnila akcia nazvaná Z histórie Prešova I. Z pracovníkov IH FF PU na nej, odbornej verejnosti, študentom, ale i laickým záujemcom o históriu mesta, prezentovali výsledky najnovších výskumov uskutočňovaných v rámci domácich i zahraničných grantových projektov doc. PhDr. Marián Vizdal, CSc., a PaedDr. Martin Pekár Ph.D. Prvý z nich sa venoval problematike najstaršieho osídlenia územia dnešného Prešova. Najstaršie dodnes objavené artefakty dokladajú tunajšie osídlenie ľudí nielen v mladšom paleolite, ale zachytávajú aj prítomnosť nášho predchodeu, človeka neandertálskeho. Prezentácia bola doplnená aj viacerými zaujímavými ukážkami archeologických nálezov.

V rozsiahlejšom bloku druhý z referujúcich načrtoval pohľad na Prešov a jeho obyvateľov v období slovenského štátu. Samotné dianie v meste, pričom dôraz bol položený na roky 1938 a 1939, sa autor príspevku pokúsil zaradiť aj do širšieho slovenského, či celoeurópskeho kon-

Doc. PhDr. Marián Vizdal, CSc.

textu. K téme sa vyjadrili viacerí prítomní, pričom z diskusie jednoznačne vyplynula potreba pokračovať v priebehu nasledujúcich akcií v analýze tohto veľmi aktuálneho problému.

Vzhľadom na záujem, ktorý akcia vyvolala sa organizátori rozhodli pokračovať aj v budúcnosti v príprave takýchto podujatí. Ďalší seminár Z histórie Prešova II., je preto naplánovaný už na jeseň tohto roku.

PaedDr. Patrik Derfiňák

K 47. ročníku celoštátneho kola fyzikálnej olympiády kategórie A v Prešove

V dňoch 16. až 19. marca sa v priestoroch Stredného odborného učilišťa (SOU) spotrebných družstiev Jednota v Prešove uskutočnil 47. ročník celoštátneho kola fyzikálnej olympiády (FO) kategórie A. Organizáciou celoštátneho kola bola Slovenskou komisiou fyzikálnej olympiády (SKFO) v tomto roku poverená Krajská komisia fyzikálnej olympiády (KKFO) v Prešove so sídlom na Katedre fyziky Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU. Terajší členovia katedry pokračujú v dlhodobej tradícii starostlivosti o talentovaných mládež, základy ktorej ešte v 50. rokoch položil RNDr. A. Ružický. Z odborného a organizačného hľadiska garantujú priebeh FO vo všetkých kategóriách základnej a strednej školy v Prešovskom kraji.

FO je v zmysle svojho štatútu predmetová olympiáda, vyhlasovaná každoročne Ministerstvom školstva SR a je zameraná na vyhľadávanie a výchovu žiakov základných a stredných škôl, ktorí sú talentovaní vo vyučovanom predmete fyzika. FO je súčasťou výchovno-vzdelávacieho systému založeného na systematickej a individuálnej práci so žiakmi základných a stredných škôl a patrí medzi významné formy záujmovej činnosti žiakov.

Jej poslaním je vyhľadávať žiakov talentovaných vo fyzike a podporovať ich odborný rast, podporovať u žiakov záujem o fyziku a jej aplikácie, prehľbovať ich vedomosti a viesť ich k samostatnej tvorivej činnosti, formou riadenej individuálnej a kolektívnej prípravy a s využitím súťažnej formy hodnotenia vedomostí, orientovať žiakov na štúdium fyziky a príbuzných študijných odborov.

Jadrom FO sú súťaže, ktoré sa uskutočňujú v kategóriách podľa veku žiakov. Kategórie A až D sú určené pre žiakov stredných škôl, kategórie E, F a Archimediáda sú určené pre žiakov základných škôl. Popri súťaži sa organizujú rôzne pomocné akcie zamerané na prípravu žiakov a učiteľov na súťaž. Jednotlivé súťaže FO majú postupový charakter a v najvyššej vedomostnej kategórii A sa končia celoštátnou a medzinárodnou súťažou.

Každoročne organizáciou celoštátneho kola je poverená niektorá z ôsmich KKFO pôsobiach na území Slovenska. Tak ako sme už uviedli, tohto roku bola prípravou 47. ročníka fyzikálnej olympiády poverená prešovská KKFO. Jej členovia v zastúpení predsedu krajskej komisie dr. h. c. doc. PaedDr. Vladimíra Šebeňa, Ph.D., a podpredsedu RNDr. Sergeja Ilkoviča v spolupráci s Iuventou Bratislava a SOU spotrebných družstiev Jednota v Prešove organizačne zabezpečili hladký priebeh celoštátneho kola. KKFO v Prešove aj v mene SKFO vyslovuje úprimné poďakovanie riaditeľstvu, kolektívu pracovníkov a študentom SOU za starostlivosť a za podmienky, ktoré vytvorili pre súťažiacich.

V dvojdnovom súťažnom progra-

me celoštátneho kola súťažilo 31 riešiteľov zo všetkých krajov Slovenska. Prvý deň riešili súťažiaci štyri teoretické úlohy, druhý jednu praktickú. Pre súťažiacich boli v čase oddychu naplánované návšteva planetária Krajskej hviezdárne v Prešove a odborná prednáška doc. RNDr. Jána Svoreňa, DrSc., riaditeľa Astronomického ústavu Slovenskej akadémie vied v Starej Lesnej.

Víťazom celoštátnej súťaže sa po prvýkrát v histórii konania slovenských celoštátnych kôl FO kategórie A stala žena - študentka 4. ročníka Gymnázia J. Hronca v Bratislave Marcela Hrdá.

Slávnostné a dôstojné vyhlásenie víťazov celoštátneho kola kategórie A sa uskutočnilo 19. marca v obradných priestoroch prešovskej radnice. Súťažiacich privítal primátor mesta Ing. Milan Benč, ktorý sa zároveň zúčastnil aj odovzdávania cien víťazom. Svojou prítomnosťou tak zvýraznil slávnostný rámec aktu vyhlasovania víťazov, za čo mu aj jeho spolupracovníkom patrí úprimné poďakovanie organizátorov. Okrem cien, ktoré poskytol v rámci štatútu FO organizátor celoštátneho kola, bolo udelených viacero mimoriadnych a hodnotných cien. Cenu rektora PU získala celková víťazka celoštátneho kola M. Hrdá. Cenu dekana FHPV získal najlepší riešiteľ teoretických úloh, študent septimy Jozef Konczer z Gymnázia H. Seľeho v Komárne. Cenu Slovenskej fyzikálnej spoločnosti získal najlepší riešiteľ praktickej úlohy, ktorou sa stala opätovne celková víťazka M. Hrdá. Cenou primátora mesta Prešov bol ocenený najlepší riešiteľ z Prešovského kraja, študent 3. ročníka Gymnázia L. Stöckela z Bardejova Michal Koval'. Ceny sponzorov jednotlivým víťazom poskytli taktiež firma K+K so sídlom v Prešove a súkromný podnikateľ, člen SKFO Barnabás Ipóth.

Dr. h. c. doc. PaedDr. Vladimír Šebeň, Ph.D.,
predseda KKFO v Prešove,

RNDr. Sergej Ilkovič,
podpredseda KKFO v Prešove

Oslava Dňa učiteľov na PF mala nečakanú, ale príjemnú dohru

Učiteľom

„Sú práve ako sťahovavé vtáky a presne ako padajúca hviezda.“

Ujdeme z polí ako divé maky a oni - vážni - s dlaňou plnou lásky naveky v nás hniezdia.“

Načime spolu do histórie.

Podľa organizácie UNESCO je Medzinárodný deň učiteľov 5. októbra, no u nás sa pokladá za sviatok všetkých pedagogických pracovníkov 28. marec. Je späť s menom učiteľa národov – Jana Amosa Komenského (1592 – 1670). Český pedagóg, filozof, jazykovedec, spisovateľ, cirkevný hodnostár. Pôvodne učiteľ a kazateľ v Píerove a Ful- neku. Po bitke na Bielej hore v roku 1620 sa musel skrývať a od roku 1628 žil natrvalo v exile. Ako európsky uznávaný učenec a posledný biskup Jednoty bratskej sa stal jedným z predstaviteľov českej emigrácie. Pôsobil v Poľsku, vo Švédsku, Anglicku, Uhorsku a v Holandsku v Amsterdame, kde aj zomrel. Je zakladateľom didaktiky - vedy o výchove a vyučovaní. Prepracoval obsah vzdelávania podľa veku detí, sústavu vyučovacích predmetov a hodín, didaktické princípy (náznosť, sústavnosť, postupnosť) a metódy vyučovania. Jeho hlavné diela – Didactica magna (Veľká didaktika), Informatorium školy materské, Schola ludus (Škola hrou), sa na Slovensku vydávali už počas jeho života. Patril medzi prvých bojovníkov za poskytnutie vzdelania ľuďom bez rozdielu pohlavia, rasy, či sociálneho postavenia. Zdôrazňoval potrebu všeobecnej školskej dochádzky, vyučovania v materinskom jazyku a bol hlboko presvedčený o tom, že dobrá škola robí človeka lepším. Po vzniku Československej republiky bola po ňom pomenovaná univerzita v Bratislave a od roku 1955 je 28. marec – deň jeho narodenia, vyhlásený za Deň učiteľov.

V jeho ideách, humanizácii a demokratizácii školy by mali pokračovať učitelia i dnes, a to i napriek tomu, že prežívajú dobu, ktorá školstvu príliš nečičí.

I keď sme na univerzitnej pôde, iste si mnohí povedia – akáže oslava Dňa učiteľov? Obyčajný prežitok, veď kto má dnes čas a chuť na podobné oslavy...

Na Pedagogickej fakulte (PF) PU však ani tento rok nezabudli – a nie len to, nezabudli ani na nepedagogických pracovníkov, bez ktorých si svoju prácu nedokážu predstaviť. Veď administratívni a technickí pracovníci tvoria neoddeliteľnú súčasť

ich každodenného pracovného koloča, a preto je symbióza medzi nimi úplne prirodzená.

Samotná oslava sa uskutočnila v prešovskej reštaurácii Sen. Pri tejto príležitosti bolo udelené od 12. h dekanské voľno všetkým zamestnancom i študentom fakulty, aby aj oni mali dôvod na oslavu. Pozvanie prijal rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., ktorý sa stal čestným hosťom dekana PF doc. PhDr. Milana Portika, PhD. Učiteľia, doktorandi i ďalší študenti katedry umeleckej, estetickej a pohybovej výchovy a Katedry komunikačnej a literárnej výchovy pripravili pestrý kultúrny program – spev, hovoréne slovo a po chutnej večeri ako bonbónik premietnutie krátkeho filmu zo života fakulty. Mali sme možnosť vidieť šoty z akcií študentov i učiteľov PF PU: Deň dekana PF PU, Pedagogický ples, či Deň otvorených dverí. Nemálo významné bolo aj odovzdanie Ceny dekana PF najlepším pracovníkom za rok 2005, ako výraz ocenenia ich aktivity, vydaných publikácií, či prípravy medzinárodných konferencií.

A keď sme už načali tému sviatky, pamätáte, že 8. marec bol Medzinárodným dňom žien? Všetky prítomné dámy boli úprimne prevrpené, potešené, možno i dojaté, keď každá dostala nádhernú červenú ružu priamo z rúk dekana PF a k tomu samozrejme úprimné blahoželanania od všetkých prítomných pánov.

Snažme sa zachovávať tradície, keď človek človeku vzdá úctu, vynaloží snahu o stmelenie vzťahov a vytvorenie pozitívnej atmosféry. Kvalitná práca sa dá odvieť len v príjemnom prostredí, ktoré má v konečnom dôsledku nemalý vplyv na pracovný výkon. Aj preto je pestovanie dobrých kolegiálnych vzťahov základom fungovania každej inštitúcie.

(elem)

Foto: Mgr. Radoslav Rohal

Slovo lieči a kalič

V uplynulých týždňoch prebiehali dôležité stretnutia vedenia PU s vedeniami a kolégiami jednotlivých fakúlt, ktorým predchádzali analogické stretnutia vedenia Filozofickej fakulty PU s jednotlivými inštitútmi. Jedným z podstatných cieľov uvedených rokovaní bolo hľadanie odpovedí, prečo je v našom akademickom prostredí často neakademická atmosféra? Sám rektor priznal, že nevie dať na to jednoznačnú odpoveď. Zrejme ide o veľmi zložitý fenomén, ktorý presahuje rámec našej univerzity a ktorý naznačuje istý nebezpečný trend v ľudskej komunikácii vôbec.

V uplynulých týždňoch prebiehali dôležité stretnutia vedenia PU s vedeniami a kolégiami jednotlivých fakúlt, ktorým predchádzali analogické stretnutia vedenia Filozofickej fakulty PU s jednotlivými inštitútmi. Jedným z podstatných cieľov uvedených rokovaní bolo hľadanie odpovedí, prečo je v našom akademickom prostredí často neakademická atmosféra? Sám rektor priznal, že nevie dať na to jednoznačnú odpoveď. Zrejme ide o veľmi zložitý fenomén, ktorý presahuje rámec našej univerzity a ktorý naznačuje istý nebezpečný trend v ľudskej komunikácii vôbec.

V tomto zmysle názorný model zápornej komunikácie ponúkajú v prvom rade médiá, ktoré sa dokonca vo svojich spravodajských programoch sústreďujú na dominantnú prezentáciu negatívnych reálií súčasného sveta. Tento psychologicky nebezpečný smer v našej komunikácii si uvedomujú aj samotní masmediálni pracovníci. V USA nedávno vytvorili spravodajský program Happy News, z ktorého jeho tvorcovia vylúčili negatívne správy. Namiesto o nezamestnanosti píšú o nových pracovných miestach, namiesto o katastrofách hovoria o šťastných príbehoch, o nových objavoch a pod. Pravda, ide o ojedinelú reakciu na „prenegativizovaný“ obraz našej súčasnosti, výrazne však naznačuje, čo absentuje aj v našej súčasnej komunikácii. Rôzne televízne súboje politikov sú nezaujímavé, keď v nich nezaznievajú osobné útoky. V rámci predvolebnej kampane sa predstavuje predovšetkým agresívny štýl, ktorý dáva najviac predpokladov na víťazstvo. Nevie si predstaviť, aby opoziční politici priznali, že súčasná vláda vyviedla Slovensko z medzinárodnej izolácie. Na druhej strane ani jeden vládny politik nepripustí nejakú pozitívnu hodnotu v činnosti opozície. Z oboch strán však počujeme nevyberané útoky s tvrdeniami: je to lož. Komu potom veriť? Keby sme verili všetkým, vzniká komunikačný paradox: Keď pripustíme, že tvrdenie je to lož, čo hovoríte je pravdivé, tak potom obvinený zo lži nemá čo robiť vo verejnom živote.

Keď uvedené obvinenie je nepravdivé, tak nepatrí do verejného života autor obvinenia.

Lož má síce krátke nohy stále, lenže tých nôh je akosi priveľa. Viac sa zaoberáme reálnymi a domnelými chybami tých druhých ako svojimi vlastnými, čím sa potvrdzuje odveká pravda o smietku v očiach svojho bližšieho. Veľké kvantum času strávime kádrovaním kolegov, pre ktorých nemáme jediné dobré slovo. Vypisujeme na seba navzájom sťažnosti s výmyslami a lžami s jednoznačným zlomyseľným zámerom - za každú cenu poškodiť povesť svojich spolupracovníkov. V jednom takom udaní na svojich spolupracovníkov čítame, že vedome sa ničia články v počítači, vedome sa konajú iné skutky, z ktorých väčšina sú kriminálne činy!!! S akým cieľom písal autor takéto udanie voči celému kolektívu??? Chce sa snať zbaviť svojich „bližších“ tým, aby ich orgány činné v trestnom konaní uväznili? Bude šťastný taký človek? Dnes sa nám nechce veriť, ako svojich spolupracovníkov udávali ľudia v totalitných režimoch, v dôsledku čoho mnohí boli zlomyseľným slovom dokaličení duševne a fyzicky často až k smrti.

Človek má stále možnosť voľby - byť tolerantný alebo netolerantný, dobromyseľný alebo zlomyseľný, veľkomyseľný alebo malicherný, žiživý alebo závistlivý, dobroprajný alebo nenávisťný. Človek, ktorý je naplnený alergiou voči iným ľuďom, je sám sebe najväčším nepriateľom. Prečo je teda aj u nás v našom akademickom prostredí nedobrá atmosféra? Tiež na to neviem odpovedať, ale presvedčivo registrujem, že na počiatku všetkého zla aj dobra je naozaj slovo. Je spúšťacím mechanizmom osobných konfliktov a svetových tragédií, najmä keď sa riadime postrehom francúzskeho ministra zahraničia z napoleonského obdobia: Slovo je nám dané na to, aby sme skrývali pravdu. Pritom je oveľa jednoduchšie riadiť sa inou múdrosťou: Dožič a bude ti dožičen!!!

Jozef Sipko

O ekológii a ekologizácii a o ich vzťahu k PU

Podnet na tento článok o ekológii a o potrebe ekologizácie nášho vedomia vznikol po neúspešnej argumentácii s dekanom a senátom Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU o problémoch, ktoré vznikli po zrušení študijnej kombinácie ekológia-biológie. Nadobudol som dojem, že schopnosť pochopiť toho druhého je už prejavom syntézy, a tam kde jej niet, nemôžu vzniknúť ani vhodné podmienky pre vedecké poznanie. Ustavične si musím dávať otázku: Prečo je to tak? Odpoveď: Nerešpektuje sa previazanosť, či kauzalita, diverzita a symbióza povedané ekologickým slovníkom, slovníkom etickým bolo by to rúhanie proti moci a neúcta ku skutočnosti.

Spomínam si na zasadnutie kolégia dekana pred 15 rokmi, keď sa prerokoval list ministra školstva „o potrebe uvádzať do vyučovacieho procesu ekologické vedy“, keď som bol som prizvaný ako ich uviest' „do života“. Ozvali sa hlasy proti i za. Že je potrebné medzi povinné predmety začleniť najprv sexuálnu výchovu. Vyskytol sa aj názor, že „študenti o tom vedia viac než učelia“. Nakoniec bol predmet Základy ekológie a environmentalistiky zavedený ako povinný pre všetkých poslucháčov vtedajšej Pedagogickej fakulty UPJŠ. Tento vývoj vydržal šesť rokov. Je teda paradoxom, že po zriadení katedry ekológie na FHPV s pribúdajúcimi ročníkmi a takmer s nemenným počtom členov katedry to nemohlo byť zabezpečené. Netreba pritom zabúdať, že sa menili dekan a nie každý z nich ekológii rozumie.

Som však rád, že sme na PU zachytili celosvetový pozitívny vývoj ekologizácie a environmentalizácie aj napriek rozširovanému tvrdeniu, že ekológia na svetových univerzitách sa neprednáša ako samostatný predmet. Aktivita MŠ SR sú v tejto oblasti evidentné od 1. septembra 1996, keď schválilo učebné osnovy environmentálnej výchovy v podobe „environmentálneho minimum“, ktoré sa dotýka takmer všetkých učebných osnov na základnej a strednej škole; rovnako bolo vypracované aj pre vysoké školy. Po takmer desiatich rokoch sme nútení konštatovať, že ekologizácia študijných plánov odborných a pedagogických odborov štúdia je nedostatočná.

Program prípravy učiteľov v ekológii a environmentalistike musí aj splňať kritérium času. To znamená, že v rovnakom čase treba pripraviť učiteľov pre všetky stupne vzdelávania. Ďalším kritériom je tematická ucelenosť prípravy od základov až po aplikované otázky environmentálnej problematiky, pretože v súčasnosti sa na žiadnom stupni nemôže opierať o vedomosti, ktoré mal študent získať na predchádzajúcom stupni vzdelávania.

Aké je postavenie ekológie v súčasnosti? Určite iné, ako bolo na začiatku jej vzniku. Tvorca ekológie Haeckel ju v roku 1866 definoval ako vedu o vzťahoch medzi organizmami a ich živým a neživým prostredím,

t. j. ku všetkým podmienkam okoliťého sveta. O trinásť rokov neskôr ju predstavuje ako vedu o ekonómii v prírode, v ktorej sa nič nešetrá, všetko je v kolobe. Odum (1986) ju chápe ako vedu o prírodnom dome, ktorý zahŕňa štúdium všetkých v ňom žijúcich organizmov a všetkých funkčných procesov, ktoré robia tento dom vhodným na život (ľudskú populáciu chápe ako súčasť prírody). Často sa tiež vyčleňuje ako samostatná disciplína Ekológia človeka, definovaná ako veda o človeku vo vlastnom dome, o človeku vo vlastnom prostredí. Táto disciplína má tesný vzťah s environmentalistikou (životné prostredie človeka + ekotechnika). V široko aplikovateľnom odbore ekológia v Haecklovej interpretácii (v biocentrickom ponímaní) skúma vzájomné pôsobenie organizmov s obklopujúcim fyzikálno-chemickým, biotickým a antropogénnym prostredím na úrovni jedince, populácie, biocenózy a biosféry.

V posledných desaťročiach vidieť snahu o rozšírenie predmetu ekológie aj mimo jej rámca. Prisudzujeme jej štúdium všetkých javov a vzájomných väzieb ľudskej spoločnosti a prírody vo všetkých aspektoch - prírodovednom, technickom a sociálnom. Je tu snaha o presadzovanie metodiky ekológie do nebiologických odborov.

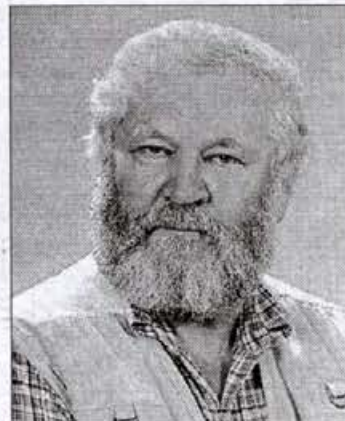
Riešenie problematiky životného prostredia a starostlivosti o životné prostredie v rozličných odboroch (prírodovedných, poľnohospodárskych, lesníckych, technických, ekonomických, spoločenskovedných) jednoznačne potvrdzuje, že teoretický základ riešenia týchto problémov poskytuje práve ekológia. Namiesto termínu ekologická výchova sa pod vplyvom anglickej terminológie dnes viac používa termín environmentálna výchova. Je nutné upozorniť aj na to, že v školách všetkých stupňoch je málo ekologicky orientovaných pedagógov, ktorí majú záujem a schopnosť vhodne aplikovať ekologickú teóriu v environmentálnej výchove.

Do roku 1970 sa ekológia považovala za jedno z odvetví biológie a všetky s ňou spojené definície mali a čiastočne majú biologický kontext. Dnes je chápaná ako veda, ktorá vzišla z biológie, ale už opustila jej rámec, lebo sa sformovala do principiálne novej integrujúcej disciplíny

spájajúcej fyzikálne a biologické javy, ktorá vytvára most medzi prírodnými a spoločenskými vedami. Je definovaná ako interdisciplinárna veda o prírode, ktorá predstavuje najvyššiu úroveň prírodných vied, alebo aj tak, že je zastrešujúcou disciplínou prírodných vied. Ekológia je dnes vhodným označením pre výskum biosféry, v ktorej žijeme, a rovnako možno ju povýšiť na vyššiu komplexnú úroveň, v ktorej sa spájajú prírodné a sociálne vedy, technika a životné prostredie, ekológia a ekonomika, politika a ekológia.

Je šťastím pre tzv. klasické biologické vedy, že aj také disciplíny, akými je botanika a zoológia našli svoju silu v aplikácii. Dnes aj fyzika, mechanika, ba i matematika majú svoju funkčnú uplatniteľnosť v ekológii. Ekológia sa najvýraznejšie presadzuje pri ochrane životného prostredia prostredníctvom svojej univerzality.

V systéme človek - spoločnosť - príroda sa spolu s tendenciou pokroku postupne vyvinulo veľmi negatívne pôsobenie človeka na prírodu, jej rovnováhu a jednotu. Je evidentné, že antropogénna činnosť sa v posledných desaťročiach zmenila na planetárny faktor. Človek sa musí svojmu prostrediu prispôbiť, inak zahynie. To je rozhodujúci problém ľudstva. Ak ho nevyrieši, bude to znamenať jeho koniec. Podmienky života budú závisieť od toho, aké budú jednotlivé riešenia. Industrializovaná spoločnosť, v ktorej žijeme, je iba jednou alternatívou. Ukazuje sa problém, či sme schopní regulovať technický pokrok do takej miery natoľko, aby nemal ničiaci vplyv na prírodné prostredie. Poznáme dva rozdielne prístupy, ktoré sa snažia riešiť problém. Prvý je vedecká ekológia, tzv. technokratická, technická. Tento typ si nekladie otázky o zmysle ľudského bytia a jeho miesta vo svete; mimo ľudského sveta predstavuje surovinovú základňu pre uspokojovanie ľudských potrieb. Cieľom všetkého konania je trvalé zvyšovanie ľudskej potreby, čo sa považuje za pokrok. Široký arzenál nástrojov, techník, technológií a procesov umožnil ľuďom pretvárať fyzickú realitu podľa svojich zámerov. Nedostatočné poznanie podstaty našťartovalo niektoré procesy a sily, ktoré nesú nezhodné spravidlo. Navyše sme obeťami uspokojovania z vlastnej techniky, ktorá nás zväzda k viere v neobmedzenosť našich možností. Podliehame predstave, že každý problém má technické riešenie. Pod pojmom technika rozumieme nielen prístroje a zariadenia, ale aj organizačné systémy zväčšujúce našu schopnosť vnútiť prírode svoju vôľu. Časť vedcov sa domnieva, že sa bli-

žime k bodu, z ktorého niet návratu. Pokiaľ ho prekročíme, stratíme poslednú rozumnú šancu problém vyriešiť. Ide o zástanec tzv. status quo, v ktorom je život, jeho udržanie a rozvoj ešte možný. Svoju úlohu ekológia chápe takmer ako zistenie, že negatívne následky pokroku sa nestanú prekážkou stupňovania individuálnej spotreby. Usiluje sa o to, aby výroba bola čo najmenej ekologicky škodlivá. Istý stupeň škodlivosti sa prijíma ako nevyhnutnosť.

Druhý prístup je morálna ekológia, ktorá akcentuje morálny vzťah k prírode, spochybňuje vžitú predstavu o stupňovaní spotreby ako zmyslu života. V minulosti podobné predstavy akceptovala tzv. univerzálna etika, ktorá vyžadovala úctu k všetkému živému. Je blízko k biotike, ktorá sa zrodila zo zamyslenia sa nad ľudským bytím a miestom človeka v kozme. Popiera delenie na skutočnosti na bytie hmotné a bytie duševné. Podľa nej človek, jeden z mnohých obyvateľov Zeme, má rovnako právo na život ako ostatné druhy bytia. To, čím človek vyniká nad ostatnými živými bytosťami je jeho sloboda. Slobodnou môže byť len rozumná bytosť. Človek má slobodnú vôľu, preto musí niesť zodpovednosť za následky svojho konania. Z etických kategórií má v morálnej ekológii špecifické postavenie kategória zla a viny. Morálnym zlom sa spravidla označuje ľudský čin, ktorý sa stáva predmetom obvinenia a odsúdenia. Obvinenie charakterizuje čin ako porušenie etického kódu, etickej normy, ktorá je v danom spoločenstve, a stanovila ako záväzná. V morálnej ekológii sa takmer celá váha za páchanie zla prisudzuje slobodnému rozhodnutiu človeka. Základným cieľom, ktorý si stavia morálna ekológia, je udržanie rovnováhy v ekosystéme tak, aby všetko živé malo šancu prežiť a vyvíjať sa. Najdôležitejšou etickou kategóriou je humanita a konanie dobra svojmu blížnemu i svojmu okoliu.

Jozef Terek

(dokončenie v budúcom čísle)

S dekanom FM profesorom R. Štefkom o poznatkoch zo seminára v Dubline

V dňoch 28. a 29. apríla sa v írskom hlavnom meste Dublin uskutočnil odborný seminár záujmového združenia európskych dekanov a ďalších „akademikov“ DEAN (Deans and Academic European Network). Seminár sa zaoberal modernými a efektívnymi prístupmi a technológiami v manažmente univerzitného vzdelávania, ktoré súhrnne nazývame e-learning.

Seminár s názvom E-learning - Opportunities and Challenges sa uskutočnil na pôde prestížnej verejnej vysokej školy Dublin Institute of Technology (DIT), najväčšej v Írsku, založenej v roku 1887. Má v súčasnosti 22 tisíc študentov na šiestich fakultách – Faculty of Applied Arts, Faculty of Built Environment, Faculty of Business, Faculty of Engineering, Faculty of Science, Faculty of Tourism & Food. Má silné doktorské študijné programy a je známa výskumom a vývojom (R&D), ako aj novými technológiami v manažmente vzdelávania, vrátane e-learningu.

Aký hlavný poznatok ste si doniesli domov z Írska?

- Diskusie na seminárnych workshopoch, na ktorých viacero kolegov zo západných univerzít prezentovalo pravidlá a skúsenosti z využitia e-learningu, ako aj trendy jeho vývoja,

ma presvedčili o tom, že zlepšiť manažment vzdelávania pomocou e-learningu je aj v našich podmienkach nevyhnutné. Žiaľ, zatiaľ žiadna z fakúlt PU túto efektívnu formu nevyužíva, stáva sa však na vysokej škole nevyhnutnosťou a prispieva aj ku kvalite školy. Možno len dúfať, že sa stav vybavenia počítačmi na našej univerzitelepší tak, ako napríklad na tejto írkej vysokej škole. Stačilo ísť po chodbe jej budovy. Bolo vidieť do seminárnych miestností – takmer v každej minimálne 25-30 moderných počítačov s LCD displejmi.

S čím to podľa vás súvisí?

- S objemom investícií do vysokých škôl v Írskej republike, s podielom hrubého domáceho produktu (HDP) venovaným na vzdelávanie. Do vzdelania dáva z verejných výdavkov približne 4,36 percenta HDP. Vysoké školy tam majú veľkú vážnosť, krajina reálne naplňa Lisabonskú stratégiu a buduje vzdelanostnú spoločnosť. Rovnaký cieľ prezentovali účastníci seminára najmä z Holandska, Nemecka a Anglicka.

Naozaj sa Írsko tak radikálne zmenilo k lepšiemu?

- Môžem konštatovať, že Írsko sa od roku 1993 vďaka prudkému rozvoju značne zmenilo. V tom roku som prednášal asi štyri mesiace na

írsky University of Limerick. Výrazné zmeny som zaznamenal už v roku 1998, keď som tam bol opätovne, ale ten rozdiel je najmä dnes markantný. Spomínam si, ako mi v roku 1993 tamjší kolega profesor manažmentu ľudských zdrojov

Patrick Flood vysvetľoval, že ešte generácia ich otcov vyrastala v domoch s hlinenou dlážkou a že podľa jeho názoru ako Íra prudký vývoj a hospodársky rast Írska veľmi súvisí aj s ich mentalitou. Podľa neho Íri veria predovšetkým v tri veci – v Boha, vo vzdelanie a veria v pôdu. Zrejme najmä prvé dve viery plus vlastností Írov, najmä pracovitost', tvrdohlavost', chytrost', podnikavost', ktoré som u kolegov videl, zrejme pomohli na nohy európskemu galskému ekonomickému tigrovi. Razantný vývoj krajiny bol evidentný už v roku 1993, keď mi kolegovia vtedy vysvetľovali a ukazovali – toto sú investície z EÚ, toto sú írsky štátny rozpočet, toto sú americké investície, tamto sú zase japonské investície a pod. Z najchudobnejšieho štátu v EÚ sa Íri vypracovali na bohatý štát – Írsko má dokonca

Profesor R. Štefko s profesorkou Ellen Hazelkorn, ktorá je dekanou Fakulty of Applied Arts DIT z Dublinu.

v súčasnosti druhý najvyšší HDP na obyvateľa EÚ po Luxembursku.

S ktorými účastníkmi seminára ste si najviac porozumeli?

- Rozhovory prebiehali s kolegami z rôznych krajín EÚ. Inšpiratívne pre mňa boli najmä rozhovory s profesorom Brucom Carolanom, ktorý riadi School of Social Sciences and Legal Studies ako súčasť Fakulty of Applied Arts DIT, Brianom Nortonom, rektorom DIT, s Ellen Hazelkorn, ktorá je dekanou Fakulty of Applied Arts DIT, s dr. Micole Smits z holandského Maastrichtu, s kolegom profesorom Huwom Lewisom z Univerzity v Limericku a s koordinátorkou DEAN Nadine Burguel. Mimochodom, moje členstvo v združení dekanov DEAN, prináša výhody – jednou z nich je aj znížený účastnícky poplatok za semináre a konferencie, aj za tento v Dubline. (jn)

Z rokovania Expertnej podnikateľskej rady FM PU

Rokovanie Expertnej podnikateľskej rady Fakulty manažmentu (EPR FM) PU, plniacej úlohu významného hybného faktora razantne sa rozvíjajúcej a pomerne mladej fakulty sa dňa 10. marca nieslo v pracovnom duchu naplňajúc 11-bodový program.

Väčšina zo súčasných 35 členov rady sa v rámci svojich časových možností zišla v priestoroch Manager Klubu v Prešove na rokovani so zástupcami FM PU. Fakultu zastupovali dekan prof. Ing. dr. Róbert Štefko, PhD., prvý prodekan, prodekan pre vedeckovýskumnú činnosť a pre rozvoj fakulty doc. PhDr. Miroslav Frankovský, PhD., prodekan pre zahraničné styky doc. Ing. Štefan Kireta, CSc., tajomník fakulty Ing. Anton Karahuta, študent, podpredseda Akademického senátu (AS) fakulty, člen AS PU a člen Študentskej rady vysokých škôl Radovan Bačík a študent a člen AS fakulty Slavomír Daňko.

EPR je v podmienkach prešovskej univerzitnej pôdy novým pojmom Vrcholový manažment FM presadzuje úzke prepojenie fakulty s hospodárskou sférou zastúpenou vedúcimi

osobnosťami manažmentu a podnikania v regióne. Ide predovšetkým o osobnosti z významných podnikov turizmu a hotelierstva, zdravotníctva, pivoárstva, potravinárstva, informatiky, odevníctva, stavebníctva, poisťovníctva a bankovníctva, strojárstva a automobilového priemyslu.

Úprimnú spokojnosť so vznikom prejavila hlavne podnikateľská obec, o ktorú sa FM začala zaujímať ako prvá. Vyjadrenie podnikateľov „Konečne je tu silný partner, ktorý nás chce vypočuť a zároveň pomôcť k riešeniu vzájomných problémov“ otvorilo diskusiu, počas ktorej si obidve strany otvorene vymenili cenné informácie z podnikania a vzdelávania.

Zasadnutie rady viedol dekan fakulty profesor R. Štefko. Od neho sa členovia dozvedeli o najnovšom dianí a viacerých významných úspe-

choch FM. Akreditácia všetkých stupňov vysokoškolského štúdia – aj magisterského a doktorského štúdia (PhD.) posunuli fakultu na kvalitatívne inú úroveň, než bola fakulta v čase svojho zrodu v roku 2004. FM začala činnosť s vtedy akreditovaným bakalárskym stupňom vysokoškolského štúdia a postupne zanikajúcim 5-ročným štúdiom. V súčasnosti má fakulta akreditované študijné programy štandardného študijného odboru 3.3.15 Manažment vo všetkých stupňoch štúdia v modernom systéme Európskej únie v súlade s Bolonskou dohodou, t. j. trojročné bakalárske štúdium, následné dvojročné magisterské štúdium a trojročné doktorské štúdium. Je to na trhu vzdelávania znakom vysokej kvality a súčasne konkurenčnou výhodou.

Významným úspechom fakulty je aj súčasný mimoriadny záujem uchádzačov o štúdium.

Širšia debata sa rozprúdila okolo ďalšej orientácie fakulty, jej rozvoja

a o špecifikovaní praxi študentov FM PU v Prešove v podnikoch regiónu.

Rokovanie prebiehalo pomerne koncentrovane s výstižnými vyjadreniami všetkých prítomných.

Podpredseda AS FM PU za študentskú časť informoval členov EPR o závažných problémoch, ktoré trápia študentskú obec. Zdôraznil v prvom rade potrebu usmerniť tok informácií o problémoch, s ktorými sa podniky stretávajú, na fakultu a aj na študentskú obec, ktorá by mohla vo svojich diplomových prácach načrtnúť riešenia. Jeden z hlavných problémov vidi v možnostiach praxe študentov. Podnikateľská obec prisľúbila pomoc. Členovia EPR ju chcú poskytnúť aj napr. pri prezentáciách prípadových štúdií pre študentov na báze svojich skúseností.

Vznik a práca EPR FM PU je pozitívnym krokom, ktorý pomáha fakulte v konkurenčnom prostredí, ale predovšetkým posilňuje jej prepojenie s hospodárskou praxou.

doc. PhDr. Miroslav Frankovský, PhD.

Cyklus konferencií Medzi modernou a postmodernou sa zastavil na FHPV PU

Pri spoločenskovednej reflexii človeka a jeho miesta v multidimenzionálnom svete sa v súčasnosti stal nutnosťou nielen interdisciplinárny prístup, ale i medzinárodná vedecká spolupráca. Z praktickej potreby zapojiť do spolupráce odborníkov pôsobiacich na poli rôznych akademických disciplín v špecifických podmienkach viacerých univerzít vznikol spoločný projekt s názvom Medzi modernou a postmodernou. So zámerom využiť možný synergický efekt takejto spolupráce sa rozhodli zladit' svoje výskumné projekty Katedra občianskej a etickej výchovy Fakulty humanitných a prírodných vied (KOE V FHPV) PU v Prešove, Ústav humanitných vied Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach a Katedra spoločenských vied Vysoké školy báňské TU Ostrava.

Prvý blok výstupov tejto spolupráce bol prezentovaný v novembri 2004 na pôde UPJŠ v Košiciach v rámci medzinárodnej vedeckej konferencie nesúcej názov spoločného projektu, ktorá bola venovaná otázkam humanizácie vzdelávania. Príspevky boli publikované v zborníku Medzi modernou a postmodernou (I. a II. diel).

V dňoch 16. – 17. februára 2006 sa na pôde FHPV PU v Prešove uskutočnila druhá z tohto cyklu medzinárodných vedeckých konferencií pod názvom Medzi modernou a postmodernou II. Tematicky bolo toto podujatie vymedzené podtitulom Partikularita a univerzalita človeka a spoločnosti, determinácie a perspektívy ich vzťahu. Zameranie konferencie určil tematický rámec grantového projektu VEGA č. 1/1303/04, ktorý je pod vedením doc. PhDr. Vladislava Dudinského, CSc., riešený na pôde KOE V FHPV PU.

Hlavné referáty predniesli prof. PhDr. Stanislav Hubík, CSc., z Mendelovej univerzity v Brne, PhDr. Marina Čamogurská-Ferancová, CSc.,

z Ústavu orientalistiky SAV v Bratislave a prof. PhDr. Vladimír Leško, CSc., z Ústavu humanitných vied Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach. Profesor Hubík v hovoril o princípoch a diskurze postmodernizmu, o ironii a nostalgii, ktorými je tento diskurz presiaknutý. Doktorka Čamogurská – Ferancová sa venovala pojmovému vymedzeniu a apológii transmodernity. Témou vystúpenia profesora Leška bola problematika globálneho nihilizmu vo vzťahu k Európe.

Pozvanie na konferenciu prijali kolegovia z Čiech (z Ostravskej univerzity v Ostrave, Technickej univerzity v Ostrave, Univerzity Palackého v Olomouci a Západočeskej univerzity v Plzni), Poľska (z Akadémie Świętokrzyskiej Kielce, Wyższej Szkoły Zarządzania Gospodarką Regionalną i Turystyką Kielce a Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania Warszawa) a z deviatich slovenských univerzít (z TU v Košiciach, UPJŠ v Košiciach, Žilinskej univerzity, UMB v Banskej Bystrici, UKF v Nitre, Trnavskej univerzity,

UCM v Trnave, Univerzity Komenského v Bratislave, Ekonomickej univerzity v Bratislave).

Konferenciu otvoril vedúci KOE V FHPV PU docent V. Dudinský. Úvodné prihovory predniesli rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., a dekan FHPV PU v Prešove prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc. Takmer 60 aktívnych účastníkov konferencie pracovalo v dvoch sekcích, ktoré rámcovo vymedzili parciálne tematické okruhy konferencie: Jedinec – spoločnosť – subjektívizácia a Partikularita a univerzalita – prieniky dialógov.

Plenárne zasadnutie i rokovanie v sekciiach sa okrem aktívne vystupujúcich účastníkov konferencie tešili hojnej účasti poslucháčov a diskutérov nielen z radov pedagógov a študentov PU a košickej TU. Atmosféru v sekciiach charakterizoval bezprostredný kontakt vystupujúcich s auditóriom. V paletе reflektovaných tém zaujali vystúpenia kolegyň z Katedry kulturológie Filozofickej fakulty UK v Bratislave, venované postmodernej pluralite identít, hybridizácii, či formovaniu organizačnej kultúry. Problematika univerzality a univerzalizmu bola jednotiacou líniou príspevkov PhDr. Jaromíra Febera, CSc., z TU v Ostrave, PhDr. Miroslava Dragulu, CSc., z PU a doc. PhDr. Milana Mártona, CSc., z Ekonomickej univerzity v Bratislave. Z ďalších parciálnych tém vo vystúpeniach v rámci konferencie rezonovali procesy a efekty globalizá-

cie, problematika výchovy a vzdelávania v kontexte súčasnosti, či nové horizonty zodpovednosti a súčasná úloha etiky.

Abstrakty príspevkov, ktoré oznegli a boli diskutované v rámci jednotlivých blokov, sú dostupné v elektronickom zborníku abstraktov, uverejnenom na internetovej stránke konferencie:

<http://www.fhpv.unipo.sk/koev/titul.html>.

Zborník príspevkov plánuje KOE V FHPV PU publikovať ešte v tomto akademickom roku, teda pred ďalšou zo série medzinárodných vedeckých konferencií Medzi modernou a postmodernou III, ktorú organizujú kolegovia z TU v Ostrave.

Ing. Martin Lačný, PhD.,
KOE V FHPV PU

Dar od Slováckého ústavu

Slovanský ústav (SÚ) Akadémie vied Českej republiky v Prahe vydal v nakladateľstve Euroslavica knihu o výskume ukrajinských nárečí na východnom Slovensku českými ukrajinistami v Prahe v rokoch 1957 – 1967. Súčasťou ojedinelého edičného činu je 91 kompaktných diskov so stovkami hodín záznamov.

Kolekciu prezentovali a pokrtili 23. marca v Prešove na zasadnutí členov Asociácie ukrajinistov Slovenska (AUS) a Vedeckej spoločnosti Tarasa Ševčenka na Slovensku. Riaditeľ SÚ Vladimír Vavřínek časť nákladu daroval Múzeu ukrajinskorusínskej kultúry vo Svidníku.

Růžena Šišková zo SÚ konštatovala, že výnimočnosť vydaného diela je v jeho charaktere, pretože „zhodnocuje a uchováva prácu celého jedného pokolenia odborníkov, ukrajinistov“. Šišková bola vedúcou grantu, pretože SÚ sa na vydanie kolekcie podarilo získať viac ako jeden a pol milióna Kč od Grantovej agentúry ČR. Ako dodala, išlo o pomerne štedrý príspevok, na druhej strane prepis magnetofónových pásov na kompaktné disky nie je práve „lacná záležitosť“. To však umožní ďalšie využitie v knižniciach, vo vedeckých ústavoch, na školách rôznymi odborníkmi – dialektológmi, lingvistami, etnografmi, sociológmi.

Predseda AUS, vysokoškolský pedagóg a etnograf Mykola Mušinka ocenil dar so stovkami hodín záznamov rozprávania a spevu ľudí, ktorí už dnes nežijú, ako obrovské bohatstvo. Cennejšie je tým, že nie je to už surový materiál, ale spracovaný, preto práca budúcich bádateľov s ním bude veľmi ľahká. „Českí kolegovia nám ukázali cestu, ako sa dá zachrániť zvukové bohatstvo našich predkov pomocou súčasnej digitálnej techniky,“ dodal. (jn)

O štúdium na FM PU je mimoriadny záujem

Fakulta manažmentu (FM) PU v Prešove, existujúca od 1. októbra 2004, má akreditované všetky tri stupne vysokoškolského štúdia vrátane doktorandského štúdia. Na jediný študijný program Manažment, ktorý fakulta v bakalárskom stupni ponúka, bol predpokladaný počet prijatých uchádzačov o denné štúdium stanovený už v októbri 2005 pre prijímacie konanie v roku 2006 na 260 a rovnako na 260 aj na externé štúdium (vždy do maximálnej kapacity terajšej najväčšej auly PU).

Na fakultu sa však tohto roku prihlásilo 5284 uchádzačov. Záujem je teda vyše desaťnásobne vyšší, než pôvodný stanovený počet pre prijatie na denné aj externé štúdium dohromady. Nárast záujmu je razantný aj v porovnaní s minuloročným počtom 975 záujemcov. Obrovský nárast spôsobilo zrejme viacero faktorov, medzi najvýznamnejšie je možné zaradiť hlavne štyri - akreditované všetky stupne štúdia na fakulte, čo je súčasne jednou z jej najsilnejších konkurenčných výhod, zrušenie prijímacích skúšok už v prvom prijímacom konaní v minulom roku 2005 pre najlepších gymnazistov do priemeru 1,5 zo štátnej maturity typu A a úplné zrušenie prijímacích skúšok v roku 2005 pre rok 2006 a prehľadný a hlavne dávno vopred definovaný

a zverejnený algoritmus prijímania uchádzačov stanovením ich poradia výlučne na základe známok zo strednej školy a zohľadnením jej kategórie v súlade s členením v Akademickom informačnom systéme PU. Ďalším faktorom sú prezentačné aktivity osobností fakulty smerujúce k cieľovým publikám (najmä presvedčivosť argumentov vo vzťahu k špecifickým ponukám študijného programu fakulty, zahraničné prepojenie s vyspelými krajinami v oblasti manažmentu, definovanie a trvanie na akademických štandardoch u študentov aj u pracovníkov fakulty).

Záujem o štúdium všetkých študijných programov na celej PU v roku 2006 prejavilo 10 506 uchádzačov. Bakalársky študijný program Manažment z tohto množstva ako jediný

študijný program priťahoval 5348 uchádzačov, teda viac než 50 percent, resp. viac než súčet všetkých ostatných študijných programov v rámci odborov a študovaných na PU. Svedčí to o atraktivite FM PU, o jej dobrom image a pozícii v očiach verejnosti. Zároveň to svedčí o nie zlom manažování fakulty.

Prirodzene, vystupuje do popredia problém doterajšieho nízko limitovaného počtu interných pracovníkov fakulty a priestorov pre výučbu.

Veríme, že FM PU ako súčasť verejnej vysokej školy, bude môcť spoločenskej objednávke, preukázanej prejavom obrovským záujmom verejnosti, vyhovieť v čo najväčšom rozsahu. Po konzultáciách s rektorom PU možno konštatovať, že vedenie univerzity sa spolu s vedením fakulty v tomto smere pokúša o maximálne pozitívne riešenie v smere verejného záujmu.

prof. Ing. dr. Róbert Štefko, PhD.,
dekan FM PU

Čaj s dekanom

Učiteľia na Pedagogickej fakulte (PF) PU žijú aktívne so svojimi študentmi: v novembri minulého roka sa konal v poradí už druhý ročník zábavnosportového podujatia Deň dekana PF PU, tohto roku v januári zorganizovali piatimi druhý Pedagogický ples, za zmienku stoja i tematicky rôznorodé metodologické semináre určené študentom i učiteľom.

V stredu 15. marca popoludní v zasadacej miestnosti dekanátu PF PU malo premiéru nové zaujímavé podujatie pod názvom Čaj s dekanom, ktoré inicioval dekan PF PU doc. PhDr. Milan Portik, PhD., a prodekan pre zahraničné vzťahy PF PU doc. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD. Pozvanie prijali zástupcovia jednotlivých študentských skupín študentov 3. ročníka a zahraniční študenti z Belgicka a Portugalska, ktorí v rámci študentských mobilit absolvovali na PF PU letný semester.

Dekan na úvod všetkých srdečne privítal a vyzval študentov k otvorenej diskusii, aby spontánne a bez obáv pomenovali problémy, na riešenie ktorých občas chýba čas i priestor. Prodekan, ktorá aj vďaka svojmu nedávnomu pobytu v USA na Yalskej univerzite excelentne ovláda anglický jazyk, jeho slová promptne tlmočila zahraničným študentom. Tradičné čajové pečivo a príjemne rozvoňávajúci čaj v pestrej ponuke rôznych druhov a chutí pomohli prekonať počiatočné rozpa-

ky. Študenti, medzi ktorými bola aj zástupkyňa Akademického senátu PU za študentskú časť Alexandra Martinková, sa na toto stretnutie zodpovedne pripravili a mali naporúdzí množstvo trefných otázok.

Zaujímá vás, čo najviac trápi študentov? Rozprúdila sa živá diskusia o očakávanej rekonštrukcii budovy PF PU a možnom vplyve rekonštrukčných prác na priebeh výučby. Dekan so zanietením hovoril o snahe pripraviť pre študentov čo najlepšie podmienky na štúdium a vynaložení maximálneho úsilia, aby sa každý cítil v priestoroch fakulty čo najprijemnejšie. Z plánov, ktoré čoskoro nadobudnú reálnu podobu, spomeniem aspoň študovňu pre študentov, lavičky pred učebňami, aby nemuseli čakať na skúšku či začiatok prednášok postávať na chodbách. Za zmienku stojí aj nápad prodekanke zriadiť letnú terasu pred budovou fakulty. Kritike neunikol nedávno zriadený fakultný bufet, ktorý si málokvalitnými službami a neschopnosťou aktuálne reagovať na potreby zákazníkov nezískal príliš veľkú priazeň študentov ani zamestnancov PF. Problém riešilo vedenie PF i na svojom zasadnutí.

Výše dve a pol hodiny trvajúci bohatý a plodný dialóg sa niesol v príjemnej a priateľskej atmosfére, ako sa na pravé čajové posedenie patrí.

(elem)

Foto: Mgr. Radoslav Rohal

Ocenili jubilujúceho docenta J. Kredátusa

V minulom roku sme si pripomenuli významné životné jubileum nášho kolegu doc. PhDr. Jozefa Kredátusa, PhD., o ktorom sme v časopise PU informovali a zároveň sa pri tejto príležitosti konala na našej katedre konferencia s názvom Psychosociálne a zdravotné aspekty nekvality života. Tejto oblasti sa jubilant dlhé desaťročia profesionálne venoval.

K uznaniu docenta Kredátusa nedošlo len z našej strany, ale aj zo strany takej významnej inštitúcie, akou je Akadémia vzdelávania (AV), ktorá na základe vypísania súťaže pre udeľovanie Medaily Juraja Fándlyho pre rok 2005 navrhla na ocenenie práve jeho, a to za odborný a ľudský prínos do oblasti edukačných aktivít nielen tejto inštitúcie, v ktorej aktívne pôsobí, ale aj na pôde PU a iných inštitúcií. Podľa slov riaditeľky pobočky AV v Prešove Ing. Emílie Martinkovej je jubilant „veľkou odbornou autoritou a nepostrádateľnou osobnosťou“.

Členovia Katedry sociálnej práce a andragogiky Filozofickej fakulty PU sa pripájajú k blahoželaniu a tešia sa, že majú možnosť pracovať po boku takého významného kolegu, ktorý dokáže vytvárať priaznivú a tvorivú atmosféru na pracovisku. Ešte raz blahoželáme!

PhDr. Beáta Balogová, PhD.

Študenti sociálnej práce pripravili výstavu fotiek zo svojich projektov

V priestoroch Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU v Prešove sa 4. apríla konala výstava z projektov integračnej sociálnej podpory študentov sociálnej práce v špeciálnych zariadeniach. Na výstave sa zúčastnili školiaci pedagógovia a študenti odboru sociálna práca PBF PU. Výstavu otvoril Mgr. Jozef Vorobeľ za účasti študentov a pracovníkov PBF PU. Výstava bola zostavená z fotografií z viacerých projektov.

V priestoroch Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU v Prešove sa 4. apríla konala výstava z projektov integračnej sociálnej podpory študentov sociálnej práce v špeciálnych zariadeniach. Na výstave sa zúčastnili školiaci pedagógovia a študenti odboru sociálna práca PBF PU. Výstavu otvoril Mgr. Jozef Vorobeľ za účasti študentov a pracovníkov PBF PU.

Výstava bola zostavená z fotografií z viacerých projektov.

Hlavným cieľom projektu Integrovaná paralympiáda je podpora sociálnej integrácie a sekundárnej socializácie občanov s viacnásobným postihnutím formou športových, kultúrnych a vzdelávacích aktivít. Cieľovou skupinou projektu sú občania s viacnásobným postihnutím vo veku od štyroch do dvadsiť rokov.

V polovici novembra členovia občianskeho združenia Podajme si pomocnú ruku navštívili špeciálne školy v Humennom s úmyslom navodiť predvianočnú atmosféru a dať podnet na prípravu predajných materiálov na Vianočné trhy v Humennom. Členovia združenia sa rozprávali s deťmi o vianočných zvyklostiach, predvianočných prípravách a sviatkoch. Umelecké a kreatívne aktivity súviseli s výrobou postavičiek z molitanu vytváraním vrezávaných dekorácií z kamienkov, kreslením obrázkov, lepením koláží, navliekaním náhrdelníkov, tvorbou vianočných pohľadníc a pozdravov. V rámci projektu sa 6. decembra 2005 v telocvični gymnázia konala Mikulášska paralympiáda.

Hlavným cieľom projektu je podpora sociálnej integrácie žiakov Špeciálnej základnej školy internát-

Prvý mesiac dostal názov Maľovaný október. Jeho cieľom bolo zapojiť 16 žiakov vo veku od 11 do 16 rokov do aktívneho skrášľovania okolia školy vmaľovaním lavičiek.

V rámci Psičkarského novembra členovia Kynologického klubu Solivar Prešov pripravili 15. novembra 2005 v areáli SZŠI pre deti výchovno-vzdelávací program.

Výstava fotografií bude pokračovať v Univerzitnej knižnici PU v budove FZ PU v Prešove.

Aneta Hvizdová, Lucia Lazoričková, Katarína Šimanová, Katedra kresťanskej antropológie a sociálnej práce PBF PU

Kolektívna zmluva na rok 2006 a rok 2007

Zmluvné strany:

1. Rada základných organizácií odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy pri Prešovskej univerzite v Prešove Ul. 17. novembra 1, 080 01 Prešov zastúpená: Mgr. Ján Mikluš, predseda (ďalej len „odborová organizácia“)

a

2. Prešovská univerzita v Prešove Nám. legionárov 3, 080 01 Prešov zastúpená: prof. PhDr. František Mihina, CSc., rektor (ďalej len „zamestnávateľ“)

uzavreli v súlade s § 231 Zákonníka práce, zákonom č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákonom č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní v znení neskorších predpisov a Kolektívnu zmluvou vyššieho stupňa na rok 2006 túto

kolektívnu zmluvu

Prvá časť Základné ustanovenia

Čl. 1

Úvodné ustanovenia

1. Kolektívna zmluva upravuje individuálne a kolektívne vzťahy medzi zamestnávateľom a jeho zamestnancami a práva a povinnosti zmluvných strán. Cieľom je zabezpečiť sociálno-ekonomický rozvoj zamestnávateľa, pracovné a sociálne potreby a záujmy zamestnancov, zlepšovať ich pracovné podmienky a životné podmienky, ktoré sú predpokladom riadneho výkonu práce a smerujú k úspešnému naplneniu poslania a hlavných úloh zamestnávateľa.

2. Kolektívna zmluva je záväzná pre obidve zmluvné strany. Je záväzná pre všetkých zamestnancov, ktorí sú u zamestnávateľa v pracovnom pomere na ustanovený pracovný čas a v pracovnom pomere na kratší pracovný čas bez ohľadu na ich príslušnosť k odborovej organizácii. Kolektívna zmluva sa nevzťahuje na zamestnancov zamestnávateľa, ktorí u neho pracujú na základe dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. Na bývalých zamestnancov sa kolektívna zmluva vzťahuje v rozsahu vymedzenom v tejto zmluve.

3. V súlade s čl. 36 ods. 1 písm. a) Štatútu Prešovskej univerzity v Prešove fakulta plnia úlohy zamestnávateľa pri uzatváraní, zmene a zrušovaní pracovnoprávných vzťahov

zamestnancov zaradených na fakultách, z čoho vyplýva ich zodpovednosť za plnenie záväzkov a povinností vyplývajúcich z tejto kolektívnej zmluvy vo vzťahu k zamestnávateľom a k príslušnej odborovej organizácii.

4. Zmluvné strany sa zaväzujú dodržiavať a plniť ustanovenia kolektívnej zmluvy s cieľom zachovávať sociálny mier.

Čl. 2

Postavenie odborovej organizácie

1. Odborová organizácia je právnickou osobou, má právnu subjektivitu podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov a podľa čl. 5 ods. 6 Stanov Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku.

2. Rada základných organizácií odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy pri Prešovskej univerzite v Prešove (ďalej len „rada“) je odborový orgán, ktorý je v súlade so zákonom č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní v znení neskorších predpisov oprávnený vystupovať v právnych vzťahoch v mene odborovej organizácie. Predseda rady je splnomocnencom na kolektívne vyjednávanie a uzavretie kolektívnej zmluvy.

3. Zamestnávateľ uznáva ako svojho zmluvného partnera na rokovanie a uzavretie tejto kolektívnej zmluvy odborovú organizáciu. Odborová organizácia uznáva zamestnávateľa ako zmluvného partnera na rokovanie a uzavretie tejto kolektívnej zmluvy. Zmluvné strany sa zaväzujú, že počas účinnosti tejto kolektívnej zmluvy nebudú spochybňovať vzájomné oprávnenie vystupovať ako zmluvná strana tejto kolektívnej zmluvy.

Druhá časť

Kolektívne vzťahy, práva a záväzky zmluvných strán

Čl. 3

Zákaz diskriminácie

1. Zmluvné strany sa zaväzujú, že pri realizácii obsahu kolektívnej zmluvy a ostatnej svojej činnosti nebudú obmedzovať práva zamestnancov vyplývajúce z pracovnoprávných vzťahov a priamo alebo nepriamo ich diskriminovať a obmedzovať na ich právach z dôvodu pohlavia, manželského stavu a rodinného stavu, rasy, farby pleti, jazyka, veku, zdravotného stavu, viery a náboženstva, politického alebo iného zmýšľania,

odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia okrem prípadu, ak to ustanovuje zákon alebo ak je na výkon pracovných dôvod, ktorý spočíva v predpokladoch alebo požiadavkách a v povahe práce, ktorú má zamestnanec vykonávať.

Čl. 4

Spolurozhodovanie

1. Spolurozhodovanie je vzájomný vzťah medzi zamestnávateľom a odborovou organizáciou, pri ktorom na realizáciu určitého právneho úkonu alebo na prijatie opatrenia zamestnávateľa sa vyžaduje predchádzajúci súhlas odborovej organizácie alebo dohoda s ňou.

2. Zamestnávateľ je povinný vyžadovať si predchádzajúci súhlas odborovej organizácie alebo rozhodnúť po dohode s ňou v týchto prípadoch:

- výpoveď alebo okamžité skončenie pracovného pomeru odborovým funkcionárom, na ktorých sa vzťahuje zvýšená ochrana (§ 240 ods. 7 Zákonníka práce),
- vydanie pracovného poriadku u zamestnávateľa (§ 12 zákona o výkone práce vo verejnom záujme),
- vydanie predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (§ 39 ods. 2 Zákonníka práce),
- prijatie plánu dovolení na príslušný rok (§ 111 ods. 1 Zákonníka práce),
- rovnomé rozvrhnutie pracovného času (§ 86 ods. 1 Zákonníka práce),
- nerovnomerné rozvrhnutie pracovného času (§ 87 ods. 2 Zákonníka práce),
- určenie začiatku a konca pracovného času a rozvrh pracovných zmien (§ 90 ods. 4 Zákonníka práce),
- určenie podmienok poskytnutia prestávky na odpočinok a jedenie vrátane jej predĺženia (§ 91 ods. 2 Zákonníka práce),
- určenie rozsahu a podmienok práce nadčas (§ 97 ods. 9 Zákonníka práce),
- rozhodnutie, či ide o neospravedlivené zameškanie práce (§ 144 ods. 7 Zákonníka práce),
- stanovenie podmienok, za ktorých bude zamestnancom poskytovať stravovanie počas prechádzok v práci (§ 152 ods. 5 písm. a) Zákonníka práce),
- rozšírenie okruhu osôb, ktorým zabezpečí stravovanie (§ 152

ods. 5 písm. b) Zákonníka práce),

- m) vymedzenie vážnych prevádzkových dôvodov, pre ktoré zamestnávateľ nemôže zamestnancovi pridelovať prácu a pri ktorých mu poskytuje 60 % jeho funkčného platu (§ 142 ods. 4 Zákonníka práce),
- n) určenie prídeltu do sociálneho fondu, jeho čerpanie a použitie (zákon č. 152/1994 Z. z. o sociálnom fonde v znení neskorších predpisov).

3. Dohoda alebo súhlas odborovej organizácie, resp. zamietnutie v predmetnej veci, musia byť potvrdené zmluvnými stranami alebo písomným vyjadrením do desiatich pracovných dní od obdržania žiadosti zamestnávateľa. V odôvodnených prípadoch môže zamestnávateľ s odborovou organizáciou dohodnúť inú lehotu.

Čl. 5

Prerokovanie

1. Prerokovaním je výmena názorov a dialóg medzi zamestnávateľom a odborovou organizáciou. Prerokovanie sa musí uskutočniť pred rozhodnutím zamestnávateľa v predmetnej veci s dostatočným časovým predstihom tak, aby sa zohľadnilo aj stanovisko odborovej organizácie.

2. Zamestnávateľ je povinný vopred prerokovať s odborovou organizáciou najmä:

- opatrenia zamestnávateľa pri prechode práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov (§ 29 ods. 2 Zákonníka práce),
- opatrenia umožňujúce predísť hromadnému prepúšťaniu zamestnancov alebo ho obmedziť (§ 73 ods. 2 Zákonníka práce),
- výpoveď alebo okamžité skončenie pracovného pomeru so zamestnancom (§ 74 Zákonníka práce),
- zavedenie pružného pracovného času (§ 88 ods. 1 Zákonníka práce),
- nariadenie práce v dňoch pracovného pokoja (§ 94 ods. 2 Zákonníka práce),
- organizáciu práce v noci (§ 98 ods. 6 Zákonníka práce),
- opatrenia zamerané na starostlivosť o kvalifikáciu zamestnancov a jej prehĺbovanie a zvyšovanie (§ 153 Zákonníka práce),
- opatrenia na utváranie podmienok na zamestnávanie zamestnancov so zmenenou pracovnou činnosťou (§ 159 ods. 4 Zákonníka práce),
- požadovanú náhradu škody a obsah dohody o spôsobe jej úhrady

- dy od zamestnanca, ak presahuje 1 000 Sk (§ 191 ods. 4 Zákonníka práce),
- j) rozsah zodpovednosti zamestnávateľa za škodu zamestnancovi a jej náhrady pri pracovnom úraze alebo chorobe z povolania (§ 198 ods. 2 Zákonníka práce),
 - k) stav, štruktúru a predpokladaný vývoj zamestnanosti a plánované opatrenia, najmä ak je ohrozená zamestnanosť [§ 237 ods. 2 písm. a) Zákonníka práce],
 - l) zásadné otázky sociálnej politiky, opatrenia na zlepšenie hygieny pri práci a pracovného prostredia [§ 237 ods. 2 písm. b) Zákonníka práce],
 - m) rozhodnutia, ktoré môžu viesť k zásadným zmenám v organizácii práce alebo v zmluvných podmienkach [§ 237 ods. 2 písm. c) Zákonníka práce],
 - n) organizačné zmeny, za ktoré sa považujú obmedzenie alebo zastavenie činnosti zamestnávateľa alebo jeho časti, zlúčenie, splynutie, rozdelenie, zmena právnej formy zamestnávateľa [§ 237 ods. 2 písm. d) Zákonníka práce],
 - o) opatrenia na predchádzanie vzniku úrazov a chorôb z povolania a na ochranu zdravia zamestnancov [§ 237 ods. 2 písm. e) Zákonníka práce].

3. Na účely uvedené v odseku 2 zamestnávateľ poskytne odborovej organizácii potrebné informácie, konzultácie a podklady. V prípade, že odborová organizácia nedá vyjadrenie do desiatich pracovných dní od doručenia žiadosti zamestnávateľom, platí, že k prerokovaniu došlo.

Čl. 6

Právo na informácie

1. Informovaním je ústna informácia alebo písomné odovzdanie podkladov odborovej organizácii, ktoré sú potrebné na uplatňovanie práv odborov, vyplývajúcich zo zákona a z tejto kolektívnej zmluvy.
2. Zamestnávateľ je povinný písomne informovať odborovú organizáciu najmä:
 - a) ak má dôjsť k prechodu práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov najneskôr jeden mesiac predtým o
 - aa) dátume alebo navrhovanom dátume prechodu,
 - ab) dôvodoch prechodu,
 - ac) pracovnoprávných, ekonomických a sociálnych dôsledkoch prechodu na zamestnancov,
 - ad) plánovaných opatreniach prechodu vzťahujúcich sa na zamestnancov (§ 29 ods. 1 Zákonníka práce),
 - b) o dohodnutých nových pracovných pomeroch raz polročne (§ 47 ods. 4 Zákonníka práce),

- c) o pracovných miestach na neurčitý čas, ktoré sa u neho uvoľnili (§ 48 ods. 7 Zákonníka práce),
- d) o možnostiach pracovných miest na kratší pracovný čas a na ustanovený týždenný pracovný čas na základe vyžiadania odborovej organizácie (§ 49 ods. 8 Zákonníka práce),
- e) pri hromadnom prepúšťaní o
 - ea) dôvodoch hromadného prepúšťania,
 - eb) počte a štruktúre zamestnancov, s ktorými sa má pracovný pomer rozviazať,
 - ec) celkovom počte a štruktúre zamestnancov, ktorých zamestnáva,
 - ed) dobe, počas ktorej sa hromadné prepúšťanie bude uskutočňovať,
 - ee) kritériách na výber zamestnancov, s ktorými sa má pracovný pomer rozviazať (§ 73 ods. 2 Zákonníka práce).

3. Zamestnávateľ môže zo závažných dôvodov odmietnuť poskytnutie tých informácií o svojej hospodárskej a finančnej situácii, ktoré by mohli poškodiť zamestnávateľa.

4. Odborová organizácia je povinná predložiť zamestnávateľovi zoznam členov odborových orgánov, ktorí sú oprávnení spolurozhodovať so zamestnávateľom a oboznámiť zamestnávateľa s každou zmenou svojho organizačného členenia, zmenou rozdelenia kompetencií medzi jednotlivými orgánmi odborovej organizácie a predložiť zamestnávateľovi na jeho požiadanie základné dokumenty odborovej organizácie (napr. stanov, volebný poriadok, zmluvu o združení a pod.).

Čl. 7

Kontrolná činnosť

1. Právo odborovej organizácie na kontrolu znamená, že zamestnávateľ poskytne odborovej organizácii všetky podklady potrebné na kontrolu v oblastiach podľa odseku 2, zabezpečí účasť svojho zástupcu, umožní vstup členom odborovej organizácie do všetkých priestorov, v ktorých je to na uskutočnenie kontroly potrebné.
2. Odborová organizácia má právo na kontrolu:
 - a) v oblasti dodržiavania pracovnoprávných predpisov, mzdových predpisov a záväzkov vyplývajúcich z kolektívnej zmluvy,
 - b) v oblasti závodného stravovania,
 - c) v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
3. Odborová organizácia bude o plánovanej kontrole, jej rozsahu a potrebnej súčinnosti informovať zamestnávateľa najmenej päť pracovných dní vopred. Kontrolu môžu vykonať členovia odborovej organi-

zácie len na základe písomného poverenie odborovej organizácie.

4. Odborová organizácia prerokuje výsledky kontroly so zamestnávateľom v lehote desať pracovných dní po skončení kontroly. Odborová organizácia je oprávnená vyžadovať od zamestnávateľa informácie o tom, aké opatrenia boli prijaté na odstránenie nedostatkov zistených pri výkone kontroly.

5. Kontrola dodržiavania mzdových predpisov je spätá s ochranou osobných údajov zamestnanca. Medzi chránené údaje patrí výška platu, aj výška odmien zamestnanca, preto ku kontrole platových náležitostí musí byť daný súhlas každého zamestnanca.

Čl. 8

Vzájomné práva a záväzky

1. Zamestnávateľ uznáva právo každého zamestnanca byť organizovaný v odboroch, zastávať volené odborové funkcie a zaväzuje sa tieto práva rešpektovať v rozsahu danom zákonom a touto kolektívnou zmluvou.

2. Zamestnávateľ nebude diskriminovať členov a funkcionárov odborovej organizácie za ich členstvo, námety a kritické pripomienky, ani za činnosť vyplývajúcu z odborovej funkcie. Volení funkcionári odborovej organizácie na všetkých stupňoch, ktorí sú oprávnení spolurozhodovať so zamestnávateľom, majú zvýšenú ochranu podľa Zákonníka práce.

3. Na splnenie povinností vyplývajúcich z ustanovenia § 240 ods. 3 Zákonníka práce sa zamestnávateľ zaväzuje poskytnúť odborovej organizácii najmä:

- a) miestnosť a jej vnútorné zariadenie pre potreby činnosti odborovej organizácie (schôdze, zasadnutia, archív, umiestnenie výpočtovej a rozmnožovacej techniky),
- b) vhodnú zasadaciu miestnosť na výročné schôdze a na slávnostné akcie spojené s ocenením práce zamestnancov,
- c) priestor na zverejňovanie informácií o kolektívnom vyjednávaní, pracovnoprávných otázkach a o činnosti odborovej organizácie (úradná výveska, internetová stránka),
- d) ďalšie materiálne a organizačné zabezpečenie po dohode predsedu rady a kvestora.

4. Odborová organizácia sa zaväzuje po dobu účinnosti tejto kolektívnej zmluvy dodržiavať sociálny mier. O okolnostiach vedúcich k porušeniu sociálneho mieru je povinná bez zbytočného odkladu informovať zamestnávateľa.

5. Odborová organizácia bude pozyvať na zasadnutia svojich najvyšších orgánov zástupcu zamestnávateľa za účelom hodnotenia plnenia záväzkov vyplývajúcich z tejto kolektívnej zmluvy. Zamestnávateľ bude pozyvať zástupcu odborovej organizácie na zasadnutia kolégia rektora alebo kolégia dekana.

Čl. 9

Riešenie kolektívnych sporov

1. Kolektívne spory sú spory o uzavretie kolektívnej zmluvy, spory o uzavretie dodatkov ku kolektívnej zmluve a spory o plnenie záväzkov kolektívnej zmluvy, z ktorých nevznikajú nároky jednotlivým zamestnancom.

2. Zmluvné strany sa zaväzujú, že ak dôjde ku kolektívnemu sporu a tento nevyrieši vzájomným rokovaním do 30 dní od jeho vzniku, požiadajú o riešenie kolektívneho sporu sprostredkovateľa zapísaného v zozname sprostredkovateľov. V prípade neúspešného konania pred sprostredkovateľom, zmluvné strany po vzájomnej dohode požiadajú o rozhodnutie v spore rozhodcu.

3. Náklady spojené s konaním pred sprostredkovateľom alebo rozhodcom uhrádza každá zo zmluvných strán jednou polovicou.

4. Zmluvné strany sa dohodli, že ak niektorá z nich poruší postup podľa odseku 2, zaplatí druhej zmluvnej strane pokutu za nesplnenie dohodnutého záväzku vo výške 10 000 Sk. Pokuta je splatná do 15 dní od jej vyúčtovania povinnej zmluvnej strane.

Čl. 10

Riešenie sťažností

a predchádzanie sporom

1. Písomné sťažnosti zamestnancov a spory, ktoré vzniknú z výkladu alebo plnenia záväzkov z tejto kolektívnej zmluvy, a z nich vyplývajúce nároky jednotlivých zamestnancov rieši nadriadený zamestnanec sťažovateľa a príslušný odborový orgán.

2. Ak nedôjde k vybaveniu sťažnosti alebo k vyriešeniu sporu do 15 pracovných dní odo dňa doručenia podnetu zamestnanca, oznámi nadriadený zamestnanec túto skutočnosť sťažovateľovi a postúpi spor komisii na to osobitne ustanovenej.

3. Komisia ustanovená podľa odseku 2 má najmenej štyroch členov, obidve zmluvné strany majú v komisii vždy rovnaký počet zástupcov. Sťažnosť alebo spor sa považuje za vyriešený, ak za prijatie rozhodnutia komisie hlasuje viac ako polovica členov komisie.

4. Postupom podľa odsekov 1 až 3 nie je dotknuté právo zamestnanca vymáhať si tieto nároky súdnou cestou.

Tretia časť Starostlivosť o zamestnancov

Čl. 11 Pracovný čas

1. Ustanovený týždenný pracovný čas, bez prestávky na odpočinok a jedenie, je 37 a 1/2 hodiny pre všetkých zamestnancov zamestnávateľa.

2. Zamestnancovi, ktorého pracovná zmena je dlhšia ako šesť hodín, poskytne zamestnávateľ prestávku na odpočinok a jedenie v trvaní 30 minút tak, aby táto prestávka nebola na začiatku a na konci zmeny. Prestávka na odpočinok a jedenie sa nezapočítava do pracovného času.

3. Zamestnávateľ sa zaväzuje, že nebude považovať za porušenie pracovnej disciplíny, ak zamestnanec prekročí stanovenú prestávku na odpočinok a jedenie z dôvodu vzdialenosti stravovacieho zariadenia, za predpokladu, že si zamestnanec čas presahujúci 30 minút nadpracuje.

4. Podmienky uplatňovania pružného pracovného času sú upravené v Záasadách pre uplatnenie pružného pracovného času na R PU v Prešove v znení dodatkov č. 1 a 2, ktorých záväznosť bola Opatrením rektora PU č. 4/2003 rozšírená na tie súčasti Prešovskej univerzity v Prešove, ktoré sa rozhodli uplatňovať pružný pracovný čas na svojich pracoviskách.

Čl. 12

Dovolenka na zotavenie

1. V súlade s čl. II ods. 2 Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa na rok 2006 predlžuje sa výmera dovolenky nad rozsah ustanovený v § 103 ods. 1 až 3 Zákonníka práce o jeden týždeň.

2. Čerpanie dovolenky určuje zamestnávateľ po prerokovaní so zamestnancom podľa plánu dovoleniek určeného s predchádzajúcim súhlasom odborovej organizácie tak, aby si zamestnanec mohol dovolenku vyčerpať spravidla vcelku a do konca kalendárneho roka. V mesiacoch júl a august sú vysokoškolskí učitelia povinní vyčerpať najmenej päť týždňov dovolenky, zamestnanci, ktorí majú nárok na dovolenku podľa § 103 ods. 1 Zákonníka práce najmenej jeden týždeň dovolenky a zamestnanci, ktorí majú nárok na dovolenku podľa § 103 ods. 2 Zákonníka práce najmenej dva týždne dovolenky. V odôvodnených prípadoch môže výnimku udeliť nadriadený zamestnanec.

3. V odôvodnených prípadoch, ak si zamestnanec nebude môcť vyčerpať dovolenku z vážnych dôvodov do konca kalendárneho roka 2006, môže čerpať zostatok dovolenky za kalendárny rok 2006 v kalendárnom roku 2007, naviac však v rozsahu päť pracovných dní. Do rozsahu päť pracovných dní sa nezapočítavajú dni dovolenky určené na hromadné čerpanie dovolenky v roku 2007.

4. V súlade s ustanovením § 111 ods. 2 Zákonníka práce určuje sa hromadné čerpanie dovolenky v dňoch 18. až 31. decembra 2006 a v dňoch 2. až 5. januára 2007. Zamestnanec, ktorý nesplní podmienky na vznik nároku na dovolenku alebo bude mať dovolenku vyčerpanú pred 18. decembrom 2006, môže si dni určenej hromadnej dovolenky v roku 2006 nadpracovať po dohode s nadriadeným zamestnancom.

5. Výnimku z úpravy podľa odsekov 3 a 4 môže udeliť iba kvestor, na fakulte tajomník z vážnych prevádzkových dôvodov.

Čl. 13

Odstupné a odchodné

1. Pri prvom skončení pracovného pomeru po nadobudnutí nároku na starobný dôchodok, invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov poskytne zamestnávateľ zamestnancovi odchodné podľa Zákonníka práce a platnej kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa.

2. Zamestnávateľ vyplatí zamestnancovi pri skončení pracovného pomeru odstupné za podmienok a vo výške stanovenej Zákonníkom práce a platnou kolektívnou zmluvou vyššieho stupňa.

Čl. 14

Zdravotná starostlivosť

1. Zamestnávateľ zabezpečí, aby sa všetci zamestnanci pred založením pracovného pomeru podrobili vstupnej lekárskej prehliadke.

2. Zamestnávateľ sa zaväzuje umožniť preventívne lekárske prehliadky v súlade so zákonom č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a zákonom č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov.

Čl. 15

Stravovanie

1. Zamestnávateľ je povinný zabezpečiť zamestnancom vo všetkých pracovných zmenách stravovanie zodpovedajúce zásadám správnej výživy priamo na pracoviskách alebo

v ich blízkosti, s výnimkou zamestnancov vyslaných na služobnú cestu a zamestnancov v nepretržitých prevádzkach.

2. Zamestnávateľ bude zabezpečovať stravovanie podaním jedného teplého hlavného jedla vrátane vhodného nápoja v priebehu pracovnej zmeny vo vlastnom stravovacom zariadení, v stravovacom zariadení iného zamestnávateľa alebo prostredníctvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktorá má oprávnenie sprostredkovať stravovacie služby. Za pracovnú zmenu sa pre tento účel považuje výkon práce dlhší ako štyri hodiny. Zamestnávateľ zabezpečí stravovanie zamestnancom iba na nimi skutočne odpracované pracovné zmeny.

3. Zamestnávateľ zabezpečí náhradné stravovanie počas odstavenia prevádzky v Študentskom domove a jedálni Prešovskej univerzity v Prešove (ďalej len „študentská jedáleň“) a v kňazských seminároch z dôvodu čerpania dovoleniek, stravovanie pre zamestnancov diétného stravovania na základe lekárskeho potvrdenia a pre ďalších zamestnancov z prevádzkových dôvodov v inom stravovacom zariadení alebo prostredníctvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktorá má oprávnenie sprostredkovať stravovacie služby.

4. Zamestnávateľ prispieva na stravovanie v súlade s § 152 ods. 3 Zákonníka práce a Zasadami tvorby a použitia sociálneho fondu.

5. Zamestnávateľ a odborová organizácia budú vykonávať kontrolu dodržiavania hygieny a kvality stravovania a v prípade zistených nedostatkov budú prijímať opatrenia na ich odstránenie.

6. Dôchodcom, bývalým zamestnancom, ktorí do dôchodku odišli ako zamestnanci zamestnávateľa, umožní zamestnávateľ stravovanie v študentskej jedálni a v kňazských seminároch v hodnote stravného listku pre zamestnancov, bez príspevkov zamestnávateľa.

Čl. 16

Starostlivosť o kvalifikáciu zamestnancov

1. Zamestnávateľ sa zaväzuje vytvárať podmienky pre zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikáciu v záujme zamestnancov aj zamestnávateľa v súlade s § 140, 153 až 155 Zákonníka práce v rámci svojich ekonomických možností.

2. Zamestnávateľ môže vysielat zamestnancov v záujme zvyšovania ich kvalifikácie na odborné stáže, študijné zahraničné a domáce pobyty, kon-

gresy a konferencie so zameraním na zvyšovanie odbornej spôsobilosti, ak to umožnia pridelené finančné prostriedky. Pri zahraničných študijných pobytoch poskytne zamestnancovi v kalendárnom roku pracovné voľno s náhradou platu najviac za obdobie jedného mesiaca. Na dlhšie obdobie poskytne zamestnancovi pracovné voľno bez náhrady platu v súlade so Zákonníkom práce.

3. Zamestnávateľ v súvislosti so zvyšovaním kvalifikácie zamestnancov poskytne raz ročne zamestnancom univerzity, ktorí sú študenti externej formy doktorandského štúdia na iných školiaciach pracoviskách náhrady pri pracovnej ceste na konzultácie na školiacom pracovisku v Slovenskej republike alebo v Českej republike najviac však v rozsahu troch dní.

Čl. 17

Rekreačná starostlivosť, športová a kultúrna činnosť

1. Zamestnávateľ zabezpečí prevádzku vlastných rekreačných zariadení tak, aby mohli slúžiť na rekreáciu zamestnancov a ich rodinných príslušníkov za poplatky v súlade s platným cenníkom.

2. Zamestnávateľ bude informovať zamestnancov a odborovú organizáciu o spôsobe a výške finančnej úhrady za využívanie rekreačných zariadení.

3. Zamestnávateľ poskytne na športové a kultúrne podujatia a na zájazdy autobus za týchto podmienok:

- ak podujatie trvá jeden deň, zamestnávateľ vyúčtuje odborovej organizácii náhradu za pohonné látky; plat, plat za prácu nadčas a cestovné náhrady vodiča hradi zamestnávateľ,
- ak zájazd v tuzemsku trvá aj počas víkendu, zamestnávateľ vyúčtuje odborovej organizácii náklady na pohonné látky, príplatok za prácu v sobotu alebo v nedeľu, náhradu preukázaných výdavkov za ubytovanie a stravné vodiča,
- pri viacdňovom zájazde v zahraničí uhradí náklady podľa písm. b) odborová organizácia. Organizátor zájazdu predloží spoločne so žiadosťou na prepravu aj zoznam účastníkov podujatia, ktorými môžu byť výlučne zamestnanci a ich rodinní príslušníci.

4. Zamestnávateľ poskytne možnosť využívania bazény a sauny v presne vymedzenom čase za poplatky v súlade s platným cenníkom zamestnancom, ich rodinným príslušníkom (manžel, manželka, deti do 25 rokov veru) a dôchodcom, bývalým zamestnancom, ktorí do dôchodku

odišli ako zamestnanci zamestnávateľa.

5. Zamestnávateľ umožní zamestnancom využívať tenisové kurty a iné športové priestory. Každé športovisko zverejní na začiatku kalendárneho roka cenník poskytovaných služieb a organizačné zabezpečenie.

6. Zamestnávateľ poskytne zamestnancom pri vážnych a odôvodnených rodinných udalostiach (pohreb, svadba) autobus. Zamestnávateľ vyúčtuje zamestnancom úhradu pohonných hmôt a ostatné náklady vodiča.

7. Hnuteľný majetok zamestnávateľa, ktorý komisia schváli na vyradenie, bude cestou celouniverzitného informačného zdroja poskytnutý prednostne zamestnancom zamestnávateľa odplatne v súlade s platnou právnu úpravou.

Čl. 18

Ochrana práce

1. Zamestnávateľ v rozsahu svojej pôsobnosti a v súlade s ustanovením § 146 Zákonníka práce a ustanoveniami § 8a až 8f zákona č. 330/1996 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov je povinný sústavne zisťovať bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a za tým účelom vykonávať potrebné opatrenia vrátane zabezpečovania prevencie, potrebných prostriedkov a vhodného systému na riadenie ochrany práce.

2. Povinnosti zamestnávateľa podľa odseku 1 sú podrobne upravené v jeho vnútorných predpisoch. Bezpečnostný technik zamestnávateľa zabezpečí, aby s týmito predpismi boli oboznámení všetci zamestnanci.

3. Odborová organizácia sa zaväzuje vykonávať kontrolu nad stavom bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Odborová organizácia bude najmä

- kontrolovať, ako zamestnávateľ plní svoje povinnosti v starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a či sústavne utvára podmienky bezpečnej a zdravotne neškodnej práce, pravidelne preverovať pracovisko a zariadenie zamestnávateľa pre zamestnancov a kontrolovať hospodárenie zamestnávateľa s osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami,
- kontrolovať, či zamestnávateľ riadne vyšetroje príčiny pracovných úrazov, zúčastňovať sa na zisťovaní príčin pracovných úrazov a chorôb z povolania, prípadne ich sám vyšetrovať,
- požadovať od zamestnávateľa odstránenie nedostatkov v prevádzke na strojoch a zariadeniach,

- upozorniť zamestnávateľa na prácu nadčas a nočnú prácu, ktorá by ohrozovala bezpečnosť a ochranu zdravia zamestnancov,
- zúčastňovať sa na rokovaníach o otázkach bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Čl. 19

Sociálny fond a doplnkové dôchodkové sporenie

1. Prídel sociálneho fondu je tvorený

- povinným prídelom vo výške 1 % a
- ďalším prídelom vo výške 0,05 % zo súhrnu funkčných plátov zúčtovaných zamestnancom na výplatu za bežný rok.

2. Tvorbu a použitie sociálneho fondu upravujú Zásady tvorby a použitia sociálneho fondu.

3. O využívaní sociálneho fondu spolurozhoduje so zamestnávateľom odborová organizácia.

4. Doplnkové dôchodkové sporenie zamestnancov je upravené v Zásadách na realizáciu doplnkového dôchodkového sporenia.

Štvrtá časť Odmeňovanie

Čl. 20

Plat, zaradovanie do platových tried

1. Zamestnávateľ je povinný zaradovať zamestnancov do platových tried a poskytovať zamestnancom za vykonanú prácu plat, a to v súlade so zákonom č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Zákonníkom práce, touto kolektívnou zmluvou a platným vnútorným predpisom.

2. Pri prijatí zamestnancov do pracovného pomeru je ich zaradenie do príslušných platových tried a platových stupňov súčasťou pracovnej zmluvy. Súčasťou pracovnej zmluvy je aj pracovná náplň – popis činností zamestnanca podľa katalógu pracovných činností. Rozhodnutie o určení platu bude doručené zamestnancovi najneskôr do desiatich pracovných dní od uzatvorenia pracovnej zmluvy.

3. Zamestnávateľ v spolupráci s odborovou organizáciou bude vykonávať kontroly zaradenia zamestnancov do platových tried. Členom kontrolnej komisie môže byť predseda rady, predsedovia základných organizácií odborového zväzu alebo iný poverený člen odborovej organizácie na fakulte, na ktorej je zaradený.

4. Zamestnávateľ poskytne odborovej organizácii informáciu o čerpaní mzdových prostriedkov raz za polrok na porade tajomníkov a prizvaného zástupcu odborovej organizácie.

5. Plat je splatný pozadu za mesačné obdobie a vypláca sa spravidla do 12. dňa v mesiaci. Ak prípadne tento deň na sobotu, nedeľu alebo sviatok, plat sa vypláca v predchádzajúci deň. Zamestnávateľ zverejní výplatné termíny na celý kalendárny rok.

6. Odborová organizácia bude odporúčať zamestnancom, aby využívali zákonnú možnosť poukazovať plat alebo jeho časť určenú zamestnancom na ním určený účet v banke alebo v pobočke zahraničnej banky v Slovenskej republike.

7. Súčasťou kolektívnej zmluvy je príloha, v ktorej je uvedená výška pridelených finančných prostriedkov na rok 2006 podľa jednotlivých kapitol a spôsob delenia na jednotlivé súčasti univerzity. Rovnako je v prehľade uvedený počet zamestnancov podľa jednotlivých kategórií a ich plánovaný priemerný tarifný plat a plánovaná výška zvýšenia funkčného platu v percentách k tarifnému platu.

Čl. 21

Odmena

1. Zamestnávateľ poskytne zamestnancovi za pracovné zásluhy pri dosiahnutí 50 rokov veku odmenu vo výške 10 000 Sk. Zamestnancovi, ktorého funkčný plat je nižší ako 10 000 Sk, poskytne odmenu vo výške jeho funkčného platu.

Piatá časť Spoločné a záverečné ustanovenia

Čl. 22

Spoločné ustanovenia

1. Zmluvné strany sa dohodli, že hodnotenie plnenia záväzkov z tejto kolektívnej zmluvy budú vykonávať polročne, za I. polrok najneskôr do 15. augusta príslušného kalendárneho roka a za celý rok najneskôr do 15. marca nasledujúceho kalendárneho roka.

2. Ktorákoľvek zo zmluvných strán môže navrhnúť rokovanie o zmene alebo doplnení tejto kolektívnej zmluvy. Návrh na zmenu kolektívnej zmluvy sa označí ako „dodatok ku kolektívnej zmluve“ a čísluje sa v poradí, v akom je uzavretý. Zmluvné strany sú povinné o návrhu na zmenu kolektívnej zmluvy rokovať do 30 dní odo dňa doručenia návrhu druhej zmluvnej strane.

3. Akékoľvek zmeny tejto kolektívnej zmluvy sú platné a účinné iba po podpísaní oprávnenými zástupcami obidvoch zmluvných strán.

4. Kolektívna zmluva bude uložená na sekretariáte rektora a na Rade predsedov základných organizácií odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy Prešovskej univerzity v Prešove

5. Zmluvné strany uchovávajú túto kolektívnu zmluvu po dobu piatich rokov od skončenia jej účinnosti.

6. Odborová organizácia oboznámi so znením tejto kolektívnej zmluvy primeraným spôsobom zamestnancov zamestnávateľa, a to do 15 dní od jej podpísania.

7. Zamestnávateľ oboznámi s touto kolektívnou zmluvou novoprijatých zamestnancov pri nástupe do zamestnania v súlade s § 47 ods. 2 Zákonníka práce.

Čl. 23

Záverečné ustanovenia

1. Táto kolektívna zmluva je podpísaná v dvoch vyhotoveniach, z ktorých každé má platnosť originálu.

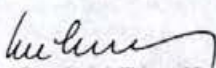
2. Dňom nadobudnutia účinnosti tejto kolektívnej zmluvy stráca účinnosť Kolektívna zmluva na II. polrok 2004 a rok 2005 zo dňa 29. júna 2004 v znení Dodatku č. 1 zo dňa 6. júna 2005.

3. Kolektívna zmluva sa uzaviera na obdobie do 31. decembra 2007. V prípade, že do tohto času nebude uzavretá nová kolektívna zmluva, predĺžuje sa platnosť a účinnosť tejto kolektívnej zmluvy do uzavretia novej kolektívnej zmluvy, najdlhšie však do 30. apríla 2008, ak sa zmluvné strany nedohodnú inak.

4. Táto kolektívna zmluva nadobúda platnosť dňom jej podpisu zmluvnými stranami s účinnosťou od 1. januára 2006.

Prešov 19. apríla 2006

Mgr. Ján Mikluš
predseda R ZO OZ

prof. PhDr. František Mihina, CSc.
rektor

Kontakty Katedry hudby FHPV rozširoval v Magdeburgu K. Medňanský

Pedagóg, skladateľ, komorný hráč – sólista na violončelo a violu da gamba Mgr. Art. Karol Medňanský, PhD., je odborný asistent Katedry hudby Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU. Zastáva i post umeleckého vedúceho a dirigenta komorného orchestra PU Camerata Academica a umeleckého vedúceho súboru Musica historica. Je „prešovským mohykánom“ v interpretácii starej hudby. Skladieb z obdobia hudobného baroka, ako aj renesancie a raného klasicizmu od takých veľkánov, akými boli J. S. Bach, F. G. Händel, J. F. Hayden, G. Ph. Telemann. Práve v dňoch 15. až 19. marca sa zúčastnil Telemannových hudobných slávností, ktoré sa konali v Magdeburgu, hlavnom meste spolkovej krajiny Sachsen-Anhalt. Ide o významný festival, ktorý bol v tomto roku venovaný 325. výročiu významného barokového skladateľa, magdeburského rodáka Georga Philippa Telemanna. Požiadali sme ho pri tejto príležitosti o krátky rozhovor.

Pre PU je to pocta, že si sa mohol zúčastniť tohto festivalu. Ako si sa k týmto hudobným slávnostiam dostal?

- Moja účasť na 18. Telemannových hudobných slávnostiach, ktoré sa konali pod mottom Telemann a cirkevná hudba bola pokračovaním vedeckej spolupráce s Telemannovým centrom v Magdeburgu, ktoré sa systematicky venuje výskumu života a diela tohto skladateľa. Moja spolupráca s týmto významným vedeckým pracoviskom začala už v roku 2000. Jedným z jej vrcholov

bola aktívna účasť riaditeľa Telemannovho centra Carstena Langeho na vedeckej konferencii Slovo a hudba ako štrukturálno-architektonický celok hudobného myslenia 17.-18. storočia, ktorá sa konala v Prešove 23. až 25. novembra 2005. Pri tejto príležitosti venoval C. Lange našej katedre kolekciu publikácií, ktoré vyšli v Telemannovom centre.

Môžeš nám popísať Telemannov hudobný festival?

- Telemannove hudobné slávnosti sa konajú v Magdeburgu v dvojročných intervaloch. Ich usporiadateľmi boli hlavné mesto spolkovej krajiny Sachsen-Anhalt Magdeburg, Telemannovo centrum v Magdeburgu a ďalšie spoločenské organizácie a početní sponzori. Tohoročný festival zahŕňoval 12 koncertov, vedeckú konferenciu a niekoľko sprievodných akcií. Celý festival sa niesol pod nezvyklým - pre nás - mottom Telemann a cirkevná hudba. U nás je predsa len Telemann viac známy ako

skladateľ početných svetských, hlavne inštrumentálnych kompozícií. Na medzinárodnej vedeckej konferencii, ktorú zorganizovalo Telemannovo centrum a Inštitút hudobnej vedy Lutherovej univerzity v Halle a vo Wittenbergu sa zúčastnilo 23 muzikológov nielen z Nemecka, ale aj z USA a Švajčiarska. Zúčastnení muzikológovia predniesli veľmi zaujímavé príspevky, ktoré priniesli mnohé nové názory na Telemannovu cirkevnú tvorbu. Na koncertoch, z ktorých som pre ich kolidovanie navštívil polovicu, šesť, vystúpili v takmer výlučne v Telemannových dielach poprední umelci venujúci sa historicky poučenej interpretácii barokovej hudby. Vzhľadom na mimoriadne vysokú úroveň všetkých mnou navštívených koncertov, možno radiť tento festival medzi najvýznamnejšie európske festivaly barokovej hudby.

Spomínal si aj sprievodné akcie. Môžeš ich čitateľom priblížiť?

- V rámci slávností sa konalo niekoľko významných sprievodných akcií. V deň narodenia Telemanna 14. marca bol položený veniec v priestoroch Umeleckého múzea kláštora Unser Lieben Frauen. Turisticky atraktívna bola každodenná okružná cesta mestom Po stopách Telemanna v Magdeburgu, ako aj pravidelné prehliadky Domu. Na otváracom koncerte festivalu 15. marca v Mestskom divadle bola udeľená Cena G. Ph. Telemanna mesta Magdeburg za rok 2006, ktorú dostal vynikajúci súbor starej hudby Aka-

Carsten Lange počas otvorenia medzinárodnej vedeckej konferencie Telemann a cirkevná hudba v Magdeburgu.

démia starej hudby z Berlína. V piatok 17. marca sa konalo aj plenárne zasadanie Telemannovej spoločnosti so sídlom v Magdeburgu. Jej členom som od roku 2000, ktoré vo voľbách potvrdilo jej doterajšie vedenie na čele s predsedom prof. Andrásom Székelym z Maďarska.

V závere sa natíska otázka, čo do budúcnosti?

- Účasť na 18. Telemannových hudobných slávnostiach bola v mnohých oblastiach pre mňa podnetná a inšpiratívna. Vytvorili sa základy pre ďalšiu konkrétnu vedeckú spoluprácu, predovšetkým v otázkach vplyvu valašskej a goralskej hudobnej kultúry na Telemannove skladateľské dielo, ktoré sú veľmi výrazné.

PhDr. Viliam Tarjányi, tajomník Rady umeleckej činnosti PU

Dajme šancu handicapovaným študentom!

Etický problém prijať či neprijať na štúdium hudobnej výchovy a slovenského jazyka na Fakulte humanitných a prírodných vied PU vyriešili pedagógovia Katedry hudby kladne – nevidiacu študentku Vieru Petrovčinovú prijali.

Prvé kontakty so študentkou naznačovali, že pedagógovia musia hľadať nové metódy a postupy práce, citlivý individuálny prístup. Ak chce hlasový pedagóg dosiahnuť výsledky, musí vytvoriť vo vyučovacom procese atmosféru dôvery, lebo psychika je rozhodujúcim činiteľom nielen na hodine, ale aj v aktívnej speváckej činnosti.

Úvodná diagnostika speváckych dispozícií potvrdila málo rozvinutý hlasový fond, ale čistú intonáciu. Uvedomila som si, že moje metodické postupy musia vychádzať z komunikácie doplnenej o názorný zvukový vnem. Ten však nestačil.

Študentka nevidiaca od narodenia nemá žiadne priestorové skúsenosti, čo sa prejavovalo akýmsi napätím v celom tele, no najmä v oblasti šije.

To spôsobovalo, že spevácky tón nebol voľný a farba hlasu sa stávala neprijemnou.

Musela som využiť i hmatový zmysel. Názorne na svojom i študentkinom tele! Hmatom sledovať správnu dychovú techniku, vedenie tónu do masky, spasívnenie hrtanu i vykľutú klenbu mäkkého podnebia.

Táto cesta bola správna, lebo vytvárala dôvernú atmosféru pedagóg – študent a študentka postupne odbúravala napätie a tón sa stával soľnejší, hlas príjemnejší.

Práca s messa voce (crescendo a decrescendo na jednom tóne) nám umožnila postupne dosahovať väčší dynamický diapazón, ktorý sme mali neskôr možnosť aplikovať už pri interpretácii piesňového repertoáru.

Najlepšie sa jej darilo uskutočniť moje pokyny vtedy, keď sme piesne spievali spolu, to znamená my dve v unisono s klavírnym sprievodom. Nemala som v úmysle dosiahnuť to, aby ma kopirovala, ale aby som ju priviedla k správnej predstave vedenia zvuku a jeho znenia. Nepodarilo sa mi však využiť pri práci s výrazom piesne gesto. Študentka nebola schopná používať takmer žiadne gestá a tie ktoré spravila, pôsobili veľmi neprirodzene a naviac hatili jej spevácky prejav.

Výsledky našej spoločnej práce dávali možnosť absolvovať verejné vystúpenie. Pripravili sme diplomový projekt Od Mozarta k vlastnej tvorivej invencii s podtitulom Pieseň v kontexte vážnej a populárnej hudby. Prvú polovicu koncertu tvorili piesne tohto výnimočného skladateľa, čím sme vzdali poctu k 250. výročiu jeho narodenia. Keďže študentka sa popri klasickej hudbe ve-

nije aj populárnejšiemu žánru (skladá vlastné piesne aj texty), využila som túto jej danosť v druhej polovici diplomového projektu. Jej texty piesní sú dôkazom zamýšľania sa nad svojím handicapom a začlenením podobne postihnutých ľudí do života nás všetkých. Ohlasy na vystúpenie boli veľmi pozitívne, čo asi za všetkých vyjadřila hneď po koncerte pani Petiová z Košíc, riaditeľka Únie nevidiacich a slabozrakých Sloveska.

Množstvo aktivít v priebehu štúdia (vystupovanie na rôznych kultúrnych podujatiach, v Slovenskej televízii, v hudobných programoch atď.) je dôkazom životaschopnosti tejto študentky.

Nebojme sa, kolegovia, práce s handicapovaným študentom. Ponúknime mu šancu na zmysluplný život!

Marta Polohová
(pozn. red.: Pozri aj článok na s. 24)

Na morálku minulosti sa pozreli súčasným pohľadom

Pod názvom *Morálka minulosti z pohľadu súčasnosti* sa 18. a 19. januára konala medzinárodná konferencia organizovaná Inštitútom filozofie a etiky Filozofickej fakulty (IFE FF) PU v Prešove v rámci riešenia grantovej úlohy VEGA 1/2229/05 *Reflexie morálky na Slovensku*.

Program konferencie prebiehal kvôli širokému tematickému diapazónu prezentovaných príspevkov paralelne v troch sekciách: Filozoficko-etická reflexia morálky, Literárna a estetická reflexia morálky, Sociálno-kultúrna a profesijná-etická reflexia morálky. Účastníci konferencie sa vďaka prezentovaným príspevkom venovali reflexiám morálky na Slovensku v prvej polovici 20. storočia.

Program rokovania konferencie otvoril rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., privítaním všetkých zúčastnených (a to nielen zo Slovenska, ale i z Čiech a Poľska) so želaním úspechu tomuto podujatiu i vedeckej práci účastníkov konferencie. Neskôr sa prof. F. Mihina v príspevku pod názvom *Etika terminológie a komunikácie* (nielen) podľa Peirca venoval etike komunikácie v kontextoch americkeho pragmatizmu.

Dekan FF PU prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc., v príspevku *K problematike miesta a významu etiky vo filozofickom myslení na Slovensku* v prvej polovici 20. storočia prezentoval tradície tematizovania etiky a morálky a názory na etiku a morálku v rámci slovenského filozofického myslenia daného obdobia, či už v náboženskom (Fr. Škýčák, A. Spesz, S. Š. Osuský, N. O. Losskij) alebo sekulárnom myslení (S. Štúr, J. Červenka).

Riaditeľ IFE a odborný garant konferencie prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc., sa vedeckej pospolitosti predstavil tromi príspevkami. V úvodnom vystúpení pod názvom *Morálka minulosti z pohľadu súčasnosti* sa zamýšľal nad tým, či vzhľadom na minulosť sa konanie človeka dnešnej doby dá hodnotiť ako morálnejšie, resp. nemoorálnejšie a na základe čoho môžeme tvrdiť, že ľudstvo sa nachádza v morálnej kríze. V príspevku Martin Rázus ako filozof a etik sa sústredil na Rázusove reflexie morálnych a politických problémov danej doby prostredníctvom jeho práce *Argumenty*, ktorú prednášateľ považuje za najvýznamnejšiu prácu o etike na Slovensku v medzivojnovom období 20. storočia. Za závažný morálny a sociálny problém na Slovensku v druhej polovici 19. storočia a na začiatku 20. storočia považuje alkoholizmus. Jeho demoralizujúci vplyv na obyvateľstvo na Slovensku vykreslil v referáte *Alkoholizmus ako sociálny a morálny problém v slovenskej etike 19. a začiatku 20. storočia*.

Prof. PhDr. Oľga Sisáková, CSc., sa v príspevku *Simmelova diagnóza morálnej kondície moderny* pokúsila o rekonštrukciu hlavných čít morálky modernej spoločnosti cez sociologickú, psychologickú a axio-logickú reflexiu stavu konkrétnej morálky u Georga

Simmela, pričom východisko tejto rekonštrukcie sa nachádzalo predovšetkým v Simmelovej analýze morálnych dôsledkov peňažného typu ekonomickej výmeny v modernej spoločnosti a v analýze charakteru konfliktov modernej kultúry a prejavov krízy imanentných zdrojov hodnôt morálky.

Predmetom príspevku doc. PhDr. Martina Muránskeho, PhD., Heidegger a praktická filozofia: Dreyfus alebo Tugendhat? bola analýza Heideggerovho odmietavého vzťahu k etike v období tvorby *Bytia čas*. Na pozadí Heideggera autor analyzuje zásadne odlišné koncepcie Herberta L. Dreyfusa a Ernesta Tugendhata interpretujúce vzťah etiky a konania, ktoré považuje za dôležité príspevky do súčasných diskusií o etike.

Na konferencii sa zúčastnili i zahraniční vedeckí pracovníci. Poľsko zastupovali Magdalena Baran (Bertranda Russella "Dekalog liberala" a liberalizmus počiatku XXI. storočia), Joana Byrska, PhD. (Demokratyczna wolność - nieszczytny dar?) a dr. Marek Tanski (Hermana Brocha "Lunacy" - indyviduálny slovník rozstrzygnięć moralnych, czy uniwersalny dyskurs aksjologiczny?).

Vedúca Katedry etiky doc. PhDr. Viera Bilasová, CSc., v referáte *Morálka minulosti alebo minulosť morálky* hľadala prepojenie minulého s prítomným, istý zmysel dejin, ktorý sa formuje v konfrontácii či kritickí reflexii voči existujúcemu poriadku.

Martin Luther rozpracoval niektoré základné princípy luteranizmu do teoretických reflexii etiky. O slovenskom luteranizme v konfrontácii s nemeckým luteranizmom a jeho odklonmi referoval prof. ThDr. Igor Kišš v referáte *Autenticita slovenskej evanjelickej etiky v prvej polovici 20. storočia* a niektoré zahraničné dočasné vplyvy. Koncepciu filozofickej etiky predstavenú a rozvíjanú profesorom Prešovského evanjelického kolégia Andrejom Vandrąkom priblížila Mgr. Jana Pospíšilová príspevkom *Vandrąkova etika ako filozofia mravného sveta človeka*.

Prvý deň konferencie sa niesol aj v znamení literárnych a estetických reflexii morálky. Prof. PhDr. Jana Sošková, CSc. rozlišovala praktickú morálku, umelcovu reflexiu praktickej morálky v umelcovej individuálnej skúsenosti, umelcom vytvorený "obraz" o praktickej morálke a umelcov komentár ku skutočnosti a k obrazu o nej. Svoje úvahy podložila literárnymi dielami z prvej polovice 20. storočia, osobitne prozaickou tvorbou Janka Jesenského v príspevku pod názvom *Problémy umeleckej reflexie a umeleckého komentára morálky na Slovensku v prvej polovici 20. storočia*.

Doc. PhDr. Viera Bilasová, CSc.

a prof. PhDr. Viera Žemberová, CSc. sa v príspevku *Etické v strategii prozaického textu* sústredili na slovenskú medzivojnovú prózu a osobitné využitie etiky pri organizovaní textu ako výpočtového celku u Gejzu Vámoša v románe *Atómy boha*. Prof. V. Žemberová sa ešte zamerala na románovú líniu v slovenskej próze medzivojnového obdobia, pričom v príspevku *Vysoké a nízke v (etike) slovenskej próze* sledovala predovšetkým spôsob umeleckej organizácie vnútorného priestoru v subjekte a v jeho vedomí o sebe a spoločnosti v špecifickom priestore románovej tvorby J. C. Hronského.

Mgr. Gabriel Kohl sa vo vystúpení *Obraz spoločnosti a morálky v slovenskej medzivojnovéj próze* snažil načrtnúť reflexie morálky v románe J. C. Hronského - *Jozef Mak* a možné konotácie týchto reflexií vo súčasný diskurz o morálke. Osobné prežívanie subjektu, projektovanie "inočloveka", zjavná humanita, etický rozmer estetického, to sú len niektoré z tém, o ktorých referovala PhDr. Silvia Malankievičová v príspevku *Mravný rozmer človeka vo filozofických a „filozofujúcich“ úvahách G. Vámoša*. Analýza románu R. Jašíka *Námestie sv. Alžbety* na pôdoryse pojmov *humánnosť*, *humanita*, *ľudské práva* v kontexte spúšťacích mechanizmov 1. a 2. svetovej vojny sa stala predmetom vystúpenia Mgr. Eleny Kivaderovej *Literárno-historická reflexia morálky a humánosti v kontexte dvoch svetových vojen na Slovensku*.

Doc. PhDr. Andrej Antoňák, CSc., v príspevku *"Súboj" pravdy a „istiny“* v ruskej umeleckej literatúre na začiatku 20. storočia rozoberal „súboj“ rozpoltenej ruskej kultúry (národnej a šľachtickej) na príkladoch tvorby ruských spisovateľov na začiatku 20. storočia - M. Bulgakov, E. Zamiatin, A. Platonov a iní. Zmeny, ktoré na začiatku 20. storočia mali priniesť Rusku novú spoločnosť, novú ideológiu i morálku reflektoval PhDr. Ľubomír Guzi, PhD., v príspevku *Ideológia, morálka a čekisti 20-tych - 30-tych rokov v Rusku*.

Záver prvého rokovacieho dňa patrila sociálno-kultúrne a profesijná-etická reflexia morálky. S referátom *Reflexia morálky v slovenskej rodine na začiatku 20. storočia* na pozadí západoeurópskeho rodinného správania vystúpila PhDr. Ľuba Kráľová, CSc. Doc. PhDr. Mária Nemčeková, CSc., analyzovala činitele morálnej reflexie práce lekára v kultúrnom kontexte prvej polovice 20. storočia na Slovensku príspevkom *Morálna determinácia konania lekára*. V spoločnom príspevku *Morálna reflexia práce sestier v prvej polovici 20. storočia na Slovensku* sa doc. PhDr. Mária Nemčeková, CSc., a Mgr. Lucia Balážová zamýšľali nad morálnymi aspektmi práce sestier, resp. ošetrovateliek v kontexte spoločenských premien v prvej polovici 20. storočia.

Doc. PhDr. Petr Jemelka, dr., z PdF MU v Brne v príspevku *Syntetický utopismus Jána Maliarika* podal obraz ideálneho štátu podľa J. Maliarika, ktorý bol výrazom snahy o riešenie hlbokéj morálnej krízy. PhDr. Dušan Špiner, PhD., z PdF UP v Olomouci v príspevku *Mravouka na prirodzenom základe vychádzal z etických hodnôt a morálky*, ktorú prezentoval T. G. Masaryk, formulujúci tzv. humanitný program. PhDr. Anton Takáč, PhD., približoval poslucháčom poprednú osobnosť slovenského novotomizmu A. Spesza a jeho katolícku mravouku ako vedu o slobodných ľudských činoch smerujúcich k dosiahnutiu konečného a nadprirodzeného cieľa prostredníctvom referátu *K niektorým otázkam katolíckej mravouky novotomistu Alexandra Spesza*.

PhDr. Beáta Balogová, PhD., sa vrátila k morálnym normám, ktoré predpisujú ľuďom isté správanie v prvej polovici 20. storočia, a to skrz príspevok *Morálny aspekt solidarity k spoločensky hendikepovaným v spektre 20. storočia*. Analýzu mravnosti človeka, ktorá sa formovala aj prostredníctvom pracovnej činnosti, ale hlavne v podmienkach nedostojných pre život v priebehu prvej polovice 20. storočia podala Mgr. Gabriela Olejárová v referáte *Mravnosť človeka a práca v odraze spoločenských zmien v prvej polovici 20. storočia*.

Konferencia dokázala spojiť vystúpenia a názory 27 (na poslednú chvíľu sa z rôznych dôvodov ospravedlnili šiesti prihlásení) odborníkov z rôznych odborov a katedrií. Pre zaujímavosť - na konferencii sa prezentoval okrem IFE aj Inštitút edukológie a sociálnej práce, Inštitút estetiky, vied o umení a kulturológie, Inštitút rusistiky, ukrajistiky a slavistiky, Inštitút slovistiky, všeobecnej jazykovedy a masmediálnych štúdií (všetky z FF PU v Prešove), Katedra psychológie a Katedra filozofie z Krakova, Evanjelická bohoslovecká fakulta UK v Bratislave a Jeseniova Lekárska fakulta UK v Martine, Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach, Pedagogická fakulta MU v Brne a Pedagogická fakulta UP v Olomouci, svoje zastúpenie mala i Fakulta prírodných a humanitných vied PU v Prešove a takisto Filozofický ústav SAV v Bratislave.

Všetky príspevky sa podieľali na naplnení hlavného cieľa konferencie, ktorým bolo formovanie syntetického obrazu o stave slovenskej morálky v minulosti a jeho porovnanie so stavom morálky v danom období v iných krajinách strednej Európy. Organizátor konferencie prof. V. Gluchman vyslovil nádej, že druhá časť konferencie venovaná reflexiám morálky na Slovensku v období druhej polovice 20. storočia, ktorá sa plánuje o rok, bude rovnako úspešná.

Mgr. Gabriel Kohl,
Mgr. Gabriela Olejárová,
IFE FF PU

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA PU

U
d
i
a
l
o
s
a
v
U
K

7. marca - vernisáž výstavy Ivany Živčákovskej s názvom VIS – A – VIS (viac v článku na tejto strane)

22. marca - beseda s Alexandrom I. Udaľcovom, veľvyslancom Ruskej federácie v SR, zorganizovaná v spolupráci s Inštitútom rusistiky, ukrajinistiky a slavistiky FF PU

27. marca - vernisáž výstavy Tatiany Bilančíkovej s názvom Homo Femina

28. až 30. marca - výstava odbornej literatúry z produkcie vydavateľstva Portal

29. marca - prednáška PhDr. Jeronýma Klimeša, PhD.: Psychológia partnerských vzťahov

1. apríla - 3. kvalifikačný turnaj Majstrovstiev Slovenska v Scrabble - v spolupráci so Slovenským spolkom Scrabble (viac v samostatnom článku)

12. apríla - vernisáž výstavy Manipulácia obrazu III., v jej rámci prezentácia prác študentov 3. ročníka, ateliéru experimentálnej grafiky pod odborným vedením Mgr. Leny Leškovej-Bubánovej, prezentácia časti dizertačnej práce - Manipulácia obrazu - videa Leny Leškovej-Bubánovej pod názvom Kozmické divadlo a prednáška prof. PhDr. Petra Michaloviča, CSc., Mimesis a simulakrum (Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave), v spolupráci s Katedrou výtvarnej výchovy a umenia FHPV PU v Prešove a podporil ho Mestský úrad v Prešove (mich)

UK už akceptuje zamestnanecké univerzitné karty

Univerzitná knižnica (UK) PU implementovala 10. marca do svojho knižničného systému zamestnanecké univerzitné karty ako čitateľské preukazy na všetkých pracoviskách UK PU a to po ich aktivovaní (zaevidovaní čísla preukazu) v knižnično-informačnom systéme UK PU.

Aktivácia karty sa uskutočňuje pri najbližšej návšteve zamestnanca PU (najneskôr do 1. septembra 2006) ktorejkoľvek požičovne UK PU. Súčasne s tým možno - aj keď to nie je podmienka - odovzdať Čitateľský preukaz UK PU, ktorý aktiváciou karty stráca platnosť a nebude môcť byť už v UK PU používaný. V on-line prístupnom katalógu UK PU (po aktivácii karty) po prihlásení možno používať číslo karty (preukazu) alebo ako doteraz ID číslo čitateľa, ktoré má zamestnanec PU uvedené na Čitateľskom preukaze UK PU. Jeho doterajšie heslo sa nemení. Ako čitateľský preukaz môže slúžiť len personifikovaná univerzitná karta (s fotografiou, menom a dátumom narodenia), t. j. dočasná univerzitná karta sa ako čitateľský preukaz používať nemôže. Pre týchto používateľov služieb UK PU ostáva naďalej v platnosti Čitateľský preukaz UK PU.

UK PU zabezpečuje spracovanie údajov v zmysle Zákona o ochrane osobných údajov č. 428/2002 Z. z. a to buď na originálnych písomnostiach alebo v počítačovej databáze knižnično-informačného systému ALEPH, ktorý je zaregistrovaný Úradom na ochranu osobných údajov pod číslom 548731.

Ing. Peter Haľko, riaditeľ UK PU

Využite prístup ku kolekcií ProQuest

Na základe ponuky firiem ProQuest a Albertina ICOME Bratislava má PU na jeden mesiac prístup do 4. júna k celej kolekcií ProQuest Dissertations and Theses FullText Complete. Kolekcia je dostupná len z počítačov na PU, a to cez rovnaké rozhranie ako ProQuest 5000 International. V oboch kolekciách je možné vyhľadávať súčasne. Vstup do kolekcií a súvisiace návody na vyhľadávanie nájdete na <http://www.il.proquest.com/proquest/>. Je možné, že používatelia budú musieť použiť ProQuest Cookie Cutter na <http://www.il.proquest.com/il-cookie.shtml>, aby sa po prihlásení do ProQuestu zobrazila na zozname databáz aj kolekcia ProQuest Dissertations and Theses FullText Complete. (ph)

Ivana Živčáková: VIS – A – VIS

Dňa 7. marca sa v centrálnej študovni Univerzitnej knižnice PU uskutočnila ďalšia z radu vernisáží, na ktoré sme si už v týchto priestoroch zvykli a pomaly nám pripadajú možno až samozrejme. O tom, že to však samozrejme nie je, by sa dala napísať polemika na niekoľko strán. Preto radšej nechajme hovoriť za seba samo umenie, ktoré vo svojej podstate ani nepotrebuje, aby hovoril niekto zaňho.

Zľava: Ing. Peter Haľko, Ivana Živčáková a Mgr. Jaroslav Ondo

Foto: Mgr. Zuzana Breznoščáková

V prípade výstavy Ivany Živčákovskej s názvom VIS – A – VIS umenie hovorilo naozaj dostatočne nahlas, a kto mal možnosť prezrieť si ju, určite mi dá za pravdu. Na vernisáži sa o slovo prihlásil aj ďalší druh umenia, ktorým je hudba. Vystavujúcej autorky prišla v sprievode svojho klaviristu zaspievať prvá slovenská Superstar Katka Koščová. Aj keď som v úvode spomínal, že o umení hovoriť netreba, predsa len si budem trochu odporovať. Pretože na vernisáži zazneli aj slová, ktoré tú výstavu a aj samotnú autorku opisujú tak trefne, že žiadna reportáž by to lepšie nedokázala. Preto ak ste nemali možnosť túto výstavu vidieť osobne, dovoľte mi priblížiť vám jej atmosféru prostredníctvom príhovoru, ktorý predniesol kurátor výstavy Mgr. Jaroslav Ondo:

„Vážení prítomní, priatelia výtvarného umenia a výtvarných umelcov. Rád by som len krátko na úvod podotkol, prečo som komisárom výstavy. Nevieť. Samozrejme, že ma požiadala autorka, s úctou to prijímam. No v maliarskych dušiach je, a to nás trochu zdržiava od vyjadrovania názorov, veľa unavenosti. To nás škrie spolu s Ivanou. Človek maľuje rovnako rád státisíce rokov, no tento zakcelovaný vedecký, pedagogický a akademický svet nám často kladie, odpusťte, čudné otázky a podmienky.“

Klasik Leonardo da Vinci sa mylí, keď tvrdí, že žiadne ľudské skúmanie nemôže byť považované za skutočnú vedu, pokiaľ neprejde skúškou z matematiky. Na druhej strane klasik Dušan Srvaťka vraví, že každý ob-

raz je objav. Ja vravím, pozrime na obrázky, uvidíme všetko.

Tvorba Ivany Živčákovskej je evidentným vyjadrením viacerých ľudsko – ženských prosieb a žensko – ľudských túžob naliehavo vypovedať. Všade drieme hravé a veselé dievča. Elipsoidné a kruhové tvary sú hľadaním väčšej intenzity ľudského i slnečného tepla. A mnohé obrazy maľované za horúceho dňa zas citujú elegiou nad nestálosťou rozžhavenej zeme do teploty, v ktorej vyrastajú všetky kvety vo farbách ohňa. Tej je najviac. Je tu aj modrá. Spolu so zelenou pôsobia až prekvapivo a nie sú možno ani osviežením, ale opatrnou návesťou a farebným potvrdením možných životných sklamaní – čiernej farby. Tej je tu pramálo. Viera v to, že je nejaká ľudská viera, ktorá nás hneď po narodení nepostaví do polohy nositeľa dedičného hriechu vyhráva. Vymaľováva. A kreslí. To znamená, že zdorazňuje. Tu som!, maliarka, dievča, dcéra. Idúca na pohon slnka a úsmevu. A jadra zmyslu slov Zoči – voči. Tak sa divajme. A žime pokiaľ sa dá ešte v tomto svete paragrafov, grafov, tabuliek, ročných správ a rastúcich magnátov požierajúcich ľudskú identitu. My maliari na to zvyška .. maľujeme.

V ateliéri Ivany Živčákovskej som nevidel ani počítač, ani televízor, a tak som sa mohol dívať Zoči – voči obrázkom i autorky. A to je to, čo som cítil. A je to aj pod' kovanie, že tu môžem s vami dnes spoluobjavovať.“

Mgr. Martin Michelčík

Mladí záchranári z FZ PU prvýkrát „v akcii“,

Poslucháči odboru urgentná zdravotná starostlivosť (UZS) musia počas trojročného štúdia na Fakulte zdravotníctva (FZ) PU absolvovať 2400 hodín praxe. Okrem praktického výcviku na klinických pracoviskách aj výcvik priamo v teréne v rôznych podmienkach a na rozličných pracoviskách.

Naša praktická výučba už síce začala po absolvovaní teoretickej prípravy počas zimného semestra akademického roka 2005/2006 na pracoviskách FNŠP J. A. Reimana v Prešove, ale výcvik priamo v teréne začal až 2. apríla tohto roku, keď sme dostali povel od vedúceho Katedry UZS doc. MUDr. Mariána Šantu, CSc., aby sme sa všetci študenti prvého ročníka odboru UZS zhromaždili v stredisku Horskej služby (HS) Jasná v Nízkych Tatrách. Čo nás čaká, sme vedeli len približne z príprav našich učiteľov a z vopred proklamovaného programu kurzu. Hneď na úvod musím povedať, že prežitá realita predčila všetky naše očakávania.

Úvod bol samozrejme strohý, ako na každom sústreďení, či kurze a aby som pravdu povedala, ani nás veľmi nezaujali informácie a pokyny týkajúce sa pobytu a ubytovania. Ale naši „cvičitelia“ nám veru nedali dýchať. Už večer po príchode a ubytovaní sme mali prednášku člena profesionálnej HS o výstroji potrebnej pre prácu záchranára na horách a o pohybe v zimnom teréne. Vyzeral naozaj ako chlap na správnom mieste a boli sme z neho úplne hotoví, keď sme ho na druhý deň ráno videli vybehnúť za 47 minút na vrchol Chopku (prevýšenie takmer 1000 m!!!) Od úžasu nad tým, čo nám prakticky predviedol počas prednášky, sme zabudli aj vyrušovať a komentovať prednášajúceho, ako to zvykneme robiť počas vyučovania na fakulte. Príručná lekárnica, „mačky“, šlapacie pásy, sedačky, vysilačky, prístroje na vyhľadávanie v lavíne (mamut alebo pips) to všetko nám bralo dych aj zrak svojou profesionalitou a praktičnosťou. Že to všetko existuje a používa sa pri zá-

chrane na horách, to sme ani netušili. Zaujímavé boli aj slová o tom, aké požiadavky musí v súčasnosti spĺňať adept na člena profesionálnej HS. So sklamaním nám bolo jasné, že zatiaľ ani jeden z nás na toto povolanie nemá?!

Pondelok ráno začínal nástupom celého ročníka mladých záchranárov na svahu v plnej „výbroji“. Údiv okoložujúcich vzbudzovali najmä naše jasnočervené uniformy, kvôli ktorým nás po niekoľkých dňoch výcviku začali miestni prezývať „muchotrávky“. Nám sa prvé lyžovanie nezdalo až také náročné, ale všetci sme si všimli ako si vedúci výcviku nenápadne trhá vlasy, keď takmer tretina poslucháčov nedokázala plynulo absolvovať zjazd ani na tej najjednoduchšej zjazdovke. Preto nás okamžite rozdelil do skupín podľa fyzickej kondície a schopností lyžovať a začal sa ostrý výcvik na svahu najmä s tými, ktorým to na lyžiach nešlo. Popoludňajší kurz skialpinizmu a lezenia v ľadových stenách bol opäť ukážkou toho, čo dokážu profesionáli. Všetci sme potajme vzdychali a túžili sa to tiež naučiť. Viete, akým všelijakým zaujímavým spôsobom možno v horskom teréne použiť horolezecký čakan? Alebo aký druh „mačiek“ si treba zvoliť podľa terénu? Hotová veda! Večer sme mali naplánovaný nočný pochod zimným horským terénom, ale náš vedúci sa poriadne zľakol, keď mu povedali, že asi 500 metrov od našej plánovanej trasy má brloh medvedica, ktorá má práve pri sebe štyri mláďatá a chodí sa v noci nakŕmiť k neďalekej chate. Preto zvolil nočný výcvik transportu poraneného priamo na svahu, ale veľmi nám to ešte nešlo. Musím úprimne priznať, že nielen pre hlboký sneh.

Stačilo to však na to, aby sme sa o deviatej večer dovliekli do posteli doslova vyšŕavení.

Nasledujúce ráno sa nám priamo pred chatou predviedal cvičený lavínový pes. Všetci sme boli očarení jeho poslušnosťou a zvieracou inteligenciou. Následne sme mali inštruktáž k manipulácii s kanadskými saniami, v ktorých sa transportuje ranený na svahoch v zimnom teréne. Aj keď to na obrazovkách televízora, keď sedíme v obývačke, vyzerá jednoducho, neverte tomu. Kanadské sane sú nemotorné, ťažké, veľmi komplikované sa na ne fixuje poranený a zjazd s nimi je tiež poriadna drina. Každý z nás musel povinne absolvovať jeden zjazd dolu svahom s týmto transportným prostriedkom a ako figuranti poslúžili spolužiaci. Nemohli sme sa zdržať úsmevu, keď sa pri našom hromadnom zjazde so saniami skupina amerických lyžiarov - začiatočníkov rozprchlá na všetky svetové strany, len aby nám urobili miesto na prejazd. Potom však s údivom sledovali, ako zo saní vyskočila rozkošná a úplne zdravá figurantka - spolužiačka Magda. Pridal sa aj ďalší lyžiar - český chirurg, ktorý smutne skonštatoval: „Proč takovou školu nemáme u nás v Čechách?“ Aj keď sme boli z tých kanadských saní pomerne unavení, popoludní nás čakala teoretická príprava na lavíny. Prišli naozajstní odborníci, pracovníci Strediska lavínovej prevencie v Jasnej. O snehu a lavínach vedeli všetko! Mali sme z nich pocit, že poznajú každú snehovú vložku v Tatrách a vždy vedia, čo sa s ňou práve deje. To vám teda poviem, ten sneh, aj keď vyzerá absolútne nevinný, vie narobiť v teréne poriadne problémy. Dozvedeli sme sa ako, kde a prečo vznikajú lavíny, ktoré sú najlavínóznejšie terény na Slovensku a najsmutnejšia bola na záver štatistika obetí lavín za posledných 25 rokov na Slovensku. Moje poznámky

z tejto prednášky mali viac ako šesť strán a od tohto večera už viem, ako sa správať pri zasiahnutí v lavíne, aká je svojpomoc a priateľská pomoc v lavíne, ako postupuje profesionálna pomoc a čo je graf prežitia. Ten vyzerá hrozivo. Po 15 minútach od zasiahnutia lavínou je nádej na prežitie takmer 95 percent, ale po dvoch hodinách už len 60 percent. Po tomto čase je už nádej zasiahnutého takmer nulová.

Tento deň sa stal pamätným pre jednu z našich výcvikových skupín, keď musela prvý raz v živote zasahovať „naostro“ priamo v teréne. Pred ich očami nezvládol zjazd litovský lyžiar a spadol do lesa, doslova visel na strome. Bez zaváhania sme sa mu vydali na pomoc, vyslobodili ho zo zajatia slovenských lesov, ošetrili a zavolali na pomoc HS. Tí boli naozaj rýchli. Boli pri nás aj so saniami za 12 minút! Len pre zaujímavosť, zlomil si kľúčnu kosť.

Jeden z najzaujímavejších dní nášho výcviku bol štvrtý deň. Už od rána nám „šéfovia“ sľubovali, že ideme na ostrý výcvik vyhľadávania v lavíne. Veľmi sme tomu neverili, veď koho budeme hľadať akurát na poludnie? Povel bol však neúprosny: „Všetci na lyže“. Vedúci výcviku prvý, za ním všetci poslucháči, sprievod uzatvárala „šéfká“ kondičného výcviku PhDr. Zdenka Uherová, aby pomohla tým slabším a vyrazili sme. Vlek, traverz, opäť vlek, šliapanie a už sme boli na mieste. Ako keby sa do plánov výcviku počítalo aj s počasím, začalo silno fúkať a snežiť. Na mieste už čakal náš starý známy, lavínový pes Zeus s psovodom. Bol obdivuhodný. Na povel začal hľadať na svahu a už po niekoľkých metroch „chytil“ pachovú stopu. Takmer 30 metrov od zásypu! Veď jeho čuch je 46-krát silnejší ako u človeka. Na mieste, na ktorom začal hrabať (vôbec už pri tom nereagoval na povel psovoda) sme všetci dostali vyhľadávacie lavínové

na výcviku v zimnom teréne

sondy a po poučení sme začali hľadať. Už sme vedeli, že hľadáme našu kolegyňu Lenku, lebo tá jediná nebola medzi nami, ale kde je a či tam pod snehom ešte vôbec žije, to sme ani netušili. Po troch napichnutiach lavínovou sondou sme narazili v hĺbke asi 1,5 metra na niečo, čo by mohla byť naša kolegyňa. Horúkovito sme začali kopat'. Najprv chlapci, trochu sa pred nami chceli vytiahnuť, ale potom aj dievčatá, veď to patrí k výcviku. To vám poviem, ak treba kopat' hlboko a rýchlo, nevydržíte to viac ako niekoľko minút. Aj keď nás bolo pri zasypanej Lenke takmer dvanásť, trvalo nám to viac ako 15 minút, kým sme ju úplne vykopali zo závalu (chlapci z HS ho pripravili naozaj pekne, Lenka to tam mala útulné, teplo a k dispozícii aj mobilný telefón), naložili na nosidlá a odtransportovali. Odteraz sa už nikdy nevyberiem do rizikových zimných terénov bez pipsu (len aby ste vedeli, to je prístroj na vyhľadávanie v lavínach). Ak ho má zasypaný pri sebe, pomocou tohto prístroja ho nájdete za niekoľko minút. Cestou späť sme opäť zasahovali naostro. Našou naozajstnou pacientkou bola neopatrná poľská snowboardistka, ktorej sme pomáhali po páde, a keďže sme mali podozrenie na poranenie krčnej chrbtice, opäť zasahovala na naše zavolanie profesionálna HS.

V ďalších dňoch sme museli absolvovať ešte kurz šoférovania na snežnom skútri a opäť sa dokázalo pravidlo: „Nič nie je také jednoduché, ako sa na prvý pohľad zdá.“ Ďalej to bola záchrana v jaskyniach spojená aj s praktickým výcvikom lezenia s výstrojom. Viete si predstaviť, že záchranár počas záchrany v jaskyni nesie na sebe takmer 40 kilogramov výstroja a výzbroje? Alebo že v jaskyniach nefunguje žiadne rádiospojenie, preto sa dorozumievajú len pískaním a pošklbávaním lana?

Piatok bol pre nás konečne oddy-

chový. Vedeli sme aj prečo. V sobotu ráno sme sa podieľali na organizácii a zabezpečovaní skialpinistických pretekov na Chopok. Už od siedmej hodiny ráno sme usmerňovali pretekárov a potom počas celých pretekov ich chránili pre neopatrnými

turistami – lyžiarmi. Viac ako 100 mladých i starších nadšencov skialpinizmu sa valilo na lyžiach smerom na vrchol Chopku a prvý z nich dobehol za 43 minút! Obdivuhodný výkon. Nasledoval ich čo najrýchlejší zjazd pod názvom Rýchla lyža. Na vedľajšom svahu niekoľko zaujímavých jedincov hralo extrémny golf na snehu, a keďže aj tam vznikli problémy s turistami, pomáhali sme aj im. Bol to veľmi vzrušujúci deň.

Posledný deň nášho kurzu bol nielen mrazivý, ale aj plný očakávania, lebo nám sľúbili záverečné preteky a previerku získaných teoretických vedomostí. O ôsmej ráno štartovalo s lyžami na pleciah prvú družstvo, ktorého úlohou bolo nájsť v lese poranenú turistku, ktorá volala o pomoc mobilným telefónom a oznámila, že má problémy s krčnou chrbticou, poranenú pravú hornú končatinu a ľavé koleno. Vyrážali sme kompletne s výstrojom a s ka-

nadskými saňami. Neskromne musím povedať, že po týždňovom neúprosnom výcviku sa nám celkom darilo. Všetky naše skupiny našli poranenú v lese veľmi rýchlo podľa volania o pomoc a po ošetrení ju na transportných saniach zjazdom dopravili do cieľa. Tam čakal test teoretických vedomostí. Nám ani tak nezáležalo na časových výsledkoch previerky, pretože podľa nás každý zvládol postup záchrany na výbornú. Iný bol však názor našich učiteľov, ktorí nám neúprosne udeľovali trestné sekundy za každú nedokonalosť, neopatrnosť, nevedomosť aj nedokonalosť. Asi majú pravdu. Pri záchrane ľudského života a zdravia neslobodno zanedbať ani to najmenšie. Vyhodnotenie už tak nebolelo najmä preto, že nás pochválili nielen naši vedúci, ale aj chlapci z profesionálnej HS a organizátori skialpinistického preteku. Museli sme na nich veľmi zapôsobiť, keď nás hneď pozvali na letné preteky skialpinistov ako spoluorganizátorov. Radi by sme, ale kto za nás urobí skúšky a zápočty? A navyše sa nám „hlavný“ šéf už vyhŕaža letným výcvikovým kurzom sebaobrany, lezenia a transportu postihnutého v horskom teréne, vrátane blúdenia po lesoch s kompasom a GPS. Uvidíme. Aj keď to bol náš prvý spoločný kurz, bol pre nás všetkých výnimočný a jedinečný. Odniesli sme si nespočetné množstvo nádherných a nezabudnuteľných zážitkov a odborných poznatkov o záchrane v horách počas zimy. Nesmejte sa, prosím, ale prichádzajú mi na um záverom slová z jedného známeho filmu: Misia bola splnená.

Za všetkých poslucháčov I. ročníka odboru UZS Viktória Počová

Konferencia o problémoch vo výučbe TV

Metodicko-pedagogické centrum (MPC) v Prešove v spolupráci s Fakultou športu (FŠ) PU v Prešove uskutočnilo v závere apríla vedeckú konferenciu učiteľov telesnej výchovy. Zhodnotili súčasný stav telesnej výchovy na všetkých typoch škôl s poukázaním na potreby zavedenia modernejších a netradičných prístupov pri vyučovaní telesnej výchovy vo východoslovenskom regióne.

S hlavným referátom vystúpil dekan FŠ prof. PaedDr. Ján Junger, PhD. Analyzoval problémy vo výučbe telesnej výchovy a športu na rozličných typoch škôl. V prvej časti koreferátov vystúpilo osem vysokoškolských pedagógov z FŠ PU a v druhej časti tiež osem vysokoškolských a stredoškolských učiteľov telesnej výchovy. Zastúpení boli aj pedagógovia z Fakulty telesnej výchovy a športu UK v Bratislave, UPJŠ v Košiciach, Fakulty manažmentu, Fakulty zdravotníctva a z Pedagogickej fakulty PU a z MPC z Bratislavy a z Banskej Bystrice. Za mesto Prešov prítomných pozdravil zástupca primátora Milan Laca.

V prvej sekcii - Hodnotový systém učiteľov telesnej výchovy, hodnotenie a postoje učiteľov a žiakov k telesnej výchove - vystúpilo 16 pedagógov. V druhej sekcii - Obsah a organizácia telovýchovného procesu zdravotná telesná výchova, učivo ochrany človeka a prírody, lyžovanie a plávanie - vystúpilo 16 učiteľov z vysokých, stredných a základných škôl Prešovského a Košického kraja. Cenné boli poznatky z praxe o telesnom rozvoji a pohybovej aktivite detí a žiakov a o vzťahu a postojoch žiakov k telesnej výchove. Zaujali poznatky o zdravotnom stave žiakov a o vyučovaní zdravotnej telesnej výchovy.

V závere konferencie bolo okrem iného konštatované, aby budúce podujatia boli zamerané na konkrétne témy vo výučbe telesnej výchovy a aby sa zo závermi podrobne oboznámili kompetentní predstavitelia politického a spoločenského života.

Michal Modrák

Moderný život chce moderné slová

(SLOVO O SLOVE. Zborník Katedry komunikačnej a literárnej výchovy Pedagogickej fakulty PU. Ročník 11. Ed. L. Sičáková – L. Liptáková. Prešov 2005. 263 s. ISBN 80-8068-362-X)

Všemocnosť slova dokazuje Slovo o slove - periodicky vydávaný zborník Katedry komunikačnej a literárnej výchovy Pedagogickej fakulty (PF) PU. Ak je táto publikácia oficiálne výsledkom práce a tvorby spomínanej katedry a jej spolupracovníkov z ďalších filologických pracovísk, tak je to práca rozmanitá, ale zároveň s jasným spoločným cieľom a jednoznačným vedeckým zameraním.

Moderné témy, moderný prístup, moderné názory, moderné metódy. Modernosť svedčí bezpochyby o perspektívnej práci rýchlo sa rozvíjajúcej katedry, ktorá sa práve v tomto akademickom roku premenovala z Katedry slovenského jazyka a literatúry. Modernjší názov akoby posilňoval dôveryhodnosť tohto zborníka, ktorý zastrešuje široké spektrum tém, vedeckých záujmov a napokon i prispievateľov. Rozsah zborníka je vyše 260 strán, príspevky sú rozdelené podľa zamerania do niekoľkých častí – Z teórie a didaktiky jazyka, Z teórie a didaktiky literatúry, Recenzie, kultúrna a odborná informácia, Z jazykových okienok Rádia Regina Košice a Vlastná tvorba študentov a učiteľov. Leitmotívom všetkých je však, ako napovedá názov, slovo. Osobitný prístup k písanému alebo hovorenému slovu je základom každého príspevku, či už v lingvistickom, či literárnom chápaní, tak v teoretickej, ako i praktickej podobe (preklady, jazykové okienko). Okrem vedeckej prezentuje zborník aj praktickú činnosť, a to prostredníctvom informácií a hodnotení návštev a podnetných akcií, ktoré zorganizovala spomenutá katedra.

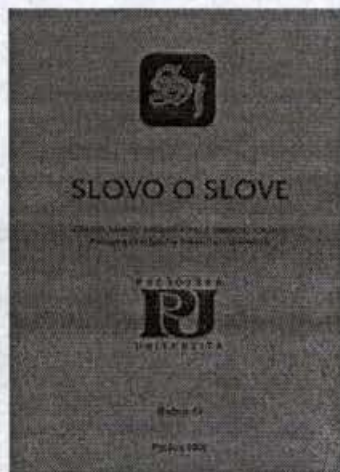
Autori príspevkov spájajú vo svojej práci klasické vedecké prístupy k slovesnosti s moderným ponímaním lingvistiky. „Slovo“ si všímajú v zaujímavých pozíciách a venujú sa výskumu, ktorý drží krok s dobou. Veľmi aktuálnym a oslovujúcim je príspevok D. Slančovej O niektorých metódach štylistického výskumu, na základe interpretácie štýlu „časopisu pre ženu tretieho tisícročia“, ktorý sa zaoberá pozíciou slova v kozmetologickej rubrike ženského časopisu *Miau*. Cieľom bolo hodnotenie štylistických kvalít textu a poukázanie na „intelektuálny a estetický snobizmus“ (s. 21). Svojou aktuálnosťou (s ohľadom na tému) a samozrejme odbornosťou (podrobné opísanie metódy výskumu) je to oživujúci krok v prepojení modernej doby s vedou, ktorá je všeobecne považovaná za „nudnú a nemodernú“. Iný, do histórie siahajúci, ale zďaleka nie neaktuálny pohľad na rečovú komunikáciu prináša príspevok L. Sičákovvej predstavujúci hydronymy ako

špecifické onymické jednotky v ich mnohoaspektovosti a viacfunkčnosti.

Podobným dôkazom nestagnujúceho rozvoja vedeckej činnosti sú témy, ktoré aplikujú lingvistický výskum na počítačové technológie. Napríklad L. Gianitsová v príspevku Jazykový korpus a nové dimenzie výskumu a výučby jazyka opätovne dokazuje neopodstatnenosť tvrdení, že klasický lingvistický výskum už nemá taký význam a vážnosť ako predtým. Jadro výskumu sa nemení, novinkou je len jeho spracovanie, čo umožňuje práve rýchly rozvoj technickej vedy. Podobne príspevok M. Ološtiaka Abreviačná a slovotvorná motivácia rozoberá slovotvornú motiváciu ako prostriedok, ktorý vedie k flektivizácii skratiek a jazykovej ekonomii, čiže snahe skracovať jazykový prejav napríklad vo veľmi modernej forme sms správ atď. Slovotvornú tému spracúva i K. Vužňáková, ktorá analyzuje vzťah motivačného a slovotvorného významu a jeho lexikografické súvislosti.

Široký záber a rozľadenosť, ktoré sa nebránia novým postupom a neprebádaným oblastiam dokazujú príspevky, ktoré danú problematiku porovnávajú v medzinárodnom kontexte, respektíve sa opierajú o zahraničné zdroje podobných výskumov. Takou je štúdia J. Kesselovej o lingvistických a lingvodidaktických súvislostiach porozumenia textu, aktuálne reagujúca na výsledky medzinárodných výskumov čitateľskej gramotnosti žiakov. Novinkou je aj „poprepätaný“ materiál, ktorý ponúka S. Zajacová v štúdiu Narácia detí predškolského veku, ktorej téma je zaujímavá z hľadiska zdrojov, metód a spracovanej problematiky nielen pre odborníkov, ale aj pre širšiu verejnosť. Detská reč je hodnotným zdrojom poznania a modernosť v zmysle vynachádzavosti sa na nej odráža možno ešte viac ako u dospelého, keďže dieťa svojou prostosťou odráža svet priamo taký, ako ho ono samo vníma. Napokon je vždy veľmi zaujímavé pozrieť sa na veci okolo nás detskými očami.

Z ďalších moderných tendencií možno spomenúť fenomén interview, s ktorým sa síce bežne stretávame v médiách, ale dvojica J. Palenčárová a K. Šebesta ho v príspevku Interview ako komunikačné cvičenie predstavujú ako spôsob pútavej a originálnej výučby jazyka. Cieľom bolo „rozvíjať a zlepšiť komunikačné zručnosti počúvať a rozprávať“ (s. 97). Celkovo sa v tejto skupine príspevkov venovaných novým kontextom a metódam vyučovania slovenského jazyka a literatúry objavuje pravdepodobne najviac modernosti v prístupe k sledovanej problematike (príspevky M. Ligoša, K. Sekerovej,

L. Liptákovvej, M. Klimoviča, B. Hlebovej, A. Götzovej atď.). Nápadité prípravy a návrhy vyučovacích hodín sú ozdrakdením nielen vysokej odbornej úrovne pedagógov, ale aj ľudských a citlivých učiteľov, ktorí nechcú deti „mučiť“ ustálenými poučkami, ale ponúkajú im možnosť učiť sa prirodzenou cestou - na základe prirodzeného záujmu. Takúto inováciu by určite prijali na mnohých školách, a to nielen žiaci a učelia, ale aj rodičia, ktorí by určite radi videli ako sa ich ratolesť tešia do školy.

Orientácia na žiaka, teda rešpektovanie jeho vývinových možností a potrieb a budovanie partnerského vzťahu s učiteľom, nachádza v zborníku svoj odraz nielen v kontexte primárnej edukácie. Koncepcia zborníka vytvárajúca publikačný priestor aj pre študentov reflektuje symetriu vzťahu študent - učiteľ vo vysokoškolskom prostredí. Na stránkach zborníka tak dostávajú prvú príležitosť publikovať najúspešnejší študenti katedry, ktorých práce slúžia ako inšpirácia nielen pre iných študentov, ale aj pre učiteľov z praxe (príspevky E. Peťovskej, A. Čigarskej, E. Homolovej, A. Ilečkovej, M. Mitrovej, I. Brezinovej).

Kľúčovú úlohu kvality literárneho textu v procese formovania detského čitateľa pregnantne analyzuje štúdia Z. Stanislavovej, ktorá zároveň podáva súčasným i budúcim učiteľom elementaristom pomocnú ruku pri hodnotovej orientácii v súčasnej literárnej produkcii pre deti a mládež.

V podobnom duchu sa rozvíjajú aj didaktické spôsoby vyučovania literatúry, kde sa využívajú nielen tradičné čítankové texty (rozprávky), ale prechádza sa cez tinedžerskú literatúru, ako napríklad v príspevku V. Žemberovej Tinedžerská kultúra a literatúra pre tinedžerov, ktorý podáva ucelený obraz literatúry vhodnej a použiteľnej ako učebný text a tvorí prechod k modernej populárnej tvorbe, ktorú asi najlepšie prezentuje dnes už takmer notoricky známy Harry Potter v príspevku R. Běreša Harry Potter a detský čitateľ. Aj v tomto smere je viditeľná

snaha urobiť z vyučovania zážitok, príjemné zaujímavé posedenie a učiť po novom.

Zaujímavé témy spracúvajú aj ďalšie príspevky literárnej časti zborníka. V detskej literatúre netradičnou, ale k životu dieťaťa takisto patriacou témou smrti sa zaoberá O. Kubecková. Naopak, s rôznymi podobami literárnej komiky sa stretáme v štúdiu I. Gejgušovej. Mytologické podložie tradičných rozprávok interpretuje R. Rusňák. Zodpovednosť učiteľa na všetkých stupňoch škôl pri rozvíjaní literárnoestetického čítania mladého človeka pripomína vo svojom článku O. Hausenblas.

Časť zborníka venovanú recenziám obohacujú už spomínané hodnotiace komentáre spoločenských udalostí katedry, a to z učiteľského i študentského pohľadu. Medzi najvýraznejšie a najzapamätateľnejšie určite patrí stretnutie s Danielom Pastirčákom, „bánikom, prozaikom, výtvarníkom a kazateľom v jednej osobe“ (s. 239), za ktorým sa ešte raz obzrela M. Andričková v príspevku Duchovný rozmer rozprávok.

Jazykové okienko má v zborníku tradičné zastúpenie. Modernosť a aktuálnosť rubriky potvrdzuje výber rozoberaných slov, napríklad problematika „fanynky“ či fanúšičky, ktorú načrtnú L. Liptáková.

Piatou časťou zborníka je vlastná tvorba študentov a učiteľov, ktorá akoby prepájala všetky informácie získané štúdiom a výskumom a dávala im praktickú podobu. Či už sú to hlbavé etické básne Seamusa Heaneyho v preklade M. Andrička, alebo hravé verše V. Šefčíka „Bezdomovec Dodo; Vánok; Kridla“.

Nie je možné spomenúť všetkých autorov a všetky príspevky, takže výber ostáva na čitateľovi. Snahou bolo predstaviť prácu pedagógov, ktorých slová nestagnujú v poučkách, ale prúdka sa rozvíjajú, hľadajú nové možnosti, prekvapivé spojenia a moderné uplatnenie. V centre ich pozornosti nestojí osamotené slovo, ale človek, ktorý ho každodenne používa a prispôbuje ho svojmu životu podľa hesla „moderný život - moderné slová“.

Na záver možno povedať, že vzhľadom na šírku spracovanej problematiky, hojnosť príspevkov, pestrosť tém a kvalitu ich spracovania je zborník cenným prínosom pre odborníkov i študentov. Prináša nové pohľady na existujúce otázky, ale i nové problémy. Môže byť inšpiráciou, ale aj vyvolať mnoho diskutabilných otázok. Nabáda teda k myšlienkovému pohybu, ktorý je počiatkom každého jazykového prejavu a plní tajný sen každého učiteľa - „naučiť myslieť, hovoriť, písať, pýtať sa a chápať...“. Čo viac si Pedagogická fakulta PU môže želať?

Mgr. Ivana Džundová,
Katedra slavistiky FF PU

„Svet nie je pyramída, ale kruh,“

povedala a dodala: „Nikto nie je navrchu, všetci sme si rovni“. S Janou Bodnárovou, spisovateľkou nielen pre deti a mládež a zároveň historickou umením, sme sa stretli 30. marca, keď zavítala na našu akademickú pôdu (na obr.).

Hoci je skôr introvertnou ženou, predsa sa len nechala prehovoriť, aby sa prišla nielen svojou umeleckou tvorbou viac priblížiť študentom a poslucháčom Pedagogickej fakulty PU. Tí, ktorí sa s ňou v doobedňajších hodinách prišli zoznámiť, neofutovali. Prečo? Lebo táto žena zanechala dojem. Dojem, ktorý zostane iba po ľuďoch, ktorí majú čo povedať a nepotrebnú na to veľa slov. Aj vďaka nej si človek akosi spontánne začal uvedomovať veci, ktoré dovtedy akoby šli mimo neho, nezaznamenávali ho. Náhle sa však začali vyplavovať z podvedomia. Pomaly, zlomkovito, nejasne, no nezadržateľne a nástojčivo. Z toho podvedomia, ktorého hodnota sa u dieťaťa dlhodobo podceňuje a nedoceňuje. V čom teda spisovateľka vidí hodnotu podvedomia pre detského čitateľa? Vidí ju práve v momente stretu dieťaťa s dvojadresným (dvojkódovým) textom, v ktorom je hlbinné ukrytá aj bytostná správa pre dospelého čitateľa, ktorá sa svojím spôsobom nejasne vpisuje aj do detskej duše. Pretože aj keď text dieťa myšlienkovito presahuje, neznamená to, že ho nepozná. Neovplyvní ho dnes, zajtra, o mesiac či o rok, ale zasiahne ho možno o dvadsať rokov, keď sa z tmy podvedomia odrazu vynorí.

„Všetko nás formuje, aj to, čo v detstve prepadne cez sito do podvedomia.“ Preto je podľa Bodnárovej potrebné, aby sme deťom umožnili dlhodobo sa stretávať s pozitívnymi hodnotami, ktoré aj po „prepadnutí cez sito“ do zákutí detskej mysle budú mať raz ambíciu kladne zasiahnuť do života možno už dospelého človeka.

J. Bodnárová sa dala prítomným spoznať aj cez autorské čítanie svojich próz (Roztrhnuté korálky, Dievčatko z veže, Tieni papradia, Čo som videla pri jazere, či najnovšej knižo-

ky O strome, ktorý bol na ceste), v ktorom poodhalila aj „autentické atómy“ vlastného života, oscilujúce v kódach prírody. Svoju úctu k všetkému archetypálnemu zdôvodnila najmä obdivom k stáročným tradíciám, pretože sama vyrastala v archaickej dedine, ktorú stmelovala mravnosť, silný tradicionalizmus a aj akási spomalenosť a statickosť. Auditórium zaujal najmä výklad archetypálneho fenoménu masky, ktorú spisovateľka nevníma len ako symbol pretvárania, ale aj ako prepotrebný symbol štítu, ktorý všetci potrebujeme ako ochranu vo vzťahu k svetu, aby sme si uchránili to vnútorné, intímne, čo je iba naše a čo nás robí tým, čím sme.

Spisovateľka sa tiež priznala, že najľahšie sa cíti v polohách prestupujúcich sa žánrov. Práve preto svoju prezentáciu obohatila o seba výpoveď vo forme performance (performance). Hudobne podfarbená vizuálna poézia provokovala všetkých prítomných zaujať subjektívny emocionálny postoj, pretože sugestívnosť výpovede nemohla nechať zúčastnených nezaujatými. Staticko-meditačné performance, koncipované ako krátke haiku (záber pre video), niesli v sebe symbolicko-metaforický význam o potrebe komunikácie človeka s človekom, tolerancie nielen k ľuďom, ako aj o potrebe citového prežívania, pretože inak sa človek stratí sám seba.

V záberoch sa autorka opierala vždy o štylizáciu vlastného tela. Ako sa priznala, svojím telom narába v performanciách najradšej, pretože jej to umožňuje vniesť do záberov aj osobné sebaaprežívanie a vlastné spomienky. A „spomienky sú predsa najdôležitejšou súčasťou človeka“. Možno vďaka odlesku svojho detstva v spomienkach sa J. Bodnárová zabývala v detskej literatúre. Písanie pre deti jej tak umožnilo osloviť nielen nás dospelých, ale pomohlo jej aj v ustaľovaní jej osobnej hladiny. Ako sama poznamenala, „písanie pre deti ma vnútorne harmonizuje...“. Spisovateľka J. Bodnárová naozaj zanechala dojem. Miestami až éterický.

Radoslav Rusňák

Foto: Mgr. Martin Dzurilla

Scrabble – šport či hra?

Neviem či ste vo svojom okolí už zaregistrovali slovičko scrabble. V prostredí PU sa v posledných dvoch mesiacoch objavilo hneď dvakrát. Preto si zaslúži vysvetlenie a pozornosť.

Scrabble je slovná kombináčna hra pre dvoch až štyroch hráčov. Úlohou hráčov je tvoriť slová prikladaním písmen alebo tzv. kameňov na hraciu plochu. Slová sa tvoria tajníkovým spôsobom, čiže do riadkov a do stĺpcov. Každé písmeno má pritom určenú bodovú hodnotu. Hráči súťažia o dosiahnutie najvyššieho počtu bodov šikovným používaním svojich písmen.

Aj keď sme túto hru v našej krajine pod týmto názvom zaregistrovali len nedávno, v celosvetovom meradle vôbec nejde o žiadnu novinku. Už roku 1931, uprostred veľkej hospodárskej krízy, vymyslel nezamestnaný architekt Alfred Butts slovnú hru, ktorá rovnakou mierou spájala šťastie a šikovnosť. Pomenoval ju Lexico a je považovaná za predchodcu moderného Scrabble. V roku 1948 začal s výrobou hry vo veľkom Američan James Brunot. Odkúpil všetky práva na výrobu a predaj hry a po niekoľkých úpravách, ktoré považoval za nutné, sa rozhodol, že zmení aj názov hry. A tak sa stalo, že moderné Scrabble uzrelo svetlo sveta 16. decembra 1948. V súčasnosti sa Scrabble hrá v 121 krajinách po celom svete a hra sa vyrába v 31 jazykových mutáciách. Doteraz sa predalo viac ako 100 miliónov kusov tejto ušľachtilej hry.

Na pôde PU sa s touto hrou mohli (nielen) študenti po prvýkrát stretnúť v Univerzitnom pastoračnom centre dr. Štefana Héseka, kde sa 6. marca uskutočnil neoficiálny, mohli by sme ho nazvať „čajový“ turnaj v Scrabble. Zúčastnilo sa ho asi 20 súťažiacich a víťazom sa stal študent 5. ročníka PU Ivan Dudáš. Na Slovensku však existuje aj oficiálny Slovenský spolok Scrabble, ktorý sa práve na pôde PU, konkrétne v študovni Univerzitnej knižnice, rozhodol usporiadať 3. kvalifikačný turnaj Majstrovstiev Slovenska v Scrabble. Dňa 1. apríla sa na ňom zúčastnilo niekoľko

desiatok súťažiacich z celého Slovenska.

Hrať Scrabble je nie len zábavné, ale aj osožné. Zvyšuje sa pohotovosť reakcií, schopnosť logicky myslieť, grafická predstavivosť a v neposlednom rade aj slovná zásoba. A o tom poslednom svedčí aj pozvánka na tento turnaj z pera predsedu Slovenského spolku Scrabble:

„Priatelia preskupovania písme- niek pridte prítomnosťou podporiť prvoaprílový prešovský prebor. Po- citujem potrebu poslať pozvánku, pretože pondelkovou poľnou padne povolený priestor pre prihlasovanie. Posiaľ prišla púha prvá prihláška páru príbuzných príslušníkov pekného pokolenia (pohlavia), prirodzene Prešovčaniek, prekonávajúcich predsudky – prosto prídu premiérovu parti- cipovať. ...Pri posielaní prihlášky, prosím, pohnite prdelkou. Podrobným preštudovaním popísaného prístupu predídete prípadnému po- myšleniu pri presune, predídete po- tulkám po periférii Prešova. Pri pri- hlasovaní poznačte požadovaný pokrm:

- plnohodnotný (pečené pliecko, plnené prsia, pikantná pečieň, plus poriadna príloha)

- podhodnotený (podobný pokrmu prežúvavcov - paprika, paradajky, petržlen, paštrnák, patizóny, prinaj- lepšom parmezán, pečiariky)...

Pridte, prekročte pomyselnú psy- chickú prekážku, prežijete príjemnú prvoaprílovú párty. ...Prešovčania prisľúbili pripraviť pre premiantov prezenty, predpokladám pripravia pre- kvapenie pre premiérovu prítomného premianta.

Pod priateľským pozdravom pod- písaný Peťo (Peter Augustin, pred- seda SSS).“

Tak ako, zvládli by ste niečo po- podobné aj vy? Tak možno o rok bu- dete mať možnosť vyskúšať si to na vlastnej koži.

(mich)

Turnaj v Scrabble v Univerzitnom pastoračnom centre.

Foto: Mgr. Marián Kašaj

Diplomanti Katedry hudby FHPV 2006 na svojich koncertoch

Diplomové koncerty (DK) sú praktickou časťou diplomovej práce so špecifickými požiadavkami na umeleckú interpretačnú úroveň v hre na nástroji, v dirigovaní speváckeho zboru, alebo v hlasovej výchove. Z tohtoročných 25 diplomantov na Katedre hudby Fakulty humanitných a prírodných vied (KHu FHPV) PU v Prešove si túto náročnú formu ukončenia štúdia zvolilo až 18 študentov. Veľký počet DK nás „prinútil“ začať už v zimnom semestri. Vzhľadom na absenciu vhodnej sály v priestoroch PU, ktorá by aspoň trochu zodpovedala kritériám koncertnej sály prezentovali študenti svoje výkony v rôznych koncertných priestoroch v Prešove.

Niektoré DK aj tohto roku hodnotila nezávislá recenzentka Mgr. Renáta Kočíšová. Skrátenú verziu prinášame aj celej akademickej obci PU.

*Doc. Mgr. art. Irena Medňanská, PhD.,
vedúca katedry hudby*

DK na KHu FHPV PU aj v tomto akademickom roku hýrili pestrou žánrovo-druhovou rôznorodosťou, osobitou nápaditosťou a umeleckou vynaliezavosťou.

Praktickú špecifickú časť diplomovej práce uviedli na svojom DK dve diplomantky Ivana Kotuláková a Ľudmila Pavulíková, obe z Katedry hudby FHPV PU. Už na sklonku roka 2005 v sále PKO (30. novembra) zazneli v ich podaní muzikálové hity a to v dvoch podobách - prierez muzikálom Kleopatry ako doobedňajší výchovný koncert a večer muzikálových piesní pod názvom Cesty ženy v tónoch. Recenzia sa sústredila na predpoludňajšiu časť ich vystúpenia, keď pódium lemovali mozaikové portréty Kleopatry a počas hudobných častí pozadie pódia ožilo videoprojekciou so symbolmi slávneho Egypta (pyramídy, hlava egyptskej kobyry, trojportrét triumvirátu a pod.). Odevy, ktoré by sa dali svojím vypracovaním porovnať ku kostýmovej práci pripravila Z. Lukáčová ako súčasť svojej diplomovej práce na katedre výtvarnej výchovy, dôstojne, vkusne, ale zároveň významne dotvárali celý priebeh podujatia. Slovný sprievod, ktorý nezabudol podčiarknuť významnú osobnosť starovekých dejín (Kleopatru) sa v kontakte s publikom mohol sústrediť na náročnejšie volené otázky. Prípravy spevných partov sa zhostila PaedDr. M. Polohová, ktorá sopranové a mezosopranové partie (sólovo alebo dvojhlasne) - Kleopatru a Fulvia pripravila na ukážkovej úrovni, hlasy ladili, vystihli charakter muzikálového štýlu, farebne a tvárne modelovali jednotlivé skladby muzikálu Kleopatry.

Druhý DK 15. decembra mal oproti ostatným nesmiernu výhodu, jeho termín i tematika boli výborne načasované do adventného obdobia, keď sú programy takéhoto typu (koledy, sprevádzané biblickými príbehmi) žiadané a umocňujú predvianočný čas. Koncert sa uskutočnil v koncertnej sále Základnej umeleckej školy (ZUŠ) M. Moyzesa na Baštovej ul. a záujem bol veľký,

kapacita sedadiel nestačila. V programe spoluúčinkovali vokálne zbory dvoch hudobných inštitúcií a na koncerte sa stretli aj ich reprezentanti, čo vytvorilo sympatickú symboliku hudobnej súdržnosti v hľadisku i na pódii: Detský zbor Zvonček (ZUŠ, umelecká vedúca J. Ljubimová) zložený z dievčat a chlapcov školskopovinného veku a vysokoškolský mužský spevácky zbor PU Nostro canto (umelecká vedúca a vedúca diplomovej práce T. Kanišáková). Hlavnou aktérkou podujatia bola Lenka Novotná, ktorá sa v role dirigentky a moderátorky zhostila svojej úlohy presvedčivo a s ľahkosťou, so snahou zapojiť do priebehu aj publikum, čo nie je vždy najľahšia úloha. V sále hudobne i sloвне rezovala vianočná koleda a diplomantka ju podala ako živú a obľúbenú formu vokálno-inštrumentálnej hudby a pevnú súčasť duchovného dedičstva mnohých národov a národností. Najzaujímavejšou črtou koncertu bola farebná kombinácia detských (dievčenských) hlasov so zrelšími mužskými, čo znamenalo, že prítomní si mohli odniesť z koncertu pôsobivý umelecký zážitok

DK nevidiacej študentky Viery Petrovčinovej sa konal 14. marca na pôde ZUŠ J. Pöschla na Prostejovskej ulici. Diplomantka ho nazvala

Diplomový koncert Dany Makuchovej a jej štyri akordeóny

Od Mozarta k vlastnej tvorivej invencii, na ktorom interpretovala pieseň v rámci vokálnych skladieb W. A. Mozarta a v druhej polovici koncertu ako pieseň populárnu, tu sa publiku predstavila aj ako autorka a textárka. V sprievodnom slove L. Leškovej so samozrejmosťou zaznel fakt, že rok 2006 je rokom Mozartovým, keď si kultúrny svet pripomína 250. výročie narodenia a 215. výročie úmrtia tohto hudobného skladateľa obdobia klasicizmu. Jemný soprán V. Petrovčinovej, v zrozumiteľnej deklamácii, sprevádzala v jasnej harmonickej faktúre a presnom frázovaní Mgr. art. Ľ. Kistyová v štyroch skladbách (Uspávanka, Výstraha a ďalšie). Záver prvej časti koncertu vyznel farebne, ako podotkla nevidiaca diplomantka, a to vďaka skladbe Skúška na koncert, ktorú interpretovala ako sólový hlas so Ženským komorným telesom, v akomsi dievčenskom dialógu. Druhá časť programu dramaticky zostavená z vlastných skladieb vyznela vo viac uvoľnenejšej atmosfére, keď mikrofón a syntetizátor boli diplomantke veľkou

oporou. Istotu dodávali aj sprievodní spoluhráči na gitare (P. Uher), basovej gitare (J. Tkáč) a bicích (P. Gurman). Hudobne boli skladby melodické, nie príliš jednoduché, rôzneho temperamentu, s prvkami blues, rocku a populárnej hudby. Odrážali vnútorný svet mladej bytosti, ktorá sa zamýšľa nad okruhom tém, ktoré zaujímajú mladú generáciu: nad priateľskými a ľúbostnými vzťahmi, čo bolo zjavné najmä v textoch piesní. Pod praktickú prípravu koncertu sa podpísala PaedDr. M. Polohová. Tento koncert bol prezentáciou tvorivej invencie nevidiacej V. Petrovčinovej, ktorú prišli povzbudiť aj mnohí kolegovia a vedenie prešovskej i košickej pobočky Únie nevidiacich.

Predstaviť klavír v jeho nenahraditeľnej funkcii - ako sprievodný nástroj, si predsavzal diplomant Ľubomír Blichár na DK, konanom v sále PKO 24. marca. Koncert pod názvom Diferenciácia klavírnej spolupráce zaznamenal na pódii klavír spolupracujúci so sólistami - sopranistkou M. Partilovou, huslistkou K. Ivasenkovou, flautistkou J. Kopeckou, klarinetistom J. Bakom a komorným miešaným zborom KHu. Klavír v tejto úlohe voči jednohlase (sólovému nástroju), resp. vokálnej homofónii (zbor) má vyrovnanú pozíciu, harmonicky vyplňa skladbu. Zámerom sprevádzajúceho interpreta bolo vystihnúť atmosféru skladby, štýlovo naznačiť smerovanie autora, udržať rytmus, kvalitne zvládnuť predpísaný notový materiál, byť pohotovým spoluhráčom. To všetko sa na koncerte diplomantovi podarilo. Ľ. Blichár je nadaný hudobník, dobre cítiaci pulzáciu hudby akéhokoľvek štýlu, s dobre posadenými rukami. Vedúcou praktickej časti diplomovej práce bola doc. Ľudmila Kojanová.

Stretnutie so štyrmi akordeónmi na

Diplomový koncert nevidiacej študentky Viery Petrovčinovej

preukázali neutíchajúci záujem o hudbu

DK Dany Makuchovej v Šarišskej galérii 28. marca nebolo pre ňu prvé. Stalo sa tak už počas minuloročného adventného koncertu na pôde PU. Koncert, v ktorom sa striedali počty akordeónov, sa niesol v znamení súhry, istoty, technickej presnosti, dramaturgickej pestrosti programu a značnej dávky temperamentu. Akordeónu, ako modernému nástroju (zrod sa datuje v 19. storočí) dobre sedia skladby moderné a temperamentné a v takomto duchu sa niesla aj dramaturgia DK. Najviac zapôsobili skladby argentínskeho skladateľa a akordeonistu A. Piazzolu (1921-1992) *Libertango* a *Melodia en La menor*, ktorý vo svojich skladbách sústredil nesmierny temperament, sviežu invenciu a vynikajúcu hráčsku schopnosť. D. Makuchová ako prvá akordeonistka predviedla pekný a zrelý výkon. Prijemný večer, ktorý koncipovala vedúca diplomovej práce doc. Irena Medňanská, veľmi zaujímavu predelovali citáty známych umelcov o hudbe (L. van Beethoven, P. Hindemith, A. Krause, M. Servantes a i.) v podaní L. Pavulíkovej a vystavené modernistické plátna Martina Benku.

DK dvoch diplomantiek – klavírných interpretiek pod názvom *Cestujte s nami* alebo ako vynálezcovia počúvali hudbu dával tušiť, že pôjde o nevšedné spracovanie témy hudby. Lenka Stašíková a Tatiana Rudyová si za priestor syntetického

Diplomový koncert Lenky Stašíkovej - Tatiany Rudyovej

pamiatky Paríža: Eiffelovka, *Vir'azný oblúk* a *Sacré-Coeur*, v druhej polovici mrakodrapy a výškové budovy – symbol zaoceánskej architektúry Ameriky. Na koncerte zaznel pestrý hudobný program s dielami Gorbulskisa, J. Brahmsa, R. Straussa, S. Rachmaninova, M. Ravela, G. Gershwin, L. Bernsteina, MacDermota, určenými pre klavír (aj štvoručnej), večer rámcovo spevný úvod (Litovská pieseň) a v závere zborom interpretované skladby muzikálov *West Side Story* a *Hair*. K takto členitému programu bolo zaiste zložité „vyrobiť“ sprievodné slovo, dať celému koncertu pointu. Vedenia diplomo-

tu Tomáša Oravca na pôde PKO 20. apríla predchádzal deň predtým koncert Diabolských huslí a šantenie cimbalistu E. Šárköziho, a tak v krátkej dobe si mohol milovník hudby (DK T. Oravca bol sprievodným koncertom PHJ) prísť na svoje a dozvedieť sa veľa nového o tomto populárnom, aj keď málo rozšírenom nástroji. Cimbál ako ho ešte nepoznáte – pod takýmto názvom sa diplomant predstavil v role spoluhráča v klasickej folklórnej skupine (spoluúčinkovala ľudová hudba S. Baláža), ako sólista, ktorý zaujímavu prezentoval transkripciu, *Capriccio* č. 24 N. Paganiniho (s videoprojekciou domu a zobrazení tohto husľového mága), ako hudobník v Roby Revival orchestra, ktorý prezentoval známe skladby world music alebo bližšie špecifikovanej gypsy music R. Lakatos a napokon ako sprievodný nástroj (prepis gitarového partu) v skladbe *Most přes řeku* (muzikál Jana z Arcu), či najzaujímavejšie polohy pre publikum – cimbál v jazzovej zostave (*Groovin' heads* (Gappa) alebo cimbál a elektroakustická hudba z pásu, kde sa autorsky blykli diplomant i jeho pedagóg a vedúci diplomovej práce PaedDr. J. Hrušovský. Koncert potvrdil, že s cimbalom (slovný sprievod o histórii cimbalu a o jeho rozšírení po kontinentoch zaznel v podaní M. Michelčíka) sa dajú robiť kúzelné veci. Na pódiu cimbál ožil nielen ako strunný, akordický nástroj, ale aj ako nástroj bicí (rytmický). T. Oravec podal na pódiu sústredený výkon, ktorý sa k záveru dostával do polohy väčšieho uvoľnenia.

Absolventi aj tento rok preukázali na DK svoj neutíchajúci záujem o hudbu, schopnosť a talent umelecky sa vyjadriť a odvahu verejne výkony prezentovať – to všetko sa im v ich profesii zide. Renáta Kočíšová

Moja misia v kolekcií dvanástich filmov

Univerzitné pastoračné centrum d. Štefana Héseka v spolupráci s Vysokoškolským klubom pripravilo ďalšie podujatie organizované študentmi pre nich samotných i pre širokú verejnosť. Po úspešnom novembrovom filmovom festivale *Jeden svet* sa 20. a 21. marca v priestoroch „Čaviarne“ na Jarkovej 77 predstavilo 12 dokumentov mapujúcich misijnú činnosť Slovákov na celom svete. Väčšina filmov vznikla v réžii Mareka Poláčka, ktorý za svojimi „hrdinami“ častokrát cestoval až na opačný koniec zemegule. Výsledkom je mozaika životných príbehov ľudí, ktorí vymenili pohodlie a výdobytky európskej „civilizácie“ za skromné podmienky a namáhavú prácu pre druhých.

Prehliadku tvorili filmy o misiónároch pôsobiacich v Ekvádore (*Cesta do pralesa*), Bolívii (*Medzi nebom a zemou*), Angole (*Padre Alegria*), Juhoafrickej republike (*Anjeli*), Kazachstane (*Matuska*), na Sibíri (*Čo slová nepovedia*), v Albánsku (*Útek do Albánska*), Rumunsku (*Taký všedný život*), Taliansku (*Cena človeka*), Nemecku (*Rašaj*) a na Slovensku (*Podnikateľ s dušami*, *Poštárska telenovela*). Čerešničkou na festivalovej torte boli diskusie s hlavnými aktérmi posledných dvoch spomenutých snímok, kňazom Mariánom Kuffom, ktorý sa venuje práci s bývvalými väzňami a bezdomovcami v Žakovciach a saleziánskym kňazom Petrom Bešenyeim pôsobiacim v rómskej osade Poštárka pri Bardejove. Z rozprávania hosti bolo cítiť, že i napriek mnohým nezdarom a sklamaniam majú silu a chuť pokračovať vo svojom poslaní a vedľa sa tešiť aj z drobných úspechov.

Skutočnosť, že mnohí mladí ľudia si z možnosti prežitia voľného večera vybrali práve festival misijných filmov svedčí o ich záujme o misijnú problematiku ako i tom, že hodnoty ľudskosti, nezištnosti či obetavosti im nie sú cudzie. Poďakovanie patrí všetkým, ktorí festival pripravili a organizačne zabezpečili. Už sa tešíme na 2. ročník *Mojej misie*.

Petra Flašková

Diplomový koncert Lenky Novotnej

podania námetu vybrali 30. marca koncertnú sálu ZUŠ J. Pöschla na Prostejovskej ulici. Na programe participovali mnohí ich konškoláci ako speváci (aj obe diplomantky), herci, ale aj autorka scenára (A. Verešpejová), scénická príprava (M. Kuderjavá), obsluha PC a jeho príslušenstva, či autorka výtvarného riešenia. Pódium lemovali farebné papierové makety, v jednej polovici pozadia najznámejšie kultúrne

vej práce sa zhostila Mgr. T. Pirníková, PhD. Po zhladnutí DK v takejto netradičnej forme, keď na pódiu ožili skladatelia v danej dobe vášnivo diskutujú so svojimi rovesníkmi vynálezcami: Brahms so J. Vernom, T. A. Edison s Rachmaninovom, alebo obaja skladatelia Gershwin a Ravel, či dvaja detski moderátori virtuálne chatovali s L. Bernsteinom.

Koncertu diplomanta – cimbalis-

Festival *Moja misia* navštívilo niekoľko desiatok divákov. Foto: Mgr. Marián Kašaj

„Literatúre nemusíme rozumieť, stačí, že ona rozumie nám“

Zaujímavý postreh ešte zaujímavejšieho človeka – Daniela Heviera. Nielen nad touto sentenciou sa mohli v čase sviatku všetkých žien (8. marca) zamyslieť tí, ktorí si prednášku D. Heviera nenechali ujsť.

budú odolné voči akejkolvek manipulácii“. Autor detských kníh otvorene a bez zábran pomenoval aj to, čo si doteraz akosi nikto nepripúšťal: „Tento svet – a ukázali to paradoxne teroristické útoky – sa už nemôže opierať o silu davov a silu armád, pretože títo na všetko odhodlaní fanatici nám ukazujú, že celú armádu, celú mašinériu dokáže odzbrojiť a vyradiť jeden jediný človek odhodlaný na všetko.“ A práve literatúra nás učí, ako sa tvárou v tvár postaviť každému agresívnemu názoru, pretože vyzbrojuje človeka vnútornou odolnosťou. Keď budeme odhodlaní na všetko, podobne, t. j. odhodlaní žiť dôstojne a nepoddať sa spoločenskému vymývaniu mozgov, tak prežijeme v našich deťoch a aj v ďalších pokoleniach.

Jeden z najznámejších spisovateľov detskej literatúry totiž opätovne prijal pozvanie Katedry komunikačnej a literárnej výchovy Pedagogickej fakulty (PF) PU a Ústavu pre výskum detskej reči a kultúry, aby sa na našej akademickej pôde mohol znovu stretnúť so študentmi, na ktorých mu aj po dvoch rokoch ostala živá a veľmi príjemná spomienka.

„Najlepší učiteľ je ten, ktorý sa učí od svojich žiakov,“ povedal a vzápätí dodal, že na tvorivej dielni, ktorá predchádzala prednáške, sa aj on presvedčil, že od našich poslucháčov sa on sám má čo učiť. Lebo sú tvoriví a majú korenie – fantáziu.

Nasledujúce slová, ktoré naplnili tému o literatúre ako zdroji osobnostnej tvorivosti, možno niektorých prekvapili. Možno aj zaskočili. D. Hevier v akademicky postavenej téme hovoril totiž o svojom vnímaní literatúry; o tom, ako ju cíti a prežíva on sám. A nešetril ju. Našťastie. Zniesol ju z nebeských výšav na zem k nám ako bájnny Prometheus oheň a podal nám ju. V jeho podaní literatúra ožila ako mechanizmus s mnohokrátymi súčiastkami; ako organizmus či živočích, po stretnutí s ktorým sa už nemusíme vrátiť „živí“, už nikdy sa nemusíme vrátiť v takom istom rozpoložení. Lebo nevinné čítanie neexistuje. Literatúra preto označil aj za záležitosť dosť nebezpečnú, pretože tí, ktorí jej podľahnú, môžu ostať stigmatizovaní po značení na celý život, keďže hranica návratu z tohto stretnutia je len ťažko postrehnuteľná. A on ju už na(ne)-šťastie prekročil.

„Explozívno-deštruktívna“ sila literatúry má však na rozdiel od plastickej trhaviny v konečnom výsledku konštruktívny dopad. Prečo? Lebo „dokáže vytvoriť osobnosti, ktoré

ve literatúra nás učí, ako sa tvárou v tvár postaviť každému agresívnemu názoru, pretože vyzbrojuje človeka vnútornou odolnosťou. Keď budeme odhodlaní na všetko, podobne, t. j. odhodlaní žiť dôstojne a nepoddať sa spoločenskému vymývaniu mozgov, tak prežijeme v našich deťoch a aj v ďalších pokoleniach. Zaujímavý a nesporne pravdivý bol aj postreh, ktorým sa spisovateľ dotkol problému „povinného“ a direktívneho čítania, čím demaskoval strašiaka, ktorý sa okolo čítania ako kultúrnej aktivity neustále vytvára. Vyjadril to v jednoduchom literárnom zákone: „Tak ako vás nikto nemôže donútiť ľúbiť literatúru a čítať knihy, keď vy sami nepocítujete tú potrebu dopovať sa energiou a silou literatúry, tak vám nikto nemôže zakázať vybrať si celkom dobrovoľne a demokraticky svojho obľúbeného autora, svoju knihu, svoj príbeh, svoju básničku či oblasť, ktorú máte jednoducho radi.“

Reč o literatúre bez glorifikujúcej servítky na ústach by bolo možné nazvať aj osobnou výpoveďou až spoveďou D. Heviera ako človeka. Človeka, ktorý svoje vlastné neistoty a obavy prišiel študentom PF porozprávať preto, aby do nich zasial istotu, ktorou on sám už nedisponuje.

D. Hevier už odišiel, ale tajomstvo, ktoré prezradil, už v Prešove natrvalo zostalo. Aké? Týka sa zvuku úžasu, radosti, zdesenia či pôžitku; týka sa toho čudného vzdychu, ktorý vychádza z našich úst, keď sa kniha po prečítaní poslednej strany nadobro zatvára. „A práve ten nedefinovateľný zvuk, to niečo neviditeľné, je to tajomstvo a srdce literatúry...“

Radoslav Rusňák
Foto: Mgr. Radoslav Rohal

VK PU skončil v extralige 2005/2006 na štvrtom mieste

V konečnej bilancii extraligy volejbalistov ročníka 2005/2006 obsadil Volejbalový klub (VK) PU Prešov štvrtú priečku. Rozhodol o tom druhý semifinálový zápas v hale PU. Prešovskí vysokoškooláci ho prehrali 0:3 (-21, -22, -15). Keďže prvý semifinálový duel v Novom Meste nad Váhom prehrali 2:3, z bronzových medailí sa tešili hráči Cityfarmy.

Prešovčania v druhom zápase nastúpili bez zraneného Škvarka, čo bola dosť citeľná strata. Úvod prvého dejstva bol vyrovnaný. Potom však hostia našli správny herný rytmus, úspešnou hrou v

útoke si vypracovali náskok 17:11 a prvý set dotiahli do úspešného konca. Aj druhý set mal dlhý vyrovnaný priebeh – Prešovčania v ňom viedli 20:18, neskôr bol stav 21:21, ale v jeho koncovke dominovali hostia. Tretí set bol už v rézii v pohode hrajúcich hráčov Nového Mesta nad Váhom. Hostia boli v tomto zápase lepší v hre v poli i na sieti aj v prijíme. Prešovčanom nešlo podľa predstáv podanie, chýbala i potrebná herná iskra.

Tréner Daniel Oravec mal v tomto extraligovom ročníku náročnú úlohu, lebo po majstrovskej sezóne z mužstva odišlo šesť hráčov. Napriek tomu s mužstvom postúpil do bojov o medaily. V zápase o tretie miesto mu v prvom súboji chýbal Váhovský, v druhom Škvarek.

Majstrom Slovenska sa stal VKP Bratislava, z historického striebra sa tešilo Humenné.

(jac)

Humor a vtip toho, ktorý nás miloval

V sobotu 2. apríla 2005 o 21.37 h odišiel z tohto sveta človek, ktorého meno bude zrejme na dlhé roky zapísané v mysliach mnohých z nás veľkými písmenami. Pápež Ján Pavol II., dnes už častejšie nazývaný aj svojim civilným menom Karol Wojtyła, bol osobnosťou, o ktorej by sa dalo hovoriť a písať mnoho, ale o ktorej v podstate netreba hovoriť skoro nič.

Pretože sotva nájdeme medzi súčasnými aj minulými mediálnymi celebritami človeka, o ktorom by sme toho vedeli viac. Viac pravdivého. Možno je to aj tým, že na rozdiel od svojich predchodcov, sa Ján Pavol II. neštil médií. Bral ich ako svojho partnera. Nie však preto, aby robil reklamu sám sebe, ale preto, aby robil „reklamu“ niekomu úplne inému.

A tak aj prešovskí študenti po uplynutí jedného roka od jeho smrti, pocítili potrebu spomenúť si naňho. V Univerzitnom pastoračnom centre dr. Štefana Héseka zorganizovali 3. apríla spomienkový večer na Jána Pavla II., nazvaný Humor a vtip toho, ktorý nás miloval. Návštevníci, ktorých sa nakoniec zišlo vyše dvoch stovák, si mali najprv možnosť pozrieť tematickú výstavu mincí a medailónov s motívom Jána Pavla II. Vystavovateľom bol zberateľ pán Frena z Vranova nad Topľou. Program potom pokračoval vo veľkej sále Divadla Alexandra Duchnoviča. Prítomní boli dvaja hostia, ktorí s Jánom Pavlom II. prišli do styku – jeden v skutočnosti a druhý v prenesenom význame slova. Vysvetlime. Prvým hosťom bol kňaz Juraj Jurica, ktorý momentálne pôsobí ako kaplán farnosti Prešov – Solivar. J. Jurica študoval sedem rokov v Ríme a počas štúdia mal niekoľkokrát skúsenosť s osobným stretnutím s Jánom Pavlom II. Dostal sa napríklad do výberu seminaristov, ktorí mali možnosť slúžiť pri oltári v rámci omši, ktoré pápež celebroval v chrá-

me sv. Petra. Druhým hosťom bol Gregor Fietko, FCS z inštitútu Školských bratov, čo sú rehoľníci, ktorí sa vo svojej činnosti zameriavajú hlavne na vyučovanie na základných a stredných školách. Ten síce pápeža nestretol osobne (ak nerátame spoločné stretnutia počas návštevy Jána Pavla II. na Slovensku), ale poskytol nám mnoho zaujímavých postrehov z pohľadu súkmeňovca Karola Wojtyły. G. Fietko – aj keď už vyše 15 rokov žije na Slovensku – je pôvodom Poliak. Obaja hostia svojimi zážitkami či spomienkami vynikajúco dotvorili atmosféru večera, v ktorom nechýbali videoprojekcie pripomínajúce zvolenie K. Wojtyły za pápeža ale tiež zachytávajúce ho v situáciách, v ktorých vynikal svojím osobitým zmyslom pre humor. A samotný humor nakoniec dominoval aj celému večernému programu.

Po skončení tohto jeden a pol hodinového spomínania mohli tí najvytrvalejší ešte vidieť hodinový dokument o Jánovi Pavlovi II. a ochutnať jeho najobľúbenejšie koláče – kremówki, ktoré podľa originálneho receptu pripravili naše študentky. Kto vydržal až do tohto bodu, rozhodne neofutoval.

V deň 3. apríla sa spomínalo na smrť. Ale na smrť človeka, v ktorom bolo veľa života. A tak aj táto spomienka nebola smutná, ale naopak naplnená radosťou a dovolím si povedať skoro až rodinnou blízkosťou všetkých zúčastnených. Návštevníkov, hostí, organizátorov a hlavnej postavy.

(mich)

Športové aerobičky Slávie PU bodovali v Nových Zámkoch

Športové aerobičky Klubu gymnastických športov TJ Slávia PU boli pod vedením trénerky docentky Kvetoslavy Perečinskej úspešné na medzinárodných majstrovstvách Slovenska v športovom aerobiku v Nových Zámkoch.

V ženskej kategórii v rámci medzinárodných majstrovstiev Slovenska skončila Tamara Ferencová dvanásť a Miroslava Gumanová šestnásť. Majstrovstvá Slovenska: 5. Tamara Ferencová, 6. Miroslava Gumanová. Juniorky - medzinárodné majstrovstvá SR: 8. Petra Tomková, 13. Ivana Faměrová, 21. Alžbeta Segedyová, majstrovstvá Slovenska: 4. Tomková, 6. Faměrová, 9. Segedyová. V súťaži trojíc získali juniorky Segedyová, Tomková, Faměrová na majstrovstvách Slovenska bronzové medaily, na medzinárodnom šampionáte Slovenska im patrila šiesta priečka.

V kategórii starších žiačok v súťaži trojíc si strieborné medaily v rámci slovenského šampionátu vybojovali Alexandra Kovalská, Vanda Kobulská, Eliška Čonková, bronzové medaily získali Ivana Kundlová, Zuzana Lukáčová, Zuzana Šmeringiová. Mladšie žiačky Dominika Sedlačková, Karolína Kollárová, Gréta Kollárová sa v súťaži trojíc stali majsterkami Slovenska.

Docentka PhDr. Kvetoslava Perečinská, CSc., z Fakulty športu PU pôsobila v závere apríla ako rozhodkyňa a vedúca slovenskej výpravy na majstrovstvách Európy športových gymnastiek v Grécku. (jac)

Uplynulá sezóna univerzitných šachistov bola úspešná

Začiatkom apríla sa odohralo posledné, jedenáste kolo III. Slovenskej šachovej ligy. V ňom sa osemčlenné A družstvo Slávie PU stretlo v súboji o druhú priečku s favorizovaným výberom košického DPMK.

Stretnutie na pôde súpera bolo o to napínavejšie, že jeho víťaz mal zaistený postup do II. Slovenskej šachovej ligy. Po dramatickom, takmer šesť hodín trvajúcom zápore boli nakoniec úspešnejší domáci v pomere 5:3. Napriek porážke v tomto záverečnom vystúpení sezóny šachisti A družstva Slávie PU skončili na celkovom treťom mieste. V jedenástich stretnutiach dokázali sedemkrát vyhrať, dva razy zaznamenali nerozhodný výsledok a dvakrát, aj keď veľmi tesne, svojim súperom podľahli. To vzhľadom na kvalitu súťaže a počiatočné, papierové nasadenie až na desiatu priečku, možno hodnotiť ako veľký úspech kolektívu, zloženého prevažne z mladých, talentovaných hráčov.

O úspešné účinkovanie družstva sa podľa jednotlivých šachovnic zaslúžili S. Pastir, ktorý získal 4 body z desiatich partii, J. Sabol 8,5/11, B. Beluš 6,5/11, P. Derfiňák 9/11, Peter Čisarík 6/11, Pavol Čisarík 4,5/11, J. Vaňo 8/11, a M. Dragula 7/11. Celý tento kolektív si zaslúži uznanie za vzornú hernú disciplínu, počas celej sezóny totiž bolo potrebné použiť náhradníka, J. Eremiáša, iba v jednom zápase. Rovnako je potrebné vyzdvihnúť aj skutočnosť, že pri

svojom účinkovaní sa opieral takmer výlučne o výkony zamestnancov PU a vlastných odchovancov. Najmä nízky priemerný vek hráčov, podobne ako v prípade B družstva Slávie pôsobiaceho v rovnakej súťaži, je veľkým prísľubom do budúcnosti.

Ako úspešné je možné hodnotiť vystúpenie aj B družstva, ktoré zložené takmer výhradne zo žiakov prešovských základných a stredných škôl, získavalo v súťaži s dospelými predovšetkým cenné skúsenosti. Snahou vedúcich družstva i výboru šachového oddielu bolo predovšetkým dať príležitosť zahrat' si v náročnej súťaži čo najväčšiemu počtu detí. Pretože družstvo nasadilo podľa ratingu s veľkým odstupom na poslednom mieste, príjemné prekvapenie spôsobila skutočnosť, že v zápasoch s dospelými mladí šachisti Slávie zaznamenali dva nerozhodné výsledky. Pri troške šťastia a lepšej hernej disciplíny mohli získať ešte oveľa viac. Napriek tomu si za bojovnosť a predvedený výkon zaslúžia uznanie všetci členovia B družstva Slávie. Osobitne je potrebné spomenúť aspoň výkony V. Jacka, ktorý získal 6 bodov z deviatich partii, P. Čurlika 3/6, M. Lysiaka 3/9 a M. Vrabca 3,5/10 partii. Patrik Derfiňák

Zomrel Martin Gregor

Po ťažkej chorobe zomrel 29. marca 2006 vo veku 66 rokov PaedDr. Martin Gregor, CSc., dlhoročný vysokoškolský pedagóg, aktívny hráč a tréner v hádzanej. Posledná rozlúčka sa konala v prešovskom Dome smútku 3. apríla.

K smútiacej rodine a účastníkom smútočného zhromaždenia sa prihovril Gregorov blízky spolupracovník prodekan Fakulty športu PU PaedDr. Vincent Lafko, PhD. Priпомenul, že v prípade M. Gregora sa navzájom prelínali pedagogická práca a športová kariéra. „Dlhých 42 rokov bol pre študentov – budúcich učiteľov telesnej výchovy erudovaným vzorom a prirodzenou autoritou,“ povedal. Gregor sa ako pedagóg špecializoval na dejiny telesnej výchovy a najmä na teóriu a didaktiku hádzanej. Bol spoluautorom dvoch monografií, publikoval päť vedeckých prác, 30 odborných prác a ako spoluautor sa podieľal na tvorbe šiestich celoslovenských učebníc.

„Počas svojej športovej kariéry sa Martin stal veľmi známou osobnosťou, nikdy svoju popularitu nepreceňoval, ba práve naopak, stal sa prirodzenou autoritou a uznávanou kapacitou na svojom pracovisku a v akademických kruhoch Slovenska,“ zvýraznil Lafko.

Gregor hrával vo farbách pražskej Dukly, neskôr prišiel do Prešova a tu zostal celý život. Za družstvo TJ Tatran v najvyššej súťaži nastúpil 188-krát a zaznamenal 311 gólov. Jeho hráčsky vrcholom bolo získanie titulu majstra sveta na šampionáte vo Švédsku v roku 1967. Nemenej bola úspešná aj jeho trénerská kariéra. Pôsobil ako tréner prešovských hádzanárov i hádzanárok. S mužmi – na lavičke práve s Lafkom – získal posledný federálny titul v roku 1993. So ženami sa tešil dvakrát z majstrovského titulu. Navyše doviedol ich až do semifinále Pohára európskych majstrov. Trénoval aj reprezentačné mužstvo Slovenska, vo viacerých iných kluboch na Slovensku a zakúsil legionársky chlebič v Spojených arabských emirátoch. (jn)

Ceny MOV a SOV dostali Viera Bebčáková a Vincent Lafko

V Bratislave sa uskutočnilo valné zhromaždenie Slovenského olympijského výboru (SOV). Jeho súčasťou bol aj galavečer, na ktorom sa oceňovali úspešní aktéri ZOJ v Turíne a ďalší ľudia, ktorí pôsobia v olympijskom hnutí.

Výročnou trofejou Medzinárodného olympijského výboru v sekcii Žena a šport a bronzovými kruhmi SOV bola ocenená podpredsedníčka Slovenskej olympijskej akadémie a prodekanka Fakulty športu (FŠ) PU docentka PaedDr. Viera Bebčáková, CSc. Doménou dlhoročnej vysokoškolskej pedagogiky V. Bebčákovovej je práca s mládežou a vedomostné súťaže o olympizme. Žiaci a študenti si ich veľmi obľúbili, každý rok sa do nich v rámci Slovenska prihlási okolo sto základných a sto stredných škôl. Aj Prešov dosahuje vo vedomostných súťažiach veľmi dobré výsledky. Skvelé rezultáty vo vedomostných súťažiach o olympizme dosahujú aj študenti FŠ PU aj ďalších fakúlt PU. V. Bebčáková bola vynikajúcou prešovskou basketbalistkou a trénerkou, pričom sa o to, že náš ženský basketbal dosiahol

úspechy v rámci Československa aj v zahraničí.

Výročnou cenou SOV - Cenou profesora Vladimíra Černušáka za olympijskú výchovu bol ocenený strieborný olympionik z Mníchova 1972, dlhoročný predseda Olympijského klubu Prešov a vysokoškolský pedagóg, prodekan FŠ PU PaedDr. Vincent Lafko, CSc. Je zakladateľom turnaja v plážovej hádzanej, ktorý má na Slovensku veľký eveng. Hádzanársky expert a dlhoročný tréner Tatranu Prešov pracuje aj vo výkonnom výbore Slovenskej asociácie olympionikov. V Prešove sa pričínal o značnú obľúbenosť Behu olympijského dňa, podporuje viaceré športové súťaže vysokoškolských a vedomostné súťaže o olympizme.

Kolektívnym členom SOV sa stala FŠ PU Prešov.

(jac)

Spresnenie

Vo februárovom vydaní časopisu PU došlo pri redakčnej úprave k nemilej chybe. Dobrý deň, volám sa. Pred nedávnym mi vyšla vo Vašej redakcii V texte recenzie na výklad druhého a tretieho listu sv. apoštola Jána Teológa vypadlo meno autora publikácie. Je ním ThDr. Štefan Pruzinský, PhD. Ospravedlňujeme sa jemu a aj autorovi recenzie Mgr. Marošovi Šipovi, doktorandovi na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU.

Ideme do Nemecka!

Rímska brána "Porta Nigra" v meste Trier, najstaršom meste v Nemecku.

V júni tohto roku usporiada Inštitút germanistiky Filozofickej fakulty PU dvojtzádnový študijný pobyt v mestách Trier a Kolín. Zúčastní sa ho 15 študentov germanistiky spolu s viacerými vyučujúcimi a uskutoční sa v spolupráci dvoch odborov Univerzity Trier, a to germanistiky a jiddistiky.

Popri mnohých krajinovedných podujatiach očakáva študentov aj odborný program – semináre z germanistiky, jiddistiky a iných odborov ako sú história, dejiny umenia a teológia. Program zavíši exkurzia do Kolína a „Eifel“ regiónu.

Prvou prípravou na tento pobyt boli začiatkom marca prednášky a intenzívny kurz Jiddisch, ktoré na PU v Prešove viedla spolupracovníčka odboru jiddistika – germanistika dr. Ane Kleine z univerzity Trier. Plánuje sa aj ďalšia spolupráca s týmito odborníkmi.

Študijný pobyt prešovských študentov sa uskutoční s podporou Nemeckej akademickej výmennej služby (Deutscher Akademischer Austauschdienst – DAAD), ktorá v tomto roku poskytne študijné a vedecké pobyty aj 11 ďalším študentom a vyučujúcim PU.

Christian Irsfeld, M. A., lektor DAAD

Oznam pre študentov/ky končiacich ročníkov PU

KTO?

Informačno-poradenské centrum (IPC),
ktoré vzniklo pri Inštitúte psychológie FF PU
s finančnou podporou Európskeho sociálneho fondu,

ČO?

ponúka možnosť získať prístup do internetovej databázy
voľných pracovných miest na území SR, vytvorenej IPC.

PRE KOHO?

Študentom/tkám končiacich ročníkov denného bakalárskeho
a magisterského štúdia na Prešovskej univerzite, ktorí o túto
službu prejavia záujem.

AKO?

Bezplatným zaregistrovaním sa v IPC.

KEDY a KDE?

V kancelárii IPC, v budove FF PU na 4. poschodí,
č. dverí 433,
v čase od 8:30 – 12:00 a od 12:30 – 15:30
Tešíme sa na Vašu návštevu.

I. medzinárodné sympóziu o výskume, vývoji a produkcii rumančeka kamilkového

Dátum konania: 7. – 10. júna 2006

Miesto konania: Fakulta humanitných a prírodných vied PU v Prešove

Organizátori: International Society for Horticultural Science (ISHS), Association for the Medicinal & Aromatic Plants of Southeast European Countries (AMAPSEEC) a Fakulta humanitných a prírodných vied PU v Prešove

Rumanček kamilkový (*Matricaria recutita* L.) je jednou z tých liečivých rastlín, ktoré majú veľmi široké liečebné upotrebenie. Droga – suché kvetné úbory, silica a extrakty sa využívajú vo farmaceutickom priemysle, vo veterinárnej medicíne, v ľudovom liečiteľstve, v kozmetike a v potravinárstve. Slovenská republika patrí medzi tie krajiny sveta, kde veľkoplošná produkcia je založená na vyšľachtených výkonných odrodách s dostatočným množstvom kvetnej drogy a silice s dôrazom na obsah a stabilitu liečebne najúčinnějších komponentov, na mechanizácii zberových prác a technológiách spracovania suroviny. Toto boli hlavné skutočnosti, prečo Medzinárodná spoločnosť pre záhradnícke vedy (ISHS), sekcia liečivých rastlín, so sídlom v Leuvene, Belgicko, oslovila práve vedeckých pracovníkov na Slovensku s prosbou o usporiadanie I. svetového sympózia venovanému tejto liečivej rastline. O účasť na tomto vedeckom podujatí prejavilo záujem vyše 80 odborníkov v oblasti z celého sveta.

Vybraní prednášatelia a účastníci:

Angela Kolesnik, Užhorodská štátna univerzita, Užhorod, Ukrajina
Katarzyna Seidler-Lozykowska, Research Institute of Medicinal Plants, Poznań, Poľsko

Eva Szöke, Semmelweis University Budapest, Maďarsko

Chlodwig M. Franz, Veterinarmedizin Universität Wien, Rakúsko

Jean-Pierre Bouverat-Bernier, ITEIPMAI Chemille, Francúzsko

Heinz Schilcher, Freie Universität Berlin, Nemecko

Rolf Franke, Salus Haus Dr. Med. Otto Greither Nachf. GmbH, Bruckmühl/Obb., Nemecko

Mihailo Ristič, Institute of Medicinal Plant Research, Belehrad, Srbsko a Čierna hora

Jan Kišgeci, University of Belgrade, Zemun-Belhrad, Srbsko a Čierna hora

Photini V. Mylona, Agricultural Research Center of Northern Greece, Thessaloniki, Grécko

Eric Y. Bonwen, Organization for Environment Protection & Management, Limbe, Kamerún

Duane Johnson, Institute for Bio-based Products, Kalispell, MT, USA

Lyle E. Craker, University of Massachusetts, Amherst, USA

Steven Foster, Steven Foster Group Inc., Eureka Springs, AR, USA

Mohammed S. Aly, National Research Centre, Cairo, Egypt

Rkia Moutiq, National Institute of Agronomical Research, Settat, Maroko

Barney Gasston, Africa Bio-Medica, Ltd., Rumuruti, Keňa

Cirino Correa, Jr., EMATER – PR, Curitiba, PR, Brazília

Eduardo Weldt, Puelche S.A., Los Angeles, Čile

Yoshinori Kobayashi, Niigata University of Pharmacy and Appl. Sci., Higashijima, Japonsko

Georg Petroianu, UAE University, Al Ain, UAE

Raj K. Lal, CIMAP, Lucknow, India

Kambiz Baghalian, Azad University of Karaj, Karaj, Irán

Linda Falzar, Tasmanian University, Hobart, Austrália

Miluše Štolcová, Česká zemědělská univerzita Praha, Česká republika

Elena Masarovičová, Univerzita Komenského Bratislava, Slovensko

Róbert Hončariv, Univerzita P. J. Šafárika Košice, Slovensko

Ostatní účastníci, ktorí prejavili záujem sú z Litvy, Veľkej Británie, Nigérie,

Kene, Konga, Tanzánie, Ghany, Gruzínska, Nepálu, Pakistanu, Izraela,

Slovenska, Bulharska, Rumunska, Talianska, Turecka

Súčasťou podujatia budú exkurzie do pestovateľských oblastí rumančeka kamilkového na východnom Slovensku s prezentáciou originálnych zberačov, pozberovej techniky a veľkokapacitných technológií destilácie a extrakcie. Ďalšie informácie nájdete na web-stránke podujatia www.chamomile.szm.sk.

doc. RNDr. Ivan Šalamon, CSc., usporiadateľ sympózia

Európsky sociálny fond

Projekt je hradený z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

ČASOPIS AKADEMICKÉJ OBCE PU V PREŠOVE

Ročník X.

Číslo 3/JÚN 2006

Zasadala Vedecká rada PU

Dňa 4. mája Vedecká rada (VR) PU v Prešove korešpondenčne schválila prof. Ing. Štefana Hittmára, PhD., ako kandidáta za člena Akreditačnej komisie, ktorého navrhuje PU v Prešove.

Prvé riadne rokovanie VR PU v tomto roku sa uskutočnilo 5. júna. Po otvorení zasadnutia rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., slávnostne odovzdal Cenu rektora za rok 2005 (o tom na inom mieste).

VR PU hodnotila Správu o vzdelávacej činnosti PU za rok 2005 a Správu o vedecko-výskumnej a umeleckej činnosti PU za rok 2005. Ďalej VR PU prerokovala a schválila návrh VR Pedagogickej fakulty PU na udelenie titulu doctor honoris causa profesorovi Akihirovi Ishikawovi, PhD., vo vednom odbore pedagogika a Dodatok č. 2 k Rokovaciemu poriadku VR PU v Prešove.

Zároveň VR PU zobrala na vedomie Informáciu o zahraničných vzťahoch PU v Prešove za rok 2005, Správu o činnosti Univerzitnej knižnice PU za rok 2005 a Smernicu pre zefektívnenie výskumu vo vzťahu k výskumným pracovníkom PU v Prešove zo 4. mája 2006.

*Mgr. Nicole Removčíková,
útvár prorektorky PU pre
vedu a doktorandské štúdium*

V čísle okrem iného:

Udalosti - Publikačná činnosť na PU - s. 3,

Udalosti - A. Vojčíková-Gabzdilová v Madride - s. 4,

Rozhovor - prof. M. Gbúrová - s. 5,
Fórum názorov - Keď „Ačko“ bolo kráľom - s. 10,

Udalosti - Jubileum prof. L. Tajtáka - s. 13,

Kultúra - Moyzesiana - s. 18.

Akademický senát PU novelizoval študijný poriadok

Členovia Akademického senátu Prešovskej univerzity (AS PU) v Prešove na svojom v poradí 20. zasadnutí v tomto volebnom období schválili novelizáciu Študijného poriadku PU. Išlo o jedno z najvážnejších rozhodnutí na ich rokovaní 12. júna pod vedením predsedu AS doc. PhDr. Jána Mojdisa, CSc., a v prítomnosti rektora PU Františka Mihinu.

Novelizácia Študijného poriadku PU je obsiahlejšia a sumarizuje skúsenosti z ročného uplatňovania kreditového systému štúdia na PU. Všetky úpravy v podobe zmien a doplnkov sú plne k dispozícii na internetovej stránke PU.

AS splnil na zasadnutí aj jednu úlohu zo zákona o vysokých školách, prerokoval Výročnú správu o činnosti PU za rok 2005.

Členovia AS najviac diskutovali o dodatku k Smernici o poplatkoch spojených so štúdiom na PU. Návrh prešiel pred rokovaním v AS posudzovaním na iných stupňoch riadenia PU. Najvážnejšia zmena sa týka zvýšenia cien za ubytovanie v študentskom domove. V novom akademickom roku 2006/7 bude lôžko v dvojposteľovej izbe stať mesačne 1200 Sk, v trojposteľovej 1000 Sk

a v štvorposteľovej 900 Sk.

Na zasadnutí členov AS odznela informácia o novom dodatku k dotlačenej zmluve medzi PU a rezortom školstva na tento rok. Podľa neho došlo k zvýšeniu o 24 miliónov Sk na bežné výdavky a o 5,2 miliónov Sk na kapitálové výdavky. Peniaze sú účelovo určené fakultám na vedu, výskum a umelecké aktivity.

Rector PU na záver zasadnutia poďakoval členom AS za spoluprácu v končiacom sa akademickom roku

2005/6. Ako povedal, vplyv AS na chod PU je „taký, aký vyžaduje litera i duch zákona o vysokých školách“. Zvlášť poďakoval odchádzajúcim členom AS a to zo študentskej časti AS. Ide o Martu Barboríkovú z Fakulty zdravotníctva, Erika Jesenka z Filozofickej fakulty a Rada Bačika z Fakulty manažmentu. AS vyhlásil v tomto zmysle dopĺňajúce voľby členov AS. Uskutočnia sa začiatkom budúceho semestra a budú sa v AS týkať aj voľby podpredsedu AS za študentskú časť, keďže tento post sa uvoľnil po odchode E. Jesenka. Voľby sa budú týkať aj ním uvoľnenej pozície člena Správnej rady PU. (jn)

Začína fungovať nové štúdio

Podľa informácií prorektora PU Petra Kuzmišina otvoria v pondelok 26. júna Štúdio informačných technológií PU v miestnosti číslo 164 v hlavnej budove Vysokoškolského areálu na ul. 17. novembra I v Prešove. Štúdio je súčasťou Ústavu digitálnych kompetencií PU a v súvislosti s jeho otvorením bude predstavená náplň jeho činnosti pre pozvaných zástupcov fakúlt, ktoré vo svojej činnosti budú využívať služby štúdia. (jn)

Delegácia PPWSZ z Nového Targu navštívila PU

Dňa 7. júna 2006 navštívila PU v Prešove delegácia Podhalanskej Panstwowej Wyzsey Szkoły Zawodowej (PPWSZ) v Novom Targu, ktorú viedol jej rektor prof. dr. hab. Stanisław Hodorowicz. Na pôde PU delegáciu privítal rektor PU v Prešove prof. PhDr. František Mihina, CSc., za účasti prorektora PU pre zahraničné vzťahy prof. ThDr. Petra Šturáka, PhD.

Rectori podpísali zmluvu o vzájomnej spolupráci medzi obidvoma vysokými školami. Vychádzajúc zo zamerania partnerskej školy z Poľskej republiky na realizáciu zmluvy za PU v Prešove sa budú podieľať dve fakulty - zdravotníctva a manažmentu.

Delegáciu PPWSZ v Novom Targu počas pobytu na PU prijala na FZ jej dekanica PhDr. Anna Eliašová za účasti vedenia fakulty. Poľskí hostia si so záujmom prezreli priestory fakulty a navštívili aj Fakultnú ne-

mocnicu s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove. Popoludní nasledovalo prijatie delegácie partnerskej vysokej školy za účasti vedenia FM PU jej dekanom prof. Ing. dr. Róbertom Štefkom, PhD., na pôde katedry turizmu tejto fakulty.

Tieto stretnutia sa uskutočnili v priateľskej pracovnej atmosfére

a obidve strany konštatovali, že existujú mnohé spoločné body pre dynamické rozvíjanie vzájomnej spolupráce v ďalšom období.

*prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.,
prorektor pre zahraničné vzťahy
PU v Prešove*

Foto: Mgr. Luboslav Krejčík

Z REKTOROVHO DIÁRA

4. mája - zasadnutie kolégia rektora PU
 10. mája - podpísanie zmluvy s Univerzitou Marca Blocha v Štrasburgu, Francúzsko
 11. mája - účasť na vedeckej konferencii na Univerzite v Katoviciach
 15. mája - podpísanie zmluvy o spolupráci s Univerzitou Alkalá de Henares v Madride, Španielsko
 16. mája - účasť na vernisáži výstavy A. Vojčíkovej-Gabzdilovej v Madride (viac na s. 4)
 22. mája - návšteva Šumenskej univerzity Konstantina Preslavskeho v Šumene, Bulharsko a podpísanie zmluvy o vzájomnej spolupráci s PU
 26. mája - prijatie rektora Užhorodskej národnej univerzity prof. Mykola Vegesa s delegáciou na PU
 29. mája - účasť na medzinárodnej vedeckej konferencii vo Varšave, Poľsko
 2. júna - účasť na spoločnom zasadnutí Slovenskej rektorskej konferencie a Českej konferencie rektorov v Gabčíkove (viac na s. 4)
 5. júna - zasadnutie kolégia rektora PU
 5. júna - zasadnutie Vedeckej rady PU
 7. júna - podpísanie zmluvy o spolupráci medzi PU a univerzitou v Novom Targu na PU
 8. júna - účasť na I. medzinárodnom sympóziu o výskume, vývoji a produkcii rumančeka kamilkového Katedry ekológie Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove
 12. júna - účasť na zasadnutí Akademického senátu PU v Prešove
 13. júna - stretnutie s predstaviteľmi regiónov v Košiciach
 14. júna - pracovné rokovanie na PU s vedením Strednej umeleckej školy v Košiciach o spolupráci s PU
 16. júna - účasť na zasadnutí redakčnej rady časopisu Sofia v Rzeszowe, Poľsko. (zel)

PU rozšírila medzinárodnú spoluprácu o kontakty s univerzitou v Šumene

Na pozvanie rektora Šumenskej univerzity v Šumene prof. Dobrina Dobrev, PhD., dr. hab., navštívila 20. až 23. mája tamofšiu vysokú školu delegácia PU v Prešove v zložení: prof. PhDr. František Mihina, CSc., rektor PU a prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., prorektor PU pre zahraničné vzťahy. Dôvodom návštevy bolo podpísanie zmluvy o vzájomnej spolupráci medzi obidvoma univerzitami na obdobie rokov 2006 až 2011.

Šumenská univerzita patrí medzi päť štátnych univerzít na území Bulharskej republiky. Pokračuje v storočnej osvetovej tradícii, ktorú na konci 10. storočia založila činnosť Preslavskej spisovnej školy bulharského cára Simeona Veľkého. Neďaleko Šumena sú ruiny starých bulharských hlavných miest Pliska a Preslav.

V novom období je Šumenská univerzita pokračovateľom Vyššieho pedagogického kurzu, založeného v Šumene v roku 1924. Od roku 1964 bolo Vyššie učilište v Šumene filiálkou Sofijskej univerzity a od roku 1971 sa stalo samostatnou štátnou univerzitou s tromi fakultami - filologickou, prírodovednou a pedagogickou.

Dnes má univerzita vo svojej štruktúre štyri fakulty a jeden Pedagogický inštitút (kolež) v Dobriči. V jej štruktúre je aj Inštitút (Depar-

tament) zvyšovania kvalifikácie učiteľov vo Varne. V centre postgraduálneho vyučovania je možnosť zvýšiť svoju kvalifikáciu a vzdelanostný stupeň.

Šumenská univerzita je akreditovanou štátnou univerzitou, v ktorej podľa zákonov Bulharskej republiky študenti môžu študovať humanitné, prírodovedné a pedagogické vedy. Po skončení štúdia študenti získavajú vzdelanostný stupeň špecialista, bakalár, magister.

V súčasnosti na univerzite študuje približne 10 000 študentov a to na Fakulte humanitných vied, Fakulte matematiky a informatiky, Fakulte prírodných vied, Fakulte technických vied, Fakulte pedagogických vied a v Pedagogickom inštitúte v Dobriči. Vyučuje 442 vysokoškolských učiteľov, z toho 45 profesorov, 151 docentov, 40 doktorov vied a 214

doktorov. Univerzita doteraz udelila 36 titulov doctor honoris causa.

Univerzita má akreditované bakalárske študijné programy z oblastí: humanitných vied, sociálnych a právnych vied, prírodných vied, matematiky a informatiky, technických vied, agrárnych vied a veterinárstva a pedagogických vied. Ponúka magisterské študijné programy v zameraní jazykových filológií, napr. bulharská, anglická, nemecká, ruská, turecká. Ďalej sú to dejiny, teológia, informatika, fyzika, chémia, biológia, turizmus, pedagogika, psychológia, interkultúrna komunikácia a regionálny rozvoj a riadenie.

Vedecká činnosť šumenských vysokoškolských učiteľov je v oblasti starobulharistiky, dejín bulharského jazyka, užitočnej lingvistiky, teórie a dejín bulharskej literatúry, biblistiky, kresťanského umenia, dejín Bulharska, Banachovej algebry, astrofyziky, mikrobiológie atď.

Veľkú prestíž v Bulharsku a v Európe majú Vedecké centrum Preslavskej spisovnej školy (v oblasti medialistiky), Vedecké centrum pedagogických skúmaní, Laboratórium užitočnej lingvistiky, Laboratórium počítačových metód v archeológii a astronomické centrum.

Ako vyplýva z informácie o akreditovaných študijných programoch, zameranie Šumenskej univerzity je podobné zameraniu PU, čo je predpokladom úspešnej dynamikkej a plodnej spolupráce v nasledujúcom období.

Podpísaná dohoda o vzájomnej spolupráci na roky 2006 až 2011 vytvorila legislatívne prostredie na realizáciu vzdelávacích a vedeckovýskumných zámerov oboch univerzít, na ktorých sa môžu aktívne podieľať všetky fakulty PU v Prešove.

prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.

Rektor PU udelil ceny za rok 2005

V súlade so zásadami oceňovania udelil rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., na zasadnutí Vedeckej rady (VR) PU 5. júna Cenu rektora PU za rok 2005 tvorivým zamestnancom PU.

Za významný prínos pre univerzitu v oblastiach spoločenských vied, teológie, umenie, prírodné a technické vedy, zdravotnícke vedy cenu získali: v oblasti spoločenských vied doc. PhDr. Miloslava Sokolová, CSc., a kolektív Mgr. Martin Ološtiak, Mgr. Martina Ivanová, doc. PhDr. František Šimon, CSc., PhDr. Beáta Czereová, Mgr. Katarína Vužňáková, PhD., Ing. Vladimír Benko a doc. PhDr. Gustáv Moško, CSc., in memoriam, za najlepšiu prácu Slov-

ník koreňových morfémy slovenčiny (Prešov: Filozofická fakulta PU v Prešove, 2005. 584 s. ISBN 80-8068-319-0.),

v oblasti teológie prof. PhDr. Mikuláš Štec, DrSc., za najlepšiu prácu Cirkevná slovančina. (Prešov: Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU v Prešove, 2005. 464 s. ISBN 80-8068-359-X),

v oblasti umenia Mgr. art. Prokip Kolisnyk za prezentáciu PU a šírenie ideí humanizmu, občianskej an-

gažovanosti a výtvarno-estetikkej kultúry doma aj vo svete,

v oblasti prírodných a technických vied doc. RNDr. René Matlovič, PhD., mimoriadny profesor PU, za najlepšiu prácu Geografia obyvateľstva Slovenska so zreteľom na rómsku minoritu (Prešov: Fakulta humanitných a prírodných vied PU v Prešove, 2005. 332 s. ISBN 80-8068-348-4),

v oblasti zdravotníckych vied prof. Ing. Jozef Živčák, PhD., za najlepšie publikácie Základy bioniky a biomechaniky (Prešov: ManaCon, 2004. 256 s. ISBN 80-89040-25-X)

a Biomechanika (CD ROM).

Osobitné ocenenie získal PhDr. František Siska, PhD., za prácu Maticová logika (Bratislava: IRIS, 2004. 301 s. ISBN 80-89018-60-2) a za celoživotné dielo a prácu na PU v Prešove.

Oceneným srdečne blahoželáme! Bližšie informácie získate na webovej stránke <http://www.unipo.sk/index.php?sekcia=veda-a-vyskum&id=58>.

Mgr. Nicole Remová, útvár prorektorky PU pre vedu a doktorandské štúdium

Nad vykazovaním našej publikačnej činnosti

Aj tento rok vydala naša univerzita *Publikačnú činnosť pracovníkov PU za rok 2005*, ktorá má úctyhodných 394 strán. Je pokračovaním tradície PU, v ktorej sa chceme prezentovať širšej slovenskej akademickej, ale aj širokej verejnosti. Smerom do vnútra univerzity má tento súhrn podnecovať k ďalšiemu výskumu a publikovaniu.

Podobnú publikáciu nevydáva na Slovensku mnoho univerzít, skôr naopak. Pracovníčky našej univerzitnej knižnice a jej riaditeľ venovali jej prípravu mnoho práce. Rozhodnutie o vydávaní tejto publikácie bolo zamýšľané - som si istá, že to platí doteraz - prezentovať ju ako našu hrdosť a slávu, či už osobnú alebo hrdosť na našu vysokú školu. Zároveň má mať publikácia aj istú kontrolnú a porovnávaciu funkciu.

Môj príspevok nie je však zamýšľaný ako recenzia. Chcem upozorniť na nové podmienky, novú situáciu, ktoré prinášajú potrebu pozrieť sa na naše vydávanie *Publikačnej činnosti pracovníkov PU* iným pohľadom.

Nový pohľad prináša krátku inštrukcia z Metodiky rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2006, kde sa uvádza: Nutnou podmienkou zohľadnenia publikácií vysokej školy pri rozpise dotácií bude zverejnenie ich zoznamu vo forme, ktorú určí ministerstvo, na internetovej stránke vysokej školy.

Túto krátku inštrukciu treba uviesť do širších súvislostí. V roku 2006 je 20 percent z dotácií štátu na mzdy pridelených verejným vysokým školám podľa výsledkov výskumu, kde patria (okrem iného) aj počty publikácií za posledné dva kalendárne roky. Preto sú aj naše publikácie - tak ako publikácie zamestnancov každej verejnej vysokej školy na Slovensku - zverejnené na internetovej stránke vysokej školy (<http://www.pulib.sk>).

Na internetovej stránke prezentujeme naše publikácie slovenskej akademickej, ale aj širokej verejnosti v užšom rozsahu než v každoročne vydávanej *Publikačnej činnosti* pracovníkov PU. Zo 77 kategórií pub-

likačnej činnosti (Smernica MŠ SR č. 13/2005-R z 31. augusta 2005 o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti a ohlasov) Ministerstvo školstva SR vybralo 54 kategórií (zaradených podľa kvality do štyroch skupín A1, A2, B a C), ktoré zohľadňuje ako výsledky publikačnej činnosti. (Nie všetko publikované prispieva k „napredovaniu poznania“, a i keď treba z rôznych dôvodov písať stále - napríklad aj pre tréning, neznamená to potrebu vykazovania každého napísaného „písmenka“.)

Jedným dychom však možno povedať, že na internetovej stránke je zoznam našich publikácií dostupný oveľa širšiemu okruhu ľudí než v ich tlačenej podobe. Zverejnenie publikačnej činnosti „v rovnakej forme určenej ministerstvom“ umožnilo vysokým školám porovnávať sa. Naše publikácie sú vystavené verejnej kontrole oveľa prísnejšie, pretože ďalšie vysoké školy pozerajú (priam študujú) na náš zoznam publikácií neúprosne kriticky.

Internetové zverejnenie umožňuje upozorniť (aj sa tak z úrovne ministerstva stalo) na každú nedôslednosť a chybu pri zaraďovaní publikácií, ktoré tá-ktorá vysoká škola urobila. Váha štyroch skupín publikácií totiž nie je pre pridelenie financií rovnaká: na skupiny A1 a A2 sa vyčlení po 1/6 a na skupiny B a C po 1/3 z objemu vyčleneného na rozpis podľa výkonu v publikačnej činnosti, uvádza Metodika rozpisu dotácií. Preto nie je jedno, či je niektorá publikácia zaradená ako do „A“ skupín alebo do skupiny B alebo C. Aj omyl pri zaraďovaní sa môže vlniť ako úsilie neoprávnene (podvodom) získať peniaze (na úkor iných škôl, ktoré publikácie vykazujú

správne).

Nami vydávaná *Publikačná činnosť* pracovníkov PU a naše zoznamy publikácií zverejnené na internetovej stránke PU sa v novej situácii stávajú takmer dôkazom. Už pri prvom zbežnom prezretí priam bijú do očí jednotlivé dokumenty publikačnej činnosti nesprávne zaradené do „vyšších“ kategórií. V novej situácii to usvedčuje, zarmucuje a zahabuje.

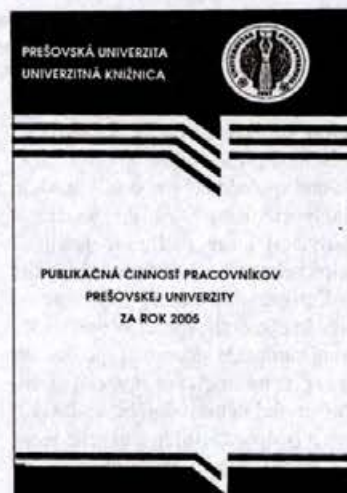
Podobné nesprávne zaradenie publikácií do kategórií možno nájsť aj v predošliých rokoch vo vydaniach *Publikačnej činnosti* pracovníkov PU. Robili sme to aj v minulosti. Vtedy sme sa však mohli pozerat' na tieto svoje „nedbalosti“ či „chyby“ ako na „neškodné“ nadsádzovanie alebo niečo podobné. To, že si už nemôžeme dovoliť robiť to naďalej, neznamená, že teraz by sme mali spätne obviňovať, hovoriť o nepoctivosti, nekorektnosti, zlých úmysloch. Zároveň to však neznamená, že podobné „nedbalosti“ budú tolerované naďalej. Prišiel čas na sebareflexiu a sebakorekciu. Ak nebudeme ochotní/é pozrieť sa do zrkadla sami/y, nastavíme nám toto zrkadlo iní, a nemusia to urobiť príjemným spôsobom.

Ostáva odpovedať na otázku ako to máme - môžeme - musíme ďalej robiť pri vykazovaní našej publikačnej činnosti podľa Smernice Ministerstva školstva SR č. 13/2005-R z 31. augusta 2005 o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti a ohlasov v novej situácii.

Odpoveď poskytuje Smernica o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti a ohlasov na PU v Prešove (pozri <http://www.pulib.sk>).

Autorky a autori budú zaraďovať svoju publikáciu alebo ohlas na publikáciu do správnej kategórie podľa prílohy č. 1 smernice MŠ SR č. 13/2005-R.

Formulár Evidencia publikačnej

činnosti podpíše vedúci/a príslušnej katedry, ktorí/é garantujú správnosť uvedených údajov, len vtedy, ak bude zaradený do správnej kategórie.

Prodekan/ka pre vedu a doktorandské štúdium, ktorý/á je oprávnený/á vyžiadať si z knižnice výstupy publikačnej činnosti, bude tak robiť častejšie; uplatní svoje právo a povinnosť v prípade potreby zmeniť zatriedenie dokumentov do inej kategórie.

Prorektorka pre vedu a doktorandské štúdium, ktorá je oprávnená vyžiadať si z knižnice výstupy publikačnej činnosti a v prípade potreby zmeniť zatriedenie dokumentov do inej kategórie, bude tak - v spolupráci s prodekan/ka/mi fakúlt a pracovníkmi a pracovníčkami univerzitnej knižnice - robiť častejšie.

Všetci sa budeme usilovať zabezpečiť, aby v budúcej *Publikačnej činnosti* pracovníkov PU a v budúcoročných zoznamoch publikácií zverejnených na internete boli publikácie zaradené do kategórií správne.

Vedenie univerzity to považuje za svoju vážnu úlohu.

Viera Bačová,
prorektorka PU pre vedu
a doktorandské štúdium

Aktuálne výzvy Agentúry na podporu výskumu a vývoja

Agentúra na podporu výskumu a vývoja (APVV) zverejnila niekoľko výziev pre podávanie projektov prostredníctvom tejto agentúry:

LPP 2006 - Podpora ľudského potenciálu v oblasti výskumu a vývoja a popularizácia vedy. Trvanie výzvy: 18. apríla - 19. júna (<http://www.apvv.sk/vyzvy/lpp2006/main.php>).

VV 2006 - Všeobecná výzva 2006 - verejná výzva na podávanie projektov výskumu a vývoja v roku 2006. Trvanie výzvy: 23. mája - 24. júla.

(<http://www.apvv.sk/vyzvy/vzva2006/main.php>).

ESF 2006 - výzva APVV pre aktivity ESF v roku 2006. Trvanie výzvy: 16. mája - 17. júla (<http://www.apvv.sk/vyzvy/esf2006/main.php>).

COST 2006 - výzva na predkladanie projektov vyvolaných medzinárodnou spoluprácou vo výskume a vývoji COST (European Co-operation in the Field of Scientific and Technical Research). Trvanie výzvy: 31. mája - 31. júla (<http://www.apvv.sk/vyzvy/vzva-cu/main.php>).

<http://www.apvv.sk/vyzvy/vzva-cu/main.php>).

EUREKA 2006 - výzva na podávanie vyvolaných projektov výskumu a vývoja EUREKA 2006. Trvanie výzvy: 31. mája - 31. júla (<http://www.apvv.sk/vyzvy/vzva-eureka/main.php>).

RP EÚ 2006 - výzva na podávanie vyvolaných projektov výskumu a vývoja v Rámcovom programe EÚ 2006. Trvanie výzvy: 31. mája - 31. júla (<http://www.apvv.sk/vyzvy/vzva-eu/main.php>).

Blížšie informácie získate na príslušných internetových stránkach alebo priamo cez hlavnú stránku agentúry www.apvv.sk.

Žiadosti projektov pre všetky výzvy vypísané APVV sa podávajú elektronicky prostredníctvom on-line systému. Metodické pokyny k tomuto systému nájdete na internetovej stránke Rektorátu PU - Veda a výskum (<http://www.unipo.sk/index.php?sekcia=veda-a-vyskum&id=32>).

Zo spoločného vyhlásenia ČKR a SRK

Členovia Českej konferencie rektorov (ČKR) a Slovenskej rektorskej konferencie (SRK) sa stretli na spoločnom zasadnutí České a slovenské vysoké školy v európskom vysokoškolskom a výskumnom priestore, ktoré sa konalo 1. a 2. júna 2006 v Gabčíkove. (...)

Prítomní členovia národných rektorských konferencií deklarovali ochotu a pripravenosť budovať znalostnú spoločnosť v oboch krajinách. Podporili úsilie Európskej asociácie univerzít, ktorej riadnymi členmi sú obe rektorské konferencie, mať v Európe silné a tvorivé univerzity, ako kľúčových partnerov pri formovaní európskej znalostnej spoločnosti a to prostredníctvom záväzku prehlbiť podiel celoživotného vzdelávania a podporiť kvalitu a excelentnosť vo výučbe, učení, výskume a inováciách. (...)

Na základe vzájomných rozhovorov rektori českých a slovenských vysokých škôl potvrdili existujúce nadštandardné vzťahy v oblasti vzdelávacej a výskumnej spolupráce, ktoré môžu byť ešte prehĺbené v prospech oboch štátov. Príkladom prehĺbenia spolupráce môžu byť dvojité alebo spoločné diplomy, spoločné kurikula, spoločné projekty v rámci programu Erasmus Mundus. Mobilita študentov je jedným z príkladov, kde treba zo strany SR viac propagovať slovenské vysoké školy a to nielen v ČR. Preto prítomní vítajú

Národný štipendijný program SR na podporu mobility študentov, doktorandov, vysokoškolských učiteľov a výskumných pracovníkov, ktorý bol založený v rámci Stratégie konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010: Národnej lisabonskej stratégie - Minerva. Tento program môže zvýšiť počet prichádzajúcich študentov a pedagógov z ČR na Slovensko a tak vyrovnať súčasný nepocher.

Rektori českých a slovenských vysokých škôl považujú bolonský proces a Lisabonskú stratégiu za dve politické agendy, ktoré sú medzi sebou neoddeliteľne prepojené a musia byť chápané spoločne, aby boli z dlhodobého hľadiska úspešné. Uznanie týchto spoločných agend výskumu a vysokoškolského vzdelávania znamená aj opätovné prehodnotenie úlohy vlády v jej vzťahu k vysokým školám. Národné vlády musia zdôrazniť dôveru, motivovať za účelom podporiť a viesť vysokoškolský sektor a sústrediť sa viac na úlohu dohľadu než regulátora. Splnenie lisabonských cieľov a bolonského procesu a ústredná úloha, ktorú

v nich vysoké školy majú, zdôrazňuje dôležitosť zvýšeného investovania do vzdelania, inovácií a výskumu z verejných zdrojov v oboch členských krajinách Európskej únie aspoň na úrovni priemeru EÚ 25.

Prítomní privítali zverejnenie Oznámenia Európskej komisie Presadenie programu modernizácie univerzít: vzdelávanie, výskum a inovácie z 10. mája 2006 k tomu, akým spôsobom sa európske vysoké školy môžu čo najlepšie zmodernizovať s ohľadom na znalostný trojuholník vzdelávanie, výskum a inovácie. Modernizácia má pre vysoké školy v Európe rozhodujúci význam, aby mohli prispieť k dosiahnutiu cieľa EÚ stať sa vedúcou globálnou a znalostnou ekonomikou.

Vysoké školy sú zodpovedné za poskytovanie vzdelávania založeného na výskume pokrývajúceho široké spektrum disciplín študentom na všetkých stupňoch a vo všetkých formách vysokoškolského štúdia. Rektori preto podporujú zriadenie Európskej výskumnej rady, Európskeho technologického inštitútu a zvýšenie finančných prostriedkov v rámci návrhu 7. rámcového programu EÚ pre vedu a výskum. Zároveň však žiadajú národné vlády, aby v rámci negociácií o pravidlách účas-

ti v 7. rámcovom programe dohodli také podmienky, ktoré uľahčia uchádzanie sa o projekty a umožnia plné krytie oprávnených nákladov, pretože súčasný návrh spôsobí vysokým školám z nových členských krajín EÚ problémy s pokrytím nákladov. Preto prítomní podporili návrh Európskej asociácie univerzít, aby vysoké školy mali možnosť prechodného obdobia, v ktorom by mohli čerpať až 60 percent na náhrady nepriamych výdavkov, ako sú napr. budovanie infraštruktúry laboratórií alebo prevádzka budov, v ktorých pôsobia.

V súvislosti s výchovou mladých výskumníkov a potrebou posilnenia kariéry výskumníka prítomní rektori českých a slovenských vysokých škôl vítajú prijatie Európskej charty výskumných pracovníkov a Kódezu správania pre nábor výskumných pracovníkov. V tomto smere vidia priestor pre ďalšiu diskusiu s národnými vládami na zlepšení kariéry výskumníka v oboch krajinách a to nielen z dôvodu vyvarovania sa s únikom mozgov.

Gabčíkovo, 2. júna 2006

prof. Ing. Vladimír Bálež, DrSc.,
prezident SRK,

prof. Ing. Peter Sáha, CSc.,
predseda ČKR

Alica Vojčíková-Gabzdilová vystavovala v Madride

V rámci prezentácie Slovenska ako novej členskej krajiny Európskej únie prostredníctvom kultúry a umenia bola 16. mája v Kultúrnom centre Alfréda Krausa v Madride otvorená výstava prešovskej výtvarníčky a vysokoškolskej učiteľky Alice Vojčíkovej-Gabzdilovej. Výstava pod záštitou Veľvyslanectva SR v Španielsku bola pripravená v spolupráci so Šarišskou galériou (ŠG) v Prešove ako odborným garantom a španielskej verejnosti ponúkla do 4. júna vybraných 30 diel autorky za posledných 10 rokov. Ide o koláže a kombinované techniky.

Na vernisáži sa zúčastnili slovenský veľvyslanec Ján Valko, rektor PU František Mihina, predchádzal jej koncert Albrechtovho kvarteta z Bratislavy.

A. Vojčíková-Gabzdilová (1948) sa od absolútoria na vysokej škole venovala viacerým výtvarným disciplinám - maľbe, textilnej tvorbe, grafike, kresbe, kolážam, skleneným maľovaným objektom.

V každom z nich našla a uplatnila špecifické výrazové možnosti, ktoré charakterizujú jednotlivé etapy jej tvorby, a ktoré potvrdzovali v priebehu vyše troch desaťročí jej miesto v kontexte súčasného výtvarného diania v regióne.

Približne od prelomu 80-tych a 90-tych rokov 20.

storočia začala sústreďenejšie pracovať na kompozíciách, základom ktorých je koláž z útržkov prevažne jej vlastných tlačí (s písmom, figurálnymi motívami, štruktúrami). Pomaľované, potlačené útržky nesúce už niektorú „staršiu“ informáciu, autorka vrstvi na seba tak ako sa aj v myslí i v živote človeka vrstvia a prekrývajú spomienky i zážitky. Tak sú vytvárané nové súvislosti i „definitívne“ nové významy. Kombinácia

štruktúr, čiar a plôch nesie v sebe napätie, z ktorého autorka dokáže vytvoriť harmonické a vyvážené kompozície, akúsi jednotu rôznosti, čím dodáva svojim dielam pečať autenticity a citovej zaujatosti.

Autorkin výrazný zmysel pre myšlienkovú a formálnu rovnováhu dosahovanú sugestívnym spájaním kontrastov (abstraktného a konkrétneho, vecného a poetického, minulého a súčasného, osobného a všeľudského) nachádzame nielen v prácach daného obdobia, kedy sa tieto stali najplnším výrazom jej novej senzibility a tvorivej potencie, ale

ako základná kvalita jej umeleckých snažení je prítomná i v prácach neskorších.

V poslednom čase autorka zaznamenala niekoľko úspechov, naposledy získala jednu z hlavných cien na Medzinárodnom salóne v poľskom Nowom Szaczi.

Príspevok k poznaniu rozmanitosti a kvality súčasného slovenského výtvarného umenia, tentoraz z jedného z regiónov Slovenska, sa stretol na vernisáži s veľkým záujmom a úspechom. Marta Hrebičková, riaditeľka ŠG v Prešove a kurátorka výstavy v Madride

Nová profesorka M. Gbúrová našla korene svojho vzťahu k politike v rodine

Politika so svojim osobitým korením v podobe parlamentných volieb, miesto politológie v takýchto zlomových momentoch a titul univerzitnej profesorky. To boli tri aktuálne impulzy k nášmu rozhovoru s novovymenovanou profesorkou PhDr. Marcelou Gbúrovou, CSc., riaditeľkou Inštitútu politológie Filozofickej fakulty PU. Jej konkrétnym pracoviskom na inštitúte je katedra teórie politiky. Bývalá poslankyňa slovenského parlamentu, autorka mnohých monografií a vysokoškolská učiteľka. Paralel viac ako dost'. Začali sme otázkou o tom, kde podľa pani profesorky tkvie jej záujem o politiku.

- Myslím, že v rodine. Môj otec pôsobil v politike. Oslovlili ma jeho ľudské hodnoty, životné postoje, jeho vnímanie sociálnej spravodlivosti. Vyrastala som v prostredí Gemera, v ktorom boli prítomné živé kultúrne a politické tradície. Mamina rodinná vetva bola presiaknutá kultúrnym duchom tomasikovského romantizmu. Mali sme veľkú knižnicu, v ktorej nechýbali diela takých autorov ako bol Masaryk, Sartre, Camus, Steibek, Moravia, Mann, L. Štúr, M. Hodža, Janoška a ďalší. Zaujímala som sa o odbornú literatúru najmä z oblasti filozofie, historiografie a diplomacie. V čase vysokoškolských štúdií filozofie a histórie som prenikla do tajov politickej filozofie. Po novembri 1989 som si vyskúšala praktickú politiku, najmä možnosti sociálnodemokraticky orientovanej politiky v podmienkach demokracie. Tento smer politiky je mi najbližší, nazdávam sa, že hodnoty sociálnej spravodlivosti budú lákať praktikov a teoretikov politiky vždy.

Nepovažujete politiku za pánske huncútstvo?

- Toto pomenovanie politiky vzniklo na základe činnosti politických aktérov, ktorí si politiku vyhodnotili ako nástroj realizácie vlastných mocenských ambícií. Žiaľ, aj v našom ponovembrovom politickom živote je mnoho takých, ktorí si z politiky urobili živnosť, nástroj na riešenie svojich súkromných finančných a mocenských ambícií. Toto negatívne označenie môže z nášho vedomia vymiznúť len vtedy, ak sa politika začne vnímať v jej pôvodnom význame - ako starostlivosť o veci verejné. Na to, aby sa tak stalo, je potrebné, aby v parlamentoch pôsobili politici, ktorí budú politologicky vzdelaní, profesionálne pripravení a charaktérni. Verím, že k tomuto ideálu sa raz priblíži aj slovenská politika.

Ako by ste vysvetlili, charakterizovali odbor teória politiky, v ktorom ste získali profesúru?

- Jednoducho povedané, zaoberá sa podstatou politiky, politických teórií a politickej filozofie a metodológii. Osobitne študuje funkcie štátu, jeho inštitucionálnu bázu. Predmetom teórie politiky sú aj politické a volebné systémy, stranická politika, politické organizácie a zá-

ujmové skupiny, politické ideológie, tvorba sociálnej politiky, ako aj otázky vzťahu politiky a ekonomiky a podobne. Ide teda o rozsiahlu oblasť štúdia tej súčasti nášho života, s ktorou sa takmer každodenne stretávame, s ktorou sa často dobrovoľne, ale aj nedobrovoľne občiansky a ľudsky konfrontujeme.

Ako dnes s odstupom času hodnotíte svoje účinkovanie v politike?

- Ako vynikajúcu školu politiky a možnosť overiť si politické teórie v praxi. Nazdávam sa, že politológ by mal absolvovať túto skúsenosť. Keď ju má, rýchlejšie a presnejšie

verejným živote a budú sa na nich aktívne podieľať.

Ktorú svoju knižku z politologických výskumov si najviac ceníte a prečo?

- To je ťažké rozhodnúť, lebo každú som písala s vedomím, že ňou pomáham rozvíjať zanedbanú politologickú reflexiu tém z teórie politiky, ako aj aktuálnych tém ponovembrového politického života na Slovensku. V prvej (Medzi identitou a integritou) som sa pokúsila hľadať odpovede na príčiny komplikovaného vývoja medzietnických vzťahov v postkomunistických štátoch strednej Európy, v druhej (Na ceste k politike štandardu) som sa zamýšľala nad problémom vzťahu politika a politológia, pričom som čerpala z vlastnej skúsenosti poslankyne NR SR a súčasne pedagóga na politologickom pracovisku. V knihe Dotyky s politikou som zase načrela do dejín slovenského politického mys-

Slovensku. Čo vám v nej chýbalo, naopak čoho v nej bolo dost?

- Chýbali mi v nej najmä živé televízne a rozhlasové diskusné relácie na vybrané celospoločenské závažné témy, v ktorých by strany boli predstavili nielen svoje politické vízie, ale aj svoje odborné tímy. Kampani by som vyčítala predovšetkým to, že nemotivovala a nemobilizovala sklamávaných a nerozhodných voličov, nevenovala dostatočnú pozornosť politickým reformám, bez ktorých nemožno očakávať skvalitnenie politickej kultúry, zníženie klientelizmu a partokratizmu, stabilizáciu poslaneckých klubov NR SR a napokon aj podstatný nárast občianskej angažovanosti.

Spája niečo politické scény v postkomunistických krajinách východného bloku v strednej Európe aj po vyše 15 rokoch, alebo sa už začínajú líšiť?

- Napriek jednotnému úsiliu začleniť sa do celoeurópskeho integračného procesu, každý z týchto štátov sa usiluje na svoj spôsob reformovať stranický a volebný systém, daňovú, školskú, zdravotnícku, sociálnu a hospodársku politiku, rozvíjať občiansku, národnú a kultúrnu identitu. Je to veľmi zaujímavá téma, ktorá sa v septembri stane aj náplňou vedeckej konferencie, ktorú organizuje Inštitút politológie FF PU v rámci tradičného podujatia nazvaného Prešovské politologické dni.

Akým témam by ste sa ešte chceli venovať vo svojom odbore?

- Určite by som chcela dokončiť rozpracovanú tému slovenského politického myslenia v 19. storočí, ktorú pripravujem ako učebný text pre odbor politológia. To, čo ma odborne najviac láka, súvisí s komplikovanou, ale nesmieme zaujímať problematikou politických ideológií. Čosi som už na túto tému publikovala, no sústredenejší výskum ma ešte len čaká.

Ideály, lákadlá a hodnoty

analyzuje rozličné politické a politologické témy, je kritickejší k teoretickým projektom, ktoré vznikajú v laboratórnych akademických podmienkach.

Vráťte sa ešte do konkrétnych politických zápasov, alebo už skúsenosti stačili?

- Stranický svet ma neláka. Je v ňom priveľa obmedzení z hľadiska slobodného konania a rozhodovania. Akademická pôda mi v tomto smere plne vyhovuje.

Ktoré politologické problémy sú podľa vás v dnešnej našej spoločnosti najväčšie?

- Dlhšie poukazujem na problémy v oblasti stranickej a verejnej politiky. Tým, že sa doteraz neuskutočnili podstatné reformy stranického a volebného systému, sme svedkami chronických problémov parlamentnej demokracie, ktoré vychádzajú z existujúcich nereformovaných pravidiel stranickej politiky. V našej spoločnosti sa musia primárne odstrániť také javy ako partokracia, lobokracia, politický klientelizmus, stranické zásahy do obsadzovania miest v štátnej správe, vzťah medzi stranickým a občianskym rozmerom poslaneckého mandátu a podobne. Až potom občania uvidia dôležitosť a potrebnosť reforiem vo

lenia, aby som lepšie porozumela súčasnému slovenskému politickému životu, jeho aktérom, ich metódam politickej práce, stranickému a volebnému systému, charakteru stranicko-politických zápasov o moc v mladom štáte.

Majú dnešní študenti politológie veľký záujem o praktickú politiku? Akí sú vlastne podľa vás?

- Väčšina z nich má ambíciu pracovať po skončení školy v politickom prostredí a ovplyvňovať na svoj spôsob dianie v politike a vo verejnom živote. Mne je táto ambícia veľmi sympatická, pretože signalizuje, že ide o typy sebavedomých, cieľavedomých a kreatívnych mladých ľudí, ktorí vedia, čo chcú. Nazdávam sa, že štúdium vedy o politike ich zorientuje v tom, čo je to praktická politika, ako v nej pôsobiť a predovšetkým, ako v nej uspieť. Dá im príležitosť rozmýšľať o takých podstatných otázkach politického života, ako je morálka v politike, charakter a profesionalita politika, stranika a verejná politika, politika a moc a podobne. Verím, že mnohí z nich budú v relatívne krátkom čase kreovať politické dianie na Slovensku.

Náš rozhovor vznikol v čase, keď vrcholila predvolebná kampaň na

Kontakty medzi slovenskou a francúzskou geografiou sa obnovujú

V uplynulom období som mal mesiac príležitosti pôsobiť ako hosťujúci profesor (professeur invité) humánnej geografie na l' UFR de Géographie et d' Aménagement Université des Sciences et Technologies de Lille. Geografia sa v Lille pestuje, na rozdiel od väčšiny francúzskych pracovísk, na prírodovedne a technologicky orientovanej univerzite. Francúzska geografická škola totiž uprednostňuje humanistickú orientáciu, v dôsledku čoho sú geografické pracoviská zväčša začlenené do filozofických alebo spoločenskovedných inštitucionálno-štruktúrnych jednotiek.

Francúzske geografické myslenie malo zreteľný vplyv na formovanie modernej slovenskej geografie v 30. a 40. rokoch 20. storočia. Zakladateľ modernej geografie na Slovensku prof. Hromádka istý čas svojho štúdia strávil na parížskej Sorbonne u prof. Demangeona. Úspešne aplikoval vidaliánsky koncept genre de vie na naše územie, o čom svedčí jeho monografia Všeobecný zemepis Slovenska, vydaná v rámci Slovenskej vlastivedy v roku 1943. Žiaľ, po roku 1948 sa kontakty slovenskej a francúzskej geografie na dlhší čas prerušili. Teraz je našou úlohou revitalizovať spoluprácu a pokúsiť sa vyvážiť v súčasnosti dominujúci vplyv anglosaského geografického myslenia.

Veľkú zásluhu na obnove inštitucionálnej spolupráce má bývalý fran-

cúzsky atašé pre univerzitnú a vedeckú spoluprácu na Slovensku François-Olivier Seys. Z jeho iniciatívy, ako aj zásluhou Frédérica Dumonta, bola podpísaná medzi PU v Prešove a UST Lille I bilaterálna dohoda v rámci programu Socrates/Erasmus. Pozoruhodným počínom bolo vydanie špeciálneho čísla renomovaného vedeckého časopisu Hommes et Terres du Nord, venovaného Slovensku (č. 4/2003), do ktorého prispeli poprední slovenskí geografi (J. Buček, P. Mariot, R. Matlovič, P. Spišiak, V. Drgoňa).

Francúzski študenti a kolegovia prejavili mimoriadny záujem o problematiku geografickej organizácie slovenskej spoločnosti. Osobitne ich zaujali moje prednášky o špecifikách demografického správania sa rómskej minority na Slovensku, transfor-

mačných procesoch intraurbánnych štruktúr v postkomunistických mestách a o zmenách religióznej štruktúry obyvateľstva Slovenska. Na druhej strane najväčším zážitkom pre mňa bola plodná diskusia medzi francúzskymi geografmi a ich anglickými kolegami z univerzity v Sheffielde o konvergentných a divergentných črtách prístupov v urbánnom plánovaní vo Francúzsku a Veľkej Británii.

Pobyt v nádhernom kampuse lillskej univerzity bol mimoriadne inšpiratívny. Zaujala ma centrálna pozícia univerzitnej knižnice v rozsiahlym areáli, čo je dôkazom, že prístup k informáciám sa na tejto

univerzite mimoriadne cení. Univerzitný areál je situovaný v satelitnom meste Villeneuve d'Ascq a je linkou plne automatizovaného metra spojený s centrom Lille. Metropola Lille poskytuje široké vzdelávacie možnosti na štyroch univerzitách a bola v roku 2004 zaradená do skupiny európskych miest kultúry. Pre geografa je fascinujúce si uvedomiť, že v okruhu do 300 km od Lille žije 100 miliónov obyvateľov. Výhodná poloha mesta, z ktorého sa v relatívne krátkom čase dostanete rýchlovlakmi TGV, Eurostar a Thalys do Paríža (60 minút), Londýna (100 minút), Calais (30 minút), Bruselu (39 minút), Amsterdamu (180 minút) a Kolína nad Rýnom (200 minút), z neho robí ideálne východiskové miesto na spoznávanie vysoko urbanizovaných západoeurópskych regiónov. Odporúčam kolegom a študentom využiť existujúce zmluvné rámce a ísť načerpať inšpirácie do severofrancúzskej metropoly.

doc. RNDr. René Matlovič, PhD.,
Katedra geografie a regionálneho
rozvoja FHPV PU

Virtuálna trieda fyziky mikrosveta zavítala na PU

Utorok 21. marec nebol pre niektorých študentov v Prešove výnimočný len tým, že bol dňom jarnej rovnodennosti. Vybraní študenti stredných škôl a tiež študenti fyziky vo štvrtom semestri na Fakulte humanitných a prírodných vied (FHPV) PU sa zúčastnili na druhom ročníku medzinárodného vzdelávacieho podujatia Hands on Particle Physics – European Masterclasses for High School Students (Virtuálna trieda fyziky mikrosveta). Hlavným organizátorom medzinárodného projektu bola EPPOG (European Particle Physics Outreach Group) a Európska fyzikálna spoločnosť. Do podujatia sa zapojilo 60 inštitúcií z 18 krajín.

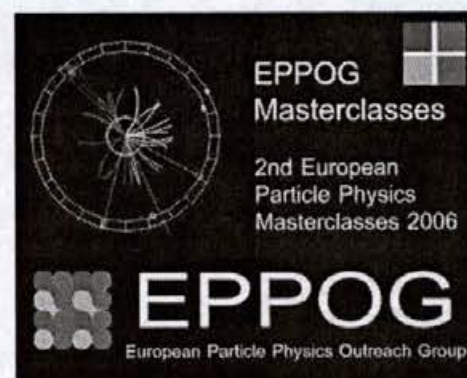
Hlavným cieľom akcie, ktorá prebiehala počas troch týždňov, bolo priblížiť žiakom a študentom prácu odborníkov v špičkových fyzikálno-technických laboratóriách zameraných na fundamentálny výskum štruktúry nášho sveta. V podujatí a projekte Masterclasses ide tiež o netradičnú formu interaktívneho vzdelávania a popularizácie fyziky. Proces vzdelávania v tomto prípade obchádza štandardnú cestu transferu poznatkov: výskum - vysoká škola - stredná škola - študent. Študent sa počas podujatia stane na krátku dobu členom vedeckého kolektívu a podieľa sa na vyhodnocovaní výsledkov z experimentálnych meraní. Všetko sa deje v zjednodušenej forme, úmernej úrovni poznania stredoškolského študenta.

Podujatie sa začalo prednáškou na tému Pohľad do mikrosveta doc. RNDr. Júlie Hlaváčovej, CSc., z Fakulty elektrotechniky a informatiky Technickej univerzity v Košiciach. S nasledujúcou prednáškou Úrýchľovače a detektory vystúpil

RNDr. Alexander Dirner, CSc., z Katedry jadrovej fyziky Ústavu fyzikálnych vied na UPJŠ v Košiciach. Po metodologickej príprave na analýzu údajov z reálnych dát experimentov a samotnom vyhodnocovaní nasledovala konfrontácia a porovnanie výsledkov meraní so vzdialenými partnerskými študentskými skupinami z Nemecka, Nórska, Talianska a Dánska. Finálna časť podujatia bola moderovaná z európskeho centra jadrovej fyziky CERN vo Švajčiarsku.

V záverečnej časti podujatia prezentovali výsledky meraní a tiež výsledky vedomostného kvízu stredoškolskí študenti. Študenti štvrtého semestra fyziky na FHPV PU sa ako budúci učitelia so záujmom zúčastnili na vzdelávacom podujatí a vyskúšali si možnosti netradičného využitia prostriedkov informačno-komunikačných technológií v reálnej praxi.

Samotné vyhodnocovanie experimentálnych dát bolo zaujímavé najmä tým, že študenti sa pri identi-

fikovaní častíc museli zamýšľať nad rôznymi súvislosťami so zobrazovaním údajov získavaných v detektoroch. Výnimočnosťou bolo, že išlo o reálne dáta z najväčšieho úrýchľovača častíc na svete (LÉP v Európskom stredisku jadrovej fyziky CERN vo Švajčiarsku).

V závere podujatia sa výsledky hodnotili a konfrontovali s ostatnými študentskými skupinami, ktoré sa v danom dni na akcii zúčastnili. Okrem študentov z Prešova sa na záverečnej podvečernej diskusii s fyzikmi v CERN-e zúčastnili skupiny študentov z Nitry, Kodane, Hamburgu, Catanie a z Osla. Diskusia, kvíz a vyhodnotenia boli moderované priamo z CERN-u a hladký priebeh komunikácie zabezpečila videokonferenčná technológia VRVS s on-line podporou košickej skupiny VRVS-SK.

Akcie na PU sa zúčastnilo 30 vybraných študentov zo stredných škôl v Prešove (Gymnázium J. A. Raymana, Gymnázium na Konštantínovej ul., Obchodná akadémia) a približne 20 študentov fyziky FHPV PU. Na organizačnom zabezpečení podujatia sa podieľali zamestnanci a učitelia stredných a vysokých škôl Mgr. Jana

Kobulská, PaedDr. Iveta Štefaničová, Mgr. Erik Guman, doc. Michal Salák, CSc., RNDr. Sergej Ilkovič, RNDr. František Franko, Ing. Martin Marušák, pod gesciou Katedry fyziky, Katedry techniky a digitálnych kompetencií FHPV PU v Prešove a Katedry jadrovej fyziky UFV UPJŠ v Košiciach. Podujatie v Prešove bolo podporené grantom KEGA na UPJŠ v Košiciach, ktorého vedúcim riešiteľom je RNDr. A. Dirner, CSc., prorektorom pre rozvoj a informatiku PU doc. Ing. Petrom Kuzmišinom, DrSc., a prodekanom pre rozvoj FHPV PU doc. PaedDr. Vladimírom Šebeňom, CSc.

F. Franko,
M. Ganaj,
J. Kesselová,
M. Marušák,
skupina

Virtuálna kolaborácia na PU

Európsky sociálny fond podporil projekt na FZ

Fakulta zdravotníctva (FZ) PU v Prešove získala z Európskeho sociálneho fondu (ESF) v rámci programu Ľudské zdroje finančný príspevok na realizáciu projektu *Prameň vedomostí – cesta k lepšej kvalite zdravotníckej starostlivosti SORO/204/2004 č. SOP EZ 2004/4-110, kód 1123010049*. Projekt sa realizuje v období rokov 2005 až 2008. Je zameraný na transformáciu systému odborného vzdelávania a prípravy sestier, pôrodných asistentiek, fyzioterapeutov a dentálnych hygienikov smerom k potrebám trhu práce s dôrazom na potreby spoločnosti založenej na vedomostiach a na sociálnu inklúziu.

Európsky sociálny fond

Špecifické ciele projektu majú viacero úloh:

prepojiť odborné vzdelávanie a prípravu sestier, pôrodných asistentiek, fyzioterapeutov a dentálnych hygienikov so špecifickými kvalifikačnými potrebami na regionálnom trhu práce

posilniť kvalitu zásobovania trhu práce vhodne orientovaným odborným vzdelávaním sestier, pôrodných asistentiek, fyzioterapeutov a dentálnych hygienikov ich prípravou na rozvoj kľúčových kompetencií, vedomostí a zručností aj v oblasti informačných a komunikačných schopností

zvýšiť kvalitu programov odborného vzdelávania sestier, pôrodných asistentiek, fyzioterapeutov a dentálnych hygienikov prostredníctvom tvorby nových a modifikáciou existujúcich odborných textov

uľahčiť prístup k vzdelávaniu osobám z radov študentov pochádzajúcim zo sociálne znevýhodneného prostredia ku vzdelávaniu tým, že pripravené odborné texty budú voľne dostupné v printovej a elektronickej

podobe.

Cieľovú skupinu projektu tvoria vysokoškolskí študenti, ktorí sa pripravujú na zdravotnícke povolania.

Projekt sa zameriava na tvorbu odborných učebných textov pre vysokoškolskú prípravu profesionálnych zdravotníckych pracovníkov v študijných programoch 7. 4. 1. ošetrovatel'stvo, 7. 4. 4. pôrodná asistancia, 7. 4. 7. fyzioterapia a 7. 4. 9. dentálna hygiena. V súčasnosti pociťujeme nedostatok odborných titulov v uvedených odboroch. Preto chceme prostredníctvom ich vydania v tlačenej a zároveň elektronickej verzii sprístupnenej na internete umožniť dostupnosť všetkým študentom vrátane tých, ktorí sú zo sociálne znevýhodneného prostredia. Tým by sme zabezpečili rovnosť prístupu k informáciám a zároveň rozšírili odborný literárny fond o nové tituly.

V súlade s Lisabonským procesom a jeho strategickým zámerom, ktorý kladie dôraz na zlepšenie kvality a efektivity odbornej prípravy, ako aj zaistenie prístupu k odbornej prí-

prave pre všetkých, je tvorba nových učebných textov jednou z priorit na splnenie týchto strategických zámerov. Koncepcia rozvoja výučby a vzdelávania v SR (projekt MILENIUM) poukazuje aj na to, že je potrebné priblížiť školu praxi, rozvíjať možnosti samoštúdia a alternatívnych foriem štúdia, čo podmieňuje kvalitnú knižnicu, či dostupnosť informácií na internete.

Radi by sme poukázali na to, že akreditované študijné programy na FZ PU zohľadňujú požiadavky európskych i našich noriem na zabezpečenie požiadaviek kvality prípravy budúcich zdravotníckych pracovníkov. V silnom konkurenčnom prostredí obtoja iba tí najlepší. Preto tvorbou a modernizáciou odborných textov a ich internetovým publikovaním chceme prispieť k čo najvyššej kvalite a modernizácii študijných programov pre študentov našej fakulty a zároveň zvýšiť konkurencie schopnosť FZ PU vo vysokoškolskom prostredí. Informácie o projekte sú prístupné aj na internetovej stránke fakulty v sekcii Rozvoj.

PhDr. Ľubica Derňárová, PhD., MPH

PhDr. Ľubica Rybárová,
koordinátorky projektu

Dentálnej hygieny venovali medzinárodný týždeň

Fakulta zdravotníctva (FZ) PU v Prešove sa v dňoch 24. až 28. apríla stala spolu s Klinikou maxilofaciálnej chirurgie a dentálnej hygieny pri Fakultnej nemocnici s poliklinikou (FNsP) J. A. Reimana v Prešove dejiskom ďalšej zaujímavej akcie s medzinárodnou účasťou - Medzinárodného týždňa dentálnej hygieny. Iniciátorom podujatia bola Klinika maxilofaciálnej chirurgie a dentálnej hygieny v spolupráci s Katedrou dentálnej hygieny FZ PU.

V priebehu spomínaného podujatia sa účastníci mali možnosť oboznámiť s rôznymi aspektmi práce dentálneho hygienika a s problematikou, ktorú musí v rámci výkonu svojho povolania riešiť. V pondelok 24. apríla v dopoludňajších hodinách akciu otvorila dekanka FZ PU PhDr. Anna Eliašová, PhD., spolu s odborným garantom študijného odboru dentálna hygiena doc. MUDr. Milanom Kotráňom, CSc., ktorý zároveň privítal vzácných hostí, Truus de Bruijn z Holandska a Jorna Piplies Dei z Dánska, ale aj ďalších hostí z Českej republiky a zo Slovenska.

Program konferencie predstavila prednostka Kliniky maxilofaciálnej chirurgie a dentálnej hygieny h. doc. MUDr. Eva Koval'ová, PhD., a vedúci Katedry dentálnej hygieny FZ PU PhDr. Daniel Jordán.

Prednášky konané v rámci prvého dňa konferencie sa konali v priestoroch FZ PU, v ďalších dňoch hostila jej účastníkov FNsP J. A. Reimana, kde ich v utorok ráno privítal riaditeľ MUDr. Peter Biroš.

V priebehu ďalších dní, až do piatku 28. apríla, za aktívnej účasti študentov odboru dentálna hygiena prebiehali prednášky spojené s názorovými ukážkami práce dentálnych hygienikov na novootvorenom a moderne zariadenom pracovisku dentálnej hygieny, ktoré je súčasťou vyššie uvedenej kliniky. Podstatná časť tém pertraktovaných na tomto podujatí sa totiž týkala práve metódy a prezentácii výučby dentálnej hygieny v rámci štúdia na FZ PU. Možno konštatovať, že Medzinárodný týždeň dentálnej hygieny v Prešove splnil v každom ohľade svoj účel a úrovňou organizácie vytvoril predpoklady pre vytvorenie tradície realizácie takýchto významných akcií na východe Slovenska.

PhDr. Anna Eliašová, PhD.,
PhDr. Daniel Jordán,
MUDr. Peter Biroš

Z môjho pobytu v Holandsku (samorozhovor)

Som Bibiána Majherová, študentka druhého ročníka denného štúdia na Fakulte zdravotníctva PU v Prešove. Ako som sa k pobytu v Holandsku dostala?

Už 10 rokov pracujem ako registrovaná diplomovaná dentálna hygienička. Po otvorení trojročného bakalárskeho študijného odboru dentálna hygiena na fakulte som začala študovať, aby som si zvýšila kvalifikáciu. V rámci programu Socrates/Erasmus sa mi naskytla príležitosť štúdia v Holandsku. Moje rozhodnutie nebolo ľahké, pretože som vydatá a mám dve deti. Štúdium na Inholland University v Amsterdame bolo veľmi zaujímavé spôsobom výučby, vybavením odborných učební, ale najmä mimoriadnym záujmom o študentov, ktorí sú na výmennom pobyte z iných krajín.

Čo bolo pre mňa ťažké?

Jednoznačne prvý pacient a komunikácia. Komunikácia preto, že tam bola určitá jazyková bariéra – holandština a angličtina. anamnestické

karty a registrácia vyšetrení v počítači, lebo všetko bolo potrebné otvárať špeciálnou čipovou kartou. Prekvapilo ma množstvo pacientov, ktorí užívajú tvrdé drogy alebo antidepresíva, čoho prejavom sú suché ústa. Pri riešení tohto problému mi veľmi pomohla dentálna hygienička Heleen Flohil, ktorá pracuje už dlhé roky v nemocnici pre onkologické ochorenia hlavy a krku (The Netherlands Cancer Institute / Antoni van Leeuwenhoek Hospital). Zároveň mi pomohla nadobudnúť predstavu o zmiernení bolesti po chemoterapii a ožarovaní, čoho prejavom sú tiež suché ústa a iné prejavy v ústnej dutine. Úroveň starostlivosti v tejto nemocnici má veľmi inšpirovala a na požiadanie som absolvovala ďalšie hodiny s Heleen Flohil priamo pri nemocničnom lôžku pacientov.

Bolo ešte niečo pre mňa zaujímavé?

Veľmi zaujímavé boli pre mňa hodiny na klinike parodontológie s dr. Marcom Timmermanom. Jeho študenti mali zaujímavých pacientov

s hlbokými parodontálnymi včakami, ktorým robili prvé vyšetrenia a plán liečby podľa získanej dokumentácie a RTG snímok.

Čo bolo cieľom môjho pobytu?

Cieľom bolo zdokonaľiť sa v hygienickej fáze starostlivosti o pacienta a zdokonaľiť sa v anglickom jazyku. Mojou úlohou bol aj výskum úrovne starostlivosti o ústnu hygienu v Holandsku pre porovnanie s rovnakou vekovou kategóriou na Slovensku. Tieto zistenia mi poslúžia pri písaní záverečnej bakalárskej práce.

Veľa študentov sa ma pýtalo odkiaľ pochádzam. V záverečnej prezentácii som ich so svojou krajinou oboznámila a konečne pochopili, že som Slovenka a kde Slovensko je.

Pobyt v Amsterdame splnil všetky moje očakávania.

Chcela by som sa poďakovať všetkým, ktorí mi tento pobyt umožnili. Svojím rovesníkom odkazujem: Nebojte sa využiť príležitosť na zdokonalenie samých seba, a to aj keď už máme dávno po maturite.

Mladí anglikanisti sa úspešne prezentovali na rôzne témy

Výskum, odborné a vedecké aktivity študentov prispievajú nielen k stimulácii ich záujmu o uvedený študijný odbor a výskumnú oblasť, ale aj o zvyšovanie kvality študijného odboru a odbornej profilácie študentov. Práve študentská vedecká konferencia (ŠVK) organizovaná katedrami univerzít poskytuje začínajúcim adeptom vedeckého výskumu priestor na výmenu skúseností v oblasti ich výskumu a príležitosť preukázať schopnosť osobnej prezentácie výsledkov výskumu.

Katedra anglického jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied PU 25. apríla zorganizovala ŠVK, na ktorej sa zúčastnilo osem prezentujúcich s príspevkami z rozličných oblastí štúdia anglistiky a amerikanistiky, akými sú americká literatúra, lingvistiká, kulturológia, či metodika vyučovania anglického jazyka. Aj napriek vekovým, skúsenostným, či ročníkovým rozdielom všetci študenti zaujali schopnosťou presvedčivo predniesť výsledky svojej výskumnej práce, schopnosťou argumentácie a dialógu na témy v rozličných oblastiach výskumu.

Hodnotiacia komisia v zložení PhDr. Eva Pavličková, PhD., PhDr. Magdaléna Rázusová, PhD., PhDr. Alena Kačmárová, PhD., a doc. PhDr. Jaroslav Kušník, PhD., rozho-

dla o najlepších prácach a obhajobách.

Laureátmi ŠVK sa stali Judita Bodnárová s prácou na tému z americkej literatúry Irónia a symbolizmus v poézii Lawrence Ferlinghettiho, Iveta Medzihradská (obe 4. ročník, dvojodborové štúdium Aj-Biológia) s témou takisto z americkej literatúry Úspech a neúspech v kontexte amerického sna v hre Arthura Millera Smrť obchodného cestujúceho, Ivana Pastiriková (3. ročník, jednoodborové štúdium) s prácou na tému z kulturológie a americkej literatúry Antisemitizmus a jeho prejavy v literatúre.

Dômyselnou a presvedčivou prezentáciou zaujala aj Alena Pribulová (4. ročník, Aj-Biológia) v oblasti americkej literatúry na tému Analýza

hlavnej postavy v románe J. D. Salinger Kto chytá v žite a jeho videanie skutočnosti, ale tiež Kristína Urbančíková (4. ročník, Aj-Geografia), a to aktualitou svojej lingvistickej práce Anglicizmy v slovenskom jazyku. Ambicióznosť projektov aj spôsob prezentácie ďalších vystupujúcich, ktorými boli Zuzana Švedová (2. ročník, Aj-Biológia) s lingvistickou prácou, Pavol Ivanko (2. ro-

čník, jednoodborové štúdium, práca z oblasti metodiky Využívanie elektronických slovníkov na hodinách angličtiny), Peter Bodnár (2. ročník, Aj-Geografia, práca z lingvistiky Podstatné mená v úlohe adjektív) potvrdili nielen rozmanitosť výskumných oblastí a tém, ale aj kvalitu študentskej práce.

doc. PhDr. Jaroslav Kušník, PhD.

Rallye Opatovská ako deň „na plný plyn“

Dňa 1. júna sa uskutočnil v Košiciach 9. ročník súťaže Rallye Opatovská - žiť na plný plyn. Organizuje sa pre telesne a mentálne postihnuté deti v škole pre telesne postihnutých v Košiciach. Pre tieto deti je rallye naozaj jediná príležitosť žiť na plný plyn.

Súťažilo celkom 30 vozidiel, vodičov ktorých robili známi ľudia z kultúry, športu, médií a iné osobnosti, ktorým osud chorých detí nie je ľahostajný. Posádku každého vozidla tvorili tri deti, ktoré na troch stanovištiach odpovedali na rôzne otázky z kultúry, dejepisu, športu či dopravnej výchovy. Sám krajský dopravný inšpektor ich skúšal z pravidiel dopravy, pretože rallye napriek názvu nie je rýchlostná súťaž, ale vedomostná. Vodiči mali k dispozícii profesionálny pretekársky itinerár s presnými odbornými inštrukciami o trase, ktorú musia prejsť. Zasúťažili si Patrik Herman, Erik Aresta ako spoluorganizátor súťaže, Dano Junas, Juraj Hajdin, mladé hokejové hviezdy HC Košice Hvila a Lukáč, Jaroslav Dvorský, Peter Stašák, Igor Dohovič a iní.

Prvýkrát tento rok súťažila aj posádka reprezentujúca PU - posádka Mgr. Jozefa Vorobela. Som veľmi rada, že prijal naše pozvanie a dúfam, že sa práve začala budovať spolupráca na našej rallye. Deň rallye bol jediným slnečným dňom uprostred upršaných, pochmúrnych dní. Deti si užili jednak súťaž, jednak koncert prítomných umelcov a diskotéku. Úsmev na ich tvárach svedčil o spokojnosti a neuveriteľnej radosť z práve prežívaných krásnych chvíľ. Práve tento detský úsmev bol najväčšou odmenou pre všetkých súťažiacich.

Anetta Smiková,

Katedra kresťanskej antropológie a sociálnej práce PBF PU

Foto: Ocel' východu

Od semienka ku kvetu

Možno zvláštny názov pre nultý ročník konferencie, ktorú 16. mája zorganizovali študenti druhého ročníka študijného odboru Učiteľstvo pre 1. stupeň základnej školy - predškolská pedagogika na Pedagogickej fakulte (PF) PU. Môžeme v tom názve hľadať určitú symboliku a aj ju postupne odhalíme a nájdeme.

Zámerom konferencie bolo ukázať všetkým prítomným, čo sa študenti naučili a ako získané vedomosti, zručnosti a postoje dokážu aplikovať pri vlastnej prezentácii. Zároveň sme sa chceli dôstojne „rozlúčiť“ s predmetom predškolská pedagogika. Možno je na mieste otázka prečo rozlúčiť? Nebojte sa. Nerušíme ho, len sa dotácia hodín redukuje. Spomínaný predmet tento rok ukončil svoju púť ako štvorsesterný. V tomto akademickom roku v novom študijnom programe ho študenti mohli zažiť dva semestre a od budúceho roka sa s ním študenti stretnú iba jeden semester.

Prečo Od semienka ku kvetu (rastlinke)? Študenti na začiatku štúdia boli ako to semienko, ktoré postupne vyrástlo do pekného kvetu (rastlinky). Samozrejme každý detail konferencie naplnil túto hlavnú myšlienku. Od pozvánok cez plagáty oznamujúce realizáciu konferencie, prezenčnú listinu v tvare kvetu, dizajnu menoviek a programu.

Konferenciu otvoril dekan PF doc. PhDr. Milan Portik, PhD., a ocenil myšlienku na zorganizovanie tohto stretnutia pedagógov a študentov a zažehal konferencii úspešný priebeh. Postupne odzneli príspevky, ktoré sa týkali základných pojmov v pedagogike, problémového správania detí v materskej škole, vzťahu Rudolfa

Steinera a Waldorfského školstva, projekt Yamaha v materskej škole, organizačnej štruktúry dňa v materskej škole, pedagogickej diagnostiky v materskej škole. Všetky prezentované témy boli súčasťou sylláb spomínaného predmetu. Študenti tak mohli preukázať získané vedomosti a spôsobilosti, ktoré nadobudli počas štúdia. Oceňujeme rozmanitosť spôsobov prezentácií jednotlivých príspevkov. Počas konferencie sme mohli vidieť aj ďalšie kompetencie, ktoré študenti počas dvojročného štúdia už získali a mohli ich uplatniť (spracovanie videoukážky, prezentácia cez dataprojektor, či spätný projektor, flexibilné a tvorivé komentovanie).

V závere konferencie dekan PF a garantku odboru doc. PhDr. Máriu Podhájeckou, CSc., odovzdali aktívnym účastníkom certifikáty a všetkým prítomným študentom, ktorí absolvovali spomínaný predmet, čestné listy s vlastnoručnými podpismi.

Veríme, že konferencia bola začiatkom novej tradície, v ktorej študenti budú v nasledujúcich rokoch pokračovať a ďalej rozvíjať a tým sa podieľať na vlastnom sebarozvoji a sebazdokonaľovaní.

PaedDr. Monika Miňová,

Katedra spoločenskovedného základu PF PU

O ekológii a ekologizácii a o ich vzťahu k PU

(dokončenie z minulého čísla)

Teoretický základ riešenia environmentálnych problémov poskytuje ekológia a je prirodzené, že environmentálna výchova by mala z nej vychádzať. Skúsenosti nás učia, že riešenie environmentálnych problémov nie je len otázkou technikou, ekonomickou či legislatívou, ale že rozhodujúci vplyv majú postoje ľudí, ich vedomosti a etické normy. Kryštalizácia názorov a myslenia smeruje k diferenciácii výchovného procesu, osobitne vo výučbe ekológie, ako vednej disciplíny, a environmentalistiky ako nového vedného zamerania, ktoré vychádza z ekologických princípov, aplikujúc ich do všetkých smerov ľudskej činnosti. Napriek častým výzvam vo verejných i odborných médiách ekologizácia nášho života zaostáva vo výučbovej a ešte oveľa viac v praktickej oblasti. Čiastkové výchovno-učebné ciele sú plnené, ale absencia samostatného predmetu ekológie či environmentalistiky nie je na všetkých školách riešená. Autori environmentálnej výchovy konštatujú, že existuje iba provizórium. Vypracované preventívne programy majú charakter alternatívnosti. U mnohých odborníkov (aj vo verejnosti) ponúkané programy vyvolávajú pestrú paletu odoziev od počiatočného entuziazmu a očakávania „spásenosných“ efektov cez zdržanlivé a pozorovateľné postoje až po bagatelizujúce a odmietavé reakcie. Počiatočné nádeje, že po prelomovom období bude environmentálna výchova implementovaná do škôl všetkých stupňoch a do zodpovedajúcich článkov štátnej správy a samosprávy sú takmer zabudnuté. Tešia nás aj tie najmenšie úspechy, ktoré vznikajú v poslednej dekáde.

Aj keď cesty k tomuto cieľu sú rôzne, majú veľa spoločného: hlboké poznanie, skromnosť, láska k stvorenstvu, viera v dobro. V dnešnej dobe existuje mnoho termínov pre eko-filozofiu ako nového spôsobu života, napríklad: ekofilozofia, filozofická ekológia, morálna ekológia, hlbinná či hlboká ekológia a i. Sú to holistické filozofické systémy potrebné na rekonštrukciu nášho vzťahu k svetu, k znovunastoleniu úcty k životu. Ak sa ekofilozofia stane osobným hodnotovým a svetónázorovým systémom, potom ju možno nazvať ekosofiou. Za posledných 20 rokov sa táto filozofia už rozvinula dostatočne. Nie je to romantický útek od tvrdých ekologických problémov. Stáva sa potrebou človeka, cestou

systematického premýšľania o tom, „kto som a k čomu smerujem“. Ekologické otázky sa objavili ako ideál objektivity, kde ľudská bytosť je redukovaná len na „objektívny kúsok“. Filozofia si osvojila predstavu, že svet je útočiskom (nielen surovým mechanizmom), že ľudia sú takto vybrané tvory, ktoré sú vybavené vôľou a slobodou. Podľa toho environmentálna filozofia vytvára súvislú rozumovú štruktúru, z ktorej vyrastá nová environmentálna etika založená na informáciách zameraných na zachovanie života. Táto filozofia prináša celistvosť a úplnosť do nášho individuálneho života a integrity pre celú Zem. Obsahuje sociálny, politický i náboženský aspekt.

Životné prostredie ovplyvňuje život každého jedinca najmä cez vplyv na zdravotný stav a pohodu človeka, jeho ekonomickú aktivitu, civilizačnú a kultúrnu úroveň. Výsledky starostlivosti o životné prostredie podmieňujú životnú úroveň a životný štýl. Významne modifikujú i výsledky produktivity práce, jej kvalitu i kvantitu, formovanie etických, estetických, hodnotových a motivačných funkcií človeka. Stav životného prostredia je však oveľa horší ako sme schopní pochopiť. Objavujú sa stále nové a naliehavé problémy. Sme nútení si uvedomiť, že príroda už dosiahla limity svojej tolerancie, už viac nedokáže bojovať podľa spätnej väzby.

V súčasnosti sa všeobecne považuje, že životné prostredie človeka sa nachádza v kritickom stave a odzrkadľuje stav ľudskej spoločnosti. Dôsledky tejto krízy výstižne formuluje Moltmann: „Súčasná situácia je určená krízou celej vedecko-technickej civilizácie a vyčerpanie prírody ľuďmi. Táto kríza je smrteľná nielen pre ľudí, ale už dávno aj pre iné živé tvory a pre prírodné prostredie.“ Tvrdí, že ak nedôjde k radikálnemu obratu v základnej orientácii ľudských spoločností a ak sa nepodari alternatívna životná prax v zachádzaní s ostatnými živými tvormi a s prírodou, potom sa táto kríza skončí rozsiahlou katastrofou.

Úspešnosť výchovného pôsobenia a zvyšovanie environmentálneho vzdelávania sa musí budovať na podklade právnych a legislatívnych opatrení, pomocou ekonomickej stimulácie a využitia všetkých dostupných vedeckých poznatkov.

Spoločným menovateľom všetkých prístupov v ekologickej výchove je globálny cieľ: zachovanie života vo všetkých jeho formách. Tento etický princíp je potrebné

v hodnotovom rebríčku povýšiť na úroveň všeobecného dobra a úspech bude závisieť od jeho uplatňovania.

Jedným z nádejných strategických cieľov je uznanie koncepcie trvalo udržateľného života (rozvoja). Problém v základných a stredných školách súvisí s absenciou sumarizujúcich disciplín. Medzeru či niku, ktorá existuje, je potrebné vyplniť syntetickými disciplínami, najmä ekologickými, ktorými je možno formovať vzťah k svojmu prostrediu, t. j. k prírode, ľuďom i všeobecným princípom duchovna. Poznatky prispejú k získaniu orientácie v zložitých systémoch a rovnako prispejú k formovaniu hodnotových kritérií adekvátnym súčasným podmienkam.

Čo môže urobiť bežný človek pre zlepšenie terajšieho stavu a o čo príde pri jeho dôslednej realizácii? Veľa môže urobiť a nepríde o nič podstatného... Iba žiť v harmónii so sebou samým a svojím prostredím bez zvyšovania nárokov na úkor iných, t. j. byť zodpovedný k sebe a druhým. My si uvedomujeme, že sme produktom doby, ktorá hodnotí svoje okolie z hľadiska momentálnej užitočnosti. Napr. dehonestácia krásna či už prírody alebo výplodov ľudského ducha, pretože sú málo funkčné, nakoľko nemajú ekonomický efekt je slepota panstva arogancii ku všetkému čo ma zmysel. Sú však aj iné kritériá, vychádzajúce zo zodpovednosti a solidarity. Tieto hodnotenia by si mal každý z nás vybudovať a podľa nich sa správať a konať. Citovať a morálna stránka podieľajúca sa na vytváraní týchto kritérií má veľký význam. Naše smerovanie k tomuto cieľu ide cez dlhodobú environmentálnu výchovu, ktorá začína v predškolskom veku, pokračuje cez profesionalizáciu pre odborníkov a celoživotné vzdelávanie pre všetkých užívateľov veľkého domu Naša Zem.

Netreba zabúdať, že PU, naša „alma mater“, má dve teologické fakulty, kde sú zvlášť dobré podmienky na environmentálnu výchovu. Kresťanská kreačná doktrína, teológia stvorenia obsiahnutá v biblických textoch Starého a Nového zákona má svoju závažnosť pre veriacieho človeka, ktorý má konať v tomto duchu. Človek bol vyzvaný k poznaniu, že všetky stvorenia majú legitímny nárok na existenciu. Teda plnosť energie a tvorivosti sa prejavuje prakticky vo všetkých formách života. Vyhubenie druhov je v protiklade s fundamentálnym mandátom nášho domova. Privilegium inteligencie človeka nie je privilegium na odcudzenie a ovládanie sveta bez

sústredenia sa na blaho všetkých ostatných foriem života.

Východiskovým predpokladom v kresťanskej etike je uznanie vyvýšenosti človeka nad prírodou. Tento predpoklad preberá etika z kresťanskej antropológie. Jej hlavná téza tvrdí, že človek je jednotou nemateriálnej a materiálnej zložky, t. j. človek je svojím bytím iným, svojou podstatou vyšším bytím, je osobou. Vyššie bytie je dané objektívnou existenciou mysliacej bytosti. Na základe jeho duchovného rozmeru chápeme aj jeho základný mravný rozmer, t. j. na základe tých istých zložiek, vďaka ktorým sa stáva človekom, začleňuje do určitého morálneho systému a stáva sa morálnou bytosťou s mravnou hodnotou. Moralita ako jedna zo základných vlastností človeka je delítkom medzi kresťanskou a naturalistickou koncepciou človeka. Človek je síce neoddeliteľnou súčasťou spoločenstva prírody spolu s rastlinstvom a živočíšstvom, ale nie je s prírodou identický. Človek je práve v tom vyvýšený, že ako kultúrne bytie ju zvedľuje. Zároveň nesie zodpovednosť za stvorenie a má ho chrániť.

Ekológia, environmentalistika (sensu lato) v kresťanskom ponímaní je spojená so sakralitou Božieho stvoriteľského diela, ktoré je potrebné spravovať a chrániť. Na vrchole hodnôt je ľudský život. Včlenením ekológie do náboženského života sa vytvára podstatná dimenzia, ktorá umožní plne chápať hierarchiu kresťanských hodnôt aj v sekularizovanom svete.

Ambície kresťanský orientovanej ekológie sú väčšie, ako ktorejkoľvek inej odborné-ochranárskej komunity a metódy sú odlišné tým, že ich neposväcuje účel. Ekológia je pre kresťana spojená s ideou zmyslu a poriadku ľuďom zverného sveta. Kresťanstvo stojí na prirodzenej sakralite stvorenia a dodáva jej väčší rozmer.

prof. RNDr. Jozef Terek, r. h. d.

Ked' „Ačko“ bolo kráľom

V dobách pradávnych aj nedávno minulých nie Komédia bola kráľom. Skutočným kráľom bolo prvé písmeno abecedy A. Vedeli to už starí Gréci. Len si spomeňme na „uhol Alfa“. Medzi Slovanmi dôstojné miesto pre A zabezpečili sv. Cyril a Metod. Nielenže ho postavili na prvé miesto abecedy, ale aj prvé príkazanie z Desatora sa začínalo v ich preklade „Ačkom“: Az jesm – Ja som. Preklad uvedeného cirkevno-slovanizmu uvádzam pre ponovembrovú generáciu. A ešte pre ňu dodávam aj krátky exkurz do azbuky - cyriliky. Ako sme si všimli, Az = Ja. V ruštine osobné zámeno Ja sa vyjadruje jedinou grafémou Я. A z prvého miesta abecedy bolo premiestnené na jej koniec. „Ačko“ sa s touto pozíciou nevie zmieriť a občas si zavysť. Vojde do iného „Ačka“ (AIS) a zistí, že jednotlivé akademické pracoviská by mali zastrešovať nie garanti, ale geronti, alebo Aranti.

Starí Gréci a následne sv. Cyril a Metod formu „Ačka“ vytvorili naozaj geniálne. Všimnime si tú širokú rozkročenú pozíciu v dolnej časti, ktorou „Ačko“ získava stabilitu. Veď ako prvé písmeno abecedy si to zaslúži, ináč sa celý abecedný systém rozkľápa. Okrem toho tvorcovia „Ačka“ mysleli na jeho pozorovacie schopnosti, a preto v hornej časti vytvorili trojuholníkové očko. To umožňuje „Ačku“ pozorovať minulosť, prítomnosť, budúcnosť a najmä svojich blízkych, ktorí zblúdili a o ktorých treba včas podávať informácie Bigovi Bratovi. On to už vyhodnotí! Takto „Ačko“ nadobúda kvalitu „Aočka“! Nuž sv. Cyril a Metod boli naozaj geniálne predvídajúci a nenadarmo sú patrónmi Európy!

Iný výsostne odborný nápad „Ačka“ spočíva v návrhu, aby sa napríklad na katedre angličtiny prednášalo po nemecky, na katedre nemčiny po francúzsky, na katedre

francúzštiny po rusky, na katedre ruštiny po slovensky a ostatní nech si vyberú, ale najvhodnejší by bol sanskrit. V stredoveku sa napokon všetko učilo po latinsky. Aj uhorskí zemepáni sprostovali predvolebnú kampaň latinskými odbornými výrazmi. Takouto jazykovou inováciou sa jednoznačne zvýši úroveň všetkých kateder! Veď ide o indoeurópske jazyky a hoci sa pomiešajú, nebude to prvýkrát. V Babylone to tak domieľali, že sú slávnymi už niekoľko tisícročí, hoci samotní Babylončania už nežijú. Premenili sa na Iračanov. Asi aj preto ich dnes mlátiť Američania so svojimi „spojencami“. Teda kvôli tomu, že spôsobili toľkú pestrosť v genealogickej klasifikácii jazykov. „Ačko“ to chce všetko zjednodušiť, sprehladiť, „znormalizovať“. A keď nejakí najmä mladí kolegovia to nechápu, treba ich poslať preč. Hlavná je úroveň! Také „normalizátorské“ „Ačko“ je vysoko hodnotené v odborných kruhoch.

V štúdiách Ústavu pamäti národa čítame: „Ačko“... bol stálym a spoľahlivým spolupracovníkom..., ktorý sa už osvedčil... a pracuje nielen spoľahlivo, ale aj z vnútorného presvedčenia.“ Nuž v zornom uhle tohto odborného hodnotenia „Ačka“ treba brať všetky z vnútorného presvedčenia podané návrhy a informácie veľmi vážne. Jeden z vedeckých objavov takého „Ačka“ je nový pohľad na priezviska a pôvod niektorých spisovateľov. Tolstoj – Tolstein, Turgenjev – Turgenberg, Puškin – Puškind. Aj súčasný politický systém by sa mal zmeniť z demokracie na Amokraciu.

Nuž z tejto krátkej štúdie vyplýva, že „Aočko“ si zaslúži našu pozornosť už len preto, že ono sa stará po celé tisícročia o naše blaho.

Jozef Sipko

P.S.: Autor si touto vedeckou úvahou chce vylepšiť vlastnú publikačnú činnosť. Becedečeeč...ko (vo všetkých režimoch)

Prežije pohyb 21. storočie?

Každý človek má svoje hodnoty, potreby, priority a motívy, ktoré ho usmerňujú a vedú cestou konania a existencie svojho bytia v spoločnosti, rodine a v sociálnych skupinách najrozsiahlšieho charakteru. Tieto atribúty môžeme označiť ako sprievodné fylo-ontogenetické prediktory ľudského pokolenia a života na tejto planéte.

Vyvíjali sa a sprevádzali človeka celou jeho fylogenezou. História meniacich sa skutočností a vyvíjajúcich sa udalostí ľudského pokolenia sprevádzali jeho búrlivý vývoj v dejinách Zeme, ktoré sa tak vtlačali do ľudskej výbavy a formovali ľudské potreby a hodnoty podľa určitého stupňa ľudského poznania a dokonalosti.

Mnohé ľudské potreby sa vplyvom meniacich evolučných faktorov tej ktorej doby a etapy života vznikali, ale aj vyhasínali. Jednoducho ich ľudia vôbec, alebo v striedajúcom intervale niekedy viac a niekedy menej považovali buď za prioritné, alebo za nadbytočné pre ich život a existenciu na tejto planéte.

Jednou zo základných potrieb, ktorá postupom vývoja človeka kulminovala do stavu neoceniteľnej hodnoty pre ľudstvo je pohyb. Element, ktorý je svojou podstatou dôležitejší než samotná existencia, element, ktorý je v evolučnej pyramíde na jej samotnom vrchole, element, ktorý prerástol z primitívnej bunkovej podoby, cez primitívne živočíchy v štruktúre prvých primátov so znakmi homidov (australopithecus, ramapithecus) až k druhu

sapiens, ktorý v jeho rôznych rodových podobách pomocou pohybu sa dokázal vyvinúť od čias, keď mu pohyb zabezpečoval jeho každodenné prežívanie, až do stavu, keď silný vplyv pohybu mal a neustále aj má vplyv na jeho osobnostné charakteristiky. Možno teda konštatovať, že pohyb je determinujúcim prvkom vzniku človeka, je jeho prekurzorom do stavu dnešnej štruktúrnej a funkčnej podoby a je činiteľom, ktorý v každom čase, každej dobe a epoche ľudského jestvovania mu napomáhal a neustále napomáha k jeho sociálno-kultúrnemu a spoločenskému presadeniu sa a realizovaniu jeho vlastných potrieb vychádzajúcich z motívov ľudského konania.

Možno teda pohyb označiť za základný stavebný prvok ľudskej existencie? Určite áno. Paradoxom však je, že v súčasnom období, začiatkom 21. storočia sa ľudské hodnoty, potreby a motívy zvláštne menia, práve pod vplyvom pohybu v prospech techniky uľahčujúcej pohyb. V prenesenom slova zmysle sa tak vlastne vynára otázka hypokinézy a hypokinetického biodegradácie ľudského pokolenia. Zmena, ktorá nastala, bola a je ovplyvnená mnohými prvkami nových technológií a prevratných vedeckých zlepšení, ktoré pre ľudské bytie môžu znamenať začiatok konca zdravého a plnohodnotného života. Potreby a hodnoty v podobe najroznejších pohybových kompetencií, ktoré si človek až do tejto doby (aj keď v mnohých prípadoch bez vážnejších vysvetlení) vážil

a využíval vo veľkej miere vo svoj prospech pre svoje bytie, sa zrazu preňho stávajú akoby „nechcenou povinnosťou“ na ceste jeho komfortným spôsobom života.

Bohužiaľ, dnešná globalizačná politika a pretechnizovaná doba výrazne menia ľudské potreby a hodnoty. Okrem iného aj potrebu pohybu v jeho najrozľahlejších podobách a formách. Človek v svojej domyselnosti a vývoji nových konštruktivistických technológií v najroznejších výrobných sférach spoločnosti, radšej prenáša moc pohybového efektu na stroje a techniku, ktorá tak v mnohých prípadoch vytlačá „humánnu“ podobu pohybu zo spoločenského fondu potrieb a hodnôt takmer zo všetkých etáp ontogenézy u ľudskej populácie.

Je tento priebeh správny, má to tak byť, čo môžeme očakávať od takéhoto priebehu? Mnohé argumenty smerujúce a zastávajúce túto antipohybovú a konformistickú teóriu si za základné a možno jediné tvrdenie neustále vyberajú argument technického pokroku, zlepšovanie kvality a spôsobu života. Pritom však svojím konaním likvidujú teoretickú aj praktickú podstatu pohybu a jeho význam pre spoločnosť.

Človek 21. storočia si musí uvedomiť a pochopiť vážnosť a prioritu, akou je pohyb, ktorý vládne v každej etape ontogenézy ľudského života. Ľudstvo musí pochopiť, že nemôže ničieť, likvidovať a ísť proti svojej existenčnej podstate, proti základu, ktorý dal vznik životu každého jedinca na tejto planéte.

Každý nezáujem zo strany človeka o pohyb, o jeho pochopenie a identifikáciu sa s jeho bio-psycho-sociálnym podtextom a fylogeneticko-ontogenetickou povahou významu tohto spoločenského javu môže mať závažné následky na už spomínaný bio-psycho-sociálny aspekt ľudského života. Čo je ale horšie, môže naštartovať nezvratiteľný cyklus reťazových reakcií, ktoré sa premietnu v podobe ničivých následkov pre civilizáciu, akou je hypokinetická biodegradácia ľudského pohybu a ňou spojený pokles pracovnej výkonnosti človeka, poškodenie duševného a telesného zdravia, nezvládanie každodenných stresových situácií.

Ostáva nám dúfať, že fakt narastajúceho stavu hypokinézy v každej etape ontogenézy, hypokinetického biodegradácie a neustále rozrastajúceho sa kvanta či už známych alebo novo vznikajúcich civilizačných chorôb na našej planéte nedosiahne také rozmery, aby sa v budúcnosti stali námetom pre niektorý z fantazijných bestsellerov.

Mgr. Karol Lukáč,
Fakulta športu PU

Profesor Robert Louisell priniesol americké inšpirácie

V apríli hostila Pedagogická fakulta (PF) PU profesora Roberta Louisella zo St. Cloud University, Minneapolis, Minnesota, USA. Profesor Louisell absolvoval mesačný prednáškový pobyt v rámci Fulbright Scholar Program. Prednášal filozofiu výchovy pre študentov odboru predškolská a elementárna pedagogika, viedol sériu workshopov pre učiteľov a doktorandov fakulty, zameraných predovšetkým na metodológiu kvalitatívneho akčného výskumu a tvorbu výskumných projektov v oblasti elementárnej edukácie. Pred odchodom sme mu položili zopár otázok.

Aké informácie o Slovensku ste mali pred príchodom k nám?

- O Slovensku som vedel veľmi málo, okrem elementárnych informácií z televíznych spravodajstiev o udalostiach v roku 1989, z historických a politicky zameraných knižných zdrojov a niečo od svojho priateľa Jerryho, ktorý navštívil Slovensko v roku 2000.

Čoho ste sa najviac obávali pred príchodom?

- Neobával som sa ničoho, avšak bol som opatrný, pretože správy z konzulátu informovali o častých drobných krádežiach predovšetkým mobilov a notebookov na Slovensku, čo - ako sa ukázalo - nie je pravdou tu v Prešove.

Ste uznávaným odborníkom v oblasti predškolskej a elementárnej edukácie v americkom kontexte. Môžete, prosím, pomenovať aktuálne trendy v elementárnej edukácii v USA?

- Po prvé, konštruktivistický prístup k učeniu a adekvátne na konštruktivismus orientované edukačné stratégie. Po druhé, tvorba národných vzdelávacích plánov a štandardov a - podľa môjho názoru nanešťastie - testovanie a meranie akontability (v zmysle spriemerovanej výkonnosti, efektívnosti, pozn. autorky) konkrétnej školy.

Ktoré sú nové trendy v príprave učiteľov v USA?

- Príprava učiteľov s akcentovanou praxou na konkrétnom type školy (Field-Based Teacher Education with Professional Development School), ktorá spája univerzitné štúdium s extenzívnou praxou na relevantných typoch škôl. Mám na mysli osobitý spôsob kooperácie medzi pedagogickou fakultou (college of education) a (cvičnou, pozn. autorky) školou. Znamená to spoločnú zodpovednosť za prípravu budúcich učiteľov i vzdelávanie žiakov zo strany fakulty a školy, rovnako obojstrannú výskumnú spoluprácu. Ďalším trendom je co-teaching, spočívajúci v intenzívnej spolupráci študenta a univerzitného učiteľa/metodika. Úloha metodika je dôležitá - v procese intenzívnej supervízie spolu so študentom pripravujú projekt edukačnej jednotky. Obaja - študent aj univerzitný učiteľ/metodik vyučujú v podstate spolu. A napokon - príprava na vzdelávanie v kultúrnej a etnicky diverzifikovanom prostredí.

Spozorovali ste nejaké ťažkosti, resp. problémy v práci univerzitných učiteľov v slovenských pomeroch?

- Myslím si, že je veľmi zložitá v prípade univerzitných učiteľov pracovať na plný úväzok a súčasne si zvyšovať kvalifikáciu, napr. plniť požiadavky doktorandského štúdia. Pozitívne hodnotím americké zásady a pravidlá požiadaviek na univerzitných profesorov, od ktorých sa vy-

žaduje „licensure“. Konkrétnejšie, striktné sa dodržiava požiadavka, aby každý, kto participuje na príprave učiteľov pre konkrétny typ školy, mal niekoľkoročnú prax v tom istom type a stupni školy. V našom kontexte nie je možné kumulovať oblasti záujmu. Buď sa venujeme manažmentu alebo výskumu. Prínosom je, ak náš univerzitný pracovník získa grant podporený národnou vedeckou grantovou agentúrou, na isté obdobie je jeho vyučovacia povinnosť minimalizovaná a venuje sa výhradne výskumu.

Zaregistrovali ste nejaké zmeny v koncepcii a manažmente amerických univerzít za posledných desať rokov?

- Evidujem zmeny v riadení odborov učiteľského vzdelávania na univerzitách. Napríklad hnutie smerom k intenzívnejšej na praxi postavenej príprave učiteľa, ďalej napr. posilnenie inštitúcie štandardizovanej prípravy učiteľa na národnej a štátnej úrovni. Čo sa týka zmien v manažmente univerzít vo všeobecnosti,

prevláda trend obsadzovania riadiacich pozícií skôr odborníkmi z oblasti manažmentu vysokých škôl a riadenia ľudských zdrojov, hoci aj s limitovanou skúsenosťou v oblasti akademickej činnosti v odbore alebo vede.

Ak by to bolo prakticky možné, čo by ste si chceli preniesť zo Slovenska do USA?

- Asi sa pýtate, čo sa mi na Slovensku páči... Všimol som si, že nemáte veľa bezdomovcov. Je zarážajúce pre nás Američanov, že problém bezdomovstva je skutočne evidentný. Vznikol za prezidenta Reagana pred viac ako 25 rokmi. Mnohí z nás by mali radšej platiť vyššie dane a zabezpečiť tak strechu nad hlavou pre každého.

Aké sú vaše pocity pred odchodom z Prešova?

- Je mi veľmi ľúto, že musím opustiť príjemných ľudí, avšak je čas ísť domov. Som šťastný, že som mal možnosť rozšíriť si okruh dobrých priateľov.

doc. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD.

V centre záujmu konferencie Boží sluha Ján Pavol II.

Prvému výročiu úmrtia Božieho sluha Jána Pavla II. venovali na Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF) PU v Prešove vedecký seminár s medzinárodnou účasťou. V rámci projektu VEGA sa uskutočnil 12. mája. Jeho témou bol Sapienciálny charakter antropológie Jána Pavla II. v kontexte európskej integrácie. Zorganizovala ho Katedra filozofie a religionistiky GTF PU v Prešove. Vedúcim riešiteľom je Mons. prof. ThDr. Jozef Jarab, PhD., a vedúcim katedry prodekan doc. PhDr. Pavol Dancák, PhD. Seminár bol prínosom k umocneniu posolstva Jána Pavla II.

Projekt chce pomôcť poznaniu veľkej osobnosti, pretože jej život a dielo má neustále čo povedať dnešnému človeku. Poznanie filozofických a teologických názorov Karola Wojtyły, ako aj historických súvislostí jeho života, predstavuje

podstatnú introdukciiu k adekvátnemu pochopeniu jeho rozmanitých aktivít (encykliky, beatifikácie, apoštolské cesty), ktorými požíval všetkých ľudí dobrej vôle k budovaniu spoločného domu.

„Šťastná je tá generácia, ktorá sa mohla dotýkať svätých,“ povedal prof. J. Jarab pri otvorení seminára. Pripomenul tiež skutočnosť, že pápež Ján Pavol II. vysvätil za biskupa prešovského eparchu Mons. ThDr. Jána Babjaka, SJ, PhD., ktorý sa na vedeckom seminári tiež zúčastnil. V úvodnom pozdrave vladyka Ján, veľký kancelár GTF PU v Prešove, vyzdvihol

neobyčajnú osobnosť pápeža: „Je pre nás všetkých veľkým vzorom a inšpiratívnym príkladom k nasledovaniu“. Seminára sa zúčastnil aj dekan GTF PU doc. ThDr. Vojtech Boháč, PhD.

Pomocný košický biskup Mons. prof. ThDr. PhDr. Stanislav Stolárik, PhD., zástupca vedúceho projektu, vo svojej prednáške predostrel pohľad na encykliku Fides et ratio. Pozvanie k hľadaniu pravdy bolo tým, čo rezonovalo v jeho vystúpení. Na túto encykliku z pohľadu historicko-filozofickej reflexie bola zameraná aj prednáška dekana Filozofickej fakulty PU v Prešove prof. PhDr. Rudolfa Dupkalu, CSc. Prorektor PU prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., hovoril na tému Noví blahoslavení Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku ako stály dar Svätého Otca Jána Pavla II. celému Slovensku. Prodekan GTF PU doc. ThDr.

PaedDr. Marek Pribula, PhD., sa zamýšľal nad významom prostriedkov spoločenskej komunikácie v európskom integračnom procese na základe učenia pápeža Jána Pavla II. a prodekan doc. PhDr. Pavol Dancák, PhD., hovoril na tému Communio personarum a proces európskej integrácie. Súčasťou seminára bola aj prednáška Lect. dr. Alina Tata z Univerzity Babes-Bolyai z Rumunska, ktorá bola analýzou učenia Jána Pavla II. v zjednocujúcej sa Európe. ThDr. Ľubomír Petrik, PhD. sa zaoberal homiletickou komunikáciou Jána Pavla II. ako prostriedkom budovania spoločenstva Božieho ľudu.

Vedecký seminár bol zakončený diskusiou, v ktorej zazneli nielen otázky a odpovede, ale aj reflexie prednášajúcich a poslucháčov na prednesené témy. Prednášky seminára budú publikované v zborníku.

ThDr. Ľubomír Petrik, PhD.

Pod krídlami fakulty sa odohrala oslava dňa detí

Štúdium na vysokej škole je nielen obdobím získavania vedomostí a rozvíjania intelektových vlastností študenta, ale je aj obdobím tvorivosti, dynamizmu a rozkvetu celej osobnosti človeka. To, že na akademickej pôde PU sa na svoje životné povolanie pripravujú budúci učitelia, katechéti, kňazi, sociálni pracovníci a jazykovedci je vecou dobre známu. Mnohí vysokoškooláci však už počas svojho štúdia zbierajú praktické zručnosti a skúsenosti, ktoré ich nielen budujú, ale ktorými potešujú iných vďaka sebe. Je podľa akovania hodné, že v ich práci je im nápomocná ich alma mater.

Dobrym svedectvom týchto riadkov je aj Deň detí na pôde Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU. Podujatie sa uskutočnilo 3. júna v katedrálnom chráme sv. kniežaťa Alexandra Nevského v Prešove za účasti Jeho Vysokopreosviatenosti Jána, arcibiskupa prešovského a Slovenska, Mgr. Michala Švajka, tajomníka Úradu Prešovskej pravoslávnej eparchie v Prešove, ThDr. Štefana Pružinského, PhD., prodekanu pre vedu, doktorandské štúdium a zahraničné vzťahy PBF PU, duchovenstva a veriacich obidvoch pravoslávnych eparchií.

Po pozdravných slovách starostlivosti o deti prevzali dobrovoľníci z občianskeho združenia pod názvom Bratstvo pravoslávnej mládeže

(BPM) na Slovensku SYNDESMOS. Organizácia pôsobí už šestnásť rok, venuje sa osvetovo-duchovnej práci s deťmi a mládežou v rámci celej SR. Na úspešnej realizácii jubilejnej akcie sa podieľali aj PBF PU a Pravoslávny kňazský seminár PU v Prešove. Podujatie zjednotilo nielen členov BPM, ale aj študentov vysokých a stredných škôl a to nielen tých prešovských. Medzi mladými dobrovoľníkmi okrem študentov PBF PU v Prešove boli študenti aj Pedagogickej a Filozofickej fakulty PU v Prešove. Takýmto spôsobom podujatie zjednotilo mladých ľudí pre službu ostatným. Vďaka obetavej, neúnavnej práci dobrovoľníkov sa na akademickej pôde zišlo a príjemne zabávalo vyše 320 účastníkov z celého východoslovenského regiónu, napr. z Inoviec, Sniny, Kalnej Roztoky, Klenovej, Uble, Sloviniek, Medzilaboriec, Svidníka, Košice. Študenti vydali reálne svedectvo svojho živého záujmu o prácu s ľuďmi, školské vedomosti dokázali kreatívne transformovať do života a práce pre iných.

V našej spoločnosti často zaznievajú názory, že súčasné školstvo prechádza štádiom regresii. Zabrániť tomu sa podarí len vďaka spoločne-

mu úsiliu a systematickou prácou všetkých nás: pedagogických i nepedagogických pracovníkov škôl, študentov, organizácií tretieho sektora, všetkých tých, ktorým na zdravom vývoji a prosperite našej spoločnosti záleží. Ľahko je negovať, neustále reptáť, oveľa ťažšie je vychovávať, meniť, formovať.

PBF PU otvorila pri tejto akcii dvere školy pre malých, starších a vôbec pre všetkých, ktorí pozvanie prijali. Škola preukázala živý záujem o reálne prepojenie štúdia s praktickým životom, svojich študentov vo všetkých študijných odboroch priamo nabáda k osvojeniu si vedomostí na úrovni kognitívno-empirickej, prijíma na seba úlohu výchovy, formovania a vzdelávania všetkých, ktorí o to prejavujú záujem. Pozoru-

hodná je aj spolupráca fakulty s organizáciami tretieho sektora.

Deň plný hier na pôde PBF PU skončil úspešne. Žiadne komplikácie, úrazy a žiadne konflikty. Účastníci si okrem balíčkov so sladkosťami odniesli aj publikácie o histórii fakulty a knihy vydané BPM. Podujatie skončilo, zostali spomienky, spoločné zážitky, fotografie a zápisy v kronike. Opäť sa potvrdilo staré dobre - V jednote je sila. Nech aj naďalej PBF PU v Prešove bude študňou nielen poznania, ale aj výchovy a živého svedectva reálne existujúceho spoločenstva ľudí, ktorí majú srdce na dlani. To s úctou a poďakovaním za prácu, pomoc a posilnenie želá všetkým

Viktor Dutko, prezident BPM na Slovensku SYNDESMOS

Podajme si pomocnú ruku

V časopise PU sme už informovali o občianskom združení (OZ) Podajme si pomocnú ruku, ktoré vzniklo na Katedre kresťanskej antropológie a sociálnej práce Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU. Hlavným cieľom jeho činnosti je podporovať a rozvíjať aktivity študentov na základe spolupráce s rôznymi organizáciami v oblasti vzdelávania, tvorivosti, ľudskosti, tolerancie a taktiež v rámci podpory a rozvoja začleňovania študentov odboru sociálna práca do sociálnej praxe.

Jednou z aktivít realizovaných členmi OZ Podajme si pomocnú ruku bola v máji I. študentská konferencia s názvom Podajme si pomocnú ruku. Uskutočnila sa v priestoroch Fakulty zdravotníctva PU. Jej cieľom bolo oboznámiť verejnosť s činnosťou OZ, ale hlavne sprostredkovanie nových informácií dôležitých pre sociálneho pracovníka.

Jednou z hostí bola Mgr. Marta Hanečáková, ktorá je zástupkyňou organizácie Iuventa. Prezentovala možnosti, ktoré sa ponúkajú mladým ľuďom pri písaní projektov a ich následnej realizácii a ktoré môžu študenti využiť aj v rámci výmenných pobytov alebo rôznych iných aktivít z ponuky Iuventy. S ďalšími

príspevkami vystúpili Mgr. Maroš Černý Filantropia Pravoslávnej cirkevnej obce Svidník, alebo študentka PBF PU Nadežda Sičáková, ktorá sprostredkovala svoje zážitky zo študijného pobytu na Moskovskej duchovnej akadémii. Miroslav Firda prezentoval projekt Integrovaná paralympiáda, ktorý sa uskutočňuje v Špeciálnej škole pre telesne postihnutú mládež Humenné - Podskalka.

Myslím, že cieľ konferencie sme splnili a dúfam, že tí ktorí sa na nej zúčastnili, si z nej odniesli čo najviac poznatkov, ktoré neskôr môžu využiť a využijú vo svojom budúcom pôsobení, teda v praxi. Zuzana Sabová, Katedra kresťanskej antropológie a sociálnej práce PBF PU

Od redakcie

... a bude čas prázdnin, možno aj sladkého ničnerobenia. Kým sa však k tomu odhodlajú aj členovia akademickej obce PU, tak dostávajú tretie číslo časopisu PU. Je v ňom čo čítať, takže ďakujeme všetkým autorom, ktorí nelenili a napísali. Pre každú redakciu je široký tím prispievateľov ničím nenahraditeľný. Poteší, ak sa ozvú osvedčení autori, poteší, ak na neprešľapanú cestu sa vydajú prvolezci. Všetkým zopár rád, ktoré zrejme nikoho neurazia ale v prvom rade pomôžu zlepšiť kontakty a v konečnom efekte celkový výsledok spoločnej práce. Ten, kto posielal príspevok na adresu elektronickej pošty redakcie časopisu, mal by si overiť, či zásielka trafila a predovšetkým (!!!) či správa obsahuje prílohu. Tou je zväčša práve inkriminovaný príspevok. Ak nie je priložený, ťažko sa dostane na stránky časopisu... A prosíme, píšete ho ako wordový dokument. Viacerí do prílohy dajú toľko záberov z digitálneho fotoaparátu, koľko z danej udalosti urobili. Lepšie je, ak autor (ktorý má meno, netreba naň zabúdať!) sám vyberie ktorá fotka je tá najvhodnejšia na uverejnenie. Zlý redakčný výber môže naštrbiť vzťahy. Rozmáha sa tiež prax, že niektorí autori vyšperkurujú svoj príspevok. Na redakčné spracovanie nám stačí holý text bez akýchkoľvek grafických „kudrlinek“. Netreba posielat' napr. fotky vložené do článku, znižuje to ich kvalitu a redakčný grafik s tým už nič neurobí, radšej pošlite samostatne text článku a samostatne fotografie, grafické návrhy, logá a podobne.

Každopádne ešte raz ďakujeme všetkým autorom a tešíme sa na spoločnú prácu pri októrovom čísle časopisu PU.

Životné jubileum profesora PhDr. Ladislava Tajtáka, CSc.

Koncom apríla t. r. oslávil životné jubileum, 85. narodeniny, prof. PhDr. Ladislav Tajták, CSc., historik, ktorý sa svojou vedeckovýskumnou a pedagogickou činnosťou radí k nestorom slovenskej historiografie druhej polovice 20. storočia.

Jubilujúci profesor L. Tajták v kruhu svojich žiakov, dnešných pedagógov PU a akademických funkcionárov PU.

L. Tajták sa narodil 27. apríla 1921 v Košiciach, kde aj vyrastal. Po maturite na Štátnom reálnom gymnáziu (menšinovom) študoval dva semestre na Filozofickej fakulte v Budapešti (zemepis - dejepis) a potom na Filozofickej fakulte Univerzity J. A. Komenského v Bratislave, kde jeho učiteľmi boli významní slovenskí historici Daniel Rapant, Branislav Varsík či Alexander Húščava. Po ukončení vysokoškolského štúdia v roku 1948 sa vrátil do Košíc, kde pôsobil ako stredoškolský učiteľ na II. štátnom gymnáziu, neskôr v Škole dôstojníckeho dorastu a nakoniec na Pedagogickom gymnáziu v Košiciach. V roku 1956 začal prednášať na Vyššej pedagogickej škole v Prešove a v roku 1959, keď vznikla Filozofická fakulta (FF) UPJŠ stal sa zakladajúcim členom novovytvorenej katedry dejín tejto fakulty. V rokoch 1968 - 1978 bol jej vedúcim. S Prešovom a jeho historickým vysokoškolským pracoviskom spojil svoj život na viac ako 30 rokov a zostal na ňom až do svojho odchodu do dôchodku.

Predmetom vedeckovýskumnej práce profesora Tajtáka sa stali národné dejiny obdobia novoveku. V roku 1965 obhájil na Historickom ústave SAV v Bratislave kandidátsku dizertačnú prácu K otázke vzniku tzv. sloviackeho separatizmu a Dvortsákovo hnutie na východnom Slovensku. Habilitačnú prácu pod názvom Národnodemokratická revolúcia na východnom Slovensku v roku 1918 predniesol na pôde FF UK v Bratislave v roku 1969, no za docenta bol vymenovaný až v roku 1975. V roku 1998 vystúpil pred Vedeckou radou FF PU s inaugurač-

nou prednáškou na tému Slovenská revolúcia v roku 1918 a východné Slovensko. O rok neskôr, v roku 1999, ho prezident SR vymenoval za univerzitného profesora v odbore slovenské dejiny.

Vedeckovýskumná a publikačná činnosť profesora Tajtáka je rozsiahla. Je autorom monografií, autorom kapitol v knižných publikáciách, autorom množstva odborných štúdií a vedeckých článkov uverejňovaných v domácich i zahraničných odborných periodikách. Bol riešiteľom a spoluriešiteľom rôznych výskumných úloh, vystupoval na domácich i zahraničných vedeckých konferenciách a sympóziách. Dominantnými v jeho vedeckej práci boli dejiny východného Slovenska na prelome 19. a 20. storočia. Systematicky sa venoval národno-politickým a sociálno-ekonomickým aspektom dejín tohto regiónu v uvedenom období, skúmal dejiny východoslovenských miest, robotníckeho a odborového hnutia, ale aj historiografické a kultúrne problémy.

Mnohorozmerné boli aj jeho organizačné aktivity ako člena, rôznych odborných historických komisií, redakčných rád odborných periodík či ako dlhoročného člena Slovenskej historickej spoločnosti (SHS) a predsedu jej východoslovenskej pobočky. Profesor Tajták si našiel čas aj na spoluprácu s múzeami, archívmi, galériami, školami rôzneho typu i na odborné diskusie s kolegami z domácich i zahraničných historických pracovísk. Nezabúdaj ani na popularizáciu historickej vedy formou publicistických článkov, rozhlasových či televíznych relácií.

Poslanie vedca profesor Ladislav

Tajták úspešne spájal s poslaním vysokoškolského pedagóga. Na prednáškach zo slovenských i svetových dejín novoveku nezištné odovzdával svoje poznatky mladším generáciám. Viedol množstvo študentských vedeckých prác, diplomových prác, bol členom vedeckej rady FF UPJŠ v Prešove, členom komisií na štátnych záverečných skúškach i kandidátskych skúškach. Vysokoškolskému prostrediu ostal verný aj po odchode na zaslúžený odpočinok ako externý učiteľ na PU a Technickej univerzite v Košiciach. Patril k pedagógom, ktorých študenti obdivovali pre ich vysokú vedeckú erudovanosť, pedagogickú zaoberanosť a elán, s akým sprístupňovali nové poznatky, pre ľudský prístup i životné postoje. Mladším kolegom dodnes nezištné pomáha radami i skutkami, povzbudzuje ich pri ich odborných krokoch a teší sa z ich úspechov. Výrazný podiel profesora Tajtáka na formovaní a rozvoji historického pracoviska na FF v Prešove je nesporný. Dôkazom toho sú stovky jeho bývalých poslucháčov, dnešných učiteľov dejepisu či profesionálnych historikov, ktorí sa hrdia hlásia k tomu, že sú absolventmi Tajtákovskej historickej školy v Prešove. Životné jubileum oslávil profesor Tajták plný tvorivého entuziazmu a neutíchajúceho záujmu o svoj vedný odbor. Presvedčiť sa o tom mohli aj účastníci celoslovenského zjazdu historikov 25. až 27. apríla v Banskej Bystrici, na ktorom výbor SHS udelil profesori Tajtákovi pri príležitosti jeho životného jubilea titul čestného člena SHS. Čestné členstvo je výrazom ocenenia jeho dlhoročnej práce pre SHS i jeho prínosu do rozvoja slovenskej historickej vedy.

Roky neubrali z profesorovho prednášateľského majstrovstva a ani z jeho povesti zaoberaného účastníka odborných diskusií. Presvedčili sa o tom študenti i odborná verejnosť 3. mája v priestoroch Univerzitnej knižnice (UK) v Prešove počas jeho prednášky Východoslovenská identita - skutočnosť alebo ilúzia? Prednášku pri príležitosti profesorovho jubilea usporiadala Historická spoločnosť kráľovského mesta Prešov v spolupráci s Inštitútom histórie FF PU a UK.

Za všetkých žiakov, spolupracovníkov, priateľov i širšiu historickú obec v Prešove profesorovi L. Tajtákovi srdečne blahozeláme a želáme mu pevné zdravie, spokojnosť a pohodu v osobnom živote a mnoho síl i elánu v jeho stále plodnom a systematickom vedeckom bádani.

Lubica Harbuľová

Zaujímajú nás nadané deti?

Ešte v mesiaci január sa konal na všetkých základných školách zápis budúcich prváčikov. Rodičov, ktorí majú doma viac ako priemerne šikovného budúceho školáčka, by mohlo zaujímať, že Základná škola (ZŠ) na Šmeralovej ulici v Prešove, v tomto meste ako jediná, už po ôsmykrát privíta vo svojich priestoroch aj deti s mimoriadnym nadaním.

Ak vie dieťa už pred nástupom do školskej dochádzky čítať, písať, alebo iným spôsobom zjavne predčí svojich rovesníkov, je vhodné, aby sa rodičia s takýmto dieťaťom objednali do okresnej pedagogicko-psychologickej poradne (OPPP), ktorá v Prešove sídli na Levočskej ulici č. 9. Po absolvovaní intelligenčných a psychologických testov, ktoré môže zrealizovať len PhDr. N. Mirdalová, psychologička OPPP, a po ich vyhodnotení sa rozhodne o zaradení dieťaťa do triedy pre mimoriadne nadané deti.

Škola na Šmeralovej ulici je zapojená do Projektu vzdelávania mimoriadne nadaných detí od školského roku 1998/1999 v 1. - 4. ročníku a od školského roku 2003/2004 pokračuje aj na druhom stupni ZŠ. Štandardné učebné osnovy sú rozšírené, výučba napreduje rýchlejšie. Vedomosti sa nehodnotia známkami, ale slovné a tiež percentuálnym vyjadrením úrovne zvládnutia látky.

Podobných škôl je na Slovensku 24. Priekopníčkou myšlienky podpory nadaných detí, zakladateľkou a riaditeľkou prvej školy pre mimoriadne nadané deti a gymnázia so sídlom v Bratislave je Jolana Lazníbatová, autorka viacerých kníh i vedeckých prác o nadaných deťoch. Medzi jej najznámejšie knihy patrí *Nadané dieťa*, jeho vývin, vzdelávanie a podporovanie.

Nadaných detí z roka na rok pribúda, čo je potešujúce, preto poniektoré školy v iných slovenských mestách a regiónoch otvárajú ročne, ak je to potrebné, viac tried pre nadané deti. Dnes sa nájdu spoločnosti, ktoré sú ochotné podporiť vzdelávanie týchto detí, napríklad Nadácia Penta na sklonku minulého roku vyhlásila prvý ročník grantu, určeného pre školy s triedami pre mimoriadne nadané deti, prvé kroky urobilo aj MŠ SR.

(elem)

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA PU

U d i a l o s a v U K

streda 3. mája - Prednáška prof. PhDr. Ladislava Tajtáka, CSc. na tému Východoslovenská identita – skutočnosť alebo ilúzia?, pri príležitosti životného jubilea prednášajúceho pripravili Historická spoločnosť kráľovského mesta Prešov, Inštitút histórie FF PU v Prešove a UK PU, v Centrálnej študovni UKPU

utorok 9. mája - Jarný koncert umeleckého súboru Camerata Academica a jeho hostí, spoločné podujatie Katedry hudby FHPV PU a UK PU

streda 10. mája - Vernisáž výstavy Vzdialená krajina - blízky sused Stretnutie (Kyjevské ozveny), pod vedením Mgr. art. Prokopa Kolisnyka svoje práce predstavili študenti 4. ročníka Katedry výtvarnej výchovy a umenia FHPV PU Janka Bizovská, Silvia Oštromová, Zuzana Petrová, Zuzana Roskoványiová, Lucia Sabolová, Patrícia Tuschlová, Lucia Verešpějová, pripravili KVVaU FHPV PU, Generálny konzulát Ukrajiny v Prešove a UK PU, výstava potrvá do septembra 2006

streda 17. mája - Predajná výstavka odbornej a študijnej literatúry Vydavateľstva Náuka v čase otváracích hodín, zameraná najmä na študijnú literatúru od prešovských vysokoškolských učiteľov z oblasti slovenčiny, slavistiky, ruštiny, francúzštiny, matematiky, politológie, pedagogiky, na vystavené tituly (väčšinou nenájdete v knižkupectvách) boli poskytnuté mimoriadne aj viac ako 50-percentné zľavy, keďže išlo o poslednú možnosť zakúpiť si vystavené tituly

utorok 6. júna - Otvorenie výstavy publikačnej činnosti pracovníkov PU za rok 2005 (knižné publikácie), potrvá do 16. júna (red)

Knižničné služby už aj v on-line ponuke

Univerzitná knižnica (UK) PU sprístupnila od 2. júna na svojej webovej stránke on-line žiadanky (formuláre), ktoré môže využívať pri elektronickej komunikácii s UK PU každý záujemca o jej služby.

Okrem žiadaniek na tlačeň nájdete na stránke www.pulib.sk (sekcia Formuláre) aj tieto on-line žiadanky: žiadanku na rešerš, žiadosť o nákup literatúry do UK PU, žiadosť o nákup periodík do UK PU, žiadanky na medziknižničnú výpožičnú službu.

Tlačené žiadanky ostávajú v platnosti aj naďalej. Je len na každom z používateľov, akú formu komunikácie s UK PU zvolí. (ph)

Bezplatne na skúšku priamo na stránky svetových denníkov

Pri príležitosti konferencie INFORUM 2006 umožnila spoločnosť NewspaperDirect Inc. bezplatný skúšobný prístup ku službe PressDisplay. Je to on-line novinový portál, ktorý umožňuje prístup k viac ako 280 novinovým titulom z 55 krajín a v 35 jazykoch. Všetky novinové tituly sú publikované on-line v ich pôvodnej grafickej podobe a formáte aj s fotografiami. V ponuke PressDisplay sa nachádzajú aj také tituly dennej tlače ako The Washington Post, Dnes, China Daily, The Globe Mail, USA Today, Izvestija, Kommersant, Irish Independent.

Nástroje služby PressDisplay sú zväčšenie textu, nástroj magická lupa, vyhľadávanie slov v jednotlivých tituloch, prístup k starším vydaniám (do 60 dní späť).

Prístup k službe je cez <http://library.pressdisplay.com> zadáním užívateľského mena a hesla do prihlasovacieho formulára. *MENO:* INFO_RUM@newspaperdirect.cz *HESLO:* welcome. Zoznam dostupných titulov nájdete na adrese: http://corporate.pressdisplay.com/pressdisplay/AccountingLoginCorporate.aspx?page=title_list (ph)

Spomíname na jedného zo zakladateľov novodobej sociálnej práce na Slovensku

Začiatkom roka nás všetkých zmútila smutná udalosť, náhla smrť nášho učiteľa, priateľa a kolegu, doc. PaedDr. Štefana Striežence, PhD. Niekoľkými vetami si chceme pripomenúť dielo jedného zo zakladateľov a priekopníkov novodobej sociálnej práce na Slovensku.

Š. Strieženec sa narodil 23. decembra 1938 v Čuklasovciach. Po absolvovaní Vysoké školy pedagogickej v Bratislave pôsobil ako stredoškolský učiteľ. Po roku 1989 nastúpil ako vysokoškolský učiteľ na Pedagogickú fakultu Univerzity Komenského (PF UK) v Bratislave, na katedru sociálnej práce, ako jeden zo zakladajúcich členov. Zaradil sa medzi tých, čo sa začali s plným zanietením venovať teórii, metodológii sociálnej práce na Slovensku. Od začiatku zameral pozornosť v pedagogickej i vedeckej oblasti problematike základného, operačného i problémového výskumu.

V pravidelných časových intervaloch publikoval ucelené oblasti sociálnej práce. Po roku 1990, náraste sociálnej práce na Slovensku, vydala mu UK Náčrt problematiky sociálnej politiky (1993). Publikácia predstavovala prvý krok v koncipovaní a základnom vymedzení vzťahov sociálnej politiky vo väzbe so sociálnou prácou na Slovensku. Nadväzujúcim krokom bola publikácia Slovník sociálneho pracovníka (1996). Predstavoval prvý pokus o kvantitatívne a kvalitatívne vymedzenie obsahu a rozsahu sociálnej práce na Slovensku. Publikácia vyšla vo vydavateľstve AD Trnava. Pokračovaním bola publikácia Úvod do sociálnej práce (1999).

Na usporiadanie vnútorných väzieb sociálnej práce aj v oblasti kvalifikačných reagoval v spoluautorstve s Bednárikom vydaním publikácie Pisomné študijné-kvalifikačné prejavy v odbore sociálna práca (2000). Vydala ju PF UK v Bratislave.

Závažnou bola jeho autorská spolupráca na medzinárodných publikáciách lexikálneho charakteru, konkrétne Dictionary of Social Protection Terms, European

Commission, 2000 a tiež Srzednicza – Reczek – Kociolek – Strieženec: Leksykon Wideoteningu Komunikacji, Fundacja PLUS Kraków (2002). Jeho domáca publicistická činnosť medzitým pokračovala teoretickou a metodologickou analýzou rozvoja sociálnej práce z pohľadu prijatej Definície sociálnej práce na svetovej konferencii sociálnych pracovníkov v Montreali v roku 2000.

Vývrcholenie úsilia tohto mimoriadneho autora predstavuje publikácia Teória a metodológia sociálnej práce (2006), v ktorej sa pokúsil stručne a prehľadne vymedziť sociálnu prácu ako samostatný vedný odbor. Pozornosť upriamili najmä na niektoré vybrané teoretické a metodologické problémy, metodické postupy a zameriava sa na tie systémové prvky, ktoré pomáhajú spoznávať problémové oblasti odboru sociálna práca. Publikáciou sa o. i. usiloval o aktivizáciu kolektívneho rozumu profesionálov, ako aj o spoločný postup vymedzovania sociálnej práce prostredníctvom medzinárodnej konferencie a v neposlednom rade o koncepčnú prípravu encyklopédie sociálnej práce. Výrazne tak prispel k chápaniu a vymedzeniu sociálnej práce ako vednej disciplíny.

Nerovnému boju so zákernou chorobou podľahol 27. marca v Trnave. Jeho manželke, rodine a priateľom vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

Michal Oláh

Putovanie do hĺbky vlastného „ja“ je zaujímavou cestou

Je to artikulácia a realizácia vlastných potrieb, želaní, aj právo na nevy-povedanie o vlastných témach. Táňa Bilančíková sa predstavuje kolekciou svojich prác, prevažne z posledného polroka, práve z tohto uhla pohľadu na prežívanie sveta.

Diváka vpúšťa do vnútra svojho obrazu jemnou medzerou medzi ve-rejným a súkromným priestorom.

Sú to pohľady do očí denných sta-rostí, ale aj za zrkadlo, do krajiny snov, citov, osobných i fantazijných, dráždivých, výsostne ženských teri-tórií.

Hommo Femina

Každý obraz má vlastnú, z niečoho iného zrodenú logiku. Postavy sú do

obrazov vkladané ako existencia, nie ako telo, často len ako forma, či znak. Inokedy sú reálne, ale vzdávajú sa tvaru v prospech mentálneho obsa-hu celku.

„Rozprávaj sa so mnou“, hovorí Táňa v jednom svojom obraze a vyplňa ho drobnými ľudskými prí-behmi, myšlienkami, či matrixovými predstavami o vyšších hrách, s kreh-kými figúrkami, s jemnými miznú-

cimi líniami vecí, vo vzájomných kombináciách dejov.

Maľba, kresba, suchý pastel, vos-ková rezerváž, enkaustika, suchá ihla, PC grafika, ale aj koláž, xerox, či vlastné kombinácie technik, jej slúžia na momentálne záznamy. Nerozmýšľa nad kompozíciami, vznikajú spontánne v procese deja, kým ich nevyovie do konca jedi-ným dychom.

Do obsahov vstupujú vtáky s ľudskými črtami, či všetko odľah-čujúce motýle, alebo matrixové by-tosti, riadiace vesmírne udalosti, krajiny s prvkami praveku, momen-ty vznikov a klčení, za zvukov elek-tronickej hud- by, ale aj totemické bytosti z detstva, ako piliere život-nej istoty.

Táňa obrazmi nie sú dešifrovateľ-né na jeden pohľad.

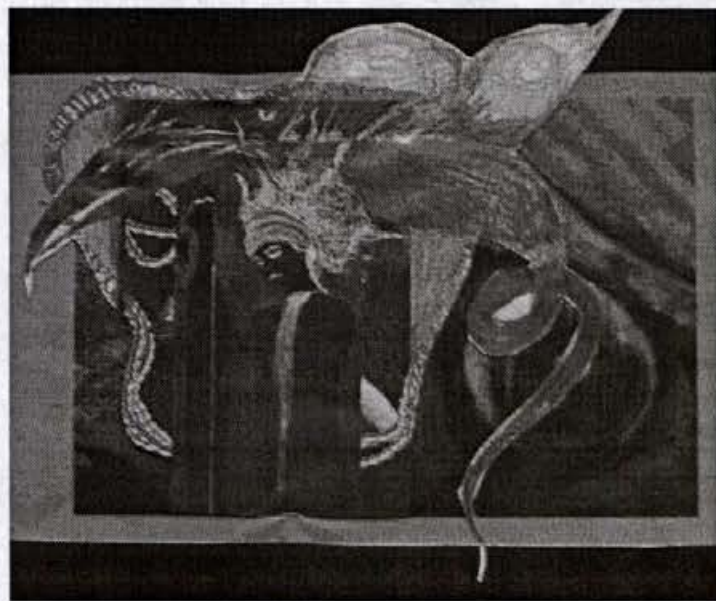
Ziadať si čas a návraty. Predsta-vujú návody na vlastné divácke in-tuície a presahy. Pri pozornom čítaní v nich nájdete aj úplne iný, možno

Ako prichádza noc
- kombinovaná technika

svoj vlastný príbeh.

PhDr. Edita Vološčuková, PhD.,
kurátorka výstavy
(trvala do 11. apríla)
v Univerzitnej knižnici PU

Bez názvu - kombinovaná technika.

Cenou Emila Korbu založili novú tradíciu

Cirkev si vysoko váži publikačnú činnosť, ktorou sa prezentujú ľudské a kresťanské hodnoty. Veľmi pozitívne na tomto poli pôsobia mnohí spi-sovatelia, básnici, publicisti, novinári, pracovníci médií a prispievatelia, spracovatelia web stránok a mnohí ďalší. Predovšetkým z týchto dôvo-dov Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove a redakcia gréckokatolíckeho časopisu Slovo pod záštitou neziskovej organizácie Petra udelili v utorok 30. mája v rezidencii Gréckokatolíckeho biskupstva v Prešove po prvýkrát Cenu Emila Korbu. Týmto prvým ročníkom slávnostného udeľovania Ceny Emila Korbu sa začína pekná tradícia, ktorá vychádza z aktuálnej rea-lity, ktorú so sebou prináša mediálna a informačná doba.

V kategórii publikačná činnosť – prispievateľ bol ocenený gréckoka-tolícky kňaz RNDr. Jozef Voskár za príspevky v časopise Slovo, v ka-tegórii webová stránka – elektronické médium cenu získal kolektív správ-cov oficiálnej stránky Prešovského biskupstva www.grkatpo.sk a v ka-tegórii vydané dielo gréckokatolícky kňaz Mons. Jozef Tóth za básnickú tvorbu uverejňovanú v časopise Slo-vo. Špeciálnu cenu in memoriam komisia udelila Ing. Mgr. Blažejovi Krasnovskému za celoživotné dielo v oblasti poézie, prózy a vydavateľ-skej činnosti a za redakčnú prácu v časopise Slovo. Cenu odovzdával prešovský eparcha Ján Babjak, SJ a súrodenci Emila Korbu.

Cena sa bude udeľovať každoroč-ne k 1. máju a zároveň v súvislosti so Svetovým dňom spoločenských komunikačných prostriedkov, kto-rým je siedma veľkonočná nedeľa. Súvis ceny s dňom masmédií je evi-dentný, nakoľko ide o cenu spojenú

s publikačnou a novinárskou činnosťou.

Gréckokatolícky kňaz, básnik, náboženský spisovateľ, novinár a redaktor ThDr. Emil Korba sa narodil 1. mája 1930. Teológii vyštvodoval v Litoměřiciach v Čechách. Ako kňaz najprv pôsobil v Čechách. V roku 1970 sa vrátil na Slovensko a stal sa šéfredaktorom gréckokatolíckej tlače - hlavne časopisov Slo-vo a Blahovistník. V rokoch 1976 až 1978 bol šéfredaktorom aj Katolíckych novín. Bol literárne činný, písal predovšetkým básne a poviedky a ako redaktor sa venoval mnohým novinárskym žánrom. Zomrel v roku 1978.

Vždy začiatkom kalendárneho roka bude v časopise Slovo uverej-nená výzva na podanie návrhov no-minácií na udelenie Ceny Emila Korbu za uplynulý rok s podmien-kami pre jednotlivé kategórie.

Lubomír Petrik

Mgr. Tatiana Bilančíková

V rokoch 1989 až 1993 absolvovala základnú umeleckú školu v od-boroch výtvarné umenie a literár-no-dramatický krúžok. Zúčastňo-vala sa okresných i medzinárod-ných výtvarných súťaží, na ktorých získala aj ocenenia. V rokoch 1994 až 1997 absolvovala Strednú prie-myselnú školu odevnú, odbor mó-dne návrhárstvo a modelárstvo odevov vo Svidníku. Počas štúdia

sa zúčastňovala súťaží, napr. Mladý módný tvorca v Trenčíne. V rokoch 1998 až 2002 študovala dvojodbor výtvarná výchova - etická výchova na Fakulte humanitných a prírod-ných vied PU v Prešove. Štúdium ukončila diplomovou prácou na tému Anna Boršovská-Nemcová. Od roku 2003 je interná dokto-randka na Katedre umeleckej, este-tickej a pohybovej výchovy Pedagogickej fakulte PU v Prešove. Téma jej doktorandskej práce je Kontexty detskej percepcie ilu-strácií. Publikovala v zborníku Dni detskej knihy 2005; Prierez sloven-skej ilustrácie pre deti. Od roku 1998 vystavovala kolektívne a sa-mostatne v Humennom, vo Svidní-ku a v Prešove. Hommo Femina nesie v sebe príbehy jednej ženy. Žena, ktorá najprv letela nekoneč-nom, potom si ju niekto zaželel ... a bola. Jej cesta je dlhá, farebná a ešte stále je.

Končí v nekonečne....

Docent Ivan Šalamon zasvätil svoj výskum liečivým rastlinám

Liečivé rastliny - tradícia i budúcnosť ľudstva. Málo kto si však uvedomuje, že na ich ľudovom základe sa rozvinula vedecko-výskumná činnosť, ktorá neustále prináša veľké množstvo nových informácií. Na Katedre ekológie Fakulty humanitných a prírodných vied PU od roku 2003 pôsobí jeden z celoslovensky i medzinárodne uznávaných vedeckých pracovníkov v oblasti fyziológie rastlín, ich šľachtenia a fytoproduktov doc. RNDr. Ivan Šalamon, CSc. Rodák z Trebišova zasvätil výskumu liečivých rastlín celé svoje doterajšie pôsobenie.

Po ukončení gymnaziálnych a vysokoškolských štúdií nastúpil ako odborný asistent na Katedru špeciálnej biológie PF UPJŠ v Košiciach, kde sa jeho vedecká činnosť zameriavala na ekofyziologický výskum liečivých rastlín a pedagogickú činnosť. V októbri 1993 úspešne obhájil kandidátsku dizertačnú prácu s názvom Rumanček kamilkový, Chamomilla recutita (L.) Rauschert, a jeho produkčná ekológia na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

V rokoch 1993 – 2002 pôsobil na Oblasťnom výskumnom ústave agroekológie v Michalovciach. V pracovnej činnosti sa zameriaval na pestovania a produkcie liečivých rastlín. Zároveň zastával funkciu vedeckého sekretára výskumného ústavu.

Komisiou SAV pre posudzovanie vedeckej kvalifikácie pracovníkov bol I. Šalamonovi priznaný v roku 1998 vedecký kvalifikačný stupeň IIa - samostatný vedecký pracovník.

Jeho publikačnú a informačnú činnosť tvorí 51 pôvodných vedeckých prác, z ktorých 13 bolo publikovaných v zahraničí (USA, Juhoslávia, Poľsko, Česká republika), 55 odbor-

ných prác z toho 12 publikovaných v zahraničí (Nemecko, USA, Veľká Británia, Austrália, Juhoafrická republika, Slovinsko) a vyše 137 iných uverejnených článkov. Za obdobie od roku 1986 sa aktívne zúčastnil na asi 100 vedeckých podujatiach, z toho na 46 v zahraničí (Brazília, Thajsko, USA, Veľká Británia, Taliansko, Fínsko, Nemecko, Turecko, Grécko, Estónsko, Ukrajina a Česká republika), pričom mu boli udelené granty organizačným výborom na medzinárodných sympóziách o esenciálnych olejoch v Taliansku, Veľkej Británii a Nemecku.

Na základe poverenia Ministerstva pôdohospodárstva SR v roku 1999 vypracoval Rozvojový program výroby a spracovania liečivých, aromatických a koreninových rastlín v SR, ktorý bol následne schválený vo vedení rezortu a publikovaný. Stal sa základom pre podporu rozvoja tejto časti špeciálnej rastlinnej výroby s jeho zapracovaním do dlhodobej koncepcie rozvoja poľnohospodárstva v SR, čo umožňuje zvýšenie konkurencieschopnosti týchto poľnohospodárskych komodít na trhoch nielen doma ale aj v EÚ.

Jeho odborná erudovanosť a schopnosť komunikácie mu umožnili krátkodobu pôsobiť a prednášať na Univerzite v Batucatu a na Výskumnom ústave poľnohospodárskeho rozvoja štátu Paraná v Curitiba v Brazílii v roku 1994, v tom istom roku na Škótskej vysokej škole poľnohospodárskej v Ayri vo Veľkej Británii, na Univerzite štátu Massachusetts v Amherste a na Oblasťnom inštitúte rozvoja poľnohospodárstva vo Warrene v USA v roku 1995, na Národnom výskumnom centre Egyptskej akadémie vied v Káhire v rokoch 1996 a 1997, na Queenslandskej univerzite v austrálskom Brisbane v roku 1997, na Výskumnom ústave liečivých rastlín v Haife v Izraeli v roku 1999, opätovne na Univerzite štátu Massachusetts, na Univerzite štátu Saskatchewan v Saskatoone v Kanade v roku 2001,

na Ljublanskej univerzite v Slovinsku v roku 2002 a na Stredozemnom agronomickom ústave v Chanii v Grécku v roku 2004.

Výskumné aktivity menovaného sú v súčasnosti zamerané na šľachtiteľské práce s liečivými rastlinami a riešenie aktuálnej problematiky produkčnej ekológie liečivých rastlín. Množstvo svojho času ako zanezaný pedagóg venuje študentom, ktorí majú v oblasti liečivých rastlín záujem sa ďalej profesijne i vedecky rozvíjať.

Dvadsať rokov intenzívneho štúdia rumančeka kamilkového a vedecko-výskumnej práce zhrnul v svojej habilitačnej práci pod názvom Ekobiológia, biodiverzita, šľachtenie a environment rumančeka kamilkového (Matricaria recutita L.). Po jej úspešnej obhajobe a verejnom vystúpení s habilitačnou prednáškou s titulom Vplyv ekofyziologických podmienok na kvalitatívno-quantitatívne charakteristiky vybraných druhov liečivých rastlín na UKF v Nitre mu v júli 2005 udelili titul docenta. K tomuto významnému životnému úspechu mu chcem v mene jeho študentov zablahoželať a popriať množstvo tvorivých síl do ďalšej vedeckej a pedagogickej činnosti. Zároveň sa mu poďakovať za jeho čas a energiu venovanú znovuzrodeniu fytofarmácie - liečbe liečivými rastlinami, ktorá je v dnešnej dobe taká potrebná.

Mgr. Petra Zakuťanská

Rastú nové mosty medzi Prešovom a Prahou

V rámci učiteľskej mobility Sokrates/Erasmus sa koncom apríla uskutočnil výmenný pobyt medzi Fakultou manažmentu (FM) PU v Prešove a Vysokou školou obchodní (VŠO) v Prahe. Cieľom mobility bolo oboznámenie sa s výučbou na súkromnom type vysokej školy, porovnanie jednotlivých študijných programov a spätné oboznámenie českých kolegov s priebehom vzdelávania na FM PU ako aj s programami, ktoré si môžu vybrať a študovať zahraniční študenti.

Zaradenie českých študentov do procesu edukácie sa javí skutočne flexibilné a bezproblémové, čo ocenili aj českí kolegovia, vzhľadom na výraznú podobnosť študijných programov oboch typov škôl.

Prijatie a uvedenie do kolektívu na partnerskej VŠO v Prahe bolo veľmi srdečné. Pre hosťujúceho učiteľa sú automaticky vytvorené všetky kontakty a prístupové heslá, ktoré potrebuje k svojej práci a štúdiu. Na koľko prevažná časť učiteľov je zamestnaná len na externý úväzok (pôsobia na iných vysokých školách v Prahe, prípadne majú vlastnú prax) a ich pôsobenie sťažuje prechod medzi dvoma priestormi, v ktorých prebieha výučba, stretnutia sa uskutočnili v niekoľkých termínoch.

Priestory VŠO sa nachádzajú na Masnej ulici a Spálennej ulici, ktoré sú od seba vzdialené asi 15 až 20 minút chôdze. Študovne na Masnej ulici sa v blízkej budúcnosti budú uvoľňovať. Okrem tried sa tam nachádza informačné centrum pre študentov a učiteľov, v ktorom je možné zapožičanie odbornej literatúry, jej kopírovanie a aj práca na dvanástich počítačoch pripojených na internet a samozrejme na tlačiareň. Je nutné podotknúť, že učiteľia majú kopírovanie a tlač zadarmo. Pripravujú sa aj nové priestory na Spálennej ulici, v priestoroch bývalej Českej poisťovne. V súčasnosti tam už pôsobí vedenie školy, študijné oddelenie a svoje priestory majú aj vyučujúci a zariadených je niekoľko učební.

Nechýba ani miestnosť pre študentov s počítačovým vybavením a pripojením na internet.

Zaujímavé bolo sledovať vzťah medzi vyučujúcim a študentom. Vyťaženosť vyučujúcich je veľká. Študentom, ktorí potrebujú konzultovať prednášanú problematiku sú všetci plne k dispozícii počas konzultačných hodín, ktoré študenti aj plne využívajú. Študenti na VŠO v Prahe za svoje vzdelanie platia. Vyučujúcim je absolútne jasné, že oni sú tí, ktorí zabezpečujú servis vzdelávania a podľa toho sa k študentom aj správajú. Za zmienku stojí ešte jedna odlišnosť. V prípade partnerskej školy účasť na seminároch a prednáškach je dobrovoľná vzhľadom na to, že veľa študentov popri štúdiu aj pracuje (zarábajú si na školné). Preto je vhodné položiť si otázku, či je lepšie „držať“ študentov povinne na seminároch, pričom pri „práci“ niektorých študentov sa cvičiaci mení na baniku dolujúceho aktivity z prítomných študentov, alebo uprednost-

niť určitú dávku voľnosti, kde na vyučovanie a semináre prídu len tí, ktorých problematika skutočne zaujíma. Ale to potrebuje vyspelého a kriticky hodnotiaceho sa študenta.

Na prezentáciách s témami Cestovné kancelárie a agentúry na Slovensku, Nové trendy v marketingu a Kategorizácie ubytovacích zariadení v SR sa zúčastnilo pomerne veľké množstvo študentov. Zaujímali sa o pôsobenie cestovných kancelárií na Slovensku a porovnanie situácie v cestovnom ruchu s ČR.

Nadviazané kontakty môžeme hodnotiť ako úspešné. O týždeň sme privítali na FM kolegu z partnerskej univerzity Ing. Ján Lajku. So štúdiom na VŠO bola oboznámená časť študentov FM PU a je výborné, že na ďalší rok sa uskutoční aj výmena medzi študentmi. Ostáva teda veriť, že položené základy vzájomnej spolupráce oboch fakúlt sa budú úspešne rozvíjať a pre obe strany budú prínosom.

Ing. Kristína Mrvová

Gymnázium v Lipanoch spolupracuje pri vyučovaní ruského jazyka s PU

Na Gymnázium v Lipanoch, na rozdiel od drvičky väčšiny gymnázií na Slovensku, sa vyučovanie ruského jazyka po spoločenských zmenách a orientácii zahraničnej politiky nášho štátu po roku 1989 neprerušilo. Vyučujúcimi ruského jazyka sú v súčasnosti PhDr. Vlasta Kučinová, absolventka Filozofickej fakulty (FF) vtedajšej Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, odboru ruský jazyk - pedagogika a Dušan Kazimír, absolvent tej istej fakulty, odboru slovenský jazyk - ruský jazyk - anglický jazyk.

V súčasnosti sa ruský jazyk vyučuje v šiestich skupinách s počtom žiakov 15 až 17, pričom všetky spomínané skupiny sú v triedach s rozšíreným vyučovaním cudzích jazykov v gymnázium s osemročným štúdiom. Ruský jazyk sa žiaci začínajú učiť v tercii, kde majú možnosť výberu medzi ruským a nemeckým jazykom. Teší nás, že sú triedy, ako napríklad terajšia septima, v ktorých si viac žiakov vybralo ruský jazyk ako nemecký jazyk.

Pokiaľ ide o počet hodín do týždňa, v tercii a kvarte majú žiaci tri hodiny ruského jazyka týždenne, žiaci kvinty a sexty štyri hodiny týždenne, septimáni a oktávani päť hodín týždenne, to znamená, že hodinu ruského jazyka majú každý deň. Okrem toho majú žiaci septimy a oktávy možnosť vybrať si ako voliteľný predmet konverzáciu v ruskom jazyku a väčšina ruštinárov si tento predmet i vyberá. Časová dotácia tohto predmetu je dve hodiny týždenne, čo znamená, že s ruským jazykom sa stretávajú sedemkrát týždenne.

Okrem veľkého množstva doplnujúcich učebných materiálov ako základné učebnice používame učebnice ruského jazyka pre základné školy, autorom ktorých sú Valentina Petrova Glendová (pre 5. až 9. ročník) a PhDr. Elena Kováčiková (pre 5. a 6. ročník), ako i učebnice pre stredné školy Stretnutia s Ruskom autorov prof. PhDr. Evy Kollárovej, PhD., a doc. Ľudmily Borisovny Trušinovej, CSc.

Okrem povinných hodín ruského jazyka sa snažíme i o to, aby sa žiaci stretli s ruským jazykom i mimo učebni. Každoročne pripravujeme žiakov na olympiádu v ruskom jazyku. V krajskom kole tejto olympiády obyčajne dosahujeme významné úspechy. V uplynulom školskom roku naša žiačka Jana Lokajová, ktorá už študuje rusistiku a anglistiku na FF PU, obsadila tretie miesto. V tomto školskom roku sa žiačka septimy Ingrida Šlosárová stala víťazkou krajského kola olympiády vo svojej kategórii a prvenstvo obhájila i v celoštátnom kole olympiády 21. marca v Trenčíne.

Naši žiaci sa pravidelne zúčastňujú i na súťažnej prehliadke v umeleckom prednese ruskej poézie a prózy

Rrs poetica. V minulom roku našu septimánku Martu Lipovskú, ktorá sa stala víťazkou krajského kola súťaže, pozvali i na celoštátné kolo v Nižnej nad Oravou, ktoré zorganizovala predsedníčka Asociácie rusistov Slovenska prof. PhDr. Eva Kollárová, PhD. Okrem toho naša žiačka Ivana Čarnogurská obsadila druhé miesto a žiačky Veronika Spodníková a Anna Futejová tretie miesta v krajskom kole súťaže.

Aby sme dokázali žiakom, že ruský jazyk je prospešný i ľudom pracujúcim v oblasti obchodu a podnikania, septimáni pracujú pod vedením D. Kazimíra v krúžku obchodnej ruštiny.

Snažíme sa zabezpečiť, aby sa naši žiaci stretávali i s nositeľmi ruského jazyka ako materinského. V novembri 2004 navštívil našu školu doc. Alexander Vladimirovič Koreňkov, CSc., pracovník Ruského centra vedy a kultúry v Bratislave. V apríli minulého roku mali naši ruštinári možnosť zúčastniť sa na besede s Mariou Tolkarevovou, študentkou Štátnej akadémie slovanských kultúr v Moskve.

Od roku 2002 každoročne v novembri, z iniciatívy nášho bývalého kolegu, učiteľa ruského jazyka v našej škole, ktorý je taktiež absolventom PU, PhDr. Milana Bujňáka, organizujeme Deň ruskej kultúry. Celý deň znie v škole ruská hudba, vo vestibule školy dievčatá v typickom ruskom odevu, sarafane, pečú a predávajú bliny, počas prestávok sa žiaci môžu oboznámiť s prezentáciami v programe powerpoint, ktoré predstavujú Rusko. Po vyučovaní je v telocvični školy, prípadne v klubovni pripravený kultúrny program, ktorý približuje duchovné hodnoty ruského národa. Na jeho prípravu sa podieľa i veľa žiakov, ktorí sa neučia ruský jazyk. Pozývame naňho i hosti, ktorí vystupujú i s rôznymi zaujímavými prednáškami. Ako hosti sme už privítali docenta A. V. Koreňkova, prof. PhDr. Jozefa Sipka, CSc., riaditeľa Inštitútu rusistiky, ukrajinský a slavistiky FF PU, PhDr. Valerija Kupku, CSc., Mgr. Ivanu Kupkovú (ktorá vystúpila so zaujímavou prednáškou o súčasnej ruskej populárnej hudbe) a PhDr. Darinu Antoňákovú, PhD., odborných asistentov na Katedre rusistiky

a translatológie (KRT) na tej istej fakulte, ako i doc. PhDr. Ninu Pavlovnu Ščipanskú, CSc., ktorá vyučovala na Katedre ruského jazyka a literatúry FF ešte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove, veľkú entuziastku, ktorá, napriek tomu, že je už 15 rokov na dôchodku, naďalej nezištne pomáha rusistom zo všetkých síl, doc. Jeleny Ivanovnu Breusovú, CSc., lektorku ruského jazyka na KRT FF PU, metódičku ruského jazyka v Metodicko-pedagogickom centre v Prešove PaedDr. Jarmilu Andrejčikovú, ako aj našich bývalých kolegov, vyučujúcich ruského jazyka v našom gymnázium, PhDr. Máriu Sabolovú a Mgr. Daniela Smreka.

Spolupracujeme s KRT FF PU. S našimi žiakmi sme pripravili napríklad kultúrny program Výmena pokolení, ktorým sme slávnostne otvorili medzinárodnú vedeckú konferenciu, venovanú 50. výročiu vzniku prvej rusistickej katedry v Prešove, v júni 2004.

Už tradičný Deň ruskej kultúry sa uskutočnil v našej škole 21. novembra 2005. V úvode nášho kultúrneho programu zaznela Pieseň indickeho kupca z opery Nikolaja Rimského-Korsakova Sadko v podaní žiačok septimy Veroniky Spodníkovej a Ingridy Šlosárovej a romanca Neodchádzaj, pobudni so mnou v podaní prváčky Márie Gurbaľovej, ktorá sa dokonca ruský jazyk neučí, no ruská kultúra ju zaujíma. Po tomto slávnostnom úvode riaditeľka našej školy PhDr. Viera Urdová privítala hosti – profesora J. Sipka, docentku J. I. Breusovú, CSc., doc. PhDr. Ninu Pavlovnu Ščipanskú, CSc., ako i našich bývalých kolegov.

Ďalšia časť kultúrneho programu bola venovaná umeleckému prednesu ruskej poézie a prózy (recitovali žiačka septimy Marta Lipovská, kvartánka Anna Futejová, žiačka oktávy Ivana Čarnogurská, septimánka V. Spodníková), tancu (kvartánka Petra Hovancová, Petra Judičáková, Martina Kušnírová a Mária Spodníková), populárnej piesni (kvartánka Katarína Prevuzňáková), V závere kultúrneho programu predviedol ruskú romancu Svieť, svieť, moja hviezda žiak štvrtého ročníka Vincent Gurbaľ. Potom vystúpil s prednáškou profesor Sipko. Kým sa hostia stretli s hosťiteľmi v zborníku školy na pohostení, študenti si na diskotéke zatancovali iba na ruskú populárnu hudbu.

Dušan Kazimír,
učiteľ Gymnázia v Lipanoch

Vyšlo

Nová publikácia o gréckokatolíckej prešovskej katedrále

Gréckokatolícky katedrálny chrám sv. Jána Krstiteľa v Prešove

Prešovský eparcha Ján Babjak, SJ na tlačovej besede v utorok 30. mája predstavil novú reprezentačnú publikáciu s názvom Gréckokatolícky katedrálny chrám sv. Jána Krstiteľa v Prešove, ktorá aktuálne zachytáva tento prvý chrám eparchie stále viac navštevovaný pútníkmi a turistami. Knihu vydala nezisková organizácia Petra v Prešove. Spracoval ju kolektív autorov pod vedením vладыky Jána. Bola vydaná s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR.

Je to plnofarebná publikácia na kriedovom papieri. Dominujú v nej kvalitné fotografie zo súčasnosti a histórie katedrály. Krátke texty sa venujú histórii, architektonickému vývinu a umeleckej výzdobe, blahoslaveným hieromučeníkom Pavlovi Petrovi Gojdičovi, OSBM a Vasiľovi Hopkovi, Turinskemu plátnu a intenzívnemu duchovnému životu v katedrále. Kniha fotograficky a písomne zachytáva aj historické udalosti Prešovskej eparchie a Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku súvisiace s katedrálou - návštevu pápeža Jána Pavla II., prenesenie relikvií blahoslavených mučeníkov, návštevu prefekta Kongregácie pre východné cirkvi, stretnutie gréckokatolíckych biskupov Európy a iné. V závere je prehľadná faktografia histórie katedrály a texty v anglickom a nemeckom jazyku.

Už skôr vyšla farebná rozsahom menšia brožúrka pre turistov a pútnikov s názvom Katedrálny chrám svätého Jána Krstiteľa v Prešove a tiež je už pripravená na vydanie odborná publikácia o grécko-katolíckej prešovskej katedrále.

Lubomír Petrik

Na Katedre umeleckej, estetickej a pohybovej výchovy PF PU sa spievalo

Na Katedre umeleckej, estetickej a pohybovej výchovy Pedagogickej fakulty (KUEPV PF) PU v Prešove sa 27. apríla uskutočnil už piaty ročník spevákovej súťaže študentov vysokých škôl pedagogického smeru – *Moyzesiana* 2006.

Toto päťročné spevákcke dieťa sa už dávnejšie postavilo na vlastné nohy a ukázalo sa svetu. Kým sme ho na začiatku všetci úzkostlivo držali za ruku a viedli tým správnym smerom, ono už doteraz prešlo fázou uvedomovania si svojho ja, prebojovania si svojho ja a snád' nás nezaskočí svojou detskou trucovitosťou. Potešilo nás, že prichádzajú na našu súťaž noví speváci, prichádzajú nové inšpirácie a hlavne, že sa nevytráca z nás a zo súťaže radosť zo spievania.

Na súťaž bolo prihlásených 10 spevákov sólistov a tri komorné zbory. Aj keď nie všetci prihlásení prišli na súťaž, členovia poroty, v ktorej boli zastúpení odborníci z umeleckej,

ale aj pedagogickej praxe – tenorista svetového formátu Peter Dvorský, ktorý je v súčasnosti riaditeľom Opery Štátneho divadla v Košiciach, hudobný kritik a teoretik PhDr. Stanislav Bachleda a hlasová pedagogička Mgr. Gabriela Šaráková – konštatovali, že interpretačná úroveň spevákov bola veľmi dobrá.

Rozhodli nasledovne. Cenu Alexandra Moyzesa dostala Iveta Pandiová, študentka Katedry hudby Fakulty humanitných a prírodných vied (KHu FHPV) PU v Prešove,

hlasový pedagóg Mgr. Marta Polohová. Zároveň získala cenu poroty Za pôsobivú interpretáciu detskej piesne. Cenu rektora PU prevzala Terézia Jančušová (na obr.), KUEPV PF, hlasový pedagóg Mgr. Alena Ščerbová. Cenu dekana PF PU získal Miešaný komorný zbor Nostro Canto, KHu FHPV PU pod vedením Mgr. Tatiany Kanišákovskej, PhD. Napokon Eduard Michelčík, KHu FHPV PU, hlasový pedagóg PaedDr. M. Polohová, získal cenu poroty Za pôsobivú interpretáciu.

S. Bachleda bol veľmi nadšený výkonom I. Pandiovej a venoval jej v rámci cyklu Vychádzajúce hviezdy

Laureátka tohoročnej *Moyzesiana* I. Pandiová a člen hodnotiacej komisie P. Dvorský. Foto: Martin Dzurilla

polorecital, t. j. možnosť koncertovať v Bratislave. Súťaže sa zúčastnil aj doc. PhDr. Miloš Kodejška, CSc., z PF UK v Prahe, koordinátor projektu Mosty k spolupráci, v ktorom spolupracuje PF UK Praha a hudobné katedry PU. Venoval víťazke súťaže študijný pobyt v rámci Letných speváckych kurzov organizovaných Medzinárodnou akadémiou hudby v Mnichove a PF UK v Prahe a T. Jančušovej (na obr.) možnosť pozorovateľa na týchto speváckych kurzoch.

Súčasťou súťaže bola aj vernisáž výtvarných prác študentov, ktorú pripravili kolegovia výtvarníci – členovia KUEPV PF. Mgr. Alena Sed-

láková v úvodnej reči poznamenala, že ide o spontánne výpovede študentov. V hudobných i výtvarných realizáciách sa vzájomne prelínajú s úsilím o komunikáciu s príjemcom a ponúkajú tak zakaždým iný prejav, predovšetkým taký, ktorý je zrozumiteľný pre citlivého človeka, a ten je schopný imaginácie, intuície a schopnosti komunikovať.

Organizátori súťaže aj takto chcú poďakovať všetkým, ktorí *Moyzesiana* žijú, myslia na ňu a pomohli jej dobrým slovom, radou či finančne.

PaedDr. Anna Derevjaniková, PhD.,
vedúca KUEPV PF

Fakultné kolo ŠVOUK sa konalo po tretíkrát

Záver letného semestra na Katedre umeleckej, estetickej a pohybovej výchovy Pedagogickej fakulty (KUEPV PF) PU v Prešove už tradične patrí Študentskej vedecko-odbornej a umeleckej konferencii (ŠVOUK). Tá sa rovnako ako minulý rok uskutočnila 10. mája pod vedením Mgr. Tatiany Bilančíkovej a Mgr. Ivany Živčákovej v priestoroch PF PU.

Dve z laureátiek tohoročnej ŠVOUK Alexandra Martinková a Zuzana Havrilová. Foto: Rado Rohaľ

Podujatie otvoril doc. PaedDr. Daniel Šimčík, PhD. Dovedna 14 študentov predstavilo svoju tvorbu, ktorá vznikala počas tvorivých študijných projektov, ale aj v čase osobného voľna. Študenti sa prezentovali v kategóriách kresba, maľba a voľná tvorba. Najväčšie zastúpenie mali študenti prvého ročníka (12 študentov), čo dáva nádej, že sa objavila skupina s chuťou a potrebou tvoriť, ktorá im, verne, vydrží počas celého štúdia.

O tom, či hodnotiaci porota pozostávajúca z členov KUEPV (Mgr. A. Sedláková, J. Jackanič akad. mal., PhDr. Alica Vojčíková, doc. PhDr. M. Tokár, PhD.) rozhodla správne, sa môžete presvedčiť do 30. septembra v budove PF.

Zoznam zúčastnených a ocenených študentov:

A. Dzurková (cena v kategórii maľba)
M. Fečaninová
M. Fetkovičová
A. Fuchsová

I. Grečková
Z. Grúsová
L. Hadziejupiová
Z. Havrilová (cena v kategórii kresba, cena poroty za kreatívny výtvarný prístup)
K. Jenčíková (cena v kategórii kresba)
A. Martinková (cena v kategórii maľba)
K. Palidrabová
Z. Petričová
E. Ružbarská
J. Tomková (cena v kategórii maľba)
Mgr. Tatiana Bilančíková

Pryvit, priatelia východnej kultúry!

Pred rokom začala Katedra ukrajinistiky Filozofickej fakulty PU vydávať vlastný časopis „Bez názvu“. Mladí autori (zväčša študenti, doktori, asistenti či externí dopisovatelia) nezahŕňajú a na svete je jeho ďalšie číslo. Netradičný formát a rozmanitosť obsahu zaručujú, že aj tentoraz sa oplatí siahnuť po tomto tvorivom počine.

Prélina sa v ňom minulost', prítomnosť a budúcnosť, spája sa tu teória so skúsenosťami, reflexie s vlastnou tvorbou či slovnými hračkami. Redaktori sa „nekamarátia“ so stereotypom, pravidelnosťou či akoukoľvek inou formou zaškatul'kovania svojich príspevkov.

Aj v tomto čísle nájdete netradičné interpretácie súčasnej ukrajinskej a slovenskej literatúry. Možno práve pomocou nich hlbšie preniknete do tajov tvorby mladej ukrajinskej autorky Natálie Šnadanko, či už zosnulého slovenského spisovateľa Rudolfa Slobodu. Neustranný pohľad na stretnutie s Ukrajinou ponúka Martin

Heštera, študent výtvarnej a etickej výchovy (FHPV). Anketa, na ktorú odpovedali takmer všetci študenti – ukrajinisti, odhalila realitu študentského uvažovania a možno aj vďaka nej sa zmení zopár zaužívaných stereotypov akademického života.

Roman Kabačij, historik a publicista, osvetľuje problematiku (re)optácie ako zložitého procesu presídľovania Lemkov, ktorý je časovo ohraničený 60. - 90-tymi rokmi a v ktorej dohne jestvuje mnoho nejasností. Vlastná tvorba Valérie Černákové alebo Antónie Vasil'ovej sa javí ako pekný prísľub do budúcnosti.

Na stránkach časopisu nájdete aj informácie o nedávnych akciách (otvorenie Slovenskej študovne na Hlavnej 99 v Prešove, návšteva rektora Národnej pedagogickej univerzity M. Drahomanova v Kyjeve, prof. V. Andruščenka na pôde PU, konanie medzinárodnej slavistickej konferencie vo Lvove). Pravidelný zoznam internetových stránok pomôže (nielen študentom) zorientovať sa v ukrajinskej problematike.

Ak sa chcete zoznámiť s niečím novým, určite siahnite po tomto tvorivom artefakte. Má to však jeden háčik – je písaný v ukrajinčine. Tento problém vám pomôže vyriešiť ktokoľvek z ukrajinistov, pre ktorých ani v dnešnej „in“ západnej dobe nie je azbuka španielskou dedinou.

Zuzana Riebesamová, študentka
5. ročníka FF PU

Absolventka PU formuje koncertný život v Gelnici

Medzi prehliadky, ktoré sa začínajú úspešne etablovať patrí i jedna z najmladších Gelnický kľúč. Organizátorom Základnej umeleckej školy (ZUŠ) v Gelnici v spolupráci s mestom podarilo sa 2. júna pripraviť II. ročník prehliadky komornej hudby Gelnický kľúč 2006.

Nemalú zásluhu na iniciatíve, obohatení hudobného života a vzniku tejto prehliadky má absolventka Katedry hudobnej výchovy (terajšej Katedry hudby) Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove Mgr. Slávka Pacholská (rod. Bajtošová). Počas štúdia v rokoch 1994 až 1999 bola členka dychového tria. So zámerom prezentovať svoju prácu, získané vedomosti a skúsenosti v hudobných súboroch na fakulte, zmobilizovala najmä komorné súbory ZUŠ Prešovského a Košického kraja (Sabinov, Krompachy, Gelnica).

Návštevníci sa mohli započúvať do rozmanitej instrumentálnej hudby rôzneho nástrojového obsadenia. Na pódiu sa vystriedali neprofesionálne detské a mládežnícke hudobné telesá. Ponúkli diela z rôznych období, počnúc barokom až po súčasnú tvorbu domácich i zahraničných skladateľov.

Objavil sa aj džez. Veľmi dobrý dojem zanechala sólistka na zobcovú

flautu A. Žencuchová, žiačka ZUŠ Sabinov (učiteľka Jana Berčíková). Interpretáciu skladby Klip šou od J. Hoška zahrála zreteľne, muzikálne a kultivovane na svoj vek. Upútala kultúrou tónu a s úplnou ľahkosťou a samozrejmosťou kreovala svoj part ako „skúsená džezmenka“ doprevádzaná bicími, kontrabasom a keyboardom.

Do programu prispeli podobne ako v minulom roku kvalitným vystúpením umelecké súbory PU – Akordeónové trio a Akordeónové kvarteto (umelecká vedúca doc. Mgr. art. Irena Medňanská, PhD.).

Umeleckým zážitkom v podaní členov tria D. Makuchová, R. Zajíc a L. Knut bol prednes Šabl'ovho tanga z baletu Gajané A. Chačaturjana. Skoro dokonale vystihli a precítili prvky skladateľského kompozičného rukopisu: iskrivú instrumentáciu, jasné rytmy a silný vplyv arménskej ľudovej melodiky. Pôsobili dojemom dobrej zohratosti, spo-

ločného pochopenia „obsahovej stránky skladby“ a zvukovou vyváženosťou.

Camera academica – Collegium musicum pod umeleckým vedením Mgr. art. Karola Medňanského, PhD., v obsadení dve gitary a flauta (L. Fedor, T. Priputen, L. Vardžiková) sa uviedla na solídnej úrovni skladbou J. Kuffnera 4 ländler. Aj keď je najmladším umeleckým telesom PU, vzniklo v zimnom semestri akademického roku 2005/6 má pred sebou perspektívu a budúcnosť.

Medzi dramaturgické akcenty Gelnického kľúča patrí snaha pozývať každoročne aspoň jedno popredné teleso. Jedným z vrcholov prehliadky tak bolo vystúpenie komorného sláčikového orchestra z Košíc, umelecký vedúci MUDr. Mikuláš Szakáč. Variácie na barokovú tému E. Doušové v jeho podaní získali zaslúžený aplauz. Poslucháč si vychutnal umelecký presvedčivý výkon, podložený slušnou súhrou jednotlivých nástrojových sekcií, dobre znejúcou orchestrálnou tónovou kultúrou. Uznávaním od obecnosti bolo vyžiadanie si prídavku.

Prehliadka priniesla smelý prvok konvergenzie, zblížovania a nachádzania prieniku medzi žánrami vážnej hudby, džezu a etno, priamu konfrontáciu medzi ZUŠ, lebo pôsobí na emocionálnu sféru „vychádzajúcich hviezdíček“ a ovplyvňuje estetické čítanie poslucháčov. Je to výchova umením k umeniu, k precíteniu a vžitíu sa so skladbou, skladateľom a interpretom. Navyše prehliadka mala veľmi peknú návštevnosť.

PhDr. Viliam Tarjányi,
tajomník
Rady umeleckej činnosti PU

Folkórny súbor Torysa skončil medzi najlepšími

Šarišské osvetové stredisko v Prešove bolo koordinátorom okresnej prehliadky hudobného folklóru, ktorá sa konala 23. apríla pod názvom Hudobné konfrontácie 2006. K jej hlavným cieľom patrí najmä ďalšia motivácia ľudových interpretov hudobného folklóru a podpora činnosti umeleckých folklórnych kolektívov. Najlepší z nich postupujú na celoštátnu súťažnú prehliadku ľudových hudieb, speváckych skupín, sólistov spevákov a inštrumentalistov, ktorú organizuje Národné osvetové centrum v Bratislave.

Vo vysokoškolskom klube Věčko na Budovateľskej ulici sa stretli folklórne telesá z okresu Prešov a súťažilo sa o postup na krajské kolo v sólo speve, v kategórii speváckych skupín a ľudových hudieb. Pódium postupne obsadzovali folklórne umelecké kolektívy a sólisti zo ženskej a mužskej speváckej skupiny Hermanovčan z Hermanoviec, Záborský z neďalekých Župčian, mužská spevácka skupina Ul'ej z Prešova a ženská spevácka skupina Rosa zo Sedlíc. „Farby“ Torysy – akademického umeleckého telesa PU, reprezentovali v sólo speve Marianna Železná, študentka 2. ročníka Katedry hudby FHPV PU, dievčatá speváckej skupiny a v kategórii ľudových hudieb súťažila autentická zostava torysanskej ľudovej hudby s predníkom Mgr. Stanislavom Balážom.

Súťažné vystúpenia vskutku na kvalitnej umeleckej úrovni hodnotila odborná porota. Jej predsedom bol hudobný pedagóg a skladateľ PhDr. Vladimír Ljubimov, členmi PhDr. Jana Pitková a Mgr. Jozef Piroh. Ocenenie najvyššie a postup na krajské kolo hudobného folklóru zo sólistov získala M. Železná, ktorá zaspievala so sprievodom ľudovej hudby koláž temperamentných šarišských piesní v hudobnom spracovaní Jozefa Hrušovského. V kategórii ľudových hudieb si podobne prvé miesto s postupom na krajskú súťaž odniesla ľudová hudba Torysa, ktorá zaujala najmä originalnosťou „cifier“ a autentickým prednesom tradičnej hudby z Raslavíc nielen porotu, ale i zúčastnených divákov a odmenou im za to bolo ocenenie s búrlivým aplauzom. Zo speváckych skupín „zažiarili“ na stupni najvyššom speváci z Hermanovčan. Ženská spevácka skupina Torysy získala druhé miesto s návrhom na postup na krajskú prehliadku.

PaedDr. Jozef Hrušovský,
vedúci súboru Torysa

O ruskom jazyku vo Varšave

V dňoch 10. až 14. mája sa vo Varšave konala v poradí tretia medzinárodná vedecká konferencia pod názvom Ruský jazyk v jazykovom a kultúrnom priestore Európy a sveta: Človek. Vedomie. Komunikácia. Internet. Zúčastnilo sa na nej 125 osobností z rôznych inštitúcií z celého sveta.

Slovensko malo reprezentantov aj z PU. Katedru rusistiky zastupovala Mgr. Anna Petriková, PhD., ktorá vystúpila s prácou pod názvom Kategória „duchovnosť“ v lingvokultúrologickom aspekte. Zaoberala sa duchovnosťou, ktorá sa javí neoddeliteľnou súčasťou ruskej duše. Podľa nej je predovšetkým cez jazyk duchovnosť prítomná v mentalite národa. Uviedla na to niekoľko príkladov. Jedným z nich je slovné spojenie: cap (baránok) odpustenia, s ktorým sa často stretávame aj v ironickom kontexte. Málokto vie, že pôvod týchto slov je nerozlučne spätý s Bibliou (obeta baránkov, obetný baránok).

Katarína Semanová, študentka

Akademickými šampiónmi v hádzanej sa stali „východoslováci“ a „západoslovenky“

Fakulta športu (FŠ) PU zorganizovala 28. a 29. mája Akademické majstrovstvá SR v hádzanej mužov a žien. V súťažiach hrali kolektívy mužov a žien z vysokých škôl jednotlivých regiónov a Bratislavy systémom každý s každým. Majstrovstvá otvoril prodekan FŠ PU a predseda komisie hádzanej SAUŠ PaedDr. Vincent Lafko, PhD.

Celkovým víťazom v súťaži žien sa stal Západoslovenský región, v súťaži mužov sa celkovým víťazom stal Východoslovenský región. Všetky družstvá dostali poháre - plaky, diplomy so zlatými, striebornými a bronzovými medailami. Na záver turnaja boli vyhlásení najlepší hráči Pekár a Bačová, najlepší strelci Durilla (všetci Východoslovenský región) a Fujasová (Západoslovenský región) a najlepší brankári Pěola (Bratislava) a Zeleňáková (Západoslovenský región), ktorí obdržali poháre a vecné ceny. Zápas v športovej hale PU rozhodovali rozhodcovia Val' o a Palovčák.

Odvzdávanie cien a vyhodnotenie urobili vedúca katedry športovej edukológie FŠ PU PaedDr. Iveta Boržiková a V. Lafko.

Po organizačnej a propagačnej stránke boli AM SR 2006 veľmi dobre pripravené a mali hladký priebeh. Obidva turnaje - mužov aj žien sa vyznačovali veľkou bojovnosťou a mali solídnu športovú úroveň. Nedošlo k žiadnemu disciplinárnemu priestupku. V 32. min. zápasu Východoslovenský región - Bratislava si pravé plece zranil hráč M Du-

rilla. Družstvá viedli: Mgr. Konárková, dr. Hiaňik, PhD., prof. Horváth, PhD., dr. Lafko, PhD., čo prispelo k hladkému a vzornému vystupovaniu hráčov a hráčok.

Na porade vedúci družstiev a tréneri reagovali najmä na nezáujem Stredoslovenského regiónu o šampionát. Nastolila sa požiadavka, aby sa vyriešilo uvoľnenie hráčov a hráčok na majstrovstvá prostredníctvom Slovenského zväzu hádzanej od oddielov extraligy a WHIL. Odporúčali,

aby najlepší jednotlivci u mužov a žien vytvorili družstvá SR a mohli tak reprezentovať akademickú obec na Akademických Majstrovstvách Európy a sveta.

PaedDr. Vincent Lafko, PhD.

Výsledky:

Muži:

Bratislava - Západoslovenský región 26 : 17 (11 : 9),
Východoslovenský región - Západoslovenský región 24 : 12 (14 : 6),
Východoslovenský región - Bratislava 24 : 21 (14 : 8).

1. Východoslovenský región	2	2	0	0	48 : 33	4
2. Bratislava	2	1	0	1	47 : 41	2
3. Západoslovenský región	2	0	0	2	29 : 50	0

Ženy:

Západoslovenský región - Bratislava 15 : 12 (8 : 5),
Východoslovenský región - Západoslovenský región 13 : 17 (7 : 9),
Východoslovenský región - Bratislava 10 : 7 (8 : 3).

1. Západoslovenský región	2	2	0	0	32 : 25	4
2. Východoslovenský región	2	1	0	1	23 : 24	2
3. Bratislava	2	0	0	2	19 : 25	0

Martin Holečko vyhral po tretíkrát Večerný beh Prešovom

Prvý májový týždeň patrila pešia zóna v Prešove vyznávačom atletických behov. Na štart 46. ročníka Večerného behu Prešovom (VBP) nastúpilo vo všetkých vekových kategóriách vyše 250 pretekárov. Preteky usporiadal atletický klub Slávie PU Prešov v spolupráci s Mestským úradom Prešov.

Po slávnostnom otvorení podujatia, ktoré urobil primátor mesta Ing. Milan Benč nasledovali štarty jednotlivých kategórií, ktoré sa prelínali s bohatým kultúrnym programom. Obohatením boli štarty pretekov na kolieskových korčuľoch. Dekorovanie víťazov v mládežníckych kategóriách sa uskutočnilo po skončení disciplíny na námestí pred historickou budovou divadla. Dekorovanie mužov, žien, veteránov a vysokoškolačkov bolo v historickej sále Čierneho orla. Ceny a diplomy odovzdávali zástupca primátora mesta Milan Laca a riaditeľ podujatia PhDr. Juraj Maľcovský, CSc. Po skončení vyhlasovania výsledkov nasledovalo slávnostné vyhodnotenie VBP, na ktorom hlavný organizátor podakovali všetkým zúčastneným pretekárom a organizačnému štábu za zdarný priebeh a zaželeli dobrý štart priprav ďalšieho ročníka.

V hlavnej kategórii zvíťazil po tretíkrát Martin Holečko, krompašský rodák, absolvent telesnej výchovy FHPV PU v drese Noves Mizuno Team. Na druhom mieste skončil Imrich Pástor z Obalservisu Košice a na treťom Jaroslav Jakubašek z Bardejova.

V ďalších mužských kategóriách získali prvenstvá Ivan Puškár z Gelnice (40- až 49-roční), Jozef Franko z Prešova (50- až 59-roční), František Stanek z ŠK Vyšná Šebastová (60-roční a starší). Medzi ženami bola prvá Gabriela Marcinková z Prešova. V dorasteneckom Memoriáli S. Hízny boli prví Tomáš Sitár (Demolex Bardejov) a Katarína Baňasová z Prešova. Zo starších žiakov bol najlepší Erik Repák z Košíc a zo starších žiačok Zuzana Šeminská z Prešova. Medzi mladšími žiakmi vyhral Jozef Wittner z Prešova a medzi mladšími žiačkami Monika Kozmová z Prešova. Z 8- až 11-ročných chlapcov bol najrýchlejší Tomáš Jakubašek z Bardejova a z rovnako mladých dievčat Mariana Ferková z Krompách. Preteky rodičov s deťmi predškolského veku vyhrala Katarína Balogová z Prešova. Víťazi súťaží škôl - základné: ZŠ na Šmeralovej ulici v Prešove, 356 bodov, stredné: SOU stavebné Prešov 79 bodov.

V ďalších mužských kategóriách

PhDr. Juraj Maľcovský, CSc.

Urobme si radosť

Putovná výstava výtvarných prác ľudí s Downovým syndrómom pod názvom Urobme si radosť sa 25. apríla zastavila v Centrálny študovni Univerzitnej knižnice PU. Na vernisáži vystúpil umelecký súbor OZ ART/ESeT pod vedením dr. L. Kalmárovej. Do 5. mája ju mohli vidieť nielen návštevníci centrálnej študovne, ale potom bola presunutá aj do priestorov UK2 na Partizánskej ulici. Podujatie pripravila Spoločnosť Downovho syndrómu na Slovensku (SDSS) s Katedrou špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty PU. V rámci projektu Urobme si radosť SDSS oslovila vyše 100 špeciálnych základných škôl, špeciálnych materských škôl a domovy sociálnych služieb. Taktiež boli aj osobitne oslovení vybraní prispievatelia z prvého ročníka prehliadky.

Účastníci projektu mohli práce poslať do konca novembra 2005. SDSS došlo vyše 300 výtvarných prác zo Slovenska, Čiech a Poľska. Komisia pre výber výtvarných prác zasadla trikrát, pričom nakoniec vybrala 160 výtvarných prác. Ich slávnostná vernisáž v spojení s galakonzertom sa konala 28. januára v Slovenskom rozhlasu v Bratislave. (jn)

Segedyová bronzová

V dobrých výkonoch pokračuje športová gymnastka a športová aerobička Klubu gymnastických športov TJ Slávia PU Alžbeta Segedyová. Zverníčka trénerky docentky Kvetoslavy Perečinskej si na majstrovstvách Slovenska v športovej gymnastike žien v Trnave vybojovala vo viacboji bronzovú medailu. Nesporne je to výrazný úspech prešovskej ženskej športovej gymnastiky. (jac)

Krátko

V areáli letného kúpaliska na Sídlišku III sa 15. a 16. júla uskutočnil dvanásť ročník turnaja v plážovej hádzanej. Jeho zakladateľom bol strieborný olympionik, prodekan FŠ PU a predseda Olympijského klubu Prešov PaedDr. Vincent Lafko, CSc. V akcii uvidíme aj viacero absolventov a študentov PU. Podujatie patrí medzi športové hity leta a pri naša nevšedné zážitky aktérom aj divákom. (jac)

Celoslovenská študentská vedecká konferencia vo vedách o športe

Na pôde Fakulty športu (FŠ) PU sa 18. mája uskutočnila v poradí už 12. celoštátna študentská vedecká konferencia (ŠVK) vo vedách o športe, ktorej sa zúčastnili študenti a doktorandi FTVŠ UK v Bratislave, FHV UMB v Banskej Bystrici, Pedagogickej fakulty (PF) UKF v Nitre, PF PU v Prešove a domácej FŠ PU. Za dvanásť rokov sa toto podujatie konalo na FŠ po štvrtýkrát. Študenti všetkých troch stupňov štúdia tak znova mali reálnu možnosť prezentácie a vzájomnej konfrontácie výsledkov svojej vedecko-výskumnej činnosti.

Konferenciu pred auditóriom takmer 120 účastníkov slávnostne otvoril dekan FŠ PU prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., a zároveň prítomným poprial korektné súťaživé prostredie a veľa úspechov.

Teoretické práce boli prezentované v troch sekciách.

V sekcii športovej kinantropológie, ktorej predsedal prof. PhDr. Milan Turek, PhD., súťažilo deväť prác. Predmetom skúmania boli morfológické, funkčné základy pohybu človeka, jeho štruktúra, diagnostika a otázky rozvoja a zdokonaľovania motorickej základne človeka. Prvé miesto získal Michal Tóth (PF UKF) za prácu Tréningové zaťaženie

v hypoxickom prostredí u chodca na 20 km. Druhé patrilo Marekovi Cerulovi za prácu na tému Zmeny úrovne reakčného času vplyvom vybraných cvičení v karate. Tretia skončila Viera Smerecká (obaja FŠ PU) s prácou na tému Diagnostika tréningovej prípravy.

Konfrontácia 12 kreatívnych riešení výskumných zámerov študentov v sekcii športovej edukológie a humanistiky priniesla analýzu poznatkov a skúseností z motorického učenia, rozvoja pohybových predpokladov, ako aj psychologických, sociologických, historických a spoločenských aspektov pohybu.

Laureáti ŠVK v športovej sekcii na „stupni víťazov“.

Spokojnosť s účasťou, s priebehom i s výsledkami

Predseda organizačného výboru celoštátneho kola Študentskej vedeckej konferencie (ŠVK) v odbore Vedy o športe prof. PhDr. Rudolf Horváth, PhD., z FŠ PU vyjadril spokojnosť s tým ako toto významné podujatie skončilo. Pozoruhodná už bola účasť 120 študentov a vyše 20 pedagógov. Ako spresnil, doteraz konferenciu usporiadali okrem pracoviska v Prešove, ešte aj príslušné fakulty v Bratislave, v Nitre a v Banskej Bystrici.

Úlohu zorganizovať konferenciu dostala FŠ „mimo poradia“, pretože vzdala sa nitrianska univerzita, a tak FŠ ju musela pripraviť vo veľmi krátkom čase. „Aj preto by som chcel veľmi poďakovať všetkým kolegom

učiteľom, ktorí sa do prípravy a zorganizovania konferencie zapojili,“ uviedol prof. R. Horváth. Podľa neho ŠVK potvrdila svoje hlavné poslanie - prispieť k naplneniu povinnosti fakúlt podporovať študentskú vedeckú činnosť vytvorením podmienok pre súťaživosť medzi študentmi. A to bez rozdielu medzi študentmi magisterského, či doktorského štúdia.

Všetci predsedovia hodnotiacich komisií konštatovali vysokú úroveň vystupujúcich. Mladí ľudia vedia predstaviť výsledky svojho výskumu, prezentovať sa navonok v kruhu rovesníkov i skúsenších odborníkov. Aj v tom bola ŠVK osobná.

(jn)

Predsedom sekcie bol doc. PaedDr. Jaromír Šimonek, PhD., z PF UKF. Víťazom sa s prácou Problém šikanovania na školách a v športových kolektívach stal Igor Remák (FTVŠ UK). Druhá bola Stanislava Hudáková (PF PU) s prácou Logogymnastika ako prostriedok prevencie porúch reči v predškolskom veku a tretí skončil Ladislav Križan (FTVŠ UK) s prácou Model stanov občianskeho združenia - športového klubu.

V sekcii doktorandského štúdia boli prezentačné aktivity 10 študentov tretieho stupňa vysokoškolského vzdelávania, zamerané na čiastkové problémy ich výskumných projektov. Vo vystúpeniach rezonovali procesy športového tréningu, využitie nových technológií a prostriedkov diagnostiky športového výkonu v rôznych etapách motorického vývinu detí a mládeže. V sekcii predsedal prof. PhDr. Karol Feč, CSc., ktorý je zároveň garantom doktorského štúdia v študijnom odbore 8.1.3. športová edukológia na FŠ PU. Prvú cenu dostal PaedDr. Martin Pupiš (FHV UMB) za prácu Využitie neurotechnológií vo vrcholovom športe. Druhá bola Mgr. Dana Valčáková (FŠ PU) s prácou Diagnostika rovnovážových schopností a výkonu na kladine športových gymnastiek staršieho žiackeho veku. Tretí skončil pár riešiteľov Mgr. Michal Hrubý a Mgr. Janka Košíková (FHV UMB) s prácou Sledovanie zmien dynamické sily dolných končatin flexorů a extenzorů kolenného kĺbu po anaerobnom a aerobnom zaťažení maximálneho charakteru pomocou prístroje Biodex Medical Pro 3.

Tradičné vyvrcholenie a divácky najobľúbenejšia je každoročne v ŠVK praktická sekcia autorov

pódiových skladieb. Súčasťou práce študentov je tvorba, kompozícia, nácvik a umelecké predvedenie športovej alebo tanečnej pohybovej skladby. Do akej miery sa autorom podarilo kreatívne a esteticky zladit' pohyb, nápadité pohybové štruktúry s hudbou, hodnotila komisia vedená doc. PhDr. Kvétou Perečinskou, PhD., z FŠ PU.

V športovej sekcii prvé obsadili dve skladby - Mix pocitov od Andrey Behúnovej (FŠ PU) a skladba Priateľstvo a závisť od Moniky Lamošovej a Dagmar Žiškovéj (FTVŠ UK). Tretí skončil Peter Sisík (FHV UMB) so skladbou Drunken Master.

V tanečnej sekcii prvé miesto obsadila dvojica Milan Španík a Petra Čaplová (FTVŠ UK) so skladbou Rock, jive, roll. Na druhom mieste skončila Erika Tanušková so skladbou Keep in the closed a na treťom Maroš Ivanko (obaja FŠ PU) so skladbou Funny dancers.

Príspevky, ktoré boli prezentované vo všetkých sekciách ŠVK budú publikované v zborníku. Pri záverečnom vyhodnotení najlepších prác rezonoval synergický efekt súťaživosti, inšpirácie a príjemnej pracovnej atmosféry, ktorý priam nabádal konštatovať - „...tak znovu o rok v Nitre...!“

PaedDr. Pavol Ružbarský, PhD.,
prodekan FŠ PU,

PaedDr. Iveta Boržíková,
vedúca Katedry
športovej edukológie FŠ

Fakulta športu PU vyhrala maratónsku štafetu

Atletický klub Telovýchovnej jednoty Slávia PU Prešov zorganizoval 16. mája 12. ročník maratónskej štafety vysokoškolákov. Podujatie sa uskutočnilo na atletickom štadióne PU. Štafety sú vytvorené maximálne z dvadsiatich pretekárov. Preteká sa na atletickom ovale dlhom 300 metrov, každý člen štafety beží minimálne sedem až deväťkrát svoj okruh až kým sa neodobehne celých 42 195 m.

Časom 1:55:20 h zvíťazilo družstvo Fakulty športu (FŠ) PU v zložení Beňo, Lišaník, Slavkovský, Krupa, Šemrák, Chovanec, Stach, Bartko, Jurinová, Kalinaková, Leško, Migál, Koribanič, Stahovcová, Bodnár, Šarocký, Mačák, Kičura, Barník a Priščáková. Na druhom mieste sa umiestnila štafeta AK Slávie PU a na treťom mieste štafeta Oblastného bežeckého spolku (OBS) Prešov. Najrýchlejší úsek zabehol člen družstva AK Slávie PU Vlčovič za 38,9 s. Najrýchlejšia zo žien bola Stahovcová. Najrýchlejší priemer zo všetkých kôl mal Bodnár (obaja FŠ PU). Najstarším účastníkom bol Mikluš z OBS. Víťazi boli odmenení vecnými cenami. Poďakovanie patrí Mgr. Marekovi Berešovi za úspešnú organizáciu a hladký priebeh podujatia.

PhDr. Juraj Maľčovský, PhD.

Fakulta športu PU spoluorganizovala medzinárodný vedecký kongres v Rzeszowe

Fakulta športu (FŠ) PU spolupracuje aj napriek svojej krátkej histórii s viacerými pracoviskami v zahraničí. Od novembra 2004 má podpísanú bilaterálnu dohodu aj s Wydziałom Wychowania fizycznego Rzeszowskiej uniwersytetu (WWF RU) v Rzeszowe. Výsledkom dobrých vzťahov a fungujúcej spolupráce bolo aj spoluorganizovanie medzinárodného vedeckého kongresu *Biologiczne i społeczne podstawy i uwarunkowania wychowania fizycznego i sportu w latach 19. aż 21. maja*. Ďalšími organizátormi kongresu boli Národná akadémia športu zo Sofie v Bulharsku, medzinárodná komisia pre humánnu ekológiu IUAES/UNESCO, Europejska Akademia na Rzecz Euroregionu Karpaty, Podkarpackie Towarzystwo Naukowe Kultury Fizycznej.

Na kongrese sa zúčastnili vedeckí pracovníci a učitelia z Poľska, Bulharska a Slovenska. Hlavný referát predniesol prof. dr. hab. Napoleon Wolanski z Inštitútu Ekológie PAN vo Varšave, ktorý je novátorom ľudskej antropológie a ekológie vo svete.

Jedinými slovenskými zástupcami boli učitelia a doktorandi z FŠ PU: prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., dekan FŠ, ktorý bol aj členom vedeckého výboru kongresu, PaedDr. Klaudia Zusková, PhD., Mgr. Terézia Slančová, PhD., PaedDr. Tomáš Malý a doktorandi Mgr. Róbert Kandrác a PaedDr. Lucia Malá. Tu je menoslov ich príspevkov: Junger, J. - Zusková, K. - Kandrác, R.: Diagnostika vybraných motorických charakteristík seniorov, Kandrác, R. - Slančová, T. - Junger, J.: Štandardizácia motorických testov priestorovo-orientačnej schopnosti 10, 14, 17 a 20-ročných chlapcov/mužov, Malá, L. - Kandrác, R. - Skladaný, J. - Jun-

ger, J.: Vplyv masáže na stabilometrické parametre u 60-ročných seniorov, Malý, T. - Zusková, K. - Durkáč, P.: Typ reaktivity u športovcov a nešportovcov, Zusková, K. - Durkáč, P. - Malý, T.: Analýza osobnostných charakteristík u výkonnostných a vrcholových športovcov, Malý, T. - Dovalil, J. - Zahalka, F.: Úroveň acyklickej rýchlosti vo vybraných herných činnostiach v kolektívnych športových hrách.

V bohatom vedeckom programe kongresu, ktorý vo forme referátov priniesol množstvo zaujímavých poznatkov vznikol rozsiahly priestor na diskusiu, ktorá mala skutočne veľmi zaujímavý a kvalitný priebeh. Organizátori nezabudli ani na rozptýlenie účastníkov formou sociálneho programu. Akademickí pracovníci RU a účastníci kongresu sa zišli v príjemnom prostredí jazdeckého klubu neďaleko Rzeszowa, aby si podebatovali nielen o veciach vedeckých.

Dekan Fakulty športu PU prof. PaedDr. Ján Junger, PhD. na konferencii

Veríme, že týmto spoločne organizovaným podujatím sa naša spolupráca s poľskými kolegami neskončí, ba naopak, je to len jej začiatok. Na predchádzajúcich stretnutiach učiteľov FŠ PU s dvomi vedúcimi katedrií WWF RU dr. W. Czarnym a dr. S. Drozdom sa naznačili cesty efektívnej spolupráce obidvoch pracovísk. Na podnet dekana WWF UR prof. dr. hab. Kazimierza Obodyskiego sa ešte v tomto roku uskutoční stretnutie vybraných učiteľov FŠ PU v Rzeszowe, kde predpokladáme konkretizáciu a plán realizácie naznačených spoločne realizovaných výskumných zámerov.

Mgr. Terézia Slančová, PhD.,
Mgr. Róbert Kandrác

Vybojovali si striebro

Šachový oddiel Slávie PU zaznamenal v priebehu tohto roku viacero úspechov. Okrem veľmi dobrého výsledku oboch družstiev v tretej slovenskej národnej lige a víťazstva „céčka“ v regionálnej súťaži, potešili priaznivcov prešovských šachistov aj ďalšie dosiahnuté umiestnenia. Koncom mája sa totiž v Budmericiach uskutočnili Majstrovstvá SR v šachu žiakov. Celkovo na sedem kôl sa hral tzv. rapid šach, čo je vlastne šach so skráteným časovým limitom na premýšľanie. Prešov mal na tomto podujatí nezvyčajne malé, iba dvojčlenné zastúpenie. Napriek tomu sa obom hráčom Slávie PU darilo nad očakávanie.

V kategórii dievčat do 12 rokov iba slabšie pomocné hodnotenie, pri rovnakom počte bodov ako víťazka, odsunulo Zuzku Košeľovú na i tak výborné druhé miesto. Rovnako striebornú medailu si, v kategórii chlapcov do 14 rokov, vybojoval druhý zástupca Prešova Miroslav Svoboda.

Patrik Derfiňák

Beh olympijského dňa

Olympijský klub regiónu Prešov v spolupráci s atletickým klubom Slávie PU usporiadať 23. júna tradičné atletické podujatie Beh olympijského dňa. Každoročne sa na ňom zúčastňuje vyše 500 záujemcov o rekreačný beh od kategórie detí predškolského veku až po kategóriu veteránov. Otvorenie je o 9. h na atletickom štadióne Slávie PU.

(jm)

Štipendijný program SR na podporu mobility študentov, doktorandov, vysokoškolských učiteľov a výskumných pracovníkov

Národný štipendijný program je financovaný Ministerstvom školstva SR.

Štipendia sú určené pre študentov vysokých škôl a doktorandov na pokrytie životných nákladov na časť vysokoškolského štúdia alebo výskumného pobytu na vybranej zahraničnej vysokej škole, resp. výskumnom pracovisku. Vo výnimočných prípadoch aj na pokrytie poplatkov za štúdium. Štipendijný program nie je určený na financovanie celého vysokoškolského, resp. doktorandského štúdia v zahraničí.

Študenti, doktorandi, učitelia vysokých škôl a výskumní pracovníci

Vytvorenie národného štipendijného programu na podporu mobility študentov, doktorandov a pedagogicko-vedeckých pracovníkov schválila vláda SR v rámci programu Minerva. Ide o oficiálny vládny program rozvoja znalostnej ekonomiky na Slovensku. Je založený na Stratégii konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010: Národnej lisabonskej stratégii, ktorú vo februári 2005 schválila vláda SR. Cieľom Minervy je vyvíjať aktivity na podporu rozvoja tzv. znalostnej ekonomiky na Slovensku. Tieto aktivity sa zameriavajú na štyri základné oblasti: po prvé, inovácie, veda a výskum, po druhé, investície do ľuďa a vzdelávania, po tretie, podnikateľské prostredie a po štvrté, informačná spoločnosť.

SAV sa môžu uchádzať aj o cestovný grant v súvislosti s ich plánovaným študijným alebo výskumným pobytom v zahraničí. Štipendijný program nie je určený na úhradu nákladov spojených s účasťou na konferenciách.

Typy štipendií:

- Štipendia pre študentov slovenských VŠ na časť magisterského štúdia v rozsahu 5 až 10 mesiacov na zahraničných VŠ
- Štipendia pre doktorandov slovenských VŠ a pracovísk SAV

na časť doktorandského štúdia v rozsahu jedného až 12 mesiacov na zahraničných VŠ, resp. výskumných pracoviskách

- Cestovné granty pre študentov a doktorandov, vysokoškolských učiteľov a výskumných pracovníkov slovenských VŠ a pracovísk SAV v súvislosti s ich študijným/výskumným pobytom na zahraničnej VŠ, resp. výskumnom pracovisku v trvaní minimálne jeden mesiac

Miesto prijímania žiadostí o štipendium z Národného štipendijného

fondy:

SAIA, n. o., Námestie slobody 23, 812 20 Bratislava 1

Uzavierka žiadostí o štipendium z Národného štipendijného programu: 15. jún 2006 do 16. h - štipendia na školský rok 2006/2007

15. november 2006 do 16. h - štipendia na pobyt v letnom semestri 2006/2007

Bližšie informácie:

SAIA Prešov, n. o., Ul. 17. novembra 11 (prizemie nového internátu), Prešov, tel./fax: 051/ 77 11 676, www.saia.sk, lubicah@unipo.sk

dr. Ľubica Halássová

Čo vám prinesie program Work and Travel USA?

Ste študentom vysokej školy, dohovoríte sa anglicky a je vaším snom navštíviť alebo precestovať USA? Potom máte jedinečnú príležitosť splniť si svoj sen so Student Agency, ktorá má v ponuke program práve pre vás.

Ste študentom vysokej školy, dohovoríte sa anglicky a je vaším snom navštíviť alebo precestovať USA? Potom máte jedinečnú príležitosť splniť si svoj sen so Student Agency, ktorá má v ponuke program práve pre vás.

Work and Travel USA je kultúrno-výmenný program, ktorý je urč-

účastníkov Work and Travel USA.

Surfing USA po našom

Do Ameriky ročne odchádzajú stovky ľudí a každý z nich má iné očakávania, sny a ciele. Keď som bol v Amerike pred tromi rokmi ja, naučil som sa základy surfovania. Hneď ako sa mi naskytla možnosť

ťažké a po poludni sa miznúcou hmlou dokonca prehryzlo slnko. Jednoducho nádherná.

Nasledujúce týždne postupne priniesli niekoľko pozitívnych zmien. Tou prvou bolo to, že jeden z mojich kolegov v práci Justin, začal surfovať a tak som už nechodil na pláž sám. Najprv si len vyskúšal surfovanie na požičanej doske a behom ďalších dvoch týždňov už mal dosku vlastnú. Tou ďalšou zmenou bolo, že som už nemusel na pláž dochádzať autobusom. Po siedmich týždňoch pobytu v Amerike som si kúpil svoje vlastné auto. Pôvodný majiteľ mal pre svojho miláčika aj meno a tak sme Tootsie a ja začali brázdiť najprv ulice San Franciska a neskôr aj slávnu pobrežnú Highway 1. Na pláž to už netrvalo hodinu, ale len 15 minút a s troškou odvahy som sa mohol vydať aj na dlhšie cesty po pobreží. Oceán je v oblasti San Franciska síce plný žralokov, ale ja som sa takmer pravidelne stretával skôr s delfínmi, tuleňmi a pelikánmi, ktorí bezchybne a s eleganciou kopírovali vlny.

Dni ubiehali rýchlo, čas môjho pobytu v Amerike sa krátil a posledný víkend v Kalifornii sa rýchlo blížil. S kolegom Justinom sme sa teda dohodli, že si urobíme pravý surfarský výlet do centrálnej Kalifornie. Po starostlivom výbere sme sa rozhodli navštíviť Morro Bay záliv, známy svojou krásnou plážou ideálnou na surfing. Vyrazili sme už v piatok v noci a do kempu vzdialeného len

netušil že má takú skvelú spoločnosť takmer na dosah ruky. Keď sa potom jeden z nádherných cicavcov vracal do hlbšej vody elegantným skokom cez vlnu, bolo nám jasné, že tento výlet stál za to. Na spiatocnej ceste sme sa v nedeľu nezapamätali zastaviť na pravdepodobne najkrajšej a najčistejšej pláži severnej Kalifornie, Sand Dollar Beach, ktorá je súčasťou národného parku Los Padres National Forest. Krištáľovo čistá, ľadová voda tu omývala krásnu piesočnú pláž a vďaka odľahlej lokalite sme tu aspoň prvú hodinu boli jediní, kto brázdil tamjšie rýchle vlny. Dostali sme sa tak aspoň raz na tzv. Secret Spot (tajné miesto), o ktorom len tak niekto nevie. náš výlet a zároveň môj pobyt v Amerike tak dostal čerešničku na pomyselnú tortu a o pár dní neskôr už som mohol spať doma surfovať len prostredníctvom internetu. Toto leto stálo za to!

Pokiaľ vám tieto riadky o USA na kontinente opradenom dobrodružnými historkami, pripomenuli niektoré z vašich nespĺnených snov, nezabudnite ich uskutočniť so Student Agency. Viac podrobností o programe Work and Travel USA získate napríklad na webových stránkach www.studentagency.sk, kde sa môžete do programu už teraz zaregistrovať. Dobrá správa je, že na financovanie programu môžete využiť špeciálny úver od HVB Bank. Informácie tiež získate na niektorých z pobočiek Stu-

Tootsie, ja a Golden Gate Bridge

ný študentom denného pomaturitného štúdia okrem posledných ročníkov. Vycestovať však môžu aj študenti dennej formy doktorandského štúdia. V rámci tohto programu máte možnosť vyraziť do USA v dobe letných akademických prázdnin a zarobiť si nejaké peniaze nielen na cestovanie. Pokiaľ sa rozhodnete hľadať prácu sami, radi vám poskytnú informácie, ako kontaktovať zamestnávateľa. V opačnom prípade Vám pomôžu zamestnávateľa zaisťovať. S vybavovaním programu Work and Travel má Student Agency dlhoročné skúsenosti a program ponúka už siedmu sezónu.

K dispozícii je celá škála pracovných pozícií v cestovnom ruchu, napríklad práce čašníkov a servírokov, kuchárov, plavčíkov, vodičov riek, pracovníkov v národných parkoch a pod.

Ak sa rozhodnete pre tento program, získate kultúrno-výmenné vízum J1, ktoré Vám umožní legálnu prácu a obdržíte darček, ktorým je kvalitný cestovný batoh značky Husky.

Pracovať je možné až štyri mesiace a k tomu získavate 30 dní pobytu v USA, ktoré študenti väčšinou využívajú práve na cestovanie. Za týmto účelom si často prenajímajú alebo dočasne zakúpia auto. Potom je len na vás, kam sa vyberiete. Takto trávil leto jeden z minuloročných

ist' na program Work and Travel, bolo mi úplne jasné, že pôjdem do Kalifornie a po dlhšej dobe budem znovu surfovať. Vybavenie potrebných formalít prostredníctvom Student Agency nebol problém a tak som 24. júna s úsmevom na tvári a dvomi veľkými kuframi pristál na letisku v San Francisku.

To, že surfovanie v oblasti San Franciska neznamená slnečnú pláž a krištáľovo čistú, teplú vodu som samozrejme vedel. Predovšetkým vďaka studeným morským prúdum má voda severnej Kalifornie takmer stálu teplotu v rozmedzí medzi 10 až 12 stupňami a v lete slnko človek vidí len v prípade, že z mesta ustúpí takmer každodenná hmla. V praxi to znamená, že pre pohodlné surfovanie si človek na šortky oblieka asi 3 až 4 mm hrubý neoprén. Presne taký som si zo svojej domoviny priviezol a tak som mohol vyraziť. Predpoveď sľubovala až dvojmetrové vlny a tak ma nemohla odradiť ani vidina cestovania hromadnou dopravou s viac než dvojmetrovým plavákom. Po prekonaní tejto poslednej prekážky konečne nastal ten dlho očakávaný moment. Po dlhých troch rokoch som konečne prekonával prichádzajúce vlny a snažil sa dostať za tzv. break, miesto kde sa vlny prvýkrát lámu. Deň sa vydaril po všetkých stránkach. Vlny sa lámali krásne, dostať sa na ne nebolo také

Program Work and Travel v USA poskytuje aj chvíle odpočinku.

200 metrov od pláže Morro Rock, sme dorazili pred polnocou. Noc bola chladná, takže vstávanie po piatej hodine nám nerobilo žiadne problémy a pred šiestou sme už boli vo vode. Okrem ďalších surfárov si privstali aj miestne delfíny. S nadsením sme tak videli aj to, ako tri z nich schádzali vlnu spoločne s asi pätnásťročným chlapcom, ktorý ani

dent Agency, kde sa vám budú venovať skúsení a ochotní koordinátori, ktorí sami USA navštívili a pomôžu zodpovedať vaše otázky.

Mgr. Marcela Kabátová,
manažérka Work and Travel

STUDENT AGENCY

11. medzinárodná letná škola z globálnej analýzy a jej aplikácií

Organizátori: Katedra algebry a geometrie, Prírodovedecká fakulta, Palackého univerzita v Olomouci, Katedra matematiky, Fakulta humanitných a prírodných vied, PU v Prešove

Dátum konania: 30. júla až 5. augusta 2006

Miesto konania: Spišská Stará Ves, hotel Cyprián

Globálna analýza je moderná matematická disciplína, ktorá má za cieľ zovšeobecniť klasickú analýzu (diferenciálny a integrálny počet, variačná teória, a iné) na topologicky netriviálne podkladové štruktúry, ktoré sú zahnuté pod pojmom hladké variety. Intenzívny rozvoj matematiky v tomto smere prebieha zhruba od 60. rokov minulého storočia. Na Slovensku táto matematická disciplína zatiaľ nie je rozvíjaná v širšom meradle.

Iná je situácia napr. v Českej republike, kde existujú silné a konkurencieschopné matematické pracoviská (Olomouc, Brno, Praha, Opava), ktoré sa tejto oblasti venujú. Medzi svetovú špičku už dlhé roky patrí aj prof. RNDr. Demeter Krupka, DrSc., v súčasnosti pôsobiaci na Univerzite Palackého v Olomouci, ktorý je súčasne zakladateľom tradície usporadúvania letných škôl z globálnej analýzy. Ešte donedávna mohol v rodnej Levoči navštevovať svoju mamu, ktorá dala impulz k tomu, aby sa toto podujatie udomácnilo v Levoči. Cieľom bolo poskytnúť najmä študentom doktorského štúdia a mladým vedeckým pracovníkom možnosť kontaktu so svetovými kapacitami v rýchlo sa rozvíjajúcej oblasti globálnej analýzy a zároveň ukázať krásy Slovenska.

Prvých päť ročníkov letnej školy sa v rokoch 1996 až 2000 naozaj v Levoči uskutočnilo (pozri <http://globalanal.upol.cz/conf.html>). Podu-

jatie bolo organizované v spolupráci s agentúrou Open Education& Sciences z Opavy. V roku 2001 sa podujatie na chvíľu, najmä z organizačných dôvodov, presunulo do Opavy, no v roku 2002, už za spolupráce s Katedrou matematiky FHPV, prebehla letná škola na pôde PU. Jubilejný 10. ročník školy sa, aj za organizačnej podpory KM FHPV, symbolicky vrátil do Levoče.

V súčasnosti sú už v plnom prúde prípravy na 11. ročník. Opäť bol pre tento rok uplatnený osvedčený model s dvoma odborníkmi, ktorí sa venujú ucelenej oblasti týkajúcej sa ich výskumu. V tomto roku sa podarilo zabezpečiť naozaj atraktívny vedecký program, o čom svedčí aj pomerne vysoký počet registrovaných účastníkov, zatiaľ 30 z troch kontinentov. Prednášajúcimi s príslušnými témami prednášok sú:

prof. János Szenthe (Eötvös Loránd University, Budapest, Maďarsko) *Semi-Riemannian Geometry and Topics in Lorentz Geometry*, prof. Raffaele Vitolo (Università di Lecce, Lecce, Taliansko) *Some Cohomological Aspects of the Calculus of Variations on Finite Order Jets of Submanifolds*

Navyše, každý účastník má možnosť prezentovať svoje výsledky v rámci popoludňajších krátkych vystúpení, o čo prejavili záujem viacerí účastníci. Okrem diskusií sú plánované tiež výlety za turistickým atrakciami a kultúrnymi pamiatkami v blízkom okolí. Atrakciou bude určite splav na pltiach, ktorý bol čiastočne otestovaný už počas predchádzajúceho ročníka. Záujemcovia o takúto spestrenie leta sú srdečne pozvaní k účasti (pozri <http://globalanal.upol.cz/summer.html>).

Mgr. Ján Brajerčík, PhD.,
jeden z organizátorov 11. letnej školy

Program Leonardo da Vinci – projekty pre študentov Fakulty zdravotníctva PU

V akademickom roku 2006/2007 sa na Fakulte zdravotníctva (FZ) PU budú realizovať dva mobilitné projekty pre študentov.

Názov projektu: Porovnanie kompetencií zdravotníckych záchranárov v krajinách EÚ

Číslo projektu: SK/06/A/F/PL – 601 2064

Trvanie projektu: 2. septembra 2006 až 30. júla 2007

Trvanie mobility študentov: apríl 2007 až jún 2007

Koordinátor projektu: PaedDr. Zdenka Uherová

Počet účastníkov: 8

Partneri: Ausbildungszentrum West für Gesundheitsberufe der TILAK GmbH, Innsbruck, AT (2); Zdravotnícká záchranná služba Královohradeckého kraje, Hradec Králové, CZ (2); Klinikum Ingolstadt, Ingolstadt, DE (2); Wojewódzki Szpital specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera w Krakowie, Krakow, PL (2)

Ciele projektu: - posilnenie spolupráce medzi nadnárodnými odborníkmi (zdravotníckymi) inštitúciami a vzdelávacími inštitúciami;
- zvýšenie kvality odborného vzdelávania v trojročnom bakalárskom štúdiu na FZ PU;

- zjednotenie systému vzdelávania v študijnom odbore UZS (urgentná zdravotná starostlivosť) na Slovensku;
- zlepšenie zručností a získanie praktických skúseností na vybraných oddeleniach v partnerských inštitúciách;
- porovnanie kompetencií zdravotníckych pracovníkov UZS v zahraničí a na Slovensku;

Rozpočet projektu: 15 832 EUR

Názov projektu: Inovácia prístupov v starostlivosti o zdravie

Číslo projektu: SK/06/A/F/PL-601 2061

Trvanie projektu: 1. mája 2006 až 30. júna 2007

Termín turnusov: 20. februára 2007 až 20. mája 2007, AT, 2 účastníci (OSE); 2. apríla 2007 až 29. júna 2007, AT, 2 účastníci (PA, FYZ); 2. apríla 2007 až

29. júna 2007, CZ, 8 účastníkov (OSE, PA, FYZ, DH); 2. apríla 2007 až 29. júna 2007, PL, 6 účastníkov (OSE, FYZ).

Počet účastníkov: 18

Koordinátor: PhDr. Ľubica Rybárová
Partneri: Fakultní nemocnice Na Bulovce, Praha 8, CZ (OSE, PA, FYZ, DH); Landeskrankenhaus Bruck/Mur, AT (OSE, PA, FYZ); Uniwersytecki Szpital Dziecięcy w Krakowie, Krakow, PL (OSE, FYZ); Uniwersytecki Szpital Ortopedyczno-Rehabilitacyjny w Zakopanem, Zakopane, PL (FYZ)

Ciele projektu: - poskytnúť študentom ošetrovateľstva, pôrodnej asistencie, fyzioterapie a dentálnej hygieny možnosť oboznámiť sa s novými prístupmi v oblasti starostlivosti o zdravie;

- porovnať interpersonálne vzťahy na pracovisku: sestra – lekár, sestra – sestra, sestra – klient/podporná rodina, sestra – iný zdravotnícky pracovník, ako súčasť manažmentu zdravotnej starostlivosti;
- porovnať a poznať možnosti prípravy tehotných žien na pôrod v prenatálnom období a možnosti využitia alternatívnych metód počas I. doby pôrodnej a pôrodu;
- porovnanie používaných a inovačných metód zameraných na komplexnú fyzioterapeutickú diagnostiku a liečbu;
- poskytnúť možnosť študentom dentálnej hygieny oboznámiť sa s problematikou poskytovania inovačných metód dentálnej starostlivosti pacientom na špecifických pracoviskách;

- podporiť implementáciu inovačných metód poskytovania zdravotnej starostlivosti realizovaných partnerskými zdravotníckymi inštitúciami do odbornej prípravy študentov, na základe ich priamej skúsenosti s ich poskytovaním

Rozpočet projektu: 30 088 EUR
Prihlášku a ďalšie informácie nájdete na internetovej stránke fakulty v sekcii zahraničné vzťahy, študentské mobility.

PhDr. Ľubica Rybárová,
prodekan FZ PU

Letná ponuka rekreácií v účelovom zariadení Batizovce

Rekreačné zariadenie sa nachádza v podtatranskej oblasti pri Svite. Objekt je postavený priamo v obci ako trojpodlažný rodinný dom. Pozostáva z troch samostatných bytových jednotiek pre maximálne sedem osôb v jednom byte, sociálneho zariadenia a základného kuchynského vybavenia.

Pobyť: 7 – denný v deviatich turnusoch počnúc 1. júlom 2006 do 2. septembra 2006

Nástup: * v sobotu od 14. h do 17. h

Ukončenie: * v sobotu od 9. h do 10. h

Ubytovanie: 180 Sk za jedno lôžko (noc pre zamestnancov PU, rodinných príslušníkov žijúcich v spoločnej do-

mácnosti a ostatných účastníkov rekreácie)

Stravovanie: bez stravy - možnosť varenia v kuchynke

Doprava: individuálna

Poznámka: deti do troch rokov a domáce zvieratá majú pobyt podľa vopred dohodnutých podmienok

Využívanie aj celoročné!

* počas roka dohodou

Prihlášky: zasielajte najneskôr do 20. júna na Rektorát PU, Nám. legionárov č. 3, Prešov na prevádzkový útvar, č. tel. 051 7563142 alebo emailom germa@unipo.sk

- po uplynutí tohoto termínu, alebo po vyzvaní, prosím, aby ste sa dostavili k vybaveniu formalít osobne,

- možnosť nahlásenia aj po termíne, ak je voľný turnus

Rozdelenie turnusov

1. turnus	1. až 8. júla
2. turnus	8. až 15. júla
3. turnus	15. až 22. júla
4. turnus	22. až 29. júla
5. turnus	29. júla až 5. augusta
6. turnus	5. až 12. augusta
7. turnus	12. až 19. augusta
8. turnus	19. až 26. augusta
9. turnus	26. augusta až 2. septembra

Mária Germušková

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

ČASOPIS AKADEMICKÉJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK X.

ČÍSLO 4/OKTÓBER 2006

PU vstúpila do jubilejného roka

PU v Prešove vstúpila slávnostným zhromaždením členov svojej akademickej obce 25. septembra do desiateho roku existencie. Vo všetkých formách a stupňoch štúdia má vyše 12 tisíc študentov, prváci tvoria asi šestinú.

Pri tejto príležitosti vystúpil s príhovorom rektor PU František Mihina (text prinášame ako dokument na 3. až 6. strane tohto vydania).

Moderátorka slávnosti prorektorka PU Zuzana Stanislavová privítala ako hosti predsedu Správnej rady PU, predsedu Prešovského samosprávneho kraja Petra Chudíka, primátora Prešova Milana Benča, viacerých poslancov Národnej rady SR, predstaviteľov ďalších orgánov verejnej správy, cirkevného života a zástupcov iných vysokých škôl.

Zástupca Ministerstva školstva SR Peter Plavčan na zhromaždení uviedol, že PU „bezbolestne a plynulo“ zvládla reakreditáciu študijných programov. Signalizuje to dobré pomery na PU. (jn)

V čísle okrem iného:

Dokument - Etický kódex zamestnancov vysokých škôl, prijatý Slovenskou rektorskou konferenciou - s. 6,

Dokument - príloha Zásady odmeňovania zamestnancov ku Kolektívnej zmluve na PU - s. 7 a 8,

Rozhovor - doc. R. Matlovič - s. 11,

Udalosti - Svetové fórum o romančiku kamilkovom na PU - s. 12,

Kultúra - Jubilujúci D. Srvátko - s. 22,

Servis - Usmernenie k priznávaní a vyplácaniu štipendií - s. 27.

Nabudúce - Návrat k Akademickému Prešovu 2006.

Komisár EÚ Ján Figel' po prednáške na PU, na druhom zábere pri rokovaní s rektorom PU Františkom Mihinom. ⇨

Akademický senát PU schválil zriadenie Centra celoživotného vzdelávania

Akademický senát Prešovskej univerzity (AS PU) na svojom v poradí 21. zasadnutí v tomto volebnom období schválil návrh na zriadenie Centra celoživotného vzdelávania. Okrem toho sa zaoberal návrhom na rozdelenie dodatočnej štátnej dotácie vyše 11,34 milióna Sk pre fakulty PU na tento rok a rokoval tiež o ďalších návrhoch. Zasadnutie 9. októbra viedol doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc., predseda AS.

Návrh na zriadenie centra s celouniverzitnou pôsobnosťou predložil rektor PU František Mihina. Pred senátormi uviedol, že univerzita je v súčasnosti „nekompletná, ak nemá dopracovaný systém celoživotného vzdelávania“. S ohľadom na túto skutočnosť je potrebné založiť centrum, bude riadiť celoživotné vzdelávanie. Gestorka projektu prorektorka Zuzana Stanislavová cha-

rakterizovala naliehavosť tohto kroku slovami „je najvyšší čas“. Prvým aktom bude otvorenie Univerzity tretieho veku. Do jej pilotnej časti sa prihlásilo úvodných 35 frekventantov, na začiatok sa počíta s asi 60 záujemcami. Ako rektor zdôraznil, Univerzita tretieho veku je len jedna z foriem celoživotného vzdelávania, preto v centre budú musieť hľadať ďalšie. Poverený prípravou

konceptie centra bol doc. PhDr. Eduard Lukáč, PhD.

Členovia AS s pripomienkami schválili študijný poriadok Filozofickej fakulty PU pre kreditnú formu. Odobrili takisto Dodatok č. 6 k Smernici o školnom a poplatkoch spojených so štúdiom, účinnej pre prebiehajúci akademický rok. Výber poplatku za uznávanie dokladov o vzdelaní je v rozhodujúcej miere príjmom fakúlt.

Na margo delenia vyššie uvedenej sumy ako dodatočnej štátnej dotácie za publikačnú činnosť rektor PU v prítomnosti kvestorky PU PhDr.

(dokončenie na s. 2)

Podľa Figel'a sa musí viac investovať do vzdelávania

Člen Európskej komisie (EK) Ján Figel' je presvedčený, že tie krajiny v Európskej únii (EÚ), ktoré majú ambíciu budovať „znalostnú spoločnosť“, musia investovať aspoň dve percentá hrubého domáceho produktu (HDP) do vzdelávania.

Reagoval tak 16. októbra počas svojej pracovnej návštevy PU v Prešove na fakt, že súčasný ročný príspevok na priemere za všetky členské krajiny EÚ tvorí 1,2 percenta z HDP. V SR je to pod jedným percentom, v škandinávskych krajinách bežná dva percentá.

Komisár konštatoval, že predstavitelia EÚ si tieto problémy uvedomujú a postupne pribúdajú možnosti ako podporiť národné vlády v ich snahách „lepšie a viac investovať do vzdelania“, a to z centrálnych programov EÚ i zo štrukturálnych fondov.

V tejto súvislosti vyzdvihol fakt, že na summite EÚ vo fínskom Lahti boli prvými dvoma bodmi z projektu Inovácie body z jeho rezortu – vzdelanie a univerzity a Európsky technologický inštitút.

Figel' ocenil, že PU využíva prajný priestor EÚ na mobilitu svojich študentov a pedagógov. Vystupuje v 37 mobilitných grantoch, má 59 bilaterálnych dohôd v rámci programu Erasmus a s 19 univerzitami v deviatich krajinách uzavrela dohodu o spolupráci. „Toto je dobrý základ pre ďalšiu ešte vyššiu intenzitu vzä-

hov,“ konštatoval Figel'. Na jeho želanie prišli počas návštevy do Prešova aj predstavitelia univerzít z poľských miest Rzeszów, Nowy Targ a Nowy Sacz a z ukrajinského Užhorodu. Vzájomne hľadali možnosti ako ďalej upevňovať partnerstvo otvorenosti a spolupráce. Podľa Figel'a nemožno v cezhraničných vzťahoch hovoriť len o skvalitňovaní cestnej infraštruktúry, ale treba myslieť aj na prehlbovanie spolupráce vysokých škôl.

So študentmi mal prednášku a diskusiu na tému Slovensko a európsky priestor vyššieho vzdelávania.

(jn)

Foto: Ing. Jozef Kislik

Z REKTOROVHO DIÁRA

13. júna – účasť na stretnutí predstaviteľov regiónov Prešov a Košice v Košiciach

16. júna – účasť na zasadnutí redakčnej rady časopisu Sofia v poľskom Rzeszowe

19. júna – na zasadnutí Vedeckej rady Univerzity Komenského v Bratislave

14. augusta – pracovné rokovanie s gréckokatolíckym eparchom v Prešove Jánom Babjakom

30. augusta – pracovné stretnutie s novovymenovaným prednostom Krajského úradu v Prešove Pavlom Mularčíkom

4. septembra – zasadnutie kolégia rektora PU

5. septembra – účasť na slávnostnej recepcii generálneho konzula Ukrajiny v Prešove pri príležitosti 15. výročia nezávislosti Ukrajiny

14. septembra – pracovné rokovanie s vedením Fakulty manažmentu PU

20. až 22. septembra – účasť na konferencii filozofov v poľskom meste Kielce

27. a 28. septembra – rokovanie Slovenskej rektorskej konferencie s ministrom školstva SR Jánom Mikolajom v Trnave

2. októbra – účasť na slávnostnom otvorení akademického roka na partnerskej Rzeszowskej univerzite

5. októbra – rokovanie so štátnym tajomníkom Ministerstva financií SR Františkom Palkom v Bratislave

6. októbra – účasť na otvorení akademického roka na partnerskej Univerzite v Nowom Saczi

9. októbra – zasadnutie kolégia rektora PU

12. októbra – účasť na otvorení akademického roka na partnerskej Wyższej Szkole Zawodowej v Nowom Targu

(zel)

Sľub nositeľ'a čestného doktorátu zložil v Prešove japonský profesor sociológie

Slávnostný sľub nositeľ'a čestného titulu doctor honoris causa zložil na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady PU v Prešove 18. septembra japonský profesor sociológie Akihiro Ishikawa, PhD. Dostal ho vo vednom odbore pedagogika.

PU tak ocenila dlhoročné zásluhy profesora Ishikawu o rozvoj slovensko-japonských kultúrnych vzťahov ako prezidenta Japonsko-slovenskej spoločnosti so sídlom v Tokiu. Profesorove kontakty s viacerými fakultami PU, no najmä pedagogickou, začali v roku 1999. Na prelome rokov 2001 a 2002 dnes 68-ročný Ishikawa absolvoval študijný pobyt na PU. Významnou mierou prispel ako vysokoškolský učiteľ na Chuo univerzite v Tokiu k podpísaniu dohody o spolupráci PU s Daito Bunka univerzitou v Tokiu v závere roka 2005.

Rector PU František Mihina vyzdvihol „pokoru a porozumenie“ japonského profesora pre realitu slovenského vysokého školstva, pre problémy akademickej obce PU. Podčiarkol fakt, že ako významný vedec sa venuje aj praktickému rozvoju bilaterálnych vzťahov. V roku 1999 bol v Prešove pri založení sú-

ťaže v speve japonských ľudových piesní pod názvom Sakura. Odvtedy sa uskutočnili tri ročníky. Naopak v Tokiu súťažili mladí Japonci v speve slovenských ľudových piesní na podujatí pod názvom Lipka. Ishikawa preložil a prebásnil do japončiny viacero textov slovenských ľudových piesní. Zorganizoval aj dva umelecké turné folklórného súboru Šarišan z Prešova v Japonsku.

Japonský vedec sa v príhovore vyznal zo svojho vreľého vzťahu k Slovensku. Ako konkretizoval, pestoval ho v troch etapách. Prvá sa uskutočnila ešte pred 30 rokmi, keď v roku 1974 absolvoval letnú školu slovenského jazyka. Odvtedy bol na nej ešte štyrikrát. Ovláda tak slovenčinu, že aj k účastníkom ceremoniálu sa prihovril v jej zrozumiteľnej podobe. Druhá etapa prebehla pred desiatimi rokmi, keď absolvoval viacero sociologických a etnografic-

kých výskumov na Slovensku a v Česku. Týkali sa napríklad sociálnych zmien v slovenskej spoločnosti v postkomunistickom období, multietnickej koexistencie na východnom Slovensku a industriálnej spoločnosti v Česku a na Slovensku. V japončine napísal 30 mono-gra-fií, desať vydal v európskych jazykoch a dve vyšli na Slovensku. Ako poznamenal, obohatil svoje vedomosti o slovenskej spoločnosti „aj v kréme“. Podľa neho obyvatelia Slovenska sú srdeční, veselí, priateľskí, „veľa pijú a veselia sa“, čo vôbec nie je na škodu. V niečom môžu byť zrkadlom pre Japoncov na ich seba-reflexiu. Výskumami zistil, že Slováci i Japonci z 28 sociologických hodnôt najviac uznávajú lásku a prácu.

Na slávnosti sa zúčastnilo deväť profesorových hostí z Japonska a zo Sociologického ústavu Slovenskej akadémie vied. Prišli viacerí poslanci Národnej rady SR z Prešovského kraja a predstavitelia verejného a cirkevného života v Prešove. (jn)

Akademický senát PU...

(dokončenie zo s. 1)

Mária Dančišinovej povedal, že dostali ju rozpisánu na dve čiastky. Viac ako 2,61 milióna Sk ide na úlohy spojené s vedou a výskumom na PU, zvyšok na chod vysokej školy. Z tejto druhej čiastky museli vyčleniť 400 tisíc Sk na riešenie havarijného stavu strešného plášt'a na budove vo vysokoškolskom areáli a viac ako 2,15 milióna Sk na úhradu povinných odvodov. Zostalo tak k dispozícii bežná 6,2 milióna Sk. Z prvej čiastky okrem iného určili 425 tisíc Sk na kúpu programu pre štatistické spracovanie. Celkovú sumu po dohode s vedením fakúlt použijú na úhradu „najhorúcejších problémov“. Senát vyjadril s tým súhlas.

Keďže išlo o prvé zasadnutie čle-

nov AS v novom akademickom roku, tak sa uskutočnil aj volebný akt, pretože po odchode Erika Jesenka z PU zostalo uvoľnené miesto podpredsedu AS za študentskú časť. Študenti v AS za jeho nástupcu zvolili Mgr. Radoslava Slovika z FHPV PU a tento výsledok AS vzal na vedomie.

Predseda AS v súvislosti s tým, že 2. apríla 2007 končí mandát tomu- to zloženiu AS PU vyzval jeho členov, aby do najbližšieho stretnutia, ktoré by malo byť v závere tohto kalendárneho roka, prišli s personálnymi návrhmi na zloženie mandátovej a volebnej komisie so zástupcov všetkých fakúlt PU. Podľa predbežných zámerov voľby nových členov AS sa uskutočnia v marci 2007. (jn)

Začalo fungovať štúdio informačných technológií

Tvorbe učebných pomôcok najmä na vyučovanie cudzích jazykov slúži štúdio informačných technológií ako nová súčasť Ústavu digitálnych kompetencií (ÚDK) PU. Pracovisko slávnostne uviedli do prevádzky 26. júna, a to v rekonštruovaných priestoroch bývalého audiovizuálneho centra.

Na projekt ustanovenia celého ústavu od tohoročného februára získala PU podporu zo Sektorového operačného programu Ľudské zdroje. Navyše PU zo svojich zdrojov uvoľnila na zriadenie a vybavenie štúdia 850 tisíc Sk. Ide o prvú etapu, v ďalšej počas budúceho akademického roka pribudne k štúdiu pracovisko edukačných inovácií a aplikácií. Podľa rektora PU Františka Mihinu je to jeden z príspevkov ako skvalitňovať podmienky na moderné vyučovanie študentov i zvyšovanie technickej gramotnosti učiteľov PU.

ÚDK vznikol práve preto, aby kumuloval všetky aktivity v realizácii základného vzdelania a získania návykov pracovníkov PU v práci s osobným počítačom podľa certifikácie ECDL. Vďaka jeho aktivitám aj v podobe zriadeného štúdia sa v novom akademickom roku zavádzajú také voliteľné predmety ako všeobecná a praktická elektroakustika, elektronické hudobné nástroje, tvorba hudby na počítači, spracovanie a tvorba digitálnej fotografie. (jn)

Prejav rektora PU Františka Mihinu na slávnostnom zhromaždení k otvoreniu nového akademického roka 2006/2007

Prešovská univerzita, spolu s ostatnými verejnými, štátnymi i súkromnými vysokými školami na Slovensku, stojí na prahu nového akademického roka. Rytmus nášho inštitucionálneho vzdelávania má – a to je dobre, svoju ustálenú podobu – striedanie sa akademických intervalov je jednou z nich. Tak sa to deje už po stáročia a vždy, keď otvárame ďalší akademický rok, myslíme nielen na ten, ktorý je pred nami, ale aj na tie, ktoré sú za nami a na tých, ktorí tu boli pred nami a zanechali nám dielo, ktoré chceme zveľaďovať.

Na sklonku uplynulého roka sme sa promóciou rozlúčili s takmer polduhatisícim absolventom univerzity, ktorým aj z tohto miesta želáme, aby úspešne vykročili na cestu svojho životného pôsobenia. Dnes však medzi nami víťame viac ako dvatisíc nových študentov prvého ročníka a im zase rovnako želáme, aby sa čo najskôr adaptovali na univerzitné štúdium programov, na ktoré sa zapísali. Nastávajúce vysokoškolské obdobie, ktoré je pred vami, vážení študenti prvého ročníka, v istom zmysle je azda najkrajším vo vašom živote. Chceme vám byť nápomocní pri riešení vašich problémov a dať vám svoju dôveru a pomocnú ruku. Vstúpili ste na akademickú pôdu, ktorá vám pomôže prekročiť hranice vášho doterajšieho sveta a otvoriť priestor vzdelaného a vyspelého európskeho prostredia. Všetko, resp. mnohé závisí len od vás, skúste sa stať takými, akými chcete v budúcnosti vidieť sami seba. Všetko je pred vami a všetko je možné – najmä vy máte v ruke kľúč, ktorým otvárate svoju budúcnosť – najmä od vás závisí, aká bude. Vitajte teda medzi nami!

A ustálenú podobu, okrem časového rytmu vzdelávania, ktorý som

už spomenul – nadobúdajú a majú aj princípy, podľa ktorých sa vysoké školy na Slovensku správajú. Už nepochybujeme o tom, či pre nás ozajstnými hranicami reálneho akademického vysokoškolského priestoru sú hranice Slovenska či Európy a vlastne celej planéty – mnohí mladí ľudia tu už pochopili a ich naras-

kvalita vzdelávania, výskumu a prezentácie jeho výsledkov, to všetko je v rukách univerzity ako celku, ale aj každého z nás. Univerzita nemôže pre všetkých a pre každého urobiť vždy to, čo by sme si želali a možno aj zaslúžili, no urobíme pre ňu aspoň toľko, koľko ona robí pre nás. Nerobí toho málo.

Dnes je časté a populárne porovnávanie Európy, Spojených štátov amerických či Japonska a Východu, ak myslíme na efektivitu vzdelávacích a vedecko-výskumných potencialít. V jednom z nich, ktoré nedávno urobili Číňania zoradením 500 (podľa nich najlepších) univerzít sveta je najlepšia európska až na 39. mieste, z EU je ich v druhej časti prvej stovky 30, v TOP 500 je jedna česká, jedna maďarská, dve či tri poľské – naša žiadna.

Aj keď tieto a podobné rebríčky majú viac nedostatkov ako kladov, nemali by sme si ich nevnímať – napr. naša ARRA rozvlnila hladinu našich názorov a len málo sme sa z jej výsledkov poučili. No výsledky, ktoré zverejnila, poučné boli – kto

ľudí v celej štruktúre akademickej obce, ak spoločnosť, ktorá od vzdelávacieho systému oprávnené očakáva rýchle a badateľné výsledky, zostane pri tomto očakávaní a nevysporiada sa so svojimi záväzkami aspoň na takej úrovni, ako je to bežné v absolútnej väčšine krajín nielen v našom okolí.

Uvedomujeme si, že vzdelanie je v určitých súvislostiach naozaj významnou a veľmi často diskutovanou témou. Prirodzene najviac tam a na tých úrovniach, kde sa uskutočňuje, teda – v našom prípade, na vysokých školách. Uvedomujeme si aj to, že úroveň vzdelanosti a s ňou súvisiacej kultúry vplyva v podstate na všetko – na politiku, ekonomiku a sociálne zabezpečenie života ľudí, na zamestnanosť, na sociálnu integráciu každého jednotlivca, na prítomnosť i budúcnosť všetkých generácií, ktorých striedaním sa ľudský rod posúva na svojej ceste do budúcnosti. Vzdelanie je nástroj, pomocou ktorého žijeme vždy akoby vpredu, ono samé je symbolom budúceho života. Predstavuje najvplyvnejší rozvojový faktor – vyzbrojuje nás pre budúcnosť, zväčšuje naše šance uspieť, prežiť svoje životy aktívne a zmysluplne, no prehlbuje aj našu schopnosť empatie a spája nás aj s tými, ktorí boli pred nami. Veď sme „tu a teraz“ len preto a vďaka tomu, že rovnako „tu a teraz“ tu boli naši predkovia – to oni všetko pripravili, aj keď možno konkrétne podoby súčasnosti nemohli ani len tušiť. Odovzdali nám mnohé z toho, čo je pre nás nevyhnutnou súčasťou našej integrity a identity národnej, konfesionalnej, kultúrnej či duchovnej. Keby sa v dávnej minulosti vzdelávanie nestalo súčasťou vedome formovanej inštitucionálnej výbavy európskeho chápania sociálneho pohybu, dodnes by sme sedeli okolo ohňov a tancovali rituálne tance.

Svet sa mení aj a možno najviac tým, že ľudské vedenie narastá nielen rozsahom, ale mení sa aj ako celok, integruje sa do života ľudí a ľudstva, mení podmienky jeho existencie a prolongácie – musí sa preto, a bezpodmienečne, meniť aj spôsob vzdelávania, bez ktorého by sme veľmi rýchlo stratili civilizačný kontakt. Našou spoločnou úlohou nie je neustále sa presviedčať o tom, že tieto celkové zmeny sa dejú – našou spoločnou úlohou je zmeniť našu akademickú každodennosť tak, aby sa Prešovská univerzita na ich usku- točňovaní primerane podieľala. Nepýtajme sa a neodsúvajme vlastnú

(pokračovanie na s. 4)

Budúcnosť sa už začala!

tajúci záujem nadobúdať vzdelanie na zahraničných vysokých školách o tom svedčí dostatočne preukázateľne. A treba povedať, že sa im to aj darí.

Zmyslom môjho vystúpenia je pokúsiť sa nájsť polohu, v ktorej sa nachádza naša univerzita, aké sú jej šance a ambície v optike celoslovenského a nadnárodného rámca, poukázať na potrebu zmien, ktoré musíme uskutočniť, aby sme si mohli povedať, že smerujeme tam, kam sa rozhodli ísť a kde sa chcú umiestniť iné naše univerzity.

Musíme si však klásť podstatné otázky a úprimne hľadať odpovede, ktoré môžu byť východiskom potrebných korekcií v najbližšej budúcnosti. Na našej reakcii dnes a teraz závisí, ako budeme schopní – ako univerzita – plniť svoje poslanie. Predpokladom je, že univerzitný záujem bude dominantný, že všetci budeme hľadať, ako tej našej alma mater pomôcť. Univerzita nie je abstraktná entita – skladá sa zo svojich štruktúrnych súčastí a tvoria ju všetci, ktorí na jej pôde a v jej mene pôsobia. Nielen dostupnosť, ale aj

chcel, mal možnosť k zamysleniu. Neraz však postupujeme podľa zásady: všetko sú to nedokonalé systémy hodnotenia, nedokážu obsiahnuť naše špecifiká, sme v nich v podstate vopred odsúdení k neúspechu – čo nám teda môžu dať? Máme sa nimi znepokojovať?

My sa však – aj keby sme sa o to usilovali – nemôžeme tváriť, že sa nás tento celosvetový evaluačný či hodnotiaci proces netýka. Všetci veľmi dobre vieme, ako na tieto procesy vplyva paradigmatická zmena univerzálnym nástupom elektronickej komunikácie, ktorá umožňuje prístup k doteraz nebyválnemu rozsahu informácií kdekoľvek zo sveta a v reálnom čase. Pravdou je aj to, že sústavná verbalizácia problémov, ich neustále opakovanie, hľadanie paralel, akoby večná nespokojnosť s tým, čo je – a to bez toho, aby sme mali k dispozícii naozaj relevantné hodnotenia, v konečnom dôsledku vlastne spomaľujú možné tempo nástupu potrebných zmien. Zmeny nenastanú samy od seba, ak nedôjde k erózii nevhodných prekonaných stereotypov v myslení a správaní sa

Prejav rektora PU Františka Mihinu na slávnostnom zhromaždení

(pokračovanie zo s. 3)

odpoveď na otázku, kedy vstúpime do zmenenej akademickej budúcnosti – tá už nastala, budúcnosť je už tu!

V Európe je nateraz asi 4 tisíc univerzít, v Spojených štátoch tiež asi toľko, koľko ich je vo svete vie presne len málokto. Asi najlepšie sú tie, ktoré tvoria tzv. brečtanovú líniu na východnom pobreží Spojených štátov, kam patrí Harvardova univerzita, Princeton a iné. Na Slovensku je v súčasnosti 20 verejných, 3 štátne a asi 10 súkromných vysokých škôl, ktoré sa členia na viac ako 120 fakúlt. Podiel súkromných vysokých škôl na celkovom počte študentov je zatiaľ nevýznamný – nateraz je to asi 5 percent. Na Slovensku bolo na sklonku uplynulého roka 188 tisíc študentov, z toho 116 tisíc denných študentov, čo predstavuje zvýšenie oproti roku 2000 takmer sto percent. V súčasnosti dosahujeme vynikajúci výsledok, pokiaľ ide o podiel vysokoškolákov na celkovej populácii devätnásťročných – je na úrovni cez 50 percent, je teda jedným z najvyšších v Európe. Horšie už je ich rozloženie podľa typov odborov. Najviac študentov je v odboroch spoločenskovedných – takmer polovica, nedostatočný počet je na odboroch technických a celkom nedostatočný na odboroch prírodovedných. Máme jednu z najhustejších sietí univerzít na svete. Časom sa asi nevyhne potrebujeme zmeniť, v najbližších rokoch však nie sú aktuálne a ak ich potreba nakoniec nastane, musíme byť na ne pripravení.

Naše univerzity nie sú zlé – nie sú však dostatočne vybavené, ak máme na mysli prístrojové vybavenie tam, kde je to nevyhnutné, ak myslíme na knižnice a ich služby, bez ktorých sa nijaká univerzita nezaobíde (naša UK patrí nesporne k najlepším na Slovensku), ak myslíme na dostupnosť prostriedkov modernej elektronickej komunikácie, a to vo vzťahu k študentom na jednej a učiteľom na strane druhej. Na univerzite máme nateraz takmer 1200 počítačov pripojených na internet, takmer 400 počítačov je v učebniach a na verejne prístupných miestach pre študentov, elektronizované sú v podstate všetky riadiace a informačné systémy. Každoročne nakupujeme výpočtovú techniku za viac ako 8 miliónov korún. Počítač a internetové napojenie je samozrejmom výbavou každého pracovníka, ktorý to potrebuje. V elektronizácii je univerzita dosta-

točne vybavená. Nenaštartovali sme však potrebnú stratifikáciu v zmysle jasne definovaných nadštandardných pracovísk, zapojenosť do centier excelencie je celkom nedostatočná, priveľká je asymetria rozloženia kvality na univerzite ako celku i na jednotlivých fakultách.

Vedomostná, alebo spoločnosť založená na vzdelaní predpokladá do roku 2010 (a to je už o tri roky) ročné investície do vzdelania na úrovni dvoch percent HDP – súčasný európsky priemer je 1,15 percenta a ak si uvedomíme, že tento priemer robia aj krajiny – napr. škandinávske, resp. Írsko, ktoré sú na tejto hranici už

teľom verejných a štátnych univerzít) zaujímajú o to, ako a s akou efektívnosťou – aj keď sa to posudzuje len ťažko – tieto inštitúcie pracujú. Zo strany štátnej exekutívy očakávame, že štát bude investovať viac prostriedkov do vysokých škôl, akceptujeme však, že ten istý štát má právo investovať lepšie, že má právo rozhodovať o tom, aké školy bude podporovať viac, teda ovplyvňovať ich výkonnosť. A výkonnosť univerzít je a zostáva dvojediná – kvalita vzdelávania a účinnosť výskumu a vedy. Pre našu univerzitu a jej fakulty je v tomto zmysle nanajvyššou aktuálna úloha – prehlbovať úroveň

bytosťou kultúrnou. Presne takéto osobnosti, aby študent mohol k tomuto optimu smerovať – však musí vidieť na univerzite pred sebou, v osobnostiach svojich akademických pedagogických kolegov na druhej strane katedry, je schopný prijímať náročnosť ako kritérium, ak vidí, že celé jeho okolie je také. Ten, kto žiada, sám musí byť prinajmenšom na úrovni požiadaviek, ktoré kladie. Cesty bez prekážok zvyčajne nevedú nikam, no aj tie, ktoré ich v sebe majú, sa musíme naučiť zdolať – ak je to vzdelaním, sú najefektívnejšie.

Jedným z nástrojov europeizácie samej Európy je uskutočňovanie zásad tzv. Bolonského procesu – ide o istú mieru dobrovoľnej unifikácie univerzitného priestoru s cieľom odstrániť bariéry medzi jednotlivými krajinami – máme na mysli bariéry znemožňujúce pohyb študentov i učiteľov a výskumníkov medzi univerzitami. Tento proces sa oficiálne začal prijatím Spoločnej deklarácie o harmonizácii výstavby Európskeho systému vysokého školstva v Paríži (25. mája 1998), fakticky však od roku 1999, a jeho cieľom je vytvoriť „európsky univerzitný priestor“, resp. „európsky vzdelávaci a výskumný priestor“ teda v istom zmysle zjednotiť, resp. hodnotovo, kri-

teriálne a prijatím spoločných cieľov prepojiť štátne a národné systémy, aj keď súčasne mnohé ich prvky uchovávať v rámci národných duchovných a iných historických tradícií. Strategickým cieľom, zmyslom a dôvodom jeho zavedenia je však zvýšenie konkurencieschopnosti európskeho systému univerzitného vzdelávania a vedy. To, čo sleduje, je spoločne definovaná kvalita vysokých škôl optikou úrovne vzdelávania a znateľné posilnenie významu vedy na vysokých školách.

Naša univerzita sa k tomuto trendu prihlásila v septembri 2004, keď som spolu s inými predstaviteľmi našich a zahraničných univerzít podpísal tzv. Bolonskú deklaráciu na pôde starostlávnej Bolonskej univerzity. Strategickým cieľom tohto procesu je zreteľný posun v zvýšení úrovne vzdelávania a výskumu, o čom som sa už zmienil, najmä unifikácia jeho stratifikácie v podobe dnes už bežne uplatňovaných troch stupňov štúdia (Bc., Mgr., PhD.), univerzálny prechod na kreditový systém štúdia. Keďže bolonský proces je oficiálnou stratégiou EÚ, získava aj primerané zdrojové vybavenie z eurofondov.

Predsa Akademického senátu PU doc. PhDr. Ján Mojdiš, CSc., a predseda Správnej rady PU MUDr. Peter Chudík na slávnostnom zhromaždení akademickej obce PU.

teraz – potom je zrejme, že dotácie pre naše školstvo vôbec a univerzitné osobitne, sú celkom, ale celkom nedostatočné a pohybujú sa na úrovni 0,7 percenta z predpokladaných dvoch. Máme tu však opakované prisľuby! Stále pretrvávajú veľmi nezdravý až patologický pocit, že starostlivosť o vzdelávanie je čosi ako láskavosť, ktorú niekto veľkoryso prejavuje, že spoločnosť akoby nad rámec živí tých, ktorí sú vo vnútri vzdelávacieho systému... Presný opak je pravdou – bez účinného vzdelávacieho systému by došlo k deštrukcii ktoréhokoľvek štátneho modelu, postupná zničujúca erózia by zasiahla všetko a všetkých. Univerzity sú – aj ako v istom zmysle konečná súčasť celého vzdelávacieho systému – oázou sociálnej dynamiky, bez nich spoločnosť nedokáže naplniť žiadne svoje ciele.

Pravdou je však aj to, že uplatnením vhodných mechanizmov má spoločnosť výsostné právo vedieť, s akou účinnosťou sú prostriedky vynakladané na vzdelanie využívané. Nie je to vstup do akademických práv a slobôd, ak sa vláda či parlament (práve parlament je zriaďova-

jednej i druhej zložky, s väčšou razanciou sa zbavovať prekonaných stereotypov, a to aj napriek tomu, že pretrvávajú neraz v nebezpečnej ilúzii, že nijaké už nemáme, musíme trvať na dôslednom uplatnení tzv. Humboldtovho imperatívu, teda inštitucionálne i individuálne spájať vzdelanie s vedou a výskumom. Robiť výskum a vedu nie je láskavosťou zo strany vysokoškolského učiteľa, bez tohto rozmeru nesplňa potrebné kritériá pôsobenia na univerzite (Wilhelm Humboldt dobre vedel, o čom hovorí – pod vplyvom kantovských osvietených ideí založil v roku 1810 v Berlíne univerzitu).

Pomerne rýchlo sa ustáľuje profil súčasného univerzitného študenta – nazdávame sa, že by mal byť tvorivý, že svoju kreativitu by mal byť schopný zužitkovať v schopnosti pohybu v informačnom (nielen akademickom) poli, že by mal byť samostatný, kultúrny, empatický a solidárny, teda svoj vlastný osobnostný rast chápať ako príležitosť slúžiť iným, mal by byť jazykovo zdatný, schopný kriticky myslieť, argumentatívne komunikovať a – celkovo vzaté – byť

k otvoreniu nového akademického roka 2006/2007

Patria sem podprogramy napr. Erasmus, resp. Erasmus Mundus (ten je však určený pre postgraduátov z krajín mimo EÚ a v podstate ho nevyužívame). Mobilita študentov a učiteľov našej univerzity sa v posledných rokoch zvýšila, ani zďaleka však nedosahuje možnosti, ktoré ponúka. V poslednom období sa síce zvyšuje mobilita študentov i učiteľov, zväčšuje sa aj počet tých, ktorí prichádzajú na kratší či dlhší pobyt ku nám, no stále sme pod svojimi možnosťami. Hlavnou bariérou celkovej mobility v podmienkach našej univerzity je nedostatočná jazyková pripravenosť ani nie tak študentov, ale nemalého počtu učiteľov nefilologických pracovísk, ktorí zatiaľ nedokážu viesť výučbu v cudzom jazyku a byť aktívni na zahraničných konferenciách. Pre nás to znamená len jedno jediné – pracovné zmluvy uzatvárať len s takými mladými či mladšími budúci učiteľmi, ktorí tento problém nemajú, samozrejme po splnení potrebných kvalifikačných kritérií.

Pre našu univerzitu určité špecifikum nastávajúceho roku spočíva v tom, že v jeho priebehu, 1. januára 2007, zavŕši 10 rokov svojej existencie ako samostatnej súčasť slovenského vysokoškolského systému, teda prvé decénium naplňania svojej vzdelávacej a výskumnej misie, ktorá jej vyplýva zo zákona.

Z pôvodných štyroch zakladateľských fakúlt – Filozofickej, Pedagogickej, Pravoslávnej a Grécko-katolíckej bohosloveckej fakulty sa jej základná vnútorná štruktúra zmenila a postupne nadobudla dnešnú podobu, ktorú určuje prítomnosť už ôsmich fakúlt. Rozdelením pôvodnej Pedagogickej fakulty vznikli Fakulta humanitných a prírodných vied a Pedagogická fakulta s orientáciou na prípravu učiteľov pre I. stupeň základných škôl a špeciálne pedagogiky, 1. augusta 2002 vznikla Fakulta zdravotníctva a nakoniec od 1. októbra 2004 začali svoj akademický letopočet odpočítavať Fakulta manažmentu a Fakulta športu.

V závere prvého a na prahu druhého decénia existencie našej univerzity budeme mať príležitosť preukázať sebe i ostatným, ako na tom ako univerzita sme, v čom a kde máme silné či slabšie alebo slabé stránky. Prešovský samosprávny kraj je jediný vyšší územný celok na Slovensku, v ktorom pôsobí len jedna univerzita – v každom inom je ich viac. O to väčšia musí byť naša sta-

rostitivosť o ňu, o jej stabilizáciu a efektívny rozvoj. Pre najbližšie obdobie sme zavŕšili možnosti jej extenzívneho rozvoja – to, čo máme pred sebou, je upevnenie jej pozície doma i v zahraničí, úsilie o špičkové výkony vo vede a výskume, reštrukturalizácia vzdelávacieho programu s dominanciou takých študijných programov, ktoré požaduje externé prostredie u nás doma i v (najmä európskom) zahraničí. K strategickým cieľom, ktoré v oblasti vzdelávania presadzuje EÚ, teda sú aj našimi, patrí (pozri J. Figel', Vzdelanie – kľúč k budúcnosti Európy, Forum Scientiae et Sapientiae, roč. XIII, 2006/1), okrem iného:

- ovládanie cudzích jazykov podľa modelu 1 plus 2;
- digitálna spôsobilosť a ovládanie moderných komunikačných prostriedkov;
- rozvíjanie občianskej a kultúrnej spôsobilosti študentov, kreativita a kritickosť myslenia;
- rozvoj prírodných vied – pokiaľ ide o našu univerzitu, najmä tých, pre ktoré máme utvorené podmienky;
- rozvíjanie schopnosti myslieť, nie encyklopedicky zvládať požadovaný rozsah učiva, pracovať s informáciami;
- neustále dodržiavať akademický ethos – v celom rozsahu foriem akademického života.

V najbližšom období nás čakajú dve vážne, v istom zmysle strategicky dôležité skúšky. Prvou je medzinárodná akreditácia prostredníctvom evaluácie, ktorá sa uskutoční pod gesciou EUA - European Universities Association, a to v tomto akademickom roku. Ide o dosiahnutie špecifického stavu a zvýšenie schopnosti sledovať rast „kultúry internej kvality“ vzdelávania a výskumu, a to v zhode s princípmi inštitucionálnej

autonómie každej univerzity a jej zodpovednosť za zabezpečenie kvality – starostlivosť o dosiahnutie úrovne kvality vo vzdelávaní a výskume nemôže byť výsledkom externého tlaku, musí byť súčasťou nášho chcenia, univerzálnej akademickej vôle – zodpovední sme za ňu našim študentom, verejnosti, budúcnosti, ktorá pre univerzity nebude milosrdná vo svojich nárokoch. Budeme to robiť podľa špeciálneho programu EUA. Výsledkom tejto v podstate autoevaluácie – komisári EUA budú naše zistenia len verifikovať, posudzovať a klásť do národných a medzinárodných súvislostí – bude, ako dúfame, sebareflexia, ktorá nemá mať iný ako motivačný zmysel. Aj táto aktivita je súčasťou bolonského procesu.

Podľa harmonogramu Akreditačnej komisie Vlády SR naša univerzita bude v roku 2007 objektom univerzálnej akreditácie, ktorej výsledkom v súlade so zákonom o vysokých školách bude návrh o stratifikácii našich vysokých škôl na vysoké školy univerzitné – spomedzi nich sa niektoré stanú výskumnými, a vysoké školy odborné. Faktom však zostáva, že v roku 2005 sa komplexné akreditácie na Slovensku nerozbehli. Naš cieľ je jasný – musíme zostať súčasťou univerzitných vysokých škôl, iný výsledok by bol dramatickým neúspechom so všetkými dôsledkami pre všetkých a pre každého, ktoré by so sebou niesol. Naším cieľom musí byť v súlade s Glasgowskou deklaráciou (13. apríl 2005) len jedno – v silnej Európe existovať len silné univerzity, ktoré sú schopné obstať pri uskutočňovaní svojich náročných úloh.

PU patrí k stabilizovaným inštitúciám nášho systému verejných vysokých škôl. Niektoré trendy, ktoré predstavujú reakciu na meniace sa

podmienky v súvislosti s modernizáciou, europeizáciou vysokých škôl sme dokázali uplatniť, niektoré okolnosti nášho akademického života svedčia o vysokej rezistencii niektorých častí voči potrebným zmenám. Uvediem niektoré údaje, ktoré nám umožnia lepšie vidieť jej miesto medzi našimi ostatnými univerzitami. Zdrojom nasledovných informácií je oficiálny dokument Výročná správa o stave vysokého školstva SR za rok 2005.

V uplynulom akademickom roku na PU študovalo 10 394 študentov pregraduálneho, teda bc. a mgr. štúdia, v doktorandskom štúdiu sme mali sme mali spolu 322 študentov

(z toho 100 interných a 222 externých), čo je 3,1 percenta z celkového počtu. Toto percento je nízke a súvisí s tým, že nízky a celkom nerovnomerne rozložený je počet školiacich pracovísk, ak berieme do úvahy jednotlivé fakulty. Z celkového počtu 24 školiacich pracovísk na univerzite jedna fakulta – Fakulta zdravotníctva nemá žiadne, Fakulta manažmentu, Fakulta športu a Pedagogická fakulta majú po jednom, teologické fakulty majú 3, Fakulta humanitných a prírodných vied má 4 a Filozofická fakulta 14 školiacich pracovísk. Na to nadväzujú práva habilitačných konaní na docentov a vymenúvacích konaní na profesorov – na univerzite máme tieto práva v 13 odboroch, z toho na FF 8, na ostatných po jednom, na fakultách manažmentu a zdravotníctva žiadne. Rozšírenie počtu školiacich pracovísk pre tretí stupeň štúdia, racionalizácia a zefektívnenie doktorandského štúdia a získanie ďalších práv vymenúvať docentov a profesorov patria k strategickým cieľom PU – len tak je možné prehĺbiť potrebnú autonómiu univerzity v tejto oblasti.

PU má celkovo vyše tisíc zamestnancov. K 31. decembru 2005 na univerzite pôsobilo 477 učiteľov, z toho v kategórii profesor 67, v kategórii docent 66, v kategórii výskumných pracovníkov k uvedenému dátumu pôsobilo 27 pracovníkov, ostatných učiteľov bolo 344, prácu na dohodu vykonávalo ďalších 290 učiteľov. Na jedného učiteľa – ak budeme abstrahovať od kvalifikačnej štruktúry učiteľov – pripadá na PU 16 študentov. Ak si uvedomíme, že v kategórii odborných asistentov alebo asistentov pôsobí 2/5 učiteľov, ktorí nie sú nositeľmi vedeckopedagogického titulu PhD. alebo CSc., podiel tých, ktorí nie sú v ka-

(dokončenie na s. 6)

Prejav rektora PU Františka Mihinu na slávnostnom zhromaždení...

(dokončenie zo s. 6)

tegorii dostatočne kvalifikovaných (aj keď väčšina z nich je do „PhD. – štúdia“ zapojená), je príliš veľký a čo najrýchlejšie je potrebné situáciu zmeniť. Priemerný vek najvyššie kvalifikovaných učiteľov, teda profesorov je na univerzite 55 rokov, docentov 52 rokov, čo je z hľadiska želaného vývinu akredibility priaznivý údaj.

Z platného zákona o vysokých školách majú verejné vysoké školy – a práve takou je PU – najmä dve hlavné úlohy – vzdelávať svojich študentov a podieľať sa na výskume. náš podiel na vysokoškolskom vzdelávaní na Slovensku, vyjadrený počtom našich študentov na celkovom počte, sa blíži k 7 percentám. To nie je málo a sme na začiatku druhej tretiny poradia všetkých univerzít. V detailnej štruktúre na univerzite zabezpečujeme 978 študijných programov a odborov. Predstavuje to dostatočne rozsiahlu a štruktúrovanú ponuku vzdelávacích možností. V budúcnosti nebudeme usilovať o rozširovanie učiteľských programov, absolútne čísla študentov na učiteľských programoch znižovať nebudeme, no ich celkový podiel sa bude relatívne znižovať.

Učelia PU sa na celkovej publikačnej činnosti na Slovensku, pokiaľ ide o knižné publikácie charakteru vedeckých monografií podieľajú takmer 10 percentami (presne 9,7), ostatnými knižnými publikáciami 5,4 percenta, recenzovanými štúdiami 5,5 percenta – to je veľmi dobrý

výsledok, no v karentovaných štúdiách len jedným percentom. Práve sem, aj keď vieme, aké problémy tu jestvujú, je potrebné smerovať naše úsilie, pretože práve tento druh, t. j. karentované časopisy a ich využívanie sú najviac bonifikované. V úspešnosti riešenia projektov VEGA sme počtom (62) riešených projektov i v objeme získaných prostriedkov (6, 4 milióna Sk) na 10. mieste medzi verejných vysokých škôl, v KEGE sme na tom lepšie, v počte projektov i v získaných finančných prostriedkoch (2, 8 mil. Sk) rovnako na 7. mieste. V nasledujúcom období nás čaká intenzívne úsilie o zlepšenie našej pozície v oblasti medzinárodných grantov a riešených projektov, dosiahnutie vyššej početnosti projektov v APVV (Národná agentúra pre vedu a výskum), úsilie o vyššiu účasť v štátnych programoch vedy a výskumu. Nazdávame sa, že uskutočnenými opatreniami sme si vytvorili celkovo lepšiu východiskovú pozíciu pre budúcnosť. Nateraz nenaplneným predpokladom je účasť každého vedecko-pedagogického pracovníka univerzity na tomto snažení. Predpokladom je nevyhnutný, no nekompromisný prechod na nulovú toleranciu v zapojení sa do primeraných štandardných foriem výskumu a prezentácie jeho výsledkov.

PU sa stala alma mater pre viac ako dvanásťtisíc študentov. Chceme, aby boli schopní nielen využiť všetky možnosti, ktoré im univerzita poskytuje a ponúka, aby naplnili svoje vzdelávacie ciele, aby naplno žili

bohatým a pestrým životom mladých ľudí – Prešov ako regionálne centrum by bez nich bolo celkom iným mestom. To, či bude v pravom slova zmysle aktívnym mestom mladých ľudí, záleží najmä od nich. Ich život na univerzite súvisí aj s možnosťami, ktoré v podobe rôznych dotácií z verejných zdrojov môžu získať. K dispozícii sú dva druhy štipendií – sociálne a motivačné, k dispozícii máme študentský domov, ktorý prešiel výraznou modernizáciou, môžu využívať služby Študentského servisného centra, k dispozícii im je Pastoračné centrum, Ekumenické centrum, univerzita disponuje množstvom športovísk, veľmi dobrým plaveckým bazénom, ten, kto chce, nájde možnosti pre kultúrnu záujmovú činnosť vo viacerých speváckych súboroch, tanečnom súbore, svoju náruč študentom otvára súbor aktívnych vrcholiacich v súťažiach Akademického Prešova – to všetko a mnohé iné čaká na tých, ktorí chcú byť aktívni popri svojom štúdiu.

Na východnom Slovensku v súčasnosti pôsobia štyri verejné vysoké školy – Technická univerzita, Univerzita veterinárneho lekárstva, Univerzita P. J. Šafárika – tie všetky v Košiciach, a naša univerzita v Prešove. Každá z nich má svoju osobitú históriu, každá má svoje predstavy a ciele, s ktorými kráča do dní a rokov budúcich. Nie sú rovnaké, no majú rovnaký cieľ – byť súčasťou transformácie našej spoločnosti na vedomostnú, prispieť k tomu, aby sme vôbec o budúcnosti mohli hovoriť. Nie je dôležité pre-

svieďať sa navzájom o tom, ktorá z nich je rozhodujúcim regionálnym intelektuálnym centrom, všetkým ide o región, no nielen o ten, naši študenti a absolventi nechodia na regionálne vysoké školy, ak máme na mysli ich schopnosť pôsobiť hocikde vo svete. Významným trendom súčasnosti je technická vyspelosť a ekonomická konkurencieschopnosť, no nechceme a nemôžeme ani len myslieť na to, že by sa objavila asymetria civilizácie na jednej a – ak to trochu nadsadíme – kultúry a duchovnosti na strane druhej, vraždenným trendom by bola civilizácia bez kultúry a duchovnosti meranej budúcimi potrebami už dnešných mladých ľudí. Vysoké školy ako celok i každá z nich sú mostom k budúcnosti, no môžu nim byť len vtedy, ak budú svojou dnešnou prácou na budúcnosť naozaj myslieť, a to podľa nárokov a kritérií, ktoré možno dnes ešte neplatia, no cítime, že ich čas prichádza. (...) Mnohí hovoria o kríze vzdelávania, ktorá je iba jednou z foriem krízy súčasnej spoločnosti – možno jestvuje, možno nie – mnohé však naznačuje, že dnešný svet nie je v najlepšej kondícii. Jestvuje len jedna jediná vec, ktorá je horšia ako akékoľvek vzdelanie – tou je nedostatok vzdelania, nedostatok primeranej pozornosti vzdelávaniu na všetkých úrovniach, na ktorých sa uskutočňuje. Otvorme teda nasledujúci akademický rok v presvedčení, že máme, hoci nevelký, no naozaj významný podiel na tom, čo s budúcnosťou nás všetkých – ak myslíme na úlohy vo vzdelávaní, súvisí.

Etický kódex zamestnancov vysokých škôl

My, zamestnanci vysokých škôl Slovenskej republiky v úsilí zvýšiť dobré meno týchto vrcholných vzdelávacích, výskumných a umeleckých ustanovizní, ktoré poskytujú vysokoškolské vzdelanie v bakalárskom, inžinierskom/magisterskom, doktorskom a doktorandskom štúdiu pre spoločenskú i hospodársku prax sa týmto etickým kódexom zaväzujeme, že vo svojej činnosti budeme dodržiavať nim stanovené zásady:

Naša činnosť je založená na dodržiavaní a plnom rešpektovaní princípov humanizmu, slobody a demokracie.

Svoje pedagogické, vedeckovýskumné, akademické a iné pracovné povinnosti, ktoré nám vyplývajú z pracovnej zmluvy, si plníme čestne a zodpovedne a na vysokej profesionálnej úrovni.

Udržiavame si svoju nezávislosť a slobodu rozhodovania s ohľadom na odborné záujmy ostatných zamestnancov, študentov, spolupracujúcich organizácií, sponzorov a pod.

Svojím správaním spoluplytváme atmosféru vysokej pracovnej a spoločenskej morálky na pracovisku a prispievame tak k formovaniu zodpovedajúcich medziľudských vzťahov nielen s kolegami ale aj so

študentmi našej vysokej školy.

Počas celého výkonu práce sa správame tak, aby naše konanie bolo v súlade so základnou funkciou vzdelávacej a vedeckovýskumnej inštitúcie:

využívame možnosť akademickej pôdy na slobodné a objektívne odovzdávanie svojich vedeckých, odborných a pedagogických poznatkov a znalostí rešpektujúc právo na vzdelanie a informácie našich študentov; vo vzťahu k študentom, verejnosti i kolegom sa správame s úctou a dôstojnosťou rešpektujúc rovnaké práva pre všetkých bez rozdielu rasy, národnosti, pohlavia, veku a viero-
vyznania;

celou svojou profesionálnou činnosťou vytvárame priestor pre rozvoj kreatívneho prístupu študentom

k štúdiu a k využitiu získaných vedomostí a zručností v praxi;

zverené duchovné, materiálne a finančné prostriedky nezneužívame na účely vlastného obohacovania sa ani na poškodzovanie verejného záujmu a záujmu vysokých škôl;

využívame fond pracovného času tak, aby všetky aktivity, ktoré v ňom uskutočňujeme, v plnom rozsahu korešpondovali s pracovnou náplňou a pracovnou zmluvou, ktorú sme individuálne uzatvorili so zamestnávateľom;

všetky mimopracovné aktivity realizujeme až po odpracovaní pracovnej doby, ktorú nám individuálne ukladajú pracovné zmluvy uzatvorené so zamestnávateľom.

Vo vzťahu k domácej i zahraničnej vedeckej a pedagogickej komunite sa správame korektne, uznávame pravidlá právnej ochrany autorského práva a duševného vlastníctva a dbáme na dobré meno vysokých škôl, ktoré reprezentujeme.

O svojich mimopracovných akti-

vitách, ktoré môžu spôsobiť konflikt záujmov vopred informujeme zamestnávateľa.

Výsledky získané v pedagogickej, výskumnej, umeleckej, odbornej, a ostatnej činnosti, ktoré vznikli na pôde vlastnej vysokej školy budeme chrániť pred zneužitím a neposkytneme ich tretím osobám bez náležitej ochrany duševného, prípadne aj hmotného vlastníctva.

Sme si vedomí, že správaním, ktoré nie je v súlade so zásadami, uvedenými v tomto etickom kódexe, poškodzujeme záujmy vlastnej vysokej školy ako aj morálnu a spoločenskú prestíž vysokoškolského učiteľa, resp. zamestnanca vysokej školy.

Pravidelnou kontrolou plnenia etického kódexu pri komplexnom hodnotení pracovného výkonu chceme docieľiť, aby sa plnenie etického kódexu stalo prirodzenou súčasťou nášho správania a aby sme takýmto spôsobom reprezentovali tieto významné inštitúcie vzdelanosti, vedy a kultúry národa.

Zásady odmeňovania zamestnancov PU

Na vykonanie zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v nadväznosti na čl. 20 Kolektívnej zmluvy na rok 2006 boli vydané tieto

zásady

Čl. 1

Úvodné ustanovenia

1. Zásady odmeňovania zamestnancov (ďalej len „zásady“) upravujú odmeňovanie zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme u zamestnávateľa Prešovskej univerzity v Prešove (ďalej len „zamestnávateľ“).
2. V prípadoch osobitne neupravených v týchto zásadách platia v plnom rozsahu ustanovenia zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“).

Čl. 2

Platové triedy a zarad'ovanie zamestnancov do platových tried

1. Zamestnávateľ zaradí zamestnanca do platovej triedy podľa najnáročnejšej pracovnej činnosti z hľadiska jej zložitosti, zodpovednosti, fyzickej záťaže a psychickej záťaže, ktorú má vykonávať podľa druhu práce dohodnutého v pracovnej zmluve a podľa splnenia kvalifikačných predpokladov, ktoré sú potrebné na jej vykonávanie:
 - a) do platovej triedy 10 – 14 vysokoškolský učiteľ,
 - b) do platovej triedy 8 – 14 výskumný pracovník,
 - c) do platovej triedy 3 – 12 ostatní zamestnanci vykonávajúci pracovné činnosti s prevahou duševnej práce,
 - d) do platovej triedy 1 – 7 zamestnanci vykonávajúci pracovné činnosti remeselné, manuálne alebo manipulačné činnosti s prevahou fyzickej práce.
2. Zamestnávateľ zaradí vedúceho zamestnanca do platovej triedy podľa najnáročnejšej pracovnej činnosti ním vykonávanej, najmenej do platovej triedy, do ktorej je zaradená najnáročnejšia pracovná činnosť vykonávaná v ním riadenom organizačnom útvaru. Rovnako sa postupuje, ak ide o vedúceho zamestnanca, ktorý je štatutárnym orgánom zamestnávateľa.

3. Návrh na platové zaradenie zamestnanca a popis pracovných činností (pracovná náplň), ktorými sa podrobnejšie charakterizuje druh práce dohodnutý v pracovnej zmluve a z ktorých musí byť zrejmá najnáročnejšia činnosť (podľa Katalógu pracovných činností), vyhotovuje vedúci zamestnanec na príslušnom stupni riadenia (ďalej len „vedúci zamestnanec“) v písomnej forme. Sú podkladom pre zaradenie zamestnanca do príslušnej platovej triedy.
4. V prípade zmeny druhu vykonávanej práce vedúci zamestnanec vyhotoví nový návrh na platové zaradenie zamestnanca a novú pracovnú náplň. Tieto predloží príslušnému odbornému referátu, ktorý spracuje zmenu platového zaradenia v nadväznosti na zmenu pracovnej činnosti zamestnanca.
5. Ak najnáročnejšia pracovná činnosť, ktorú má zamestnanec vykonávať podľa pracovnej náplne v rámci druhu práce dohodnutého v pracovnej zmluve, nie je uvedená v katalógu, zamestnávateľ ho dočasne zaradí do príslušnej platovej triedy porovnaním tejto pracovnej činnosti s pracovnými činnosťami uvedenými v katalógu. Pri porovnaní pracovných činností sa vychádza z charakteristiky príslušnej platovej triedy podľa ustanovenia § 3 ods. 1 zákona, pričom pracovné činnosti sa porovnávajú z hľadiska
 - a) potrebných kvalifikačných predpokladov,
 - b) zložitosti,
 - c) zodpovednosti,
 - d) psychickej záťaže a fyzickej záťaže.
 Dekan fakulty alebo riaditeľ iných súčastí zamestnávateľa v lehote do 15 dní predloží kvestorovi návrh na doplnenie katalógu o novú pracovnú činnosť podľa ustanovenia § 5 ods. 7 zákona na analytickom liste.
6. Kvestor vykoná obsahovú kontrolu analytického listu, na základe ktorého bude Ministerstvu školstva Slovenskej republiky predložená žiadosť na doplnenie katalógu pracovných činností. Definitívne zaradenie zamestnanca do platovej triedy bude v súlade s rozhodnutím Ministerstva školstva Slovenskej republiky o doplnení tejto pracovnej činnosti do katalógu. Finančné nároky zamestnanca alebo zamestnávateľa vyplývajúce z nesúladu dočasného zaradenia zamestnanca do platovej triedy

a jeho definitívneho zaradenia do platovej triedy sa nevyrovnávajú.

Čl. 3

Platové stupne a zarad'ovanie zamestnancov do platových stupňov

1. Zamestnávateľ zaradí zamestnanca do platového stupňa na základe dĺžky započítanej praxe v súlade s ustanovením § 6 zákona.
2. O započítaní praxe pri vykonávaní pracovných činností, ktoré majú iný charakter, ako pracovná činnosť, ktorú má zamestnanec vykonávať u zamestnávateľa, rozhoduje rektor alebo ním poverený kvestor, na fakulte dekan, v závislosti od miery jej využitia na úspešné vykonávanie pracovnej činnosti, najviac v rozsahu dvoch tretín.

Čl. 4

Tarifný plat

1. V súlade s ustanovením § 7 zákona tarifný plat v príslušnej platovej triede a v platovom stupni bude priznaný takto:
 - a) podľa osobitnej stupnice platových taríf učiteľov vysokých škôl, výskumných a vývojových zamestnancov a zdravotníckych zamestnancov (Príloha č. 5 k zákonu) vysokoškolským učiteľom, zamestnancom s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa, ktorí vykonávajú výskumno-pedagogickú činnosť alebo výskumnú a vývojovú činnosť na vedecko-výskumnom pracovisku;
 - b) podľa osobitnej stupnice platových taríf vybraných skupín zamestnancov (Príloha č. 4 k zákonu) odborným zamestnancom Univerzitnej knižnice, ktorí poskytujú knižnično-informačné služby, získavajú, spracovávajú, uchovávajú, ochraňujú alebo využívajú knižničné fondy a zabezpečujú používanie informačných technológií;
 - c) podľa základnej stupnice platových taríf zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme (Príloha č. 3 k zákonu) ostatným zamestnancom.
2. Zamestnancom, ktorý má vykonávať pracovné činnosti remeselné, manuálne alebo manipulačné s prevahou fyzickej práce, na základe návrhu príslušného vedúceho zamestnanca môže sa určiť tarifný plat v rámci rozpätia najnižšej platovej tarify a najvyššej platovej tarify platovej triedy, do

ktorej bol zaradený podľa najnáročnejšej činnosti, nezávisle od dĺžky započítanej praxe. Takto určený tarifný plat nesmie byť nižší, ako by bol tarifný plat určený podľa zaradenia do platového stupňa.

Čl. 5

Príplatky patriace zamestnancom

1. **Príplatok za riadenie**
Vedúcemu zamestnancovi patrí príplatok za riadenie v súlade s ustanovením § 8 zákona. Príplatok za riadenie určí zamestnávateľ v nadväznosti na prílohu č. 6 k zákonu.
2. **Príplatok za prácu v sťaženom a zdraví škodlivom pracovnom prostredí**
 - a) Príplatok za prácu v sťaženom a zdraví škodlivom pracovnom prostredí za pracovné činnosti, pri ktorých môže byť ohrozený život alebo zdravie, v pracovnom prostredí s rizikom škodlivého pôsobenia sa poskytuje v súlade s ustanovením § 11 zákona takto:
 - I. skupina: mesačne v sume 200,- Sk až 400,- Sk;
 - II. skupina: mesačne v sume 400,- Sk až 600,- Sk.
 - b) Ak čas vykonávania pracovnej činnosti na takomto pracovisku je nepravdivý, uvedený príplatok sa vypláca na základe výkazu odpracovaných hodín:
 - I. skupine 5,- Sk za hodinu;
 - II. skupine 10,- Sk za hodinu.
 - c) Zoznam pracovísk s výskytom činností, pri vykonávaní ktorých patrí príplatok za prácu v sťaženom a zdraví škodlivom pracovnom prostredí, schvaľuje rektor po prerokovaní s odborovou organizáciou a po vyjadrení referenta bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
3. **Príplatok za zmenu**
Zamestnancom v dvojzmennej prevádzke, trojzmennej prevádzke alebo v nepretržitej prevádzke, za predpokladu striedania zmien, patrí príplatok za zmenu mesačne vo výške 400,- Sk.
4. **Príplatok za prácu v noci**
Zamestnancom patrí za hodinu práce v noci príplatok v sume 25 % hodinovej sadzby funkčného platu
5. **Príplatok za prácu v sobotu alebo v nedeľu**
Zamestnancom patrí za hodinu práce v sobotu alebo v nedeľu

(dokončenie na s. 8)

(dokončenie zo s. 7)

príplatok v sume 30 % hodinovej sadzby funkčného platu.

6. Príplatok za prácu vo sviatok

a) Zamestnancovi patrí za hodinu práce vo sviatok príplatok v sume 100 % hodinovej sadzby funkčného platu.

b) Ak sa zamestnávateľ so zamestnancom dohodol na čerpaní náhradného voľna za prácu vo sviatok, patrí mu za hodinu tejto práce hodina náhradného voľna; v tomto prípade príplatok podľa odseku 1 zamestnancovi nepatrí. Za čas čerpania náhradného voľna patrí zamestnancovi funkčný plat.

c) Zamestnancovi, ktorý nepracoval preto, lebo sviatok pripadol na jeho obvyklý pracovný deň, patrí funkčný plat; sviatok sa považuje za odpracovaný deň.

7. Plat za prácu nadčas

a) Za hodinu práce nadčas patrí zamestnancovi hodinová sadzba jeho funkčného platu zvýšená o 30 %, a ak ide o deň nepretržitého odpočinku v týždni, zvýšená o 60 % hodinovej sadzby funkčného platu. Ak sa zamestnávateľ so zamestnancom dohodol na čerpaní náhradného voľna za prácu nadčas, patrí mu príslušná časť funkčného platu a za každú hodinu práce nadčas hodina náhradného voľna; zvýšenie podľa prvej vety zamestnan-

covi nepatrí.

b) Ak zamestnanec prácu nadčas vykonáva v noci, v sobotu, v nedeľu alebo vo sviatok, patrí mu aj príplatky podľa § 16 až 18. Tieto príplatky mu patria aj vtedy, ak sa mu za prácu nadčas poskytnú náhradné voľno.

8. Osobný príplatok

Zamestnancovi na ocenenie mimoriadnych osobných schopností, dosahovaných pracovných výsledkov alebo za vykonávanie práce nad rámec pracovných povinností možno priznať osobný príplatok na základe písomného návrhu príslušného vedúceho zamestnanca až po uplynutí skúšobnej doby dohodnutej v pracovnej zmluve.

9. Náhrada za pohotovosť

Zamestnancovi, ktorého zamestnávateľ zaradil do plánu vyzvolenia a ktorý je povinný hlásiť vedúcemu zamestnancovi miesto pobytu mimo pracovného času a byť pripravený dostať sa určeným spôsobom na plnenie osobitných úloh pri zabezpečovaní opatrení na obdobie brannej pohotovosti štátu patrí náhrada za pohotovosť mesačne vo výške 1000,- Sk.

Čl. 8

Odmena

1. Zamestnávateľ poskytne zamestnancovi za pracovné zásluhy pri dosiahnutí 50 rokov veku odmenu vo výške 10 000,- Sk. Zamestnancovi, ktorého funkčný plat je nižší ako 10 000,- Sk,

poskytne odmenu vo výške jeho funkčného platu.

2. Zamestnávateľ poskytne zamestnancom v pracovných činnostiach upratovačka, pomocná sila a kuchárka v študentskej jedálni za mimoriadne práce v súvislosti so zastupovaním počas práceneschopnosti alebo ošetrovania členov rodiny odmenu vo výške:

a) 100,- Sk pri zastupovaní zamestnanca v pracovnom pomere na ustanovený pracovný čas

b) 80,- Sk pri zastupovaní zamestnanca v pracovnom pomere na kratší pracovný čas

za jeden deň zastupovania.

Návrh na odmenu s písomným odôvodnením predkladá príslušný vedúci zamestnanec na referát personalistiky a ekonomiky práce.

Čl. 9

Spoločné ustanovenia

1. V súlade s Kolektívnou zmluvou vyššieho stupňa na rok 2006 stupnice platových taríf sa od 01. 07. 2006 zvýšia takto:

a) o 6 % základná stupnica platových taríf zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme, ktorá tvorí prílohu č. 3 zákona v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 204/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú zvýšené stupnice platových taríf zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme,

b) o 6 % osobitná stupnica pla-

tových taríf zamestnancov, ktorá tvorí prílohu č. 4 zákona v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 204/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú zvýšené stupnice platových taríf zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme,

c) o 6 % osobitná stupnica platových taríf zamestnancov, ktorá tvorí prílohu č. 5 zákona v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 204/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú zvýšené stupnice platových taríf zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme.

Čl. 10

Záverčné ustanovenia

1. Tieto zásady boli prerokované s Radou základných organizácií odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy pri Prešovskej univerzite v Prešove.

2. Zásady odmeňovania zamestnancov nadobúdajú platnosť dňom podpisu oprávneným zástupcom zamestnávateľa a oprávneným zástupcom zamestnancov a účinnosť od 1. apríla 2006.

Prešov 19. apríla 2006

prof. PhDr. František Mihina, CSc.
rektor

Mgr. Ján Mikluš
predseda R ZO OZ

Projekt pre uchádzačov o zamestnanie pokračuje vzdelávacím kurzom

PU začala začiatkom septembra ďalší vzdelávací kurz *Rozvojový koordinátor obce. Je hlavnou aktivitou projektu Vzdelávanie a príprava uchádzačov o zamestnanie v Prešovskom samosprávnom kraji (PSK, reg. číslo 2004/1.3/01/013, kód 11210300015). Spolufinancuje ho Európska únia so zameraním na odbornú prípravu a vybavenie frekventantov kurzu vedomosťami, ktoré môžu využiť pri aktivizovaní rôznych rozvojových aktivít obcí.*

Projekt podporuje rozvoj miestnej zamestnanosti, založený na kvalifikovanej a flexibilnej pracovnej sile. Kvalifikovanosť a flexibilita - dva termíny súčasnej doby najčastejšie opakované. Nie vždy si uvedomíme ich plnovýznamovú hodnotu. No život v regióne s nízkou ekonomickou výkonnosťou, slabou dôchodkovou situáciou obyvateľstva, nízkym stupňom územnej a kvalifikačnej mobility pracovnej sily, s nedostatkom pracovných príležitostí a minimálnym počtom voľných pracovných miest, kde je vysoký podiel pracujúcich s nižším stredným vzdelaním a vládne dlhodobá nezamestnanosť núti ľudí hľadať východiská z nelichotivých situácií. Kde môžeme nájsť východisko, ak nie v po-

močnej ruke kvalifikácie, ktorá ukáže cestu pružnej reakcie na mnohé nečakané alebo nepredvídané situácie? Ako urýchliť nevyhnutný rozvoj miestnej zamestnanosti? Odpoveď sa dá nájsť práve v realizácii spomínaného projektu.

Zámerom projektu je realizácia dvoch vzdelávacích kurzov, každý je členený na dva moduly. Cieľovou skupinou sú evidovaní nezamestnaní, ktorí sú do štúdia zaradení na základe spolupráce s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny v PSK a v spolupráci so starostami obcí.

V priebehu prvého teoretického modulu v septembri až decembri získavajú frekventanti základné teoretické poznatky z oblasti ekonomiky, práva, manažmentu, IKT, regionálnej

politiky SR a EÚ. Ukončí ho kolokvium na overenie a upevnenie teoretických poznatkov. Predmetom overenia budú najmä poznatky z ťažiskových predmetov ako Ekonomika a manažment verejnej správy, Regionálna ekonomika, Manažerska ekonomika, Finančný manažment a finančná analýza, Právo - ústavné, obchodné, občianske, živnostenské, pracovné.

Druhý modul vzdelávacieho kurzu bude teoreticko-praktický. Frekventantov oboznámi formou individuálnych konzultácií lektori kurzu, experti a starostovia obcí s poznatkami z manažmentu projektov a z projektovej činnosti v PSK. Cieľom je formovať schopnosť frekventantov pretransformovať teoretické poznatky do praxe riešením praktických úloh z oblasti manažmentu projektov. Získanie absolútoría je podmienené úspešnou obhajobou záverečnej práce. Frekventanti kurzu spracujú projekty, resp. projektové zábery z vybranej problematiky ob-

lasti v mikroregióne. Obhajoba sa bude konať pred komisiou lektorov, expertov a zástupcu starostov obcí.

Na prvý pohľad sa zdá, že všetko je ideálne - obsah kurzu vychádza z analýzy potrieb potenciálnych zamestnávateľov (obce/mikroregióny), zohľadňuje špecifiká PSK, pripravuje pracovníka na nový typ pracovných úloh podľa súčasných požiadaviek trhu so zámerom znížiť nesúlad kvalifikácie a všeobecný nedostatok kvalifikácií požadovaných pri rozvoji regiónov. A predsa existujú problémy, ktoré sa museli prekonať, aby bolo možné začať s realizáciou druhého vzdelávacieho kurzu. Predovšetkým je to nedostatok finančných zdrojov a pasivita zo strany evidovaných nezamestnaných (predovšetkým dlhodobozamestnaných), ktorých skúsenosti s uplatnením sa na trhu práce sú negatívne.

Mgr. Kristína Ivancíková,
koordinátorka projektu
Mgr. Gabriela Kravčáková, PhD.,
manažérka pre publicitu

Garantka e-learningu sa zúčastnila kurzu o učení v on-line prostredí

Pedagogická fakulta (PF) PU v Prešove už druhý rok realizuje dištančné štúdium metódou e-learningu. Finančnú podporu dávajú aj prostriedky z projektu Dištančné štúdium v kontexte celoživotného vzdelávania získané z Európskeho sociálneho fondu.

Štúdium popri úvodných prezenčných stretnutiach s učiteľmi a popri záverečných ukončeníach predmetov či už formou skúšky alebo zápočtu prebieha v tzv. e-kurzoch, ktoré tvoria podpornú bázu aj v dennom štúdiu. Učivo, resp. obsah kurzov sú spracované učiteľmi do šablóny jednotlivých týždňov klasického semestra alebo do jednotlivých tém.

Prvé skúsenosti hovoria o záujme študentov externého, ale aj denného štúdia o tento typ výučby. V tomto štádiu sa najvhodnejšou formou javí kombinovaná forma štúdia vzhľadom na špecifika štúdia na PF najmä v predmetoch, kde ide o istý druh praktického nácviku. Študenti oceňujú výhody štúdia vlastným tempom, prístup k učebným materiálom a literatúre, možnosť aktivít študenta, možnosť autotestovania a individuálneho plnenia zadania, možnosť elektronickej komunikácie s učiteľom. Za čiastočné nevýhody považujú obmedzený prístup k technológiám (poma-

le alebo žiadne pripojenie na internet), technické problémy, nedostatok schopností študovať samostatne, nevhodnosť tohto typu vzdelávania z hľadiska určitých typov kurzov (predmetov), čo sa však na PU snažíme eliminovať poskytovaním prezenčných podporných kurzov.

Sme si vedomí, že kvalitu tohto typu vzdelávania treba zvyšovať aj odborným štúdiom, resp. kurzami všetkých zúčastnených. Za týmto účelom absolvovala semestrálny kurz týkajúci sa realizácie a vedenia e-learningu odborná garantka e-learningu na PF PU doc. Ing. Jana Burgerová, PhD. Po absolvovaní štúdia získala medzinárodný certifikát Challenges of Teaching and Learning in the Online Environment na Karlovej Univerzite v Prahe pod odborným vedením dr. Susan Zvacek z Univerzity v Kansase.

(jb)

Chcú zvýšiť kompetencie učiteľ'a

Gréckokatolícka teologická fakulta (GTF) PU získala z Európskeho sociálneho fondu v rámci sektorového operačného programu Ľudské zdroje v priorite č. 3. Zvýšenie kvalifikácie a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce a v opatrení 3.1 Prispôbenie odbornej prípravy a vzdelávania požiadavkám spoločnosti založenej na vedomostiach finančný príspevok na realizáciu projektu s názvom Kľúčové kompetencie vysokoškolského učiteľa s akcentom na e-learning v dištančnom vzdelávaní (SOP EZ 2005/1-078, kód projektu: 11230100128).

Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou a prioritne je zameraný na cieľovú skupinu, ktorou sú vysokoškolskí učiteľia PU. Hlavným cieľom projektu je zvýšiť úroveň kľúčových kompetencií vysokoškolských učiteľov v prostredí znalostnej spoločnosti. Projekt ponúka vysokoškolským učiteľom rozvoj funkčnej (kritické a tvorivé myslenie), osobnostnej (personálnej, sociálnej, jazykovej a komunikačnej inteligencie) a digitálnej kompetencie (práca s informačnými technológiami s akcentom na e-learning v dištančnom vzdelávaní).

Súčasná doba je charakteristická explóziou informácií a rýchlym tempom inovácií, pričom tento trend sa neustále zintenzívňuje. V priebehu desiatich rokov zastaráva približne 80 percent technológií, ale počas týchto desiatich rokov ešte stále pracuje 80 percent pracovníkov, ktorí svoju odbornosť získali pred desiatimi až štyridsiatimi rokmi. Rozvoj kľúčových kompetencií umožní

úspešne sa vyrovnáť s rýchlymi zmenami aj v akademickom prostredí.

Úspešné získanie grantu v celkovej výške 6 636 200 Sk s päťpercentnou spoluúčasťou PU bolo podmienené obetavou prácou projektového mikrotímu, ktorý tvoria doc. PhDr. Pavol Dancák, PhD., prodekan GTF PU pre rozvoj a zahraničné vzťahy, doc. PhDr. Jarmila Dargová, PhD., projektová manažérka, PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, Ing. Miroslav Vataščin a Bc. Štefánia Migášová.

Realizovanie projektu prispeje k posilneniu kvality a dostupnosti ďalšieho vzdelávania, rozšíreniu jeho ponuky a zavedeniu nových foriem celoživotného vzdelávania na PU. Implementácia projektu začala v máji 2006 a programy zamerané na rozvoj kompetencií (a ich certifikácia) budú prebiehať v podobe intenzívnych a polointenzívnych kurzov do marca 2008.

prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.,
pracovník public relations projektu

Odborná stáž v TIS sa stala dobrým základom

Snád' každého študenta by potešilo, keby sa mu naskytla príležitosť absolvovať odbornú stáž týkajúcu sa jeho študijného zamerania, kde by mohol v praxi zúčtovať svoje doteraz získané teoretické poznatky.

Som študentka 5. ročníka odboru dejepis – etika na Filozofickej fakulte (FF) PU. V priebehu štúdia ma oslovila problema-

tika etiky a zavádzania etických kódexov do praxe v podnikaní. Začala som sa jej hlbšie venovať, preto ma počas letného semestra minulého ročníka oslovil riaditeľ Inštitútu filozofie a etiky (IFE) FF PU prof. Vasil Gluchman s ponukou zúčastniť sa stáže v Transparency International Slovensko (TIS). Bez váhania som prijala.

TIS je medzinárodná, mimovládna organizácia zameraná na otázky transparentnosti a korupcie vo verejnom sektore. Hlavnými cieľmi je podpora a presadzovanie transparentnosti, zodpovednosti, dôvery a integrity vo verejnom aj súkromnom sektore. Pobočka TIS na Slovensku má sídlo v Bratislave.

V TIS som sa podieľala na príprave a uskutočňovaní odborných seminárov s podnikateľmi v Prešove a Košiciach o zavádzaní etických kódexov a protikorupčných opatrení do podnikania, na tvorení databázy etických kódexov firiem, monitoringu a porovnaní situácie v zahraničí a u nás.

IFE FF PU v Prešove získal z Európskeho sociálneho fondu v rámci programu Ľudské zdroje podporu pre svoj projekt Skvalitnenie odborného vzdelávania v rámci študijných programov etika na FF PU. Cieľom projektu je zlepšiť kvalitu odbornej prípravy vysokoškolských študentov študijného odboru etika vzhľadom

k spoločenskými potrebami, zvýšenie kvalifikačného potenciálu a adaptability osôb vstupujúcich na trh práce a to jednak prostredníctvom zapojenia zamestnávateľov do prípravy programov odborného vzdelávania (s dôrazom na aplikované a profesijné etiky), ich participáciou na príprave, resp. modernizácii učebných osnov, výučbe v podobe vedenia prednášok a seminárov, prípadne aj cez vedenie či oponovanie jednotlivých druhov písomných prác.

Súčasťou realizácie projektu je príprava učebných plánov a učebníc pre profesijnú, hospodársku, manažérsku, medicínsku, učiteľskú, ekologickú etiku, bioetiku a etiku ošetrovateľskej práce. Súčasťou realizácie projektu budú prednášky odborníkov z praxe v rámci jednotlivých disciplín zahrnutých do tohto projektu, odborná prax študentov, resp. odborné stáže na partnerských pracoviskách v praxi. Vďaka tejto podpore bola realizovaná aj moja odborná stáž v TIS a pripravované prednášky Emílie Sičákovej-Beblavej, prezidentky TIS.

Do ďalších aktivít projektu možno zahrnúť aj seminárne, ročníkové či diplomové práce z jednotlivých predmetov patriacich do projektu a vybudovanie počítačovej učebne. Dovedna 10 najlepších ročníkových prác z aplikovanej etiky bude každý rok odmenených sumou 2 tisíc Sk.

Pobyt v TIS s možnosťou pracovať s internými dokumentmi, ako aj s kódexmi oslovených firiem, bol pre mňa rozšírením poznatkov.

Andrea Takáčová

Nového riaditeľa Fakultnej nemocnice s poliklinikou (FNSP) J. A. Reimana v Prešove MUDr. Mikuláša Buzgóa (uprostred) prijal 26. septembra rektor PU František Mihina. Na stretnutí bola prítomná dekanka Fakulty zdravotníctva PU Anna Eliašová. Predchádzajúci riaditeľ FNSP Peter Biroš požiadal nového ministra zdravotníctva SR Ivana Valentoviča 24. augusta o uvoľnenie z funkcie k 31. augustu. (jn)

Foto: Mgr. Ľuboslav Krajňák

Z konferencie o slovensko-francúzskej decentralizovanej spolupráci

Konferencia o slovensko-francúzskej decentralizovanej spolupráci s názvom Ako definovať a uplatňovať politiku miestneho trvalo udržateľného rozvoja sa uskutočnila v Prešove 22. a 23. júna. V jej rámci pracovali štyri tematické skupiny.

Prvá sa zaoberala témou Koncipovanie a uplatňovanie problematiky trvalo udržateľného rozvoja cestovného ruchu. Úvodného slova sa ujal zástupca francúzskej strany Jean-Michel Larroche, vedúci odboru územného plánovania, európskych záležitostí a medzinárodnej spolupráce regiónu Horné Pyreneje. V krátkosti zdôraznil význam cestovného ruchu na makro i na mikroúrovni.

Predsedyňa Regionálneho výboru pre cestovný ruch regiónu Pikardia Francois Van Hecke v príspevku Politika rozvoja cestovného ruchu v regióne Pikardia zvýraznila, že pre ich ekonomicky slabší región je cestovný ruch jedným z odvetví, ktoré môže miestnemu obyvateľstvu po-

môcť zvýšiť životnú úroveň, vytvoriť pracovné príležitosti, prípadne priniesť ďalšie výhody. Prieskum vykonaný združením poukázal na slabú informovanosť Pikardov. Združenie si stanovilo za cieľ vzbudiť záujem o región a s tým súvisiace pozdviženie hrdosti samotných Pikardov. Jean-Marie Perrier, predseda združenia Accueil paysan, poukázal na obyvateľa vidieckeho regiónu a potrebu poskytovať taký cestovný ruch, ktorý takého človeka rešpektuje. Za činnosť získalo združenie prvú cenu OSN.

Druhú časť tvorili príspevky slovenských autorov. Gabriel Kuliffay, riaditeľ odboru cestovného ruchu Ministerstva hospodárstva SR, v prí-

spevku Trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu v SR poukázal na možnosti SR v oblasti cestovného ruchu. Oboznámil s koncepciou rozvoja cestovného ruchu na roky 2007 – 2008. Mimoriadne vyzdvihol spoluprácu medzi jednotlivými subjektami pôsobiacimi v cestovnom ruchu, medzinárodnú spoluprácu nevynímajúc. Podčiarkol, že v budúcnosti sa bude nutné viac sústrediť na zosúladenie záujmov medzi investormi a ochranármi. Na jeho vystúpenie nadviazala Elena Sivová z odboru regionálneho rozvoja Úradu Žilinského samosprávneho kraja príspevkom Politika rozvoja cestovného ruchu v Žilinskom samosprávnom kraji. Oboznámila plénum s aktivitami, ktoré vytvárajú pre rozvoj cestovného ruchu za predpokladu efektívneho využitia všetkých zdrojov. Prezentovala zahraničné partnerstvá kraja,

pričom vyzdvihla nevyhnutnú medzinárodnú spoluprácu v jednotlivých oblastiach a zvláštnu pozornosť venovala oblasti cestovného ruchu.

Ako posledný hovoril Milan Hagovský, riaditeľ TIRA, a to na základe skúseností z Vysokých Tatier, o trvalo udržateľnom rozvoji cestovného ruchu vo vysokohorských oblastiach. Definoval východiská, ktoré vedú v súčasnosti k zmenám v Tatranskom národnom parku. Objasnil súčasný stav mapovanej oblasti a priblížil špecifiká, ktoré treba zohľadniť pri projektovaní atraktivít v národnom parku a v urbanistických štúdiách.

Po každom príspevku bola diskusia, konzultácie, pripomienkovanie a výmena názorov. Post spravodajcu prijala Ing. Kristína Mrvová z Katedry turizmu a hotelového manažmentu FM PU v Prešove.

Ing. Kristína Mrvová

Používateľom výpočtovej a telekomunikačnej techniky

1) Elektronické diskusné fórum PU

Dňa 25. septembra bolo spustené do prevádzky elektronické diskusné fórum PU. Diskusné fórum je elektronická služba, ktorá umožňuje cez verejný (anonymný) vstup čítať a vkladať príspevky na www stránkach vo zvolenej štruktúre definovanej tzv. miestnosťami a témami. Zavedené miestnosti kopírujú organizačnú štruktúru PU a témy sa budú postupne dopĺňať podľa aktuálnych požiadaviek. Celouniverzitné diskusné fórum nájdete na www stránkach: na adrese <http://www.unipo.sk/forum>,

na hlavnej stránke PU (<http://www.unipo.sk/>) a na hlavných stránkach všetkých fakúlt cez odkaz vľavo dole Diskusné fórum – Vstup.

2) Vyhľadávacie služby na www stránkach PU

Na hlavnej stránke PU (<http://www.unipo.sk/>) a hlavných stránkach všetkých fakúlt bola doplnená služba Vyhľadávacie. Na stránkach vľavo dole je umiestnené okno na bielom podklade pre zadanie hľadaného textového reťazca. Kliknutím na odkaz Vyhľadať sa spustí samotné vyhľadávanie.

3) Nový poštový server PU

Dňa 17. septembra bol spustený do ostrej prevádzky nový poštový (mailový) server Šariš. Na základe rozvojového projektu financovaného z Ministerstva školstva (MŠ) SR bol zakúpený výkonný server SUN, ktorý okrem zvýšenia rýchlosti spracovania pošty svojimi kapacitnými možnosťami umožní aj v budúcnosti poskytovať svoje služby všetkým študentom a zamestnancom PU.

4) Dobudovanie digitálnej telefónnej ústredne vo VŠA

V polovici augusta 2006 bol vo

VŠA na základe rozvojového projektu financovaného z MŠ SR kompletne dobudovaný digitálny telekomunikačný systém a zrušená stará analógová ústredňa. Zmena sa týka najmä klapiek z rozsahu 200 – 399. Inovované informácie v tejto oblasti nájdete na stránkach <http://www.unipo.sk/cvtpu/?sekcia=main&id=32>, alebo cez odkazy Hlavná stránka PU – CVT PU – Služby – IP telefonia – Pravidlá pre telefonné volania medzi objektmi PU.

Ing. Vladimír Pisarský,
riaditeľ CVT PU

Cenu mesta Prešov za rok 2005 prevzali aj zástupcovia PU

Laureáti Ceny mesta Prešov za rok 2005

Foto: Pavol Fenik

Na PU študuje vyše 12 100 študentov

Približne 12 100 študentov má PU v tomto akademickom roku. Konštatovali to na októbrovom zasadnutí členovia kolégia rektora PU.

Zo správy, ktorú predložila na rokovanie prorektorka PU Zuzana Stanislavová, vyplynulo, že do prvého ročníka v dennej a externej forme sa zapísalo dovedna 3646 študentov, pričom v dennej forme tak urobilo 2134 mladých ľudí. Najviac prvkov

má Fakulta humanitných a prírodných vied (FHPV) – 823, po nej Filozofická fakulta (FF) – 733 a Fakulta manažmentu (FM) – 649. Naopak najmenej má študentov prvého ročníka Právoslávna bohoslovecká fakulta – 78.

Rector Gréckokatolíckeho kňazského seminára blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča v Prešove, kňaz PaedDr. Vasil Kormaník a (v tom čase ešte) študentka PU, prvá víťazka televíznej súťaže Slovensko hľadá SuperStar Katarína Koščová prevzali Cenu mesta Prešov za rok 2005. Stalo sa tak na 29. mimoriadnom slávnostnom zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Prešove, v historickej sále PKO Čierny orol, 21. júna. Prvým gratulantom bol primátor mesta Ing. Milan Benč.

Na ocenených sa prihovoral V. Kormaník. Zdôraznil, že toto ocenenie by mohli prevziať mnohí čestní a charaktérni Prešovčania. On vníma toto ocenenie nielen vo vzťahu k svojej osobe, ale predovšetkým ako ocenenie gréckokatolíckej cirkvi pôsobiacej na území mesta. V. Kormaník sa v roku 1990 stal prvým

rektorom po štyridsiatich totalitných rokoch obnoveného gréckokatolíckeho kňazského seminára, ktorý bol založený už v roku 1880 a existoval nepretržite do roku 1950. K. Koščová neskôr na jeseň – po ukončení vysokoškolského štúdia – slávnostne promovala ako absolventka Filozofickej fakulty PU. (jn)

Všetkých osem fakúlt PU prijalo 5333 študentov (najviac FM – 1453 a FF – 1237). To znamená, že následný samotný akt zápisu na štúdium na niektoré z fakúlt PU vykonalo podstatne menej uchádzačov. Pre porovnanie – podľa plánu malo do prvého ročníka nastúpiť 3620 študentov.

Rector PU František Mihina sa

zhodol s predkladateľkou správy na tom, že ďalšie zvyšovanie počtu študentov PU sa musí diať rozumne a v „obmedzenej miere“. V opačnom prípade vzniknú málo riešiteľné problémy s pedagogickými kapacitami, s ubytovaním na internátoch a vo využívaní služieb na pracoviskách Univerzitnej knižnice PU. (jn)

Hovoríme s docentom René Matlovičom, novým prezidentom Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV

Valné zhromaždenie Slovenskej geografickej spoločnosti (SGS) pri SAV zvolilo 12. septembra v Banskej Bystrici nový výkonný výbor spoločnosti. Pre akademickú obec PU je významnou skutočnosťou, že za prezidenta spoločnosti bol zvolený doc. RNDr. René Matlovič, PhD., mimoriadny profesor na Katedre geografie a regionálneho rozvoja Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove. Pri tejto príležitosti sme ho požiadali o rozhovor:

Na čele SGS pri SAV doteraz stáli výlučne geografi pôsobiaci v Bratislave. Čo sa podľa vás udialo, že po viac ako polstoročí jej existencie sa stal prezidentom Prešovčan?

- Zvolenie za prezidenta vedeckej spoločnosti nepovažujem len za prejav uznania a dôvery mojej osobe, ale za ocenenie práce, ktorú sme s ďalšími kolegyňami a kolegami pod vedením profesorky Evy Michaeli odvodili na prešovskej katedre geografie a regionálneho rozvoja v uplynulom decéni. Podarilo sa nám vybudovať špičkové laboratórium geografických informačných systémov, personálne a kvalifikačne konsolidovať pracovisko, poskytujeme širšiu paletu študijných programov všetkých troch stupňov, získali sme práva habilitácií a vymenúvacích konaní za profesora v odbore Geografia. Sme jediným pracoviskom v celom slovenskom i českém výskumno-vzdelávacom priestore, ktoré má toto právo schválené pre celý vedný odbor geografie. Katedra sa etablovala v medzinárodnom výskumnom prostredí. Nadviázala a rozvinula kontakty s pracoviskami na univerzitách v Lille, Clermont-Ferrand, Londýne, Gazi, Girone, Lodži, Krakove, Maribore, Záhrebe, Prahe, Olomouci a Ostrave. Získala viacero grantových projektov a zapojila sa i do 6. rámcového programu EÚ, čím sa zvýšila jej reputácia a pozícia v kontexte stredoeurópskych geografických pracovísk. Zvolenie za prezidenta vnímam v týchto širších súvislostiach ako potvrdenie faktu, že geografia na PU je konkurencieschopným odborom a prešovská geografická škola si získala rešpekt v slovenskej odbornej komunite i v zahraničí.

V čom sú hlavné odlišnosti a komparatívne výhody prešovskej geografickej školy v porovnaní so staršou a donedávna výrazne dominujúcou bratislavskou školou?

- Bratislavské geografické pracoviská majú dlhšiu tradíciu, ktorej počiatky siahajú do r. 1921, kedy vznikol na filozofickej fakulte seminár pre geografiu. Popri univerzitných katedrách sa geografia ako vedný odbor neskôr (od r. 1943) začala pestovať aj na Geografickom ústave SAV v Bratislave. V slovenskej metropole pôsobí omnoho viac odborníkov a stále zostáva kľúčovým

centrom geografického výskumu a edukácie. V Prešove korene našej katedry siahajú do r. 1952, hoci treba pripomenúť, že Michal Pancratius prednášal geografiu na prešovskom evanjelickom kolégiu už v r. 1667 - 1669. Autonómna profilácia prešovskej geografie je výsledkom ostatných rokov. Podstatnou odlišnosťou oproti bratislavskej orientácii je, že preferujeme líniu geografie ako jednotného vedného odboru, čím reagujeme na najnovšie trendy v geografickom myslení a na všeobecné vývojové tendencie vo vede. Bratislavská škola naďalej uprednostňuje tradičné členenie geografie do systému viacerých geografických disciplín (fyzická geografia, humánna geografia, regionálna geografia), ktoré čoraz komplikovanejšie navzájom komunikujú.

rencovanej globalizácie. To znamená, že geografia, ktorá sa zaoberá priestorovou diferenciáciou vo väzbe na rozličné kontexty, je vo veľmi dobrej kondícii a zďaleka nevyčerpala svoj heuristický potenciál.

Hovoríme zväčša o rýdzo akademických otázkach. Má geografia aj praktické využitie?

- Samozrejme, že pre spoločenskú relevanciu každej vednej disciplíny sú dôležité aplikácie jej poznatkov. Riešenie mnohých praktických problémov v minulosti výrazne dynamizovalo rozvoj teoretickej bázy i metodického inštrumentária geografie. V dnešnom svete sa za najperspektívnejšie oblasti aplikovaného výskumu považujú nanotechnológie, biotechnológie a geotechnológie. Geotechnológie, reprezentované širokými aplikáciami geografických informačných systémov a diaľkového prieskumu Zeme (napr. GPS), sú práve ovocím práce geografov. Geografia takto výrazne prispieva k budovaniu znalostnej spoločnosti. Okrem toho sa geografia výrazne uplatňuje v oblastiach krajinného,

prof. Oliver Bašovský (1986 - 1990), prof. Michal Zaťko (1992 - 1998) a prof. Jozef Mládek (1998 - 2006). Postupne vznikali jej regionálne pobočky (východoslovenská, stredoslovenská, západoslovenská, bratislavská a košická). Okrem toho má tri odborné sekcie (školskej geografie, teoretickej geografie a aplikovanej geografie). Spoločnosť eviduje 350 členov.

Aké sú vaše najbližšie plány v pozícii prezidenta?

- Plánujem sa sústrediť na vytvorenie vhodnej klímy pre kooperáciu a konštituovanie participatívneho modelu kultivácie geografie, v ktorom si nájdú svoje miesto reprezentanti všetkých relevantných výskumných tradícií. V oblasti medzinárodných kontaktov som vstúpil do komunikácie s prezidentom EUGEO prof. Christianom Vandermottenom s cieľom dohodnúť prijatie SGS pri SAV do tejto geografickej organizácie Európskej únie. Budem sa snažiť pripraviť dôstojnú prezentáciu našej komunity na I. európskom geografickom kongrese, ktorý bude na budúci rok v Amsterdame a prirodzene aj na nasledujúcich vrcholných svetových podujatiach, ktorými budú 31. kongres IGU v r. 2008 v Tunise a regionálna konferencia IGU v r. 2010 v Tel-Avive. Pokúsim sa zariadiť participáciu slovenskej strany na prezentácii výsledkov stredoeurópskej geografie na blížiacom sa mitingu Asociácie amerických geografov v San Franciscu. Na stretnutí s prezidentom Českej geografickej spoločnosti doc. Tadeuszom Siwekom a prezidentom Poľského národného geografického komitétu prof. Stanisławom Liszewskim, sme dohodli podporu kandidatúry Poľska na získanie organizovania regionálnej konferencie IGU v r. 2014, pričom niektoré odborné sekcie a sprievodné podujatia by sa mohli konať aj na Slovensku, čím by sme sa výrazne zviditeľnili na svetovej mape geografie.

Prejav dôvery i rešpektu

Vo viacerých prácach možno stretnúť s pesimistickými názormi na budúcnosť geografie. Dávajú sa do súvislosti s globalizáciou, ktorá vedie k unifikácii sveta. Aký je váš názor na budúcnosť odboru?

- Väčšina autorov uvedených názorov nie je dobre zorientovaná v teoreticko-metodologickej báze geografie. Priestorovosť je len prvým z kľúčových metodologických atribútov geografie. Druhým je syntetickosť. Práve symbióza uvedených atribútov je základom autonómie a identity geografie ako vednej disciplíny. Pri hodnotení dôsledkov globalizačných procesov je si potrebné uvedomiť, že v jednotlivých miestach vyvolávajú odlišné reakcie a dôsledky. Tie sú závislé od miestneho geografického, politického, sociálneho, kultúrneho a ekonomického kontextu. V rozličných miestach sa teda možno stretnúť s odlišnými reakciami na identické podnety. Globalizácia je priestorovo diferencovaný proces. Niektorí autori v tejto súvislosti uprednostňujú pred unifikujúcou globalizáciou koncept dife-

environmentálneho a územného plánovania, miestneho a regionálneho rozvoja, regionálnej politiky a geopolitiky. O širokom využití a potrebe geografických poznatkov svedčí veľký záujem mladých ľudí o ich štúdium. Na viacerých severoamerických univerzitách dochádza napríklad k obnove geografických pracovísk. Geografiu v minulom roku absolvoval aj následník britského trónu princ William z Walesu.

Môžete nám v krátkosti predstaviť SGS?

- SGS je samostatnou národnou vedeckou spoločnosťou. Ide o dobrovoľné výberové združenie vedec-kých a odborných pracovníkov v odbore geografie a jej príbuzných disciplín, ktoré svoju činnosť vyvíja pri Slovenskej akadémii vied. Spoločnosť vznikla 18. decembra 1955. Prvým predsedom spoločnosti sa stal prof. Michal Lukniš, ktorý ju viedol do r. 1970. V ďalších obdobiach na čele spoločnosti stáli prof. Pavol Plesník (1970 - 1974), akademik Emil Mazúr (1974 - 1978), prof. Ján Drdoš (1978 - 1986, 1990 - 1992),

Svetové fórum o rumančeku kamilkovom v Prešove sa mimoriadne vydarilo

Rumanček kamilkový patrí vo svete k najobľúbenejším a najžiadanejším liečivým rastlinám. Bohaté chemické zloženie jeho kvetných úborov je predpokladom širokého liečebného účinku a použitia. Silica rumančeka má protizápalový a zmäkčujúci účinok pri ochoreniach tráviaceho ústrojenstva, nechutenstve, kolikách žalúdka a čriev, gastritíde, kolitíde, meteorizme, stomatitíde, gingivitíde, pri zápaloch dýchacích ciest, faryngitíde a laryngitíde. Zvonku sa používa na kúpeľ pri zápaloch sliznice očí, zápaloch maternice, konečníka a pri hemoroidoch.

Organizačný výbor sympózia, zľava Pavol Labun, Branislav Hrabkovský, Ivana Kozmová, Eva Matušiková, doc. MVDr. Janka Poráčová, PhD., doc. RNDr. Ivan Šalamon, CSc., Mgr. Beáta Taylorová, Zuzana Šoltésová a Lenka Gabaniyová.

Rumanček nachádza uplatnenie aj ako prostriedok podporujúci potenú, pri liečení bronchiálnej astmy, reumatizmu, neuralgických bolestí, alergickú gastritídu, vredov a kolík, nervových podráždení, epilepsie, bolesti hlavy, popálenín od röntgenových lúčov, povrchových a žalúdočných vredov, maternicového krvácania a pri liečení iných nepríjemných stavov v ľudskom organizme. Nakoniec výťažky, extrakty a éterický olej z kvetných hlavičiek sa pridávajú do množstva kozmetických výrobkov (krémov, mydiel, pleťových vôd, zubných pást, kúpeľových prípravkov, do vlasovej kozmetiky). Majú blahodárny hojivý účinok na citlivú masťnú pleť, majú čistiacu a regeneračnú schopnosť. História použitia tejto liečivej rastliny siaha do starovekého Egypta, Grécka a Ríma.

Nie je preto na počudovanie, že súčasná spotreba rumančekového kvetu vo svete predstavuje až niekoľko tisíc ton. Pestovateľské oblasti sa ťahajú od južnej a severnej Ameriky, cez európske štáty, Áziu až po Austráliu s Novým Zélandom. Rumančeková globalistika spája stále viac a viac ľudí a pomáha upevňovať zdravie ľudskej populácie bez vedľajších účinkov na celej planéte.

SR patrí medzi tie krajiny sveta, kde veľkoplošná produkcia je založená na vyšľachtených výkonných odrodách s dostatočným množstvom kvetnej drogy a silice, s dôrazom na

obsah a stabilitu liečebne najúčinnjších komponentov, na mechanizáciu zberových prác a na vysoko výkonné technológie spracovania.

Toto boli hlavné skutočnosti, prečo Medzinárodná spoločnosť pre záhradnícke vedy (ISHS), sekcia liečivých rastlín, so sídlom v Leuvene (Belgicko) oslovila práve PU v Prešove usporiadať 1. medzinárodné sympóziu o výskume, vývoji a produkcii rumančeka kamilkového. V dňoch 7. až 10. júna naň prišlo viac ako 70 účastníkov z 22 krajín všetkých obývaných svetadielov. Kvalitu podujatia podčiarkla účasť všetkých významných vedeckých kapacít v tejto oblasti.

Úvod a dôstojné otvorenie tohto svetového fóra o rumančeku kamilkovom patrili rektorovi PU Františkovi Mihinovi. Nasledovalo privítanie a pozdrav prezidenta sekcie liečivých a aromatických rastlín ISHS prof. dr. Lyle E. Crakera (USA). Vo viacerých plenárnych prednáškach odzneli témy s orientáciou na využitie tejto cievnej rastliny vo fytofarmaceutických technikách (prof. dr. Elena Masarovičová, DrSc., SR), na jej šľachtenie s dôrazom na liečebne účinné komponenty (prof. dr. Franz Chlodwig, Rakúsko), na genetickú variabilitu a na vznik mutácií (dr. Raj Lal, India), na účinky rumančekových flavonoidov na enzymatické reakcie (prof. dr. Georg Petroianu, UAE), na psychologické a fyziologické vplyvy na ľudský organizmus

(dr. Hideo Kakuta, Japonsko), na využitie vo veterinárnej medicíne (doc. MVDr. Janka Poráčová, PhD.) na rozšírenie pestovania rumančeka v severnej Afrike (prof. dr. Mohamed Aly, Egypt), na použitie zberačov na kvetné úbory (dr. Milos Pajic, Srbsko) a na výrobu extraktov a silice (prof. dr. Heinz Schilcher a dr. Rolf Franke, Nemecko). Okrem toho sa uskutočnilo ďalších 15 ústnych prezentácií a vyvesených bolo viac ako 25 posterov.

Vysoko je potrebné oceniť účasť autorit 20. storočia vo výskume a vývoji rumančeka kamilkového prof. H. Schilchera a prof. F. Chlodwiga, ktorí majú nespornú veľkú zásluhu o rozvoj poznania v tejto oblasti. Sú všeobecne známi a uznávaní v západnej Európe a na celom svete. Prof. dr. Róbert Hončariv, ako genetik, šľachtiteľ a biometrik, dal základ vyšľachteniu slovenských odrôd rumančeka. Nakoniec, Juraj Špontak, konštruktér strojov, je tvorcom zberača kvetných úborov s originálnymi technickými prvkami kontinuálneho česania, odstonkovania, čistenia, odsávania a prevzdušňovania nazbieranej suroviny.

Poctu spomínaným autoritám vyjadrili všetci účastníci medzinárodného sympózia a rektor PU im odovzdal ocenenia za ich celoživotnú prácu, prezentáciu výsledkov a využitie ich patentov, za morálny kredit a často za ich obyčajnú ľudskú skromnosť.

Súčasnou podujatia boli exkurzie do pestovateľských oblastí rumančeka kamilkového na východnom Slovensku (firmy Biovex Michalovce, Agrokarpát, s. r. o., Plavnica a Calendula, a. s., Nová Ľubovňa) s ukázkami originálnych zberačov, pozbieravej techniky a veľkokapacitných technológií destilácií a extrakcií.

Úspešné usporiadanie sympózia malo pre PU hlavný význam v jej zviditeľnení na svetovej úrovni. Veľmi významnou skutočnosťou z vedeckého hľadiska okrem publikovania 130-stranovej knihy abstraktov, bude aj spolupráca na vydaní vedeckej monografie Acta Horticulturae pod hlavičkou ISHS. Pôvodné vedecké práce môžu v nej publikovať viacerí výskumní pracovníci, doktorandi a študenti všetkých slovenských univerzít, ktorí sa aktívne podieľajú (-li) na riešení viacerých projektov výskumu a vývoja vo sfére liečivých rastlín.

Realizácia medzinárodného sympózia, viaceré exkurzie a návštevy u pestovateľov, agropodnikateľov, výrobcov prípravkov a produktov z rumančeka kamilkového (liečivých, aromatických a koreninových rastlín) má preukázateľný dopad na rozvoj východných regiónov Slovenska. Ide o podporu poľnohospodárskej prvovýroby s priamou diverzifikáciou činnosti v jej rámci, o zvýšenie efektívnosti poľnohospodárskej produkcie a rozšírenie veľkoplošného pestovania liečivých rastlín a o zlepšenie, rozšírenie spracovateľskej štruktúry a kapacity poľnohospodárskych výrobkov (bylinných čajov), extraktov a silice.

Detailné informácie a množstvo fotografií z významného podujatia môžete nájsť na internetovej adrese www.chamomile.szm.sk.

doc. RNDr. Ivan Šalamon, CSc.,
Katedra ekológie
FHPV PU,
usporiadateľ sympózia

Rector PU František Mihina oceňuje prof. dr. F. Chlodwiga z Inštitútu aplikovanej botaniky vo Viedni za eko-biologický výskum rumančeka.

Urobili sme prvé kroky v spolupráci s MBS v Manchestri

V rámci úlohy KEGA Selektrívny rozhovor v personálnej praxi som sa spolu s hlavným jej riešiteľom PhDr. Jánom Juhásom z Fakulty manažmentu (FM) PU zúčastnila krátkodobého študijného a konzultačného pobytu na Manchester Business School (MBS), ktorá je súčasťou slávnej univerzity The University of Manchester. Univerzitu založili v roku 1824 a v minulosti pôsobili na jej pôde viacerí významní vedci. Odohrali sa tu aj dva grandiózne objavy, ktoré posunuli ľudské poznanie a vývoj dopredu. Došlo tu k prvému štiepeniu atómu a konštrukcii prvého počítača.

Štúdium na MBS je od tohto školského roka spoplatňované. Za jeden školský rok zaplatí študent 3000 libier, ale napríklad štúdium v odbore Organizačná psychológia stojí až 7500 libier. Študentom zo sociálne slabších vrstiev prispieva na štúdium aj štát.

Náš pobyt koordinoval dr. Helge Hoel (na obr. vľavo s J. Juhásom), ktorý na škole pôsobí vo funkcii vedúceho pre medzinárodné vzťahy v oblasti výskumu. Pôvodom je Nóř, v Manchestri žije 15 rokov a je aj členom slávnej Bergenskej skupiny, ktorá sa zaoberá mobbingom a diskrimináciou v pracovnom procese. Ďakujeme mu za dobrú koordináciu a organizáciu nášho pobytu.

Počas študijného pobytu sme konzultovali problematiku výberu pracovníkov do anglických firiem s prof. Paulom Irwingom, ktorý predmet Employee Selection aj prednáša. Naším cieľom bolo porovnať skúsenosti SR so skúsenosťami vo Veľkej Británii, a tak pripraviť štruktúru prijímacieho pohovoru v rámci spomí-

naného programu pre uchádzačov o prácu vo Veľkej Británii. Zaujímavé je, že na nižšie pracovné pozície sa vykonáva len analýza údajov získaných v elektronickej forme a potom praktická skúška pozvaných uchádzačov. Na stredné a vyššie pozície štruktúrovaný pohovor doplnený aj assessment centrom.

Neoceniteľnou skúsenosťou boli ukážky štruktúrovaných pohovorov a jednotlivých techník pri výbere pracovníkov. Prof. Irwing sľúbil, že bude konzultantom danej úlohy a naša spolupráca bude pokračovať vo forme elektronickej komunikácie.

S dr. Hoelom sme diskutovali o našom výskumnom zameraní. Rozprávali sme sa o motivácii, mobbingu a diskriminácii, ktorá sa objavuje už v priebehu prijímacieho pohovoru. Navrhol nám aj veľmi zaujímavú tému pre spoločný výskum. SR je na druhom mieste z postkomunistických krajín v počte imigrantov hľadajúcich prácu vo Veľkej Británii. V súčasnom období pripravuje dr. Hoel projekt výskumu ľudskej dôstojnosti imigrantov. Navrhol nám, aby sme už na Slovensku sledovali osoby, ktoré sa rozhodnú ísť pracovať do Veľkej Británie a neskôr ich sledovali aj priamo v pracovnom procese vo Veľkej Británii. Akú prácu si vyberú, kde je hranica ich dôstojnosti a ako ich hodnotia britskí manažéri.

Aj v Manchestri nás dvaja absolventi vysokých škôl SR obsluhovali v reštaurácii v areáli univerzity...

Mgr. Eva Benková

FM založila tradíciu medzinárodných konferencií

Medzinárodnú vedeckú konferenciu Manažment 2006 – Teória, prax, trendy pripravila na 6. a 7. októbra Fakulta manažmentu (FM) PU v Prešove. Išlo o jej prvú medzinárodnú aktivitu od zriadenia v októbri 2004. Uskutočnila sa v Kongresovom centre vo Vysokých Tatrách – časť Nový Smokovec.

Konferencie sa zúčastnili profesori manažmentu z Belgicka, Japonska, Grécka, Srbska, Poľska, Čiech, Bulharska, Ukrajiny a prirodzene z viacerých slovenských vysokých škôl.

Podľa dekana FM prof. Ing. dr. Róberta Štefka, PhD., „príspevky na konferencii, ktoré vyšli v publikácii, boli zamerané na súčasný manažment a jeho vybrané aplikácie, marketing, manažment v turizme, manažment ľudských zdrojov a na finančný manažment.“

Kvalitnú zahraničnú účasť na konferencii sa im podarilo zabezpečiť na základe osobných kontaktov dekana a prodekanov – doc. PhDr. Miroslava Frankovského, CSc., prvého prodekanu pre vedecko-výskumnú činnosť a doc. Ing. Štefana Kiretu, CSc., prodekanu fakulty pre zahraničné vzťahy. Za zvlášť inšpiratívne považujú organizátori vystúpenie

profesora marketingu Jacky Chantraine z Belgicka (Pôle Universitaire European de Bruxelles), profesora manažmentu Issei Nakanishi z Japonska (Ritsumeikan University, Faculty of Business Administration, Kyoto), profesora ekonómie Pantelisa Kyrmigizlou z Grécka (Technological Educational Institute, Thessaloniki), profesora a rektora Jana Telusa z Poľska (College of Economics, Tourism and Social Sciences, Kielce), profesora a rektora Slavoljuba Vičiča zo Srbska (College of Hotel Management Belgrad), ale aj profesorov z ďalších zúčastnených krajín. Dôvod na prílišnú skromnosť nemajú ani prispievatelia zo slovenských univerzít. Za brilantné možno napríklad označiť vystúpenie prof. Ing. Štefana Hittmára, CSc., zo Žilinskej univerzity, ktorý bol zároveň členom vedeckého výboru konferencie. Profesori z Belgicka a z Grécka pritom prednášali nielen na konferen-

Na konferencii o manažmente (zľava) prof. Slavoljub Vičič, rektor belehradskej vysokej školy, prof. Ing. Štefan Hittmár, CSc., zo Žilinskej univerzity a dekan FM PU prof. Ing. dr. Robert Štefko, PhD.

Matematický kongres mal satelitnú konferenciu na Slovensku

V dňoch 30. júla až 5. augusta sa v Hoteli Cyprián v Spišskej Starej Vsi konala 11. medzinárodná letná škola z globálnej analýzy a jej aplikácií. Na organizácii spolupracovali Katedra algebry a geometrie Prírodovedeckej fakulty Univerzity Palackého (UP) v Olomouci a Katedra matematiky Fakulty humanitných a prírodných vied (KM FHPV) PU.

Globálna analýza je moderná matematická disciplína, ktorá má široké uplatnenie vo viacerých vedných disciplínach, najmä však vo fyzike. Intenzívny rozvoj matematiky v tomto smere prebieha zhruba od 60. rokov minulého storočia. Medzi významných svetových odborníkov v tejto oblasti už dlhé roky patrí rodák z Levoče prof. RNDr. Demeter Krupka, DrSc., pôsobiaci na UP, ktorý je súčasne zakladateľom

tradície usporadúvania letných škôl. V posledných rokoch sa na ich organizácii významne podieľa KM FHPV PU. V tomto roku sa podarilo zabezpečiť naozaj atraktívny vedecký program. Hlavnými prednášajúcimi boli prof. János Szenthe, Eötvös Loránd University, Budapešť, Maďarsko a prof. Raffaele Vitolo, Università di Lecce, Lecce, Taliansko. O kvalite prednášok svedčí aj počet účastníkov z jedenástich krajín

sveta. Význam 11. ročníka letnej školy podčiarkuje skutočnosť, že bol v júni 2006 akceptovaný ako Satelitná konferencia Medzinárodného matematického kongresu (ICM), ktorý sa uskutočnil koncom augusta 2006 v Madride a je najvýznamnejšou celosvetovou matematickou udalosťou v roku 2006. Tým sa letná škola v Spišskej Starej Vsi stala jedinou satelitnou konferenciou ICM organizovanou na území SR a ČR v tomto roku a Slovensko sa tak zaradilo medzi 12 krajín sveta, v ktorých sú satelitné podujatia ICM 2006.

Mgr. Ján Brajerčík, PhD.,
tajomník KM FHPV PU

cii, ale i poslucháčom denného štúdia počas týždňa pred konferenciou v Prešove.

S viacerými zúčastnenými vysokými školami má FM, a jej predošlé pracoviská, už dlhodobú rozvinutú spoluprácu. Napríklad spoluorganizátorom konferencie boli vysoké školy z miest Kielce a Belehrad. Rovnako FM býva spoluorganizátorom ich medzinárodných konferencií. „Spoluprácu so všetkými účastníkmi aj ďalšími prispievateľmi budeme rozvíjať. Na konferencii potvrdili účasť aj ďalší zahraniční profesori a naši priatelia, napr. profesor marketingu Faisal Afiff z Jarkarty. V poslednej chvíli sa však ospravedlnil,“ dodal dekan FM.

(jn)

Životné jubileum doc. PhDr. Jozefa Košču, CSc., oslávili vedeckou konferenciou

Inštitút psychológie Filozofickej fakulty (IP FF) PU v Prešove spolu s Katedrou psychológie (KP) FF Univerzity Komenského (UK), Slovenskou psychologickou spoločnosťou pri SAV a Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave zorganizovala 25. a 26. mája v priestoroch PU vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou na tému Poradenská psychológia a celoživotná cesta človeka na začiatku XXI. storočia pri príležitosti životného jubileu doc. PhDr. Jozefa Košču, CSc.

Jubilant pôsobil počas svojej pracovnej kariéry na Katedre psychológie FF UK v Bratislave a zároveň patrí medzi spoluzakladateľov katedry psychológie vtedajšej FF UPJŠ v Košiciach. Svoje odborné kvality zameriaval hlavne na históriu psychológie vo svete a na Slovensku, na problematiku profesionálnej orientácie a je autorom koncepcie biodromálnej psychológie a poradenstva, ktorá bola prijatá aj v medzinárodnom meradle. Mnohých z nás, ktorí sme sa zúčastnili vedeckej konferencie, potešilo osobné stretnutie s pánom docentom, ktorý si v tomto čase užíva zaslužený dôchodok.

K životnému jubileu ho prišli pozdraviť zástupcovia spoluorganizátorov vedeckej konferencie - doc. PhDr. I. Brezina, CSc., vedúci KP FF UK v Bratislave a doc. PhDr. M. Czako, CSc., za výbor Slovenskej psychologickej spoločnosti pri SAV v Bratislave.

Odborným garantom konferencie, ako aj autorom myšlienky vedeckej konferencie bol doc. PhDr. Stanislav Hvozdiak, CSc., z IP FF PU, ktorý aj vystúpil s úvodným referátom na tému Biodromálna psychológia v retrospektíve a perspektíve poradenstva. Širokým odborným záberom vychádzajúcim z koncepčných, filozofických i metodologických východísk poukázal na ponúkajúce možnosti biodromálnej psychológie na Slovensku.

Ako inšpiráciu v obrázkovej po-

dobe doc. PhDr. Štefan Vendel, CSc., uviedol problematiku kariérneho poradenstva na východnom Slovensku z pohľadu tradície a inšpirácie a navodil tým atmosféru spomienok na bývalých zakladateľov poradenstva na Slovensku a zvlášť na východnom Slovensku.

Konferencia potom pokračovala rokovaním v sekciách, ktoré boli rozdelené podľa tematických okruhov: organizácia a legislatíva psychologických služieb, edukačno-formačný proces v škole, primárna, sekundárna a terciálna prevencia a poradenstvo sociálno-patologických javov, kariérne poradenstvo na stredných školách, problematika výchovného poradenstva a religiozity. Konferencia mala aj posterovú sekciu, v ktorej prezentovalo výsledky svojich výskumov 10 kolegov a kolegyň. Postery boli zamerané na široké spektrum psychologických problémov počnúc primárnou prevenciou sociálno-patologických javov, mobbingom na pracovisku, cez komponenty kvality života, prežívania emocionálnej a sociálnej osamelosti až po profesijné záujmy a hodnotové orientácie stredoškôľakov a vysokoškôľakov.

V sekcii organizácie a legislatívy psychologických služieb vystúpili so štyrmi príspevkami Š. Matula, L. Ďurdiak, B. Antalíková, J. Drozdová, Z. Némethová, E. Fazekasová, K. Hadasová. Spoločným menovateľom ich vystúpení boli skúsenosti s poradenstvom na Slovensku či už

s takzvaným on-line poradenstvom, či aplikácie legodacta v poradenskej činnosti psychológa ako aj návrhy na riešenie aktuálnych legislatívnych otázok.

V poobedňajšom bloku sa pokračovalo v problematike edukačno-formačných procesov v škole. Príspevky boli zamerané na riadenie kvality výučby, transformácie školy ako výzvy, spolupráce učiteľov a školských psychológov pri riešení edukačných, ako aj sociálno-patologických problémov žiakov. Vystúpili M. Blaško, E. Maradová, V. Gaňal a R. Mrlák. Šikanovaniu na základných a stredných školách v SR sa venovala E. Smíková, B. Gajdošová, M. Frankovský, a O. Orosová obrátili pozornosť na obraz seba v reálne žitých náročných životných situáciách u ľudí, ktorí vyhľadali psychoterapeutickú pomoc. E. Pavlučiková poukázala na možnosti poradenskej intervencie vo vzťahu k zmenám interpersonálneho správania a M. Krokavcová sa pokúsila poukazať na ťažkosti so zvládaním ochorenia u pacientov so sklerózou multiplexu.

Prvý deň rokovania konferencie ukončila panelová diskusia Ako organizovať prevenciu, poradenstvo a psychologické služby na Slovensku, do ktorej sa zapojil aj jubilant doc. J. Koščo. Uviedol, že mnoho problémov z minulosti pretrvávajú, hlavne legislatívne otázky stále vystupujú do popredia a že je potrebné aj v súčasnosti riešiť inštitucionálne problémy psychologického poradenstva.

Druhý deň rokovania pokračoval v dvoch sekciách zameraných na kariérne poradenstvo a religiozitu. Problematike kariérneho poradenstva

venovali svoju pozornosť Š. Grajciar, D. Malá, M. Groma, V. Hybenová, J. Džuka a T. Bugelová. Týkala sa hlavne problémov s diagnostikovaním, zvyšovaním kompetencií výchovného poradenstva v tejto oblasti, osobnostného vývinu pri kariérom raste ako aj špecifických problémov kariérneho poradenstva u ľudí s postihnutím. V následnej diskusii potom bolo konštatované, že kariérne poradenstvo je stále jedným zo základných poradenských činností, ktorému je potrebné venovať zvýšenú psychologickú, metodickú, výchovnú, ale i pedagogickú pozornosť.

V poslednom bloku rokovania sa účastníci a účastníčky rokovania venovali problematike náboženských hnutí, religiozity a spirituality, resp. ako je možné v psychologickom poradenstve využiť religiozitu a spiritualitu klientov v ich prospech. Boli spomenuté oblasti novej religiozity, štýly náboženského zvládania ako aj subjektívna pohoda, ktorej jedným z faktorov je aj už spomínaná religiozita ako faktor, resp. vlastnosť osobnosti.

Konferencia splnila svoje ciele - poukazať na súčasný stav poradenstva na Slovensku a obzvlášť na východnom Slovensku a vypíchnúť tie najpalčivejšie problémy poradenstva u nás. Dúfajme, že najbližšie jubileum našich učiteľov bude ďalšou príležitosťou na spoločné odborné a osobné stretnutie.

doc. PhDr. Eva Žiaková, CSc.,
Inštitút psychológie FF PU

Dva návraty k promóciám

V piatok 30. júna v rámci promócií 579 absolventov Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU ocenili doktorandov za rok 2005.

Ocenenie im priznala Akadémia vzdelávania (AV) SR, ktorej prioritnou oblasťou činnosti je podpora vzdelávania špičkových budúcich vedecko-pedagogických pracovníkov. Cenu AV SR Doktorand 2005 prevzali z rúk podpredsedu Ústrednej rady AV SR prof. PhDr. Rudolfa Horvátha, PhD. Boli to poslucháči študijných programov antropológia a regionálna geografia a regionálny rozvoj Mgr. Alexandra Bôžiková, RNDr. Eva Honětzová, Mgr. Alena Sedláková a RNDr. Miroslav Soták. Súčasťou ocenenia bola finančná odmena 25 tisíc Sk.

Dekan FHPV prof. RNDr. Ivan

Bernasovský, DrSc., odovzdal 28 absolventom pochvalné uznanie za vynikajúce študijné výsledky počas štúdia na vysokej škole. Ocenení študenti môžu byť príkladom pre ostatných bežných tri tisíc mladých ľudí, ktorí v súčasnosti študujú na FHPV.

V akademickom roku 2005/2006 skončilo štúdium 305 denných a 274 externých študentov FHPV. (rm)

„Spoločným objektom záujmu študijných odborov a programov na Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF) PU je celý človek – človek z hľadiska prirodzeného i nadprirodzeného,“ povedal na promóciách v pondelok 26. júna v historickej sále PKO Čierny orol v Prešove dekan fakulty doc. ThDr. Vojtech Boháč, PhD. „Fakulta, do roku 1950 známa

ako Academia theologia, počas svojej 126-ročnej existencie pripravila do života mnohých absolventov, teológov – kňazov. Od roku 1990, keď sa obnovila činnosť fakulty, v rámci nových výziev a možnosti rozšírila svoju vzdelávaciu činnosť aj na iné odbory s rozličnými študijnými programami,“ dodal.

Vysokoškolské štúdium na GTF PU ukončilo v uplynulom akademickom roku spolu 166 absolventov, z ktorých bolo päť absolventov rigorózneho konania v študijnom odbore učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov – špecializácia etická výchova, 45 absolventov magisterského štúdia v študijnom odbore učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov – špecializácia etická výchova a náboženská výchova, 17 absolventov

magisterského štúdia v študijnom odbore katolícka teológia a 99 absolventov bakalárskeho štúdia v študijnom odbore animátor voľného času. Tridsať absolventov dosiahlo vynikajúce študijné výsledky a prospelo s vyznamenaním.

Fakulta pripravuje nielen budúcich gréckokatolíckych kňazov pre pôsobenie v Prešovskej eparchii, Košickom apoštolskom exarcháte a v iných krajinách, ale aj laických študentov. Na promóciách sa okrem predstaviteľov PU a iných hostí zúčastnil aj emeritný prešovský biskup Mons. dr. h. c. Ján Hirka a v zastúpení aj otcovia biskupi – prešovský eparcha Mons. ThDr. Ján Babjak, SJ, PhD., veľký kancelár GTF PU a košícký apoštolský exarcha Mons. Milan Chatur, CSsR. (lp)

Udialo sa v UK

4. – 6. septembra

Dni vedeckých knižníc, odborný knihovnícky seminár (v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou - Národným bibliografickým ústavom v Martine a Spolkom slovenských knihovníkov)

Spríevodné akcie:

4. septembra 13.00 h prednáška: **Vyhľadanie v zahraničných databázach** (Mgr. L. Svršek – Albertina Icome Bratislava)

4. – 6. septembra **Výstava odbornej zahraničnej literatúry (SLOVART G.T.G. Bratislava)**

5. septembra **Výstava knihviazačských prác** (Knihviazačstvo M. Kirnerová, Prešov)

14. septembra

Eduardo Guerra – Labirintos del Espiritu (Labirynty duše), výstava kolografických diel kubánskeho grafika. Výstava v Centrálnej študovni UK PU bola súčasťou akcie Kubánske dni v Prešove (organizované v spolupráci s Mosty, n. o.). Výstava trvala do 15. októbra. Viac informácií v samostatnom článku v tomto čísle PU.

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA PU

28. septembra

Otvárame vaše srdcia, výstava prác klientov Domova sociálnych služieb Osadné pri príležitosti 45. výročia vzniku DSS Osadné. Výstava trvala do 15. októbra. Viac informácií v samostatnom článku v budúcom čísle PU.

11. októbra

Predajná výstava literatúry vydavateľstva Náuka, zameraná najmä na študijnú literatúru od prešovských vysokoškolských učiteľov z oblasti slovenčiny, slavistiky, ruštiny, francúzštiny, matematiky, politológie, pedagogiky..., na vystavené tituly boli poskytnuté mimoriadne zľavy (viac ako 50 percent).

17. októbra

Vernisáž výstavy Jaro ondo v horúcom kresle (obrazy) v centrálnej študovni UK PU. Výstava potrvá tri týždne. (mm)

Súťaže o atraktívne ceny so spoločnosťou Knovel Corporation

Spoločnosť KNOVEL vyhlásila novú súťaž pre študentov univerzít, ktoré majú prístup ku Knovel Library alebo ku kolekcií K-Essentials. Keďže Univerzitná knižnica (UK) PU poskytuje prístup do časopiseckých a knižných databáz tejto firmy, do súťaže sa môžu zapojiť aj študenti PU. Možnou výhrou je niektorá z päťnástich cien: 30GB Video iPod, iPod shuffle od spoločnosti Apple alebo hlavná cena – 500 amerických dolárov. Jedinou požiadavkou je vyplniť formulár a správne odpovedať na päť kvízových otázok. Predtým si však musíte overiť, či do databáz Knovel vstupujete z autorizovaného počítača. Prístup k databáze KNOVEL máte z ktoréhokoľvek počítača na PU alebo v Multimediálnej a databázovej študovni UK PU. Ak si chcete prístup overiť, otvorte stránku www.knovel.com a zistíte, či sa v pravej hornej časti obrazovky nachádza názov PU. Ak áno, môžete sa zúčastniť súťaže. Formulár nájdete na www.info.knovel.com/ipod/.

Pre úplnú informáciu uvádzame ešte plné znenie podmienok súťaže, ako ich uverejnila spoločnosť Knovel Corporation na svojich stránkach. Želáme vám veľa šťastia!

Ing. Peter Haľko, riaditeľ UK PU

Podmienky a pravidlá súťaže:

Táto súťaž je otvorená pre súčasných denných aj externých študentov všetkých vysokých škôl a univerzít, ktoré majú prístup alebo skúšobný prístup k službe Knovel. Jeden človek sa môže zúčastniť súťaže len jedenkrát. Súťaž začala 13. septembra. Do polnoci pondelka 13. novembra 2006 je potrebné odoslať odpovede a úplné kontaktné informácie (úplné meno a priezvisko, názov školy, poštovú aj emailovú adresu a dobu plnenia úlohy) prostredníctvom formulára na webovej adrese <http://www.info.knovel.com/ipod/>. Všetky záznamy s piatimi správnymi odpoveďami budú zaradené do súťaže o jeden zo šiestich 30GB Video Apple iPod a ôsmich iPod Shuffles a jednu platobnú kartu Visa s 500 USD. Zlosovanie sa uskutoční 14. novembra. Každý výherca musí správne odpovedať na všetkých Päť kvízových otázok. Výhercov bude kontaktovať priamo spoločnosť Knovel Corporation. Správne odpovede a víťazi súťaže budú tiež zverejnení vo vydaní K-News a na webových stránkach tejto spoločnosti. (mm)

Univerzitná knižnica PU skúšobne predlžuje otváraciu dobu počas semestra na svojom pracovisku – v študovni UK2 na Partizánskej 1 v Prešove, a to v utorok a vo štvrtok do 17. h.
Bližšie informácie na http://www.pulib.sk/svk/prac_uk2.html.

Prístup do nových databáz a nové služby UK PU

Univerzitná knižnica (UK) PU so vstupom do nového akademického roka pripravila pre svojich čitateľov tri novinky súvisiace s tzv. elektronickou knižnicou.

Tou prvou je prístup do databázy **SCOPUS**

(www.scopus.com).

Ide o jednu z najväčších databáz citácií a abstraktov z oblasti vedy a výskumu (15 tisíc titulov od 4000 rôznych vydavateľov, 28 miliónov abstraktov). Poskytuje rýchle a jednoduché vyhľadanie vo vedeckých článkoch a kvalitných web zdrojoch. Zastúpené odbory sú napr. Zdravie, Medicína: 5900 titulov (100 percent Medline), Sociálne vedy, Psychológia, Ekonomika: 2700 titulov, Chémia, Fyzika, Matematika a Inžinierstvo: 4500 titulov, Biológia, Poľnohospodárstvo, Životné prostredie: 2500 titulov, Všeobecné vedy: 50 titulov.

Databáza SCOPUS je zabezpečená pre Konzorcium slovenských univerzít v rámci centrálneho projektu IT Ministerstva školstva SR. Prístup do databázy je možný len z počítačov na PU a je kontrolovaný cez IP adresy počítačov.

Bližšie informácie nájdete na www.scopus.com alebo na webovej stránke UK PU (www.pulib.sk) v sekcii Info zdroje.

Druhou novinkou je nová služba – **knižnica elektronických časopisov** –

Electronic Journals Library, resp. Elektronische Zeitschriftenbibliothek (ďalej EZB). EZB je projekt UK v Regensburgu (Nemecko). Ide o jednoduchý prístup k odborným elektronickým časopisom, ktoré sú prístupné pre používateľov UK PU na základe licencií do plnotextových databáz časopiseckých článkov a tých časopisov, ktoré sú voľne prístupné na internete.

V súčasnosti je do tohto projektu zapojených 373 knižníc z celého sveta vrátane UK PU. Cieľom projek-

tu EZB je vytvorenie kompletného zoznamu plnotextových odborných e-časopisov voľne prístupných na internete alebo dostupných na základe predplatného či lokálne na serveroch jednotlivých inštitúcií. Konzorciálne konto EZB pre SR spravuje UK Bratislava. Portál EZB je k dispozícii v nemeckej a anglickej verzii. V súčasnosti databáza EZB obsahuje vyše 28 tisíc titulov časopisov, z toho je cca 12 300 e-časopisov voľne prístupných na internete. Vyhľadanie časopisov je možné podľa odborov a podľa názvov časopisov. Prípadne je možné využiť rýchle vyhľadanie. Bližšie informácie o tejto službe nájdete na

http://www.pulib.sk/svk/int_ezb.html alebo v Multimediálnej a databázovej študovni UK PU (mds@pulib.sk).

Tretia novinka sa týka niektorých úprav na samotnej stránke UK PU. V sekcii

Info zdroje

pribudlo niekoľko novinek, a to vyhľadanie autorizovaných plnotextových dokumentov prostredníctvom globálneho internetového vyhľadávača Google Scholar a tiež prístup do internetových verzií našich najpoužívanejších bibliografických databáz: Slovenská národná bibliografia a Česká národná bibliografia (ČNB je prístupná len z PU).

Na základe podnetov z dotazníkových prieskumov pribudla napríklad aj možnosť vyhľadávania informácií a dokumentov len v rámci stránky www.pulib.sk, novinkou je tiež zavedenie elektronických formulárov, rozdelenie elektronických dokumentov podľa fakúlt a iné. Inovovaná je aj tvár elektronickej verzie časopisu PU, ktorú nájdete na stránke www.pulib.sk/elpub/PU.

Veríme, že všetky tieto zlepšenia budú viesť k ešte väčšej spokojnosti a dôvere čitateľov k UK PU. (mm)

Výstavu spojili so sprievodnými akciami

Katedra výtvarnej výchovy a umenia FHPV PU, Katedra výtvarnej výchovy PF Ostravskej univerzity a Univerzitná knižnica (UK) PU zorganizovali výstavu

Nalezený stratil a jiné obrazy (Fotografie). Jej vernisáž sa konala 25. októbra o 15. h vo výstavnom priestore PU – foyer pri malej aule. Výstava potrvá do 15. novembra.

Výstava bola spojená s prednáškami a obrazovou prezentáciou **Mgr. Dáše Lasotovej, PhD.** Prvá sprievodná akcia sa konala 25. októbra v Centrálnej študovni UK pod názvom Animační programy v prípravě výtvarných pedagogů. Druhá – Znovuspatnění obrazy – v ten istý deň v mieste vernisáže výstavy. Miestom pre tretiu – animačný program – sa stal výstavný priestor Šarišskej galérie v Prešove, počas vernisáže výstavy Anna Hausová 50. (red)

Letný výcvikový kurz dal zabrat' každému z budúcich

Študijný program odboru urgentná zdravotná starostlivosť (UZS) na Fakulte zdravotníctva (FZ) PU obsahuje okrem teoretických predmetov aj širokú paletu praktického výcviku. Štandardne je to praktická výučba na lôžkových oddeleniach, predovšetkým so zameraním na intenzívnu zdravotnú starostlivosť, ďalej klinické cvičenia a prax na staniciach rýchlej zdravotníckej pomoci a ďalších zložkách Integrovaného záchranného systému (IZS).

Keďže absolventi odboru UZS majú po ukončení štúdia na FZ rozsiahle možnosti pracovného uplatnenia (rýchla zdravotnícka pomoc, lôžkové oddelenia s intenzívnou zdravotnou starostlivosťou, strediská a základné zložky IZS, pomocné zložky záchranných systémov ako sú vodná a horská záchranná služba, prípadne banská záchranná služba), praktický výcvik poslucháčov musí

Kurz začal na pomery zdravotníkov netradične, v pondelok ráno v priestoroch Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika v Demänovej. Podľa zmluvy o vzájomnej spolupráci medzi touto vojenskou vysokou školou a FZ PU pripravili vojenski odborníci pre poslucháčov deň plný zaujímavostí. Často sme sa pri príprave tohto dňa stretávali s otázkou: „Prečo prá-

byť zameraný aj na získanie ďalších nevyhnutných základných záchranných zručností. Na to sú určené výcvikové kurzy v teréne a to zimný výcvikový kurz v horách, letný výcvikový kurz v sebaobrane a technických športoch a výcvik na vode.

Letný výcvikový kurz I. ročníka odboru UZS sa uskutočnil v priebehu posledného júnového týždňa v lokalitách Jasnej v Nízkych Tatrách, ktoré sa výborne osvedčili už počas zimného výcvikového kurzu. Nielen kvôli vyhovujúcim ubytovacím podmienkam (bývali sme priamo v objekte Strediska Horskej služby Nízke Tatry – Jasná), ale najmä kvôli výbornej spolupráci a pomoci profesionálnej aj dobrovoľnej Horskej služby na Slovensku. Musíme sa pochváliť, že pri výcviku sme už používali výučbové sanitné vozidlo, ktoré FZ PU získala vďaka sponzorom a vybavili sme ho základnými prostriedkami na výcvik poskytovania prvej pomoci vlastnými silami a s pomocou Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove. Ďalším, kto pomohol pri organizovaní kurzu, bola firma Falck, ako jeden z hlavných poskytovateľov rýchlej zdravotníckej pomoci na Slovensku.

ve zbrane? A je to dôležité akurát pre zdravotníckych záchranárov?" Na túto tému je možné diskutovať, ale myslím, že stačí sledovať slovenské médiá. Nanešťastie s rozvojom demokracie je aj v našej spoločnosti oveľa ľahší prístup k získaniu zbrane a týka sa to aj výbušnín. Skúsenosti z praktických zásahov dokazujú, že k základným vedomostiam zdravotníckeho záchranára by mali patriť aj znalosti o najčastejšie používaných osobných zbraniach, niektorých vybraných automatických zbraňach, výbušnínach a predovšetkým o účinkoch pri ich použití. Vynikajúcu prednášku pripravili kpt. Ing. Aurel Sabó, PhD., a jeho kolegovia najprv v teoretickej časti a v druhej polovici aj s praktickými ukážkami, vrátane streľby z automatických zbraní a elektronickej streľby. Doplnením vojenského podania problematiky bola prednáška zameraná na diagnostiku, prvú pomoc aj definitívne ošetrovanie strelných rán a poranení spôsobených výbušninami.

Nasledujúci deň čakala na poslucháčov tzv. „opičia dráha“ blízko známeho rekreačného strediska Tatralandia. Pre neznalých – ide o prekonávanie rôznych prekážok

v rôznych výškach (pri naozaj dôslednom a profesionálnom výcviku aj s meraním času). Tréningová opičia dráha v Tatralandii pozostáva z drevených stĺpov, z ktorých každý má vo výške približne 10 m odpočinkovú plošinu a úlohou poslucháčov bolo absolvovať celú trať medzi stĺpmi po rôzne usporiadaných a domyselne vymyslených komplikovaných lanových prekážkach. Úvod tvorilo preškolenie odborníkom kvôli dôslednému isteniu a prípadným nehodám a vzápätí už prví poslucháči stúpali na začiatkový traverz. Že to zdola vyzeralo podstatne jednoduchšie ako bola realita už priamo na lane svedčí to, že už po prvých prekážkach to začali vzdávať prví sklamaní. Jedni kvôli nedostatočnej fyzickej kondícii, iní pre psychické problémy. Najrýchlejší absolvovali „opičiu dráhu“ približne za hodinu a zahabíť sa nedali ani samotní pedagógovia. Na obranu tých, ktorí to nedokázali, však treba povedať, že zo sklamaní v ich očiach bolo vidno aj odhodlanie: „Pridem ešte raz a musím to zdolať!“ Po tejto náročnej skúške bolo doslova oddychom popoludnie venované uzlom. Áno, rozumiete správne, uzleniu a spôsobom fixácie, ktorý sa používa v horách a pri transporte pacienta. Úlohou popoludnia bolo naučiť poslucháčov základné spôsoby fixácie s tzv. ľahko rozvázateľnými uzlami, s bezpečnou fixáciou pri lezení a viacerými spôsobmi práce s lanami.

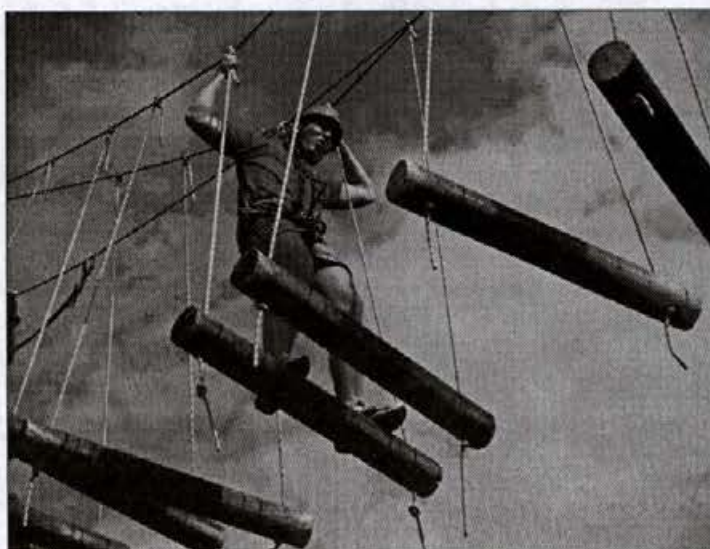
Nasledujúce dni výcviku si kvôli náročnosti vyžiadali rozdelenie mladých zdravotníckych záchranárov na tri samostatné skupiny. Striedali sa v priebehu stredy, štvrtka a piatku v jednotlivých aktivitách.

Musím priznať, že najatraktívnejší bol pre účastníkov výcvik v základoch lezenia a transportu v skalách. Podieľali sa ňom veľmi ochotní členovia dobrovoľnej Horskej služby, ktorí poskytli aj množstvo potrebného

ho technického vybavenia, keďže nebolo v silách Katedry urgentnej zdravotnej starostlivosti FZ PU finančne zabezpečiť všetko, čo k takejto praktickej výučbe treba. Úvodom bola opäť teoretická príprava a oboznámene poslucháčov so všetkými nevyhnutnými pomôckami pre zabezpečenie fixácie, lezenia, zostupu aj transportu po skalách a skalných stenách. Potom začal výstup prvých poslucháčov. Samozrejme, všetci boli zdola dokonale istení členmi Horskej služby. Prvá časť výstupu sa pri pohľade zdola nezdala až taká náročná. Inak to už vyzeralo na samotnej skalnej stene, ktorej obtiažnosť približne v polovici prudko stúpala. Výstup končil vo výške približne 30 m na skalnej plošine a nasledoval 100 m dlhý traverz rokliny v závese na lane. Opäť dokonale istení absolvovali aj tento traverz všetci v nadšení, aj keď niektorí len s aktívnou pomocou. Tento transport končil na ďalšej skalnej plošine, odkiaľ sa frekventanti spúšťali z výšky približne 50 m viacerými spôsobmi istenia. Bola to už situácia, ktorá brala úsmev z tváre aj tých najväčších „vtipálkov“.

Ďalšia časť výcviku bola zameraná na orientáciu a presun v horskom teréne pomocou buzoly, kompasu, máp a najmodernejšieho lokalizačného systému – GPS. Už sú ním povinne vybavené všetky moderné sanitné vozidlá rýchlej zdravotníckej záchranné služby na Slovensku. Túto časť výcviku mal na starosti naslovovaný odborník z Katedry

zdravotníckych záchranárov

všeobecnej telesnej výchovy Fakulty športu (FŠ) PU PaedDr. Juraj Mihalčin. Okrem previerky teoretických vedomostí, ktoré poslucháči získali na hodinách topografie a kartografie, boli túry po okolitých horách aj previerkou fyzickej kondície študentov.

Sebaobrana a technické športy, tak znel názov poslednej časti praktickej výučby letného výcvikového kurzu. V podstate však išlo o to, naučiť mladých záchranárov základy sebaobrany v rôznych krízových situáciách pri napadnutí škrtiením, kopancami a údermi rôznymi predmetmi, vrátane zbraní. Aj keď túto časť poslucháči neohodnotili ako najnáročnejšiu, zostalo po nej najviac modrín, tak sa pri vzájomných súbojoch do seba partneri pustili (aj dievčatá!). Za priebeh sa musíme poďakovať PaedDr. Lucii Malej z Katedry športovej edukológie FŠ PU, ktorá dokonale zvládla problematiku a požiadavky výučby a bravúrnym spôsobom zvládla nielen samotný výcvik, ale aj rozohňaných študentov.

Záverečné dni letného výcvikového kurzu boli venované previerkam získaných zručností a vedomostí. V piatkových nočných hodinách od-

štartovali nočné orientačné preteky troch družstiev, ktoré mali podľa súradníc v horskom teréne vyhľadať udané body, z ktorých zaznamenali imaginárne volania o pomoc. Výsledky prvých troch družstiev boli vynikajúce, ale tretiemu družstvu sa vypomstila jedna jediná nesprávne zapísaná súradnica, ktorá ich podľa GPS navigovania poslala smerom do Banskej Bystrice.

Hneď v sobotu ráno o ôsmej štartovali hlavné preteky, rozhodujúce pre udelenie zápočtu. V prvej etape museli poslucháči pomocou udaných súradníc vyhľadať v lese miesto volania o pomoc. Tam ich čakala Mgr. B. Jacová z Katedry UZS FZ PU s písomným testom. Po jeho absolvovaní museli navigáciou vyhľadať ďalšiu lokalitu, kde absolvovali previerku naučených chmatov a hmatov z výcviku sebaobrany a museli predviesť aj vybrané spôsoby uzlenia a fixácie. Potom pokračovali podľa GPS súradníc na posledný určený bod, kde na ich pomoc už čakal poranený. Z tohto kontrolného stanoviska museli privolať ďalšiu pomoc, výcvikové sanitné vozidlo, na mieste dostupnými prostriedkami ošetriť všetky poranenia a transportovať postihnutého na ďalšie definitívne ošet-

renie. Výcvikové vozidlo šoféroval vždy jeden z členov družstva pomocou navigácie vysielacťou a automapy. Počas týchto pretekov sa hodnotil nielen čas, ktorý bol, mimochodom, súčtom nočného aj denného zápolenia a bol nad očakávanie vynikajúci, ale aj ďalšie skutočnosti: teoretické vedomosti, orientácia a vyhľadávanie priamo v teréne, kvalita vykonaných úloh z jednotlivých daností cvičených v priebehu kurzu, kvalita a rýchlosť poskytnutej prvej pomoci, druh zvoleného transportu, aj dodržiavanie dopravných predpisov pri používaní výcvikového sanitného vozidla.

Je pravdou, že sme takýmto celodenným pobežovaním po lese v našich typicky červených záchranárskych uniformách vystrašili niekoľko turistov a lesných robotníkov, ale to všetko kvôli nadšeniu a zápalu po-

slucháčov vyniknúť a ukázať, čo sa naučili. Pochváliť by bolo možné viacerých, jednoduchšie je však konštatovať, že sa výcvik priamo v teréne vydaril. Splnil všetky základné požiadavky učebných osnov.

doc. MUDr. Marián Šanta, CSc.,
Katedra UZS FZ PU
Foto: autor

Projekt o Evičke a det'och hodnotili ako kvalitný a užitočný

V dňoch 27. a 28. júna sa na Fakulte zdravotníctva (FZ) PU v Prešove uskutočnilo záverečné vyhodnotenie celoročného projektu Evička a deti, ktorý Ministerstvo školstva SR hodnotilo ako kvalitný a užitočný pre prácu s deťmi predškolského veku.

Počas akademického roku 2005/2006 bol projekt realizovaný v Materskej škole (MŠ) na ul. Mukačevskej a v MŠ Fraňa Kráľa v Prešove. Do projektu sa zapojilo 84 detí vo veku 5 - 6 rokov. Metodické usmernenie zabezpečovala PhDr. Dagmar Magurová s organizačnou pomocou PhDr. Cibrikovej a Mgr. Balkovej. Celý projekt v praxi realizovali študenti študijného odboru Ošetrovateľstvo: Ivanová, Hufnágrová, Kišľová, Šalamunová, Sabolová, Švecová, Magur, Kul'ňová, Jurová, Pekálová, Šofráňková, Kurtyová, Hríčiková, Oravecová.

Cieľom projektu bolo upriamiť pozornosť detí na svoje zdravie a jeho upevňovanie, na možnosti prevencie, na prvú pomoc pri rôznych poraneniach, nebezpečenstvách, v rôznych modelových situáciách, na odbúranie strachu a paniky z choroby. Cieľom bolo tiež stimulovať ich, aby komunikovali, nadväzovali a udržiavali dobré kamarátske vzťahy, viesť ich k spolupatričnosti, humanite, empatii, tolerancii a solidarite.

Projekt bol realizovaný prostred-

níctvom Evičky, fiktívnej kamarátky detí, ktorá chodí do materskej školy, má rovnaké vlastnosti, radosti a starosti ako mali škôlkari.

Tematickú rôznorodosť 10 stretnutí tvorili také témy ako v septembri Evička je zdravá, Evičku uštipla osa, v októbri Evička si na preliezačke odrela lakeť a koleno, Evička si popálila prst, v novembri Evička prechladla, Evičke spadlo čosi do oka, v decembri Zima je tu a Evičku bolí brucho, v januári Darcovstvo krvi a telefonovanie na stanicu rýchlej zdravotníckej pomoci, vo februári Evička má dobrých kamarátov, v marci Stretnutie s drogou, ako reagovať, ako odmietnuť, v apríli Mesiac lesov a bezpečnosti na cestách, v máji Súhrnné opakovanie formou súťaže a v júni spoločná branno-zdravotnícka vychádzka Cesta rozprávkovým lesom a Evička pamätaj na nebezpečenstvá.

Záverečné stretnutie otvorila a deti privítala dekan FZ PhDr. Anna Eliašová, PhD. Deti boli rozdelené do skupín a formou súťaží si preverili zručnosti. Záverečné hodnotenie spojené s odovzďávaním certifikátov

deťom urobil zástupca Územného spolku Slovenského Červeného kríža v Prešove M. Vyslocký. Každý MŠ prepožičali certifikát o tom, že MŠ podporuje vo výchovnom procese u dieťaťa predškolského veku rozvoj poznatkov a zručností v oblasti starostlivosti o vlastné zdravie, podporuje okrem iného formovanie osobnosti dieťaťa v zmysle myšlienok a humanitárneho posolania Medzinárodného Hnutia Červeného kríža a Červeného polmesiaca.

Realizácia projektu bola prínosom i pre študentov FZ PU. Získali pedagogicko-psychologické skúsenosti pri práci s deťmi a v oblasti podpory zdravia a primárnej prevencie.

Na záver sa chceme poďakovať všetkým študentom, ktorí projekt realizovali, Územnému spolku mládeže SČK v Prešove a manažmentu oboch MŠ za spoluprácu a vytvorenie vhodných pracovných podmienok.

PhDr. Dagmar Magurová

Stretnutie seminaristov z Česka, Moravy a Slovenska sa konalo na Velehrade

Už po dvanásťkrát sa konalo stretnutie seminaristov z Čiech, Moravy a Slovenska na Velehrade, ktoré býva raz za dva roky. Velehrad navštívili v sobotu 7. októbra aj gréckokatolícki biskupovia z Prešova, ako jediní zástupcovia východného obradu, spolu so svojimi predstavenými: rektorom Vasilom Kormanikom, prefektom Jozefom Gačom a špirituálom Jánom Karasom.

Naša cesta sa však začala už v piatok, keď sme v podvečer pricestovali do farnosti, v ktorej sme boli ubytovaní – Ostrožská Nová Ves. Po adorácii, ktorú sme mali po večernej sv. omši sme odišli do rodín, ktoré sa postarali o ubytovanie a stravu počas stretnutia.

V sobotu sme boli už na Velehrade pri úvodnom predstavovaní zúčastnených seminárov, po ktorom nasledovala slávnostná sv. omša, ktorej predsedal biskup Kajnek z Hradca Králové. Poobedňajší program sme strávili v skupinkách s inými seminaristami, počas ktorého sme mali možnosť spoznať život aj v iných seminároch. Tento požehnaný čas sme zakončili predstavovaním semi-

nárov cez scény a spoločnou modlitbou. Večer sme sa presunuli do Ostrožskej Novej Vsi, kde sme sa pomodlili s veriacimi farnosti moleben k blahoslavenému biskupovi P. P. Gojdičovi, OSBM.

V nedeľu sme mali možnosť sláviť spolu s tunajšími farníkmi cirkevno-slovanskú svätú liturgiu v chráme a v poobedňajších hodinách svätú liturgiu v bazilike na Velehrade. Tieto liturgie boli sprevádzané zborovým spevom seminaristov (na obr.).

Ďakujeme dobrotivému Bohu za tento požehnaný čas plný milosti. Za všetku organizáciu vďaka patrí aj miestnemu kňazovi P. P. Krajčovičovi.

PaedDr. Vasil Kormanik

Foto: Pavol Fenik

Diskutovali o zmysle kresťanských misií

Koncom prázdnin 31. augusta až 2. septembra sme sa zúčastnili stretnutia študentov a absolventov teologických fakúlt v Prešove a Tesalonikách, spolu s ľuďmi túžiacimi dozvedieť sa niečo o misiách Cirkvi. Aj týmto spôsobom sme sa snažili oboznámiť sa s nepostrádateľnou súčasťou života Cirkvi. Spoločne sme prežili krásne chvíle v náručí staroľubovnianskej prírody. Tam, pod mohutným starobylým hradom, nás prichýlil Karol Sekelský. Jeho poľovnícka chata sa stala dočasným domovom všetkým tým, ktorí majú záujem o misie.

Po zvítaní sa a vzájomnom zoznamení čakal na nás chutný obed z kuchyne manželov Sekelských. Kým si každý vybalil svoje veci, chata sa zmenila na nepoznanie. Z malebnej dreveničky sa stala útulná prednášková miestnosť. Pribudlo v nej i plátno na premietanie a tak sme o misiách nielen počuli, ale sme aj na vlastné oči videli, ako sa rozsieva Božie slovo po celom svete do srdca a duši ľudí. Prednášky a diskusie viedli naslovovzati odborníci – patrí veľká vďaka – a to o. ThDr. Štefan Šak, PhD., odborný asistent Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove, ktorý sa venuje okrem liturgiky aj misiológii a ktorý zároveň pôsobí ako tajomník odboru pre vzťahy so zahraničím Úradu metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi na Slovensku a je duchovným správcom novovzniknutej pravoslávnej cirkevnej obce Krompachy a o. Mgr. kpt. Marek Ignaciak, PhD., dekan veliteľstva Vzdušných síl Ozbrojených síl SR.

Za zapožičanie techniky, ktorá nám umožnila vzhliadnuť dokumenty, prezentácie a filmy o misiách ďakujeme firmám Praxis computer, Technorasi, Kodak a Mgr. Martinovi Bankovovi, Mgr. Sergejovi Kozlovovi, CSc., a v neposlednom rade

i Bc. Epifániovi Samerovi. Za dokumenty a povolenie na ich použitie, ako aj za odborné konzultácie pri príprave programu ďakujeme v prvom rade Jeho Vysokopreoslavenosti prof. Panteleimonovi Rodopoulovi, metropolitovi Serendie a Tyroloje a Thrácie, profesorovi kánonického práva teologickej fakulty svetoznámej Aristotelovej univerzity v Tesalonikách, ďalej misijnému bratstvu Agios Kosmas Etolos z Tesaloník a Styliánovi Kemendzedzidisovi z vydavateľstva Orthodox kypseli, taktiež z Tesaloník. Za technickú pomoc a konzultácie ďakujeme pánom Mgr. Grigorimu Budo Ecovi, PhD., Bogdanovi Humeňukovi a Mgr. Cypriánovi Strezovi, PhD.

Dozvedeli sme sa o misiách po celom svete, o duchovenskej činnosti a evanjelizácii v cirkevných obciach, ale i v Ozbrojených silách a Ozbrojených zboroch SR. A nielen to, čo robia iní, ale aj to, čo my môžeme urobiť v Cirkvi pre hlásanie Christa a Jeho lásky, lebo „žatvy je veľa, ale robotníkov málo“ (Mt. 9, 37). Už teraz sa plní nadšenia a nedeľakosti tešíme na naše ďalšie stretnutie.

Mgr. Anton Pažický,
študent Teologickej fakulty
Aristotelovej univerzity
v Tesalonikách

Gregor III. v Prešove: Sme jedna východná cirkev

„Kristus medzi nami! Tieto slová hovorím svojmu bratovi biskupovi Jánovi Babjakovi a sprevádza ma pri tom silný pocit, že sme jedna východná cirkev. Jemu patrí naša vďaka za pohostenie a spolu sa modlíme o posilnenie našej viery na ceste do večnosti.“ Tieto slová napísal gréckokatolícky melchitský patriarcha Antiochie a celého Východu, Alexandrie a Jeruzalema so sídlom v Damasku Jeho Blaženosť Gregor III. Laham do kroniky Gréckokatolíckeho biskupstva v Prešove, ktoré navštívil v utorok 26. septembra.

V sprievode patriarchu prišli aj Jean Haddad, emeritný metropolita Týru z Libanonu, Joseph Absi, pomocný patriarchálny arcibiskup z Damasku a Michel Moussa, poslanec libanonského parlamentu. Ich prvé kroky viedli do prešovskej Katedrály sv. Jána Krstiteľa, kde patriarcha pobozkal oltár a spolu so svojím sprievodom sa pomodlil pri relikviách blahoslavených biskupov mučeníkov Pavla Petra Gojdiča, OSBM a Vasil'a Hopka. „Ďakujeme Ti, Bože, za Tvojich mučeníkov, ktorí boli silní v utrpení a prosíme Ťa na ich príhovor, posilňuj aj nás v našich trápeniach“, zneli slová

modlitby v arabčine. Spev modlitby v arabčine zaznel aj v Biskupskej kaplnke sv. Jozefa.

Prešovský eparcha hosťom predstavil históriu a súčasnosť Prešovskej eparchie, ako aj perspektívy do budúcnosti. Zdôraznil, že v posledných rokoch Gréckokatolícka cirkev na Slovensku dostala troch blahoslavených mučeníkov, ktorí sú plodom prenasledovania tejto cirkvi v päťdesiatych rokoch minulého storočia komunistickým režimom. Vďaka ich príhovoru táto cirkev dnes žije naplno. Patriarcha Gregor III. prejavil záujem o martyrológium, teda zoznam všetkých gréckokatolíckych

mučeníkov, ktorí trpeli za totalitného režimu v našej krajine. Vyzdvihol potrebu intenzívne pracovať na tom, aby obyvateľstvo Blízkeho Východu, ktoré tvoria väčšinou mladí ľudia, mohlo vyrastať v atmosfére prirodzeného a pokojného života. Podstata človeka znamená byť s tým druhým a byť pre druhého. Toto znamená Emanuel – Boh s nami a pre nás. Toto je poslaním nás kresťanov na Blízkom Východe – napomáhať atmosfére pokoja, povedal patriarcha.

V oficiálnom privítaní vладыka Ján Babjak, SJ vyjadril úprimnú radosť zo stretnutia s patriarchom v sídle Prešovskej eparchie a pri obede s ním zotrval v bratskom a srdečnom rozhovore. Patriarchu a jeho sprievod obdaroval relikviami blahoslavených biskupov mučeníkov Pavla Petra Gojdiča, OSBM a Vasil'a Hopka. Gregor III. pozval vладыку Jána na návštevu Sýrie.

V antiochijskej cirkvi nastal rozkol po Chalcedónskom sneme v roku 451. Pravoverní, ktorí prijali náuku snemu o dvojakej Kristovej prirodzenosti zostali v menšine a nazvali ich melchitmi, teda cisárskymi. Sú to gréckokatolíci, ktorí majú byzantský obrad a liturgiu ako gréckokatolíci na Slovensku. Na Blízkom Východe je ich 700 000 a vo svete ďalších 1 300 000.

Lubomir Petrik

Dlhoročná spolupráca vyústila do medzinárodnej konferencie

Prešovské politologické dni boli na volebnú tému

Inštitút románskej a klasickej filológie Filozofickej fakulty (IRKF FF) PU v spolupráci s Veľvyslanectvom Francúzskej republiky v Bratislave, Vzdelávacou nadáciou Jána Husa a asociáciou Sens-Public usporiadal na pôde PU 28. až 30. septembra medzinárodnú konferenciu na tému *Odlišnosť a tolerancia*. Bolo to prvé podujatie svojho druhu, keď dlhoročná spolupráca vyústila do zorganizovania interdisciplinárnej konferencie. Jazykom konferencie bola francúzština a zúčastnili sa jej okrem odborníkov z Francúzska aj vysokoškolskí učitelia a doktorandi z Čiech, Maďarska, Slovenska.

V úvodnom príhovore prorektorka PU prof. PhDr. Viera Bačová, DrSc., dekan FF prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc., a atašé veľvyslanectva Francúzskej republiky Gilles Rouet zdôraznili potrebu držať krok s Európou, kde interdisciplinárny charakter medzinárodných konferencií umožňuje hľadanie prienikov a inšpirácií v najrozmanitejších oblastiach. Následne sa slova ujal prof. François Soulages, známy francúzsky filozof a estetik, aby úvodnou prednáškou Existencia a dobro, odlišnosť a tolerancia predstavil tému konferencie.

Počas dvoch dní odzneli príspevky z literatúry, lexikológie a traduktológie, ale aj histórie, geografie, či filozofie. Prednášky a následné diskusie priblížili súčasné trendy v spomenutých vedných odboroch

a umožnili výmenu cenných skúseností.

Sériu prednášok uzavrel Gérard Wormser, predstaviteľ asociácie Sens-Public, ktorý vyzdvihol potrebu a užitočnosť ďalšej spolupráce medzi zúčastnenými krajinami a vyjadril nádej, že podujatia tohoto druhu sa stanú tradíciou.

Podakovať za úspešný priebeh konferencie treba predovšetkým Francúzskemu inštitútu, osobitne páňovi Gilles Rouet a pani Magali Boursierovej, organizačnému výboru v zložení Karel Sekvent, Zuzana Malinová, Šalamonová a Katarína Kupčíková, doktorandom a študentom, a v neposlednom rade aj vedeniu FF PU a PU za podporu podujatia.

Ján Drengubiak,
IRKF FF PU

Rusisti v Prešove rokovali o pravde a lži

V dňoch 21. i 23. septembra prešovskí rusisti organizovali medzinárodnú vedeckú konferenciu o jazyku pravdy, omylu a lži, ktorá prezentovala doterajšie výskumy uvedeného fenoménu v rámci projektu VEGA. Konferencia bola organizovaná ako súčasť odborných podujatí Asociácie rusistov Slovenska (ARS). Výstupom okolo 60 odborníkov zo šiestich krajín. Plenárne zasadnutie prebiehalo v Univerzitnej knižnici PU, kde jej riaditeľ Ing. P. Hal'ko s kolektívom vytvorili veľmi príjemné prostredie, za čo sa im žiada úprimne poďakovať.

Slová vďaka si zaslúži PhDr. T. Kanišáková, PhD., a jej študenti, ktorí v krátkom kultúrnom programe – recitáciou a slovenskými, ruskými a rusínskymi melódiami pozdravili všetkých prítomných.

Účastníkov konferencie privítal dekan FF PU prof. PhDr. R. Dupkala, CSc. V krátkom historickom exkurze poukázal na filozofické aspekty pravdy a lži a na stálu aktuálnosť tohto javu v ľudskej spoločnosti. Odzvu mal najmä záver jeho vystúpenia, ktorý predniesol po rusky.

Ďalšie rokovanie prebiehalo v štyroch sekciách: lingvistickej, lingvokulturologickej, literárnej a prekladateľskej. Väčšina vystupujúcich sa sústreďovala na prejavy pravdy, omylu a lži cez konkrétne aspekty jazykovej komunikácie.

Ukazuje sa, že problém pravdy a lži je vysostne problémom filolo-

gickým, keďže tieto formy komunikácie sa prezentujú v jazykovej podobe. Rozsiahly materiál k tomuto výskumu poskytuje najmä jazyk moci, obzvlášť ide o textové a iné komunikačné materiály totalitných režimov. Za jednu z ústredných myšlienok možno považovať fakt, že jazyk vo svojej prirodzenej a prvotnej podobe vyjadruje pozitívne zmysly. V dlhodobom priebehu egoistických foriem medziľudských kontaktov, vyúsťujúcich až do diktátorských politických systémov, sa jazyk a jeho jednotlivé jednotky deformuje. V tejto súvislosti je pozoruhodné zistenie, že v totalitných systémoch sa nepriaznivo a zločinecká realita často prikrýva jazykovými výrazmi z posvätných textov. Ako je známe, ideálne obdobie ľudského spoločenstva je v prorockých textoch nazvané tisícročná ríša. Tento pojem

Pre štáty Východnej stvorky (V 4) bol rok 2006 volebným rokom. Vzhľadom na podobne nastavené parametre tranzitívnej cesty k demokracii a trhového hospodárstvu v Českej republike, Poľsku, Maďarsku a SR po roku 1990, bolo zaujímavé sledovať, ako sa v týchto štátoch po šiestnástich rokoch zmenila politická a hospodárska realita, ako sa vykryštalizovala ich stranícko-politická elita, ako je v týchto štátoch nastavený politický a volebný systém, aká je v nich úroveň budovania občianskej spoločnosti, miestnej a regionálnej samosprávy, štátnej správy, zahraničnej politiky.

Parlamentné voľby v roku 2006 v štátoch V 4 a doterajšia povolebná politická realita sú dostatočne relevantnou príležitosťou pre politologickú komunitu podať o tejto ceste objektívnu správu.

Vedecké podujatie, ktoré pravidelne organizuje Inštitút politológie Filozofickej fakulty (IP FF) PU v Prešove pod názvom Prešovské politologické dni, bolo jednou z viacerých príležitostí o odborný dialóg na tému parlamentné voľby 2006 a povolebný politický vývoj v štátoch V 4. Účastníci konferencie 28. a 29. septembra, ktorých bolo viac ako štyridsať zo slovenských, českých a poľských politologických pracovísk, ako aj pozvaní politickí analytici z Užhorodskej univerzity vychádzali vo svojich referátoch z reálnej politickej skutočnosti, ktorá mala rozhodujúci vplyv na volebné výsledky a povolebný vývoj v štátoch V 4. Poľskí politológovia (Čwiek, Skotnicki) detailne zhodnotili cestu poľskej politiky pred a po parlamentných voľbách. Zhodli sa v tom, že Varšava si zvolila politický hybrid so značnou dávkou populizmu a nacionalizmu, čím sproblematicizovala východiskovú tranzitívnu cestu k stabilizovaným pravidlám pravo-favej hodnotovej politickej a ideologickej orientácie. Česká povolebná realita má svoje hlavné

špecifikum v patovom volebnom výsledku. O tom, ako k nemu došlo a čo čaká českú politiku v najbližšom období diskutovali T. Foltýn, V. Havlík, M. Pink, V. Jirásková, J. Jirásek. Najviac referátov interpretovalo slovenský stranícko-politický priestor v predvolebnom a povolebnom období (J. Koper, S. Konečný, D. Klimovský, J. Rybárik, M. Kaliňák, H. Bujnová, P. Horváth, J. Lysý, M. Gbúrová, D. Leška, S. Krno, L. Orosz, D. Dobias, Š. Surmánek, M. Tóthová, V. Dančišin a i.). Chcem zdôrazniť, že väčšina referujúcich sa zaoberala komparatívnymi súvislosťami politiky v krajinách V 4, predovšetkým procesmi odovzdávania a preberania politickej moci, ústavnými pravidlami, volebným zákonodarstvom, geopolitickým postavením krajín V 4 po voľbách. Ukrajinskí hostia (V. Bodnár, J. Ostapec) obohatili program konferencie o analýzu špecifik parlamentných volieb na Ukrajine roku 2006.

Chcem vysloviť presvedčenie, že zborník referátov z tohto vydareného odborného podujatia prinesie mnoho podnetných poznatkov politologického charakteru o smerovaní straníckeho, politického a hospodárskeho vývoja v krajinách V 4 po tohoročných parlamentných voľbách.

doc. PhDr. Irina Dudinská, CSc.,
zástupkyňa riaditeľky IP FF PU

bol zneužitý hitlerovcami, keď takto pomenovali obdobie svojej vlády v Nemecku. Našťastie pre ľudstvo, a nanešťastie pre milióny obetí, hitlerovská tisícročná ríša trvala iba dvanásť rokov, no zanechala po sebe zatiaľ najhroznejšie zlo, na začiatku ktorého bolo lživé slovo. Podobné jazykové jednotky vytvárajú celý komplex deformantov, ktorých podrobnejší výskum umožňuje odhaľovať spôsob ich používania, súčasne možno vytvárať istú lingvokulturologickú hierarchiu vo vzťahu k univerzálnym kultúrnym a konkrétnym etnokultúrnym reáliám.

Pred rôznymi formami lži nie je imúnny ani jeden politický systém a vlastne žiadne ľudské spoločenstvo. V tomto zmysle je možné skúmať najmä našu súčasnosť, ktorá poskytuje bohatý fond jazykových eufe-

mizmov, ktorými sa prikrýva neprijemná skutočnosť.

Osobitnú pozornosť filológov si zasluhuje najmä jazyk masmédií, kde etika naráža na slobodu slova, keďže sa stretávame aj so slobodou zlého slova.

Konferencia mala aj bohatý spoločenský a kultúrny program. Účastníci konferencie boli prijatí v hoteli Komeko v Starej Ľubovni, kde prebiehala jej druhá časť. Vďaka Ing. M. Kormanikovi, konateľovi firmy Komeko, sa mohli zoznámiť s folklórom tohoto regiónu, navštívili historické, prírodné a kultúrne pamiatky severného Spiša. Podľa získaných ohlasov najmä zahraniční účastníci konferencie si odniesli z Prešova a z východného Slovenska jednoznačne priaznivé dojmy.

Jozef Sipko

Na Letnú univerzitu 2006 v Olomouci sa dá dlho spomínať

V dňoch 3. až 8. júla sa v Olomouci uskutočnila ďalšia frankofónna Letná univerzita (LU), ktorá sa koná každoročne pod záštitou Vzdelávacej nadácie Jána Husa. Po minuloročnom pobyte vo francúzskom meste La Rochelle ju tentokrát organizovala Katedra romanistiky Filozofickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

Z PU sa na nej zúčastnila riaditeľka Inštitútu románskych a klasických filológií Filozofickej fakulty (IRKF FF) PU doc. PhDr. Zuzana Malinová, CSc., traja doktorandi, päť študentov z Katedry francúzskeho jazyka a literatúry a jedna doktorandka z Inštitútu filozofie a etiky. Už samotná téma tohtoročnej LU – Jazyk(y) a reč – sľubovala zaujímavé, podnetné a vzájomné intelektuálne obohacovanie sa z francúzskej, českej a slovenskej strany. Každý z prezentovaných príspevkov poňal danú tému svojím spôsobom a tak tu zazneli prednášky filozofické, literárne a ďalšie z rôznych oblastí spoločenských vied. Každému z nás to značne umožnilo rozšíriť svoj obzor o mnohé zaujímavé témy. Doktorandi IRKF sa aktívne zapojili a na konferencii vystúpili so svojimi pri-

spevkami, ktoré budú publikované aj v plánovanom zborníku.

LU by akiste stratila svoje čaro, ak by sme o p o m e n u l i skvelú atmosféru, ktorá panovala od začiatku až do konca medzi všetkými účastníkmi. Tú znášobovali aj

fakultatívne výlety, ateliéry pre študentov a mnohé iné spoločné aktivity, ktoré len dopomohli k neopakovateľnému čaru celého podujatia. Mesto Olomouc s nesmierne bohatou a zaujímavou históriou v nás nechalo krásne dojmy a zážitky, ktoré budú zaiste ešte dlho rezonovať vo všetkých účastníkoch tohtoročnej LU. Výborná organizácia celého podujatia, množstvo podnetných príspevkov a plodné trávenie voľného času ostávajú tými najlepšími dôvodmi na to, aby sme na tohtoročnú LU spomínali dlho. Vlastne stačí, ak nám spomienky vydržia do budúceho roku – veď budúce leto sa bude LU konať na Slovensku pod záštitou IRKF FF PU. A naše dojmy sa opäť raz znásobia...

Vladimír Dziak,
študent III. ročníka FjI – Sjl

Interpretačná súťaž ARS poetica priniesla kopu pekných zážitkov

V poradí 15. ročník medzinárodnej interpretačnej súťaže v ruskom jazyku ARS poetica sa uskutočnil 16. a 17. júna v Nižnej na Orave. Katedru rusistiky Filozofickej fakulty PU reprezentovali študentky druhého ročníka (dnes už o študijný rok staršie): Eugénia Koščová, Andrea Haburová a autorka týchto riadkov. Ešte predtým ako nás pozvali na Oravu, mali sme možnosť predviesť svoje schopnosti na školskom a neskôr na krajskom kole ARS poetiky v Bardejove.

V piatok 16. júna o piatej ráno nás na parkovisku pred školou čakalo auto s našim osobným soferom. O tri hodiny neskôr sme sa už nachýnili krásou oravskej prírody a prostredím, v ktorom sme mali stráviť najbližších 24 hodín.

Len čo sme sa zaregistrovali, ubytovali a stihli naraňajkovať, oznámili nám zmenu programu. Tou mali byť tzv. potulky víťaznou Oravou. Autobus nás zaviezol do pekného mestečka Tvrdošín a v ňom do obrazovej galérie slovenskej maliarky národnej umelkyne Márie Medveckej (1914 – 1987). „V priamom prenose“ sme mohli vidieť, no najmä počuť prácu tlmochníka. Tlmochnilo sa zo slovenského do ruského jazyka, pretože práve tento jazyk spájal prítomných účastníkov zo Slovenska, Česka, Poľska, Maďarska a samozrejme aj Ruska.

Po hodine umenia nasledovala hodina histórie. Obzreli sme si najstaršiu tvrdošínsku historickú stavebnú pamiatku gotický drevený kostol z polovice 15. storočia. Jeho raritou je barokový oltár z čistého lipového dreva. Potom na mestskom úrade nás oboznámili s históriou, ale aj so súčasným životom mesta.

Po popoludňajšom otvorení začala očakávaná súťaž v prednese ruskej poézie a prózy. Súťažiaci hodnotili

porotcovia, v ktorých sme mali možnosť spoznať niektoré významné osobnosti kultúrneho života všetkých vyššie uvedených krajín. Približne 50 súťažiacich rozdelili do troch kategórií: základné, stredné a vysoké školy.

Študentky PU obsadili jedno prvé (Eugénia) a dve druhé miesta (Andrea a Martina). Okrem diplomov za recitáciu sme sa veľmi potešili aj zaujímavým knihám, ktoré sme si po skončení programu nechali podpísať porotcami.

V sobotu ráno si azda každý z nás na spoločných raňajkách uvedomil, ako nám tu bolo dobre. Dokonca sme zabudli aj na to, že po návrate domov nás hneď v pondelok čakajú skúšky. Veru, ťažko sa nám ľútilo s tými perfektnými ľuďmi, ktorých sme mali tú česť spoznať.

Na ceste domov sme našu nádobu zážitkov doplnili historickým koktailom z prehliadky Oravského hradu, ktorú sme prizdobili príjemnou zastávkou na Spišskom salaši.

Celá súťaž a s ňou spojená organizácia bola skvelá. Naše úprimné „ďakujem“ patrí pani prof. PhDr. Eve Kollárovej, PhD., predsedníčke Asociácie rusistov Slovenska, jej celému medzinárodnému výboru ARS-u a všetkým, ktorí nám umožnili zúčastniť sa na tejto súťaži.

Martina Bucková, za trio účastníčok

Zamýšľali sa nad súčasnou kvalitou materských škôl

Pod názvom Kvalita materskej školy v teórii a praxi sa konala 5. – 6. októbra v Košiciach celoslovenská konferencia s medzinárodnou účasťou, ktorej hlavnými organizátormi bol Slovenský výbor Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu (OMEP), Regionálna sekcia OMEP Košice, Pedagogická fakulta (PF) PU, Metodicko-pedagogické centrum Prešov pod záštitou Ministerstva školstva SR a s podporou samosprávy mesta Košice.

Cieľom konferencie bolo poukázať na súčasný stav kvality materských škôl (MŠ) v teórii a v praxi. Mala vytvoriť priestor na otvorenú diskusiu zainteresovanej odbornej pedagogickej verejnosti o hľadani východísk a perspektív pri riešení kvality MŠ v súčasnosti.

Po úvodnom umeleckom vstupe detí – absolventov MŠ na Ulici Kalinovej v Košiciach nasledovali pozdravy hostí a hlavných organizátorov. Za Ministerstvo školstva SR konferenciu otvorila PhDr. Elena Pajdlhauserová. Moderátorka hlavných referátov PaedDr. Monika Miňová na začiatok pripomenula, že pred 40 rokmi 5. októbra na rokovaní

Mimoriadnej medzivládnej konferencie o postavení učiteľov v Paríži, bolo prijaté odporúčanie týkajúce sa postavenia učiteľov – Charta učiteľa. Ide o dokument, ku ktorému sa Československá republika prihlásila už v roku 1966. Charta učiteľa pripomína, že právo na vzdelanie je základným ľudským právom a je povinnosťou všetkých štátov sveta zabezpečiť primerané vzdelanie všetkých občanov v súlade so všeobecnou deklaráciou ľudských práv, Deklaráciou práv dieťaťa a princípmi deklarácie OSN o šírení ideálov mieru, vzájomného rešpektovania a porozumenia medzi národmi. Deň prijatia charty je významným pre všetky

národy, a preto bol 5. október na 27. zasadnutí Generálnej konferencie UNESCO vyhlásený za Medzinárodný deň učiteľov.

V bloku hlavných referátov vystúpili PhDr. Elena Pajdlhauserová (na tému Riadime materskú školu kvalitne?), PaedDr. Dušan Kostrub, PhD., z PF UK Bratislava (Kvalita metodiky výučby), doc. PhDr. Milan Portik, PhD., z PF PU (Vysokoskolská príprava predškolských pedagógov a jej odraz na kvalitu materskej školy), PaedDr. Ivan Pavlov, PhD., z Metodicko-pedagogického centra v Prešove (Perspektívy kontinuálneho vzdelávania učiteľiek materských škôl na Slovensku).

Účastníci konferencie po vypočutí hlavných referátov a diskusii sa presunuli do ôsmich MŠ v Košiciach. Tam si mohli pozrieť ako funguje kvalita v praxi.

Druhý deň konferencie pokračo-

val v rekreačnej oblasti Ružín a tvorili ho tri tematické bloky. Prvý patril odborným prezentáciám MŠ, ktoré účastníčky konferencie navštívili v predchádzajúci deň. V druhom vystúpili zahraniční účastníci z Nemecka, Poľska, Českej republiky a Maďarska. Prítomní si odniesli množstvo informácií o systéme a kvalite školstva v jednotlivých prezentovaných štátoch. Tretí blok vystúpení a prezentácií patril odborníkom na predškolskú výchovu v SR.

Z konferencie bude vydaný zborník. Formulované závery sú pre zmeny v legislatíve a vzťahujú sa tiež na obsah a metodiku, vzdelanie a kontinuálne vzdelávanie.

PaedDr. Monika Miňová,
Katedra predškolskej
a elementárnej pedagogiky
a psychológie, PF PU

Filozofia všejednoty Vladimíra Solovjova

V rámci edície *Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis* vydala Filozofická fakulta (FF) PU v roku 2005 podnetnú monografiu - *Filozofia všejednoty Vladimíra Solovjova, ktorej autorkou je doc. Irena Dudinská, PhD. (Prešov: FF PU, 2005, s. 137 ISBN 80-8068-415-4)*

Monografia je venovaná téme u nás málo známej, v minulosti (20. – 30. roky 20. storočia), vyšli práce len v ČR, ktoré analyzovali filozofickú tvorbu V. S. Solovjova. Na Slovensku je to prvá rozsiahlejšia publikácia, ktorá analyzuje a interpretuje filozofickú koncepciu všejednoty a mravnej filozofie Solovjova a zároveň prvá monografická práca venovaná tomuto známemu ruskému filozofovi. Solovjov bol nielen filozofom, ale aj básnikom, umeleckým kritikom, prekladateľom a publicistom, ktorý významným spôsobom ovplyvnil filozofické myslenie a intelektuálne prostredie v Rusku koncom 19. a začiatkom 20. storočia.

Práca je rozdelená do dvoch častí, ktoré sú ďalej vnútorne štruktúrované, čo umožnilo autorku precíznu analýzu a interpretáciu skúmanej problematiky.

V prvej časti je vymedzené miesto a význam osobnosti Solovjova, autorka venuje pozornosť peripetiám jeho ľudského osudu a základným historickým a teoretickým predpokladom formovania sa východisk jeho neskoršej filozofickej etickej tvorby.

V druhej časti, ktorá obsahuje štyri podkapitoly autorka dôsledne analyzuje a ucelene charakterizuje Solovjovovu filozofickú koncepciu všejednoty v ontologickom, gnozeologickom, antropologickom a etickom rozmere. Oprávnené konštatuje nadčasovosť niektorých myšlienok Solovjova, jeho filozofický koncept sa vymykal tradičným myšlienkovým schémam, jeho filozofia a mravná filozofia bola vyjadrením kozmickosti a univerzalizmu. Mnohé problémy, ktoré nastolil a riešil sú aktuálne aj dnes. Najmä uvedenie si akútnej potreby zásadných zmien v doterajšom ponímaní a praxi vzťahu jedinca a spoločnosti, rôznych národov, kultúr a náboženstiev navzájom, vrátane vzťahov spoločnosti a prírody, privádza V. Solovjova ku konceptu integrovanosti všetkých foriem bytia – všejednoty. Typické črty filozofie všejednoty sú inklinácia k mysticko-panteistickému riešeniu otázky o jednote sveta, ako otázky o jeho „sofijnosti“, t. j. duchovnosti, uznanie kozmickej „univerzálnosti“ (vselenosti) a „chrámovosti“ (sobornosti) ľudského vedomia a nevyhnutnosť celistvého vedenia chápaného ako zjednotenie vedy,

metafyziky a náboženstva. V tomto smere Solovjov anticipoval postmodernú dobu, v ktorej je uvedená tendencia zjavná.

Zvláštnu pozornosť si zasluhuje tá časť monografie, kde autorka originálne reflektuje viacero tém a problémov týkajúcich sa Solovjovovej mravnej filozofie, najmä časti o základnej otázke mravnosti, o definovaní mravného zákona a o pôvode mravnosti. Štvrtá časť druhej kapitoly je venovaná analýze sociálno-etickej dimenzie všejednoty. Idey, názory a stanoviská traktované Solovjovom v tejto oblasti sú v mnohom aktuálne aj pre dnešného človeka hľadajúceho miesto v spoločnosti.

Analyticko-syntetický prístup, vedecký metajazyk, koncentrované vyjadrovanie a schopnosť aplikácie vhodných hodnotiacich princípov v texte monografie dokumentujú vyspelé a zrelé vedecké myslenie. Monografia I. Dudinskej je nepochybne ďalším „kamenkom“ v mozaike rozvíjajúceho sa filozofického poznania, je vysoko aktuálna, pôvodná, prínosná najmä pedagogickou aplikovateľnosťou a využiteľnosťou vo výchovno-vzdelávacom procese na vysokej škole.

PhDr. Helena Melkusová, PhD.,
KOE V FHPV PU

VYŠLO

Svidník v premenách času

Texty: Patrik Derfiňák, Nadežda Jurčišinová, Peter Švorc z PU v Prešove (s doplnkami piatich lektorov). Fotografie: Dionýz Dugas, Michal Hudák, Róbert Šándor, SNM-MURK vo Svidníku, VHÚ-VM vo Svidníku, MsÚ vo Svidníku. Pre Mesto Svidník vydal Dino, Dionýz Dugas, Sabinov, 2005. Tlač: Polygraf Print, Prešov. Počet strán 112.

Táto veľmi zaujímavá knižka s príťažlivým dizajnom na kvalitnom papieri, financovaná európskymi spoločnosťami, prináša jasný a ucelený obraz histórie mesta Svidník k 650. výročiu jeho prvej písomnej zmienky (Scyuidnyk, rok 1355), od najstaršieho osídlenia cez stredovek až po súčasnosť. Príťažlivé najmä farebné fotografie, ktoré sprevádzajú text a sú aj v monobloku v časti publikácie, odovzdávajú čitateľovi aj estetické informácie.

Čitateľ sa tak kompletne dozvedá o dôležitých historických udalostiach a súvislostiach, ktoré mali podstatný vplyv na formovanie Svidníka od dvoch stredovekých osád, neskôr dedín Makovického panstva až po terajšie moderné mesto a jeho okolie v podduklianskom – makovickom regióne, o obyvateľstve, jeho zamestnaní, hospodárskom postavení, sociálnom a národnostnom zložení, náboženstve, vojnovom pustošení a chudobe, ale aj o rozvoji najmä po roku 1968. Nechýbajú taktiež fakty o vývoji verejnej správy a o osobnostiach, ktoré tu pôsobili, resp. ovplyvňovali vývoj Svidníka. Samozrejme, aj o významných inštitúciách vo Svidníku. Nechýba ani obligátny príhovor primátora Svidníka a cudzojazyčné texty (nemčina, poľština a ukrajinčina).

Čitateľ takto ucelene vníma históriu, krásu a dynamiku Svidníka a zmysel jeho ľudovej a tiež modernej sakrálnej a profánej architektúry pre harmóniu a vyváženosť mesta, najmä jeho centra, ale aj regiónu.

Anotovaná knižka je len výsledkom chvalyhodného úsilia mesta Svidník a vydavateľa s tímom autorov, fotografov a lektorov priblížiť na úrovni 21. storočia slovom a obrazom jeho dejiny práve v roku 650. výročia prvej písomnej zmienky o Svidníku.

Publikácia Svidník v premenách času stala sa atraktívnou pozvánkou do Svidníka, ale aj podduklianskeho makovického regiónu severovýchodného Slovenska, ktorý každého domáceho a zahraničného návštevníka privíta s tradične svidníckym otvoreným náručím.

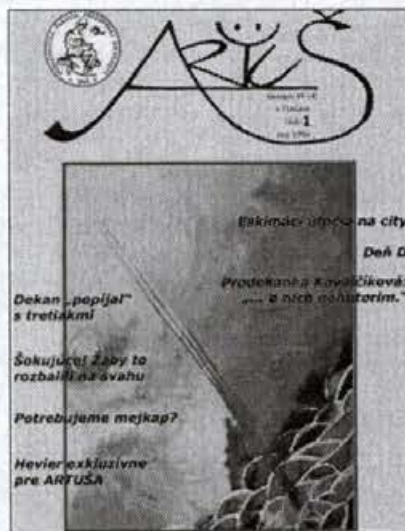
Mgr. Andrej Kaputa

Veľké Artušenie

Kto je Artuš? Už to artušíte? Pohoda, Artuš, tabáček. Prídem o chvíľu – Artuš. Takéto odkazy napínali celú fakultu. Nakoniec predsa len prišiel. Artuš – časopis Pedagogickej fakulty (PF) PU v Prešove. Svetlo sveta uzrel koncom mája 2006. Časopis nedostal meno po slávnom kráľovi Artušovi, akoby si niektorí mysleli. S dvanástimi rytierni okrúhleho stola má spoločný počet – a tým je počet rubrik, ktoré majú nápadité názvy.

Prvou rubrikou je Hlásnik. Prvým hlásnikom Artuša sa stal doc. PhDr. Milan Portik, PhD., dekan PF PU v Prešove. Viete, aký čaj pije dekan? Viete o tom, že máme aj vedecký krúžok? Viete, čo sa deje na PF? Ak nie, tak vám o tom všetkom porozpráva rubrika Infoár bez brnenia. V každom čísle vyspevávajú redaktori časopisu netradičným spôsobom osobnosť PF. V pilotnom čísle svoje brnenie zhodila doc. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD., prodekan PF PU. Redaktori boli naďalej zvedaví a stále sa pýtali. Vy ste odpovedali. Čo? To sa dozvieme v rubrike Anketie. Obsah Hračky skrinky rozlúšťa len hudobne gramotní ľudia, alebo tí, ktorí vydržia čítať až dokonca. O tom, že fakulta má množstvo výborných pisateľov, ste sa mohli presvedčiť už po prečítaní prvých článkov. Podtón grációznosti a noblesy tomu dodáva rubrika Katapult, ktorá ka-

tapultuje do sveta poézie a prózy nádejných adeptov pera. Artušenie prináša bez komentára fotoreportáž o našej fakulte. Excalibur kráľa Artuša sa pretransformoval na Extrakaliber. Tne, tak ako rubrika Bez brnenia, do živého. Čo je tým živým? Sú to osobnosti spojené s PF. V prvom čísle padli pod meč Daniel Hevier a skupina zahraničných študentov (z Portugalska, Belgicka a Čiech). V kotlíku Receptoára sa varí niečo pre telo, dušu, ale aj ducha. Omamné vône humoru, satiry, ironie a vtipu zlákajú určite každého. V rubrike Jarmok, si k tomu určite dokúpite vhodné ingrediencie. Ak by vám nestačil Artušov Receptoár, a ani Jarmok, môžete bez vstupného vojsť do Gallery Art a potešiť svoju dušu múzami umenia. Celým časopisom nás sprevádzajú „vytrúbené hlásky“ malých ško-

láčikov, zhrnuté pod jedným názvom Trubadúr.

Špecialitkou prvého čísla je Trinásta rubrika na trinástej strane. Dozviete sa v nej, ako vlastne Artuš vznikol. Tak čo si myslíte? Bude stačiť náklad pre všetkých?

Zuzana Havrilová

P. S.: Milý Artuš. Dlhो sme na teba čakali. Vďaka tebe môžeme ukázať celému svetu, akí sme a čo vieme. Tak dovidenia nabudúce.

Činnosťou k životu – životom k umeniu

Filozof Arnold Schönberg raz poznamenal, že *krása vznikla v okamihu, keď začala chýbať ľudom, ktorí si ju sami nedokázali vytvoriť*. Práve touto obdivuhodnou cestou utvárania špecifických kultúrnych hodnôt sa vydali študenti – členovia umeleckých súborov, ktorých existencia je dôkazom umelecky hodnotných prejavov kreativity na univerzitnej pôde.

Vysokoškolský folklórny súbor Torysa, ktorého členmi sú predovšetkým študenti PU žijúci tradičným ľudovým umením, vznikol už v roku 1969 na pôde vtedajšej Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach so sídlom v Prešove. Má tri zložky: spevácku, tanečnú a ľudovú hudbu. Umeleckým vedúcim a súčasne vedúcim hudby je PaedDr. Jozef Hrušovský, spevácku zložku vedie PaedDr. Jana Hudáková, PhD., a tanečníkov externý tanečný pedagóg a choreograf František Novotný. Súbor absolvoval zahraničné zájazdy na Ukrajinu, v Českej republike, Rakúsku, Holandsku, Maďarsku, Nemecku a Švajčiarsku a ako poznamenala jedna z jeho členiek – Katarína Ivaseňková, tento rok sa zúčastnili aj na festivale v Taliansku.

Úspešným umeleckým telesom je ženský spevácky zbor Iuventus Paedagogica, ktorý je zároveň najstarším umeleckým súborom na pôde PU. Vznikol v roku 1964 ako zbor A kategórie, ktorý interpretuje skladby všetkých štýlových období a prezentuje aj tvorbu slovenských skladateľov. Repertoár tvoria skladby obdobia renesancie, romantizmu a z 20. storočia. Súčasťou dirigentkou zboru je Mgr. Tatiana Kanišáková, PhD. Speváci sa každý rok prezentujú na diplomových koncertoch študentov katedry hudby, ale k ich najväčším úspechom sa radí viacero úspešných reprezentácií na hudobných festivaloch, tak slovenských, ako i medzinárodných. V júli 2004 na Medzinárodnom festivale akademických zborov IFAS v Pardu-

biciach získali v konkurencii 14 zborov Zlaté pásmo a víťazstvo v kategórii ženských speváckych zborov, Zlaté pásmo v kategórii folklórnej tvorby a aj Cenu rektora Univerzity v Pardubicích pre najlepšie akademický zbor. V roku 2005 na XI. ročníku medzinárodného festivalu vysokoškolských speváckych zborov Akademická Banská Bystrica 2005 získali Zlaté pásmo, 1. miesto a Cenu rektora Univerzity Mateja Bela Banská Bystrica – za pôsobivú dramaturgiu a Cenu Ministerstva školstva SR – Absolútny víťaz ABB 2005. V priebehu minulého semestra súbor nahrával aj vlastné CD v košíckom rozhlasovom štúdiu. Za ich pôsobivými úspechmi, ako sa vyjadřila jedna z jeho členiek, Evka Ivanová, stojí námaha a tvrdá práca, keďže zbor dvakrát týždenne po dve hodiny nacvičuje: „Drobné zrnká múdrosti by sa dali najlepšie vyjadriť slovami našej pani dirigentky, ktorej veta Spev si vyžaduje pozornosť a disciplínu sa stala krédom nepochybne každého člena zboru.“

Šírenie umeleckých rezonancií nielen prešovským, ale aj celoslovenským ovzduším, sa uskutočňuje komorným orchestrom Camerata Academica, ku ktorému patria komorné zoskupenia sláčikové kvarteto a Collegium musicum. Orchester vznikol v roku 1987, pričom jeho repertoár tvorí nielen komorná hudba obdobia renesancie a baroka, ale aj tvorba súčasných slovenských skladateľov. V rokoch 1994 a 1996, keď sa úspešne zúčastnil celoslovenských festivalov Divertimento Musicale bol

výrazne oceňovaný za jeho kultúrny prejav a v rámci III. ročníka festivalu komorných súborov Mládi temperované hudbou 2001 sa stretli nielen s pozitívnou odozvou odbornej verejnosti, ale aj širokého publika.

Akordeónové kvarteto, ktoré vzniklo v roku 2000, od akademického roku 2004/2005 je súčasťou súboru Camerata Academica. V jeho repertoári sú skladby rôzneho žánrového zamerania.

Na obdivuhodnú pedagogicko-didaktickú činnosť sa podujali študenti – členovia komorného vokálneho združenia Piano Vocal, ktoré vzniklo v roku 1999. Jeho členovia sa popri orientácii na sólový a komorný spev rôznych žánrov od renesancie, baroka, klasicizmu až po súčasnosť, sami podieľajú na pripravovaní koncertov pre základné a stredné školy. Samozrejme, nezanedbateľné sú aj ocenenia na medzinárodnej speváckej súťaži Moyzesiana, kde získali hlavnú cenu Slovenského hudobného fondu, cenu za najlepšiu interpretáciu muzikálu v sólovom speve a cenu za najlepšiu interpretáciu skladby Mikuláša Moyzesa.

Mužský spevácky zbor sv. Romana Sladkopevca Gréckokatolíckej teologickej fakulty, ktorý je pokračovaním duchovnej prípravy budúcich kňazov, vznikol v roku 1993. Popri spoločných skladbách zbor nacvičil i Božskú liturgiu sv. Jakuba a orientuje sa najmä na duchovné bohatstvo v podobe liturgických spevov kresťanského Východu.

V roku 1992 vznikol spevácky zbor Pravoslávnej bohosloveckej fakulty, ktorý sa zameriava na vokálnu prezentáciu gréckych, ukrajinských a ruských autorov, akcentujúc

duchovné rozmary tejto hudby. Na XXIII. medzinárodnom festivale Muziky cerkiewnej v Poľsku mu patrilo druhé miesto v súťažnej kategórii parafráznych zborov.

Medzi najmladšie umelecké súbory PU sa radí miešaný spevácky zbor Nostro Canto, ktorý vznikol v roku 2001. V marci 2004 sa zúčastnil na tzv. telemoste s pápežom Jánom Pavlom II. v Dóme sv. Martina v Bratislave.

Za zmienku stojí aj Rádio PAF, ktoré vzniklo pred dvanástimi rokmi a večer čo večer, počas celého semestra nielen tónmi hudby spriemňuje voľné i pracovné chvíle študentom bývajúcim na internátoch. Zaujímavosťou je, že dodnes sa presne nevie, čo názov samotného rádia znamená, skratka zrejme pochádza zo slov pedagogické a filozofické rádio. Počas jeho niekoľkoročnej existencie sa v ňom vystriedalo mnoho ľudí, ktorí neskôr zakotvili v slovenských profesionálnych rádiách, či iných médiách. Mgr. Michal Šima, ktorý zastáva v rádiu post tajomníka, poznamenal, že v súčasnosti rádio získalo určitý počet grantov, vďaka ktorým sa technická úroveň rádia mohla posunúť vyššie. Napríklad aj počúvanie rádia prostredníctvom v súčasnosti takého silného fenoménu, akým je internet.

Hľadanie krásy a skutočných kultúrnych hodnôt je, i keď to vyznieva ako klišé, v dnešnom uponáhľanom svete ťažké. Aj to je jeden z dôvodov, ktorý by mal viesť k hlbšiemu vnímaniu a aktívnemu vytváraniu estetického, čo pretrváva mimo všednosti a ešte dlho rezonuje v dušiach.

Nad'a Čeklovská,

Sj - Vv, 3. ročník, FHPV PU

Od redakcie

Kolotoč sa nanovo spustil. Prázdny sa pominulí a máme tu nový akademický rok. Samozrejme, že v tomto čísle časopisu PU je už aj jeho začiatok daromne pripomínať. Ak tak robíme, tak len preto, lebo ide o vstup podstatnejší. PU sa ocitla v minijubilejnom desiatom roku svojej existencie.

V tomto vydaní prinášame okrem iných dokumentov aj Etický kódex zamestnancov vysokých škôl. Prijala ho Slovenská rektorská konferencia. Nejde o zákon, ale presne o to, čo stojí v názve – kódex. Písané pravidlá slušného správania sa. Vyvolal značnú diskusiu. Niet sa čo čudovať, pretože každý porovnáva. Nielen podľa toho starodávneho – ja som

baník, kto je viac. Takže keď som zamestnanec vysokej školy, mal by som to a to a nesmiem to a to. Tak vraví kódex. A čo platí v živote? Ak nejaký poslanec Národnej rady SR so základným (stredným) vzdelaním má celý svoj príjem možno i dvojnásobne vyšší ako univerzitný profesor, tak tento etický kódex nemôže takéhoto učiteľa vysokej školy uspokojiť. Počíta sa totiž v dnešnom svete, čo máte v peňaženke. A keď si musia všetci zamestnanci PU od začiatku tohto akademického roka povinne zaznamenať dochádzku na pracovisko, tak je to už len pseudočerešnička na torte. V súvislosti s týmto problémom by sa snáď mohla nájsť odpoveď na otázku, kto spôsobil, že

inšpektorát práce siahol na profesora.

Ďalším problémom, o ktorom však v tomto vydaní nepíšeme, ale on rezonuje v akademickej obci je plagátorstvo. Týka sa napríklad seminárnych i diplomových prác. Vznikol ako keby začarovaný kruh, do ktorého vstúpili navyše tu nomenované rôzne internetové stránky. Všetko nájdete na webe. Kde sa však dá nájsť čisté svedomie? Zrejme nie je lepší pocit, že napísal som to tak len ja a nikto viac. Plagátorstvo sa ťažko dokazuje, a to nielen vysokoškolským učiteľom študentovi, ale aj vysokoškolským učiteľom svojmu kolegovi. Mimochodom, s istou odnožou tohto problému sme sa stretli

v tomto vydaní časopisu PU i v našej redakcii. Dostali sme na uverejnenie článok, ktorý sa neskôr objavil aj v miestnej periodickej tlači. Ten istý, od slova do slova. Tak sme ten „náš“ vyradili a pomysleli si svoje.

Pozornému oku čitateľov iste neušlo, že sme v hlavičke časopisu vymenili logo PU, zaradili sme doň to, ktoré je právoplatné. Napravili sme chybu minulosti.

Samozrejme ďakujeme všetkým, ktorí sa rozhodli zverejniť svoje poznatky na stránkach časopisu PU. Po dlhšom čase vychádzame na 28 stranách, čím sme vyrovnali doterajší rekord v rozsahu jedného vydania. A opakujeme aj rekord v náklade, je to 2200 kusov.

Budúci učitelia hudobnej výchovy sa stretli v Nemecku

Podceňovanie predmetu hudobná výchova v dnešnom vyučovacom procese na ZŠ vedie učiteľov a študentov hudobnej výchovy k mnohým diskusiám. Snaha dať tomuto predmetu hlbší zmysel a smerovanie k rozvoju celej osobnosti dieťaťa, pokus o kreativitu, zakomponovanie technických výtvarných 21. storočia a rôzne iné požiadavky a témy sa stali obsahom tohtoročného Študentského fóra vo Würzburgu (NSR), ktoré sa koná pod záštitou Európskej asociácie pre hudobnú výchovu. (EAS)

EAS je organizácia, ktorá poskytuje učiteľom hudby a študentom z európskych krajín priestor na výmenu poznatkov a skúseností formou rôznych konferencií a študentských fór. Cieľom EAS je zasadzovať sa za kvantitatívno-kvalitatívny rozmer školského hudobného vyučovania a tiež podporovať profesionálny rast študentom hudby celej Európy. Študentské fórum, ktoré EAS každoročne realizuje v rámci svojho Európskeho kongresu, má na zreteľ niekoľko cieľov. Ide o potrebu rozvíjať profesionálne vzdelanie budúcich učiteľov hudby, smerovanie ku kritickému uvažovaniu, práca v skupinách, rozvíjanie kreatívneho myslenia a v neposlednom rade ide aj o potrebu kultúrneho, profesionálneho a sociálneho pochopenia sa na uľahčenie flexibility, výmeny a mobility.

Na tohtoročnom študentskom fóre v rámci kongresu EAS s názvom Spevy... sa zúčastnilo 25 študentov z 11 krajín EÚ. Študenti z Estónska, Švédska, Nórska, Anglicka, Írska, Poľska, Česka, Nemecka, Rakúska, Slovenska a Švajčiarska si vymieňali poznatky, skúsenosti a nápady na zefektívňovanie vyučovania hudobnej výchovy. Všetci títo budúci učitelia, plní entuziazmu, preukázali veľkú snahu o zjednotenie a zlepšenie hudobno-výchovného procesu.

Program fóra tvorili sedenia, na ktorých delegáti prezentovali vopred pripravené materiály, znalosti a skúsenosti, zapájali sa do diskusií, spolupracovali na návrhoch a vytvárali hudbu. Organizačnú ruku nad priebehom celého fóra držal profesor na Hochschule für Musik vo Würzburgu, prof. Gerhard Sammer a prof. Sarah Hennessy, ktorá je predsedníčkou Národnej asociácie učiteľov hudby vo Veľkej Británii. Na spoločných sedeniach zdôrazňovali dôležitosť vzájomnej komunikácie medzi študentmi. Väčší význam pripisovali skôr samotnému procesu, to znamená vzájomnej komunikácii a kooperácii pri dosahovaní čiastkových cieľov, ako na výsledný produkt, ktorým bola prezentácia na konferencii.

Z odpovedí na otázky týkajúcich sa vylepšenia učebných osnov v 21. storočí ako aj učiteľovej osobnosti vznikli štyri základné témy, ktoré boli ďalej podrobnejšie rozpracované v skupinách a nakoniec aj prezentované. Tieto štyri témy obsahovali požiadavky na rozvoj celej osobnosti dieťaťa so zreteľom na psychické, fyzické a sociálne osobitosti, požiadavky na začlenenie počítačovej a mediálnej techniky do vyučovania hudobnej výchovy, hľadanie nových kreatívnych metód a zdôraznenie kultúry ako prostriedku poznávania aj iných národov.

Študentky Katedry hudby FHPV PU (v strede) pri prezentácii svojho projektu.

Okrem diskutovania sme sa zúčastňovali aj praktických činností. Stretnutia sme zvyčajne začínali krátkymi „zahrievacími“, ale hlavne zábavnými hrami. Tie si mali všetci pripraviť vopred a stali sa veľmi silným prvkom, ktorý nás každý deň posúval stále bližšie k sebe.

Naším najsilnejším zážitkom bolo stretnutie s bývalým učiteľom hudby vo väzení, ktorý dnes pôsobí na Guildhall School of Music and Drama v Londýne, Robom Wellsom. Absolvovali sme s ním neuveriteľnú hodinu hudby, kde sme sa stali malými – veľkými skladateľmi s využitím hudobných nástrojov, rytmu a hry na telo. Za pár minút 25 študentov vytvorilo jednoduché a zároveň úžasné predstavenie. Tento hudobník – učiteľ v nás zanechal nezabudnuteľný zážitok nielen vystupovaním, ale aj spôsobom, akým nás všetkých v oka-

mihu zaktivizoval. Rozprávaním o svojej ceste k učiteľstvu a úvodnými rytmicko-melodickými cvičeniami úplne uvoľnil atmosféru, počiatočnú trému a napätie a zrazu sa každý v miestnosti usmieval. Dokázali sme zbúrať jazykové bariéry prostredníctvom hudby, ktorá sa stala „naším medzinárodným jazykom“. Toto ani nie dvojhodinové stretnutie s mladým skladateľom bolo pre nás veľkou dávkou inšpirácie. Byť učiteľom hudby je predsa úžasné!

Za možnosť účasti na tomto veľmi inšpiratívnom podujatí by sme sa chceli poďakovať dekanovi FHPV prof. RNDr. Ivanovi Bernasovskému, DrSc., za úhradu cestovných nákladov a doc. Mgr. art. Irene Medňanskej, PhD., okrem iného aj členke výboru EAS, za sprostredkovanie účasti.

Ivana Čorbová, Ivana Nováková, študentky 5. roč. Hv - Sj

Mladí germanisti absolvovali študijný pobyt v Trieri a v Mürtenbachu

Študijný pobyt nás 15 študentov germanistiky PU s našimi vyučujúcimi Luciou Kolesárovou a Christianom Irsfeldom – financovaný DAAD – sa začal 23. júna. Cesta nás mala zaviesť do Trieru, Kolína a na miesto nám vtedy ešte úplne neznáme, do Mürtenbachu.

Historické mesto Trier je známe nielen vďaka jeho bohatej histórii, ktorá začína už v čase Rímskej ríše, ale aj vďaka jeho veľkej univerzite. V Trieri sme sa zdržali od 24. do 28. júna a na tamtojšej univerzite sme boli na množstve rôznych seminárov, prednášok a samozrejme aj prednesov. Témami týchto podujatí boli germanistika, jidistika a dejiny. Boli sme prekvapení kolíki profesori a docenti Univerzity v Trieri nás pozvali na svoje podujatia, privítali nás alebo prednášali extra kvôli nám. Patrili k nim pani prof. Moulin, pani prof. Schnabel-Schüle, prof. Neuberger, prof. Haverkamp, prof. Röhl a mnohí iní. Aj pani dr. Kleine, ktorá nás navštívila a vyučovala v Prešove začiatkom marca tohto roku, nám tiež prednášala. Dr. Kleine okrem toho organi-

zovala celý program prednášok v Trieri, počas ktorých prednášali aj niektorí naši študenti a učitelia, napr. o nemeckých dedinách na Slovensku alebo o slovách nemeckého pôvodu v slovenskom jazyku. Takto to išlo každý deň od skorého rána až do neskorého večera. Bolo to ale veľmi zaujímavé a mali sme naviac trochu času pozrieť si mesto a niektoré múzeá. Trierský kanonik, prelát Franz-Josef Gebert nám umožnil exkluzívnu prehliadku zamknutého domu, čo bolo veľmi dojemné.

Druhú časť cesty, ktorá bola skôr poznávacia, sme strávili od 29. júna až do 3. júla v Mürtenbachu. Hneď v prvý deň sme navštívili Gymnázium v Gerolsteine, kde nás žiaci a učitelia veľmi priateľsky privítali. Tam sme sa mohli zúčastniť vyučovania a tri naše študentky pred-

nášali referáty. Potom sme šli na obecný úrad, kde nás privítal primátor Matthias Pauly a priblížil nám riadenie a geologické a historické zvláštnosti Gerolsteinu. Tento večer sme – ako aj ostatné v Mürtenbachu – strávili na ihrisku, kde sme aj bývali. Hneď v prvý večer nás veľmi srdečne privítal aj starosta Christoph Hacken a mnohí ďalší Mürtenbachčania. Ďalší deň sme išli na výlet do preplneného Kolína (kvôli futbalovému zápasu Nemecka proti Argentíne). Skutočne pozoruhodné! A tretí deň v Mürtenbachu sme po náročnom týždni mali konečne čas na oddych. Popoludní sme spolu hrali volejbal, tri dievčatá z našej skupiny, ktoré si s Melanie Brück navštívili karnevalový tanec, nám ho predviedli a večer sme grilovali. Spolu s ostatnými Mürtenbachčanmi (a jednou tu žijúcou Slovenkou Luciou) sme sa dobre zabávali. Primerane tomu to potom na ďalšie ráno zvládla len časť skupiny prísť načas na bohoslužbu

do susedného Birresbornu. Ale pre nás bola účasť na nemeckej omši veľmi zaujímavá a milého pána pastora Schwana sme spoznali práve v predvečer, keď nám rozprával o svojom pobyte v Prešove v 70. rokoch. Na obed sme mali krátku túru a potom nás prof. Tiepelmann previedol hradom Bertradbarg. Ďalšie ráno nás čakalo žiaľ už len balenie a cesta domov.

Naša študijná cesta skončila 4. júla v Prešove a všetci študenti dorazili plní nádherných zážitkov (a aj trochu unavení) domov. Chceme v mene všetkých poďakovať dekanovi FF PU prof. Rudolfovi Dupkalovi, direktorovi inštitútu prof. Ladislavovi Sisákovi, našej tajomníčke Erike Adamovej, nášmu lektorovi Christianovi Irsfeldovi, dr. Ane Kleine z Univerzity v Trieri, starostovi Christophovi Hackenovi a všetkým ostatným za takúto milú skúsenosť!

Účastníci študijného pobytu

Športové všeličo pre materské školy mesta Prešov zaplnilo halu PU

Posledné májové dni od nedeľky nespali nejedni predškôlníci z Prešova. Dôvodom bol druhý ročník športovo-rekreačného podujatia, ktoré pre deti z prešovských materských škôl (MŠ) organizovali študenti štvrtého ročníka Fakulty športu (FŠ) PU v športovej hale PU.

Autorka myšlienky, PaedDr. Klaudia Zusková, PhD., z FŠ, zabezpečila spoluprácu so Školským úradom Mestského úradu v Prešove. Vďaka ochote a ústretovosti PaedDr. Svorada Herdického a Mgr. Ludmily Kravčakovej mali študenti dostatok financií na zabezpečenie akcie a na vecné ceny pre deti. Hlavným ťažiskom organizácie boli študenti na čele s Janou Sivačkovou a Petrom Suchánkom. Samotnej akcii predchádzalo niekoľko neformálnych stretnutí, na ktorých sa postupne vykrystalizovalo aké bude zloženie realizačného tímu a aké aktivity deťom ponúkne. Jedno bolo isté – deti prídu veľa a budú mať chuť dať do toho všetko. Na nás, študentoch ostalo ako sa s touto úlohou popasujeme.

Deň D sa niesol v znamení krásneho počasia a veľkého hluku. Každá MŠ, ktorých bolo spolu sedem, poslala reprezentačnú výpravu a tie si zjavne dali za cieľ dať o sebe vedieť – oblečením, maskotmi, hlukom. Našťastie, študenti boli na mieste oveľa skôr, a tak v organizovanom chaose doladili posledné detaily, pripravili odmeny pre deti, zopakovali si jednotlivé body programu a DJ rozoznieval halu dobrým hudobným výberom. Na nervozitu nebol čas, onedlho sa začalo plniť hľadisko deťmi z jednotlivých MŠ. Každá priniesla svoje logo a zhruba pätnásťku hrdiel, ktoré hneď po príchode nadšené reagovali na povzbudenie od roztlieskavačiek.

Na úvod a počas programu sme videli pohybové skladby – Mažoretky z MŠ na ul. Fraňa Kráľa, „Boby“ v podaní MŠ na ul. Bernolákovej, kreácie pri cvičení na fitoprách predviedli deti z MŠ na ul. M. Nešpora. Ako vyzerá „Cvičenie“ ukázali deti z MŠ na Bajkalskej ul., a nakoniec Cha-Cha v podaní „Myšiek“ z MŠ na Budovateľskej ul. No všetko spelo k hlavnému bodu programu – súťažiam. Deti si mohli zmerať silu na prekážkovej dráhe, šikovnosť pri balónikovej súboji, rýchlosť pri zbere hrbíkov, zručnosť pri váľaní fitlopt a bystré oči a rýchle nohy pri zberaní značiek.

Deti behali, podliezali, nosili, hľadali, šliapali si na balóniky, guľali lopty ako o život, predviedli úžasné nasadenie a zápal. V hale vládla skvelá atmosféra a všetkým bolo ľúto, keď skončila posledná súťaž. Vyhlásenie výsledkov prinieslo deťom príjemné prekvapenie, lebo každé dieťa si odnieslo hračku – darček od úradu. Víťazi boli hračkami priam zavalení. K zdanu akcie výdatne prispeli všetci študenti štvrtého ročníka FŠ PU, ktorí si zodpovedne plnili úlohy na rôznych pozíciách. PaedDr. Iveta Boržiková a študentky Pedagogickej fakulty PU pomohli hladkému priebehu akcie a MUDr. Bibiána Štefanková sa zhostila zdravotného dozoru. Tohtoroční štvrtáci nasadili latku vysoko, nasledovníci majú čo prekonávať.

Martin Kandráč, 4. ročník Tv a J

Atletická veteraniáda 2006

Atletický štadión Slávie PU Prešov bol v poslednom septembrovom týždni dejiskom atletickej veteraniády. Podujatie pravidelne organizuje atletický klub Slávie. Preteky prebehli za krásneho slnečného počasia za účasti vyše dvadsiatich nadšencov atletického športu. Svoje sily si zmerali v disciplínach: beh na 60 m, 200 m, 800 m a na 5000 m, vrh guľou, hod diskom a hod kladivom. Po pretekoch si pretekári v druhej debaťe pospomínali na zašlé časy odkrútené na atletických dráhach po celom Československu.

V jednotlivých vekových kategóriách zvíťazili:

Muži – beh na 60 m, kategória nad 40 rokov: Jonathan Gresty (FHPV PU) 8,29 s, nad 50 rokov: Ján Kuzmiak (SLA Prešov) 8,29 s, 200 m, kategória nad 40 rokov: J. Gresty 28,0 s, nad 50 rokov: J. Kuzmiak 29,5 s, 800 m, kategória nad 40 rokov: J. Gresty 2:28 min, nad 50 ro-

kov: Milan Židek (Prešov) 3:05 min, nad 70 rokov: Jozef Štec (C.A.P. Prešov) 3:21 min, 5000 m nad 40 rokov: Jozef Franko (Prešov) 17:58 min, nad 50 rokov: M. Židek 22:20 min, nad 60 rokov: František Stanek (V. Šebastová) 22:55 min, nad 70 rokov: J. Štec 23:59 min, vrh guľou nad 40 rokov: Marián Malek (SLA Prešov) 10,13 m, nad 50 rokov: Jaroslav Košela (Prešov) 9,25 m, nad 60 rokov: Juraj Maľcovský (SLA Prešov) 10,81 m, hod diskom nad 40 rokov: M. Malek 27,23 m, nad 50 rokov: J. Košela (Prešov) 29,68 m, nad 60 rokov: J. Maľcovský 27,86 m, hod kladivom nad 40 rokov: M. Malek 23,40 m, nad 50 rokov: Jozef Bicák (SLA Prešov) 28,80 m.

Ženy – beh na 60 m Beata Nagyová (Prešov) 11,47 s, vrh guľou Anna Tomajková (SLA Prešov) 7,90 m, hod diskom A. Tomajková 18,94 m.

dr. Juraj Maľcovský, CSc.

Tvorcom pozitívnych ľudských hodnôt je aj šport

Mesto Prešov za podpory medzinárodného Výšehradského fondu zorganizovalo a uskutočnilo v dňoch 8. až 11. júna vydarené športové stretnutie mládeže partnerských miest.

Na medzinárodných majstrovstvách mládežníckych družstiev z pozvaných partnerských miest Prešova súťažili chlapci a dievčatá vo veku od 13 do 16 rokov v siedmich športoch (futbal, basketbal, volejbal, hádzaná, plávanie, bedminton a športová strelba). Súčasťou bola aj medzinárodná odborná konferencia Šport – tvorca pozitívnych ľudských hodnôt. Konala sa 9. júna vo veľkej zasadačke Mestského úradu v Prešove.

Cieľom konferencie bolo zhodnotiť súčasný stav využívania hodnôt, ktoré prináša šport v členských štátoch EÚ na príklade Poľska, Česka, Maďarska, Slovenska a tiež na Ukrajine – na úrovni miest a regiónov. Obsahová náplň konferencie bola zameraná na využívanie hodnôt, ktoré prináša šport v snahe zvyšovať vzdelanie, kvalifikáciu a odbornosť umožňujúcu mladej generácii vzájomné upevňovanie pozitívnych ľudských hodnôt. Šport pre všetkých a voľný čas, školský šport, pohyb a výchova k zdraviu.

Okrem primátora mesta Prešov Ing. Milana Benča a viceprimátora PhDr. Milana Lacu na nej vystúpili športoví experti partnerských miest, vrátane zástupcov PU.

Prítomných veľmi zaujali prednášky prof. PaedDr. Jána Jungera, PhD., dekana Fakulty športu (FŠ) PU, ktorý citoval A. Coopera, že

zdravie prinášajú pohybové aktivity, výživa a duševné uvoľnenie. Ďalej uviedol skutočnosť, že podľa vedeckých výskumov by malo platiť, že koľko človek sedí, toľko by sa mal pohybovať. Podčiarkol, že Olympijská charta dáva úlohu národným olympijským výborom rozvíjať aj šport pre všetkých. Podľa neho šport dnes neslúži len elitám, ale všetkým – no v myslení ľudí nebadáť výraznejší posun v tom, že je potrebné starať sa o svoje zdravie. PaedDr. Klaudia Zusková, PhD., vedúca katedry športovej humanistiky a kinantropológie FŠ PU v Prešove, prezentovala realizovanie programu v intenciách Šport pre všetkých cvičenia s deťmi predškolského veku, cvičenia pre rodičov s deťmi a pre seniorov.

PaedDr. Michal Modrák hovoril na tému Výchova k zdraviu a školský šport v Prešove. Mgr. A. Žabecká z Noweho Saczu hovorila o zdravotnej telesnej výchove školopovinných detí a o školskom športe v Poľsku. Mgr. Z. Veselý z Prahy predniesol príspevok o propagácii športu a o jeho povýšení do spoločenskej samozrejmosti aplikáciou metódy vytvárania pozitívnych vzorov.

Výstupom z konferencie bude zborník príspevkov.

PaedDr. Michal Modrák,
Metodicko-pedagogické
centrum Prešov

Úspešné športové gymnastky a aerobičky PU

Športovým gymnastkám a aerobičkám Klubu gymnastických športov (KGŠ) TJ Slávia PU sa darí aj v tomto roku. Teší skutočnosť, že dievčatá boli úspešné aj na ďalších podujatiach.

V Prievidzi sa uskutočnilo prvé kolo Slovenského pohára v športovej gymnastike. Gymnastkám KGŠ TJ Slávia PU sa na ňom mimoriadne darilo. V súťaži žien zvíťazila Alžbeta Segedyová, na druhej pozícii skončila Klaudia Murgová. V kategórii starších žiačok bola najúspešnejšia Alexandra Kovalská, ktorá svojím výkonom príjemne prekvapila aj trénerku docentku Kvetoslavu Perečinskú.

Košice boli dejiskom 29. ročníka medzinárodných pretekov v športovej gymnastike Memoriál Jozefa Pajora. V súťaži žien si striebornú pozíciu vybojovala Alžbeta Segedyová, medzi juniorkami získala bronzovú medailu Alexandra Kovalská. Športové gymnastky v KGŠ Slávia PU trénujú Kvetoslava Perečinská, Michal Perečinský, Dana Valčáková, Klaudia Murgová, Adriana Sabolová. Úspešné boli aj gymnastické

aerobičky na druhom kole Česko-Slovenského pohára v Nitre. Juniorky Alžbeta Segedyová, Petra Tomková, Ivana Faměrová zvíťazili v súťaži trojíc. Medzi jednotlivkyňami obsadila Faměrová tretiu priečku, Tomková bola piata. Staršie žiačky: 7. Ivana Kundlová (v rámci Slovenska štvrtá), 8. Zuzana Lukáčová (piata), 10. Michaela Šmeringaiová (siedma). Súťaž trojíc: 5. miesto Lukáčová, Kundlová, Šmeringaiová (v rámci Slovenska druhé miesto). Tretie kolo Česko-Slovenského pohára sa uskutočnilo 7. októbra v Zlíne. Seniorky: 5. Tamara Ferencová (v rámci Slovenska tretia), 7. Miroslava Gumanová (štvrtá), juniorky: 3. Faměrová (tretia), 6. Tomková (piata). V súťaži trojíc starších žiačok si Kovalská, Kobulská, Vašková vybojovali piatu priečku, medzi slovenskými aerobičkami sa tešili zo striebornej pozície. (jac)

Rozhovor s kubánskym grafikom Eduardom Guerrom

Kuba – slnko, káva, cigary, hudba a...

Nie každý má to šťastie a zároveň aj prostriedky na to, aby zažil exotickú dovolenku. Dajme tomu na Kube. Kto mal však chuť a čas, mohol si ju aspoň sprostredkovanou dopriať priamo v Prešove. V dňoch 12. až 20. septembra ste mohli vlastnými zmyslami okúsiť to, čo je pre Kubu charakteristické. Ojedinelú ručnú výrobu cigár, miešanie tradičných koktailov, ochutnávku pravej kubánskej kávy, vína či kubánskej kuchyne, originálnu kubánsku skupinu *Malecón music group*, a tiež umelecké diela. Hovoríme o Kubánskych dňoch v Prešove, ktoré zorganizovali nezisková organizácia *Mosty*, *Šarišská galéria*, *Spoločnosť priateľov Kuby na Slovensku* a *PU*. Práve na pôde našej *Alma mater* sa uskutočnili záverečné podujatia Kubánskych dní. Konkrétne išlo o výstavu diel kubánskeho grafika Eduarda Guerra a o workshop na tému *Kolografia*. Viedol ho samotný autor a zúčastnili sa ho predovšetkým študenti a pedagógovia *PU*. Mali tak jedinečnú možnosť zažiť princíp výtvarnej tvorby touto u nás ojedinelou grafickou technikou. Keďže nebýva na dennom poriadku, aby sme sa mohli pohovárať s umelcom z „exotickej“ krajiny, využili sme túto možnosť a položili sme Eduardovi Guerrovi niekoľko otázok.

Študovať výtvarné umenie ste začali už ako chlapec, v dvanástich rokoch. Čo bolo pre tento váš záujem prvotným impulzom; rodina, priatelia alebo niečo iné?

- Podnet prišiel od otca, ktorý si zavčas uvedomil, že mám talent. Ja som však veľký záujem o výtvarné umenie ako také nemal a chcel som sa radšej učiť hrať na gitare. Toto mi otec rázne zatrhol a povedal: „Nie, ty budeš maľovať!“

Technika kolografie, ktorú pri tvorbe používate je zrejme špecifická a nie príliš rozšírená, pretože jej vysvetlenie sme nenašli ani v odborných encyklopédiách výtvarného umenia. V čom spočíva jej princíp?

- Tento spôsob výtvarnej techniky môžem priradiť k často využívanej technike v Európe – kolo-rovanej grafike. Moja technika pochádza pôvodne z USA, kde je veľmi populárna. U nás na Kube sa tento druh výtvarnej techniky taktiež uchytil a stáva sa zo dňa na deň populárnejším. Je to aj preto, že náklady na materiál pri tejto technike sú veľmi nízke a je možné použiť rôzne, nám Kubáncom dostupné materiály. Je to veľmi zábavná a motivujúca, ako sa dá pohrať s touto technikou a samotným dielom pri použití rôznych materiálov. Technika sama o sebe nie

je veľmi zložitá, avšak niekomu sa môže zdať veľmi prácná. Najprv si musím do kartónového papiera vyryť námet. Tieto ryhy musia byť dostatočne hlboké z dôvodu ukladania materiálu pre daný námet. Taktiež používam rôzne akrylové farby, ktorými jednotlivé kusy použitých materiálov namaľujem. Takto navrstvené materiály s vyrytým námetom prejdem viackrát grafickým valcom, čím námet „prenesiem“ na ručný papier, ktorý si sám vyrábam. Obrisy, ktoré chcem aby boli výrazné alebo výraznejšie ako tie ostatné, vyrývam ešte raz. Následne zopakujem celý spomenutý postup ukladania, maľovania a lisovania. Na záver ryhy ešte napustím čiernou alebo bielou farbou aby sa vytvoril kontrast medzi jednotlivými úsekmi obrazu. Taktiež podkladový materiál – kartón – zmení svoju štruktúru a stáva sa vláčnejším, prirodzenejším „papyrusom“.

Čo je pre vás na tejto technike najlákavejšie?

- Rôznorodosť materiálov použitých pri tvorbe diela. Možnosť tvorivého vyjadrenia je veľmi pestrá.

Máte za sebou sólové výstavy vo Francúzsku, Španielsku či na rodnej Kube, tiež mnohé kolektívne výstavy, a teraz prichádza na rad aj Slovensko. Ako hodnotíte v kontexte predošlých výstav prijatie vašich diel slovenskými divákmi?

- Zatiaľ som zožal len pozitívne ohlasy na moju prácu. Cítim to hlavne na predaji mojich diel, ktorý ide momentálne veľmi dobre. Taktiež je to cítiť na manželkinej peňaženke. Viete, ona drží kasu a je mojim anjelom strážnym, manažérom.

V rozhovore so zahraničnými hosťami nesmie samozrejme chýbať obligátna otázka, či ste na Slovensku prvýkrát a ako na vás Slovensko pôsobí?

- Áno sme tu po prvýkrát, ale verím že nie naposledy. Záleží to aj od úspešnosti tohto projektu. A čo sa

ľuďi týka, tak môžem povedať že ľudia sú tu ako na Kube – mili, priateľskí, srdeční – troška by sa však mohli viac usmievať. Viete, u nás na Kube sa všetci usmievaajú, tak srdečne a od srdca. Taktiež sa mi páčia vaše čisté mestá, celková kultúra ľudí. Hlavne Prešov je úžasne skvostné mesto. Architektúra budov, kostolov a všetkého historického je neuveriteľne zaujímavá. Je úžasné, že sa vám darí všetko toto dedičstvo chrániť a reštaurovať. Čo sa jedla týka, tak moja manželka a ja zbožňujeme halušky a pirohy. Tieto jedlá by sme jedli každý deň. A aj jeme... No a taktiež nám chutí vaša slivovica a borovička a pivo.

Keď sa povie Kuba, niekto si predstaví ostrov komunizmu, niekto vynikajúce cigary, fantastickú kávu, niekto možno charakteristickú hudbu. Čo pre vás Kuba znamená, ak vynecháme samozrejme fakt, že je to vaša domovina?

- Kuba? Veľmi šťastná krajina. Ľudia sú tam vo všeobecnosti veselí, srdeční a šťastní. Sú spokojní s tým, čo majú a vedia sa radovať každému novému dňu. Pre mňa osobne je to aj pestrá kultúra, vôňa tabaku a rôznorodá klíma.

Skúste nám prezradiť ešte vaše plány do najbližšej budúcnosti? Môžu sa prípadne Slováci tešiť na nejakú z vašich ďalších výstav?

- Radi by sme sa vrátili a veríme že takúto možnosť prezentovať moje diela u vás ešte dostaneme. Vaša krajina je malebná a ľudia sú srdeční, čo je neuveriteľným lákadlom pre každého cudzinca – aspoň to si myslím ja aj manželka Ivette.

Váš odkaz na záver?

- Ďakujem pánovi riaditeľovi Haľkovi za možnosť prezentovať svoju tvorbu a techniku. Bol to úžasný pocit stať tu a rozprávať mladým ľuďom o tom, čo vás naplnia. Ďakujem.

A na záver ešte niekoľko faktov. Eduardo Guerra Hernandez sa narodil roku 1967 v Pinar del Rio na Kube. Študoval výtvarné umenie začal v dvanástich rokoch na Escuela Vocacional de Arte Raul Sanchez vo svojom rodnom meste. V nasledujúcich rokoch študoval výtvarné umenie v Havane, kde v roku 1995 promoval na Instituto Superior de Arte. Absolvoval niekoľko samostatných výstav vo Francúzsku, Španielsku a na Kube a mnohé skupinové výstavy v USA, Portugalsku, Švédsku, Mexiku a v krajinách Latinskej Ameriky. Svojím dielom sa zaradil k dlhšej a bohatej tradícii kubánskych grafikov.

Martin Michelčík
Foto: Mgr. Zuzana Breznoščáková

Vydarený štart volejbalistov

V závere septembra odštartovala aj extraliga volejbalistov. V jej základnej a nadstavbovej časti nehrajú účastníci Stredoeurópskej ligy MEL - VKP Bratislava a Chemes Humenné. K dôležitej zmene došlo aj v extraligovom time Volejbalový klub (VK) PU. Po odchode trénera Daniela Oravca do Kazincbarciky sa kormidelníkom vysokoškolskákov stal Rastislav Chudík. „Vývilo sa to tak, že ma oslovil prezident prešovského klubu Martin Velecký. Predtým som tri roky pôsobil v zahraničí a chcel som byť už doma. Rozhodol som sa, že Prešov pomôžem,“ zvýraznil nový kormidelník volejbalistov PU. „Hlavné je pripravovať chlapcov tak, aby sa v priebehu dvoch, troch rokov vykryštalizoval tím, ktorý by mohol znova zaútočiť na majstrovský titul,“ dodal Rastislav Chudík. Hrajúcim asistentom trénera VK PU je Milan Gešperík.

Prešovčania začali extraligové boje ozaj veľmi dobre – v prvých piatich zápasoch nenašli premožiteľa.

Káder VK PU – nahrávači: Kamil Feňo, Stanislav Soták, blokári: Radovan Škvarek, Marek Mikita, Anton Nemtuda, Matej Kapráľ, smečiari: Martin Sopko, Milan Javorčík, Michal Rajduga, Pavol Barlík, Juraj Lacek, Imrich Boháč, univerzáli: Milan Gešperík, Viktor Varchola, libero: Peter Váhovský.

Program stretnutí v základnej časti extraligy: 28. 10. Zvolen - VK PU, 3. 11. VK PU - Nitra, 4. 11. Žilina - VK PU, 11. 11. VK PU - Malacky, 17. 11. Púchov - VK PU, 18. 11. VK PU - Nové Mesto nad Váhom, 25. 11. Lovinobaňa - VK PU, 2. 12. VK PU - Zvolen. (jac)

Streetball už aj v hale

Na pôde Fakulty športu (FŠ) PU sa 22. júna uskutočnil medzifakultný turnaj v basketbale. Sily v boji o Pohár rektora PU podľa pravidiel streetballu si v hale PU zmerali trojčlenné družstvá košických a prešovských fakúlt, a to sedem družstiev žien a štyri mužstvá. O otvorenie turnaja sa postaral doc. dr. Marián Vojčík, PhD., riaditeľ turnaja. Hlavnými usporiadateľmi v hale boli študenti PU s voliteľným športom basketbal. Všetky zápasy mužov aj žien sa vyznačovali veľkou bojovnosťou, usilovnosťou.

Konečné poradie: Ženy: 1. FŠ PU A, 2. UPJŠ Košice, 3. Fakulta manažmentu PU, 4. PU Prešov – kombinované, 5. FŠ PU B, 6. TU Košice, 7. Pedagogická fakulta PU. Muži: 1. FŠ PU A, 2. Fakulta humanitných a prírodných vied PU, 3. FŠ PU B, 4. Filozofická fakulta PU.

Katarína Čížmarová

Usmernenie k priznávaniu a vyplácaniu štipendií

Z dôvodu zabezpečenia jednotného postupu pri priznávaní a vyplácaní sociálneho štipendia a motivačného štipendia študentom PU vydávam nasledujúce metodické usmernenie:

I. Sociálne štipendium

1. Sociálne štipendium sa priznáva študentovi na základe písomnej žiadosti o priznanie sociálneho štipendia za podmienok a spôsobom upraveným vyhláškou č. 102/2006 Z. z. o priznávaní sociálneho štipendia študentom vysokých škôl. K žiadosti je študent povinný priložiť všetky potrebné doklady.
2. Univerzita rozhodne o žiadosti do 30 dní od doručenia žiadosti, v zložitých prípadoch najneskôr do 60 dní.
3. Sociálne štipendium sa priznáva od prvého dňa kalendárneho mesiaca, v ktorom bola žiadosť podaná, a vyplatené bude podľa

harmonogramu výplatných termínov na príslušný akademický rok.

4. Ak žiadosť o priznanie sociálneho štipendia nie je úplná, pretože k nej nie sú priložené potrebné doklady, vyzve fakulta študenta na odstránenie nedostatkov. Výzva musí obsahovať presný dátum, do ktorého je študent povinný nedostatky odstrániť, a poučenie o možnosti zastavenia konania. Po odstránení nedostatkov bude sociálne štipendium priznané a vyplatené podľa bodu 3. Ak študent v určenej lehote nedostatky neodstráni, fakulta konanie o priznanie sociálneho štipendia zastaví.

5. Univerzita poukáže sociálne štipendium študentovi na ním určený účet v banke alebo v pobočke zahraničnej banky v Slovenskej republike. Iný spôsob vyplatenia sociálneho štipendia nie je prípustný.

II. Motivačné štipendium

1. Pre priznanie motivačného štipendia platia Zásady poskytovania motivačných štipendií, ktoré sú platné a účinné od 21. novembra 2005.
2. Motivačné štipendium sa priznáva študentom spĺňajúcim zákonné podmienky bez písomnej žiadosti.
3. Motivačné štipendia budú vyplatené študentom dňa 21. novembra 2006.

PhDr. Mária Dančišinová,
kvestorka PU

Harmonogram k priznávaniu a vyplácaniu štipendií

a) sociálne štipendia v akademickom roku 2006/2007

dátum výplaty štipendia	dátum odovzdania dokladov z fakúlt na Rektorát PU
28. 09. 2006	do 21. 09. 2006
24. 10. 2006	do 17. 10. 2006
21. 11. 2006	do 13. 11. 2006
14. 12. 2006	do 07. 12. 2006
24. 01. 2007	do 17. 01. 2007
22. 02. 2007	do 15. 02. 2007
22. 03. 2007	do 15. 03. 2007
25. 04. 2007	do 18. 04. 2007
23. 05. 2007	do 16. 05. 2007
26. 06. 2007	do 19. 06. 2007
25. 07. 2007	do 18. 07. 2007
23. 08. 2007	do 16. 08. 2007

b) motivačné štipendia v akademickom roku 2006/2007

dátum výplaty štipendia	dátum odovzdania dokladov z fakúlt na Rektorát PU
21. 11. 2006	do 13. 11. 2006

Nové služby a ponuky v ŠSC

Do nového akademického roka vstúpilo Študentské servisné centrum (ŠSC) PU s niekoľkými novinkami pre študentov.

V priebehu prvých týždňov akademického roka 2006/2007 sa výrazne inovovala výpočtová technika v ŠSC. Momentálne je pre študentov k dispozícii 8 PC (cca 2,7 GHz) so základným programovým vybavením (MS Windows XP, MS Office 2003 a pripojenie do internetu). Zároveň vstúpili do platnosti nové pravidlá používania PC v ŠSC, ktoré môžu návštevníci centra nájsť na stránke www.unipo.sk – sekcia Študentské servisné centrum – IT služby.

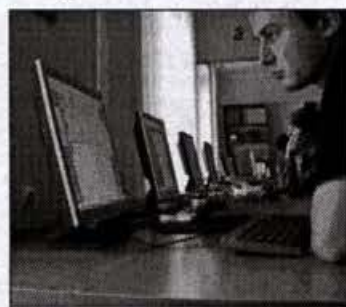
Novou službou v oblasti poradenstva je Finančné poradenstvo. Zabezpečuje ho odborník s 15-ročnou praxou v odbore finančné poradenstvo, ktorý nie je zamestnancom žiadnej finančnej inštitúcie. Služba sa zameriava na poskytnutie základných informácií v oblasti finančnej gramotnosti, informuje o možnostiach využívania súčasných ponúk finančných inštitúcií, a teda finančného zabezpečenia počas štúdia, ale aj po jeho skončení (úvery, pôžičky, poistenie...). Finančné poradenstvo prebieha v ŠSC pravidelne každú stredu od 15. h do 16. h. V prípade potreby riešenia špecifických požiadaviek, je možné dohodnúť aj individuálny termín.

Mnohokrát počas štúdia sa študenti stretávajú s problémami, ktorých riešenie patrí do kompetencie akademických senátov (AS) fakúlt a PU. V mnohých prípadoch však ostane len pri konštatovaní existencie problému. Práve preto sme po dohode so zástupcami študentov v AS vytvorili novú službu Študenti pre študentov, ktorá má byť akousi „konzultačnou hodinkou študentských senátorov“.

Ak máte teda akékoľvek problémy, ale aj návrhy na zlepšenie podmienok na našej Alma mater, skúste ich adresovať práve im. Určite to bude konštruktívnejšie, ako preferovať typicky slovenský spôsob „ponádania si pri pivku“. Zástupcovia študentských častí AS fakúlt a PU vás v ŠSC očakávajú každý týždeň v utorok od 15. h do 16. h.

Na PU každoročne študuje niekoľko desiatok zahraničných študentov. V rámci starostlivosti o nich pripravuje ŠSC vymedzenie dvoch hodín do týždňa pre stretávanie sa týchto študentov navzájom, ale aj s domácimi študentmi PU. Pre našich študentov to bude znamenať možnosť získať skúsenosti a kontakty na zahraničnej univerzity a v prípade, že sa rozhodnú zapojiť do tejto starostlivosti aktívnejšie, máme pre nich pripravené aj určité výhody. Pre zahraničných študentov plánujeme zorganizovať niekoľko akcií spojených s poznávaním Prešova a jeho okolia, a počas tohto času budú mať tiež vyhradených niekoľko počítačov pre komunikáciu s domovom. Viac informácií bude počas semestra zverejnených na stránke a v propagačných letákoch ŠSC. Táto služba sa realizuje v spolupráci s Referátom zahraničných vzťahov Rektorátu PU.

Novinky tiež môžete nájsť na internetovej stránke ŠSC. V sekcii Aktuálne pribudla podsekcija Akcie, kde vás budeme pravidelne informovať o akciách, ktoré usporadúva ŠSC alebo sa na ich organizovaní podieľa. Pravidelne aktualizované sú aj podsekcije Brigády a Ubytovanie, kde sa vám snažíme priniesť vždy čo naj-

aktuálnejšie informácie. Pre ilustráciu spomenieme, že v čase od 1. júna do 15. októbra sme prostredníctvom ponúk súkromného ubytovania pomohli nájsť bývanie vyše 40 študentom a študentkám. O ďalších vyše 30 miestach sme nedostali spätnú informáciu o obsadenosti, takže ich nevieme spoľahlivo zaradiť do štatistiky. Niektoré požiadavky na brigády sa aktualizujú aj denne, preto je potrebné, aby si záujemcovia našu databázu prezerali čo najčastejšie. Informácie o našich aktuálnych ponukách nájdete aj na svetelnom informačnom paneli pri vstupe do jedálne ŠDJ. V podsekcii Voľný čas budú postupne pribúdať linky na aktuálne programy kultúrnych a iných inštitúcií v Prešove a okolí. Privítame akúkoľvek informáciu aj o akciách, ktoré sa organizujú v rámci PU a ktoré pomôžeme spropagovať medzi študentmi.

ŠSC tiež ponúka priestor študentom na stretnutia, prezentácie, výstavy či iné akcie podobného charakteru. V prípade, že máte o niečo podobný záujem, neváhajte a kontaktujte nás na Ul. 17. novembra 13, Prešov, tel. a fax: 051/7720 612. e-mail: ssc@unipo.sk.

Mgr. Martin Michelčík

Ubytovali vyše dve tisíce študentov

V tomto akademickom roku získalo ubytovanie približne 2400 študentov PU. Najviac z nich – 1994 – má strechu nad hlavou v štyroch „ústredných“ internátoch, dvoch na Ulici 17. novembra, na Námestí mládeže a na Exnárovej ulici. Dovedna 125 bohoslovcov je ubytovaných v dvoch kňazských seminároch a 125 žiadateľov dostalo ubytovanie v Strednom odbornom učilišti stavebnom.

Žiadosti o ubytovanie v štyroch internátoch PU bolo 2939, to znamená, že 945 žiadateľov neuspelo. Drobné riešenia sa našli pre 130 z nich ubytovaním v penziónoch Lineas a Šariša a v Domove mládeže Mladost'. Ubytovanie v týchto zariadeniach je však bez štátnej finančnej podpory 200 Sk na mesiac.

Situáciu v ubytovaní sa zaoberali v októbri členovia kolégia rektora PU za účasti prizvaných o riaditeľa Študentského domova a jedálne PU Ivana Benka. Ten informoval, že ubytovaných bolo asi 65 percent žiadateľov. V porovnaní s predošlým rokom tento podiel klesol zo 70 percent. Každopádne momentálne kapacity sú naplno využívané. Prijateľné východisko môže priniesť len kúpa nových objektov alebo zlúčka s majiteľmi objektov o spolupráci pri poskytovaní ubytovania pre študentov PU.

Študentské servisné centrum PU v rámci poskytovania služieb študentom sprostredkovalo ubytovanie prostredníctvom inzertnej služby asi 60 záujemcom.

(jn)

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

ČASOPIS AKADEMICKÉJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK X.

ČÍSLO 5/DECEMBER 2006

Šťastné
a radostné prežitie

vianočných sviatkov a v novom roku
pevné zdravie, pohodu a úspechy !!!

Všetkým nám...

Dňom po dni sme sa opäť priblížili k prelomu rokov. Týždne, ktoré máme pred sebou, majú zvláštnu atmosféru: radostnú, slávnostnú, kontemplatívnu. – Sme radi, že niečo máme už úspešne či menej úspešne za sebou. Mnohé z cieľov, aj keď – ako vždy a ako každý rok – no naisto nie všetky, sme s menšou či väčšou námahou dosiahli. Sme vďační za

Prof. PhDr. František Mihina, CSc.
rektor PU

aj naozaj dari. Potrebný pozadím úspechu je vďaka dobrej vôľe – tá nám zväčša nechýba, nie vždy ju máme dosť.

A ako každý rok, i v tomto práve doznievajúcom sme sa rozlúčili s mnohými, ktorých cesta uberajú inak ako tá naša. A – pripájajúc sa k zármutku ich blízkych s niektorými sme sa rozlúčili navždy...

Bliži sa čas Vianoc a o chvíľu uvítame Nový rok ako prvý deň toho, ktorý bude pre nás svojou každodennosťou nasledovať.

Práve tieto dni neprehliacnuteľne symbolizujú plynutie času nad behom ktorého nevládneme. Sn bezmocní iba k jeho plynutiu, na jeho naplnenie – to je v našich rukách. Ak svoju myseľ a vôľu použijeme na prospech cieľov, ktoré si pred sebou dáme, možno ich splníme... Nevieme, čo čas budúceho roku prinesie, no vieme, že jeho výsledky nie sú nezávislé na nás samých.

Všetkým pracovníkom našej alma mater úprimne ďakujeme za ich náročnú a statočnú prácu, ktorá povznáša nás i tých, ku ktorým jej výsledky smerujú. Nebolo jej málo a nebola vykonaná zle. Naše pokračovanie spájame so želaním, aby v dobrom zdraví a v radosť naplnili svoje pracovné i osobné ciele, aby sa priaznivo vyvíjali ich osudy a cesty ich života – toho súkromného, osobného, i toho verejného.

Naša alma mater práve v zlome rokov začína druhé decénium svojho trvania – má sa k svetu a raduje sa z toho, že slúži mnohým, najmä tým, ktorí na jej pôdu vstúpili ako k prameňu, ktorý uhasí ich smäd po vedení. Aj či najmä vďaka tým, ktorí studnicu poznania sami naplňujú. Všetci sa učíme robiť svoju prácu lepšie a tešíme sa, keď sa to mnohým

PhDr. Ján Bartko: PF 2007 – Deti sa na nás dívajú, perokresba 2006.

Akademický senát PU začal volebné obdobie

Akademický senát Prešovskej univerzity (AS PU) v Prešove na svojom 22. zasadnutí v tomto volebnom období schválil zloženie volebnej a mandátnej komisie pre voľby nového zloženia AS PU na jar 2007, keďže mandát tomuto zloženiu AS PU končí 2. apríla 2007. Začal tým volebné obdobie, ktorého výsledkom bude aj nový rektor PU. Zasadnutie 11. decembra viedol doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc., predseda AS.

Členovia AS okrem toho prerokovali a schválili úpravu znenia študijného poriadku PU. Pôvodne schválenú verziu dali na registráciu Ministerstvu školstva SR. Jeho odborníci vzniesli pripomienky a tie sa do novej podoby dokumentu zapracovali. Okrem toho prerokovali a schválili návrh Štatútu Ústavu digitálnych kompetencií, zaoberali sa tiež Štatútom Ústavu pedagogiky a psychológie. (jn)

Z REKTOROVHO DIÁRA

23. októbra – pracovná návšteva metropolitu Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku Kryštofa

26. až 29. októbra – účasť na medzinárodnej konferencii v Kyjeve

30. októbra – účasť na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady Trnavskej univerzity o udelení čestného titulu doctor honoris causa

4. novembra – účasť na odhalení pamätníka obetiam hladomoru na Ukrajine pri pravoslávnom chráme sv. kniežat'a Alexandra Nevského v Prešove

6. novembra – zasadnutie kolégia rektora PU

7. novembra – účasť na spoločnom zasadnutí členov Slovenskej rektorskej konferencie s členmi Asociácie riaditeľov štátnych gymnázií v Bratislave

8. novembra – účasť na slávnostnom otvorení Univerzity tretieho veku na PU (viac na s. 3)

13. novembra – účasť na pracovnom stretnutí členov Slovenskej rektorskej konferencie s ministrom školstva Jánom Mikoľajom

14. novembra – zasadnutie Slovenskej rektorskej konferencie na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre

30. novembra – zasadnutie Slovenskej rektorskej konferencie v Košiciach

4. decembra – zasadnutie kolégia rektora PU

7. decembra – účasť na stretnutí členov Slovenskej rektorskej konferencie s prezidentom SR Ivanom Gašparovičom v Bratislave

8. decembra – účasť na zasadnutí Vedeckej rady Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach

11. decembra – pracovné rokovanie s dekanmi fakúlt PU

12. decembra – účasť na Vianočnom koncerte PU v Prešove

13. decembra – stretnutie s pracovníkmi Rektorátu PU k ukončeniu roka 2006

15. decembra – udelenie čestného titulu doctor honoris causa na Univerzite v poľskom Rzeszowe

18. decembra – zasadnutie Správnej rady PU

18. decembra až 8. januára 2007 – celouniverzitná dovolenka

(zel)

Noví profesori na PU

Prezident SR vymenoval 2. novembra za vysokoškolských profesorov dvoch pedagógov z PU. Išlo o doc. ThDr. Vojtecha Boháča, PhD., v odbore: katolícka teológia a o doc. PhDr. Igora Kominarca, PhD., v odbore: pedagogika. Blahoželáme!

(red)

Dovedna 20 študentov zo všetkých ôsmich fakúlt PU obdaroval 15. novembra na stretnutí v predvečer Dňa študentstva rektor PU František Mihina. Dostali poukážku na kúpu kníh v hodnote tisíc korún. V bežná dvojhodinová diskusia študenti všetkých stupňov vysokoškolského štúdia, magisterského, bakalárskeho a doktorského, upozornili rektora na viacero problémov, ktoré by sa mali z ich pohľadu riešiť.

Vzhľadom na to, že v tomto akademickom roku má PU už vyše 12 tisíc študentov, čo je ich rekordný počet, výrazne sa obmedzujú možnosti využívať služby univerzitnej knižnice. Viacerí mladí ľudia požadovali viac praxe počas štúdia a lepšie vybavenie odborných učební i odpodínkových priestorov v areáli PU.

(jn)

Foto: Mgr. Ľuboslav Krajčák

PU podnikla ďalší krok v rozvoji spolupráce s univerzitami na Ukrajine

K významným aktivitám PU v oblasti medzinárodnej spolupráce patrí aj spolupráca s východným susedom Slovenska - Ukrajinou. Podporované sú aj Programom spolupráce medzi Ministerstvom školstva SR a Ministerstvom vzdelávania a vedy Ukrajiny v oblasti vzdelávania na roky 2005 - 2008.

Pred dvomi rokmi sa začala oficiálnym podpisom dvoch zúčastnených strán rozvíjať spolupráca medzi PU a Národnou pedagogickou univerzitou (NPU) M. Drahomanova v Kyjeve. Nadviazala na dlhodobú spoluprácu medzi Filozofickou fakultou (FF) PU a Fakultou ukrajinskej filológie NPU, ktorá sa realizovala už od začiatku 90. rokov minulého storočia predovšetkým v rámci výmeny študentov.

V dňoch 26. až 30. októbra navštívila Kyjev na pozvanie NPU delegácia PU v zložení: prof. PhDr. František Mihina, CSc., rektor PU, prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., prorektor PU pre zahraničné vzťahy, prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc., dekan FF PU a doc. PhDr. Ľubica Babotová, CSc., prodekan FF PU pre zahraničné vzťahy. Členovia delegácie sa zúčastnili na konferencii Druhé medzinárodné drahomanovské čítanie, prerokovali a konkretizovali formy ďalšej spolupráce medzi obidvomi akademickými ustanovizňami.

Na slávnostnom otvorení konfe-

rencie, venovanej Mychajlovi Drahomanovovi, ktorého meno nesie univerzita, vystúpili vedúci delegácií jednotlivých univerzít - okrem Ukrajiny aj z Bieloruska, Poľska, Ruska a Slovenska.

Zástupcovia PU aktívne participovali na konferencii. R. Dupkala vystúpil na plenárnom zasadnutí a predniesol hodnotný referát Slovenský hegelianizmus Ľudovíta Štúra v interpretácii Dmytra Čyževského. Na zasadnutí sekcie Ukrajinská slovesnosť v dedičstve M. Drahomanova vystúpila na zaujímavú tému s názvom Poznámky k vydavateľskej činnosti pedagogického zboru Ukrajinskej pedagogickej univerzity Mychajla Drahomanova v Prahe Ľ. Babotová.

Členovia prešovskej delegácie rokovali s rektorom NPU akad. prof. Viktorom Andruščenkou, ktorému PU v minulom roku udelila titul doctor honoris causa a ďalšími vedúcimi predstaviteľmi družobnej akademicko-ustanovizne. Rokovania sa týkali perspektívnej vzájomnej výmeny študentov a pedagógov, výmeny študij-

nej literatúry, určili sa ciele pre najbližšie obdobie. Vo februári 2007 príde na PU 10 študentov, ktorých bude sprevádzať riaditeľ Inštitútu ukrajinskej filológie doc. dr. Anatolij Vysockij. Katedra ukrajinistiky pripraví pre študentov z Kyjeva špeciálny program (predovšetkým prednášky a čiastočne semináre) zamerané na literatúru, kultúru a dejiny Rusínov a Ukrajincov, na miestne ukrajinské nárečia a na najdôležitejšie aspekty prekladu z ukrajinčiny do slovenčiny a naopak.

V rámci svojho pobytu delegácia PU navštívila viaceré národné a pietne miesta spojené s bohatou históriou Ukrajiny.

Spolupráca PU s ukrajinskými univerzitami má pomerne široký záber. Časť kontaktov, napr. s Užhorodskou národnou univerzitou, Priкарпатською národnou univerzitou v Ivano-Frankovsku, má dlhoročnú tradíciu, časť sa rozbieha v súčasnosti. V novembri bola v Prešove na dvojtýždňovom pobyte skupina ôsmich študentov z Kyjevskej slavistickej univerzity. Veríme, že vymenované aktivity prispedia k posilneniu medzinárodnej dimenzie PU v Prešove.

prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.,
prorektor PU pre zahraničné vzťahy

Zasadala Vedecká rada PU

Na zasadnutí Vedeckej rady (VR) PU 27. novembra rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., slávnostne odovzdal docentské dekréty PaedDr. Petrovi Čukovi, PhD., v študijnom odbore 4.1.35 Geografia a dr. Stanislawovi Cieszkowskiemu v študijnom odbore 8.1.3 Športová edukológia. Rektor PU udelil vedecko-pedagogický titul docent v súlade s novými predpismi.

Riadne zasadnutie VR pokračovalo prerokovaním a schválením dokumentu Zásady udeľovania čestného titulu profesor emeritus (emeritný profesor) na PU. K predloženému materiálu neboli žiadne pripomienky. (Zásady sú uverejnené na internetovej stránke PU – Legislatívne dokumenty a tiež na <http://www.unipo.sk/index.php?sekcia=veda-a-vyskum&id=35&uroven=0>.)

V zmysle schválených zásad boli prerokované a následne schválené návrhy na udeľenie čestného titulu profesor emeritus prof. PhDr. Michalovi Belejovi, CSc., v odbore 8.1.3 Športová edukológia, prof. RNDr. Jánovi Harčárovi, DrSc., v odbore 4.1.35 Geografia a prof. RNDr. Jánovi Drdošovi, PhD., v odbore 4.1.35 Geografia.

VR PU prerokovala a tajným hlasovaním jednomyselne schválila návrhy VR Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU a VR Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU na udeľenie titulu doctor honoris causa prof. dr. Stylianosovi G. Papadopoulosovi v odbore pravoslávna teológia a prof. Ivanovi Lefkovitovi, PhD., v odbore biológia.

Na záver boli prerokované a tajným hlasovaním schválené návrhy VR Fakulty športu PU a FHPV PU na vymenovanie za profesora dr. hab. Kazimierza Obodyského v odbore 8.1.3 Športová edukológia a doc. RNDr. Reného Matloviča, PhD., v odbore 4.1.35 Geografia. Inauguračné konanie uchádzačov prebehlo v súlade s vyhláškou č. 6/2005 Z. z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor.

Mgr. Nicole Removčíková,

Útvar prerekortky PU pre vedu a doktorandské štúdium

Otvorili Univerzitu tretieho veku

Dňa 8. novembra PU otvorila po prvýkrát brány pre študentov Univerzity tretieho veku (UTV). Slávnostný akt sa uskutočnil za prítomnosti rektora PU prof. PhDr. Františka Mihinu, CSc., ďalších akademických funkcionárov a médií v priestoroch Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU. Študenti v celkovej počte 65 absolvovali slávnostnú imatrikuláciu, vyslovili slávnostný sľub a z rúk rektora prevzali imatrikulačný list. Vyvrcholením aktu bolo slávnostné Gaudeamus.

PU v septembri tohto roka zriadila Centrum celoživotného vzdelávania, ktorého súčasťou je aj UTV. Projekt UTV vypracoval a jej odbornú garanciu zabezpečuje Inštitút edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty PU pod vedením prof. PhDr. Anny Tokárovej, CSc. Vznikom UTV sa PU zaradila medzi univerzity, ktoré naplňujú svoje poslanie v oblasti celoživotného vzdelávania aj vo vzťahu k takejto vekovej kategórii obyvateľstva.

UTV je záujmovo-vzdelávacia inštitúcia ľudí, primárne orientovaná na seniorov, avšak otvorená aj pre ľudí v pred dôchodkovom veku. Je zakladaná v súlade s koncepciou celoživotného vzdelávania v SR, vymedzenej zákonom o ďalšom vzdelávaní č. 386/1997 Z. z. Svojou koncepciou, poslaním a funkciami nadväzuje na gerontologický program UNESCO a Memorandum o celoživotnom učení, ktorý je jedným zo základných dokumentov Európskej únie v oblasti vzdelávania.

Základnou úlohou UTV pri PU je optimálnym spôsobom sprostredkovať vedecké poznatky vo vybraných odboroch starším ľuďom a ľuďom, ktorí sa nemôžu z rôznych dôvodov aktívne zapájať do každodenného

pracovného procesu. Poslaním UTV je prispievať k zabezpečeniu práva starších ľudí na vzdelanie, vytvárať nový kvalitný životný program, prispievať ku kvalitnému vyplňaniu voľného času, prispievať k rozširovaniu a prehĺbovaniu poznatkov a poskytovať najnovšie informácie z oblasti vedy, techniky a spoločenského diania, pomáhať k integrovaniu sa seniorov do spoločnosti v nových podmienkach, ktoré vznikajú v období ich vstupu do dôchodku a počas dôchodku, pomáhať seniorom prekonať pocit samoty, čím sa do istej miery zabraňuje vzniku sociálnej izolácie, prispievať k zlepšeniu psycho-fyzickej kondície u seniorov a spomaľovaniu starnutia a zlepšiť kvalitu života prostredníctvom vzdelávacích programov rôzneho odborného zamerania a ďalších spoločenských a záujmových aktivít.

Počet študentov a ich záujem o prednášky len potvrdzuje nevyhnutnosť edukácie v každom veku, tretí vek nevynímajúc. Zaželajme preto všetkým zainteresovaným veľa tvorivých síl.

PhDr. Beáta Balogová, PhD.,
poverená vedením UTV

Uskutočnila sa prvá konferencia o výskumných projektoch na PU

V dňoch od 20. do 27. novembra prebiehalo v rámci European Science Week celoslovenské podujatie Týždeň vedy na Slovensku 2006, ktorého gestorom bolo Ministerstvo školstva SR. V tomto období sa na celom Slovensku konali rôzne akcie zamerané na priblíženie vedy a techniky. Pripojila sa aj PU.

Blok podujatí, ktoré realizovali jednotlivé pracoviská univerzity, otvorila 20. novembra vedeckomanažérska konferencia s názvom Výskumné projekty Prešovskej univerzity v Prešove - reflexia stavu, „success stories“ úspešných žiadostí a stratégie získavania ďalších výskumných grantov. Konala sa v priestoroch Pedagogickej fakulty PU.

Úvodné slovo rektora PU prof. PhDr. Františka Mihinu, CSc., odznelo v prvej časti konferencie. Ďalej vystúpili prof. PhDr. Viera Bačová, DrSc., prorektorka PU pre vedu a doktorandské štúdium (Cesty stimulovania získavania výskumných grantov na PU v Prešove) a prof. PhDr. Štefan Šutaj, DrSc., riaditeľ Ústavu regionálnych a národnostných štúdií PU (Ako získavať dobre financované výskumné projekty - výskumné projekty na ÚRNŠ). V druhej časti odzneli vystúpenia riešiteľov úspešných výskumných projektov na PU.

Každá fakulta sa predstavila s 10 až 15 minút trvajúcimi prezentáciami. Išlo o: Európskymi mobilitnými projektmi a rozvojom siete medzinárodnej spolupráce k získaniu prvého projektu 6. rámcového programu EÚ na PU - Jaroslav Hofierka, FHPV, Medzinárodné kontakty ako faktor úspešnosti projektov - Vasil Gluchman, FF, Zvyšovanie úrovne socializácie rómskej komunity vzdelávaním sociálnych a misijných pracovníkov a asistentov učiteľa (štátna objednávka) - Milan Portik, PF, Porovnávacie štúdiá zdravotnej a sociálnej starostlivosti o osoby vyššieho veku v Plzni a v Prešove (projekt

slovensko-českej medzivládnej vedecko-technickej spolupráce) - František Németh, Ľubica Derňárová, FZ, Projektová aktivita Fakulty športu - Ján Junger, FŠ, Projektová aktivita Gréckokatolíckej teologickej fakulty - Vojtech Boháč, GTF, Najúspešnejšie vedecké projekty PBF a nová vedecká grantová agentúra Pravoslávnej cirkvi na Slovensku - Štefan Pružinský ml., PBF, Vyhňime sa vyradeniu projektu už v prvom kole (príklad žiadosti o financovanie výskumného projektu agentúry APVV) - Rastislav Kotulič, FM.

Jednotlivé prezentácie budú uverejnené na internetovej stránke PU v časti Veda a výskum/konferencie - <http://www.unipo.sk/index.php?sekcia=veda-a-vyskum&id=69>.

Hlavnou myšlienkou celouniverzitnej konferencie bolo upozorniť na fakt, že PU je schopná (napriek istým problémom) získať alebo podieľať sa na zaujímavých výskumných projektoch - národných a medzinárodných - a poukázať na úspešné spôsoby ich získavania.

Jednotlivé fakulty prezentovali tie ťažiskové oblasti svojho výskumu, v ktorých sú úspešné pri získavaní grantov. Medzifakultnou spolupracou by sa mohli úspechy univerzity ešte zvýšiť. Riešitelia projektov výskumu na základe vlastných skúseností zdôraznili rozhodujúce faktory úspešnosti žiadosti o financovanie projektu, upozornili na možné a najčastejšie chyby či už pri podávaní žiadostí alebo počas riešenia projektov.

Mgr. Nicole Removčíková,
Útvar prerekortky pre vedu
a doktorandské štúdium

Medzi ocenenými aj poslucháčka PU

Ocenenie Srdce na dlani dostali 6. decembra piati vybraní dobrovoľníci v Prešovskom kraji. Stalo sa tak na slávnosti v Prešove pri príležitosti Medzinárodného dňa dobrovoľníkov.

Rozhodnutím hodnotiacej komisie, členmi ktorej boli zástupcovia verejnej správy a mimovládnych organizácií, boli v piatom ročníku podujatia vyzdvihnuté dobrovoľné činy piatich osôb z 12 nominácií. Symbolické Srdce na dlani dostala aj 24-ročná vysokoškolačka Lenka Molčanová z Prešova, študentka Filozofickej fakulty (FF) PU za nezištnú pomoc mladým handicapovaným ľuďom.

Regionálne oceňovanie organizuje prešovská pobočka Slovenskej akademickej informačnej agentúry (SAIA), nezisková organizácia.

Srdce na dlani bolo spočiatku celožitnou akciou, napokon sa organizuje už len v Prešovskom kraji. Predchádzajúce ročníky sa konali v rokoch 2001, 2002, 2004 a 2005 a za to obdobie verejne vyzdvihli skutky 20 dobrovoľníkov. Molčanová nie je prvá ocenená z PU.

Pri tejto aktivite sa do Prešovského dobrovoľníckeho centra združili viaceré organizácie, všetky so sídlom v Prešove. Popri SAIA, je to Katedra sociálnej práce FF PU, Gréckokatolícka diecézna charita, občianske združenia Návrat a Mládež pre Krista. (jn)

Nastávajú zmeny v pridelení čísla ISBN

Od 1. januára 2007 dochádza k zmenám v pridelení Medzinárodného štandardného čísla knihy ISBN. Narastajúci počet vydavateľov a publikácií na celom svete si vynútil zmenu štruktúry čísla ISBN. Rozšírenie formy čísla ISBN znamená prechod z 10-miestneho čísla (platného do 31. decembra 2006) na 13-miestne číslo ISBN, ktoré bude uvedené na publikáciách s rokom vydania 2007. V súvislosti s uvedenými zmenami je potrebné uvádzať v žiadosti o pridelenie čísla ISBN (ešte do konca roka 2006) aj rok vydania publikácie. (Žiadosti o pridelenie ISBN sa podávajú na rektorátne oddelenie vedy a doktorandského štúdia prostredníctvom jednotlivých fakultných oddelení.)

Nové ISBN číslo pozostávajúce z trinástich čísiel je rozdelené do piatich prvkov s premenlivou a pevnou dĺžkou. V tlačenej podobe čísla ISBN vždy predchádzajú písmená ISBN. Pri zobrazení čísla v oku čitateľnej forme musia byť jednotlivé prvky od seba oddelené spojovníkmi alebo medzerami. V publikáciách vydaných po 1. januári 2007 sa bude ISBN uvádzať takto: ISBN 978-80-252-0109-1 alebo ISBN 978 80 252 0109 1.

Čiarový kód (EAN) na zadnej strane obálky knihy zostane nezmenený, podobne ako spojovníky. Vydá-

vatelia a tlačiarne, používajúci softvér na tvorbu čiarových kódov sa musia uistiť, že filmové predlohy alebo elektronické čiarové kódy sa správne transformovali a že zodpovedajú novým požiadavkám. V hornej časti čiarového kódu bude uvedené 13-miestne ISBN (s textom ISBN), v jeho dolnej časti bude uvedený prevod do čiarového kódu. Príklad: ISBN 978-80-252-0109-1 EAN: 9788025201091.

Nová norma zahŕňa revidované pokyny pre rozsah publikácií, ktorým sa pridáva ISBN. Bližšie informácie o používaní ISBN nájdete v Príručke používateľa systému ISBN, ktorý vydala Slovenská národná knižnica Národná agentúra ISBN v SR. Uvedený dokument obsahuje okrem iného aj informácie týkajúce sa elektronického publikovania, vzdelávacieho softvéru, umiestnenia a zobrazenia čísla ISBN na publikáciách. Príručka je k dispozícii na internetovej stránke PU v časti Veda a výskum/Edičná činnosť/Pridelenie ISBN čísla (<http://www.unipo.sk/index.php?sekcia=veda-a-vyskum&id=70>).

Na tejto stránke nájdete ďalšie informácie o ISBN (vrátane formulára žiadosti).

Mgr. Nicole Removčíková,
Útvár prorektorky PU

pre vedu a doktorandské štúdium

Vážené kolegyne, vážení kolegovia na univerzitách a vysokých školách

Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy (OZPŠaV) na Slovensku združuje pedagogických a nepedagogických zamestnancov školstva, s účelom obhajoby ich oprávnených sociálno-ekonomických, pracovných a iných podmienok. Zároveň pôsobí aj v profesných a iných oblastiach a tým vytvára priestor svojim členom na ich realizáciu. Zároveň cez regionálne štruktúry a základné organizácie, vytvára podmienky pre právnu ochranu, športové, spoločenské a kultúrne vyžitie svojich členov. Je členom Svetového vzdelávania (EI), Európskeho vzdelávania (EIE) a tiež členom Európskeho odborového výboru (ETUCE), ktorý je priamym partnerom Európskej komisie. Ďalšiu činnosť zväzu nebudem opisovať, môžete sa s ňou podrobne oboznámiť cez naše propagačné materiály.

Ak chceme, aby bol náš Zväz úspešný vo svojej práci, potrebuje k tomu splniť minimálne dve podmienky: Výrazne odbornú argumentáciu voči svojim partnerom na všetkých stupňoch, nevyhnutnú k presadzovaniu oprávnených požiadaviek svojich členov a silnú členskú základňu.

A práve táto druhá podmienka, ma priviedla k myšlienke osloviť Vás listom.

Zväz má v súčasnosti vyše 67 000 členov a je najväčším zväzom na Slovensku. Trend vývoja členskej základne je ale klesajúci, nie stúpajúci. V čase od 1. januára do 30. júna t.r. sme robili kampaň za získavanie nových členov. Kampaň bola veľmi úspešná na základnom školstve, kde napriek veľkému poklesu zamestnancov školstva, z dôvodu zlého demografického vývoja, zostal počet členov zachovaný a v niektorých regiónoch sme zaznamenali dokonca nárast. Na základnom školstve je pomerne mnoho organizácií, v ktorých je organizovanosť takmer 100 %.

Nepriaznivý trend vo vývoji členskej základni pretrvávajú na strednom a vysokom školstve. Na vysokých školách napriek tomu, že počet zamestnancov nepoklesol takmer na všetkých vysokých školách počet členov odborov klesol.

Preto v čase našej kampane, ktorú pod názvom Školské peniaze školám a školským zariadeniam robíme už štvrtý rok organizujeme na vysokých školách dva týždne aktivít a kampaň na získanie nových členov. V termíne od 20. novembra do 1. decembra 2006 navrhujeme, aby ste sa formou rôznych aktivít

oboznámili s prácou nášho zväzu všetci zamestnanci, pedagogickí aj nepedagogickí, doktorandi aj študenti. Pripomenuli si napríklad, že aj zásluhou našej práce sa podarilo zvýšiť priemerný plat na vysokých školách od konca roka 1999 do konca roka 2005 z 10 375 Sk na 18 890 Sk, to je o 81,5 %, čo predstavuje nárast o 82 % a plat pedagogických zamestnancov vysokých škôl za rovnaké obdobie z 13 652 Sk na 24 396 Sk, to je o 77,4 %, čo predstavuje nárast o vyše 78 %. Každoročne skrátiť týždenný pracovný čas, predĺžiť výmeru dovolenky, dohodnúť tvorbu sociálneho fondu a podobne.

Nie je cieľom listu nahovoriť Vám, že všetko je v poriadku a že sme veľmi úspešní. Chceme prácou zväzu dosiahnuť ešte oveľa viac. Chystá sa napríklad novela zákona o VŠ, zmena zákonníka práce, zmena zákona o kolektívnom vyjednávaní a sociálnom fonde. Chceme dosiahnuť, aby členovia odborov pocítili rozdiel medzi odborárom a neodborárom. Je tu tiež programové obdobie na roky 2007 až 2013, kde treba urobiť množstvo práce pre vybudovanie infraštruktúry k rozvoju vedy, výskumu a vzdelávania priamo na jednotlivých vysokých školách. Ak sa chcete na tom podieľať aj Vy, pridajte medzi nás. Jednoduchšie je síce stáť bokom, prípadne kritizovať, ale oveľa zaujímavejšie a tvorivejšie je byť aktívnym a pomáhať. Preto Vás znovu oslovujeme. Často si berieme príklad zo severských krajín a obdivujeme kvalitu ich vzdelávacieho systému a ich životnú úroveň. Pomôžem si slovami jej excelencie nórskej veľvyslankyne v Slovenskej republike, ktorá mi pri jednom našom stretnutí povedala: „U nás je samozrejmosťou, že sme členmi odborov. Vieme, že ak chceme lepšie žiť, musíme sa na tom podieľať a zamestnanci môžu ovplyvňovať svoj život jedine cestou odborov. Preto aj na Nórskom ministerstve zahraničných vecí je organizovanosť vyššia ako 95 %.“

Priatelja, prispejte aj Vy k lepšiemu životu zamestnancov školstva na Slovensku, staňte sa členmi Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku. U nás ste vítaní. Tešíme sa na Vás a na dobrú spoluprácu.

S úctou

Ján Gašperan,
predseda OZPŠaV
na Slovensku

Dodatok č. 1

k Zásadám na realizáciu doplňkového dôchodkového sporenia

Zásady na realizáciu doplňkového dôchodkového sporenia, ktoré nadobudli platnosť a účinnosť dňa 1. júla 2005 sa menia takto:

I. Čl. 3 bod 1 znie:

„Príspevok zamestnávateľa je určený vo výške 330 Sk mesačne pre zamestnanca, ktorý má uzatvorenú účastnícku zmluvu a ktorého príspevok je najmenej 330 Sk. Ak výška príspevku zamestnanca je nižšia ako 330 Sk, bude príspevok zamestnávateľa vo výške príspevku zamestnanca. U zamestnancov v pracovnom pomere na kratší pracovný čas sa výška príspevku úmerne zníži.“

II. Ostatné ustanovenia ostávajú nezmenené.

III. Tento dodatok bol prerokovaný s Radou základných organizácií odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy pri Prešovskej univerzite v Prešove.

IV. Tento dodatok nadobúda platnosť dňom podpisu a účinnosť dňa 1. apríla 2006.

Prešov 19. apríla 2006

Mgr. Ján Mikluš
predseda R ZO OZ

prof. PhDr. František Mihina, CSc.
rektor

KOLEKTÍVNA ZMLUVA VYŠŠIEHO STUPŇA PRE ZAMESTNÁVATEĽOV, KTORÍ PRI ODMEŇOVANÍ POSTUPUJÚ PODĽA ZÁKONA Č. 553/2003 Z. z. O ODMEŇOVANÍ NIEKTORÝCH ZAMESTNANCOV PRI VÝKONE PRÁCE VO VEREJNOM ZÁUJME A O ZMENE A DOPLNENÍ NIEKTORÝCH ZÁKONOV V ZNENÍ NESKORSÍCH PREDPISOV NA ROK 2007

I. Všeobecné ustanovenia

1. Kolektívna zmluva vyššieho stupňa na rok 2007 (ďalej len „kolektívna zmluva“) je uzatvorená v súlade s § 2 ods. 3 písm. d) zákona č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o kolektívnom vyjednávaní“).
2. Kolektívna zmluva je záväzná pre všetkých zamestnávateľov uvedených v § 1 ods. 1 zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o odmeňovaní“), ktorými sú:
 - a) orgány štátnej správy, orgány alebo úrady, ktoré vykonávajú štátne záležitosti, ak ide o zamestnancov, ktorí neplnia úlohy štátnej správy a nevykonávajú štátne záležitosti v rozsahu ustanovenom zákonom č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
 - b) ďalšie rozpočtové organizácie štátu, obce a vyššieho územného celku,
 - c) príspevkové organizácie štátu, obce a vyššieho územného celku okrem príspevkových organizácií, ktorých objem výdavkov na mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania je vyšší ako príspevok z rozpočtu zriaďovateľa, Slovenského národného divadla, Slovenskej filharmónie, Štátnych lesov Tatranského národného parku a Tlačovej agentúry Slovenskej republiky - Slovakia,
 - d) vyššie územné celky a obce, ak v súlade s § 1 ods. 4 zákona o odmeňovaní nepostupujú podľa Zákonníka práce,
 - e) štátne fondy,
 - f) verejné vysoké školy, ak v súlade s § 1 ods. 5 zákona o odmeňovaní nepostupujú podľa Zákonníka práce, a štátne vysoké školy,
 - g) Rada pre vysielanie a retransmisiiu,
 - h) Slovenský pozemkový fond,
 - i) Slovenská akadémia vied a ich zamestnancov.
3. Obsahom kolektívnej zmluvy je priaznivejšia úprava pracovných

podmienok vrátane mzdových podmienok a podmienok zamestnávania.

4. Zmluvné strany budú podporovať kolektívne vyjednávanie podľa § 2 ods. 3 písm. a) zákona o kolektívnom vyjednávaní za účelom uzatvorenia podnikových kolektívnych zmlúv medzi zamestnávateľom a príslušným odborovým orgánom.

II. Pracovné podmienky a podmienky zamestnania

1. Pracovný čas zamestnanca je 37 a 1/2 hodiny týždenne, u zamestnanca, ktorý má pracovný čas rozvrhnutý tak, že pravidelne vykonáva prácu striedavo v oboch zmenách v dvojzmennej prevádzke je 36 a 1/4 hodiny týždenne a u zamestnanca, ktorý má pracovný čas rozvrhnutý tak, že pravidelne vykonáva prácu striedavo vo všetkých zmenách v trojzmennej prevádzke alebo v nepretržitej prevádzke je 35 hodín týždenne.
V podnikovej kolektívnej zmluve možno skrátiť pracovný čas zamestnanca, ktorý spĺňa kritéria zaradenia do skupiny zamestnancov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia kategórie A podľa osobitného predpisu až na 33 a 1/2 hodiny týždenne.
2. Základná výmera dovolenky je päť týždňov. Dovolenka vo výmere šiestich týždňov patrí zamestnancovi, ktorý do konca kalendárneho roka dovŕši aspoň 15 rokov pracovného pomeru po 18. roku veku.
Dovolenka učiteľov vrátane riaditeľov škôl a ich zástupcov, učiteľov materských škôl vrátane riaditeľov týchto škôl a ich zástupcov, majstrov odbornej výchovy a vychovávateľov je deväť týždňov v kalendárnom roku.
3. Stupnice platových taríf sa od 1. 7. 2007 zvýšia:
 - a) o 7 % základná stupnica platových taríf zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme, ktorá tvorí prílohu č. 3 zákona o odmeňovaní v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 316/2006 Z. z., ktorým sa vydávajú stupnice platových taríf zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme (ďalej len „nariadenie vlády“),

- b) o 5 % osobitná stupnica platových taríf vybraných skupín zamestnancov, ktorá tvorí prílohu č. 4 zákona o odmeňovaní v znení nariadenia vlády,
- c) o 5 % osobitná stupnica platových taríf učiteľov vysokých škôl, výskumných a vývojových zamestnancov a zdravotníckych zamestnancov, ktorá tvorí prílohu č. 5 zákona o odmeňovaní v znení nariadenia vlády,
- d) o 5 % platové tarify pedagogických zamestnancov, ktoré tvoria prílohu č. 8 zákona o odmeňovaní v znení nariadenia vlády.
4. Zamestnávateľ vyplati zamestnancovi, s ktorým skončí pracovný pomer z dôvodov uvedených v § 63 ods. 1 písm. a) alebo b) Zákonníka práce odstupné nad ustanovený rozsah podľa § 76 ods. 2 Zákonníka práce, najmenej vo výške jedného funkčného platu zamestnanca, ak jeho pracovný pomer skončí pred začatím plynutia výpovednej doby.
Zamestnávateľ vyplati zamestnancovi, s ktorým skončí pracovný pomer výpovedťou alebo dohodou z dôvodu uvedeného v § 63 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce, a ktorý bude vykonávať práce spojené s likvidáciou až do skončenia likvidácie zamestnávateľa alebo jeho časti, odstupné vo výške uvedenej v prvej vete.
5. Pri prvom skončení pracovného pomeru po nadobudnutí nároku na starobný dôchodok, predčasnej starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok, ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je viac ako 70 %, zamestnávateľ poskytne zamestnancovi odchodné nad ustanovený rozsah podľa § 76 ods. 6 Zákonníka práce najmenej vo výške jedného funkčného platu zamestnanca.
6. Výška príspevku zamestnávateľa na doplnkové dôchodkové poistenie alebo doplnkové dôchodkové sporenie v zamestnávateľských zmluvách uzatvorených počas roka 2007 je najmenej 2 % z objemu zúčtovaných plátov zamestnancov.
U zamestnávateľa, u ktorého sa v podnikovej kolektívnej zmluve uzatvorila do 31. decembra

2006 dohodla určitá výška platenia príspevkov na doplnkové dôchodkové poistenie alebo doplnkové dôchodkové sporenie, a u zamestnávateľa, ktorý uzatvoril zamestnávateľskú zmluvu s doplnkovou dôchodkovou poisťovňou alebo doplnkovou dôchodkovou spoločnosťou do 31. decembra 2006, zostáva dohodnutá výška platenia príspevkov zachovaná; to nevylučuje možnosť zvýšenia príspevku.

7. Celkový prídelt do sociálneho fondu je tvorený:
 - a) povinným prídeltom vo výške 1 % a
 - b) ďalším prídeltom najmenej vo výške 0,25 % zo súhrnu funkčných plátov zamestnancov, zúčtovaných zamestnancom na výplatu za bežný rok.

III. Záverečné ustanovenia

1. Plnenie kolektívnej zmluvy budú polročne vyhodnocovať vyjednávači na požiadanie jednej zo zmluvných strán. Po tomto hodnotení môže ktorákoľvek zo zmluvných strán požiadať o zmenu alebo doplnenie tejto kolektívnej zmluvy.
2. Kolektívna zmluva nadobúda platnosť dňom podpisu zmluvnými stranami. Kolektívna zmluva sa uzatvára na rok 2007 a nadobúda účinnosť 1. januára 2007 a končí 31. decembra 2007.
3. Vo vládnom návrhu zákona o štátnom rozpočte na rok 2007 sú zohľadnené výdavky súvisiace s pracovnými podmienkami a podmienkami zamestnania podľa tejto kolektívnej zmluvy. Záväzky vyplývajúce z tohto bodu sa uplatňujú v zmysle kompetencií vyplývajúcich zo všeobecne záväzných právnych predpisov.
4. Kolektívna zmluva je vyhotovená v 24 exemplároch. Každá zo zmluvných strán dostane toľko exemplárov, koľko zástupcov za zmluvnú stranu kolektívnu zmluvu podpísalo.

Bratislava 25. októbra 2006

Splnomocnení zástupcovia zamestnávateľov podľa § 3 písm. f) zákona o kolektívnom vyjednávaní
Splnomocnení zástupcovia zamestnancov podľa § 3 písm. a) zákona o kolektívnom vyjednávaní.

Týždeň vedy na Fakulte zdravotníctva PU mal bohatý program

Dni otvorených dverí, debaty, akcie pre deti a študentov, to boli aktivity, ktoré Fakulta zdravotníctva (FZ) PU realizovala v rámci Týždňa vedy na Slovensku v čase od 21. do 25. novembra. Organizačne sa na tejto krásnej a pre nás už aj pokračujúcej akcii podieľali vysokoškolskí učitelia spolu so študentmi jednotlivých študijných odborov. Počas týždňa navštívili skupiny študentov z gymnázií, stredných odborných škôl s prevahou zdravotníckych, ale aj individuálni záujemcovia. Boli to študenti z Prešova, Popradu, Humenného, Sabinova a Košíc. Okrem toho, že si mohli prezrieť priestory FZ PU – knižnicu, študovňu, odborné učebne, prednáškové miestnosti, prezreli si aj expozíciu študentky externej formy štúdia v odbore pôrodná asistencia Daniely Haluškovéj. Série fotografií – stvárnenie zdravotníckej reality na tému Metaparadigmaty ošetrovateľstva v pôrodnej asistencii vypovedajú o kráse pôrodnej asistencie.

Študijný odbor ošetrovateľstvo a pôrodná asistencia prezentovali študenti 3. ročníka. Predstavili program, ktorý je kompatibilný so študijnými programami v krajinách EÚ, spĺňa európske štandardy a diplomy, ktoré študenti po ukončení štúdia získajú sú uznávané v 25 krajinách EÚ. Poukázali na fakt, že povolanie sestry a pôrodnej asistentky je okrem iného zaujímavé aj tým, že patrí medzi sedem regulovaných povolání v EÚ. Navštevníci sa mohli oboznámiť aj s výdobytkami vedy a techniky v oblasti zdravotníctva, ktoré slúžia na rýchlu diagnostiku a liečbu ochorení s cieľom poukázať na fakt, ako môže pokrok prispieť k zvyšovaniu kvality života chorých ľudí. Študenti si mohli na cvičných modeloch vyskúšať odborné výkony – odber krvi, meranie tlaku krvi, počúvanie oziev plodu, pôrod plodu a iné technické, či manuálne zručnosti, ktoré sú súčasťou profesionálnej prípravy odborníkov pre klinickú prax v zdravotníctve. Záujem účastníkov sa orientoval na študentské mobility. Hodnoverné informácie im poskytli študenti, ktorí zahraničné pobyty absolvovali v Českej repub-

like, Nemecku, Rakúsku, či v Holandsku. Študenti študijného odboru ošetrovateľstvo prezentovali rôzne študentské projekty, napr. projekt Adamko hravo a zdravo a Evička a deti, ktoré realizujú v materských a základných školách.

Zástupcovia študijného odboru fyzioterapia predstavili svoj odbor, organizáciu štúdia, profil absolventa bakalárskeho študijného programu, informovali o možnostiach ďalšieho vzdelávania a o uplatnení sa na trhu práce. Poukázali na široké spektrum metodík, ktoré si študenti osvoja počas štúdia a umožnia im pracovať v rôznych typoch zdravotníckych, rekreačných, rekondičných, sociálnych, kúpeľných a iných zariadeniach. Vysvetlili význam diagnostických a terapeutických pomôcok, ktoré sú využívané v odbornej zložke prípravy a záujemcovia sa s nimi mohli bližšie oboznámiť. Poukázali tiež na spektrum odbornej literatúry určenej fyzioterapeutom. V každej odbornej učebni vybrali študenti tretieho ročníka odpovedali na otázky záujemcov a diskutovali s nimi o otázkach týkajúcich sa uvedeného študijného odboru, praktických cvi-

čení na klinických pracoviskách, o metodikách, ktoré boli prezentované na posteroch. Študenti prakticky predvedli použitie špecifických odborných pomôcok a metodík využívaných v rámci fyzioterapie.

Atrakciou v prezentácii študijného odboru dentálna hygiena bola predovšetkým návšteva Kliniky maxilofaciálnej chirurgie a dentálnej hygieny pri FNsP J. A. Reimana v Prešove. Odborný výklad o systéme práce a o technike, ktorou toto pracovisko ako jediné svojho druhu v SR disponuje, predniesla zástupkyňa prednostu kliniky MUDr. Eva Kovaľová, PhD.

Prijemným prekvapením boli „naši záchranári“ – študenti študijného odboru urgentná zdravotná starostlivosť. Zaujali nielen informáciami, ale aj odbornými vedomosťami a zručnosťami vo svojom odbore. Účastníci si mohli prezrieť vozidlo rýchlej zdravotníckej pomoci, ktoré ich zaujalo natoľko, že v ňom strávili najviac času (nazreli do každého zákutia tohto obmedzeného priestoru, kde profesionálni záchranári poskytujú život zachraňujúce činnosti s využitím špeciálnych pomôcok a prístrojov). Ďakujeme spoločnosti Falck Záchraná, ktorá prepožičala vozidlo s plnou výbavou vrátane profesionálnych záchranárov tak, ako ho používajú v každodennej reálnej praxi. Aj vďaka nadštandardným vzťahom FZ PU so spoločnosťou Falck Záchraná sme mohli pripraviť prezentáciu čo najreálnejšie.

Špecifickým podujatím bol pracovný seminár Metodika výučby teoretických predmetov a klinických cvičení v odbore pôrodná asistencia s medzinárodnou účasťou, ktorý

zorganizovala Katedra pôrodnej asistencie FZ PU pod vedením Mgr. Silvie Žultákovéj a PaedDr. Heleny Galdunovej 23. novembra.

Cieľom seminára bola výmena skúseností medzi vysokoškolskými učiteľmi v tomto odbore, nadviazať a vytýčiť oblasti spolupráce, riešiť podobné problémy, ktoré vznikajú pri implementácii študijného programu pôrodnej asistencie. Pozvanie na seminár prijali kolegyně z ČR – VŠ Plzeň, o. p. s., LF MU Brno, LF PU Olomouc a tiež kolegyně z iných VŠ na Slovensku. Počas pracovného seminára panovala príjemná pracovná atmosféra, viedla sa živá diskusia, bolo načrtnutých niekoľko otázok, na ktoré pre krátkosť času ani nebolo možné zodpovedať. Zúčastnení sa dohodli na ďalšej forme spolupráce v oblasti výmeny študijných materiálov, tvorby študijných textov a inej publikačnej činnosti, spolupráci pri realizácii konferencií a seminárov, či výmenných študijných pobytov študentov a učiteľov. V závere seminára účastníci konštatovali, že hranice medzi oboma štátmi nerobia rozdiely v problémoch, ktoré sa vyskytujú v pôrodnej asistencii, naopak – na tomto seminári hranice boli „zbúrané“ s prísľubom efektívnej spolupráce do budúcnosti.

Európsky týždeň vedy na FZ PU splnil ciele – priblížil vedu, zaujal mladých ľudí, podporil dialóg medzi odbornými pracovníkmi a širokou verejnosťou. „Pochopiť svet pomocou vedy“ sa nám určite nepodarilo, ale veríme, že sme pre prácu v zdravotníctve získali ďalších mladých ľudí. *Za autorský kolektív PhDr. Ľubica Derňárová, PhD., MPH, prodekanka FZ PU pre vedu a výskum*

E-manažment organizácií budúcnosti

Pod týmto názvom sa 27. a 28. novembra uskutočnila videokonferencia organizovaná pri príležitosti Týždňa vedy na Slovensku v rámci projektu Ministerstva školstva SR VEGA 1/2120/05 Výskum princípov a koncepcií e-manažmentu organizácií budúcnosti.

Poslaním konferencie bolo poskytnúť virtuálne fórum na prezentáciu a diskusiu názorov a poznatkov v oblasti terminológie, metód a modelov, ako aj na diskusiu o predbežných formuláciách princípov a koncepcií e-manažmentu organizácií budúcnosti v priemysle, stavebníctve, zdravotníctve, školstve, verejnej správe, obchode, bankovníctve a i.

Na videokonferencii participovali Katedra metrológie a kvality Fakulty mechatroniky Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne, Katedra elektrotechniky, mechatroniky a priemyselného inžinierstva Fakulty elektrotechniky a informatiky a Katedra prístrojového a biomedicínskeho inžinierstva Strojníckej fakulty Technickej univerzity v Košiciach, Katedra verejnej

správy Fakulty manažmentu PU a Katedra manažmentu Fakulty podnikového hospodárstva v Košiciach Ekonomickej univerzity v Bratislave.

Videokonferenciu organizovali pod záštitou rektora Trenčianskej univerzity doc. Ing. Juraja Wagnera, PhD., dekana SJF TU v Košiciach dr. h. c. prof. Miroslava Badiu, PhD., prorektora PU pre informatiku a rozvoj v Prešove doc. Ing. Petra Kuzmišina, DrSc., a prodekan pre informatiku a rozvoj PHF EU v Košiciach doc. Ing. Martina Mizlu, PhD.

Technickú podporu zabezpečoval Mgr. František Franko z Fakulty humanitných a prírodných vied PU.

Ing. Viera Kuzmišinová, PhD., programová garantka videokonferencie

Doktorandi PF sa zišli na kolokviu

Aj v tomto roku v rámci Týždňa vedy, techniky a umenia v rámci EÚ sa na Pedagogickej fakulte (PF) PU uskutočnilo vedecko-pedagogické kolokvium doktorandov pod názvom Pedagogické obzory 2006.

Doktorandi v dennej i externej forme štúdia za účasti svojich škôliteľov a vedenia PF PU prezentovali 22. novembra výsledky svojej práce v oblasti výskumu a vývoja.

Pripájame menoslov účastníkov kolokvia s témami ich vystúpení:

Mgr. Michal Pankevič: Tvorivosť ako determinant modelu ITV (škôliteľ: doc. PaedDr. Ján Kancír, PhD.)

Mgr. Antónia Miženková: Porozumenie textu ako súčasť komunikačnej kompetencie žiaka mladšieho školského veku (škôliteľka: doc. PaedDr. Ľudmila Liptáková, CSc.)

PaedDr. Martin Klimovič: Tvorivé písanie a slohová výchova – prieniky a perspektívy (škôliteľka: doc. PaedDr. Ľudmila Liptáková, CSc.)

Mgr. Veronika Zel'ová: Matematika pre život a žiak primárnej školy

(škôliteľ: doc. RNDr. Pavel Klenovčan, CSc.)

Mgr. Andrea Čegínová: Možnosti využívania internetu pre inováciu učiva a tvorivú výučbu v primárnej škole (škôliteľ: doc. PaedDr. Peter Beisetzter, PhD.)

Mgr. Alena Davidová: Diagnostikovanie hlasovej poruchy detí mladšieho školského veku (škôliteľ: doc. PaedDr. Daniel Šimčík, PhD.)

PaedDr. Ján Pochanič: Možnosti výučby elementárneho čítania metódou tvorivej dramatiky (škôliteľka: doc. PhDr. Ľudmila Belášová, PhD.)

Mgr. Dagmara Kaščáková: Prevencia nesprávneho držania tela u žiakov mladšieho školského veku (škôliteľ: prof. PaedDr. Jozef Liba, PhD.)

(dš)

Teologický dialóg medzi rímskokatolíkmi a pravoslávnyimi v Belehrade sa uskutočnil aj za účasti zástupcu PBF PU

V dňoch 18. až 25. septembra sa uskutočnil dialóg medzi rímskokatolíckou a pravoslávnu cirkvou na najvyššej úrovni. Stretnutie zástupcov z oboch cirkví sa uskutočnilo v Belehrade, v Srbskej republike. Za Pravoslávnu cirkev v českých krajinách a na Slovensku sa dialógu zúčastnili zamestnanec Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove ThDr. Václav Ježek, PhD., a duchovný otec z ČR Jiří Stránský. Stali sa členmi Spoločnej medzinárodnej komisie pre teologický dialóg medzi rímskokatolíckou cirkvou a pravoslávnu cirkvou, ktorá pracuje už od roku 1980.

Dialóg hostila Srbská pravoslávna cirkev na čele s patriarchom srbským Pavlom, ktorý privítal členov komisie v patriarchálnom chráme v Belehrade.

Na čele Spoločnej medzinárodnej komisie pre teologický dialóg medzi pravoslávnu a rímskokatolíckou cirkvou stoja dvaja spoluprezidenti. Rímskokatolícku cirkev reprezentuje Jeho Eminencia kardinál Walter Kasper a Pravoslávnu cirkev Jeho Eminencia metropolita Jan Pergamenský (Zizioulas). Na úvod dialógu komisiu oslovil predseda vlády Srbskej republiky dr. Vojeslav Koštunica: „Cirkvi Východu a Západu týmto dialógom poukazujú na úžasný príklad spolupráce a toto stretnutie v Belehrade je jednou zo zastávok na tejto ceste porozumenia. Najväčším darom pre súčasné ľudstvo by bolo presvedčenie ľudí, obzvlášť a v prvom rade politických elít, že niet inej alternatívy okrem dialógu.“

Spoločná komisia sa skladá z 30 rímskokatolíckych a 30 pravoslávnych teológov. Pri tomto stretnutí komisia sa diskutovalo o dokumente nazvanom Ekleziálne a kanonické dôsledky sakramentálnej povahy Cirkvi: konciliarita a autorita v Cirkvi, a to ako sa prejavuje v troch základných úrovniach cirkevného života: miestnej, regionálnej a univerzálnej. Dokument bol pripravený už v roku 1990 v Moskve a pôvodne mal byť predstavený na plenárnom zasadnutí pri stretnutí spoločnej komisie vo Freisingu (Nemecko) rok potom. K predstaveniu dokumentu nedošlo, pretože udalosti odohrávajúce sa vo východnej Európe prinútili komisiu zaoberať sa otázkou „uniatizmu“ v rámci ekumenického dialógu. V Belehrade sa teda diskutovalo o tomto moskovskom dokumente, pričom jeho text bol pozmenený na základe interpelácií a diskusií. Dokument nebol kompletne prediskutovaný, vzhľadom na časovú obmedzenosť dialógu. Pokračovať sa bude pri budúcom stretnutí komisie.

Rozhovor s Jeho Eminenciou kardinálom W. Kasproom (Pontifikálny koncil pre rozvoj jednoty medzi cirkvami) sme uskutočnili v priebehu dialógu.

Vaša Eminencia, v dnešnej dobe, či už v teológii alebo v živote Cirkvi, možno vnímať silný prúd pluralizmu.

Kedy sa pluralizmus mení na negatívny a nebezpečný?

- Je samozrejme, že pluralizmus môže byť negatívny, či už v teológii alebo v živote Cirkvi, obzvlášť vtedy, keď vedie k rozkolu, protirečeniu alebo protikladu. Pluralizmus je ale neoddeliteľnou súčasťou teológie a života Cirkvi, pretože ukazuje na zdravú rôznorodosť. Jeho nebezpečnosť sa prejaví v tom momente, keď začína viesť k protikladnosti a nejednote.

Pravoslávna cirkev je mnohokrát hodnotená ako Cirkev archaická, príliš tradicionalistická. Myslíte si, že je dôležité, aby sa snažila viac ukázať, že sa v jej živote nejedná o slepý tradicionalizmus, ale o živý život v Kristu?

- Rímskokatolícka aj pravoslávna cirkev majú spoločnú tradíciu. Pokiaľ sa rímskokatolícka cirkev odvoláva na svoju tradíciu, v určitom zmysle sa zároveň odvoláva aj na pravoslávnu. A naopak, pokiaľ sa pravoslávna cirkev odvoláva na svoju tradíciu, odvoláva sa sčasti aj na rímskokatolícku. Ak sa pozrieme na svoju tradíciu a budeme v nej žiť v súčasnosti, objavíme prvky, ktoré nám umožnia na jednej strane pochopiť svoju vlastnú tradíciu, a na strane druhej objaviť aj iné tradície. Pokiaľ vzhľadáme k tradícii, neznamená to, že sa stávame konzervatívnymi v negatívnom zmysle slova, alebo archaickými, naopak, hľadáme zdroj sily pre riešenie súčasných problémov sveta. Nazerať na tradíciu znamená ju prehľbovať. V tomto zmysle tradícia prehľbuje svoj vlastný základ.

Existuje nejaký širší zmysel pre hľadanie jednoty vo viere, ktorá vo svojej podstate nepredstavuje uniformitu alebo jednotu vo svojej vnútornej forme?

- Vieru samozrejme nemožno definovať. Avšak, viera je, do istej miery, prostriedkom. Viera, ako taká, ale nie je skutočným cieľom viery. Svätci a ďalšie rôzne prvky a zložky Cirkvi nie sú cieľom viery, ale spôsoby ako cieľ viery vyjadrujeme a žijeme. Takže, aj keď sa vyjadrenie viery môže meniť, neznamená to, že sa mení aj jej cieľ. Pokiaľ sa pozrieme na cieľ viery, pomôže nám to nájsť jednotu. Cieľ viery je skutočným základom jednoty.

Čo si myslíte o termíne „univer-

zálna Cirkev“? Ja si myslím, že existuje veľká nejasnosť pri jeho definovaní.

- Termín „univerzálna Cirkev“ je veľmi dôležitým termínom, ktorý môže byť interpretovaný rôznymi spôsobmi. Pokiaľ ho budeme používať vo všeobecnom metafyzickom význame, musíme povedať, že existuje univerzálna Cirkev, ktorá je totožná s kráľovstvom Ježiša Krista. Z tohto hľadiska môže byť len jedna univerzálna Cirkev. Nie sú dve Božie kráľovstvá. Avšak, o univerzálnej Cirkvi môžeme hovoriť aj z rímskokatolíckeho významu, t.j., že pokiaľ niekto hľadá spásu, môže ju v celistvosti nájsť jedine v rímskokatolíckej cirkvi. Keď sa však pokúsime nájsť spoločnú reč medzi rímskokatolíckou a pravoslávnu cirkvou, musíme povedať, že existuje len jedna univerzálna Cirkev, aspoň na metafyzickej rovine. Rozdelenie Cirkvi nemôžeme pripustiť.

Existuje názor, že jednotu nie je dôležité hľadať, pretože existujú rôzne úrovne obecnstvá, na ktorých už táto jednotu, v určitom zmysle slova, existuje. Napríklad pri priateľstve rímskokatolíckeho a pravoslávneho kresťana, ktorí sa vzájomne priatelia a navštevujú. Na tejto úrovni jednotu je. Niektorí sa preto môžu pýtať, načo hľadať jednotu ešte aj v teologickom význame.

- Je pravda, že môžeme hovoriť o rôznych úrovniach obecnstvá, ale musíme si tiež uvedomiť, že Kristus hovoril o jednote na všetkých týchto úrovniach. Aj keď tieto úrovne existujú, musia poukazovať na fundamentálnu jednotu, pretože v inom prípade k jednote nevedú a vyjadrujú jednotu len na určitej úrovni obecnstvá. Ďalej si musíme pamätať, že nás Ježiš Kristus pozval k spoločnému stolu, ktorý môže ponúkať rôzne pokrmy, ale v podstate ide stále o ten jeden a istý stôl. Všetci ľudia sú v určitom zmysle jednotní v Kristu. Keďže sme ľudské bytosti, Bohom stvorení a skrze milosť Ježiša Krista sme zjednotení s Bohom ako ľudské bytosti, aj keď po takejto jednote túžiť nemusíme. Symbol Ježišovho stolu nám predstavuje skutočný obraz jednoty. Pri eucharistickom „stole“ sa stretávajú rôzni ľudia, rôznych kontextov tak, ako aj v realite, v ktorej sa ľudia rôznia, ale môžu nájsť zjednotenie pri spoločnom stole.

Rímskokatolícka a pravoslávna cirkev zdôrazňujú Eucharistiu ako princíp jednoty. Môžeme konštatovať, že sa spôsob eucharistickej bohoslužby môže meniť tak, ako sa môže meniť aj kresťanský postoj voči Eucharistii. Takže, kedy Eucharistia prestáva byť Eucharistiou, alebo

kedy môžeme povedať, že Eucharistia stráca svoj spasiteľný význam kvôli jej modifikácii?

- Eucharistia je znamením viery a jednoty. Potrebujeme vieru, aby sme mohli prijať a pochopiť Eucharistiu. Ona je mystériom viery. Eucharistia je súčasne znamením jednoty a taktiež túto jednotu uskutokňuje a prehľbuje. Čím viac do Eucharistie prenikneme, tým viac si prehľbujeme svoju vieru, čo vedie k jej väčšiemu pochopeniu, prijatiu. To je zárukou správnej štruktúry a náplne eucharistickej bohoslužby. Čím viac do Eucharistie prenikáme, tým viac ju chápeme a taktiež si ju vžijeme.

Myslím si, že problémy v cirkvách súvisia s epistemológiou. Pravoslávni sa vyjadrujú rôznym jazykom a mysléním. To platí aj o latinskej cirkvi. Myslíte si snáď, že by pravoslávna cirkev a tradícia mala hľadať nový jazyk k tomu, aby ju okolie zrozumiteľnejšie pochopilo a vnímalo? Neplatí to isté aj o latinskej cirkvi?

- Samozrejme, že tu existuje jazykový problém. Epistemológia a poznanie sú dôležité veci. Poznanie je určené a nachádza svoj skutočný základ v láske. Čím viac niekoho milujete, tým viac ho chápete a poznávate. Pokiaľ nerozumiete, znamená to, že nemilujete. Pokiaľ nemilujete, nerozumiete. Pokiaľ túžite po obecnstve lásky, potom nájdete spôsoby ako porozumieť a nájsť jednotu.

Veľké množstvo východných kresťanov má pocit, že napriek dobrej vôli rímskokatolíckej teológii a niektorým pozitívnym dôrazom tejto teológii, obzvlášť vo vzťahu k Druhému vatikánskemu koncilu, sa v praxi, v kontexte strednej Európy, nejak výraznejšie tieto pozitíva neprejavujú a miestnych teológov akoby tento oživený teologický duch nepostihol? Aké sú príčiny tejto situácie?

- Dlhé roky komunizmu zanechali svoje. To sa týka všetkých cirkví. Je dôležité dobrú teológiu nielen hlásať, ale ju aj laikom vedieť vysvetľovať. V tom tkvie umenie teológa. Problémy s recepciou (prijatím) teologických postojov sú prirodzenou súčasťou života v Cirkvi. Skutočnosť, že niektoré regióny reflektujú nad teológiou dlhšie ako iné ešte nemusí byť na škodu veci. Pokiaľ táto reflexia súvisí s duchovnou skúsenosťou a praxou daného regiónu. Je ale dôležité, aby sa všetky zložky Cirkvi naučili tolerancii a pokore. Jedine s pokorou pravdivo učíme čo je a čo nie je správne v Cirkvi.

Ďakujem za rozhovor.

ThDr. Václav Ježek, PhD.

Na Fakulte zdravotníctva PU v Prešove sa volilo

Akademická obec Fakulty zdravotníctva (FZ) PU v mesiaci novembri volila. Volila „nový“ akademický senát (AS) a ten volil kandidáta na dekana FZ PU.

Volba Akademického senátu FZ PU

„Starý senát“ pracoval od konštituovania FZ v auguste 2002. Členovia senátu sa zúčastňovali na tvorbe vnútorných predpisov fakulty, vnútorných predpisov senátu, na schvaľovaní mnohých pedagogických dokumentov, organizačných dokumentov, dlhodobého zámeru fakulty, ako aj rozpočtu fakulty. Je potrebné konštatovať, že uplynulé obdobie bolo veľmi náročné pre všetkých členov AS, ale aj pre predkladateľov. Chceme sa aj touto cestou poďakovať všetkým členom AS za ich prácu.

Volby do AS FZ PU a doplnujúce voľby za študentskú časť akademickej obce do AS PU sa konali 7. novembra. Volebná komisia na čele s predsedníčkou PhDr. Alenou Longauerovou po uzatvorení volebných miestností konštatovala, že voľby prebiehali v súlade so zákonom č. 131/2002 Z. z. a v súlade so Zásada-

mi voľby do AS FZ PU. Za zamestnaneckú časť akademickej obce sa zúčastnilo volieb 91 percent všetkých voličov a v študentskej časti sa zúčastnilo 35 percent voličov.

Na ustanovujúcom zasadnutí AS FZ PU 13. novembra predsedníčka PhDr. J. Bačišinová privítala novozvolených členov senátu a poprialala im veľa úspechov v nasledujúcom funkčnom období.

V doplnujúcich voľbách bol do AS PU zvolený študent V. Marcin.

Volba kandidáta na dekana

V súlade s paragrafom 27 Zákona č. 131/2002 Z. z. AS FZ PU na zasadnutí 13. novembra vyhlásil voľby kandidáta na dekana FZ PU na 30. novembra o 9. h. Ustanovil volebnú komisiu v zložení predsedníčka PhDr. S. Kapová, členovia Ing. E. Staneková, V. Marcin.

Predsedníčka volebnej komisie konštatovala, že v termíne stanovenom na podávanie návrhov na dekana FZ PU obdržala volebná komisia jeden návrh, v zmysle ktorého je jedinou kandidátkou na dekana FZ PU doc. PhDr. Anna Eliašová, PhD.

Verejné predstavenie kandidátky sa konalo 28. novembra a otvorila ho predsedníčka AS FZ PU PhDr. J. Bačišinová. Predstavila navrhovanú kandidátku na dekanku.

Doc. PhDr. A. Eliašová, PhD., v krátkom vystúpení zhodnotila svoje doterajšie pôsobenie na fakulte, od jej vzniku, pri ktorom stála, až po súčasné obdobie. V ďalšej časti oboznámila akademickú obec so svojím programom rozvoja FZ v nasledujúcom období.

V diskusii ako prvý vystúpil rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc. Zhodnotil prvé obdobie existencie fakulty a vysoko vyzdvihol osobný prínos doc. PhDr. A. Eliašovej, PhD., pri jej vzniku a etablovaní sa medzi fakultami PU. V ďalších vystúpeniach prodekan PhDr. Štefánia Andraščíková, PhD., doc. MUDr. Vincent Ondrušek, CSc., a MUDr. Ivan Minčík, PhD., podporili kandidátku doc. PhDr. A. Eliašovej, PhD., na funkciu dekanky. Navrhovaná kandidátka na dekanku FZ PU odpovedala na otázky členov akademickej obce FZ, tak zo zamestnaneckej časti ako aj zo študentskej časti. Otázky sa týkali prevažne rozšírenia štúdia na druhý stupeň vys-

Staronová dekanka FZ PU

doc. PhDr. Anna Eliašová, PhD.

Foto: Mgr. Ľuboslav Krajňák

koškolského vzdelania a materiálneho zabezpečenia praktickej výučby vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove.

Volba kandidáta na dekana FZ PU sa v súlade so zákonom č. 131/2002 Z. z. a na základe ustanovení Zásad voľby kandidáta na dekana a postupe prijatia návrhu na jeho odvolanie uskutočnila tajným hlasovaním na zasadnutí AS FZ PU 30. novembra. Volebného zasadnutia AS FZ PU sa zúčastnilo 13 členov, čím bola splnená požiadavka prítomnosti nadpolovičnej väčšiny všetkých členov senátu. Predsedníčka AS FZ PU pred voľbou kandidáta na dekana FZ PU vyzvala členov AS FZ PU, aby sa vyjadrili k tomu, či je niektorému členovi AS FZ PU známy dôvod, ktorý bráni regulárnemu priebehu volieb. Nebola vznesená žiadna pripomienka. Vo voľbe kandidáta na dekana FZ PU bolo vydaných 13 hlasovacích lístkov, z ktorých bolo 13 odovzdaných. Všetky odovzdané hlasovacie lístky boli platné. Za kandidátku na dekana hlasovali všetci prítomní členovia AS a volebná komisia tak konštatovala, že bola zvolená doc. PhDr. A. Eliašová, PhD.

PhDr. Jana Bačišinová

V nasledujúcom období bude AS FZ PU pracovať v zložení:

PhDr. Jana Bačišinová – predsedníčka senátu,

Mgr. Silvia Zúľáková – podpredsedníčka senátu za študentskú časť,

Viliam Marcin – podpredseda za študentskú časť,

PhDr. Zuzana Novotná – tajomníčka senátu.

Členovia:

PhDr. Eva Centeková,

PhDr. Daniel Jordán,

PhDr. Slávka Kapová,

Mgr. Wioletta Mikuľáková,

Mgr. Slávka Mrosová,

Ing. Eva Staneková,

Dušan Hažir,

Jaroslav Holubka,

Monika Gombárová,

Lenka Motýľová.

Belgický profesor Jacky Chantraine si pochvaľoval

Katedru turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu (KTAHM FM) PU poctil svojou návštevou v dňoch 30. septembra až 7. októbra belgický profesor Jacky Chantraine, ktorý pôsobí na partnerskej vysokej škole Haute École Lucia de Brouckère d'Ixelles v Bruseli.

Kontakty s touto vysokou školou sa podarilo nadviazať na medzinárodnej konferencii v septembri v roku 2005 v Prahe, venovanej aktuálnym otázkam vo vzdelávaní sa pracovníkov cestovného ruchu v krajinách Európskej únie.

Haute École Lucia de Brouckère je členom Pôle Universitaire Européen du Bruxelles- Wallonie. Pozostáva z piatich inštitútov. V rámci Inštitútu Haulot má škola Správu hotelierstva a turizmu, čo pre KTAHM predstavuje obrovský po-

tenciál ďalšej spolupráce aj v rámci zahraničných pobytov a štúdií študentov na belgickej vysokej škole pomocou výmenného programu Socrates Erasmus, ako aj výmenu poznatkov a informácií medzi pracovníkmi v Prešove a Bruseli.

Prof. J. Chantraine je odborníkom v oblasti marketingu a práva na Institut Supérieur Économique d'Ixelles, ktorá je akreditovaná na bakalárske štúdium týkajúce sa ekonomie. V bakalárskom programe marketingu ISEC vyučuje predmety

ekonómia, právo, marketing, psychológia, aktivity profesionálnej integrácie, kurzy týkajúce sa foriem distribúcie, matematika, štatistika a iné, ktoré sú takmer totožné s predmetmi vyučujúcimi sa na KTAHM. Na Institut Supérieur Économique sa vyučuje anglický, nemecký a holandský jazyk. Okrem holandského jazyka sa ostatné dva zhodujú s jazykmi vyučujúcimi sa KTAHM.

Prof. J. Chantraine priletel na Slovensko v sobotu 30. septembra a úvodný bohatý poznávací program v Prešove mu pripravil doc. Ing. Štefan Kireta, CSc. Tradičná slovenská gastronómia mu veľmi chutila. Pochvaľoval si taktiež informačné služ-

by mesta, hlavne preto, že si mohol nájsť sprievodcu históriou a pamiatkami mesta Prešov vo francúzskom jazyku.

Počas týždňa absolvoval program na pôde FM v Prešove. Od pondelka 2. októbra do stredy 4. októbra prednášal študentom KTAHM druhého až štvrtého ročníka. Výbranou bola téma Aféra Coca-Cola v Belgicku, ktorá študentov zaujala (na obr.).

Počas návštevy Bardejovských kúpeľov najväčší obdiv vyjadril množstvom minerálnych prameňov, ktoré sa nachádzajú na kolonáde. Profesor sa vo svojom voľnom čase rád zaoberá výskumom zloženia minerálnych vôd a ich vplyvom na

O medzinárodnej vedeckej konferencii v Rzeszowe, ale aj o inom

V dňoch 23. a 24. novembra sa v Poľsku na pôde Rzeszowskej univerzity konala medzinárodná vedecká konferencia *Male regiony w wielkiej polityce Czech, Polski, Słowacji i Ukrainy w 19. i 20. wieku*. Zúčastnili sa jej historici z univerzitných a výskumných pracovísk v Poľsku, Ukrajine, Rusku a zo Slovenska. Slovenskú historickú obec zastupovali prof. PhDr. Michal Danilák, CSc., doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, CSc., a prof. PhDr. Peter Švorc, CSc.

Ide o tému, ktorá v stredoeurópskej historiografii rezonuje už dlhšiu dobu a ku ktorej dali impulz prešovské vedecké konferencie, poriadané bývalou Katedrou slovenských dejín a archívniatva Filozofickej fakulty (FF) PU v spolupráci s vtedajšou Katedrou všeobecných dejín FF PU. Poľskí kolegovia, ktorí sa prešovských podujatí pravidelne zúčastňujú, tému stredoeurópsky novodobých dejín zúžili na štyri susedné krajiny a týmto venujú sústredenejšiu pozornosť.

Pripomeňme, že séria vedeckých konferencií začala v Prešove v roku 1999, keď katedra slovenských dejín a archívniatva garantovala v spolupráci s Univerzitou v Grazi v Rakúsku konferenciu s témou Stredoeurópske národy na križovatkách novodobých dejín 1848 – 1918, z ktorej vyšiel rovnomenný zborník. Potom sa pokračovalo v roku 2002 témou Veľká politika a malé regióny 1918 – 1939, v roku 2005 témou Národnostná otázka v strednej Európe v rokoch 1848 – 1938, nad ktorou prevzal patronát prezident SR a Spolkové ministerstvo pre vzdelávanie, vedu a kultúru vo Viedni. V máji 2007 sa pripravuje konferencia s názvom Cirkvi a ich vplyv na formovanie národného vedomia národov a národnosti v strednej Európe (19. storočie – prvá polovica 20. storočia), ktorú prešovský Inštitút histórie (IH) FF PU pripravuje v spolupráci s Historickou spoločnosťou kráľovského mesta Prešov, s Univerzitou v Olomouci a Katolíckou univerzitou Petra Pázmána v Pilišskej Čabe v Maďarsku. Ako aj v predchádzajúcich prípadoch, aj na túto sa

prihlásili historici z viacerých európskych krajín, čo svedčí o tom, že prešovské vedecké konferencie majú so svojimi témami široký medzinárodný ohlas.

Vlastne, aj konferencie s družobnom Rzeszowe sú toho dokladom. Prof. dr. hab. Marian Stolarczyk pripravil už druhú konferenciu so stredoeurópskou problematikou.

Na tohtoročnej odzneli príspevky týkajúce sa poľských, slovenských, ukrajinských, ruských i českých a československých dejín, ktoré prezradili, že susedné historiografie si stále majú čo povedať. Veľká politika totiž vždy zasahovala do malých regiónov, vťahovala ich do širšieho kontextu a neraz sa s nimi tvrdo a kruto zahrala. Podobnosti v jednotlivých regiónoch a v národných i nadnárodných politických aktivitách bolo vo všetkých skúmaných krajinách dosť. Pravda, boli aj špecifiká, ktoré sa lišili z miesta k miestu, z regiónu k regiónu, i z krajiny ku krajine.

Diskusie, ktoré sa odohrávali medzi jednotlivými blokmi referátov, ale aj v neformálnych stretnutiach počas prestávok a po konferencii, prezrádzali nielen zaujatosť témou, ale aj vôľu po užšej spolupráci.

Rzeszowski organizátori, ako aj účastníci z ďalších krajín ocenili prítomnosť slovenského historika prof. PhDr. M. Daniláka, CSc., ktorý v slovanskej historiografii, zaoberajúcej sa východoeurópskymi dejinami už má nezastupiteľné miesto, najmä jeho výskumy a práce týkajúce sa ukrajinskej otázky v 19. storočí a na začiatku 20. storočia. Bolo potešením byť na konferencii s člo-

vekom, reprezentujúcim Slovensko, a nezapadnime pripomenúť, že aj Prešov a PU, ktorému prítomní preukazovali neformálnu a prirodzenú úctu. Vlastne, aj tak sa Slovensko v tunajšej konferenčnej slovanskej vedeckej spoločnosti stalo ústrednou krajinou konferencie. Vďaka za to, pán profesor!

Slovenskú delegáciu počas konferencie oslovil prodekan Sociologicko-historickej fakulty prof. dr. hab. Wacław Wierzbieniec s prosbou o stretnutie, ktoré sa uskutočnilo za prítomnosti zástupcu riaditeľa IH Rzeszowskej univerzity prof. dr. hab. Andrzeja Bonusiaka a prof. dr. hab. M. Stolarczyka, niekdajšieho riaditeľa tohto inštitútu. Ústrednou témou bolo nadviazanie užšej spolupráce v rámci existujúcich programov Erasmus či Sokrates, prípadne aj iných.

Toto oslovenie nebolo prekvapujúce, pretože sa cez niektorých členov prešovského IH FF PU na túto organizačnú jednotku fakulty obracajú zástupcovia viacerých zahraničných univerzít s ponukou o spoluprácu práve v oblasti novovekých stredoeurópskych dejín (a nielen v tejto oblasti). Naposledy z Univerzity v Poznani, v Liberci, v Lipsku a v Chemnitz, pričom už dávnejšie rovnaký záujem signalizovali historici z Grazu, Viedne, Mnichova, Moskvy, Budapešti, Pilišskej Čaby, Užhorodu, Lvova a iných európskych pracovísk. Prešovskému IH sa tak ponúka šanca stať sa centrálnym, koordinujúcim pracoviskom v oblasti stredoeurópskych dejín 19.

Na snímke sprava: prof. dr. hab. Marian Stolarczyk, prof. PhDr. Michal Danilák, CSc., doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, CSc., a prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., na konferencii v Rzeszowe.

a 20. storočia minimálne v stredoeurópskom priestore. Tento záujem o prešovské pracovisko nie je náhodným, ale je výsledkom viacročného výskumu, publikovania i organizačného úsilia v príprave vedeckých podujatí a tiež vystúpení prešovských historikov na medzinárodných podujatiach v zahraničí. A to má odraz aj v prebúdzajúcom sa záujme zahraničných študentov, najmä doktorandov, prísť na študijný pobyt na IH FF PU. Niekoľko už boli a ďalší začali využívať možnosť internetu a mailového kontaktu, aby mohli konzultovať svoje kvalifikačné doktorandské práce, teórie a tézy, ako aj analytické príeniky do pramennej bázy s tunajšími učiteľmi.

Zdá sa, akoby aspoň naši najbližší susedia čakali, kedy sa aj z formálneho hľadiska využije ponúkaná šanca premeniť IH na viac ako len lokálne prešovské historické, resp. historicko-pedagogické pracovisko. Treba si však priznať, že dnes vo svete nekompromisného konkurenčného zápasu sa nedá dlho vyčkávať a prešľapovať na mieste. Individuálne aktivity, nech by boli akokoľvek kvalitné, dlhodobu neobstoja. Do konkurenčného zápasu o študenta, o vedeckovýskumné témy a s nimi spojené granty musia vstupovať dobre pripravené a zohraté tímy. Len tie majú šancu uspieť a presadiť sa.

Konferencia o veľkej politike a malých regiónoch v poľskom Rzeszowe teda nebola len o výskumoch minulosti, z nášho hľadiska bola aj o aktuálnej súčasnosti a blízkej či vzdialenejšej budúcnosti v medzinárodnej spolupráci, ale aj, a to hovoríme len pro domo, o vedeckej i vedecko-pedagogickej budúcnosti IH FF PU.

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc.

svoje host'ovanie na KTaHM FM PU

ľudský organizmus. Upriamil pozornosť na prameň Napoleon, lebo mal bohaté zastúpenie horčička.

Vo štvrtok 5. októbra belgický hosť odcestoval na medzinárodnú konferenciu FM Manažment 2006 do Vysokých Tatier. S prednáškou Aféra Coca-Coly v Belgicku zaujal aj účastníkov konferencie. S reklamou na Coca-Colu sa stretávame niekoľko desiatokrát denne (v tlači, televíznej reklame či na promo akciách v obchodných reťazcoch a inde), no ani netušíme, aký negatívny vplyv a dopad môže toto samotné konanie spôsobiť. Po konferencii profesor spoznával prírodné prostredie Vysokých Tatier. Spolu s ďalšími sa roz-

hodol vyjsť na Hrebienok, odkiaľ si odniesol množstvo nádherných záberov, suvenírov i pekných spomienok z prírody i priaznivého počasia.

Prof. J. Chantraine veľmi pozitívne hodnotil host'ovanie na FM a po príchode domov zaslal KTaHM ďakovný list.

Dúfam, že takéto dobré vzťahy a dôležité kontakty ako ich máme s Belgickom, budeme nielen prehľbovať, ale aj znova nadväzovať aj na iných vysokých školách vo svete, aby sme aj študentom FM mohli poskytnúť čo najlepšie a najpriaznivejšie možnosti pri ich štúdiu.

Mgr. Daniela Matušiková

„Objektom“ vedeckej konferencie bol chrám v byzantskej tradícii

Na Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF) PU sa 24. októbra uskutočnila veľmi zaujímavá a potrebná medzinárodná vedecká konferencia na tému *Chrám v byzantskej tradícii z pohľadu architektonického, ikonografického, liturgického a teologického*. Zorganizovala ju Katedra praktickej teológie tejto fakulty v spolupráci s Neinvestičným fondom sv. Ján Krstiteľ. Hlavným organizátorom bol ThDr. Marcel Mojzeš, PhD., protosynkel Prešovskej eparchie a odborný asistent GTF PU.

Konferenciu otvoril dekan usporiadateľskej fakulty doc. ThDr. Vojtech Boháč, PhD., a s úvodným príhovorom vystúpil prešovský eparcha Mons. ThDr. Ján Babjak, SJ, PhD., ktorý okrem iného zdôraznil, že chrám je predovšetkým miestom modlitby a tiež pripomenul slová sv. apoštola Pavla: „Vy ste chrám živého Boha“ (porov.: 2 Kor 6, 16a), ktoré sú zároveň biskupským heslom vладыку.

Jednotlivé programové bloky sa venovali architektúre, ikonografii, liturgii a teológii vo vzťahu k byzantskému chrámu a nakoniec praktickým otázkam. Na konferencii sa zúčastnili odborníci z radov architektov, umelcov a teológov z Maďarska, Ukrajiny a Slovenska. Po každom prednáškovom bloku bol priestor na diskusiu, ktorá bola zakaždým bohatá a plodná na viaceré podnety. V prednáškach boli nastolené aj otázky a problémy týkajúce sa sakrálnej architektúry ako takej, ale predovšetkým byzantskej.

Prvý blok prednášok sa týkal architektúry. Prof. Ing. arch. Jozef Hlinický, PhD., z Inštitútu kresťanskej kultúry Trnavskej univerzity (TU) v Trnave predstavil základné typy byzantských chrámov a doc. ThDr. ICLic. Štefan Mordel, PhD., z GTF PU byzantské chrámy v západnej časti Rímskej ríše. Maďarský host' dr. Janka György, PhD., z Gréckokatolíckej teologickej vysokej školy sv. Atanázia v Nyíregyháze prítomných oboznámil s históriou architektúry gréckokatolíckych kamenných chrámov na základe maďarských prameňov.

V bloku o ikonografii sa Mgr. Lucia Rakovanová z Katedry dejín umenia a kultúry Filozofickej fakulty

TU v Trnave zaoberala symbolikou a ikonografickým programom byzantského chrámu. Dr. Bernadett Jankáné-Puskás z Pedagogického inštitútu v Nyíregyháze mala prednášku na tému *Mikrokozmos byzantského chrámu v regióne Karpát*. Nástenné ikony z 18. storočia. Prof. László Puskás z Teologickej akadémie v Užhorode poukázal na problémy sakrálneho umenia.

Liturgickému zariadeniu byzantských chrámov sa v liturgickom a teologickom bloku venoval doc. ThDr. V. Boháč, PhD., a teológii chrámu v byzantskom obraze posväty chrám a v komentároch cirkevných otcov ThDr. M. Mojzeš, PhD.

Praktickými otázkami sa v poslednom bloku venovali dvaja prednášatelia. Ing. arch. Ivan Gojdič z Katedry dejín umenia a kultúry FF TU v Trnave nastolil aktuálne problémy architektonickej tvorby a obnovy byzantských chrámov na Slovensku a ThDr. Ľubomír Petrik, PhD., z GTF PU zoznámil účastníkov konferencie s činnosťou stavebnej komisie pri Gréckokatolíckom biskupstve v Prešove.

Záver konferencie patril veľmi zaujímavej prezentácii nových gréckokatolíckych chrámov vo Svidníku, Kežmarku a na sídlisku Pod Sokolejom v Humennom.

Konferencia môže zohrať dôležitú úlohu pri prehĺbení poznatkov o byzantskom chráme a pri ich praktickom zapracovaní do riešenia nových alebo rekonštrukcie pôvodných byzantských chrámov nielen na Slovensku, ale aj v okolitých krajinách.

ThDr. Ľubomír Petrik, PhD.,
odborný asistent GTF PU

Analyzovali kresťanské masmédiá v štátoch V4

Za aktívnej účasti prednášateľov z Poľska, Čiech, Maďarska a Slovenska sa 14. novembra na Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF) PU v Prešove v rámci Týždňa vedy a techniky Európskej únie uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia na tému *Kresťanské masmédiá v štátoch Visegradskej štvorky (V4)*. Organizátormi už pravidelne konanej konferencie boli Oddelenie súčasných foriem ohlasovania viery Katedry systematickej teológie a bibliatiky GTF PU, Vysoká škola kráľ'a Wladyslava Jagielskeho v Lubline a občianske združenie *Pro communio, o. z., v Prešove*.

S úvodným príhovorom vystúpil prešovský eparcha Mons. ThDr. Ján Babjak, SJ, PhD., ktorý je zároveň veľkým kancelárom fakulty. Pripomenul, že spoločenské komunikačné prostriedky sa stali súčasťou života a je dôležité vedieť ich správne užívať.

Aj vďaka štúdiu masmediálnej komunikácie a tradícii vedeckých konferencií o masmédiách na GTF PU v Prešove sa študenti fakulty stávajú kritickými odberateľmi mediálnych produktov. Konferencia vniesla do života prítomných nové pohľady na svet masmédií a poznanie potreby a dôležitosti alternatív, ktorú v záplave rôznych médií ponúkajú kresťanské médiá. Účastníci sa zhodli na tom, že je preto dôležité podporovať ich kvalitatívny rast. Záujem o svet spoločenskej komunikácie potvrdila aj diskusia.

Na masmédiá v integrovanej Európe sa v prednáške zamerl hlavný organizátor podujatia prodekan GTF PU doc. ThDr. PaedDr. Marek Pri-

bula, PhD. S vysielaním Rádia Lumen na Slovensku poslucháčov zoznámil jeho riaditeľ doc. ThDr. Juraj Spuchľák, PhD. Témou prednášky rektora lublinskej vysokej školy prof. dr. hab. Tadeusza Zásępu boli Katolícke médiá v Poľsku po roku 1989. Odborný asistent GTF PU ThDr. Ľubomír Petrik, PhD., riaditeľ a hovorca Gréckokatolíckeho biskupského úradu v Prešove, prednášal o kresťanských médiách na Slovensku a PhDr. ThLic. Radek Mezulánik z Vyššej odbornej školy publicistiky v Prahe o kresťanských médiách v Českej republike. Kresťanské knižné tituly v ČR predstavil dr. Vojtech Eliáš z Univerzity Karlovej v Prahe. Sándor Kondás z Mediálneho centra Gréckokatolíckeho biskupského úradu v Hajdúdorogu hovoril o náboženských programoch vo verejnoprávnych médiách v Maďarsku.

ThDr. Ľubomír Petrik, PhD.
Foto: Pavol Fenik

Bohoslovci z Prešova na fóre mladých v Poľsku

Dvaja prešovskí seminaristi Pavol Fenik (VI. ročník) a Michal Galmus (I. ročník) boli účastníkmi 22. Fóra mladých. Uskutočnilo sa 22. – 25. novembra v Kňazskom seminári vo Wroclawi (Poľsko). Stretnutia sa zúčastnilo tiež mnoho seminaristov, rehoľníkov a mladých ľudí z Poľska i zahraničia. Téma tohto ročníka mala názov *Slovo – dvojsečný meč*.

Celé stretnutie sa začalo slávnostnou svätou omšou. V duchu tohtoročného motta sme si mohli vypočuť viacero prednášok poľských teológov na tému Slova. Slovo bolo rozobrané z teologického, filozofického, biblického i novinár-

skeho hľadiska. Po každej prednáške sme mali možnosť klásť otázky a diskutovať o nich. Stretnutie istotne všetkých zúčastnených veľmi obohatilo, veď Božie slovo – ale aj slovo, skrze ktoré denno-denne navzájom komunikujeme, je samozrejmosťou

a nedeliteľnou súčasťou nášho života. Uvedomili sme si, že slovom sa dá pomôcť i ublížiť, rozosmiať i rozplakať, vyzdvihnúť i ponižiť. Súčasťou programu boli kultúrne podujatia a obhliadka mesta a jeho historických pamätihodností.

Ďakujeme rektorovi Adamovi Lužniakovi za pozvanie a našim predstaviteľom za možnosť zúčastniť sa tejto konferencie.

Pavol Fenik

Zomrela rehoľná sestra Atanázia „Slúžiť tam, kde je najväčšia potreba.“ S týmto duchovným odkazom blahoslavenej sestry Jozafaty Hordaševskej, zakladateľky Kongregácie sestier služobnic Nepoškvmenej Panny Márie, sa plne stotožnila sr. Atanázia Anna Drábová, SNPM, ktorá zomrela 2. novembra. Pochovali ju 6. novembra na cintoríne v Prešove v spoločnej hrobke gréckokatolíckych sestier služobnic. Narodila sa 11. mája 1935 a v roku 1971 vstúpila do kongregácie, doživotné sľuby zložila 8. decembra 1978. (I/p)

Aj nebeské chóry možno na chvíľu stíchli

Archijerejskou svätou liturgiou v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove, ktorá v nedeľu 26. novembra slávil prešovský eparcha Ján Babjak, SJ, sa skončil jubilejný XV. ročník medzinárodného festivalu duchovných piesní byzantského obradu pod záštitou prezidenta SR Ivana Gašparoviča.

Trojdňové podujatie sa začalo svätou liturgiou, ktorú slávil protosynkel Prešovskej eparchie Marcel Mojžeš a spevom sprevádzal Katedrálny zbor sv. Jána Krstiteľa z Prešova, ktorý vystúpil aj s krátkym programom.

Sobotné popoludnie patrilo piatim domácim a dvom zahraničným speváckym zborom. Prešovský eparcha v závere slávnostného koncertu poďakoval účinkujúcim za sprostredkovanie hlbokého duchovného a kultúrneho zážitku a za ich obetavosť pri nácvikoch. Možno aj nebeské chóry na chvíľu stíchli, aby počuli tento nádherný spev ľudských úst a srdca na oslavu Boha, povedal nakoniec eparcha.

Vrcholom koncertu bola byzant-

ská liturgická skladba Budi imja Hospodne v hudobnom spracovaní D. Bortňanského, ktorú ako znelku festivalu pod dirigentským vedením Leontina Dohoviča zaspievali všetky účinkujúce zbory, čo vyvolalo standing ovation.

Obdivovatelia byzantských liturgických spevov si so zatajeným dychom vypočuli duchovné piesne v podaní Gréckokatolíckeho chrámového zboru sv. Petra a Pavla z Bardejova, Zboru sv. Cyrila a Metoda pri Katedrálnom chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky z Košíc, Zboru sv. Romana Sladkopevca z Gréckokatolíckeho kňazského seminára blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča v Prešove, Gréckokatolíckeho chrámového zboru blaho-

Foto k článku: Mária Žarnayová

slaveného Pavla Petra Gojdiča z Vranova nad Topľou – Čemerného a Gréckokatolíckeho chrámového zboru Chrysostomos z Bratislavy. Posledne menovaný zbor spieval tiež v nedeľu pri rannej svätej liturgii.

Zlatým klincom festivalu bolo vystúpenie zahraničných hostí – Mužského zboru sv. Efréma z Budapešti a Miešaného zboru Homín z Lvova, ktorý spevom sprevádzal aj nedeľnú archijerejskú svätú liturgiu.

Festival vznikol v roku 1990 z iniciatívy bývalého ministra kultúry Ladislava Šnopa, vtedajšieho prešovského biskupa Jána Hirku a Niny Rašiovej. Od roku 2003 sa jeho organizácie ujal prešovský eparcha Ján Babjak, SJ. V priebehu jednotlivých ročníkov na ňom vystúpilo viac ako sto zborov z trinástich krajín. Výraznou mierou prispel k vzniku via-

cerých domácich zborov a stále prispieva k ich kvalitatívnemu rastu. Tohto roku sa konal aj pri príležitosti piateho výročia blahorečenia prešovského biskupa mučeníka Pavla Petra Gojdiča, OSBM a rehoľného kňaza mučeníka Metoda Dominika Trčku, CSsR.

Duchovné piesne byzantského obradu si do prešovskej katedrály prišlo vypočuť množstvo čitateľov tohto žánru, medzi ktorými nechýbali vzácní hostia: prvý prezident Slovenskej republiky Michal Kováč, pravoslávny arcibiskup prešovský a Slovenska Ján, generálny konzul Ukrajiny na Slovensku Jevhen Perebyjnis, predseda PSK Peter Chudík, primátor mesta Prešov Milan Benč a rektor PU František Mihina.

Lubomír Petrik

Témou kolokvia v Olomouci boli obrady žehnania

Katedra liturgickej teológie Cyrilometodějskej teologickej fakulty Univerzity Palackého (KLT CMTF UP) usporiadala 25. septembra medzinárodné kolokvium pod názvom *Obrady žehnání v různých liturgických tradicích*.

Potvrdila sa ním kolegiálna spolupráca medzi Katedrou praktickej teológie Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) PU a Katedrou praktického bohoslovíja Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU. Pracoviská zastupovali odborní asistenti ThDr. Marcel Mojžeš PhD., (GTF) a ThDr. Štefan Šak, PhD.

Podujatie malo ekumenický charakter, keďže sa na ňom zúčastnili prednášajúci rôznych kresťanských denominácií a nechýbal ani zástupca židovského vierovyznania.

V doobedňajšom bloku prezentoval prednášku M. A. Tamas Visi, PhD., z Filozofickej fakulty UP. Z pohľadu judaizmu rozoberal teologicko-spirituálnu stránku žehnania, ktorá vychádza z termínu Beracha a je v modlitebnom živote židovského národa taká významná. Prof. David Holeton, ThD., PhD., (Kana-

rimskokatolíckej cirkvi, ktorá je ovocím Druhého vatikánskeho koncilu. Na vybraných obradoch analyzoval jej spirituálny význam pre život kresťana.

V poobedňajšom bloku kolokvium začal vedúci KLT MTF UP doc. dr. František Kunetka, ThD. Pokračoval v analýze Benedikcionála a prezentoval Teologické a antropologické akcenty v obnovených obradoch De Benedictionibus. ThDr. M. Mojžeš, PhD., v príspevku Teológia požehnania v byzantskej liturgickej tradícii

na konkrétnych modlitbách objasňoval a analyzoval ich obsah, význam a posolstvo veriacim. Záverečný príspevok pod názvom Rozbor vybraných žehnacích modliteb ze súčasného Benedikcionálu predniesol odborný asistent KLT CMTF UP SLLic. Ing. Pavel Kopeček.

Z kolokvia sa pripravuje zborník, ktorý má prispieť k hlbšej spolupráci medzi jednotlivými fakultami obidvoch univerzít. Kolegovia z KLT sa tešia na skorý príchod do „Atén na Toryse“.

Michal Glevaňák

Nový riaditeľ charity

Prešovský gréckokatolícky eparcha Ján Babjak, SJ k 1. novembru vymenoval na základe výberového konania za nového riaditeľa Gréckokatolíckej diecéznej charity v Prešove (GKDCH) Mgr. Petra Valička, ktorý má dlhoročné skúsenosti s charitatívnou prácou. V charite v Prešove pôsobil od roku 1993. Počas tohto obdobia pracoval na rôznych úsekoch, od roku 2002 ako zástupca riaditeľa. Biskup zároveň poďakoval odstupujúcemu riaditeľovi Ing. Marošovi Šatnému, ktorý v tejto zodpovednej službe pôsobil viac ako pätnásť rokov. Zaželal mu veľa požehnaní v jeho novej službe vedúceho Odboru sociálneho a zdravotníctva Úradu Prešovského samosprávneho kraja v Prešove.

(l/p)

Študentská kvapka 2006 alebo ako by to mohlo byť na jednom „chate“

Predčsom som sa v hlbkej noci napojil na chat. Dialóg na ňom viedli obdarovaný a darovica. Nie, nie. Zbytočne by ste tento chat hľadali na internete, práve som si ho vymyslel. A to vo chvíľach, keď som rozmýšľal o akcii, ktorá sa uskutočnila na Fakulte zdravotníctva (FZ) PU v Prešove, o Študentskej kvapke 2006. Že bola úspešná, svedčí 93 odberov, čo je odborne povedané 93 jednotiek Puďskej krvi.

Na imaginárnom chate sa rozprávali zachránení, o ktorom neviem vôbec nič. Som však presvedčený, že v posledných dňoch súme potreboval krv. Išlo mu doslova o život. Mal pred sebou možno len niekoľko hodín, alebo dokonca minút života. Pomohli mu mladí ľudia, študenti FZ PU. Pomohli mu tým, že mu darovali to, čomu zvykneme hovoriť najzaujímavejšia tekutina. Krv.

O čom sa rozprávali? Zachránený ďakoval a pýtal sa najmä Prečo sa títo mladí ľudia 14. novembra postavili do dlhokánskeho radu na darovanie krvi? Je to skupina mladých ľudí, ktorí si na dnešné pomery zvolili nezvyčajné a možno aj nevdáčne povolanie. Sú to poslucháči druhého ročníka odboru urgentná zdravotná starostlivosť (UZS), budúci zdravotnícky záchranári, ktorí budú zachraňovať životy, zdravie, možno aj majetok a ktovie čo ešte, ale vďaka sa dočkajú len málokedy. Jedinou odmenou im býva jednoduché poďakovanie, aj to zriedkavo. Sem-tam sa ich tváre mihnú na obrazovkách televízorov, prípadne na stránkach novín a to je všetko za ich obetavosť, podstúpené riziko a stres. Zachráneného teda zaujímal Prečo? Od rána hladní, stáli celý deň na chodbe a čakali až od jednej popudní len kvôli tomu, aby darovali niekomu neznámemu to, čo mu práve veľmi, veľmi chýba.

Tomáš, ty prečo? „Ja som taká náhura, že sa veľmi rád obetujem pre nejakú dobrú a užitočnú vec. Veľmi rád konám dobro, preto som si aj vybral štúdium na tejto fakulte, na tomto odbore a pripravujem sa na povolanie zdravotníckeho záchranára. Bola to pre mňa výzva. Urob dobrý skutok, aj keď nie pre niekoho konkrétneho. Samozrejme neviem, kto moju krv dostane, ale išlo mi o pocit z dobre vykonanej práce. Musím ešte dodať, že veľkým vzorom sú pre mňa v tomto smere naši učители. Pri podobných akciách, študentskú kvapku organizujeme pravidelne, sú vždy prvými v odberových miestnostiach na darovanie krvi naši učители. Aj tentoraz to bola doc. Eliašová, dekanka FZ PU, dr. Longauerová a dr. Bačišinová.“

A čo ty, Pat'o? „Ja to mám takpovediac v rodine. Darovanie krvi, nedostatok krvi, problémy s transfúziami, toto sme mali v rodine na dennom poriadku v bežných rodinných diskusiách odkedy sa pamätám, už od útleho detstva. Moja matka

totiž pracuje na transfúznej stanici a ona ma dotiahla na prvé darovanie krvi. Tento odber bol pre mňa v poradí 17-ty, mám už v zbierke „najlaciejšie“ Jánskeho plakety a pre mňa je to rutina. Jednoducho, povie sa ideme, tak idem a pomôžem.“

Rast'o, teba viedli aké motívy? „Pre mňa to bola úplne nová skúsenosť, prvý odber. Úprimne priznávam, trochu som sa aj bál, ale potom som si v duchu povedal, že tento akt vykonalo už niekoľko miliónov ľudí predou mnou, prečo to neskúsiť. Veľmi sa mi tiež páčilo, že sme išli kolektívne, nielen my, druháci, veľmi aktívne sa zapojil aj prvý ročník odboru UZS, s ktorým máme veľmi dobré vzťahy. Išli sme darovať spolu, až demonštratívne, lebo sme si ob-

liekli naše typické červené pracovné uniformy. Hlavnou motiváciou pre mňa bola zvedavosť, lebo jeden z našich najprísnejších učiteľov na fakulte tvrdí, že každý zdravotník by mal na vlastnej koži vyskúšať všetko to, čím vyšetruje, čo ordinuje a ako lieči svojich pacientov. Tak som to skúsil a som rád, že som niekomu pomohol.“

Juraj, ty si charakter, o ktorom sa vie, že neexistuje školská akcia, na ktorej by si chýbal. Čo ťa priviedlo k darovaniu krvi? „Mojím životným cieľom je stať sa záchranárom. Že je to práve odbor zdravotnícky záchranár, ktorý študujem, vyplynulo z konštelácie okolností a hry osudu. Pri každej podobnej akcii, najmä ak treba pomôcť, ak treba byť akčný, tak som určite v prvom rade. Vyplýva to z mojej povahy. Niekedy sa ani veľmi nezamýšľam nad konkrétnym cieľom, poviem si, že treba ísť a niekomu pomôcť. Som rád, že som

tam bol medzi prvými.“

V spovedanom ročníku sú dievčatá v spravodlivom pomere k chlapcom, približne 50 : 50. Podľa tohto pomeru boli zastúpené aj na Študentskej kvapke 2006.

Lenka, teba ako jedinej z ročníka bolo počas odberu zle, odpadla si. Ani sa veľmi nečudujem, v posledných mesiacoch si prekonala vleklú nepríjemnú, dlhotrvajúcu chorobu. Vidím, že ešte stále nemáš tú svoju zdravú tatranskú farbu. Prečo aj napriek tomu si išla darovať to najcennejšie? „Zhodou okolností sme boli počas klinickej praxe svedkami kri-

praxe často počúvame rôzne historky, a tak vieme, že podobné situácie v zdravotníctve nie sú zriedkavé. Často daruje krv ošetrojúci zdravotnícky personál.“

Jarka, o tebe sa všeobecne vie, že držiš kolektív. Toto ťa priviedlo k darovaniu krvi? „Áno aj. Ak sa skupina rozhodne, že ideme, zásadne kolektív netrhám a najmä nie vtedy, ak ide o dobrú vec. To nadšenie chytilo viacerých, veľmi sa mi páčili aj prváci, ktorí prišli na darovanie bez zaváhania. Akurát jedna z našich prváčok po odbere skolabovala, ale to sme už my, druháci, okamžite priskočili na pomoc a prebrali ju k životu.“

Zuzka, ty si išla darovať prečo? „Každý z nás má osobné skúsenosti, prípadne sa v rodine vyskytli situácie, keď bolo treba pomáhať podobným spôsobom. Pre mňa takýto pokyn, povel, že treba niekde ísť a niekomu pomôcť, je absolútnou výzvou. Vtedy žiadny motív nepotrebujem, nehľadám. Skutočný motív má správny zdravotník vždy v srdci. Navyše, my chceme byť zdravotnícky záchranári, takže naša motivácia by mala byť ešte o stupeň vyššie.“

Ivka, teba sa to ako páčilo? „Mne sa na podobných akciách, okrem zápalu pre dobrú vec, páči aj atmosféra. Páčia sa mi tie dialógy na chodbách počas čakania. Položartom – polovážne. Počas klinických praxí chodievame na ťažšie oddelenia, to znamená na pracoviská, kde sú smrteľne chorí ľudia. Na jednotky intenzívnej starostlivosti, na rýchlu zdravotnícku pomoc. Tam vidíme, koľko chorých ľudí je odkázaných na pomoc iných, na pomoc zdravotníkov. Pomoc blížnemu je akýmsi vyšším princípom môjho života. Ešte neviem, čo a kde budem robiť po skončení fakulty. O tom rozhodne nejaká ruka osudu, ktorá riadi moje kroky. Práve ona ma priviedla 14. novembra na darovanie krvi.“

Môj imaginárny chat sa na chvíľu odmlčal. Viem prečo. Študenti povedali, čo cítili a obdarovaný, teraz už v poriadku, sa zamyslel nad slovami týchto mladých ľudí. Potešilo ho, že aj v dnešných časoch, keď niektoré princípy ľudskosti, obetavosti a šľachetnosti v našej spoločnosti pokrivkávajú, sa ešte nájde skupina takto zmýšľajúcich mladých ľudí, nádejných zdravotníckych záchranárov. Ak bude mať okolo seba vždy takéto osobnosti, bude oňho určite dobre postarané. Dokonca si myslím, že mal v očiach slzy.

Ďakujeme vám.

doc. MUDr. Marián Šanta, CSc.,
Katedra UZS FZ PU

Transport poraneného si vyskúšali naostro

S radosťou sme prijali pozvanie našich kolegov v externej forme štúdia v odbore urgentná zdravotná starostlivosť (UZS) na Fakulte zdravotníctva (FZ) PU, zúčastniť sa na súčinnom cvičení jednotiek Hasičského a záchranného zboru, Ozborených síl SR a Horskej služby na Slovensku. Sú to všetko základné zložky Integrovaného záchranného systému, do ktorého patrí aj zdravotná záchranná služba.

Cieľom bolo precvičiť transport poraneného v neprístupnom horskom teréne pomocou helikoptéry. Spočiatku sme si mysleli, že nás pozývajú iba ako pasívnych divákov, veď sme len študentmi druhého ročníka odboru UZS. Keď sme však dorazili priamo na miesto cvičenia na Lysej a priletel vojenský vrtuľník, začalo to byť vážne. Bez okolností nás zapojili do modelovej situácie ošetrovania poraneného priamo v teréne. To sme vďaka praktickým cvičeniam na škole zvládli bez problémov a nasledovala fixácia a transport. Aj keď burácanie motorov ohlušovalo a vzdušné víry od rotorov helikoptéry vyrážali dych, radi sme poslúžili aj ako figuranti.

sledoval samotný transport - prelet. Podľa vyjadrení všetkých, čo si „zalietať“, to bol úžasný pocit. Vraj sa vznášali voľne ako vtáci, aj keď si myslím, že trochu strachu tam určite bolo. Nie je to každodenný zážitok, lietať zavesený na lane 30 metrov pod helikoptérou vo výške asi pol kilometra. Trošku to v niektorých okamihoch pripomínalo bungee-jumping, ale hneď, ako sa objavili náznaky neprijemného kývania zaveseného, dirigent na zemi dal znamenie pilotovi helikoptéry a ten to šikovným manévrom okamžite vyrovnal. Bolo vidno, že tito chlapci sú profesionáli. V závese pod helikoptérou bol počas letu napodiv pokoj, žiadne vzdušné víry. To kvôli pod-

transportovaný nedotkol zeme, vrtuľník ostal visieť vo vzduchu a počkal, kým figurant neodpoja. Na záver nám profesionáli predviedli rýchle zlaňovanie z helikoptéry. To sme si však nevyskúšali, nemáme na to ani pomôcky, ani certifikát. Možno nabudúce. Popoludnie bolo už príjemnejšie a v teple. Na horskej chate sme sa previedli my, poslucháči 2. ročníka odboru UZS. Vďaka tomu, že sme už výborne vybavení tréningovými figurinami, ukázali sme členom horskej služby základné princípy a hmaty resuscitácie, vrátane intubácie a niektoré metódy fixácie pri transporte poraneného sanitným vozidlom. Dr. Miženkova pripravila prednášku o príznakoch poranení vnútorných orgánov, ktorá „horských“ chlapcov veľmi zaujala. Pri nácvikoch totiž trénujú väčšinou len príznaky vonkajších poranení, zlomenín a traumy, a tak si pochvaľovali, že sa dozvedeli niečo nové. Priznali sa, že majú počas záchranných akcií aj problémy sami so sebou. Zranení sa, ochorejú a tým, že sú nedostatočne preškolení na poskytovanie prvej pomoci v zložitejších situáciách ohrozenia života a zdravia, často zbytočne dlho čakajú na lekársku alebo inú odbornú zdravotnícku pomoc. Pozvali sme ich na návštevu školy a ukážky odborného precvičovania našich zásahov.

Týmto chvíľami, prežitými v huchaní helikoptéry sa začalo niečo, čo podľa pocitov všetkých zúčastnených, bude určite pokračovať. Môžeme to nazvať akokoľvek. Vzájomná spolupráca, výmena skúseností, odborné školenia alebo ako ďalšie iné aktivity. Najdôležitejšie je, že sa ukázalo, ako si môžeme byť navzájom veľmi užitoční. Dostali sme pozvanie aj na ďalšie cvičenia, takže prváci, máte sa na čo tešiť.

Imrich Bakš, študent
2. ročníka odboru UZS FZ PU

Úvodom bola starostlivá fixácia a vyskúšali sme si viacero jej spôsobov. V závese na lôžku, v sedačke aj v popruhoch. Fixácia na závesné lano helikoptéry bola už jednoduchá, ale veľmi účinná a spoľahlivá. Potom na-

tlaku, ktorý je pod vrtuľníkom počas letu.

Vykladanie pacienta sme trénovali na športovom ihrisku v Drienici a bolo to veľmi jednoduché. Helikoptéra klesala až dovtedy, kým sa

Zapojili sa do Týždňa boja proti drogám v Prešovskom kraji

Pri príležitosti Európskeho týždňa boja proti drogám sa realizovala celá séria aktivít zameraných na prezentáciu problémov súvisiacich s drogovou závislosťou.

V týždni od 13. do 16. novembra sa v Prešove uskutočnil celý rad podujatí. Študenti Fakulty zdravotníctva (FZ) PU boli pri tom. Prednášku na tému Škodlivosť fajčenia realizovali 13. novembra na Základnej škole (ZŠ) sídliacej na Kúpeľnej ulici v Prešove u žiakov 8. a 9. ročníka. V ďalších dňoch sa zúčastnili na Krajskom úrade v Prešove diskusného fóra, kde bolo prezentované resocializačné zariadenie Inštitútu Krista Veľkého v Žakovciach spojené so svedectvami liečených závislých. Nasledovalo diskusné fórum s prezentáciou resocializačného

ho zariadenia Dom Charitas v Prešove spojené so svedectvami liečených závislých, ktorí navštevujú Klub Kahan. Obe diskusné fóra boli veľmi plodné. Študenti sa zaujímali hlavne o spúšťacie mechanizmy vyvolávajúce závislosť, o psychosociálny dopad konania závislých na rodinu a blízkych, ako aj na kvalitu ich života v čase závislosti a v súčasnosti.

Študenti FZ počas celého akademického roka realizujú aktivity, prednáškovú činnosť v rámci projektu Podpora nefajčenia u žiakov ZŠ na vybraných ZŠ Prešovského kraja.

Týmto projektom sa FZ zapája do globálnej stratégie Zdravie pre všetkých v 21. storočí. Národným spôsobom študenti demonštrujú dôsledky fajčenia pomocou dvoch modelov – fajčiarky Sue a špeciálnym fajčiarskym prístrojom.

Menované aktivity nie sú len jednorazovými akciami v rámci Týždňa boja proti drogám. V rámci Týždňa boja proti onkologickým ochoreniam študenti v uliciach mesta zasa informovali okoloidúcich o škodlivosti fajčenia na ľudský organizmus a následne potom, vymieňali jablko za cigaretu.

PhDr. Dagmar Magurová,
FZ PU

Vymieňali cigaretu za jablko

Dňa 20. októbra sa konala v Prešove, ako aj v iných mestách na Slovensku, akcia pod záštitou Ligy proti rakovine v rámci Týždňa boja proti onkologickým chorobám. Prešovské Občianske združenie Venuše v spolupráci s Mgr. Balkovou a študentkami odboru ošetrovateľstvo Fakulty zdravotníctva (FZ) PU v Prešove rozbehli akciu Vymeň cigaretu za jablko. Zmyslom bolo motivovať fajčiarov, aby namiesto zapálenia ďalšej cigarety, zjedli zdravé jablko.

V obchodnom dome Tesco bolo stanovište s členmi združenia Venuše a zamestnancami Regionálneho úradu verejného zdravotníctva, ktorí ponúkali možnosť zmerať si diagnostickým prístrojom množstvo nikotínu v pľúcach a krvi. Ľudia prejavili o vyšetrenie veľký záujem.

Študentky sa pohybovali v uliciach mesta s košíkmi plnými jabĺk a informačnými materiálmi o škodlivom účinku fajčenia, rizikových faktoroch zúčastňujúcich sa na vzniku nádorových ochorení, aktivitách Ligy proti rakovine.

Odozva okoloidúcich fajčiarov a nefajčiarov bola pozitívna, ale, ako uviedli študentky, v mnohých prípadoch aj negatívna. Respondenti, ktorých študentky oslovovali boli náhodní okoloidúci v meste. Zastupovali všetky vekové kategórie. Reakcie na hlavnú tému dňa boli rôznorodé. Niektorým sa táto akcia veľmi páčila, priňutí ich zamyslieť sa nad životom. Niektorí za jedno jablko vymenili celú krabičku cigariet. Samozrejme, stretli sa aj s nevráživosťou a nezáujmom ľudí. Niektorí sa cigarety nechceli vzdať so slovami: „Jablká máme dosť, a potom neviem, čo budem fajčiť večer.“ S ľútosťou musíme priznať, že mnohí ľudia pointu celej akcie a celého dňa možno nepochopili, a dokonca niektorí ani nechceli pochopiť.

Nevieme koľkým ľuďom akcia pomohla. Ak tento deň pomohol aspoň jednému človeku, tak mal zmysel, a hlavne akcia mala úspech. Lebo život človeka je veľmi krehký a príliš vzácny na to, aby sme si ho ešte sami poškodzovali a hazardovali s ním.

Viera Ballová,
Martina Adamkovičová,
študentky 3. ročníka FZ PU

Supervízia v sociálnej práci bola v centre výnimočnej konferencie

V dňoch 5. až 7. októbra sa v priestoroch Centra vzdelávania MPSVaR SR v Malej Lučivnej uskutočnila výnimočná konferencia s medzinárodnou účasťou. Jej ústredná téma znela *Supervízia v sociálnej práci – súčasť praxe a perspektívy, teoretické východiská a súčasný stav v SR*.

Organizátorom bola Katedra kresťanskej antropológie a sociálnej práce Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU v spolupráci s Fakultou zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave, Asociáciou supervízorov a sociálnych poradcov (ASSP) a Asociáciou vzdelávateľov v sociálnej práci (AVSP).

Predsedať konferenciu tvorili poprední odborníci v oblasti sociálnej práce a supervízie, ako napríklad vzácný nemecký hosť doc. Martin Scherpner, zakladateľ vzdelávania v supervízii na Slovensku – doc. PhDr. Ján Gabura, PhD., vedúci prvej katedry sociálnej práce v SR na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave a predseda AVSP – doc. PaedDr. Milan Schavel, PhD., a iní. Tajomníkom konferencie bol PhDr. Michal Oláh, PhD. Konferencia sa konala vďaka výraznej finančnej podpore prof. ThDr. Jána Zozuláka, PhD., prodekanu PBF PU. Súčasťou konferencie bolo i stretnutie členov AVSP.

Zúčastnilo sa približne 50 odborníkov pôsobiacich v sociálnej práci a v supervízii. Nechýbali napr. prof. PhDr. Anna Tokárová, PhD., doc. PhDr. Anna Žilová, PhD., prof. PhDr. Alžbeta Mrázová, PhD., PhDr. Eva Mydlíková, PhD., PhDr. Júlia Čechová, PaedDr. Jana Izraelová, PhDr. Slavomír Krupa, PhD., Mgr. Iveta Mišová, PhDr. Markéta Rusnáková, PhD., Mgr. Mariana Kováčová, PhDr. Tatiana Matulayová, PhD., Mgr. Jozef Vorobel, prof. ThDr. Milan Gerka, CSc.

V mnohých zaujímavých príspevkoch z problematiky supervízie hľadali účastníci odpovede najmä na otázky ako lepšie realizovať supervíziu, kto je oprávnený ju vykonávať, kto bude poskytovať super-supervíziu, ako sa cítiť v roli supervízora, ako môžeme napomôcť jej

zavedeniu v praxi a pod. Odborníci diskutovali o najzávažnejších problémoch dotýkajúcich sa tejto metódy sociálnej práce a poukázali na prekážky, ktoré stoja v ceste jej etablovaniu sa ako presnej, jasnej, zrozumiteľnej a vyhľadanej metódy v pomáhajúcich profesiách. Na základe vlastných skúseností sa počas workshopov vytvoril priestor na sprostredkovanie individuálnej praxe a prežívania supervízie, pre problémy, s ktorými sa najčastejšie stretávame a javia sa ako najzávažnejšie, vyžadujúce si širšiu odbornú diskusiu.

Mnohí zúčastnení poukázali na fakt, že supervízia má byť ponúkaná a prezentovaná ako pomáhajúca a podporná, nie kontrolná a bolestivá, nesmie byť strašákom pre jej užívateľov. Na to, aby sa takýto pohľad vžil do spoločnosti, je potrebná osvetla. Najmä pre supervíziu organizácie bolo zdôraznené, že je to práve organizácia, ktorá vytvára podmienky

ky pre realizáciu supervízie, že práve ona nesmie byť zablokovávaná voči supervízii, že nesmie prevládať kvantita nad kvalitou a pod. Aby mohli byť vyriešené všetky otázky teórie supervízie, prítomní sa zhodli na tom, že je dôležité stavať na praktických skúsenostiach z praktickej supervízie. Každý zo zúčastnených hovoril o osobných skúsenostiach so supervíziou, reflektoval svoje pocity, dojmy, prežívanie či osobné angažovanie sa v tejto profesionálnej činnosti. Diskutovalo sa hlavne o tom, čo prežíva supervízor pri práci s klientom, ako sa cíti, čo ho ovplyvňuje, čo zasahuje do ich vzťahu, ako vníma supervíziu v rámci legislatívy, s akými reakciami sa stretáva, čo mu práca s touto metódou dáva z hľadiska odbornosti či ľudského napredovania a pod.

Vo workshopoch sme prediskutovali mnohé otázky. Napríklad čo sa komu na supervízii páči, stretávanie sa s novými nápadmi a myšlienkami, že je katalyzátorom zmeny človeka, prináša pocit pokory, sme svedkami objavovania cesty iných a pod. Na druhej strane supervízia občas boli, je náročné preorientovať sa na klienta, jeho potreby a problémy a pod.

Medzi želania v supervíznom raste patrí mať niekoho, kto by mi dával pracovné impulzy, usmernenia, dôveroval by mne a ja jemu, či rozšírenie vedomostí z jednotlivých poradenských škôl a pod. Pre ďalší vývoj supervízie na Slovensku je potrebný širší legislatívny rámec, spresnenie štandardov supervízie, ktoré by slúžili na jej ochranu a ochranu jej statusu a pod. Od ASSP si želajú organizovanie pracovných a relaxačných stretnutí, super-supervíziu, objednávkový, zastrešenie a pod.

Najdôležitejšími očakávaniami účastníkov konferencie sa stalo vytvorenie regionálnych supervíznych skupín, zavedenie kolegiálnej supervízie, skvalitnenie informovanosti o supervízii, príprava spoločných stretnutí supervízorov (minimálne raz ročne), organizovanie stretnutí zabezpečujúcich osobný rast. Účastníci sa zhodli, že je nevyhnutné zavedenie super-supervíznych stretnutí niekoľkokrát do roka, zorganizovanie ďalších tréningov kreativity supervízorov, rozširovanie odbornej literatúry o supervízii, legislatívne a stavovské zastrešenie supervízie a pod.

Prínosom konferencie je vyvolanie celoslovenskej odbornej diskusie o problematike supervízie, o jej etablovaní medzi sociálnych pracovníkov, rozšírenie poznatkov o podstate supervízie, jej cieľoch, o tom, kto je supervízor a v čom spočíva jeho práca. Ďalším príspevkom je formulovanie základných tém, ktoré môžu viesť k posilneniu pozície supervízie v sociálnej práci a k posilneniu statusu supervízora v sociálnej praxi.

Jedným z praktických výstupov je i zavedenie pravidelných super-supervíznych stretnutí pod garanciou doc. M. Scherpnera z NSR.

Audio a videonahrávky, fotodokumentáciu a texty z konferencie si môžete pozrieť na stránke: www.supervizia.yw.sk.

PhDr. Michal Oláh, PhD., doc. PaedDr. Milan Schavel, PhD.

Vedecký tím konferencie: zľava zhora doc. PhDr. Ján Gabura, PhD., doc. PaedDr. Milan Schavel, PhD., PhDr. Michal Oláh, PhD., zľava zdola prof. ThDr. Ján Zozulák, PhD., PaedDr. Ján Galáš a doc. Mag. Martin Scherpner, PhD.

Členovia OZ Podajme si pomocnú ruku trikrát pomohli,

Už v minulých číslach tohto časopisu ste sa mohli stretnúť s článkami o činnosti Občianskeho združenia (OZ) Podajme si pomocnú ruku. V tomto príspevku by sme chceli informovať o troch akciách.

Prvá z nich sa konala 27. októbra vo Svidníku na Špeciálnej základnej škole, keď sa členovia OZ snažili skrášliť okolie tejto školy. Dalo sa to prostredníctvom výdatnej pomoci ochotných dobrovoľníkov Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU, a samozrejme žiakov už spomínanej školy. Maľovanie školskej brány sa dialo akrylovými farbami. Námetom bola snaha priblížiť prí-

chod jesene vo farbách. Myslím si, že žiaci naplno využili svoju kreativitu a svoj talent, ktorý mohli objaviť už pri maľovaní lavičiek, ktoré sa konalo v minulosti. Toto všetko sa dialo pod dohľadom Mgr. Ivany Živčákovej z Katedry estetickej, umeleckej a pohybovej výchovy Pedagogickej fakulty PU a Mgr. Jozefa Vorobela z Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej práce PBF

PU. Veríme, že deti s nami prežili krásny deň plný dojemov a príjemného pocitu a že s výsledkom svojej práce boli spokojné tak, ako sme boli spokojní my.

Ďalšou akciou bola propagácia kanisterapie (ide o pomocnú terapeutickú metódu, ktorá využíva pozitívny vplyv psa na zdravie človeka v celej šírke jeho osobnosti), ktorú vykonáva Kynologický klub Prešov. V tomto prípade prostredníctvom Miroslavy Mihokovej, jedného bernského zlašnického psa a dvoch ne-

meckých ovčiakov. Psy majú potrebný výcvik na vykonávanie tejto činnosti. Toto stretnutie bolo zamerané na opakovanie alebo skôr upevňovanie si vedomostí žiakov Základnej školy pre telesne postihnutých v Humennom – Podskalka. Opakovanie preto, lebo akcia sa tam konala po druhý krát. Avšak tentokrát boli žiaci rozdelení do dvoch skupín (starší a mladší), takže k psom mali lepší prístup - mohli sa s nimi hrať, pohladkať, kŕmiť, hádzať im loptičku. Žiaci si veľa pamätali z predošlého

Keď sú Vianoce i Veľká noc v októbri

Vedecký krúžok študentov pod vedením doc. RNDr. Renáty Bernátovej, PhD., a Mgr. Hedvigy Kochovej na Pedagogickej fakulte (PF) PU usporiadal pod záštitou dekana fakulty doc. PhDr. Milana Portíka, PhD., 23. až 25. októbra medzinárodnú študentskú vedeckú konferenciu *Využívanie tradícií a zvykov regiónov na 1. stupni ZŠ*.

Na konferenciu boli pozvaní zahraniční partneri z Olomouca (ČR) - študentský vedecký krúžok pod vedením doc. PhDr. Drahomíry Holušovej, CSc., z Opole (Poľsko) - pod vedením dr. Stanislavy Wloch a dr. Konopnickej, z Raciborze (Poľsko) - pod vedením Mgr. Beaty Gawłowskej. Cieľom stretnutia slovenských, poľských a českých študentov bolo prezentovať výsledky predvýskumu spoločného projektu na tému, ktorý korešponduje s názvom konferencie.

Prvý deň konferencie venovali prezentácii príspevkov domácich aj zahraničných študentov. Tematicky sa venovali sviatkom a k nim dodržiavaným zvykom v ich krajine, zhodnoteniu výsledkov predvýskumu, ktorý prebiehal na základných školách. Všetky príspevky budú zverejnené v zborníku, ktorý pripravuje česká strana. Keďže hlavnou témou stretnutia boli tradície a zvyky,

tak aj pripravený kultúrny program ukázal niekoľko zvykov na Slovensku a v ČR. Vyháňali sa „duchovia“ ako na Luciu, slobodné dievčatá liali olovo ... Mnohé tradície priamo súvisia s jedlom, ktoré sa počas nich podávajú. Pondelňajšia večera bola v duchu Vianoc. Študentky z domácej fakulty (Lucia Baňasová, Zuzana Havrilová, Simona Kleinová, Lenka Kuchtaninová, Edita Kupská, Marianna Labantová, Alexandra Martinková, Lenka Rohalová) pripravili tradičné slovenské jedlá, ktoré sa v našom regióne podávajú v tento krásny sviatok. Prázdne stoly a úsmevy na tvárach hostí hovorili o pochutnaní si na vianočných oplátkach s medom, kapustnicí, zemiakovom šaláte, rybe, „bobaľkách“ s makom.

Druhý deň účastníci konferencie navštívili Základnú školu na Sibírskej ulici v Prešove, prezreli si Kostol sv. Mikuláša, z jeho veže mali

možnosť vidieť krásu Prešova, Kalváriu. Podvečerné hodiny boli opäť venované spoločnému stretnutiu študentov, na ktorom bol bohatou diskusiou dohodnutý postup a presné pravidlá nasledujúceho výskumu tak, aby mohli byť výsledky porovnateľné. Večera v utorok bola venovaná veľkonočným sviatkom, takže sa podávali typické jedlá týchto dní.

Konferencia sa skončila 25. októbra, keď bol na PF Deň dekana. Na jeho otvorenie boli pozvaní všetci účastníci konferencie. Pred svojím

odchodom niektoré české a slovenské študentky vytvorili súťažnú skupinu a zúčastnili sa pripravených študentských aktivít. Oplatilo sa, na vyhodnotení získali špeciálnu cenu dekana.

Spoločné stretnutie bolo naplnené pracovnou atmosférou, poznávaním Prešova, veselých večerných stretnutí, ale aj jedinečnosťou atmosféry Vianoc a Veľkej noci, ktoré sme mali v októbri.

Renáta Bernátová,
Hedviga Kochová

Zlo ako predmet záujmu medzinárodnej vedeckej konferencie

V dňoch 19. a 20. októbra sa na Pedagogickej fakulte (PF) PU konala medzinárodná vedecká konferencia *Zlo v kontexte súčasných socio-kultúrnych premen*. Jej organizátorom bol Kabinet výskumu detskej reči a kultúry PF PU a spoluorganizátorom Katedra komunikačnej a literárnej výchovy PF PU. Obsahové zameranie konferencie bezprostredne súvisí s vedeckovýskumnou úlohou *Fenoménu zla v súčasnom umení pre deti a mládež, riešenou na týchto pracoviskách v rámci grantovej agentúry VEGA*.

Konferencie podujatie však zároveň znamená pokračovanie v tradícii literárnovedných konferencií s medzinárodnou účasťou venovaných problematike literatúry pre deti a mládež, ktoré sa na pôde PU v jesenných dňoch (okolo 18.-22. októbra) pravidelne konajú už od roku 1997. Jesenný Prešov teda aj v tomto roku privítal kolegov z vysokoškolských pracovísk, tentoraz z USA (prof. K. G. Witz), Poľska (dr. W. Adamezyk, dr. G. Grzybek, dr. J. Lach-Rosocha, dr. D. Pluta-Wojciechowska, dr. I. Samborska, prof. W.

Wójcik), Ukrajiny (dr. U. Hnidets), Česka (dr. P. Ráčeková, doc. J. Toman) a Slovenska (Bratislava, VŠMU – prof. J. Hatrík, PF UK – doc. E. Komárik, SAV – dr. Timotea Vráblová, dr. B. Lehotánová, Nitra, FF UKF – prof. M. Žilková, B. Bystřica, UMB – prof. B. Šimonová, A. Lazurová, Trnava, PF TU – doc. E. Brtňánová, Ružomberok, FF KU – dr. E. Orthová, VŠ Sládkovičovo – dr. S. Benčíč). Bohaté zastúpenie mala pravdaže aj hostiteľská PU (okrem členov organizujúcich pracovísk prof. V. Gluchman, doc. M. Portík,

doc. M. Tokár, doc. J. Kušník, doc. P. Zubal, dr. T. Pirniková, dr. M. Dragula aj). Rokovacím jazykom konferencie bola okrem slovenčiny aj angličtina a poľština, v zápale diskusie však neraz zaznela i nemčina či ruština.

Účastníci konferencie tentoraz v plenárnom rokovaní (prvý deň) a v rokovaní v sekciách (druhý deň) spoločne uvažovali o fenoméne zla: o jeho pojmovej podstate nahliadanej z rozličných uhlov videnia (filozoficko-etického, pedagogicko-psychologického, sociologického, estetického, literárnohistorického i teoretického), o jeho postavení v živote jednotlivca (predovšetkým dieťaťa) i spoločnosti, o jeho prítomnosti v slovesnom, výtvarnom, hudobnom umení, v médiách. Napíňal sa tak zámer organizátorov konferen-

cie vytvoriť čosi ako pojmové „portfólio“ sledovaného fenoménu, na ktorom bude možné o rok postaviť analyticko-interpretáciu preskúmanie spôsobu jeho semiotizácie a estetizácie vo výtvarných, hudobných, literárnych aj synkrétnych mediálnych artefaktoch súčasného umenia pre deti, o dva roky aj podob jeho recepcie. Či a ako sa organizátorom podarilo zámer prvej fázy skúmania problému realizovať, ukáže v najbližších mesiacoch vedecký zborník z podujatia.

Referáty a diskusie počas konferencie potvrdili, že tak ako zlo patrí k životu, tak patrí aj do umenia. Na odhalenie jeho podôb a funkcií v umení pre deti a mládež hodlajú účastníci tohtoročnej konferencie participovať i v nasledujúcom roku.

Zuzana Stanislavová

z toho dvakrát vo Svidníku a raz v Humennom

stretnutia, čo bolo dobrým znakom toho, že sa im to páčilo. Niektorí prekonali svoj vlastný strach zo psov, a aspoň sa ich dotkli, čo bol pre mnohých veľký úspech.

V piatok 24. novembra členovia OZ v spolupráci s Bratstvom pravoslávnej mládeže Syndesmos a dobrovoľníkmi, študentmi sociálnej práce PBF opäť poskytli svoje ruky dobrej veci a vydali sa do Detského domova (DD) vo Svidníku. Po krátkych úvahách sme sa za pomoci ochotných a nadaných malých po-

mocníkov pustili do práce. Deti pracovali s veľkým nasadením a každý ďalší ťah štetcom z nich robil väčších a väčších umelcov. Zakrátko sa nám spoločne podarilo premeniť neosobnú atmosféru, ktorú vytvárali biele steny chodby, na radosnú krajinu hýriacu farbami (na obr.). Naše maliarske výkony spravidlane spevom ocenil aj riaditeľ domova Jozef Bilý a nadšene nám navrhol ďalšiu spoluprácu.

Tak ako sme ráno, možno s obavam, niesli všetko potrebné na re-

alizáciu každého umeleckého diela, tak si každý z nás vo Svidníku odnášal svoje vlastné umelecké dielo, ktoré v ňom vytvoril tento dlhý deň. A keďže „nie je možné pomáhať bez toho, aby sa pomoci dostalo aj samotným pomáhajúcim“, všetci sme domov odchádzali s príjemne hrejivým pocitom, ktorý máme, keď zistíme, čo všetko môžeme dať.

Zuzana Sabová, Zuzana Vargová,
Miroslava Sekeráková,
Lenka Kuchárová,
študentky sociálnej práce PBF PU

Prezentovali výsledky výskumov literatúry v angličtine v kontexte postkolonializmu, postmodernizmu a súčasnosti

Okrem literatúry Veľkej Británie a USA, ktoré výrazným spôsobom ovplyvňovali svetový literárny kontext nielen v minulosti, ale aj v 20. a 21. storočí, sa v poslednom období dostávajú do popredia literatúry bývalých koloniálnych krajín. O kvalite umeleckej hodnoty diel týchto autorov svedčí udelenie prestížnej Nobelovej ceny za literatúru v posledných desaťročiach takým autorkám a autorom, akými sú Nadine Gordimerová (Južná Afrika), Derek Walcott (karibský autor), Wole Soyinka (Nigéria), či Nadžib Mahfúz (Egypt).

Aj keď tieto literatúry sa dostali do povedomia teoretikov a kritikov postkoloniálnych literatúr, predsa len doposiaľ nebol dostatočne preskúmaný vzťah medzi týmito literatúrami a literatúrami bývalých osídlenecských kolónií (USA, Kanada, Austrália, Nový Zéland a iné) v kontexte postmoderných a postkoloniálnych teórií. Predovšetkým v slovenskom literárnom priestore sa minimum pozornosti venuje najnovším tendenciám vývinu týchto literatúr v postmodernom období a vo vzťahu k populárnej kultúre, médiám, vede a technológii ako typických prejavov postmoderného obdobia. Tieto vzťahy sú predmetom riešenia grantovej úlohy VEGA 1-3710-06 a v praktickej aplikácii (zavedenie nového učebného predmetu) projektu KEGA 3-3136-05, ktorých vedúcim riešiteľom je doc. PhDr. Jaroslav Kušník, PhD., z Katedry anglického jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU.

a britsko-ázijskej drámy, či prednášku švajčiarskej literárnej vedkyne profesorky Christy Knellwolfovej, v súčasnosti pôsobiacej na Austrálskej národnej univerzite v Canberre v Austrálii, o literatúre austrálskych domorodcov na príklade analýzy románov Sally Morganovej *Môj domov* a románu *Ženy slnka* od Hyllus Maris a Sonie Borgovej. Podobný zaujímavý komparatívny pohľad na romány známeho nigérskeho autora Chinua Achebeho, kenského autora Ngugi Wa Thionga a kamerunského autora Kenjo Wan Jumbana v kontexte využitia poetiky rezistencie predniesol Steven Agbaw z Bloomsburgskej univerzity v Pensylvánii v USA.

Z ďalších prednášok zaujala predovšetkým precízna analýza postmodernej poetiky a postkoloniálnych postojov súčasnej americkej poetiky Davida Schauflera, literárneho vedca pôsobiaceho na Sliezskej univerzite v Sosnowieci v Poľsku, ako

SAV v Bratislave, Pavla Buchtová z MU v Brne v ČR, Jane Creightonová z Houstonskej univerzity v Texase v USA, Anca Baicoianu z Bukureštskej univerzity v Rumunsku, kanadskou literatúrou (Katarína Labudová zo Žilinskej univerzity, Renata Mizera z Univerzity v Opole v Poľsku), africkou literatúrou (Ottília Veres z Partium kresťanskej univerzity v Oradei v Rumunsku, Ewa Dynarowicz z Univerzity A. Mickiewicza v Poznani v Poľsku, Bronwyn Millsová z USA, pôsobiaca v súčasnosti v Turecku), austrálskou (Alexandru Dragos Ivana z Bukureštskej univerzity v Rumunsku, Jaroslav Kušník z FHPV PU), novozélandskou literatúrou (Eugen Radetsky z Minskej štátnej univerzity v Bielorusku, Zuzana Zvirinská z FHPV).

K rozmanitosti názorov na najnovšie trendy vo vývine literatúry a literárnej vedy mohli prispieť aj pôvodne ohlásené prednášky odborníkov z Indie a predovšetkým z Ghany a Gambie, ktoré sa však kvôli nepochopiteľnej prístnosti a nepružnosti slovenskej imigračnej politiky a neochote riaditeľa konzulárneho odboru Ministerstva zahraničných vecí SR udeliť výnimku odborníkom z výskumných inštitúcií a univerzít z Afriky (povinnosť zložiť kauciu dve tisíce amerických dolárov k žiadosti o slovenské víza) nemohli uskutočniť. Osobná účasť účastníkov konferencie z Ghany a Gambie na pohovore pri žiadosti o víza na slovenskom veľvyslanectve v Nigérii (čo znamená cestovanie niekoľkými africkými krajinami a s tým spojené finančné náklady), zloženie uvedenej kaucie, ako aj overený pozývaci list zo strany pozývateľa spojený s neuveriteľnými administratívnymi a byrokratickými prieťahmi zo strany slovenskej administratívy vysiela už vopred jasný signál o potláčaní, nie rozvíjaní vedeckej, odbornej, či akademickej spolupráce.

Napriek tomu konferencia ponúkla priestor na identifikáciu a riešenie literárnovedných a kulturológických problémov, ktorým sa na Slovensku ešte stále nevenuje dostatočná pozornosť a súčasne na nadviazanie odbornej a akademickej spolupráce medzi východo-, stredo- a juhovýchodnými inštitúciami. Príspevky budú uverejnené vo vedeckej publikácii.

Jaroslav Kušník

Prijímacie konanie na FM PU v roku 2007

Prijímacie konanie na štúdium 1. stupňa študijného programu Manažment v študijnom odbore 3.3.15 Manažment na Fakulte manažmentu (FM) PU v Prešove bude realizované pre všetkých uchádzačov o štúdium bez vykonávania prijímacích skúšky.

Prijatí budú všetci ti uchádzači o štúdium, ktorí sa umiestnia v poradí od najlepšieho výsledku do stanoveného počtu uchádzačov podľa kapacit fakulty. V súčasnosti je stanovený počet pre denné štúdium 260 uchádzačov a súčasne pre externé štúdium 260 uchádzačov.

Poradie uchádzačov pre prijatie na štúdium sa vytvorí výlučne na základe uznania výsledkov zo strednej školy. Poradie sa vytvorí na základe aritmetických priemerov známok z maturitného vysvedčenia so zohľadnením typu strednej školy.

Na vytvorenie poradia najlepších uchádzačov pre prijatie na štúdium budú mať najväčší vplyv tieto faktory:

Typ vykonanej maturitnej skúšky z profilujúcich predmetov, a to z matematiky a cudzích neslovaných jazykov (anglický, nemecký, francúzsky, španielsky) – s najvyššou hodnotou bude posúdená maturita typu „A“, s nižšou hodnotou maturita typu „B“ a nižšou hodnotou maturita typu „C“, ktoré budú systémovo zohľadnené bonifikáciou.

Známky na maturitnom vysvedčení z profilujúcich predmetov, a to z matematiky a cudzích neslovaných jazykov (anglický, nemecký, francúzsky, španielsky), ktoré budú systémovo zohľadnené bonifikáciou.

Pri vyhodnocovaní známkových priemerov budú zohľadnené typy jednotlivých stredných škôl v nasledujúcom poradí: s najvyššou hodnotou budú uznané výsledky z gymnázií, nasledujú obchodné a hotelové akadémie, ďalšie stredné školy, stredné odborné učilištia.

Umiestnenie na olympiádach v oblasti profilujúcich predmetov, a to z matematiky a cudzích neslovaných jazykov (anglický, nemecký, francúzsky, španielsky), ktoré budú systémovo zohľadnené bonifikáciou.

Všetkým uchádzačom o štúdium odporúčame permanentne sledovať web stránku Fakulty manažmentu PU v Prešove, a to www.unipo.sk/fm, kde budú priebežne publikované všetky schválené konkrétnosti pre rok 2007.

prof. Ing. dr. Róbert Štefko, PhD.,
dekan FM PU

Uvedená konferencia v priestoroch Metodicko-pedagogického centra v Prešove 21. a 22. novembra ponúkla nielen riešiteľom grantových úloh, ale aj ďalším približne 50 účastníkom z 15 krajín sveta a troch kontinentov, okrem iných z USA a z Austrálie, možnosť prezentovať výsledky svojho výskumu a preskúmať uvedené vzťahy aj z pohľadu slovenskej, českej stredo- a východoeurópskej literárnej vedy.

Oceniť možno predovšetkým hlavnú prednášku profesora Geoffrey Davisa z Aachenskej univerzity v Nemecku, ktorý ponúkol komparatívnu analýzu britsko-černošskej

aj Johna Braidwooda z Filozofickej fakulty PU o postkoloniálnom postavení írkej literatúry vo vzťahu k anglickej literárnej tradícii na príklade analýzy básnickej tvorby írskoho autora Patricka Kavanagha a Johna McGaherna. Ďalšie príspevky sa zaoberali súčasnou literatúrou Veľkej Británie (Agnieszka Golda-Derejczyk a Marzena Kubisz zo Sliezskej univerzity v Sosnowieci, Daniel Vogel z Racibórze, Marina Ragačevskaja z Minskej štátnej univerzity v Bielorusku, Titus Pop z Kresťanskej univerzity v Oradei v Rumunsku), súčasnou americkou literatúrou (Zuzana Husárová zo

K výročiu bieloruského a bulharského lektorátu pripravili konferenciu

Pri príležitosti 10. výročia otvorenia bieloruského a bulharského lektorátu na Katedre slavistiky IRUaS FF PU sa v prvý októbrový týždeň konala medzinárodná vedecká konferencia Slovensko-slovanské jazykové, literárne a kultúrne vzťahy.

Dni 5. a 6. október patrili ľuďom nielen z rôznych kútov Slovenska, ale aj z rôznych štátov. Zo 65 prihlásených sa ich na konferencii zúčastnilo 45. Najväčšie zastúpenie mala PU, vystúpili však aj účastníci z iných slovenských univerzít (UK Bratislava, UKF Nitra, KU Ružomberok) a Slovenskej akadémie vied. Okrem Slovenska, Bieloruska a Bulharska prišli aj zástupcovia univerzít a rôznych vedeckých inštitúcií z Poľska, Ukrajiny, Maďarska či dokonca Litvy.

Na pôde rektorátu PU konferenciu slávnostne otvorila hlavná organizátorka, vedúca katedry slavistiky, prof. PhDr. Júlia Dudášová, CSc., spolu s prodekanom FF pre zahraničné vzťahy doc. PhDr. Ľubicou Babotovou. Nesklamali ani predstavitelia Bieloruskej a Bulharskej republiky na Slovensku – generálny konzul Bieloruska Leandir Ivanavýč Martynau a veľvyslanec Bulharska Ognjan Garkov, ktorí povedali na úvod niekoľko priateľských a povzbudzujúcich slov a priniesli aj hodnotné dary v podobe kníh, filmov a iných materiálov, ktoré by mali pomôcť pri ďalšej výučbe lektorom bieloruského a bulharského jazyka (doc. Viktorija Lašuk, dr. Nikolaj Nikolov) a taktiež študentom.

V plenárnom zasadnutí vystúpili so svojimi príspevkami dekan FF PU prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc. (Spor o charakter „slovanskej filozofie“ na Slovensku v 19. storočí), prof. PhDr. Ján Doruľa, DrSc., zo Slavistického ústavu Jána Stanislava SAV v Bratislave (Slovenčina v kontexte slovensko-slovanských a slovensko-neslovanských vzťahov), dekan Šumenskej univerzity doc. dr. Stojan Vit'ľanov (Втората столица на Дунавска България) a lektorka bieloruského jazyka doc. Viktorija Lašuk, CSc. (Мова славянскага фальклору ў тыпалагічных даследаваннях).

Konferencia bola rozdelená do troch sekcií – jazykovednej, literárno-vednej a doktorandskej. Do štvrtkového popoludňajšieho programu bola zaradená jazykovedná sekcia. Príspevky, ktoré odzneli, mali konfrontačný charakter, týkali sa staroslovienčiny a cirkevnej slovančiny, i. slovenského zjazdu či tajomstva skratiek. Samozrejme, príspevky boli prerušované rôznymi pripomienkami a diskusiami. Vyčerpávajúci prvý deň konferencie uzavrela slávnostná večera.

Piatok 6. októbra sa začína pre účastníkov už v dvoch sekciách – jazykovednej a literárno-vednej, popo-

ludní prišla na rad ešte tretia – doktorandská. Spolu odznelo vo všetkých troch „piatkových“ sekciách 34 príspevkov (15 v jazykovednej, 11 v literárno-vednej a 8 v doktorandskej).

V literárno-vednej sekcií boli referáty venované okrem literatúry aj histórii a kultúre. V jazykovedných príspevkoch sa témy týkali rôznych oblastí – frazeológie, jazykových kontaktov, bulharskej a slovenskej terminológie.

Doktorandskú sekciu tvorili v podstate doktorandky slavistiky – slovenských jazykov, ktorých príspevky mali zväčša konfrontačný charakter (gramatika, historická jazykoveda, jazykové kontakty, nárečia).

Veríme, že konferencia splnila nielen svoj vedecký prínos, ale ponúkla aj možnosť nových kontaktov pracovných či súkromných, slovenských aj neslovanských. V blízkom čase by sa mali príspevky, ktoré odzneli na konferencii, objaviť v pripravovanom zborníku.

Mgr. Jana Jusková,
Katedra slavistiky IRUaS FF PU

Absolvovali kurz „jiddisch“

Od 16. do 20. októbra sa študenti 3. ročníka Inštitútu germanistiky Filozofickej fakulty PU Slávka Petrusová, Silvia Ivančeková a Damián Telmanik zúčastnili na jazykovom kurze. Pozvalo nás oddelenie jiddistiky a germanistiky na Trevírskej univerzite. Nejde však o prvú spoluprácu s Trevírskou univerzitou.

Jazykový kurz v Trevíri trval síce len päť dní, ale vďaka jeho intenzite sme schopní čítať, písať a aj do určitej miery rozumieť „jiddisch“ (židovskej reči), keďže sa denne vyučovalo päť až sedem hodín. Dopoldnia bola prevažne výučba jazyka a písma a po obede nasledovali prednášky a praktickejšie oboznámenie sa s literatúrou a históriou židovskej reči a kultúry.

Jiddistika sa zaoberá jazykom a sčasti aj kultúrou Židov, ktorí, jednoducho povedané, nežijú v Izraeli. Je to západogermánsky jazyk so semitskými prvkami, ktorý bol do značnej miery ovplyvnený slovenskými jazykmi. Používali a používajú ho predovšetkým Židia v Európe, Severnej a Južnej Amerike. Tento jazyk sa vyvinul medzi židovskými komunitami v Nemecku, avšak rýchlo sa rozšíril, hlavne do východnej Európy a Ruska. Do druhej svetovej vojny ním rozprávalo asi 12 miliónov ľudí, v súčasnosti ide o asi tri až päť miliónov ľudí, žijúcich prevažne v USA a v južnej Amerike. Dnes sa jiddistikou sa zaoberajú inštitúty v Jeruzaleme, Tel Avive, New Yorku, Trevíri a Düsseldorfe.

Hlavným bodom programu bolo zlepšovanie sa v čítaní písma, tzv. alefbeyts, ktoré spôsobuje v tomto jazyku asi najväčšie ťažkosti.

Dôležitosť takéhoto kurzu pozostáva hlavne v tom, že jidiš sa používal aj na Slovensku, ibaže od druhej svetovej vojny až doteraz sa tým nikto nezaoberal. Preto je Slovensko na tomto poli neprebádané. Pritom je táto vedná disciplína v Čechách pomerne dobre rozvinutá.

Chceme sa poďakovať tým, ktorí umožnili túto spoluprácu, a menovite prof. Ladislavovi Sisákovi, ktorý umožnil cestu do Trevíru a bez ktorého by nebolo možné absolvovať daný kurz. Vďaka patrí prof. Simonovi Neubergerovi a dr. Anne Kleine, ktorí nás pozvali na tento kurz a bezplatne sa ho zúčastnili. Veľké ďakujem patrí aj prof. Walter Röll, ktorý nás pred kurzom navštívil a mal aj niekoľko prednášok na PU. V neposlednom rade ďakujeme dr. Jörgovi Haasovi, ktorý nám poskytol cestovné stipendium a tým umožnil túto spoluprácu. Ďakujeme aj nášmu lektorovi Christianovi Irsfeldovi.

Slávka Petrusová, Damián Telmanik

Udialo sa v UK

16. - 19. októbra – Výstavka zahraničnej literatúry z oblasti medicíny (v spolupráci so Slovart G.T.G. Bratislava), v študovni UK2 na Partizánskej 1 v Prešove.

25. októbra – výstava Nalezený strážil a jiné obrazy (fotografie) (v spolupráci s KVvU FHPV PU a KVvU PdF Ostravskej univerzity), foyer pri malej aule, spojená s prednáškami a obrazovou prezentáciou Mgr. Dáše Lasotovej, Ph.D.: Animační programy v přípravě výtvarných pedagogů - 25. októbra v Centrálnej študovni UK, Znovuspatřené obrazy - 25. októbra vo výstavnom priestore PU - foyer pri malej aule, Animační program na výstave A. Hausovej - 27. októbra vo výstavnom priestore Šarišskej galérie.

14. novembra – vernisáž výstavy Martin Zbojan – z mojej súkromnej zbierky sa uskutočnila v Centrálnej študovni UK. Viac v samostatnom článku v tomto čísle časopisu.

15. novembra – výstava fotografií Paralympijské hry – Atény 2004 (v spolupráci so Slovenským paralympijským výborom a FŠ PU), vo výstavnom priestore PU (foyer pri malej aule) a potrvá do januára 2007. Viac v samostatnom článku v tomto čísle časopisu.

21. - 23. novembra – Predajná výstava odbornej literatúry z vydavateľstva Portal (z oblasti psychológie, pedagogiky, sociológie, filozofie, ekonómie, politológie atď.) v rámci akcií Týždňa vedy a techniky 2006, v Centrálnej študovni UK a v Študovni UK2.

22. novembra – seminár Elektronické informačné zdroje pre podporu vedy a výskumu (v spolupráci s Albertina Icome Bratislava), v centrálnej študovni UK, v rámci celoeurópskej akcie Týždeň vedy a techniky 2006 zameraný na elektronické informačné zdroje a ich nadstavbové nástroje, pre vedeckých pracovníkov, dokto-

randov, študentov a ostatných záujemcov.

22. novembra – 4. adventný koncert univerzitného umeleckého súboru Camerata Academica a jeho hostí (v spolupráci s Vysokoškolským klubom Prešov a prešovským hudobným spolkom Súzvuk), otváracie podujatie 3. akademických komorných koncertov s podporou Ministerstva kultúry SR.

5. decembra – prezentácia básnickej zbierky Ján Sabol – Lásk na modro (v spolupráci s Inštitútom slovakistiky, všeobecnej jazykovedy a masmediálnych štúdií FF PU), za prítomnosti ilustrátora zbierky PhDr. Jána Bartka.

6. decembra – Výstava odbornej literatúry z produkcie vydavateľstva Osveta Martin, v študovni UK2 bola prezentovaná najmä zdravotnícka literatúra. (mich)

Jubilejný Akademický Prešov 2006 sa stal sviatkom

Jubilejný 40. ročník Akademického Prešova (AP) sa uskutočnil tohto roku v dvoch „vlnách“. Tá prvá 7. až 13. októbra sa niesla v znamení „výchovy a vzdelávania umením“, čo konkrétne znamená, že sa v jej rámci preferovali tvorivé umelecké diela (napríklad pohyb, tanec a divadlo, problém monodrámy, divadelná kritika, žáner divadlo poézie atď.), pričom sa v ich rámci budovali základy budúcich inscenácií, ktoré mohli byť uvedené v rámci druhej, súťažnej „vlny“ 12. až 15. novembra. Samozrejme, že viaceré zo spomínaných diel absolvovali aj študenti prešovských fakúlt, pričom mnohí z nich mali minimálne skúsenosti s divadlom a absolvovaný workshop mal pre nich aj formotvorný význam v mimoumeleckej oblasti.

Počas prvej „vlny“ sa nesúťažilo (ani v umeleckom prednese, ani vo vlastnej literárnej tvorbe; v kategórii divadiel iba bratislavské Biele divadlo). Organizátori AP sa usilovali poskytnúť zúčastneným tvorivým tímom rad inšpirácií na základe prezentovaných, pomerne atypických divadelných produkcií profesionálnych súborov i alternatívnych slovenských amatérskych scén (Actores Rožňava, Trnavské divadlo, Skrat i VŠMU Bratislava). Boli to insce-

nácie napríklad absurdných dramatikov Becketta, Arrabala, Albeeho, ktoré boli zároveň aj predznamenane verejne dostupnou kritikou analýzou teatrologa (doc. M. Mistrík), ako aj inscenácie epických textov neurčených pre divadelnú inscenáciu (Dostojevského Bratia Karamazovci, Goetheho Faust), ktoré tiež boli analyzované tvorcami i kritikmi (doc. M. Babiak, prof. L. Šimon). Aj z dramaturgického hľadiska bola táto „vlna“ festivalu pestrá, krajne pôly tvorila tzv. cool dráma a oproti nej divadlo sakrálneho typu.

Osobitú časť akcií AP tvorila Univerzita divadla a literatúry. V jej rámci sme mohli absolvovať komponované programy i neformálne besedy s umeleckými tvorcami typu P. Milčák, M. Milčák, V. Klimáček, ale aj s vedcami z literárnej i teatrologickej oblasti (doc. D. Inštitutori, prof. M. Jurčo). Tento programový blok dotvárala ešte Univerzita filmu a rozhlasu (prezentácia umeleckých dokumentov J. Sabola ml. a analýz rozhlasovej dramatiky súčasných východoslovenských autorov, ktoré uskutočnila režisérka H. Makovická). Do tohto kontextu zapadli aj „krsty“ umeleckých publikácií vydavateľstiev Modrý Peter i Divadelného ústavu.

Jubileum AP pripomenul aj komponovaný program Poetické, prozaické a dramatické soiré I., v ňom vystúpili viacerí bývalí účastníci i víťazi AP z minulých ročníkov, ktorí sa v rámci tohto podujatia umelecky profilovali, hoci v súčasnosti pracujú v iných profesných oblastiach (básnik P. Hudák, v súčasnosti redaktor Pravdy, MUDr. L. Romanová, zástupkyňa prednosti ARO FNsP Prešov, V. Klimáček, riaditeľ Divadla GUaGU, prof. P. Švorc, historik, Mgr. P. Himič, riaditeľ ŠD Košice).

Druhá „vlna“ AP mala už súťažný charakter, no paralelne počas nej prebiehala aj Univerzita divadla i literatúry, ale aj rad workshopov.

V kategórii divadiel zaujalo Univerzitné divadlo Ružomberok s produkciou Sestra Zdenka, teda kompozície, ktorá vznikla počas AP v rámci tvorivej dielne ako divadelná produkcia realizovaná v nevidelnom prostredí Františkánskeho kláštora v Prešove. Sugestívna, divadelne jednoduchá scénická kompozícia zos-

vená z desiatich situácií z biografie umučennej Zdenky Scheelingovej (v 50. rokoch 20. storočia) mala svoju osobitú magickosť i umeleckú prízračnosť (réžia J. Sersenová). Výsledkom tvorivej dielne bola aj prezentácia víťazných umeleckých prác študentov UKF Nitra na tému na Slovensku málo hranej S. Kane, konkrétne jej hry Očistení (réžia M. Ballay).

Jednu vyhranenú líniu alternatívneho divadla na vysokej škole reprezentovalo Študentské divadlo FF PU Prešov, ktoré uviedlo kultový text slovenského študentského divadla 70. rokov minulého storočia - teda hru K. Horáka Tip-top biotop. Inscenácia vznikla v tvorivej dielni L. Šárika Lekcia z biomechaniky. Kontaktné predstavenie s recesistickou tonalitou malo vyhranenú poetiku, kde rytmus slova pohybu i v prepomení na scénický znak skrine vytvoril metaforu o starom i novom meštíkovi i konzumnom spôsobe života vtedy i teraz (režijná spolupráca L. Šutor).

Košický súbor Veritas prezentoval Vampirov Lov na kačice a hoci interpretačná vyrovnanosť súboru mala svoje rezervy (výborný S. Bíly), ich produkcia mala svoju atmosféru autentického umeleckého výpovede.

Podobne Ondrušov Šialený mesiac, ďalšieho košického súboru zloženého z vysokoškolských TU Košice (réžia O. Tomáš, D. Galová) bol tiež výsledkom workshopového procesu a v rámci žánru divadla poézie reprezentoval pokus o pohybovo - scénografické zobrazovanie básnického textu v rade od ilustrácie k metafore.

Ludus z Bratislavy s hrou For Sale od M. Dacha zostal aj toho roku verný sociálne aktuálnej téme, pričom momentálna herecká interpretačná úroveň súboru je veľmi dobrá, čo pri vyjadrení témy zložitosti vstupu súčasného mladého človeka do života nie je jednoduchý problém.

Osobitú zmienku si zasluhuje účasť zahraničných súborov, predovšetkým dve poľské divadlá; Cieszyńskie Studio Teatralne s Kaukazským pozdravom, generačnou výpoveďou o rozdelenom svete hodnôt súčasného človeka od Kaukazu po (možno až) Aš. Takýto typ dynamického, pohybovo vitálneho, nepredstieraného divadla na Slovensku niet, konfrontácia evidentne s pozitívnym dosahom. Divadlo Krzyk uviedlo podobnú tému, no

Host' AP 2006 – anglické divadlo Equaldoubt.

interpreti boli adolescenti, tiež podnetný prínos v koncepcii autorského divadla, hoci v umeleckej presvedčivosti ešte bolo cítiť rezervy (vnútorná hierarchia v prezentovaní generačnej drsnosti, v niektorých situáciách znížená miera autenticity v hereckej tvorbe).

Vrcholným divadelným zážitkom AP bolo predstavenie Zádach súboru Equaldoubt, Divadla pohybu a obrazu z Veľkej Británie. Klipová štruktúra predstavenia sa ukázala oveľa účinnejšia ako klasická psychologická dráma s témou metamorfóz muža a ženy. Stanislavskij by si síce ťažko na nedostatok klasického herectva, no určite by ho zaujali výborné štylizované postupy na prvý pohľad nezmyselných tancov, křčov na zemi, zvlíjanie oboch partnerov. Archetypálne situácie zo života muža a ženy mali vysokú zážitkovosť, prudké zmeny tonality si vynucovali pozornosť diváka, ten si ich musel sám dotvoriť. Nonverbálnym konaním dokázali dvaja herci (on – ona) prekonať jazykovú bariéru.

Porbreteatro z Madridu uviedlo Iglesiasovu Dreck komédie a určite svojím „výtvarným výrazom“ zaujalo a potvrdilo svoj ideový zámer - hoci paradoxný, že celý svet je jedno veľké h... Aktualizovali aj tému druhej svetovej vojny a dlhotrvajúci potlesk signalizoval, že našli na AP svojho diváka (nie je bez zaujímavosti, že španielsky súbor na AP bol aj reakciou na podpísanú dohodu o spolupráci medzi PU a madridskou univerzitou).

S priaznivou diváckou odozvou sa stretlo aj brnianskeho 7a púl, inscenovali komiks Roggera Krowiaka Tajemství zákeřného pašťáka. No a Čechovov Ujo Váňa uvedený DAD-om mal už tradične značku vysokej kvality.

Za úrovňou divadla nezaostávali ani ďalšie sprievodné podujatia. V Univerzite literatúry to určite bolo perfektné popoludnie so spisovateľom a veľvyslancom SR v Česku L. Ballekom (moderovano prof. V. Žemberová), ale aj prezentácia Národného literárneho centra s jeho riaditeľom J. Halvonikom a prozaikom

Vavrínovaní na AP 2006

Divadlá
Cena za osobitú ľudskosť a teatralitu Študentskému divadlu pri FF PU v Prešove v inscenácii Tip-top biotop

Cena Univerzitnému divadlu z Ružomberka v scénickej kompozícii desiatich situácií z biografie Sestry Zdenky za invenčný prístup ku konfesionalnej téme

Cena študentom FF UKF v Nitre za integráciu vizuálneho a dramatického v divadelnom diele v inscenácii na motívy S. Kane Očistení

Cena za mužský herecký výkon Stanislavovi Bilému v inscenácii A. Vampirov Lov na kačice (Divadlo Veritas Košice)

Umelecký prednes

Poézia:

1. Terézia Benejová (FF UK Bratislava)

2. Magdaléna Vilhanová (FF PU Prešov)

3. Tatiana Boršovská a Libor Pacek (FF PU Prešov)

Próza:

1. Laura Urbanová (FF PU Prešov)

Vlastná literárna tvorba

Poézia:

1. Jozef Palačák a Daniela Lešová (FF PU Prešov)

2. Zuzana Fapšová (FF UCM Trnava) a Marcel Forgáč (FF PU Prešov)

3. Peter Trizna a Pavol Keselica (FF PU Prešov)

Čestné uznanie:

Michal Badin (KU Ružomberok) Martin Ďurec (KU Ružomberok) Jana Kopernická (FF PU Prešov)

Próza:

1. Anna Višňovská (FF PU Prešov)

2. Jozef Urban (FF PU Prešov)

3. Martin Kováčik a Michal Sekela (FF PU Prešov)

tvorivosti

i literárnym vedcom P. Valčekom (moderoval prof. J. Gbúr), či prezentácia „technickej generácie“ a festivalu Ars Poetika reprezentovaná P. Šulejom a M. Solotrukcom (moderovala doc. M. Součková). Všetky boli vysoko inšpiratívne a boli veľkou šancou pre účastníka AP dychtiaceho po „inom“, nekonvenčnom, neštandardnom. Už netradične veľkému záujmu a popularite sa tešili nočné Výpredaje a súťaže v Improlige.

Poetické ... soire II. malo tiež veľmi dobrú úroveň, hoci viacerí hostia, bývalí víťazi AP sa ospravedlnili (moderoval veľmi pohotovo tiež bývalý víťaz AP E. Tomajko, rozhovory s D. Hivešovou – Šilanovou a prozaikom Mgr. P. Karpinským).

Tvorivá dielňa L. Raczaka, jedného z popredných predstaviteľov alternatívnej kultúry druhej polovice 20. storočia v Poľsku, bola perfektná a kto neabsolvoval, môže ľutovať...

V kategórii umeleckého prednesu poézie a prózy na tohtoročnom AP vystúpilo sedem recitátorov (z toho v kategórii poézie šiesti). Hoci kvantitatívne zastúpenie nevypovedá o nejakom vážnom záujme mladých tvorcov aktívne sa zapájať do umeleckej oblasti, typu umelecký prednes, napriek tomu možno s potešením konštatovať, že interpretačné výkony recitátorov na tohtoročnej súťaži boli viac než štandardné. Súťažiaci tvorili v podstate slovom tri skupiny: tú menej „zorientovanú“, menej „podkutú“, ešte umelecky nevyprofilovanú; tú, ktorá dosahovala „amatérsky“ štandard a tú skúsenosťne i umelecky „poučenú“.

V interpretačnej rovine dominoval autentický, zážitkovo zasahujúci výraz, ktorý bol buď budovaný na štylizovanej báze alebo to bol výraz civilného, chvíľami voluntaristického charakteru. Práve táto variabilita sa stala oživujúcim prvkom umeleckého slova, gesta, mimiky i celkovej umelecko-estetickéj výpovede mladých interpretov. Vlastná literárna tvorba nemala z kvantitatívneho hľadiska také zastúpenie ako v minulosti, no umelecké špičky sa nestratia v slovenských literárnych časopisoch. Prínosný hodnotiaci seminár mal odborné zastúpenie v pedagógoch, literárnych vedcoch, redaktoroch (Redey, Barborik, Machala, Součková, Gavura).

Jubilejný – štyridsiaty! - AP sa uskutočnil naozaj netypicky, v rozsahu jedenástich dní. Programy mohli mať v mnohých smeroch rezervy, no organizátorom nikto nemôže uprieť úsilie poskytnúť latentnému účastníkovi pestrú paletu umeleckých druhov, žánrov atď. AP 2006 skončil. Nech žije AP 2007!

Mgr. Eva Kušnírová,
Katedra kulturológie FF PU

Študenti PU sa môžu plnohodnotne realizovať v umeleckej činnosti

Okrem svojich hlavných poslani vytvára PU v Prešove už desiatym rokom vhodné podmienky pre študentov realizovať sa v umeleckej činnosti. Niektoré z umeleckých súborov majú už niekoľkoročnú tradíciu. Svoju činnosť prezentujú na rôznych podujatiach: akademické vysokoškolské súťaže, prehliadky, festivaly, verejné vystúpenia, televízne a rozhlasové nahrávky.

Významnou mierou ovplyvňujú kultúrno-spoločenský život na univerzite a sú dôstojnými reprezentantmi na mimouniverzitných podujatiach v meste Prešov, na území Prešovského kraja, v celoštátnom aj medzinárodnom meradle doma i v zahraničí.

Pre rozvoj a koordináciu umeleckých hudobných a divadelných aktivít na PU bola uznesením Kolégia rektora PU z 12. januára 1998 ustanovená Rada pre umeleckú činnosť (RUČ) PU. Zriaďovateľom rady je rektor, ktorý riadi jej činnosť prostredníctvom povereného prorektora pre vedu a doktorandské štúdium.

RUČ je poverená koordinovať umelecké aktivity na PU, propagovať, organizačne a programovo zabezpečovať celouniverzitné podujatia umeleckých súborov. K tomu vypracovala svoje vnútorné predpisy: Štatút RUČ PU, Zásady organizácie a zabezpečenia umeleckých aktivít umeleckých súborov PU.

Na postoch vedúcich desiatich umeleckých súborov, resp. dirigentov pôsobi 12 profesionálnych, odborných pedagogických zamestnancov.

Prehľad umeleckých súborov PU pôsobiach v RUČ

Fakulta	Odborný/á garant/ka	Názov umeleckého súboru	Vedúci/vedúca súboru
FHPV	Katedra hudby, doc. Mgr. art. Irena Medňanská, CSc.	– Vysokoškolský folklórny súbor Tórysa – Komorný orchester Camerata academica a komorné súbory: Sláčikové trio, Collegium musicum – Ženský spevácky zbor Iuventus Paedagogica – Miešaný spevácky zbor Nostro Canto – Akordeónové kvarteto – Študentské hudobno-výchovné divadlo	PaedDr. J. Hrušovský Mgr. art. K. Medňanský, PhD. Mgr. T. Kanišáková, PhD. Mgr. T. Kanišáková, PhD. doc. Mgr. art. I. Medňanská, CSc. Mgr. T. Pimíková, PhD.
PBF		Spevácky zbor	PaedDr. Anna Derevjaniková, PhD.
FF	Inštitút estetiky, vied o umení a kulturológie prof. PhDr. Karol Horák, CSc.	Študentské divadlo	prof. PhDr. K. Horák, CSc. PhDr. Miron Pukan
GTF		Spevácky zbor sv. Romana Sladkoveca	Valéria Hricová
PF	Katedra umeleckej, estetickej a pohybovej výchovy, PaedDr. A. Derevjaniková, PhD.	Piano Vocal	PaedDr. A. Derevjaniková, PhD.

Naše umelecké súbory na akademických súťažiach získali najvyššie ocenenia a to je laureát súťaže, resp. absolútny víťaz.

- K najväčším úspechom vysokoškolského folklórneho súboru Tórysa patrí titul Laureát Medzinárodného festivalu vysokoškolských folklórnych súborov Akademická Nitra '94.
- Študentské divadlo Filozofickej fakulty PU sa stalo laureátom 38. ročníka súťaže amatérskej umeleckej tvorivosti vysokoškolákov Slovenska Akademický Prešov 2004.
- Pravidelné popredné ocenenia študentov PU „medailové stupne“ (1., 2., 3. miesto) na Akademickom Prešove.
- Na XI. ročníku Medzinárodného festivalu vysokoškolských speváckych zborov Akademická Banská Bystrica 2005 získal Miešaný spevácky zbor Nostro Canto (okrem iného) Cenu Ministerstva školstva SR – Absolútny víťaz ABB 2005.

PU má prioritné postavenie aj v speváckej súťaži vysokých škôl pedagogického smeru Moyzesiana. V minulom roku sa uskutočnil jubilejný piaty ročník. Koná sa pod záštitou rektora PU. Garantom je Katedra umeleckej, estetickej a pohybovej výchovy Pedagogickej fakulty (PF) PU a Prešovský hudobný spolok Súzvuk Aj na tejto súťaži získali poslucháči a umelecké súbory PU najvyššie ocenenie, laureát:

- Imrich Paczes (PF PU), laureát, rok 2003,
- Alena Ščerbová (PF PU), Cena Hudobného fondu, rok 2004,
- Iveta Pandiová (FHPV PU), Cena rektora PU, rok 2005,

- Miešaný komorný spevácky zbor (FHPV PU), Cena dekana PF, rok 2005,
- Iveta Pandiová (FHPV PU), Cena Alexandra Moyzesa, rok 2006.

Okrem týchto „povinných“ vysokoškolských aktivít, umelecké súbory získavajú výrazné úspechy na domácich aj zahraničných súťažiach, festivaloch pri konfrontácii s profesionálnymi, resp. amatérskymi hudobnými telesami.

- Komorný orchester Camerata Academica sa úspešne zúčastnil celoslovenských festivalov Divertimento Musicale (1994, 1996), kde bol výrazne oceňovaný jeho kultivovaný umelecký prejav. Na III. ročníku festivalu komorných gymnaziálnych súborov v Mladej Boleslavi Mladí temperované hudbou 2001 sa jeho vystúpenia stretli s vynikajúcou odozvou publika.
- Ocenenie v striebornom pásme Speváckeho zboru sv. Romana Sladkoveca Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU na Námetovských hudobných slávnostiach - XI. medzinárodná súťaž speváckych zborov v sakrálnnej zborovej tvorby, rok 2001.
- Postup na celoslovenské kolo prehliadky Divertimento musicale v Spišskej Novej Vsi gitarového tria (súčasť Camerata Academica), rok 2002.
- Ženský spevácky zbor Iuventus Paedagogica získal na medzinárodnom festivale akademických zborov IFAS Pardubice zlaté pásmo a víťazstvo v kategórii ženských speváckych zborov, zlaté pásmo a 3. miesto v kategórii folklór a strieborné pásmo v kategórii Pocta českým jubilantom. Cena rektora Univerzity Pardubice pre najlepši akademický zbor, rok 2004.

- Zbor Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU získal na XXIII. medzinárodnom festivale Muziky cerkiewnej v Poľsku 2. miesto v súťažnej kategórii zborov parafialnych – iných, rok 2004.
- Prvenstvo v 2. kategórii akordeonistu Radovana Zajica, ktoré získal v roku 2004 na ŠVUK v umeleckej interpretácii študentov českých a slovenských učiteľských katedier hudby v Hradci Králové v odbore hra na ostatných hudobných nástrojoch.

RUČ PU má svoju webovú stránku, na ktorej je možné sa podrobnejšie zoznámiť s činnosťou jednotlivých umeleckých súborov a získať kontakty na umeleckých vedúcich.

PhDr. Viliam Tarjányi,
tajomník RUČ PU

Prvý diel priekopníckeho slovníka

Štefan Vragaš a kol.: Teologický a náboženský slovník. I. diel. A – K. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 2006, 352 strán. ISBN 80-7162-620-1.

Pod týmto názvom vydal Spolok sv. Vojtecha v Trnave publikáciu, ktorej autormi sú prof. ThDr. PhDr. Štefan Vragaš, prof. ThDr. Viliam Judák, PhD., ThLic. Marián Gavenda a prof. Ing. František Vnuk.

Prvý zväzok obsahuje v abecednom usporiadaní heslá začínajúce na písmená A až K. Súčasne sa pracuje na vydaní aj druhého zväzku.

Dielo je výstupným produktom vedeckého projektu – grantu Vedeckej grantovej agentúry Ministerstva školstva a Slovenskej akadémie vied SR, autormi sú pedagógovia Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Teologický a náboženský slovník je priekopníckym dielom v oblasti katolíckej teológie na Slovensku. Je koncipovaný v duchu koncilovej teológie Druhého vatikánskeho koncilu, ako aj pokoncilového teologického bádania. Teologickému bádaniu, prehĺbeniu a zdokonaleniu sa dostali nové podnety najmä na Druhom vatikánskom koncile. Výsledky tohto úsilia sa zachytávajú v publi-

kovaných teologických manuáloch, slovníkoch, knihách a časopisoch, ktoré uľahčujú človekovi prístup k pravdám viery.

Slovník podáva v rámci hesiel základné informácie, výstižný opis jednotlivých teologických a náboženských slov, termínov, pojmov a výrazov. Autori sa pri spracovaní hesiel pridržiavali jazykových a štylistických zásad a pravidiel súčasnej spisovnej slovenčiny. Pri cudzích slovách sa uvádza ich pôvod a pri mnohých z nich sa ponecháva originálna podoba. V slovníku sa využíva v značnej miere aj odkazová technika.

Anotovaná publikácia ako pomôcka bude užitočná v prvom rade pre študentov teológie, kňazov teológie a kňazov v pastorácii, pre redaktorov a publicistov, ale aj pre všetkých, čo sa zaujímajú o učenie Cirkvi a náboženský život. Možno sa právom domnievať, že tento slovník so zreteľom na iné krajiny európskeho priestoru prispeje k renomé slovenskej teologickej vedy.

PaedDr. František Dancák

Bioetika v dimenziách sociálnej práce

Zborník Bioetika v dimenziách sociálnej práce je výsledkom riešenia vedeckovýskumného projektu Charitatívna a sociálna služba v spoločnosti a Cirkvi (VEGA č. 1/2497/05. Vydala Pravoslávna bohoslovecká fakulta (PBF) PU, Prešov, 2005. 1. vyd. ISBN 80-8068-389-1 (Ed.) Ján Zozulák.

Zborník je úspešným pokusom PBF PU systematizovať dnes mimoriadne aktuálnu problematiku bioetiky do pomerne uceleného výstupu v podobe tohto zborníka. Rozsah 122 strán a pútavá farebná obálka nadväzuje na doterajšiu sériu Byzantských zborníkov vydávaných ako výsledok vedeckovýskumného projektu VEGA č. 1/2497/05.

Cieľom zborníka je objasniť niektoré vybrané otázky z bioetiky, ktorá sa ako nová oblasť štúdia etiky v oblasti biológie a medicíny objavila v posledných rokoch minulého storočia. Autori zborníka sa pokúsili zaujať stanovisko k bioetickým problémom z rôznych uhlov pohľadu – spoločenského, environmentálneho, filozofického, náboženského, historického a pod. Načrtli niektoré konkrétne problémy ako napr. Bioetika v súčasnom spoločenskom vedomí (Peter Kormaník), Úvod do byzantskej medicíny (Václav Ježek), Klonovanie – otázky a výhrady (Miroslav Župina), Kresťanské manželstvo, sexualita a plánované rodičovstvo (Michal Oláh, Katarína Oláhová), Princíp pravoslávnej bioetiky (Štefan Šák) a mnohé iné. Na záver

sa stotožňujeme s editorom, prof. ThDr. Jánom Zozulákom, PhD., ktorý uvádza, že „bioetika môže účinne pomôcť človeku len vtedy, keď sa oprie o kresťanské chápanie sveta a keď bude správne pochopená otázka zbožštenia človeka v súlade s kresťanskou antropológiou.“

Zborník si je možné zakúpiť v predajni skript PBF PU na Masarykovej ul. č. 15 v Prešove.

PhDr. Michal Oláh, PhD.,
PharmDr. Katarína Oláhová

Pozoruhodný zborník na tému prekladateľstva

Jazykovedný zborník Preklad a tlmočenie a jeho didaktická transformácia, Prešov 2005, vydaný v edícii Acta facultatis philosophicae Universitatis Prešovensis pod editorským vedením literárne rozhladenej a erudovanej prof. PhDr. Anny Valcerovej, CSC., je chvályhodný čin.

Editorka spolu s dr. Mariánom Fedorkom v úvode explicitne vysvetľujú zámer, s akým bol vydaný. Konštituovanie Inštitútu prekladu a tlmočenia na Filozofickej fakulte (FF) PU, profilácia a diverzifikácia štúdia translatológie od ostatných foriem štúdia jazykov, preformovanie a prispôbenie bazálnych filologických disciplín pre výučbu translatológie sa javia na PU nanajvyš potrebné.

Publikácia vyznieva ako ambiciózne dielo, v snahe obhájiť všetky vyššie spomenuté atribúty rozvoja translatológie v Prešove a na Slovensku vôbec. Sleduje aj ďalší zámer – lokalizovať výchovu mladých prekladateľov v regióne východného Slovenska, zvlášť ak má PU také bohaté zázemie a históriu na katedrách jazykov s mimoriadnymi osobnosťami. Translatológia ako integrovaná disciplína sa v medzinárodnom meradle ako moderná veda konštituovala až v 80-tych rokoch 20. storočia, a preto je relatívne mladá. Vydanie spomínaného zborníka prác je preto pozoruhodným činom pre jeho nutnosť a aktuálnosť. Je neprehliadnuteľné, že akcentuje viac problematiku literárneho, či všeobecne umeleckého prekladu, menej už špecificky odborného.

V publikácii sa významne prezentujú prekladatelia ruského jazyka. Známe osobnosti FF PU z tohto jazyka, Jozef Sipko a Mária Čizmarová poukazujú na obrovský vklad prekladateľov pri analýze vývinu jazyka a tým aj formovania kultúrnej úrovne ľudských spoločenstiev. M. Čizmarová dokumentuje zvyšovanie jazykovej kultúry, dynamizmus v tvorbe slovníkov, vplyv zmien politických systémov, hospodárskych a sociálnych situácií a rozvoj vedy na tvorbu neologizmov. Škodou však je, že pre veľkú časť mladej generácie zostáva azbuka pri analýze textov v jednotlivých kapitolách nečitateľná. Problematika a kritika literárnych prekladov osloví síce len špecifickú skupinu tých, ktorí sú zorientovaní v danej oblasti, ale zároveň poukazuje na nutnosť veľkej intelektovej a talentovej výbavy prekladateľov a zvyšovanie ich lingvistickej úrovne v cieľovom jazyku. Dôkazom je prezentovaný názor prekladateľskej veľčiny z nemeckej poézie Ladislava Šimona a jeho komentár k reprezentatívnej básni H. M. Enzensbergera Pena, alebo kapitola Ľubomíra Guziho Majstri a margarétky s pripo-

mienkou na M. Bulgakova, ale aj S. Jesenina či V. Majakovského. Vycibreným, literárne kritickým jazykom je napísaná kapitola M. Andrička O dvojdomosti a literárnom preklade. Rovnako dané kapitoly oslovia len určitú skupinu recipientov, ktorí sa zaoberajú prekladmi z francúzskej literatúry alebo prekladmi starých latinských textov, napríklad Bibliou. Kapitola Pauliny Šišmišovej o M. de Unamuno ma zaujala osobitne – a osobne. Vďaka autorky, ktorá v príspevku použila recenziu Jozefa Gonsorčika z roku 1938, vo mne oživila dojímavú spomienku na zabudnutého človeka – filozofa a prekladateľa, môjho prastrýka.

Z tém týkajúcich sa teórie prekladu, metodológie a kritiky odborných prekladov, ktoré sú v publikácii v menšine, dominujú reprezentatívne, logicky a didakticky spracované témy Anity Hutkovej, Teodora Hrehovčiča, Jarmily Opalkovej a Beáty Bakovej. František Šimon poukazuje na to, aký náročný môže byť odborný preklad v takej špecifickej oblasti akou je medicína. Pre tých, ktorí sa vydávajú na neľahkú dráhu prekladateľa, je to rovnako s prekladaním textov z právnej, ekonomickej a technickej oblasti. Pozitívom publikácie je, že jednotlivé kapitoly sú podnetne zakončené krátkym zhrnutím v anglickom, ale aj v nemeckom či ruskom jazyku. Pozvudením pre mladých prekladateľov, ktorým je kniha prevažne určená, je úspešný rozlet absolventa FF PU, odbor AJL/NjL, Radoslava Bereckého a jeho účinkovanie ako prekladateľa v inštitúciách Európskej únie. Vo svojej kapitole načrtáva charakter tejto práce a poukazuje na najmarkantnejšie rozdiely medzi prekladaním pre firmy, spoločnosti a európske inštitúcie.

Zborník si určite nerobí nárok na úplnosť. Napriek tomu je však z môjho pohľadu dielom pozoruhodným. Myslím si, že v oblasti prekladateľstva na východnom Slovensku je potrebné urýchlene zintenzívniť a skvalitniť pregraduálnu, ale aj postgraduálnu výučbu prekladateľov a tlmočníkov. Väčšina spoluautorov publikácie pôsobí na PU, preto je ešte v niečom zborník chvályhodný: dokladuje veľký odborný a intelektuálny potenciál pedagógov mojej alma mater, na čo som právom hrdá.

Mgr. Klaudia Gibová,
interná doktorandka IAA FF PU

Moja súkromná bibliotéka

(K výstave Martina Zbojana v UK PU – 14. novembra až 15. decembra)

Tak už to, našťastie, vo svete chodí, že každý sme nejaký. Jeden je štylový, iný je steelový. Povedz mi, aké knihy čítaš, poviem ti, aký si. Ukáž mi, na aké obrazy sa rád pozeráš, poviem ti, čo si zač. A keď je to ešte súkromná biblio-arte-obrazotéka, tak sa z nej môžeme dozvedieť o autorovi možno viac, ako vie on sám. Ale iba vtedy, keď je úplná, keď to nebude fragmentárnosť celku, ale celistvosť fragmentov. O to zaujímavejšia a napínavejšia môže byť rekonštrukcia bibliotéky.

Martin Zbojan patrí k silnej generácii umelcov niekdajšieho Československa, aj čo do názorov, aj čo do počtu, ktorí sa postupne začali presadzovať v druhej polovici 80. rokov 20. storočia. Zo slovenských spomeňme aspoň Jozefa Šramku, Ivana Csudaia a Laca Terena.

Autor je už z čias štúdií dobre oboznámený s pražským výtvarným prostredím, hlavne s tvorbou Vladimíra Boudníka a iných nekonformných umelcov. Ani súzvuknosť s Novými divokými v Nemecku alebo v Taliansku či Antoniom Tapiesom nebude asi náhodná. Záujem o farbu ako primárne médium sa u vystavujúceho maliara v ďalších rokoch postupne kryštalizoval.

Tvorba M. Zbojana v prvej polovici 90. rokov je zameraná hlavne na ekologickú problematiku prírody a vzťahov medzi ľuďmi. Výrazná dynamická linka, kontúrovanie objektov, deformácia ostrých tvarov naznačuje istú v spoločnosti zjavne existujúcu zničujúcu agresivitu voči životnému a teda aj ľudskému prostrediu alebo navzájom medzi sebou. Sú to momenty, ktoré, hoci len v latentnej podobe, stále pretrvávajú. Objavujú sa stále – aj u Leonarda, Goya i Picassa, Michala Gabriela či Daniela Brunovského.

Strihom sa teraz prenesme o desať rokov bližšie. Mohutné, trňom podobné megalomanské útvary a hrany sa zaoberujú a kamsi sa strácajú. Údernosť a ostrosť gesta je nahradená rozplývavou lyricko-melancholickou meditáciou, ktorá radšej niečo naznačuje ako určuje. Použité štruktúry získavajú na význame, miestami sú akoby samostatnou témou kompozície.

Škoda, že výstavné priestory nie sú trochu väčšie, aby bolo možné prezentovať aj ďalšie vývinové obdoby v tvorbe M. Zbojana. To, k čomu najnovšie dospel, sa predsa neobjavilo akýmsi imaginárnym skokom, ale poctivou, usilovnou prácou, tvorbou. O to zaujímavejšia môže byť budúca výstava bibliotéky v bibliotéke.

Vladislav Grešlik

Da Capo al Fine...

V dňoch 13. – 15. septembra sa konal XXII. celoštátny festival komornej a symfonickej hudby *Divertimento Musicale*. Výhlasovateľom a odborným garantom súťažnej prehliadky malých komorných telies a orchestrov bolo Národné osvetové centrum z poverenia Ministerstva kultúry SR.

Festival *Divertimento Musicale* je jediným podujatím pre neprofesionálne hudobné umelecké ansámble na Slovensku, preto je jeho úloha v slovenskej kultúre nezastupiteľná.

V kategórii súťažná prehliadka komorných súborov a orchestrov reprezentoval už po štvrtýkrát PU komorný orchester Camerata academica s umeleckým vedúcim a dirigentom Mgr. Art. Karolom Medňanským, PhD.

Odbornej porote s predsedom Bartolomejom Burášom, riaditeľom Konzervatória Košice, sa v Levoči predstavil súťažným repertoárom, tvorbou, ktorá patrí ku kmeňovému repertoáru Camerata academica. Išlo o skladby D. Legány: Chorale a skladby venované tomuto orchestru z dielne slovenských autorov - J. Matejoviča: Sinfonia a 3 (Allegro, Adagio, Allegro) a J. Podprocký: Suita domestica (Intrada, Choral, Galiard, Sarabande, Chorea, Conclusio).

Práve súčasná tvorba slovenských skladateľov vystihuje a je výraznou črtou, resp. umeleckou doménou K. Medňanského. Komorný orchester sa snažil vo svojom vystúpení plne

realizovať „gestá a precítenie“ dirigenta, a tak sa podieľať na výslednom prejave. Môžeme konštatovať, že sa zhostil dôstojne svojho súťažného programu a zanechal v audióriu ucelený umelecký dojem. Porota ho ocienila diplomom za úspešnú účasť.

Po súťažnom vystúpení si umelecký vedúci v zákulisí s ľútosťou uvedomil, že to bolo jedno z posledných vystúpení súboru. Počas svojho účinkovania a pôsobenia na Katedre hudby Fakulty humanitných a prírodných vied PU dosiahol pozoruhodné výsledky, celý rad významných ocenení a úspechov nevynímajúc ani festival *Divertimento musicale* (uvedené v inom príspevku tohto čísla).

Keďže v tomto akademickom roku končia viacerí členovia orchestra, javí sa reálny exodus a nový „príliv hudobníkov“ nie je na obzore. Zánik tohto umeleckého súboru by bol obrovskou stratou nielen pre našu Alma Mater, ale aj pre umeleckú verejnosť nielen doma, ale aj za hranicami.

PhDr. Viliam Tarjányi,
tajomník RUČ PU

Vystavujú fotografie z XII. Letných paralympijských hier

Vo foyeri PU otvorili 15. novembra výstavu fotografií Romana Benického *Paralympijské hry – Atény 2004*, ktorej odborným garantom je PhDr. Marcel Nemec. Na realizácii výstavy sa podieľa Fakulta športu (FŠ) PU, Slovenský paralympijský výbor a Univerzitná knižnica PU.

Výstavu otvoril dekan FŠ PU prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., ktorý študentov, vedúcich katedier, pedagógov a hostí privítal a úvodným slovom navodil atmosféru výpovede súboru fotografií z XII. Letných paralympijských hier (LPH) z Atén 2004. Vystavené snímky nesmerujú len k dokumentácii športového úsilia paralympionikov a k osobitostiam ich súťaží, ale predovšetkým upozorňujú na hlbšiu, autenticky ľudskú rovinu hodnoty a zmyslu moderného športu.

Návštevníkom sa predstavuje 23 obrazov, ktoré dokážu upútať a prebudiť úvahy o našich každodenných postojoch, životnom smerovaní a cieľoch, ktorých dosiahnutie môžu rôzne nepredvídateľné udalosti narušiť, alebo priam zmať. Sila ľudského ducha v realizácii života však nachádza spôsoby a dimenzie, kde sa môže plne realizovať. Paralympijské hnutie umožňuje športovcom s telesným postihnutím stať sa vrcholovými reprezentantmi svojich krajín. V tomto kontexte zarezovalo vhodné upozornenie, keď často v súvislosti s kultúro-historickým fenoménom šport sa hovorí o kríze súčasného športu, o atrofii športu a o ďalších sprievodných negatívnych javoch, ako je korupcia, komercializácia, doping, porušovanie fair play, zjavuje sa pred nami sféra paralympijského hnutia, ako súčasť moderného športu, ktorá disponuje ohromným potenciálom revitalizujúci šport v jeho pôvodnosti. Predovšetkým sú to ideály a hodnoty olympijskej filozofie, tak ako ich prezentoval ich tvorca Pierre de Coubertin a súčasný trend zblížovania olympijského a paralympijského hnutia je jednoznačným signálom, ktorý upozorňuje na nové, progresívne možnosti rozvoja humánneho športu cez spojenie šport – výchova – solidarita.

Práve počas LPH v Aténach 2004 boli realizované dva projekty (Ermis; Adopt a Sport), ktoré výrazne ovplyvnili postoje obyvateľov Atén k ľuďom s telesným postihnutím v situáciách každodenného života. Prvý z nich sa zamerával na „mimošportovú“ oblasť života telesne postihnutých ľudí: používanie metra vozíčikármi, bezbariérové sprístupnenie verejných zariadení, informačné systémy pre nepočujúcich a nevidiacich a pod. Druhý z projektov bol zameraný na výchovnú oblasť paralympijského športu, keď v gréckych školách do osnov vyučovania telesnej výchovy zahrnuli výučbu dvoch paralympijských športov s následnou účasťou žiakov a učiteľov na súťažiach paralympionikov. V autentickom prostredí vrcholového paralympijského športu sa pozitívne a radikálne mení postoj „zdravých“ ľudí k ľuďom s telesným postihnutím, eliminujú sa bariéry predsudkov, čím sa realizuje humanizmus a solidarita bez falošných emocionálnych prímies, ako pravá podstata ľudského bytia. V tomto zmysle paralympijský šport efektívne plní výchovnú funkciu, keď už divácka účasť na súťažiach športovcov telesne postihnutých a úroveň realizácie športových výkonov, dokážu divákov nadchnúť a strhnúť priebehom športového boja, kde sa radikálne mení postoj k týmto športovcom. Vzniká nový pozitívny postoj majoritnej spoločnosti, nielen vo vzťahu k paralympijským športovcom, ale značnou mierou tento transfer pozitívne ovplyvňuje postoje ľudí k osobám so zdravotným postihnutím, sociálne znevýhodneným, bezdomovcom, vojnovým utečencom... (Z LPH Atény 2004 bolo odvysielaných 576 hodín priamych prenosov v 17 krajinách sveta.)

Humánný šport disponuje potenciálom eliminovať sociálne bariéry založené na stigmatizácii ľudí s telesným postihnutím, naruša zaužívané stereotypy sociálnych rolí, čoho dôkazom je aj rastúce zastúpenie žien v olympijskom a paralympijskom hnutí, predovšetkým v ázijských krajinách. (Na LPH v Aténach bolo medzi 3806 športovcami 1160 žien, asi 31 percent z 136 krajín sveta.)

Pre výpravu športovcov zo Slovenska predstavovali LPH v Aténach 2004 v poradí 6. paralympiádu od vzniku Slovenského paralympijského výboru (1995) s bilanciou zisku symbolickej 60-tej medaily. Zisk striebornej a bronzovej medaily na IX. Zimných paralympijských hrách v Turíne 2006 len potvrdil pozíciu slovenských paralympionikov, ktorí tvoria jeden z najagavejších draho-kamov slovenského športu.

**Pozývame
celú akademickú obec PU
na výstavu, prístupnú
do 19. januára 2007.**

PhDr. Marcel Nemec, FŠ PU

Spojenie doping a šport sa stalo priveľmi rozšíreným fenoménom

Slovo doping sa prvýkrát objavilo v anglickom slovníku v roku 1889. Označovalo zmes opia a nar-kotik, ktorá sa dovtedy používala pri konských dostihoch. Základ malo v slove dop, ktorým sa označoval silný alkoholický nápoj, ktorí Kafrovia používali na zvýšenie pracovného výkonu.

V súčasnosti je doping až priveľmi znamená použitie nejakej látky na zvýšenie výkonu. História hovorí, že drogy nie sú v športe žiadnou novinkou. Už účastníci antických olympiád užívali bylinkové výťažky, hadí jed a ďalšie zmesi, za účelom zvýšenia sily a vytrvalosti. Doping je používanie nefyziologických látok v akejkoľvek forme a fyziologických látok u zdravých osôb za účelom umelého a neoprávneného zvýšenia ich výkonnosti. Používanie doping-u sa medzi športovcami rozšírilo hlavne po druhej svetovej vojne.

V súčasnosti je doping až priveľmi rozšírený fenomén, a to nielen v oblasti vrcholového športu. Aj to sú skutočnosti, ktoré dali podnet na Katedre športovej humanistiky a kinantropológie Fakulty športu (FŠ) PU pripraviť odborný seminár na tému Doping a šport. Uskutočnil sa 22. novembra na pôde PU v rámci Európskeho týždňa vedy 2006. Seminára sa zúčastnili okrem pozvaných hostí pedagógovia a v hojnom počte aj študenti FŠ PU.

Seminár otvoril dekan FŠ prof. PaedDr. Ján Junger, PhD. Ako prvý mal príspevok predniesť člen Anti-dopingového výboru SR a lekár slovenskej futbalovej reprezentácie

MUDr. Pavel Malovič.

Jeho neprítomnosť ospravedlnila doc. MUDr. Mirianna Brtková, PhD., ktorá spolu s MUDr. Bibiánou Štefankovou viedla podujatie a zároveň predniesla jeho prednášku na tému Šedá zóna doping-u a skúsenosti komisára. Prítomnými hosťami seminára boli Mgr. Martin Babik, klinický psychológ pracujúci so špičkovými športovcami, ktorý prezentoval teoretický vstup do problematiky Psychodynamický pohľad na doping a Ing. Marietta Žigalová, bývalá profesionálna slovenská fideska, účastníčka prestížnej Fitnes Olympia, majsterka SR, absolútna majsterka sveta a Európy vo fitnes. Pozvaní hostia seminára sa podelili so svojimi zážitkami a skúsenosťami. V druhej časti programu v rámci diskusie so študentmi odpovedali na otázky.

Týmto sme urobili prvý krok v naštartovanej diskusii so študentmi FŠ o probléme doping-u v športe, ktorý nachádza svoje obete už aj v radoch rekreačných športovcov, ktorí v snahe o „superimidž“ a neuvedomujú si následky doping-u, obetujú svoje zdravie.

Mgr. Terézia Slančová, PhD.

Bežali pri príležitosti 17. novembra

Záver atletickej sezóny 2006 patril význačným vytrvalostným behom.

Atletický klub Slávie PU Prešov v spolupráci s Fakultou športu (FŠ) PU pripravili dve bežecké podujatia: dvojmilový beh ako verejné preteky a 2. ročník Behu pri príležitosti 17. novembra. Podujatia sa uskutočnili na atletickom štadióne PU a v okolí rieky Torysa. Na pretekoch sa zúčastnilo vyše 60 rekreačných bežcov.

Preteky na trati dlhej dve mile

(3218 m) vyhral Jozef Franko Jozef z OBS Prešov. Z vysokoškolákov bol najrýchlejší Marek Tomáš z FŠ PU.

V poradí 2. ročník Behu pri príležitosti 17. novembra sa uskutočnil 15. novembra. Po príhovore k študentom, ktorý predniesol prodekan FŠ dr. Vincent Lafko, CSc., sa uskutočnil štart podujatia. Jeho trasa viedla popri rieke Torysa v okolí vysokoškolských areálov v dĺžke 4500 m. Najrýchlejšie ju prebehol Marek Tomáš z FŠ PU v čase 14:05,0. Na druhom mieste sa umiestnil Slavomír Benč pred Lukášom Barvirčákom. Zo žien bola najrýchlejšia Mária Šandorová (všetci FŠ PU a na obr.).

Študenti na prvých troch miestach boli odmenení diplomom a vecnými cenami.

dr. Juraj Malčovský

Učitelia telesnej výchovy mali si čo na konferencii povedať

Metodicko-pedagogické centrum (MPC) v Prešove, vydalo v októbri Zborník prác z vedecko-pedagogickej konferencie učiteľov telesnej výchovy 27. apríla. Po dvanástich rokoch sa tak vďaka projektu Minerva - maturita 2006 stretli na pôde MPC v Prešove telovýchovní pedagógovia všetkých typov škôl z východoslovenského regiónu. Význam podujatia pozdvihla skutočnosť, že na organizácii sa podieľala Fakulta športu (FŠ) PU.

Dekan FŠ PU prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., sa v hlavnom referáte zaoberal akútnymi problémami vo výučbe telesnej výchovy a športu na rozličných stupňoch škôl. Podčiarkol potrebu rovnakej doby spontánnej pohybovej aktivity v strednom a staršom školskom veku. Podčiarkol význam telesnej výchovy v rámci vysokoškolského štúdia a potrebu starostlivosti o vlastnú fyzickú kondíciu. Koreferátnu časť konferencie tvorili príspevky PhDr. M. Mikuša, PaedDr. Vincenta Lafka, PhD. a PaedDr. Juraja Mihalčína, z FŠ PU.

Rokovanie v prvej sekcii Hodnotový systém telesnej výchovy, hodnotenie a postoje učiteľov a žiakov k telesnej výchove otvorila prodekan FŠ PU doc. PaedDr. Viera Bebečáková, PhD., s príspevkom pojednávajúcim o možnostiach a per-

spektívach olympijskej výchovy na základných a stredných školách.

Vedecký výbor konferencie na čele s prof. PaedDr. J. Jungerom, PhD., sformuloval a predložil závery a odporúčania z konferencie. Jej účastníci okrem iného požiadali organizátorov o jej pravidelné opakovanie. Väčšina prítomných sa vyjadrila za organizáciu podujatia, ktorého obsah bude špecificky zameraný. Z prednesených referátov a príspevkov vyplynula potreba realizácie diagnostiky a analýzy súčasného stavu pohybovej výkonnosti žiakov a študentov jednotlivých vekových skupín. Na úrovni základných a stredných škôl je potrebné viesť permanentnú odbornú diskusiu o význame hodnotenia a klasifikácie telesnej výchovy.

PaedDr. Michal Modrák, metodik telesnej výchovy, MPC

Stretli sa odborníci z psychológie športu

Národné športové centrum a Európska federácia psychológie športu (FEP-SAC) v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou športovej psychológie a Fakultou športu (FŠ) PU zorganizovali 27. októbra v Bratislave medzinárodné sympóziu športovej psychológie.

V podstate to bol historický deň, keď na Slovensko prišli poprední odborníci európskej psychológie športu. Nereprezentovali len akademickú komunitu, ale aj profesionálnych členov realizačných tímov olympijských športovcov. Sympózia sa zúčastnili tak tréneri reprezentačných družstiev, športoví psychológovia, pedagógovia, predsedovia, generálni sekretári a funkcionári športových zväzov a športových klubov, ako aj športoví manažéri, pracovníci vládnych a mimovládnych inštitúcií. Toto podujatie bolo súčasťou hostovania zasadnutia výkonného výboru FEP-SAC, ktorého členkou je dr. Klaudia Zusková, PhD., z FŠ PU v Prešove.

Na sympóziu si poslucháči mali možnosť vypočuť nasledovné príspevky: Rozvoj športovej kariéry talentovaných a vrcholových športovcov, Mentálna príprava na zimné olympijské hry (oba Paul Wylleman, Belgicko), Vnímanie tela v rámci populácie s rozdielnym športovým zameraním (Roland Seiler, Švajčiarsko), „Formovanie Ja“ v pohybovej aktivite a športe so špecifickým zameraním na deti, Koučovanie – rozvíjanie sa v procese učenia (oba Reinhard Stelter, Dánsko), Psychologické hľadisko zranení v športe

(Urban Johnson, Švédsko), Psychologická príprava strelcov v disciplíne „skeet, kognitívno – behaviorálny prístup“ (Maria Psychountaki, Grécko), Hodnotenie hráčov loptových hier z psychomotorického aspektu (Kaivo Thomson, Estónsko), Možnosti trénera v psychologickéj príprave (Klaudia Zusková – Tomáš Gurský, SR).

Psychológia športu sa nedotýka len výkonnostného a vrcholového športu, ale predstavuje široké uplatnenie v problematike športu a zdravia, šport a kvalita života, šport postihnutých, liečba pacientov s psychickými ochoreniami a v neposlednom rade v oblasti telesnej výchovy. Trendom v psychológii športu je čo najviac sa približovať aplikovanej oblasti, aby poznatky nenachádzali svoje uplatnenie len v teoretickej rovine.

Pozvaní zahraniční odborníci boli milo prevzatí slovenskou hosťinnosťou. Ti, ktorí nemali možnosť zúčastniť sa sympózia určite privítajú publikovanie príspevkov, ktoré chystáme v budúcom roku. Súčasný prezident FEP-SAC-u prof. R. Seiler zo Švajčiarska oficiálne i neformálne podakoval všetkým organizátorom podujatia.

Mgr. Terézia Slančová, PhD.

Uspeli v súťaži o olympizme

Pod záštitou Slovenskej olympijskej akadémie (SOA) zorganizovala Akadémia Ozbrojených síl (AOS) M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši 15. a 16. novembra vedomostnú a toho roku aj praktickú súťaž o olympizme vysokých škôl, na ktorej mala zastúpenie PU. Reprezentovala ju trojica Erika Malá, Pavol Čech a Marek Červenka z Fakulty športu (FŠ) PU.

V krásnom podtatranskom prostredí sa na pôde AOS Liptovský Mikuláš stretli družstvá Právnickej fakulty Univerzity Komenského (UK), Fakulty humanitných vied Univerzity Mateja Bela (UMB), Fakulty matematiky a fyziky UK, AOS M. R. Štefánika, Pedagogickej fakulty (PF) Univerzity Konštantína Filozofa, PF UMB a Fakulty telesnej výchovy a športu (FTVŠ) UK.

Súťaž predchádzala beseda s olympionikmi a športovcami regiónu Liptov, napr. Jurajom Bačom, Michalom Martikánom, Máriou Mračnovou.

Súťaž viedla doc. Viera Bečáková z FŠ pred porotou, v ktorej zasadali prof. J. Grexa, dr. M. Mračnová, dr. B. Golian a dr. J. Drenko.

Súťaž pozostávala z dvoch častí.

Teoretickú tvorili jednobodové a dvojbodové otázky v troch témach - Zimné olympijské hry (ZOH) Turín 2006, Úspechy československých a slovenských športovcov na ZOH, Olympijská charta (Základné princípy, olympijské hnutie - kapitola 1, medzinárodný olympijský výbor - kapitola 2). Túto časť vyhrala v dramatickom finále Fakulta matematiky a fyziky UK pred budúcimi právnikmi UK a PF UMB.

Zástupcom FŠ PU sa po obrovskej smole ušlo nakoniec, iba o bodík, štvrté miesto. Kompenzovali ho jednoznačným prvým miestom v druhej časti súťaže - praktickej: v hre Ringo, traja na troch, pred FTVŠ UK a Fakultou matematiky a fyziky UK.

Marek Červenka

VK PU má za sebou víťazný víkend

Volejbalisti VK PU Prešov majú za sebou víťazný víkend. V dvoch stretnutiach si paradoxne s jedným súperom na svoje konto pripísali víťazstvo aj v Slovenskom pohári, aj v druhej časti extraligy. Ekonom SPU Nitra najskôr 8. decembra zdolali na domácej palubovke veľmi ľahko 3:0, no na druhý deň si toto víťazstvo zopakovali, ale už tesnejším rozdielom 3:2.

Prešov si tak vytvoril dobré podmienky pre postup do finále Slovenského pohára, kde ho čaká súper z dvojice VKP Bratislava alebo Cityfarma Nové Mesto nad Váhom. No či sa do finále dostane, ukáže až odvetna na palubovke Ekonomu SPU Nitra. Ako však ukázali víkendové výsledky, výhra by nemala byť problémom. Čo sa týka ambícií VK PU v extralige, určite by nebolo na zahodenie, keby chlapci tohto roku pridali do svojej zbierky aj nejakú tú medailu. Veď ich jediným premožiteľom v doterajších zápasoch extraligy bolo mužstvo z Nového Mesta nad Váhom. S prvými dvoma celkami extraligy a to s VKP Bratislava a Humenným sa ešte v extraligových súbojoch nestretli, ale Humenné bolo práve mužstvo, cez ktoré Prešov postúpil do semifinále Slovenského pohára. Chlapci majú v tomto roku veľmi dobrý a mladý tím, ktorý evidentne ťahá za jeden koniec a pohoda na palubovke je pri ich zápasoch viditeľná. K tejto pohode určite prispel aj nový tréner, ktorý ich priviedol až pred brány samotného finále Slovenského pohára.

Uvidíme, či aj tento ročník bude pre prešovských volejbalistov taký úspešný ako ich zlatý, keď si z oboch súťaží odniesli to najvyššie ocenenie. Veď nik nepredsa nehovorí, že na záver extraligy nemôžu chlapci nájsť recept aj na Nové Mesto nad Váhom a VKP Bratislava a vyšvihnúť sa tak na špicu tabuľky a ukončiť sezónu tak ako sa patrí, výhrou.

Daniela Reháková

Reprezentantka PU sa vrátila so zlatom

V poradí 2. Svetový pohár v taekwon-do ITF 26. až 29. októbra v Španielskom Benidorme dopadol výborne pre jedinú reprezentantku Slovenského zväzu taekwon-do ITF, členku ŠK TKD Gebach TJ Slávia PU Lenku Palaščákovú (na obr.). Vo finálovom zápase zdolala reprezentantku z USA a získala pre Slovensko zlatú medailu v discipline sparing (športový boj) do 60 kg.

Trénerka úspešnej pretekárky a prezidentka zväzu PhDr. Martina

Šoltisová Semešiová na kongrese prezentovala projekt 13. juniorských a 22. seniorských Majstrovstiev Európy (ME) v taekwon-do ITF. Budú sa konať na budúci rok 27. až 29. apríla 2007 v Poprade - Vysokých Tatrách.

Pre Lenku bol rok 2006 mimoriadne úspešný. V máji na ME získala striebro v špeciálnych technikách a bronz v prerážacích technikách. Tak na európskom a svetovom šampionátoch získala celú sadu medailí. (red)

Pripravené sú štipendiá na základe bilaterálnych dohôd

Slovenská akademická informačná agentúra, nezisková organizácia (SAIA, n. o.), zorganizovala na štipendijné pobyty v akademickom roku 2006/2007 dovedna 31 výberových konaní do 31 štátov sveta. Prinášame ich aktuálne výsledky.

Na obdobie akademického roku 2006/2007 sa uchádzalo o bilaterálne štipendiá zo SR spolu 763 osôb, z nich bolo úspešných 462 (60,5 percenta).

Na akademický rok 2006/2007 získalo z PU štipendium 28 študentov, deväť doktorandov a dvaja pedagogickí pracovníci. Spolu teda 39 ľudí.

Najväčší záujem bol o krajiny Nemecko DAAD - 142 U (67 O, 5 N), Francúzsko - 98 U (37 O, 13 N), Ruská federácia - 90 U (75 O, 3 N), Rakúsko - 89 U (47 O, 3 N), Taliansko - 57 U (26 O, 5 N). (U - počet uchádzačov, O - počet odporúčaných, N - počet náhradníkov)

Pri výberových konaniach, ktoré organizovala SAIA, komisie posudzovali žiadosti uchádzačov predovšetkým podľa motivačného listu, odborného programu, odporúčania a akceptačného listu. V niektorých prípadoch komisie rozhodovali aj na základe osobného pohovoru s uchádzačom (Čína, Francúzsko, India, Izrael, Mexiko, Nemecko - DAAD, Ruská federácia - celé štúdium, Taliansko). Najčastejšími nedostatkami v podkladových materiáloch uchádzačov boli príliš stručne a všeobecne rozpracované dokumenty ako motivačia, odborný program a odporúčania.

Napriek pomere vysokému počtu uchádzačov sa nepodarilo naplniť kvóty určené v dohodách. Kvóty neboli naplnené v prípade Bieloruska, Bulharska, Egypta, Grécka, Chorvátska, Luxemburska, Maďarska, Poľska, Rumunska, Ruskej federácie (štipendiá na základe bilaterálnych dohôd aj štipendiá vlády RF), Srbska a Čiernej Hory a Ukrajiny.

Občania SR získali štipendiá ponúkané zahraničnými vládami, na ktoré neorganizuje SAIA výber. Ide o Indonéziu (15 štipendistov), Holandsko (7 štipendistov), Nemecko (Bavorsko - 4 štipendisti), Španielsko (31 štipendistov), Švédsko (7 štipendistov), Taiwan (4 štipendisti).

Oznam

Univerzitná knižnica PU oznamuje, že na základe požiadaviek používateľov svojich služieb skúšobne predlžuje otváraciu dobu počas semestra v študovni UK2 na Partizánskej 1 v Prešove a to v utorok a štvrtok do 17.00 h.

Bližšie informácie nájdete na http://www.publib.sk/svk/prac_uk2.html

ti) a USA (Fullbrightova komisia - 14 štipendistov).

Úlohou SAIA pri výbere uchádzačov na študijný pobyt je skontrolovať žiadosti uchádzačov o študijný pobyt, či spĺňajú stanovené podmienky a či sú skompletizované materiály tak, ako je to uvedené v zahraničnej prihláške, resp. ako je to uvedené v prihláške SAIA, ak neexistuje prihláška do daného štátu.

SAIA pripravuje podkladové materiály uchádzačov pre prácu výberovej komisie, nerozhoduje však o výbere uchádzačov, to je úloha komisie.

Výberové komisie tvoria zástupcovia Ministerstva školstva SR, členovia zastupiteľského úradu danej krajiny, vysokoškolskí učelia a vedeckí pracovníci.

Pri výbere rozhodujú kvalita predloženej žiadosti o štipendium, dobre vypracovaný odborný program študijného pobytu a motivačia pre daný pobyt, akceptačný list, hodnotenie odborných a osobnostných predpokladov uchádzača v odporúčaniach, študijné, resp. vedecké výsledky, jazykové znalosti.

Ak rozmyšľate nad tým, kde by ste mohli absolvovať takýto druh študijného pobytu, tak prinášame ponuku aktuálnych krajín na školský rok 2006/2007 a mesiace, počas ktorých uzavierka ešte len v SAIA, n. o., prebehne.

V roku 2007 je nasledovný harmonogram:

Január: India, Dánsko, Srbsko a Čierna Hora,

Február: Čína, Chorvátsko, Rumunsko, Belgicko, Bielorusko, Bulharsko, Česko, Nemecko*, Poľsko, Grécko, Rusko*, Egypt

Marec: Slovinsko, Maďarsko, Turecko, Taliansko, Rakúsko*, Luxembursko, Ukrajina, Nemecko*, Rusko*

Apríl: Mexiko*

Máj: Japonsko, Rakúsko*

(* v krajine je viac termínov odovzdania prihlášky)

dr. Ľubica Halášová, koordinátorka akademických programov,

SAIA Prešov, n. o., ul. 17. novembra 11, 080 01 Prešov, tel. 051/ 77 11 676,

www.saia.sk, saia-po@unipo.sk, lubicah@unipo.sk

Rekreačné pobyty OZ PŠaV na Slovensku v čase jarných a veľkonočných prázdnin 2007

Presné informácie poskytnú svojim členom Rady ZO OZ PŠaV. Informácie o pobytoch sú aj na webovej stránke zväzu www.ozpsav.sk. Odborový zväz poskytuje svojim členom a ich nezaopatreným deťom príspevok na poukaz a zvýhodnenú cenu aj pre ich manželov a manželky, ktorí nie sú členmi zväzu oproti ostatným účastníkom pobytoch – nečlenom Zväzu. Na pobytoch sa môžu zúčastňovať len deti od troch rokov. Na pobyt nie je možné vodiť psov a iné zvieratá.

Rekreačné zariadenie OZ PŠaV CROCUS Kežmarské Žľaby
059 53 Tatranské Matliare, č. tel./fax 052/4468165,
e-mail: rcrocus@stonline.sk.
Internetová adresa: www.rekreacnezariadenie.sk.

I. Jarné prázdniny 2007

1. 17. - 23. februára 2007	Košický, Prešovský kraj
2. 24. februára - 2. marca 2007	Banskobystrický, Žilinský, Trenčiansky kraj
3. 3. - 10. marca 2007	Bratislavský, Trnavský a Nitriansky

Cena poukazu (ubytovanie a plná penzia)

člen OZ a jeho nezaopatrené deti nad 10 rokov	deti člena OZ do 10 rokov	manžel(ka) člena OZ	ostatní nečlenovia OZ	
Sk	Sk	Sk	dospelí a deti nad 10 r.	deti do 10 r.
1. 2 080	1 420	2 680	3 640	2 620
2. 2 080	1 420	2 680	3 640	2 620
3. 2 520	1 750	3 120	4 240	3 050

Prihlášky: priamo v zariadení na vyššie uvedenej adrese najneskôr do
ad1) 20. januára ad2) 25. januára ad3) 31. januára
Poukazy musia byť zaplatené a oznámenie o zaplatení musí byť poslané do KŽ do
ad1) 25. januára ad2) 31. januára ad3) 5. februára

II. Veľkonočné prázdniny 5. apríla - 10. apríla 2007

Cena poukazu (plná penzia, ubytovanie)

Sk	Sk	Sk	Sk	Sk
1 890	1 340	2 390	3 190	2 340

Prihlášky: priamo v zariadení na vyššie uvedenej adrese najneskôr do 28. februára 2007. Poukazy musia byť zaplatené a oznámenie o zaplatení musí byť poslané do 10. marca 2007.

Platenie poukazov: Zariadenie pošle poukazy až po ich zaplatení a obdržaní oznámenia o zaplatení na adresu platcu poukazov. Každú zmenu v platení a obsadzovaní poukazov je potrebné včas oznámiť do zariadenia. V prípade nedodržania termínov zaplatenia poukazov, budú poukazy pridelené iným záujemcom. V cene poukazu nie je zahrnutý kúpeľný poplatok.

UPOZORNENIE

Rekreačné zariadenie je možné využívať počas celého roku na rekreačné, víkendové pobyty, školy v prírode, lyžiarske zájazdy, zájazdy dospelých, študentov a žiakov, školenia, porady a rôzne iné podujatia. Objednávky priamo na adrese v RZ CROCUS.

Rekreačné zariadenie OZ PŠaV na Čingove - Slovenský raj
č. tel. 053/ 4491183, e-mail: rzcingov@nexta.sk
Internetová adresa: www.slovenskyraj.sk/srcingov.html

Presné informácie poskytnú svojim členom rady ZO OZ PŠaV. Informácia je aj na webovej stránke zväzu www.ozpsav.sk. Odborový zväz prispieva svojim členom a ich nezaopatreným deťom na pobyty vo zväzových zariadeniach 500 Sk na poukaz. Manželia – nečlenovia zväzu platia za poukaz zvýhodnenú cenu oproti ostatným účastníkom pobytoch – nečlenom zväzu. Na pobytoch sa môžu zúčastňovať len deti od 3 rokov. Na pobyt nie je možné vodiť psov a iné zvieratá. Rekreačné zariadenie OZ PŠaV na Čingove poskytuje len ubytovanie bez stravy. K dispozícii je kompletne chladnička-

mi, riadom a elektrickým sporákom vybavená kuchyňa. Stravovanie je možné aj v blízkom penzióne a v salaši (asi 500 m).

UPOZORNENIE: Zariadenie je možné celoročne využívať na víkendové a rekreačné pobyty, na rôzne školenia a porady a pod. Objednávky, prihlášky a informácie: Vanda Čičvákova, Hrnčiarska 5, 040 01 Košice 1, mobil: 0903279455. Školské rekreačné zariadenie Čingov 053 11 Smižany, tel./fax: 053/ 4491183, e-mail: rzcingov@nexta.sk.

I. Jarné prázdniny 2007

1. 18. - 24. februára 2007	Košický a Prešovský kraj
2. 25. februára - 3. marca 2007	Banskobystrický, Žilinský a Trenčiansky kraj
3. 4. - 10. marca 2007	Bratislavský, Trnavský a Nitriansky kraj

Cena poukazu (ubytovanie)

člen OZ a jeho nezaopatrené deti nad 10 r.	deti člena OZ do 10 r.	manžel(-ka) člena OZ	ostatní nečlenovia OZ	
Sk	Sk	Sk	dospelí a deti nad 10 r.	deti do 10 r.
930	930	1 430	1 610	1 610

Prihlášky: priamo v Košiciach na vyššie uvedenej adrese najneskôr do
ad1) 20. januára ad2) 25. januára ad3) 31. januára
Poukazy musia byť zaplatené a oznámenie o zaplatení poslané najneskôr do
ad1) 25. januára ad2) 31. januára ad3) 5. februára

II. Veľkonočné prázdniny – 5. apríla - 10. apríla 2007

Cena poukazu (ubytovanie)

Sk	Sk	Sk	Sk	Sk
700	700	1 200	1 350	1 350

Prihlášky: priamo v Košiciach na vyššie uvedenej adrese najneskôr do 28. februára 2007. Poukazy musia byť zaplatené a oznámenie o zaplatení poslané do 10. marca 2007.

Platenie poukazov: Poukazy obdržíte až po ich zaplatení a zaslaní oznámenia o zaplatení na adresu v Košiciach. Každú zmenu v platení a obsadzovaní poukazov je potrebné včas oznámiť do Košíc resp. aj do rekreačného zariadenia. V prípade nedodržania termínov zaplatenia poukazov, budú poukazy pridelené iným záujemcom.

INFORMÁCIA

Na rekreačné pobyty v čase jarných a veľkonočných prázdnin, na pobyty v priebehu celého roka, na víkendové pobyty, na pobyty alebo zájazdy dospelých aj detí, na lyžiarske zájazdy, školy v prírode na organizovanie školení alebo iných akcií sa môžete informovať vo všetkých zariadeniach uvedených v marcových Aktualitách Zväzu (06), resp. na webovej stránke zväzu.

Zimná náhoda v Polonínach

Zdroj: www.kudrna.cz